HISTORIA ECCLESIASTICA VARIIS COLLOQUIIS DIGESTA

VBI

PRO THEOLOGIÆ CANDIDATIS

Res præcipuæ, non solùm ad Historiam, sed etiam ad Dogmata, Criticam, Chronologiam, & Ecclesiæ Disciplinam pertinentes, per breves Interrogationes, & Responsiones perstringuntur, & in præclaro ordine collocantur.

TOMUS TERTIUS

Complectens tria Ecclesiæ sæcula Septimum, Octavum, & Nonum.

AVCTORE

FR. IGNATIO HIACYNTHO
AMAT DE GRAVESON
Sacræ Facultatis Parisiensis Doctore, & Collegii Casanatensis Theologo, Ord. Fratrum Præd.

ROMÆ MDCCXVII.
Apud Franciscum Gonzagam.

SVPERIORVM PERMISSV.

NOS FR. ANTONINUS
CLOCHE

Sacræ Theologiæ Professor, ac totius Ordinis Fratrum Prædicatorum humilis Magister Generalis & servus salutem.

TEnore præsentium nostrique auctoritate Officii licentiam facimus Reverendo admodum Patri Fratri *Ignatio Hiacyntho Amat de Graveson* in Sacra Facultate Parisiensi Doctori ac in Collegio Casanatensi Conventus Sanctæ Mariæ super Minervam de Urbe Theologo, Provinciæ nostræ Provinciæ Alumno typis edendi Opus in plures Tomos distributum, cui titulus est: *Historia Ecclesiastica variis Colloquiis digesta*, *&c.* dummodò prius approbatum fuerit à duobus Ordinis nostri in Theologia Magistris, & aliis servatis de jure servandis. In quorum fidem &c. Datum Romæ in Conventu nostro Sanctæ Mariæ super Minervam die 8. Martii 1717.

Fr. Antoninus Cloche
Magister Ordinis.

Loco ✠ Sigilli.

Fr. Bernardus d'Arcet Magister, & Socius.

Regiſtr. fol. 79.

HAud minùs felicitèr in rei litterariæ commodum, quàm citò, lucem aſpicit publicam Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ variis Colloquiis digeſtæ Volumen tertium ſæcula ſeptimum, octavum, & nonum complectens, à Reverendo Admodum Patre Ignatio Hiacyntho Amat de Graveſon, multi ſtudii, multæ doctrinæ, acris & elegantis ingenii, miræ morum ſuavitatis, & jucundiſſimi rerum & ſermonum leporis viro concinnatum, cui jure merito poteſt accommodari quod ſcribit Seneca Epiſt. 59. *Habet verba in poteſtate: non effert te oratio, nec longiùs quàm deſtinaſti, trahit. . . . . preſſa ſunt omnia, & rei aptata. Loqueris quantumvis & plùs ſignificas, quàm loqueris.* Hocce Volumen nihil fidei adverſum, nihil bonis moribus contrarium continet, quin multimodâ & ſolidâ eruditione refertum eſt. Quarè in omnium utilitatem, Theologorum in primis, à quibus diù deſiderata eſt plana & accurata Hiſtoriæ Eccleſiaſticę Epitomes, prælo committetur. Datum Romæ in Conventu & Collegio S. Mariæ ſuper Minervam die 13. Novembris anni 1717.

Fr. Antonius Bardon, Sacræ Facultati Pariſienſis Doctor Theologus, & Catedraticus Caſanatenſis, Ord. Prædicat.

Ecce

ECcè in Orbem litterarium prodit Volumen tertium Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ab Reverendo Admodum Patre Fratre *Ignatio Hiacyntho Amat de Graveſon*, Sacræ Facultatis Pariſienſis Doctore, & Collegii Caſanatenſis Theologo concinnè digeſtum. Quod, jubente Reverendiſſimo Patre *Antonino Cloche* Ordinis Prædicatorum Magiſtro Generali, cùm ſedulò ac diligentèr perlegerim, nihil in eo planè detexi, quod ſivè Orthodoxæ Fidei dogmatibus, ſiuè Chriſtianæ Ethices documentis, non ſit conſentaneum. Quid verò de reliquis præclariſſimi Operis dotibus ſentiam, iſtud quidem animo pervoluere, quàm oratione complecti, longè faciliùs eſt. Cùm priora ejuſdem celeberrimi Authoris de Hiſtoria Eccleſiaſtica Volumina perluſtrandi provinciam aſſumpſiſſem, cuncta in ipſis adeò limata, docta, erudita, adamuſſim exacta offendi, ut nihil ſelectum magis, nihil jucundius, aut dici, aut excogitari poſſe, putarem, exiſtimaremque. Aſt, mea me fefellit opinio, clariſſimus quippè Concinnator in hocce, quod præ manibus habeo, Opere, ità reconditos eruditionis fontes aperuit, gratos eloquentiæ lepores ſparſit, accuratas Critices leges propinavit, Eccleſiaſticos in ſuum quosque ordinem re-

 degit

degit Faſtos, ità demùm amæniſſimum rerum geſtarum campum expanſit, ut ſeipſum ſuperaſſe videatur. Quamobrèm, iſtud omninò dignum cenſeo, ut typis committatur. Datum Romæ, in Conventu Sanctæ Mariæ ſuper Minervam, die 13. Novembris, anni 1717.

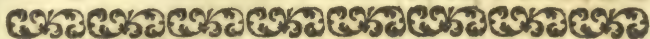
Fr. Patricius Plonket Ordinis Prædicatorum, Sacræ Facultatis Pariſienſis Doctor, & Collegii Caſanatenſis Theologus.

I M-

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatii Apoſtolici.

T. Epiſcopus Heracliæ Vicesgerens.

APPROBATIO D. LEANDRI DE PORZIA

Prioris Lerinenſis

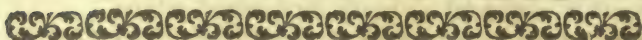
Ordinis Sancti Benedicti Sac. Indicis Congregationis Conſultoris, necnon S. Officii Qualificatoris.

JUſſu Reverendiſſimi P. Fr. Gregorii Selleri Magiſtri Sacri Palatii Apoſtolici, perlegi librum inſcriptum: *Hiſtoria Eccleſiaſtica variis Colloquiis digeſta &c. Tomus tertius &c.*; cùmque illum invenerim quolibet nomine laude & publica luce digniſſimum, ideò cenſeo typis eſſe vulgandum, ut ex hoc Opere littera-

ria

ria Respublica ejus commodi accessionem percipiat quod ex aliis à celeberrimo Authore exornatis & editis hucusque percepit. Romæ ex Ædibus S. Callisti die 4. Octobris 1717.

D. Leander de Porzia Prior Lerinensis.

IMPRIMATUR,

Fr. Gregorius Selleri Ordinis Prædicatorum Sacri Palatii Apostolici Magister.

IN-

INDEX
COLLOQUIORUM

Quæ continentur in hoc tertio Tomo.

COLLOQUIA

In Historiam Ecclesiasticam VII. & VIII. sæculi.

COLLOQUIUM I.

COLLOQUIUM II.

COLLOQUIUM III.

COLLOQUIUM IV.

COLLOQUIUM V.

COLLOQUIUM VI.

COLLOQUIA

In Historiam Ecclesiasticam IX. sæculi.

COLLOQUIUM I.

COLLOQUIUM II.

COLLOQUIUM III.

COLLOQUIUM IV.

COLLOQUIUM V.

COLLOQUIUM VI.

HISTO-

HISTORIA ECCLESIASTICA

VII. & VIII. Ecclesiæ sæculi.

Variis Colloquiis digesta.

Eptimi, & octavi Ecclesiæ sæculorum Historiam, quæ magnam dicendi segetem, argumentorum varietatem, & multorum eventuum copiam suppeditat, juxtà methodum à nobis hactenùs observatam sex Colloquiis ita absolvam, ut indè tamen nullum Historia Ecclesiastica patiatur dispendium, nihilque eorum prætermittam, quæ ad plenam & accuratam illius notitiam desiderari possunt. In primo itaque Colloquio commonstrabimus, quo loco essent res Ecclesiæ in sæculis septimo & octavo sub Imperatoribus & Principibus Christianis. In altero, exhibebimus continuam seriem Episcoporum, qui in duobus hisce sæculis præcipuas Ecclesiæ Sedes, Romanam scilicèt, Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam, & Constantinopolitanam occuparunt. In tertio referemus exordium, progressum, casum, atque interitum Hæresum, quæ in his duobus sæculis Ecclesiam infestarunt. In quarto agemus de Conciliis, tùm Generalibus, tùm Nationalibus,

quæ sive ad proterendas obortas Hæreses, sive ad sanciendam Ecclesiæ Disciplinam variis in locis fuerunt celebrata. In quinto proferemus in medium Viros illustres, qui in duobus istis sæculis doctrinâ & pietate in Ecclesia præfulserunt. In postremo dabimus specimen Doctrinæ, Disciplinæ, & Moralis Christianorum, qui sæculis septimo, & octavo vixerunt.

COLLOQUIUM PRIMUM.

De statu & loco, quo erant res Ecclesiæ sæculis septimo, & octavo sub Imperatoribus & Principibus Christianis.

M. SEriem jam dedimus in præcedentibus nostris Colloquiis Christianorum Imperatorum, qui sexto Ecclesiæ sæculo summâ rerum potiti sunt usque ad *Mauricium* è Cappadocia ortum, qui adoptatus à *Tiberio* socero suo (nupserat enim Constantinæ Tiberii Imperatoris & Anastasiæ filiæ) habenas Imperii moderari cepit anno DLXXXII. Fuit autem *Mauricius* strenuus Imperator, qui per suos Duces *Philippicum* & *Germanicum* Persas devicit, & cum *Chagano* Avarûm Rege, qui Thraciam, Mæsiam, aliasque Orientalis Imperii regiones ferro flammâque devastabat, sæpiùs, variisque eventibus pugnavit. Hujus Imperatoris in Sanctos Martyres pietatem commendat *Theophylactus* lib. 6. cap. 1. ubi refert, *Mauricium* Augustum ex Urbe exeuntem, & marinâ tempestate exceptum, Heracleam Thraciæ urbem in Propontide venisse, *Glyceriæque* Virginis Mar-

Martyris Templum ingressum maximâ pietate illud fuisse veneratum, atque pecuniam ad partes illius Templi illato per *Avaros* incendio vastatas ac prolapsas iterùm excitandas exornandasque erogasse. Hæc Sancta Virgo *Glyceria*, ut obiter dicam, martyrium passa est sub *Antonino* Imperatore, ut videre est in Actis illius martyrii ex MS. Græco latinè ab *Henschenio* redditis, ejusque solemnis est apud Orientales veneratio ad diem XIII. mensis Maii, ut liquet ex variis Synaxariis, & Menæis Græcis ab eodem Henschenio in Actis Sanctorum Bollandianis ad eumdem diem citatis. Sed, ut ad *Mauricium* Imperatorem redeamus, de illo idem Theophylactus lib.8. cap.14. Scribit rem sanè memorabilem, videlicèt in Urbe Chalcedonensi ex adverso Bizantii sitâ esse Templum Sanctæ *Euphemiæ* Martyris, ubi ejus sacratissimum Corpus asservatur, & die, quo ipsa martyrium obiit, in conspectu omnium loci Episcopum spongiis à Corpore mortuo plurimum sanguinis colligere, quod per vascula vitrea ab eodem loci Episcopo adventantibus distribuitur. Huic insigni miraculo assensum præstare noluit *Mauricius* Imperator, asseruitque, illud fallacium hominum commentum esse. Quam ob rem Sepulchrum, ut diligentiùs arcanum exploraret, obsignavit, quod ubi statâ die aperuisset, iterùm sanguis instar fontis effluxit, tuncque Mauricius incredulitatem deposuit, & summâ imposterùm veneratione Sanctam illam Martyrem prosecutus est. Colitur autem Euphemia in Martyrologio Romano, & in aliis die XVI. Septembris in persecutione Diocletianea martyrio coronata. Hæc de Mauricii Imperatoris pietate prodit Theophyla-

 ctus,

ctus, sed illius vitia non tacens, fatetur, avaritiæ vitium, quo ille laborabat, defectionis occasionem præbuisse militibus, à quibus anno DCCII. *Phocas* faustis gratulationibus, totoque applaudente populo Imperator salutatus vitam Mauricio eripuit, postquam, ipsomet adspectante, omnes illius filios per summam crudelitatem jugulari jussisset. Mauricio Imperatori annos tantùm Imperii viginti tribuunt *Zonaras*, *Cedrenus*, aliique passim Historici, sed annos completos, ut ferè fit, tantùm numerant. Quò fit, ut probabilior sit sententia illorum, qui asserunt, *Mauricium* annum vicesimum primum Imperii inchoasse. Mauricius siquidem die XIV. mensis Augusti anni DLXXXII. Tiberio Constantino Imperatori successit, & exeunte mense Novembri anni DCII. trucidatus est, ac subindè imperavit annos viginti, menses tres, dies aliquot.

D. Ex qua regione ortus erat *Phocas*, & quot annos imperavit?

M. *Phocas* è Thracia oriundus obscuro genere, corpore & animo turpissimus fuit, atque per octo annos non tàm Imperium gubernavit, quàm tyrannidem exercuit. In primis, *Narsetem* Romani exercitus Ducem, aliàs rebellem, iteratis juramentis, datâque fide per *Domentziolum* nepotem suum de securitate perfidiosè revocatum, vivum exuri præcepit, sicque Romanum Imperium privavit Duce post hominum memoriam maximo, cujus nomen adeò Persis formidandum erat, ut, eo prolato, pueris suis timorem incutere solerent. Dein, impotenti furori suo Phocas laxavit habenas, multos Principes & nobiliores cives è medio sustulit, in amicos Mauricii Imperatoris crudelem carnifici-

nam

iam exercuit, & necdùm humano cruore satiatus Constantinam Augustam Mauricii uxorem, ac tres ejus filias capitibus truncari mandavit, sæviitque promiscuè in totam familiam Mauricii, eamque penitùs internecione delevit. Hunc scelestum Imperatorem, seu potiùs Tyrannum in omnes libidines effusum *Chosroes* Persarum Rex cædem Mauricii ulturus bello appetiit, & Mesopotamiam, Syriam, Palæstinam, Phæniciam, Galatiam, & Paphlagoniam depopulatus est, multoque Romanorum sanguine vindicavit *Mauricium* à Romanis Tyranno Phocæ proditum, vel flagitiosè desertum. Denique anno DCX. factâ conjuratione contra hunc Tyrannum, *Heraclius* acclamatus est Imperator, à quo in certamine profligatus *Phocas* in Regiam sese recepit, quò *Probus* Patricius, & *Photius*, quem Cedrenus *Photinum* appellat, cujus uxorem Tyrannus ille vi constupraverat, cominùs cum valida militum manu eum insecuti, ex Palatio raptum ad *Heraclium* adduxerunt, cujus jussu dextrâ Phocæ ab humero præcisâ & capite amputato, manus ipsius cuspidi imposita à Foro per mediam Urbem traducta est, caput autem conto præfixum eodem quoque modo circumlatum est, truncus verò corporis per ventrem raptatus ad Chalcam Hyppodromi deportatus in Foro Bovis à militibus combustus est, sicut refert Author Chronici Alexandrini. Egregiam in hac contra *Phocam* conjuratione operam Heraclio navavit *Priscus* gener Phocæ, & hac de causa ab Heraclio semel Imperio potito factus Cappadociæ Præfectus; sed cùm res novas moliretur, ejusdem Heraclii Imperatoris jussu interfectus est, pœnâque mulctatus suâ proditione dignâ. Sub *Phoca* Impera-

tore Templum, quod Romæ appellatur *Pantheon* in Ecclesiam Sanctæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum Martyrum conversum fuit, & consecratum à Bonifacio IV. Summo Pontifice, qui illud à *Phoca* petiit, & obtinuit, teste *Anastasio* Bibliothecario. Visitur etiamnùm Romæ istud Templum, diciturque *Sancta Maria Rotunda* ob ædificii formam.

D. Fuitne *Heraclius* optimus Imperator?

M. Heraclius inter bonos Imperatores haud dubiè esset annumerandus, si grassanti Monothelitarum Hæresi non favisset, eique, proposito publicè Edicto, sive, ut dicunt, *Ecthesi*, vires roburque non addidisset. *Imperio assumpto*, ut scribit Theophanes, *rem omnem Romanam labefactatam reperit Heraclius. Europam enim Barbari reddiderant desertam, universam Asiam Persæ pessum-dederant, & Vrbes integras in captivitatem abduxerant, Romanumque exercitum bellis consumpserant continuis.* Sed, quod magis dolendum est, & æternis lachrymis prosequendum, ut verbis utar Auctoris Chronici Alexandrini, anno quinto Imperii Heraclii, seu Æræ Christianæ DCXIV. præter benè multas Orientis Civitates, Hierosolyma à Persis vi subacta captaque est, multis millibus in ea Clericis, Monachis, & sacris Virginibus occisis. Prætereà, incensum est Dominicum Sepulchrum, nobilissima Dei Templa, & pretiosa, omnia eversa; veneranda Crucis ligna unà cum suis vasis, quorum innumerus erat numerus à Persis ablata sunt: Ipseque *Zacharias* Patriarcha in captivitatem abductus. Anno autem septimo Imperii Heraclii, seu Æræ Christianæ DCXVI. Persæ Ægyptum, Alexandriam, & Ly-

Lybiam ad fines usque Æthyopiæ suam in potestatem redegerunt. Chalcedonem quidem occupare haud potuerunt, sed, præsidio ad eam obsidendam relicto secesserunt, quam tamen eodem anno ceperunt. Tam adversam fortunam expertus Imperator *Heraclius*, totque calamitatibus perculsus, supplex à *Chosroe* Persarum Rege pacem petiit, quam cùm impetrare nullo pacto potuisset sese ad bellum accinxit, in solo Deo totius spei ac fiduciæ suæ sacram, ut ajunt, anchoram figens. Sed cùm pecuniæ inopiâ laboraret, argentum & aurum ex magna Ecclesia & ex aliis sacris Ædibus mutuatos nummos indè cudit, collectumque ex Provinciis populum militari disciplinâ exercuit, & in Asiam duxit, ubi per sexennium cum ducibus *Chosrois* divino fretus præsidio felicitèr pugnavit, & tandèm anno DCXXVII. in Persidem irrumpens in fugam vertit Chosroem Persarum Regem, qui *Mardasen* juniorem filium sibi successorem destinavit. Quod ægrè admodùm ferens *Siroes* ejus filius primogenitus in Patrem actutùm arma movit, qui captus, gravibusque onustus catenis conjectus est in carcerem. *Mardases*, quem nuper Chosroes Regem coronare decreverat, & reliqui ejus liberi sub illius conspectum è medio sublati sunt; quin & ipsemet Chosroes jussu Sirois filii sui primogeniti sagittis confossus periit. Tùm *Siroes* Patris sui necem per litteras Imperatori Heraclio nunciavit, detentos custodiis Christianos cum Patriarcha *Zacharia*, & vivifico sacræ Crucis ligno restituit, sicque pax Romanos inter & Persas sancita est, sacrum Crucis Domini lignum ab Heraclio Imperatore primùm Constantinopolim, deindè Hierosolymam delatum est,

indèque institutus solemnis in Ecclesia dies festus Exaltationis sanctæ Crucis, de quo legendus est *Florentinius* in notis ad diem xiv. mensis Septembris in Martyrologio Hieronymiano. Mortuus est *Heraclius* Imperator ex aqua intercute anno ætatis suæ sexagesimo sexto, æræ Christianæ sexcentesimo quadragesimo primo, cùm annos triginta, menses quatuor & dies sex imperasset. De *Ecthesi*, seu de formula fidei, quæ sub *Heraclii* nomine fuit promulgata, commodiùs differemus in Colloquio tertio, ubi de Monothelitarum Hæresi agemus.

D. Quis in Imperio successit Heraclio?

M. Heraclio Imperatori anno DCXLI. successit jam designatus Augustus *Constantinus* ejus filius, qui postquam menses quatuor imperasset, instigante *Pyrrho* Patriarcha Constantinopolitano Hæretico Monothelita, è vivis sublatus est, veneno ei propinato à noverca *Martina* Augusta, cujus filius *Heraclius* junior, seu *Heracleonas* creatus est Imperator, qui tamen post sex menses à Senatu exauctoratus in exilium unà cum matre relegatus est, cùm hæc linguam, iste nasum perdidisset. Eo amoto, factus est Imperator *Constans* Constantini, & Gregoriæ filius, qui fuit pessimus Imperator, & Catholicæ Fidei defensorum acerrimus insectator, nihilque non molitus est, ut Monothelitharum Hæresis undique vulgaretur. Hunc *Paulus* Patriarcha Constantinopolitanus Hæreticus Monothelita nactus sceleris socium, *Typum* exposuit, & *Constantis* Imperatoris nomine promulgavit, quemadmodum *Sergius* sub nomine Heraclii Imperatoris *Ecthesim* ediderat. Erat autem *Typus* Edictum quoddam, quo sub specioso prætextu conciliandi Ecclesiarum pa-

pacem, ſilentium indicebatur de una, aut duabus in Chriſto voluntatibus, & operationibus. At hoc ſilentium, ut oſtendam in Colloquio tertio, erat hæreticum, & in Eccleſiæ Catholicæ veram Religionem profitentis perniciem comparatum. *Vaſques* Societatis Jeſu Theologus hallucinatus eſt, dum *Typum* Conſtantis Imperatoris putavit eſſe hominem Hæreticum Monothelitam. Non ſolùm hoc Edicto, quod *Typus* dicitur, *Conſtans* Imperator de Fide Catholica malè meritus eſt, ſed etiam per omnem crudelitatem, libidinem & avaritiam ſeſe exercuit, in quorum ultionem ſcelerum, ita permittente Deo, à Saracenis, in Oriente, & à *Grimoaldo* Longobardorum Rege bello laceſſitus haud proſperè cum illis pugnavit. Fratrem ſuum *Theodoſium*, quem Diaconum inaugurari juſſerat, crùdelitèr occidit, cujus tamen morte adeò territus eſt, ut ab eo tempore viſus ſit ſibi eum videre in habitu Diaconi poculum offerre his verbis: *bibe Frater*. Quarè furiis agitatus in Siciliam navigavit, & relictâ Conſtantinopoli, Syracuſas elegit Imperii Sedem, cùmque hùc evocaſſet uxorem ac liberos, eos Conſtantinopolitani dimittere noluerunt. Mutatione tamen loci ſomnium haud mutavit miſer, ſed inſtar Caini ad recordationem ſui fratricidii exhorreſcens, anno tandem ſexcenteſimo ſexageſimo octavo, Imperii viceſimo ſeptimo Syracuſis cæſus eſt in balneo, ſitulâ ipſius capiti à quodam *Andræa* gravitèr impactâ, Auctore *Mizizio* Armeno. *Conſtantis* Imperatoris mortem ubi reſcivit *Conſtantinus* Conſtantis filius, dictus à promiſsâ, quam geſtabat, barbâ *Pogonatus* in Siciliam cum ingenti Claſſe venit, & *Mizizium* Tyrannum unà

cum

cum Patris *Constantis* interfectoribus neci tradidit. Anno itaque sexcentesimo sexagesimo octavo *Constantinus* dictus *Pogonatus*, mortuo patre *Constante*, Imperio, quod nonnullis jàm anteà annis absente patre Constantinopoli administrare ceperat, solus potitus est, collegasque habuit fratres suos *Tiberium* & *Heraclium*, quos tamen anno decimo quarto Imperii sui in suspicionem rerum novandarum adductos ab Imperio amovit, solusque cum *Justiniano* filio imperavit. A Saracenis validissimâ classe instructis per septennium ferè Constantinopoli obsessus est Imperator Constantinus Pogonatus, sed tandem ope Dei-paræ Virginis Urbe Constantinopolitanâ liberatâ, Saracenos egregiè repulit, & quidquid eorum superfuit, oborta repentè procella omninò penè delevit. Verùm à Bulgaris de Sarmatiæ finibus egressis magnâ clade disjectus pacem cum eis inire coactus est, pactam annuatim pecuniam eis persolvendo, Mysiamque incolendam concedendo, quam à suo nomine *Bulgariam* appellavere. Sub Constantino *Pogonato*, & *Agathone* Romano Pontifice celebrata fuit contra Monothelithas sexta Synodus generalis anno sexcentesimo octogesimo, Imperii Constantini Pogonati anno duodecimo. Sed de hac Synodo generali in Colloquio quarto copiosè disseremus. Obiit Constantinus Pogonatus anno DCLXXXV. Imperii sui decimo septimo, ut habent Theophanes, Zonaras, & Nicephorus in Historia.

Mortuo Constantino Pogonato *Justinianus II.* Costantini Pogonati & Anastasiæ filius Patri successit anno DCLXXXV. ætatis suæ decimo sexto. Fuit Princeps crudelis & imprudentissimus; quippè qui om-

omnia, quæ à parente ſuo de pace ac reliqua Reipublicæ ordinatione conſtituta fuerant, pervertit, totumque Imperium in maximum diſcrimen adduxit. Refert Theophanes, quod ejus Imperii initio *Abimelech* Saracenorum Califa ad Juſtinianum pacis ergò Legatos miſit, quam his conditionibus pepigit, ut Imperator comprimeret agmen *Mardaitarum*, qui erant Libani incolæ; Abimelech verò in ſingulos dies mille nummos aureos, equum, & ſervum Imperatori penderet, atque uterque Princeps juſtâ & æquali portione Cypri, Armeniæ, & Iberiæ vectigalia inter ſeſe dividerent. Hanc pacem valdè Romanæ Reipublicæ probroſam ac pernicioſam fuiſſe convenit inter omnes Hiſtoricos Bizantinos. Juſtinianus ſiquidem Imperator Mardaitas, qui à Maronitis non ſunt diverſi, ad duodecim millia è loco priori tollens, Romanam potentiam elevavit ac mutilavit, æneum murum, ut inquit *Cedrenus*, deſtruxit, Urbesque munimentis infirmas & habitatoribus his in partibus vacuas reliquit. Ad hæc, Juſtinianus Imperator totis tribus annis *Leontium* quemdam Patricium, qui Orientalibus copiis præfuerat, in cuſtodia detinuit, eumque poſteà dimiſſum Græcis præpoſuit. At Leontius injuriæ memor, & Juſtiniani Imperatoris in Cives Conſtantinopolitanos ſævientis crudelitate permotus Imperium invaſit anno ſexcenteſimo nonageſimo ſexto, Juſtinianum, qui annum Imperii ſui decimum complebat, naſo mutilatum in Cherſoneſam Urbem relegavit, indèque Juſtinianus, quod naſo truncatus eſſet, cognominatus eſt *Rhitnometus*. Exulante itaque Juſtiniano Imperium arripuit Leontius, claſſemque miſit in Saracenos Africam de

devastantes. Sed milites re parùm felicitèr gestâ, cùm sibi à Leontio pertimescerent, Imperatorem salutarunt *Apsimarum*, à quo Leontius captus in Dalmatiam truncato naso ablegatus est anno Imperii sui tertio, seu anno æræ Christianæ DCXCVIII. quo anno *Apsimarus* dictus *Tiberius* à Classiariis militibus, ut mox dixi, Imperator in Africa renunciatus, Constantinopoli, Imperioque potitus est, quod per septem annos tenuit, hoc est, usque ad annum DCCV. quo Justinianus Imperator decimo exilii sui anno armis *Trebellii* Bulgarorum Ducis adiutus sese Imperio restituit, & *Apsimarum* rerum potientem, atque *Leontium* interfecit, ut mox ostendemus in Historia Imperatorum, qui octavo Ecclesiæ sæculo clavum Imperii gubernarunt.

D. Statum Ecclesiæ sub Imperatoribus Christianis, qui in septimo sæculo summâ rerum in Oriente potiti sunt, sat superque descripsisti. Sed nihil adhuc dixisti de *Mahometo*, qui sicut nuperrimè audivi à viris eruditis, novum in septimo sæculo Imperium instituendo, novamque Religionem inducendo, Christianos acritèr insectatus est, suosque sectatores ad Religionem Christianam radicitus extirpandam excitavit.

M. Natus est *Mahometus* in Urbe *Mecca*, & à prædonibus Saracenis puer adhuc in Arabiam deportatus, atque Ismaëlitæ cuidam Mercatori diviti venditus Camelorum curator aliquamdiù fuit; sed mortuo illo Mercatore, cui venditus fuerat, viduam illius duxit uxorem, hisque nuptiis locupletatus mercaturæ Camelorum, cui priùs vacabat, renunciavit, militiamque professus Principatum ambire, atque Christianis, ceù infensissimis hostibus, atroci-

cissimum bellum indicere cepit, in quo, sic permittente Deo, tàm felicitèr ei cessit martis alea, ut nefarii ipsius Sectatores ea jàm possideant loca, in quibus aliàs Christi Religio maximè florebat. Sectam conflavit *Mahometus*, & pestilentem invexit doctrinam, in qua quidquid prophanum est in Ethnicis, quidquid superstitiosum in Judæis, quidquid impium in Hæreticis, quidquid in Epicureorum schola impurum, collegit. Sed de hac *Mahumetis* sectâ & doctrinâ agemus in Colloquio tertio, ubi sectas & Hæreses, quæ septimo & octavo sæculis obortæ sunt, referemus. Mortuus est ille impostor totus crapulæ & libidini deditus anno Christi sexcentesimo tricesimo secundo, die decimâ septimâ mensis Maii, cujus Sepulchrum etiamnùm *Mechæ* per Magnetes pensile visitur, & ad illud Mahometani Religionis ergò frequentes conveniunt, dùmque ad illud peregrinantur, propriam uxorem cognoscere haud possunt, sed aliam sibi pacto quodam conducere debent, & suam alterius locare libidini. Hinc non mirum, si infinita utriusque sexus libidinosorum turba ad effrænatam explendam in honorem Mahometi libidinem illùc confluat, suam sub specioso illius peregrinationis, & larvatæ Religionis obtentu indomitam celando libidinem, sicut refert *Abrahamus Ecchellensis* in Historia Arabum cap. 5. Hìc autem obitèr advertere debes, Arabibus antequàm Pseudo-Propheta *Mahometus* suam spargeret doctrinam, non unam, eamdemque omnibus fuisse Religionem, sed quosdam illorum Mosaicam, alios Christianam Legem fuisse professos, & reliquos varias in sectas scissos, variisque cultibus mansisse addictos. Qua de re legendus est

jàm

jàm citatus Abrahamus Ecchellensis in supplemento Historiæ Orientalis cap. 6.

D. Quisnam fuit status Ecclesiæ sub Principibus Christianis, qui septimo sæculo in Occidente Regiam potestatem obtinuerunt?

M. Anno DLII. vel DLIII. destructo penitùs in Italia à *Narsete* Romani exercitus Duce Gotthorum Regno, quod in *Theodorico* ceperat anno CCCCXCIII. & desiit in *Teja* ultimo in Italia Gotthorum Rege, sicut jàm observavimus in Colloquio primo in Historiam sexti Ecclesiæ sæculi, Imperatores Græci, qui in Oriente summâ rerum potiebantur, Italiam quoque per Exarcham, qui Sedem suam Ravennæ fixerat, administrarunt. Sed anno quingentesimo sexagesimo octavo Longobardi è Pannonia egressi in Italiam irruperunt, Ecclesias spoliarunt, Sacerdotes interfecerunt, agros devastarunt, ædificia incenderunt, totamque Italiam armis occuparunt, exceptis Româ, & Ravennâ, quò ne penetrarent, impediti sunt ab Exarchis Imperatorum, qui ut mox diximus, suam Sedem Ravennæ habebant. Longobardi suum in Italia domicilium constituerunt, Regnumque stabilierunt, quod duravit annis ducentis sex, hoc est, ab anno DLXVIII. quo in Italiam ingressi sunt, usque ad annum DCCLXXIV. quo *Carolus Magnus* Francorum Rex *Ticinum*, seu *Papiam* obsidens ac fortitèr debellans, eamdem Civitatem una cum *Desiderio* ultimo Longobardorum Rege, & cunctis, qui cum eo erant, cepit, & universum Longobardorum Regnum suæ potestati subjugavit, quemadmodum testatur *Anastasius* Bibliothecarius. Sed hac de re plura dicemus, dùm Caroli Magni gesta & victorias referemus.

Afri-

Africa, quam *Belisarius* insignis sub *Justiniano* Imperatore Romani exercitus Dux à Wandalis, qui eam occupaverant, anno DXXXIII. liberaverat; adulto jàm septimo sæculo in potestatem venit Saracenorum. Hi quippè anno DCXLVII. distractam Africam inter Imperatorem *Constantem*, & *Gregorium* Præfectum, qui contrà Imperatorem rebellans seditionem moverat, aggressi sunt. Eam, occiso Gregorio, qui in ea potentior erat, sibi reddidere vectigalem, & anno DCXCVIII. Carthaginem ac universam Africam invaserunt. A tempore autem captæ à Saracenis Africæ Religio Christiana sensim sine sensu decrevit, ab Infidelibus scilicèt conculcata. Perseveravit tamen per aliquot sæcula, etsi neque in septima, neque in octava Synodo generali aliqui ex Africa Episcopi comparuerint,

Gallia ab anno CCCCXCVI. quo *Clodoveus* Francorum Rex suscepto Baptismate Fidem Christi amplexus est, non alios habuit Reges, quàm Christianos, quorum seriem à morte Clodovei ad finem usque septimi sæculi brevitèr hìc describam, quia inter illos multi fuerunt pietate insignes, quorum curam Regni & Ecclesiæ pervigilem, incredibile studium pacem servandi, jus suum unicuique tribuendi, prava corrigendi puniendive impensè laudant Annales Francorum, sed potissimùm laudabilem illam sollicitudinem procurandi, ut ad sanciendam in suo Regno Ecclesiæ disciplinam convocarentur Concilia Nationalia, de quibus jàm in nostris Colloquiis in historiam sexti Ecclesiæ sæculi sermonem habuimus & alia de quibus in sequentibus nostris Colloquiis acturi sumus.

Mortuo Clodoveo Francorum Rege anno DXI.

qua-

quatuor ejus filii, videlicèt *Theodericus*, *Chlodomerus*, *Childebertus*, *&* *Clotarius* Regnum ejus acceperunt atque diviſerunt: *Theodericus ſuam Sedem Metis ſortitus eſt*, *Chlodomerus Aurelianis*, *Childebertus Pariſiis*, *& Clotarius Sueſſionis*, ut ſcribit *Fredegarius* in Epitome cap. 30. At Chlodomerus anno DXXIV. cæſus eſt in bello Burgundico; Theodericus verò ejus frater obiit anno DXXXIV. eique ſucceſſit *Theodebertus* ejus filius. Eodem anno DXXXIV. Childebertus, Clotarius, & Theodebertus Burgundiam obtinuerunt, & fugato *Audomaro* Burgundiæ Rege, illius Regnum inter ſeſe diviſerunt, ſicque extinctum eſt Burgundiæ Regnum. Defuncto Theodeberto anno DXLVII. ſucceſſit *Theodebaldus*, qui juxtà Gregorium Turonenſem lib. 4. capite nono, *ſeptimo Regni ſui anno* obiit, hoc eſt, anno DLIII. nullam prolem reliquit Theodebaldus, quò factum eſt, ut Clotarius non tantùm Regnum ejus cum theſauris acceperit, ſed & *Vldetradam* illius uxorem ſtrato ſuo copulaverit, qui tamen, ut ibidem ait Gregorius Turonenſis, *increpitus à Sacerdotibus reliquit eam*, *dans ei Garibaldum* primum *Bajoariæ*, ſeu Bavariæ Ducem. Childebertus Francorum Rex, poſtquàm regnaſſet quadraginta ſeptem annos completos, è vivis abiit anno DLVIII. Multa Monaſteria, dùm viveret, à fundamentis erexit, inter quæ præcipuè memorantur Monaſterium Sancti *Vincentii* Pariſiis conſtructum, quod nunc Monaſterium Sancti Germani *de Pratis* nuncupatur, Monaſterium Arelatenſe, & Monaſterium Sancti *Calephi*, vulgò ut hodiè vocatur gallicè *Sainct Calais* in Diœceſi Cœnomanenſi. Childebertus moriens nullam prolem maſculam, ſed duas dumtaxàt ſuperſtites reliquit filias,

lias, ac subindè ad Clotarium solum Childeberti ratrem universum Francorum Regnum devolutum st. Clotarius Francorum Monarcha anno Regni ui ineunte quinquagesimo primo è vivis excessit nno Christi DLXI. extat in Capitularibus Regum Francorum à doctissimo *Baluzio* editis Constitutio Clotarii, in qua multa pro commodis Ecclesiæ statuta leguntur. Clotario superstites vixerunt quatuor filii, videlicèt *Charibertus*, *Guntramnus*, *Chilpericus*, & *Sigibertus*, qui Regnum hoc pacto inter e se diviserunt: Charibertus Regnum obtinuit Childeberti, sedemque Regiam habuit Parisiis; Guntramnus habuit Regnum Clodomiri, ac Sedem tenuit Aurelianensem; Chilpericus accepit Regnum Clotarii, sedemque Suessionensem occupavit; Sigibertus Regnum Theodorici sortitus est, sedemque habuit Rhemensem. Is postremus Francorum Rex uxorem duxit *Brunichildem* filiam Athanagildi Wisigothorum Regis; Chilpericus verò ejus frater Matrimonium iniit cum *Fredegunde* pessima fœmina, cujus facinora à Baronio Tomo 7. Annalium ex Historia Gregorii Turonensis passim relata æternas memoriæ ejus notas infamiæ inussèrunt, adeò ut de ea non aliter, quàm de monstro quodam ac portento loqui nunc cuiquam liceat aut sentire. Mortuo Chariberto sine prole mascula anno DLXX. Francia in tria Regna divisa est, in *Austrasiam* nimirum ad Orientem sitam, *Neustriam* ad Occidentem, & *Burgundiam*. Sigiberti ditio, Austria, Chilperici Neustria; Guntramni Burgundia nuncupata est. De qua divisione legenda sunt, quæ habet doctissimus *Cointius* in Annalibus Francorum ad annum DLXVII. num. XLI. Chilpericus bel-

lum indixit fratri suo Sigiberto, qui ei strenuè restitit; sed, jubente *Fredegunde* uxore Chilperici, Sigibertus anno DLXXV. occisus est à duobus Sicariis cultris veneno infectis. Sigiberto successit *Childebertus II.* ejus filius. Ejusdem *Fredegundis* jussu anno quingentesimo octogesimo quarto Chilpericus furentis illius fœminæ vir trucidatus est, dùm è venatione regrederetur, eique successit Clotarius II. Sanctè vixit Guntramnus Burgundiæ Rex, & anno DXCIII. ad Deum migravit, atque ab Ecclesia inter Sanctos relatus est, cujus depositionem ad diem XXVIII. mensis Martii multa Martyrologia celebrant, ut videre est apud Bollandum in Actis Sanctorum ad illum diem. Guntramnus moriens instituit Childebertum II. Francorum Regem Hæredem suum. At Childebertus II. vivere desiit an. DXCVI. duosque reliquit filios *Theodoricum*, & *Theodebertum*, quorum Regnum *Brunichildis* utriusque Avia partim per se se, partim per proceres administravit. Circa idem tempus regnabat in Neustria Clotarius II. Chilperici filius, annum undecimum egressus, cujus tutelam *Fredegundis* mater gerebat. Quarè, tùm temporis in Francia dignitas Regia penès parvulos erat, potestas verò penès mulieres. Theodebertus decimum ætatis annum, Theodoricus nonum agebat, illeque Metis Regni sedem statuit, hic Aurelianis, ut docet *Fredegarius* in Epitome cap. 16. Theodebertus Austrasiæ Rex anno DCXII. à fratre suo Theodorico in prælio victus, & unà cum suis filiis Clotario, & Merovec interfectus est. Anno verò sequenti, seu DCXIII Theodoricus arma movens contra Clotarium II dissenteriæ morbo periit, atque post ipsius mortem

:em Clotarius, filiis Theodorici, eorumque Avia Brunichilde è vita ſublatis, Monarchiam Franco-:um ſolus regere cœpit, quam poſtquàm per ſexde-:im annos tenuiſſet, mortuus eſt anno DCXXVIII. ſte Clotarius Francorum Monarcha ter duxit uxo-:em. Ex *Haltetrude* ſuſcepit *Dagobertum*, quem Auſtraſiæ Regem declaravit anno DCXXII. Ex *Bere-trude* habuit Charibertum, ſed ex *Sichilde*, quam, :eſte Fredegario cap.54. pro Mæcha habuit, nullam ſuſtulit prolem. Qua de re legendus eſt doctiſſimus *Cointius* in Annalibus Francorum ad annum DCXXIX. Mortuo Clotario ſucceſſit *Dagobertus* ejus filius, qui Franciæ totius obtinuit Imperium, exceptâ Aquitaniæ parte, quam Chariberto fratri ceſſit. Sed Chariberto, ejusque filio Chilperico, non diù poſt vitâ functis, Dagobertus univerſa, quà latè patet, Franciâ potitus eſt. Aliquibus vitiis, præſertim avaritiæ & libidini addictus fuit Dagobertus, ab llis tamen reſipuit, & ad meliorem frugem conver-ſus per multos annos, quàm plurima ſinceræ pœnitentiæ dedit argumenta. Epiſcoporum, atque Aulicorum pietate præſtantiſſimorum conſortio plurimùm delectatus eſt, largas pauperibus erogavit eleemoſynas; Eccleſias, aut Monaſteria, præcipuè Sanctorum *Dionyſii*, Mauritii, ac Martini excoluit, & locupletavit, ut paſſim in Actis Sanctorum, qui ejus ætate vixerunt, legere eſt apud Bollandum. Mortuus eſt Dagobertus anno DCXXXVIII. & duos reliquit filios Sigibertum III. quem Regem Auſtraliæ inſtituit anno DCXXXIII. & Clodoveum II. quem Regni Burgundiæ & Neuſtriæ hæredem deſignavit, eumque moriens, & *Nantildem* uxorem ſuam commiſit curæ *Egæ* Majoris domus. Hinc fa-

ctum eſt poſt mortem Dagoberti Francorum Regis, ut in Galliis Majores domus ſub ſpecie adminiſtrationis Palatii Regnum ipſum gubernarent, ac nudo inanique nomine Regio pueris Principibus relicto, ſummam virium, potentiamque Regalem occuparent. Sigibertus III. poſt obitum patris ſui Dagoberti regnavit in Auſtraſia, *Pippino* Majore domus Regni adminiſtro, probatiſſimæ fidei viro. At mortuo Sigiberto III. Auſtraſiæ Rege anno DCLIV. *Grimoaldus* Major domus Regni Auſtraſiæ, pulſo Dagoberto Sigiberti Regis filio Regni legitimo hærede, *Childebertum* filium ſuum Regem conſtituit. Verùm paucos poſt menſes Childebertus, & Grimoaldus exauctorati ſunt, ſolioque dejecti, Sigibertus verò Auſtraſiæ Regno reſtitutus, poſt cujus obitum *Clodoveus II.* alter Dagoberti filius Regnis Burgundiæ, & Neuſtriæ, quæ à patre acceperat, Auſtraſiæ Regnum, ejecto Childeberto Tyranno Grimoaldi filio, adjunxit. Mortuus eſt Clodoveus II. an. DCLVI. & ex *Bathilde* Sanctiſſima Regina uxore ſua tres reliquit filios, ſcilicèt Clotarium III. Childericum, & Theodoricum. Quod vulgò dicitur de inſania Clodoveo Regi afflictâ, & de templis ab eo ſpoliatis, putidum commentum eſt, quod pleniſſimè confutatum reperies apud *Hadrianum Valeſium* lib. XX. Rer. Franc. ubi plura habet de Clodovei II. Regis tàm virtutibus, quàm vitiis; nobis enim, ob præſcriptam in noſtris Colloquiis brevitatem, in his immorari non vacat. Clotarius III. poſt mortem patris ſui Clodovei ſolus in univerſa Francia regnare cœpit, ſed anno quarto ejus Regni in finem vergente, hoc eſt, ſub finem anni DCLX. Auſtraſiis tumultuantibus, & Regem, qui ſoli Auſtriæ dominaretur, ſibi dari poſcen-

ſcentibus, *Bathildis* Regina, ut tumultus ſedaret, eisdem præfecit Childericum filium ſuum ſecundò genitum, & fratrem Clotarii, indèque Clotarius Burgundionibus tantùm, ac Francis Neuſtraſiis imperavit, vel, ut meliùs dicam, alieni ſemper fuit arbitrii. Nàm primùm ſub tutela Bathildis matris ſuæ fuit, deindè, quamdiù regnavit, ſub manu *Ebroini* Majoris domus, quem in locum *Erchinoaldi* præfecti Palatii defuncti ſuffecit. Tunc enim, ut jàm obſervavimus, omnia in Galliis Majores domus Regiæ pro ſuo arbitrio & Imperio adminiſtrabant. Clotarius III. anno ætatis circitèr decimo nono, Regni decimo quarto, nullis relictis liberis, è vivis exceſſit anno DLXX. At poſt ipſius mortem *Ebroinus* Major domus *Theodoricum* fratrem natu minorem Clotarii III. in Regnum levavit, ſed *Childericus II.* frater ejusdem Clotarii natu major Theodoricum fratrem ſuum Regno dejecit, in Monaſterium Sancti Dionyſii propè Pariſios miſit, & Ebroinum Majorem domus in Monaſterium Luxovienſe exulem deportari juſſit. Verùm, occiſo Childerico II. anno DCLXXIII, Theodoricus frater Childerici natu minor, auditâ ejus morte, è Monaſterio dimiſſus Regnum recuperavit, poſtquàm diſſipaſſet factionem *Ebroini*, qui poſt cædem Childerici II. è Monaſterio, in quo fuerat incluſus, egreſſus; Pſeudo-Clodoveum, quem Clotarii III. Regis filium mentiebatur, Regem proclamaverat. Sub idem tempus *Dagobertus II.* Sigiberti III. filius, qui poſt patris mortem in exilium ablegatus fuerat, auditâ Childerici II. morte, ſtatim ſeſe in Auſtraſiam contulit, regnoque potitus eſt. Sed anno DCLXXX. Dagobertus II. ejusque filius Sigibertus dolo *Ebroini*,

 & con-

& consensu quorumdam Episcoporum insidiosè occisi sunt, iisque extinctis *Martinus* & *Pippinus* Austrasianæ militiæ Duces contra Theodoricum Regem hujus nominis III. & contra Ebroinum Majorem domus acie ductâ, ut gentis injuriam, ac Dagoberti necem ulciscerentur, profligati sunt, & *Martinus* dolo Ebroini interfectus est. Ast *Pippinus*, Heristallus vulgò cognominatus, in Theodoricum Regem, & Bertharium Majorem domus an. DCLXXXVII. arma iterùm movens, utrumque in Textriciana pugna devicit, Parisios occupavit, & Majoratum domus Regiæ in universa Francia obtinuit, ac deinceps auctoritate infra Regiam maximâ exercuit sub quatuor Francorum Regibus. Mortuus est Theodoricus III. Francorum Rex an. DCXCI. tres ex *Chrotilde* uxore sua suscepit filios, scilicèt Clodoveum III. Childebertum III. & Clotarium IV. Prior, seu Clodoveus III. immediatè patri suo Theodorico in Regnum Franciæ successit, obiitque an. DCXCV. absque prole. Regnavit quatuor annis completis, & quintum inchoavit. Childebertus III. hæreditario jure fratri suo Clodoveo successit, annis septemdecim regnavit, & abiit è vivis anno DCCXI. Filium unicum Dagobertum III. Regni reliquit hæredem, de quo, sicut & de aliis Regibus, qui octavo sæculo Francorum Monarchiam tenuerunt, magis appositè disseremus, postquàm continenti ordine ea exposuerimus, quæ spectant ad statum Ecclesiæ sub Principibus Christianis, qui in septimo sęculo tàm in Oriente, quàm in Occidente summâ rerum potiti sunt.

D. Quinam fuit status Ecclesiæ sub Regibus, qui septimo sæculo supremum in Hispaniis dominium obtinuerunt?

M. Opti-

M. Optimus fuit status Ecclesię sub Regibus, qui :ptimo sæculo Hispaniarum Regnum administra- unt. Ariana quippè Hæresis, quæ ab an. CCCLXXVII. 1 Hispaniis altas radices egerat, fuit tandem pe- ìs exterminata anno DLXXXIX. auctoritate *Recca- rdi* piissimi Regis, qui patri suo *Leovvigildo* in Hi- ›aniarum Regnum successerat anno DLXXXVI. Re- rt siquidem *Sanctus Isidorus* in Chronico Gotho- ım, *Athanaricum* Gothorum Regem Hispaniis ɔminantem misisse anno CCCLXXVII. Legatos ad nperatorem *Valentem* Arianum, & ab eo Docto- :s, qui suos Christianam Fidem edocerent, postu- .sse; atque in eam Gothorum gentem pestiferum .rianæ suæ Hæreseos virus *Valentem* Imperatorem ·ansfudisse: *Cujus blasphemiæ*, inquit Sanctus Isi- orus, *malum per discessum temporum, Regumque ıccessu annis ducentis tredecim tenuerunt, qui tandem :miniscentes salutis suæ, renunciaverunt inolitæ per- diæ, & Christi gratia ad unitatem Fidei Catholicæ per- enerunt*. Reccaredus itaque fuit primus Gotho- ım Rex Catholicus, qui Gothos, & Suevos ad idem Catholicam adduxit, & postquàm annos uindecim, mensem unum, & dies decem sapientis- mè regnasset, maximo sui relicto desiderio, è vi- is exemptus est anno DCI. Leges Gothicas in Com- endium redegit religiosissimus ille Rex, multis ›ræliis Romanos devicit, Gothorum Imperium 'lorentissimum reddidit, & filium suum *Liubam*, el, ut alii meliùs dicunt, *Liuvam* Hispaniarum legni reliquit hæredem, qui patri suo haud im- ar futurus fuisset, nisi *Vviterici* proditione periis- :t, postquàm regnasset annis duobus, ut ait San- tus Isidorus in Chronico. Occiso Livva, *Vviteri-*

cus Parricida Regnum occupavit, qui, cùm per septem annos regnasset, famaque vulgasset, ipsum velle Arianam Hæresim in Regnum Hispaniarum postliminiò revocare, gladio occubuit; conjuratione quorumdam inter epulas interfectus anno DCX. Ei successit *Gundamarus*, qui, postquàm duos annos non integros regnasset, obiit nullâ prole relictâ anno DCXII. Gundamarum in Regno Hispaniarum excepit *Sisebutus*, qui quarto Regni sui anno duas leges promulgavit, quibus Judæos sibi subditos Fidem Catholicam amplecti jussit. Hæ duæ Sisebuti leges extant in Gothorum legum volumine. Obiit Sisebutus anno DCXX. & *Reccaredum* filium parvulum reliquit Regni hæredem, qui tamen tribus dumtaxàt mensibus patri superstes fuit. Reccaredo itaque è vivis sublato, *Svinthila* procerum suffragiis Regnum adeptus est anno DXXI. Sed à *Sisenando* adversùs ipsum factâ conjuratione anno DCXXX. Dagobertus Francorum Rex Burgundicum exercitum in Hispaniam destinavit, ut Sisenando contra Svinthilam Regem suppetias ferret. Ubi autem divulgatum est in Hispania, exercitum Francorum ad auxilium Sisenandi properare, omnis Gothorum exercitus sese è vestigio Sisenandi ditioni subjecit. Anno itaque sequenti, seu DCXXXI. Svinthila, postquàm annis decem regnasset, solio dejectus est, eo potissimùm nomine, quòd pulsis ex Hispania hostibus, & publicâ pace stabilitâ, vitiis fræna laxaret, atque in ejus locum suffectus est Sisenandus, qui annos tres, menses undecim, & dies sexdecim cùm regnasset, obiit anno DCXXXV. Mortuo Sisenando Regnum conscendit *Chintila*, qui illud annos tres, menses octo, dies novem summâ pace administravit,

it, & excessit è vivis anno DCXXXIX. *Chintilæ* subogatus est *Tulga* ejus filius, qui ineunte anno tertio Regni sui obiit anno DCXLII. Defuncto Tulga, Renum vi, & armis occupavit *Chindasvintus*, quod ut amiliæ suæ hæreditarium faceret, filium suum *Recensvintum* Regni consortem declaravit an. DCXLIX. Regnavit autem Chindansvintus solus annos sex, nenses octo, dies viginti, & postquàm filium suum Reccensvintum consortem Regni declarasset, vixit tres annos, menses quatuor, dies undecim; quod empus in filii Regno numeratur, eò quod ob præipitem atque affectam patris ætatem, solus Recensvintus ejus filius rerum poriretur, & Rempulicam universam pro voluntate gubernaret. Obiit utem Reccensvintus filius Chindasvinti Kal. mensis Septembris anni DLXXII. postquàm regnasset anis XXIII. mensibus septem, diebus undecim, sumto videlicèt Regni ejus exordio ab anno quingenesimo quadragesimo nono, quo à patre suo Chinlansvinto in Regni consortium adscitus est. Recensvinto successit *Wamba*, qui, ut inquit *Vasæus* in Chronico, nullis precibus & lacrymis adduci potuit ut Regnum susciperet, usque dùm quidam è Ducibus ense stricto extrema illi minatus est, nisi in preces Gothorum concederet. Cessit tandem *Wamba* minis magis, quàm precibus, atque Toleti Rex nauguratus est. sed, postquàm summâ cum prudentia annis octo, mense uno, diebus quatuordecim regnasset, Regno spoliatus est anno sexcentesimo octogesimo malis artibus *Eruigii*, qui ambitione regnandi abreptus Wambæ Hispaniarum Regi venenum propinandum curavit, cùmque Vvamba hausto veneno videretur animam agere, positâ comâ

mâ, atque in Sacerdotis morem detonſus, Monachi cucullum induit, quem poſteà, recuperatâ licet priſtina valetudine, dimittere noluit, ſed in Monaſterio vitam ſanctiſſimè tranſegit. *Ervigius* Regnum, etſi malis artibus quæſitum, rectè tamen adminiſtravit. Veritus tamen ne filii ſui poſt ipſius mortem à proceribus opprimerentur, *Egicam* arctâ cognatione Vvambæ ſanguini annexum adoptavit generum ſuum, *Cixilone* filia in conjugium datâ, quibus ita conſtitutis, mortuus eſt anno DCLXXXVII. Regnavit annis VII. dies XXV. Poſt Ervigii mortem *Egica* Hiſpaniarum Regnum adeptus, *Cixilonem* uxorem ſuam, ex qua *Vvitizam* filium ſuſcepit, in odium patris *Ervigii* repudiavit. Sumpſit etiam ſupplicium de Proceribus, quorum operâ Vvambam Regem in fraudem impulſum, atque de rerum culmine dejectum eſſe conſtabat. Obiit *Egica* anno DCCI. Cùm regnaſſet annos XV. nempè X. Solus, & quinque alios cum Vvitiza filio ſuo. Hæc eſt ſeries Regum, qui ſeptimo ſęculo Hiſpaniarum Regni habenas moderati ſunt, quique Catholicam Religionem profitentes, omnem, quamdiù vixerunt, operam dederunt, ut in rem Fidei & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ ea Nationalia celebrarentur Concilia, de quibus in quarto Colloquio ſermonem inſtituemus.

D. Chriſtiana Religio ſuſcepit ne ſeptimo Eccleſiæ ſæculo aliquod apud Infideles Nationes incrementum?

M. Jàm obſervavimus in Colloquiis noſtris in Hiſtoriam ſexti Eccleſiæ ſæculi, Sanctum Auguſtinum, aliosque Sanctiſſimos Monachos à S. Gregorio Magno Papa ſub finem ſexti ſæculi in Angliam miſſos Chriſtianam Religionem plurimùm ibidem pro-

promovisse. Verùm, hic obitèr advertere debes, Britanniæ Insulam, quæ modo *Anglia* appellatur, fuisse in septimo Ecclesiæ sæculo in septem Regna divisa, quorum primum erat *Regnum Cantii*; alterum, *Regnum Australium Saxonum*, sive *Sud Saxiæ*; tertium, *Regnum Orientalium Anglorum*, seu *Estangliæ*; quartum, *Orientalium Saxonum Regnum*, seu *Est-Saxiæ*; quintum, *Mediterraneorum Saxonum Regnum*, sive *Merciorum*; sextum, *Northumbrorum Regnum*; septimum, *Occidentalium Saxonum*, sive *West-Saxiæ Regnum*. Hac factâ Regnorum Angliæ divisione, nunc brevitèr præfigere debemus tempus, quo Christiana Fides in hisce Angliæ Regnis fuerit suscepta. In primis, Regnum Cantii Fide Christianâ fuit illustratum à Sancto Augustino, aliisque Monachis, qui, ut jàm diximus, à S. Gregorio Magno Summo Pontifice in Angliam sexto Ecclesiæ sæculo ad illius gentis conversionem missi sunt. Alterum, in Anglia Regnum, seu Australium Saxonum, vel Sud-Saxiæ dictum ad Fidem Christianam convertit *S. Wilfridus* anno DCLXXXI. is quippè cum consensu Regis *Etheluardi* (qui paulò antè in Merciorum Regno, suggerente *Wlfhere* Rege, sacro Baptismate initiatus fuerat) populis illius Regni Verbum Dei, quod ipsis necdùm fuerat prædicatum, annunciavit, & Infidelium utriusque sexus, quosdam voluntariè, alios verò Regis Imperio coactos ab Idololatria revocavit, Fideque Christianâ imbuit. Quin, & ipse Rex *Ethelvardus* in Religionem Christianam optimè affectus, Villam, in qua manebat, ad Sedem Episcopalem fundandam concessit, ibidemque Vvilfridus Monasterium fratribus suis fundavit. In tertio Angliæ Regno, dicto Orienta-

talium Saxonum, seu Estangliæ, Christianam Religionem maximè propagavit *Sigbertus* Rex, qui anno DCXXIX. in suorum subditorum conversione usus est operâ *Sancti Felicis* Episcopi Burgundi, & *Sancti Fursei* Abbatis Latiniacensis Monasterii, qui Ministerium Evangelicum strenuè executi sunt; Vitam *S. Felicis* describit *Bollandus* ad diem VIII. mensis Martii, & Vitam *Sancti Fursei* à duobus Auctoribus Anonymis scriptam die XVI. mensis Januarii, quo colitur, notis illustrat. In quartum Angliæ Regnum appellatum Orientalium Saxonum, seu Est-Saxiæ, Fidem Christianam circà annum DCLV. introduxit *Sigibertus* illius gentis Rex, qui petiit ab *Osvvio* Northumbrorum Rege Christiano ut aliquot sibi Doctores daret, qui populos ipsi subditos verâ Fide illuminarent. Annuit lubentissimè Rex *Osvvius*, & ad illum misit *Ceddum* cum altero quodam Presbytero, *qui omnia perambulantes, multam Domino Ecclesiam congregarunt*, inquit Venerabilis Beda lib. 3. cap. 22. Porrò, Sigibertus Anglorum Orientalium, seu Est-Saxiæ Rex à *Finano* Episcopo unâ cum suis subditis Baptismum suscepit, & sub ipso plurimùm in hoc Regno dilatata est Christiana Religio. *Ceddum* Primum illius Regni *Est-Saxiæ* Episcopum ordinavit *Finanus*. In quintum Angliæ Regnum, dictum Mediterraneorum Saxonum, sive Merciorum, Fidem Christianam intulit *Osvvius* Northumbrorum Rex circà annum DCLV. Is quippè, occiso *Penda* Rege Merciorum, jure belli illius Regnum obtinuit, & gentem istius Regni ad fidei gratiam perduxit. Sextum in Anglia Regnum, idest, Northumbrorum, qui erant Angli ad Aquilonem Humbræ fluminis plagam inco-

colentes, Fidem Christianam accepit sub Rege
duino, qui anno DCXXVII. Baptizatus est. Hoc
orthumbriæ Regnum erat antiquitùs in duas Pro-
ncias, seu Regna, divisum, *Berniciorum* scilicèt, &
irorum, ut testatur Beda lib.3. cap.1. In utroque
egno *Paulinus* infinitam gentis illius multitudi-
m sacro lavacro abluit, quam ob rem Hono-
ıs I. Summus Pontifex in præmium laborum ad
m misit *Pallium*, atque Eboracensem Episcopum
eavit. Nusquam floruit magis in hoc Northum-
iæ Regno Christiana Religio, quam sub Osvval-
, & Osvvio Regibus, quorum eximiam in Deum
etatem ac Religionem, in pauperes, & peregri-
s singularem beneficentiam pluribus commendat
da lib. 3. cap. 6. & 14. Denique, anno DCXXXV.
xones Occidentales, seu Vvest-Saxiæ, *Birino* Epi-
po, quem Honorius I. Pontifex Maximus mise-
t, prædicante, Fidem Christi susceperunt. Ipse
nigisus eorum Rex à Birino baptizatus est, & è
ro Fonte à Sancto Osvvaldo Northumbrorum
ge susceptus. Sedes Episcopalis *Dorcincæ* consti-
ta est, quæ urbs hodie *Dorcestria* vocatur. Sic
nristiana Religio in septimo Ecclesiæ sæculo longè
èque in omnibus Angliæ Regnis propagata est,
per id temporis Ecclesia Anglicana maximè flo-
it. Habuit quippè Antistites Sanctissimos, & Re-
s pietate conspicuos, qui fundandis Ecclesiis, &
nstruendis Monasteriis egregiam operam posue-
nt.

Inter populos, qui septimo sæculo Christia-
ım Religionem amplexi sunt, numerantur *Croatæ*,
ıos Constantinus Porphyrogenita *Chrobatos* ap-
llat. Hi quippè anno DCXXX. Imperante in Orien-
te

te *Heraclio*, relictâ Idololatriâ baptizati sunt. Qua de re plura habet *Lucius* in Historia de Regno Dalmatiæ & Croatiæ.

Eodem etiam sæculo septimo *Saxones*, *Frisios* *Bajoarios*, quos nunc *Bavaros* appellamus, *Suevos* aliosque Germaniæ populos, qui tunc Regum Francorum dominationi subditi erant, ad Fidem Christianam adduxerunt Sancti *Vvillebrordus* Primus Episcopus Trajectensis, & *Rudbertus* Primu Episcopus Salisburgensis. Verùm, anno DCLXXI Isti populi, excusso Francico jugo, ad relictas super stitiones inclinarunt, pluresque in limine Rhen fluminis ad Idololatriam reversi sunt. Hinc octav sæculo Gregorius II. Romanus Pontifex, intelligens sibi ad dignitatem Sedis suæ incumbere curan universalis Ecclesiæ, Legatum in Germaniam misi *Sanctum Bonifacium*, ut illìc daret operam conver sioni Paganorum, ad quam promovendam Sanctu ille Antistes unà cum sociis sibi adjunctis omne suas curas, labores & cogitationes convertit, at que zelo Apostolico accensus Fidem Christianam i illas Provincias felicitèr restituit, ut mox ostend mus, exhibendo statum Ecclesiæ sub Principibu Christianis octavi sæculi.

D. Hactenùs statum Ecclesiæ sub Principibu Christianis septimi sæculi satis demonstrasti, expo ne nunc eodem ordine, quo loco, tàm in Oriente quàm in Occidente fuerint res Ecclesiæ sub Impera toribus & Principibus Christianis octavi sæculi?

M. *Justinianus* Imperator hujus nominis II. qu ut jàm diximus in Historia Imperatorum septim Ecclesiæ sæculi, à *Leontio*, qui Imperium invas rat, mutilatus naso in Urbem *Chersonam* an. DCXC

fu

ıerat ablegatus, armis *Trebellii* Bulgarorum Duis adjutus, poſt decem annorum exilium ſeſe Imerio reſtituit anno DCCV. & *Tiberium Apſimarum*, tque *Leontium*, qui tempore ejus exilii tyrannıem arripuerant, interfecit. Imperio itaque denuò eſtitutus Juſtinianus II. crudelem carnificinam, xercuit, & pacem, quam cum Bulgaris pepigerat, uorumque ope fuerat in Imperium reſtitutus, teıerè ingratus violavit. De Cherſonitis, apud uos exulaverat, & quos ſibi quondàm inſidias ſtruiſſe meminerat, vindictam ſumere volens, claſſem ontrà eos miſit, omnesque mactari juſſit, exceptis venibus & pueris velut ad ſervitutem reſervatis. t poſteà, dolens quod juvenibus perpeciſſet, alteım claſſem ad ipſos trucidandos tranſmittere deevit. Quod ubi compertum habuiſſent Cherſonie, auxilium Chagani Avarûm Regis implorarunt, Juſtiniani Imperatoris nomine abrogato, *Bardaem* anteà exulem Imperatorem proclamarunt, uem, mutato nomine, *Philippicum* nuncuparunt. Hic ovus Imperator dictus *Philippicus* ſine pugna Conantinopolim ingreſſus, occidit *Tiberium* Juſtiniani lium, & paulòpoſt ipſiusmet Juſtiniani caput amputum in Occidentem conſpiciendum traduxit. Imerator itaque Juſtinianus II. poſtquàm in Impeium anno DCCV. fuiſſet reſtitutus, annos ſex illud btinuit, & occiſus eſt anno DCCXI. fuit ultimus è milia Heraclii ſenioris, quæ cum ipſo fuit omnió extincta, poſtquàm ſæculo integro Romanis imeraſſet. Occiſo itaque Juſtiniano, Imperium *Philippicus* invaſit anno DCCXI. Malè partâ dignitate eſſimè uſus eſt. Monothelitis impensè favit, ſetæ Synodo generali, in qua hi Hæretici proſcripti ſunt,

ſunt, ſeſe infenſum exhibuit, & Orthodoxos atrociter perſecutus eſt. Quapropter, anno ſecundo Imperii ſui, qui fuit DCCXIII. cùm ſub meridiem ſomno indulgeret, à conjuratis excæcatus eſt pridiè Pentecoſtes, & in carcerem detruſus; ſequenti verò die, ſeu ſacro Pentecoſtes Feſto, à Populo, & Senatu Conſtantinopolitano *Artemius* dictus *Anaſtaſius II.* ſalutatus eſt Imperator. Vir fuit *Philippico* Imperatori olim à ſecretis, omni doctrinæ genere excultus, & in agendo verſatiſſimus. At in Saracenos claſſem cùm miſiſſet ille Imperator, contigit quod milites, qui, re infectâ, ad ipſum iratum regredi pertimeſcebant, quemdam nomine *Theodoſium*, quem obvium habuere, Imperatorem proclamaverint. Quarè Imperator *Artemius* dictus *Anaſtaſius II.* de ſalute deſperans dedit manus, & Monaſticum habitum induit. Eum Imperio ultrò ſeſe abdicantem *Theodoſius* acclamatus Imperator anno DCCXV. Salvum eſſe juſſit, & Theſſalonicam in exilium egit anno DCCXVI. At Theodoſius Imperator, vir licèt optimus, & ergà Eccleſiam, Fidemque Catholicam benè affectus, uno tantùm anno cum uno aut altero menſe Imperio potitus eſt. Nàm cùm audiiſſet *Leonem* dictum *Iſaurum* ab exercitu fuiſſe Imperatorem ſalutatum, ſpontè ceſſit Imperio, & *cùm ipſe, tùm filius quoque Clericorum Albo adſcripti, reliquum vitæ tempus in pace tranſegere* inquit Theophanes. Theodoſium itaque in Imperio excepit *Leo* hujus nominis III. dictus *Iſaurus* qui Imperium iniit anno DCCXVII. fuit Princeps impiiſſimus, ſacrarum Imaginum everſor, ad quas è medio penitùs tollendas Pſeudo-Synodum Conſtantinopoli coëgit, Gregorii II. Summi Pontifici

viti-

tæ insidiatus est, S. Germanum Episcopum Con-
intinopolitanum sacrarum Imaginum defensorem
errimum è Patriarchali Solio dejecit, ejusque lo-
Anastasium suffecit, omnes tàm viros, quàm mu-
res *Iconoclastarum* hæresim, quam invexerat, de-
tantes morti tradidit, indèque dictus *Iconoma-
us*, & *Theomachus*. Obiit ex intercute, vel ex dy-
iteria anno DCCXLI., Imperii sui XXIV. Ejus Im-
:tatis æquè ac Imperii hæres ac successor fuit
nstantinus ejus filius hujus nominis V. à stercore,
o, dùm baptizaretur, sacrum Fontem fædavit,
ctus *Copronymus*. Fuit etiam appellatus *Cabalinus*
equino stercore, cujus odore & tactu homo im-
rissimus vehementèr delectabatur. Extat in Ope-
ous S. Damasceni Oratio *contrà Constantinum Ca-
linum*, quam doctissimus noster *Combefisius* in Hi-
oria Hæresis Monothelitarum, & tom.2. Auctarii
bliothecæ Patrum Græcorum edidit, dignamque
nsuit, quæ Sancto Damasceno, qui pro sanctis
naginibus egregiam navavit operam, vindicetur.
ımdem Orationem Cl. noster, mihique amicissi-
us *Michaël le Quien* in recenti, quam adornavit,
perum S. Damasceni Editione publicavit; illam
men Sancto Damasceno, ceu spurium fætum, ab-
dicat. Impietatem Patris sui *Leonis* superavit
onstantinus Copronymus Imperator. Nullum
ippè fuit superstitionum, præstigiarum, & fasci-
tionum genus, cui non esset supra modum ad-
ctus. Leges omnes tam divinas, quàm politicas
punè violavit. In omnem prætereà libidinem
usus, Dei-paræ Virginis, & Sanctorum hostis in-
nsissimus fuit, sacrarum Reliquiarum extermina-
r, sanctarum Imaginum eversor, & nefarius

Orthodoxorum insectator. Constantinopoli anno DCCLIV. Pseudo-Synodum suæ farinæ Episcoporum convocavit, in qua decretum est, Imagines Idola esse, qui eas colerent, Idololatras; jussumque, hanc Pseudo-Synodum *septimam OEcumenicam* esse appellandam. Circà verò administrationem Imperii hæc gessit Constantinus Copronymus, *Artabasdum*, qui Imperium occupaverat, vicit, eumque & duos ejus filios excæcavit; Arabes expugnavit, cum Bulgaris primùm infeliciter bellum gessit, sed ipsos posteà ingenti prælio fudit; Exarchatum amisit in Italia, denique, Bellum iterùm Bulgaris illaturus miseram in hac expeditione efflavit animam non longè ab *Arcadiopoli* ex dolore carbunculi in pedibus anno DCCLXXV. cùm imperasset ab obitu Patris annos XXXIV., menses duos, dies viginti sex. Ejus corpus sepultum fuit Constantinopoli in Basilica SS. Apostolorum Petri & Pauli, sed postmodùm justo Dei judicio indè effossum, jubente *Michaële* Imperatore *Theophili* filio, in Foro Amastriano crematum est. Constantino Copronymo successit in Imperio Orientis *Leo* hujus nominis IV. ejus filius, qui anno DCCLI. die sextâ mensis Junii à Patre in consortium Imperii adscitus, ejus impietatem imitatus est. Adversùs Orthodoxos immaniter sæviit, Imagines everti jussit, & ad earum exterminium Pseudo-Synodum convocavit. Gemmarum insana cupiditate flagrans, coronam auro, lapillisque pretiosissimis radiantem, quam Imperator *Heraclius* Religionis ergò, & in Dei honorem in templo deposuerat, suo ipse capiti sacrilegâ temeritate imposuit. Quod scelus è vestigio ultus est Deus, fecitque ut ex capite illius scelesti erumperent carbunculi

li,quorum cruciatibus periit anno DCCLXXX. post-
iam ab obitu Patris imperasset annos quinque ex-
ptis diebus sex. In regimine Imperii hoc unum
mtaxàt laude dignum fecit, quod, validissimo in
riam misso exercitu, innumeram Saracenorum
ltitudinem cęcîdit. Post ejus obitum *Irene* ejus
or, & *Constantinus* ejus filius annum duodecimum
ens Imperii habenas moderari cæperunt, Mona-
ria in libertatem asseruerunt, & viam salutis
nibus aperuerunt, uti narrat *Baronius* ex Theo-
ane. Verùm Constantinus hujus nominis VI. Leo-
IV. & Irenes filius decennio post susceptum à
tre Imperium, hoc est, anno DCCXC. Irenem ma-
m suam rerum administratione privavit, so-
que per septem annos, idest, usque ad an-
n DCCXCVII. crudelissimè regnavit, quarè omni-
; exosus, *Irenes* matris suæ jussu excæcatus est,
tâque crudelitate ipsi effossi sunt oculi, ut paulò
t præ dolore è vita migrarit. Eo itaque Impe-
ore è vivis sublato, *Irenes* ejus mater Imperio
potita est per quinque annos, hoc est, usque ad
num DCCCII. quo *Nicephorus* Patricius Constanti-
olitanus eam in ordinem redegit, & eam omni-
fortunis exutam in *Lesbum* relegavit, ubi non-
n vertente anno defuncta est. Ipse verò *Nicepho-*
eodem anno DCCCII. vacuum Orientis Impe-
n invasit, de quo plura dicemus in Historia no-
Ecclesiæ sæculi.

D. Fuitne in Occidente felicior Ecclesiæ con-
io sub Principibus Christianis octavi sæculi?

M. Recepto in Occidente impio & ferali *Leonis*
rici Imperatoris Orientis contrà sacras Imagi-
Edicto, voluerunt Itali auitæ Religionis tena-

ces in apertam defectionem erumpere, & excusso Leonis Isaurici jugo, novum Imperatorem Catholicum creare. Alt Gregorius II., qui tùm temporis universæ Ecclesiæ clavum regebat, susceptis consiliis intercessit, populumque, ne ab obedientia Imperatoris descisceret, impedivit. Quapropter fides adhibenda non est *Theophani*, quem *Zonaras* & *Cedrenus* Scriptores Græci secuti sunt, asserentes Gregorium II. Romam, atque Italiam, cæterasque Occidentis Provincias ab obedientia, Imperioque *Leonis Isaurici* abduxisse, quod quidem oppidò falsum esse constat ex testimoniis *Anastasii Bibliothecarii*, & *Pauli Diaconi*, qui, ut videre est apud Baronium, affirmant, Gregorium II. Pontificem Maximum tumultuantes populos, & ab Imperatori obedientia recedere meditantes in obsequio & fid Imperatori debitâ continuisse. Non inficior tame fieri quidem potuisse, ut Itali ex hæresi Leonis Isaurici Imperatoris à Gregorio II. Summo Pontifice damnatâ occasionem sumerent pellendi Duces a Imperatore per Italiam constitutos, & vectigalia non solvendi; sed ab hac rebellione fovenda tan tùm abfuit Romanus ille Pontifex, ut Exarcham hæretici illius Imperatoris, cujus conversione sperabat, & fusis ad Deum precibus obnixè flag tabat, in integrum restituerit, sicut refert *Anastasius* in Vita Gregorii II. Verùm, cum Longobardorum Reges Italiam octavo sæculo armis atrociter vexarent, & Romam sæpiùs obsidione cingerent nec in tanto rerum discrimine eorum Impetus Imperatores Græci compescere aut possent, aut vellent; còacti fuere in his angustiis constituti Summi Pontifices *Gregorius II.*, *Gregorius III.*, *Zacharia* & a

alii eorum successores omni præsidio destituti
nvolare ad Reges Francorum *Carolum Martellum*,
ppinum, & *Carolum Magnum*, eorumque implo-
re auxilium, quod ipsis feliciter cessit. Reges
ippè Francorum, validissimo in Italiam ducto
ercitu, Longobardos profligarunt, ipsisque ere-
um Ravennæ Exarchatum in potestatem Romani
ontificis transtulerunt, ut videre est apud Anasta-
m Bibliothecarium in Vita Stephani III.

D. Summam laudem profectò merentur Gal-
rum Reges, quorum pietati ac munificentiæ tam
nplum dominium Romana Ecclesia acceptum re-
re debet. Sed ut gesta Regum Francorum magis
rspecta habere possim, describe nunc breviter se-
em, & præclara facta Regum, qui octavo Eccle-
: sæculo Monarchiam Gallorum gubernarunt.

M. Dagobertus III., qui ut jam observavimus,
Francorum Regnum anno DCCXI. successit Patri
o Childeberto III., ejusque successores Chilperi-
s II., Clotarius IV., & Theodoricus IV. Regium
untaxàt nomen & titulum habuerunt, summa
rò potestas fuit penès *Carolum Martellum* majorem
omus Regiæ, virum singulari virtute, maximâ
ctoritate, & felicitate penè incredibili præditum.
emo enim plura quàm *Carolus* bella civilia & ex-
rna gessit, nemo plura prælia commisit, nemo
ures ex hostibus victorias tulit, quas inter insignis
, omniumque Historicorum calamo celebrata
a victoria, quam propè Turones de Saracenis
allias miserè devastantibus retulit, in qua ad tre-
nta septuaginta quinque hominum millia fuisse
sa fama est. Porrò tantam mansuetudinem in se
primebat Carolus Martellus, ut nunquam, nisi in

acie ferrum ſtrinxiſſe dicatur, nec in populares bello captos, hoſteſque ſæviiſſe; immò, cùm *Rangefredo* apud Francos Neuſtraſios majori domus conjurato inimico ſuo cùm vitam adimere poſſet, non ſolum non ademit, ſed Civitatem Andegavenſem illius ditioni ſubjecit. Childerico II. Gallorum Auſtraſiorum Regi, quem duplici prælio devicit, Regnum, nomen & inſigne Regium reliquit. *Hunoldo* Eudonis Aquitaniæ Ducis filio Aquitaniam reddidit. *Plectrudem* novercam ſuam, à qua cuſtodiæ antehàc mandatus paternis opibus fuerat injuſtè excluſus, punire nefas duxit. Denique, Carolus Martellus ſe ſe munificentiſſimum præbuit erga Monaſteria Treverenſe, Fontanellenſe, & San-Dionyſianum, & multa alia Cœnobia vel ipſe erexit, vel locupletavit, ut paſſim in ſuis Annalibus demonſtrat doctiſſimus *Cointius*. Ex his & aliis id genus Caroli Martelli virtutibus, ac rebus præclarè geſtis quæ legi poſſunt apud *Hadrianum Valeſium* lib. xxv Rerum Francorum, facili negotio evincitur, falſum omninò eſſe, quod non nulli Novi Scriptores ſæculi finxere, videlicèt Carolum Martellum poſt mortem ad Inferos damnatum eſſe, eumque in inferno torqueri vidiſſe *Eucherium* Epiſcopum Aurelianenſem. Hanc quippè malè conſarcinatam fabulam exploſerunt *Baronius* in Annalibus, *Sirmondus* in Notis ad *Caroli Calvi* Capitulare XXIII. *Henſchenius* in Notis ad Vitam S. Eucherii, & *Cointius* ad annum DCCXLII. num. IV. & ſeqq. Falſum itidèm eſt, Carolum Martellum Eccleſiaſtica bona Laïcis diſtribuiſſe, & Eccleſiarum pecunias in uſus proprios vindicaſſe. Auctor quippè libelli *de majoribus domus Regiæ* teſtatur, Carolum Martellum nihil Eccleſiis abſtuliſſe u

ind

ıdè ditior fieret, ſed ut ſtipendia militibus daret
ropter aſſiduitatem bellorum, præſertim adversùs
aracenos, Saxones, & Friſios, qui in tenebris Ido-
ɪlatriæ adhùc erant immerſi. Fatendum tamen
ſt, Carolum Martellum reddituum Eccleſiaſtico-
ım adminiſtrationem Laïcis, aut Clericis nulla
rofeſſionis ſuæ notâ inſignitis conceſſiſſe, quod in
ravem poſteà degeneravit abuſum. Epiſcopi ſiqui-
em ſuarum Eccleſiarum redditibus deſtituti, vide-
antur tantùm Vicarii, vel Suffraganei, aut Chor-
piſcopi Adminiſtratorum, aut Commendatario-
um. Juſſit quidem *Pippinus* filius Caroli Martelli,
t, juxtà tertium Canonem Concilii Sueſſionenſis
ı ætatis celebrati, Epiſcopi legitimi, non verò
aïci intruſi, Epiſcopatibus, & bonis Eccleſiaſticis
leno jure potirentur. At hoc Pippini decretum,
liaque ejus ſuper hac re ab eo promulgata Edicta
ffectu penitùs caruerunt, tùm quia hi Laïci, qui
ona Eccleſiaſtica poſſidebant, potentiores erant,
uàm ut ex illorum manibus ea extorqueri poſſent;
ìm quia ipſemet Pippinus, qui præter Regiam,
uâ in Galliis pollebat, poteſtatem, titulum adhùc
.egium peroptabat, cautior erat, quàm ut viros
ræpotentes, qui bonis Eccleſiaſticis impunè frue-
antur, à ſe alienare vellet. Quò factum eſt, ut
ctavo ſæculo multæ Eccleſiæ in Galliis, præſertim
.emenſis, & Senonenſis, Epiſcopis & Metropolitis
arerent, quia bonorum Eccleſiaſticorum Uſurpa-
ɔres prædam, cui inhiabant, ſibi è manibus eripi
equaquàm patiebantur, totisque viribus impedie-
ant, ne legitimi Epiſcopi, aut Metropolitæ ſua-
ım Eccleſiarum poſſeſſionem inirent. Ad hunc
:aviſſimum in Galliis graſſantem abuſum multa

octavo sæculo habita sunt Concilia, de quibus alio in Colloquio datâ operâ differemus. Obiit Carolus Martellus de Regno Francico optimè meritus anno DCCXLI., & quatuor superstites reliquit filios, videlicèt *Carolomannum*, cui Austrasiam, seù Orientalem Franciam dedit; *Pippinum*, cui Neustriam, seù Occiduam Franciam quasi hæreditariam reliquit; *Ægydium*, quem sacris addictum ad Rotomagensis Episcopatus Infulas promoverat, antequam moreretur; & *Grifonem* natu minimum, quem, utpotè ferocem, ab hæreditate exclusit. *Carolomannus* Orientalis Franciæ Rex post debellatos Saxones, & perdomitos Alemannos, mundo, & Regno nuncium remisit, atque Pippino permissis fortunis ac ditionibus suis, in Cœnobio Montis Cassini vitam monasticam professus sanctè obiit. Videsis Carolomanni Elogium, quod texit *Mabillonius* part. 2. sæculi 3. Benedictini. *Grifo* filius Caroli Martelli natu minimus ægrè ferens, se in nullam hæreditatis partem admissum, bellum aduersùs fratres suos mouere cæpit, sed sæpiùs debellatus, & è totâ Francia expulsus, in Alpium transitu, dùm Italiam peteret nova bella instauraturus, occisus est. Carolomanni abdicatione, & Grifonis morte, omnis potestas in vnum Pippinum ipsorum fratrem germanum traducta est. Regium quidem nomen & honoraria jura *Childericus* hujus nominis III., qui anno DCCXLII. Francorum Rex salutatus fuerat, per decennium adhùc retinuit, sed anno DCCLII. ob Socordiam in Conventu Suessionensi depositus ac detonsus in Sitivense, seù Bertinianum Monasterium detrusus est, & Pippinus Galliarum Rex fuit renunciatus. Cum hoc Childerico extincta est prima

stirps

rps Galliarum Regum *Merovingiorum* dicta, cæ-
tque in Pippino secunda stirps Regum Francorum
rlovingiorum nuncupata. Pippinus itaque Gallia-
m Rex inauguratus iis virtutibus inclaruit, quæ
men ejus ad æternam memoriam propagarunt.
omanos quippè Pontifices Stephanum II. & Ste-
ıanum III. protexit à Longobardis, & à Græcis
justè vexatos. Longobardos in Italia aggressus
t & profligavit. *Aistulphum* eorum Regem in fu-
ım dedit, & cum illo eâ tantùm lege pepigit pa-
m ut Ravennatem Exarchatum, aliasque Ciuita-
s Romano Pontifici restitueret. Ast Francorum
scessu *Aistulphus* metu solutus cùm datis promis-
stare nollet, iterùm Pippinus transgressis Alpi-
ıs hostem adoritur, ipsique ereptum Ravennæ
xarchatum Romano Pontifici asseruit, ac perpe-
ıò addixit. Post hæc, & alia id genus præclarè
sta Pippinus anno Regni sui XVII., seù anno æræ
hristianæ DCCLXVIII. extremũ diem clausit Parisiis.
jus filii *Carolus*, & *Carolomannus* eodem anno pater-
ım Regnum partiti sunt; sed Carolomanno intrà
iennium extincto, *Carolus* solus regnavit, & sub
so Occidentalis Imperii dignitas, quæ an-
o CCCCLXXVI. in *Augustulo* desierat, meliore Orbis
hristiani sæculo post interstitium annorũ CCCXXIV.
florescere occæpit. Fuit autem *Carolus* à magni-
ıdine rerum gestarum *Magnus* post mortem appel-
tus, domi forisque optimus, ingenii ac morum
rtutibus clarus, bellicâque virtute nulli secundus.
adriano I. Pontifici Maximo contrà Longobardos
ıppetias laturus, cursu celeri superatis Alpibus
ım numeroso exercitu Italiam venit, & à Summo
lo Pontifice apparatu honorificentissimo Romæ
exce-

exceptus donationem à Pippino Patre suo Romanæ Ecclesiæ factam confirmavit, addito Spoletano Ducatu. Dein, Româ digressus Ticinum, seù Papiam obsedit, ubi capto *Desiderio*, vltimo Longobardorum Rege ac Leodium relegato, Longobardorum Regno potitus, à Leone III. Pontifice Maximo, ob præclaram Ecclesiæ Romanæ navatam operam, Imperator Occidentis est renunciatus, aureoque diademate coronatus die Natalis Christi Domini anni DCCCI. Multa Capitularia edidit à *Baluzio* tom. I. Capitularium Regum Franciæ inserta, quæ leges cùm Ecclesiasticas, tùm civiles complectuntur. Complures Ecclesias, variaque Monasteria muneribus & privilegiis auxit, quæ in Annalibus Ecclesiasticis Francorum à doctissimo *Carolo Cointio* exaratis describuntur tomo VI. Academias Parisiis, Osnaburgi, Papiæ, Bononiæque fundasse dicitur; & pluribus in Civitatibus Scholas publicas ad Juvenum educationem instituit. Hæc ad propagandam Religionem, restituendam disciplinam, atque amplificandam Ecclesiam Romanam præstitit Carolus Magnus, cujus bellica virtus in administratione Regni maximè emicuit. Ab anno siquidem DCCLXXII. usque ad annum DCCLXXXV. cum Saxonibus pertinax bellum gessit, quod felicitèr tandem confecit, illis, unà cum *Vvithekindo* eorum Duce, ad baptismum suscipiendum adactis, *Frisios*, *Hungaros*, *Saracenos* in Hispania, *Avares*, *Bohemos*, & *Danos* vicit ac profligavit. Sed de Carolo Magno in nostris Colloquiis in nonum Ecclesiæ sæculum iterùm redibit sermo, quia ad exordium noni sæculi, hoc est, usque ad annum DCCCXIV. vitam produxit.

D. Gaudeo planè, quod de Ecclesia Romana

tam

m benè meriti ſint Gallorum Reges, & extinctum m diù in Occidente excitarint Imperium. Nunc atum Eccleſiæ ſub Regibus, qui octavo ſæculo iſpanias gubernarunt, rogo te ut breviter ex- onas.

M. Res Eccleſiæ ſub Regibus, qui octavo ſæcu- in Hiſpaniis dominium obtinuerunt, peſſimo lo- fuerunt. At enim *Vvitiza*, qui, ſicut ſuperiùs oſervavimus, in Regnum Hiſpaniæ ſucceſſit Patri o *Egicæ* anno DCCI. moribus depravatus Regnum hibuit, teſte *Mariana* lib.6. cap. 19. omnium tur- itudinum maculis deformatum, crudelitate im- ane, & præcipuè impietate aduersùs Divinas Eccleſiaſticas leges inſigne. Exceſſit è vivis *Vvi- za* anno DCCX. Regni ſui decimo, & duos reliquit lios *Ebam*, & *Siſebutum*, quibus tamen præter- iſſis, *Rudericus*, ut in nummis appellatur, Hiſpa- iæ Regnum ſuſcepit. Verùm anno ſequenti, ù DCCXI. à Saracenis in Hiſpanias irrumpentibus ictus & occiſus eſt. Celebris eſt hic annus Sarace- orum in Hiſpanias tranſitu, & Gothicæ Majeſtatis Hiſpaniarum Regno extinctione, quæ Ruderico ltimo in Hiſpaniis Gothorum Regi adſcribitur. lle quippè invitam licèt ac reluctantem filiam *uliani* Comitis, *Clavam* nomine, violavit, eamque ellicis loco habuit. Quam injuriam *Julianus* ultus ſt Rei-publicæ pernicie, habitoque cum *Muza*, qui *olit* Miramolini Saracenorum nomine Africam gu- ernabat, tractatu, Mauros in Hiſpaniam evocavit, quibus Hiſpali occupata, decretorio tandem cer- amine Rudericus Rex profligatus, deletum Go- orum Imperium, & in Chriſtianos crudelitèr evitum eſt. Dùm huic Hiſpanicæ expeditioni to-

tus

tus incumbit *Muza*, & miseris modis Hispanias dilacerat, *Pelagius* quidam genere Gothus in Montibus Asturicis contrà Mauros rebellat anno DCCXII. & Asturiarum Rex proclamatur. Quod cùm audisset *Tarek* Saracenorum exercitus Dux, qui Cordubæ residebat, *Alchaman* militiæ Præfectum misit, unà cum *Oppa* Episcopo Hispalensi, *Egicæ* quondam Hispaniarum Regis filio, qui à Saracenorum partibus stabat. At *Pelagius*, qui se receperat in Speluncam, cui *S. Mariæ de Covandoga* nomen est, minas & promissa, quibus *Oppas* Hispalensis Episcopus eum ad obedientiam reducere satagebat, contemnens, è latebris erupit, et, Divino favente numine, ingentes Saracenorum edidit strages, *Oppam*que perfidum patriæ hostem cepit. Hoc tantæ cladis nuncio perculsus *Munuzas*, qui Civitati *Gegioni* Maritimæ, & Asturiis pro Saracenis præsidebat, fugam arripuit; sed ab Asturibus in vico, qui *Olalies* dicitur, captus & interfectus est. Hac insigni de Saracenis reportatâ victoriâ *Pelagius*, vir impiger, juxtà ac pius, & unicum afflictæ Hispaniæ auxilium, non solùm Astures ad spem libertatis erexit, eorumque Regnum firmavit, sed etiam in vicinas Regiones propagavit, *Legione* videlicèt, *Gegione*, aliisque munitissimis Urbibus à Maurorum servitute ac tyrannide ereptis. Obiit Pelagius anno DCCXXXVIII. filiumque superstitem reliquit, nomine *Favilam*, qui ei in Regno successit, sed nullâ re egregiè gestâ clarus anno secundo Regni sui ab Urso interfectus est. Mortuo *Favila* absque prole, *Alphonsus* gener Pelagii Hispaniarum Rex salutatus, captatis ex intestinis Maurorum discordiis rei benè gerendæ occasionibus, Asturiarum Regnum

armis

'mis amplificare non destitit. Fuit Alphonsus Rex atholicæ Religionis cultor eximius, ob idque *Ca-olicus* cognominatus. Captis Civitatibus Epi-opos restituit, Christianorum templa instauravit, l Mauricæ superstitionis sordibus contaminata purgari curavit, sacrâ suppellectili exornavit, lo-pletavitque, ac denique multis virtutibus cele-is, & post plures de Saracenis reportatas victo-as, fato functus est anno DCCLVII. quinque ex *Or-isinda* filia Pelagii Regis, quam uxorem duxerat, beros reliquit, *Froilam*, *Bimaranum*, *Aurelium*, *Ausendam*, sivè *Adesindam* filiam. Ex Ancilla ve-) filium dictum *Mauregatum* suscepit. Froila in egnum Asturiarum Alphonso Patri suo successit; auros ingenti prælio superavit, Vascones per-uelles domuit; sed partam tot victoriis gloriam urpitèr fædavit nece fratris sui *Bimarani*, in cujus indictam vicissim à fratre suo *Aurelio* occisus est, elicto filio *Alphonso* dicto *Casto*. Post Froilam re-navit *Aurelius* ejus frater parricidio Regnum ade-tus. Quo regnante bellum servile in Hispania xarsit, Servis contrà Dominos arma sumentibus, uod tamen Regis prudentiâ mox sopitum est, ut :ribit *Vasæus* in Chronico. Mortuo Aurelio an-o DCCLXXV. *Silo* sororis ejus maritus in Asturiarum, t Legionensium Regnum ei successit, sed cùm filios on haberet *Silo*, neque spem suscipiendæ prolis, nimum à negotiis avertit, otio ac quieti indulsit, ummamque rerum penès Alphonsum dictum *Ca-um* Froilæ Regis filium reliquit, ut scribit idem *'asæus* in Chronico. Anno DCCLXXXIII. è vivis ex-essit *Silo*, eique successit *Alphonsus* Froilæ Regis ilius appellatus *Castus* quod à *Berthæ* uxoris suæ

am-

amplexibus perpetuò abstinuerit. Ægrè tulit *Mauregatus*, quod communi Magnatum suffragio Regnum ad Alphonsum, cujus Patruus erat, tametsi ex stupro genitus, fuisset delatum. Undè injuriæ ferendę impatiens ad Mauros, & ad *Abderrhamanum* eorum Regem confugit, comparatisque Saracenorum copiis, & Alphonso Rege in Cantabriæ partem compulso, Regnum occupavit, quod annis quinque & menses sex tenuit, & per id temporis, juxtà pactum, quod cum Saracenis pepigerat, solvit, proh pudor! ignominiosum tributum annuum quinquaginta nobilium Virginum, & totidem plebejarum. At mortuo Mauregato anno DCCXC. *Veremundus* Diaconus Bimarini à Froila occisi filius Asturiarum Rex acclamatus Alphonso cognomento *Casto* Regnum restituit, seù cum eo corregnavit usque ad annum DCCXCI. quo Historici Hispanici initium Alphonsi solius regnantis consignant. Fuit autem Alphonsus Rex, teste *Mariana*, perpetuâ rerum gestarum felicitate, bellicis artibus, Clementiæ, Religionis, & liberalitatis laude suis apprimè charus, exteris formidabilis, cujus virtute inclinatæ Hispaniæ res stetêre. Ad ultimam senectutem cùm processisset, propediè moriturus *Ramirum* Veremundi Regis filium in Procerum conventu successorem Regni designavit, & è vita discessit anno DCCCXLIII. vel, ut alii volunt, anno DCCCXLIV. Hæc est series Regum Christianorum, qui octavo Ecclesiæ sæculo Legionensium & Asturiarum Regno in Hispaniis potiti Christianos à Maurorum tyrannide in libertatem asseruerunt, dùm cæteri Christiani, qui in aliis Hispaniarum partibus sub Maurorum Imperio parebant, duræ servitutis jugo op-

essi gemerent, adeòque modò *mixti Arabes*, mo-
Muzarabes appellarentur, eo quod cum Mauris,
ı Arabibus promiscuè essent confusi. Hinc Missa
Officia Ecclesiastica, quibus illi Christiani sacris
erantes utebantur, *Mozorabica* dicebantur, qua
re Legesis peritos Rituum Ecclesiasticorum vi-
s Cardinalem *Bona*, Card. *Thomasium*, & *Joan-
n Mabillonium*.

D. Fuitne Christiana Religio octavo Ecclesiæ
:ulo apud barbaras nationes propagata?

M. Christianam Religionem octavo Ecclesiæ
:ulo plurimùm in Germania promovit S. *Bonifa-
s* aliàs *Vvinfridus* appellatus, natione Anglus,
i anno DCCXVI. prædicandi Euangelii causâ, as-
nptis duobus aut tribus Monachis, ex Anglia in
siam navigavit, ubi ad veram fidem erudiendis
siis triennium unà cum S. *Vvillebrodo* illius Re-
)nis Episcopo postquàm consumpsisset, Episco-
li dignitate recusatâ, eam Provinciam deservit
Germaniæ partes adiret, ad quas se à Grego-
› II. Summo Pontifice missum dicebat. Ivit ita-
e in *Hassiam*, & *Thuringiam*, ubi felicissimo exitu
angelium prædicavit. Exin, Romam profectus
Gregorio II. Legatus Sedis Apostolicæ creatus
, ut auctoritate Apostolicâ Gentibus, quibus
ıristus necdùm fuerat annunciatus, Euangelium
ædicaret, ipsumque sibi demandatum adimpleret
ncionandi Officium. Episcopus etiam ab eodem
mmo Pontifice consecratus est, sed nulli tamen
terminatæ sedi affixus, quò faciliùs hàc illàc per-
rrendo Euangelium in Germania disseminaret,
Oves undique conquisitas in unum Ovile con-
egare posset. Multa ad stabiliendam fidem,
& san-

& sanciendam disciplinam Ecclesiæ in Germani[a]
celebravit Concilia S.Bonifacius. *Bajoariam*, quam
nunc *Bavariam* dicimus, in quatuor Episcopatus,
nempè Salisburgensem, Frisingensem, Ratisponen-
sem, & Pataviensem divisit, & in hanc Provinciam,
procul eliminatâ Idololatriâ, dispulsisque errori-
bus, quibus adhùc *Bajoarii* adhærescebant, fidem
Christianam postliminio revocavit, ut testatur
S. *Vuillibaldus* in ejus Vita, ubi hæc habet: *non so-
lùm invitatus* (S. Bonifacius) *Bajoariorum ab Odilo-
ne Duce, sed & spontaneus visitavit incolas, mansit-
que apud eos diebus multis prædicans & euangelizans
Verbum Dei, veræque fidei ac Religionis Sacramenta
revocavit*. Post multos in Germania exhaustos pro
conversione Infidelium labores, S. Bonifacius an-
no DCCXLV. Episcopus Moguntinus cum Metropo-
litæ dignitate à *Zacharia* Romano Pontifice factu[s]
est. Quam Ecclesiam rexit usque ad annum DCCLIII
quo Frisiam iterùm profecturus *Lullum* successorem
impetravit, quem ipsemet, accedente Pippini Fran-
corum Regis consensu, consecravit, & in Episco-
patum Moguntiacensem sibi substituit. Tunc vero
pergens in Frisiam Episcopatus Trajectensis admi-
nistrationem suscepit, cùmque latas Frisonum Re-
giones prædicandi Euangelii causâ indefesso studio
lustraret, venit ad flumen quoddam, ubi inhumana
cæde unà cum suis sociis pro fide necatus est die v
mensis Junii anni DCCLIV. vel DCCLV., & in Mona-
sterio Fuldensi quod ipse fundaverat, sepultus. Vi-
tam S. Bonifacii Germaniæ Apostoli paucis ab eju[s]
obitu annis S. *Vuillibaldus* scripsit, quam *Othlonu[s]*
Monachus, qui anno MLXII. vivebat, Epistolis, Acti[s]
Conciliorum, & aliis id genus monumentis auxit

eam

ımque prævìis obſervationibus illuſtratam doctiſ-
nus *Mabillonius* inſeruit part. II. ſæculi III. Bene-
ctini. In converſione Infidelium, qui in variis
ermaniæ Provinciis octavo ſæculo adhùc reperie-
ıntur, egregiam itidem cum S. Bonifacio nava-
nt operam S. *Vvillebrordus*, S. *Vvillibaldus*, &
Vvnebaldus. Enim verò S. Willebrordus tentatam
ı Archiepiſcopo Colonienſi *Egberto*, & *Vvigberto*
iſonum converſionem felicitèr perfecit, et, ut
ſtatur S. Bonifacius in Epiſt. 99. ad Stephanum
ıpam, Sedis Traiectenſis ad Rhenum Auctor ac
imus Epiſcopus fuit, quam Sedem poſteà Pau-
s IV. Summus Pontifex anno MDLX. in Archiepi-
opalem erexit. De ejusdem Epiſcopatus inſtitu-
one loquitur Venerabilis Beda lib. 5. cap. 12. ad-
tque, S. Willebrordum plures Eccleſias, & non-
ulla Monaſteria per illas Regiones conſtruxiſſe,
ːque in illis Antiſtites conſtituiſſe. S. *Vvillibaldus*
iſtenſis Eccleſiæ primus Epiſcopus à S. Bonifacio
ıermaniæ Apoſtolo conſecratus, Monaſterium ibi-
em condidit, latèque per vaſtas Bojoariorum, ſeù
avarorum Provincias cum multis operariis Chri-
i fidem propagavit, & poſtquàm per multos an-
ɔs hunc Epiſcopatum rexiſſet, ad Deum migravit.
uæ extant Vitæ hujus Sancti, primi Eccleſiæ Ei-
enſis Epiſcopi. Una à quadam ſanctimoniali Hei-
enheimenſis Monaſterii ſcripta; altera ab Auctore
nonymo perantiquo Scriptore edita, & utraque
ita à doctiſſimo Mabillonio ſæculo III. Benedict.
art. II. recitata, & Notis illuſtrata eſt. Denique
Vvnebaldus frater Sancti Willibaldi in Thurin-
iam anno DCCXXXVIII. acceſſit, populos illius Pro-
inciæ fide Chriſtianâ imbuit. Dein, in Bojoariam

ſeſe contulit, permultos ibidem adhùc Paganorum præſtigiis pollutos à pravitate morum abduxit, atque tranſacto triennio in Germaniam rediit, ubi frater ejus Vvillibaldus in Urbe Eiſtenſi Epiſcopus erat. In hac Diœceſi ad locum, qui vocabatur *Heidenen*, Monaſterium extruxit, primuſque fuit Abbas hujuſce Monaſterii Heidenheimenſis. Plurimas Paganicæ pravitatis ſuperſtitiones, multoſque diabolicâ fraude deceptos Idola colentes in his partibus adinvenit. Alii namque Aruſpicia obſervantes, alii incantationum frivola facientes, alii variis vitiis impliciti ad eum occidendum vel comburendum ſæpè numero per maleficia animum intenderunt. Sed vir Dei tot inter pericula intrepidus,& pro ſalute illorum incredibili zelo exæſtuans non deſinebat docendo plebem ab erroribus Infidelium perſuadendo educere. Vita S.Vvnebaldi primi Heidenheimenſis Abbatis ſcripta à quadam ſanctimoniali Heidenheimenſi ejus conſanguinea extat ſæculo III. Benedictin- part.I.

Hunc in modum octavo Eccleſiæ ſæculo Chriſtiana fides per viros Apoſtolicos in Germania ſata ac propagata eſt, à qua tamen Saxones cùm identidem deficerent, coactus eſt *Carolus* Magnus Occidentis Imperator ſæpiùs cum illis redintegrare bellum, donec anno DCCLXXXV. de eorum Idololatria & perfidia inſignem triumphum egit, Saxoniam in Provinciam redegit, *Vvitichindum* illius gentis Ducem Baptiſmum poſtulantem Attiniaci ſacro Fonte levavit, eique nonnullas reſtituit Arces, alias præſidiis firmavit. Tunc *Vvitichindus* Saxonum Dux ſacro Baptiſmate initiatus, ſciens Carolum Magnum de conſtruendis in Saxonia Eccleſiis ſollicitum eſſe

ido

doneum obtulit locum, quem ſuo jure ſervabat ad ipam *Vviſurgis*, ubi *Mindenſis* Epiſcopatus fundaus eſt, & *Herimbertus* primus Epiſcopus ordinatus. ?ræter hunc Mindenſem Epiſcopatum, alius in Saonia erectus eſt, *Verdenſis* ſcilicèt, ut oſtendit *Henſchenius* ad diem primum menſis Martii in Vita *S. Suiberti* Epiſcopi & Friſonum Apoſtoli. Poſtremò, *Hunnos*, ſeù *Avares*, qui jam penè à trecentis nnis Romanos afflixerant, quique Chriſtianæ Reigionis erant infenſiſſimi hoſtes, cùm *Carolus Magnus* debellare decreviſſet, *Theodo*, vel *Tudo*, aut *Tolanus* eorum Rex ad eum ſupplex venit, ut unà cum uis fidem Chriſtianam, proſtratis ac contritis Idois, ſuſciperet. Eum ad ſe venientem Carolus Magnus honorificè excepit, baptizatum muneribus cumulavit, Presbyteros, qui illam gentem edocerent fidem Catholicam, miſit; & theſaurum ab *Henrico* Francorum exercitus Duce ex Hunnorum Regia Urbe, quæ *Ringus* dicebatur, ad ſe tranſmiſſum partim diſtribuit inter Epiſcopos, Abbates, & Optimates; partim Romam per *Angilbertum* ad limina Apoſtolorum deferri juſſit. Sic Carolus Magnus bellum in Germania contrà Barbaras & Infideles nationes magno ſemper Chriſtianæ Religionis bono geſſit, easque, divino adjutus præſidio, à gentili cultu ſincerè converſas ad fidem Chriſtianam firmitèr retinendam felicitèr traduxit. Sed de his, quæ à Carolo Magno in Germania pro converſione Infidelium geſta fuiſſe hactenus diximus, legendi ſunt *Egingbardus* in Vita Caroli Magni, *Poëta Saxonicus*, *Annaliſta Loiſelianus*, *Annales Laureshamenſes*, *Bertiniani*, *Fuldenſès*, & *Metenſes*. Sed ſatis huc uſque diſſeruimus de ſtatu & loco quo erant res

Ecclesiæ sæculis septimo octavo sub Imperatoribus & Principibus Christianis.

COLLOQUIUM II.

In quo exhibetur continua series Episcoporum, qui sæculis septimo & octavo præcipuas Sedes, Romanam videlicèt, Alexandrinam, Antiochenam, Hierosolymitanam, & Constantinopolitanam tenuerunt.

D. CUM Ecclesia Romana sit omnium Ecclesiarum Mater, & illius Sedes totius unitatis Ecclesiasticæ centrum jure optimo à Sanctis Patribus appelletur; præstat ut Colloquium nostrum exordiamur à serie Episcoporum, seù Summorum Pontificum, qui sæculis septimo, & octavo Sedem Romanam tenuerunt, atque universam Ecclesiam tanquàm Christi in terris Vicarii gubernarunt.

M. Texuimus in nostris præcedentibus Colloquiis seriem Summorum Pontificum, qui Sedem Romanam tenuerunt à S. Petro Apostolorum Principe usque ad S. Gregorium Magnum, hoc est, usque ad annum sexcentesimum quartum, quo S. Gregorius Magnus immortalis memoriæ Pontifex, postquam sedisset annos tredecim, menses sex, dies decèm, mortuus est, & sepultus in Basilica B. Petri Apostoli die XII. mensis Martii, ut scribit Anastasius Bibliothecarius. Ad superos itaque S.Gre-

. Gregorio Magno evocato, *Sabinianus* natione
'uſcus, poſt interpontificium menſium ſex & diei
inius, Romanus Pontifex ordinatus eſt die XIII.
nenſis Septembris ejusdem anni ſexcenteſimi quar-
i. Fuerat *Sabinianus* Sancti Gregorii Magni Dia-
onus, ejusque Conſtantinopoli, imperante *Tiberio*,
ipocriſarius. Breviſſimum fuit Sabiniani Pontifi-
ium. Nàm, teſte Anaſtaſio, annum unum dumta-
àt, menſes quinque, & dies novem ſedit, obiit-
jue die XXII. menſis Februarii anni DCVI. Optimè
'*apebrochius* in *conatu Chronico-Hiſtorico Pontificum*
Romanorum obſeruat, Baronium fidem adhibere non
lebuiſſe fabulæ à *Sigiberto* in Chronico relatæ, Sa-
iinianum ſcilicèt Romanum Pontificem propter
varitiam & duritiem ſuam in pauperes, à ſuo de-
eſſore S. Gregorio Magno per noctem apparente
ncrepitum, percuſſumque in capite paulò poſt ex-
eſſiſſe ex hac vita. Hæc ſiquidem narratiuncula
ıullo antiquitatis monumento nititur, nihilque tale
ıabet quisquam antiquorum, qui de Vita & Mira-
ulis S.Gregorii Papæ ſcripſerunt, ne quidem *Joan-*
es Diaconus, qui tamen datâ operâ finem libri quar-
i Vitæ S. Gregorii Magni ejusmodi vindictæ exem-
lis per duodecim capita deductis implevit. Apage
rgo hanc fabulam. Poſt mortem Sabiniani ceſſavit
ˌpiſcopatus menſes XI. dies XXVI. ut ait Anaſtaſius,
: die decimâ nonâ menſis Februarii anni DCVII. *Bo-*
ifacius III. Patriâ Romanus renunciatus eſt Ponti-
ex Romanus, qui Edictum à *Phoca*, improbiſſimo
cèt Imperatore, obtinuit, quo ſanciebatur, nomen
ˌpiſcopi *OEcumenici*, ſeù *Univerſalis*, unum decere
Romanum Pontificem, non autem Epiſcopum Con-
tantinopolitanum, qui antehàc illud temerè uſur-

paverat. Vetuit hic Summus Pontifex in Synodo Romæ habitâ sub Anathematis pœna, ne Romano Pontifice, vel alio quovis Episcopo adhùc vitam agente, de illius successoris electione tractaretur, nisi post tertium ejus mortis ac depositionis diem. Obiit Bonifacius III. die decimâ mensis Novembris anni DCVII. post illius mortem fuit interpontificium novem mensium & quindecim dierum. Quapropter Bonifacius IV. ex Valeria Civitate Marsorum oriundus, die vicesimâ quintâ mensis Augusti anni sexcentesimi octavi fuit Pontifex Romanus consecratus. Petiit à *Phoca* Imperatore Templum, quod appellatur *Pantheon*, in quo, teste Anastasio, fecit Ecclesiam Sanctæ Mariæ semper Virginis & omnium Martyrum. Cujus Ecclesiæ, quæ etiamnùm Romæ extat, dedicatio inscripta est in antiquis Martyrologiis ad *diem* III. *Idus mensis Maii*, seù ad diem XIII. Maii, ut videre est in Martyrologiis *Bedæ*, *Usuardi*, *Adonis*, *Notkeri*, & in Martyrologio Romano hodierno, ubi appellatur: *Dedicatio Sanctæ Mariæ ad Martyres*. Sedit Bonifacius IV. annos sex, menses octo, dies tredecim, & ad Deum migravit die septimâ mensis Maii anni DCXV. Vacavit sedes post mortem Bonifacii IV. quinque menses & dies vndecim, ac subindè *Deus dedit* Patriâ Romanus die decimâ nonâ mensis Octobris ad Pontificatum fuit evectus. Sedit annos tres, dies viginti, obiitque die VIII. mensis Novembris anni DCXVIII. Hujus Sancti Pontificis nomen in Martyrologio Romano *Galenisii*, & in antiquioribus non legitur, sed *Baronius* ob præclaras ejus virtutes Martyrologio Romano à se auctoritate Apostolicâ emendato illius nomen inscripsit ad diem VIII. Novembris. Refert

etiam

iam *Baronius*, Epiſtolam Sancti illius Pontificis ad ordianum Epiſcopum Hiſpalenſem. Verùm, hanc piſtolam ſuppoſititiam eſſe, ex eo maximè pro- ant periti hujus temporis Critici, quod nullus in cclesia Hiſpalenſi *Gordianus* ſederit ſub Pontificatu *eus dedit*. Conſtat enim, Sanctum *Iſidorum* Hiſpa- nſem rexiſſe Eccleſiam ab anno Chriſti ſexcenteſi- io uſque ad annum ſexcenteſimum triceſimum xtum, ut ex *Ildephonſo* Epiſcopo Toletano colli- itur, ex quo ſequitur, *Iſidorum* Hiſpalenſem Epi- copum ſuperſtitem fuiſſe non ſolum Summo Ponti- ci *Deus dedit*, ſed etiam ejus ſucceſſori Bonifa- io V. Mortuo Summo Pontifice *Deus dedit*, fuit in- erpontificium non *menſis unius & dierum ſexdecim*, ti perperàm habent quidem Catalogi, ſed *anni* nius, menſis unius, & dierum ſexdecim, ut vide- e eſt apud *Cl. Pagium* ad annum Chriſti DCXVII. Jndè Bonifacius V. natione Campanus, die viceſi- nâ tertiâ menſis Decembris anni ſexcenteſimi deci- ni noni ordinatus eſt Pontifex Romanus. Sub il- ius Pontificatu *Edvinus* Northumbrorum in Anglia Rex Gentilis accepit in uxorem *Edilbergam* fœmi- am Chriſtianam. Quod conjugium ubi accepit Bonifacius Papa, litteras ad Edvinum Regem miſit, quibus eum ad fidem Chriſtianam hortatus eſt, liasque direxit ad conjugem ejus *Edilbergam* piiſſi- nam fœminam, quibus illam monuit, ut ſalutis *Edvini* Regis ſedulam ageret curam. Has Epiſtolas efert Baronius, eaſque deſcripſit ex Venerabili *Be- da* lib.2. Hiſt. Eccleſ. Gentis Anglorum. Sedit Bo- nifacius V. non annos ſeptem, menſes decem, & diem unum, ut viſum eſt Baronio, Natali Alexan- dro, & aliis, ſed ſedit annos quinque, menſes de-

cem, sine ullâ dierum appendice, ut videre est apud jam citatum Cl. Pagium, cujus in consignandis Romanorum Pontificum annis Chronotaxim, ut potè cæteris accuratiorem sequor. Bonifacius itaque V. qui Pontifex Romanus consecratus fuerat die XXIII. mensis Decembris anni DCXIX. obiit die XXII. mensis Octobris anni DCXXV. Mortuo Bonifacio V. post interpontificium quinque dierum *Honorius I.* consecratus est Pontifex Romanus die XXVII. mensis Octobris ejusdem anni DCXXV. sedit Honorius I. annos duodecim, menses undecim, dies sexdecim, & sepultus est in Basilica B. Petri Apostoli die XII. mensis Octobris anni DCXXXVIII.

D. Sine, quæso, ut te de Honorio I. Summo Pontifice loquentem paulispèr interpellem. Erant nuperrimè non nulli viri eruditi, qui pertendebant, Honorium I. Romanum Pontificem in Monothelitarum Hæresim impegisse, eoque nomine in sexta Synodo Generali fuisse damnatum. Quid de illius Pontificis doctrina sentiant alii viri eruditi, lubenti animo auscultabo.

M. Duæ Epistolæ, quas *Honorius I.* Summus Pontifex ad *Sergium* Hæreticum Monothelitam Episcopum Constantinopolitanum scripsit, uberem insigni controversiæ de illius Orthodoxia, vel Monothelismo, suppeditarunt materiam, & præsertim quòd Summus ille Pontifex Anathemate cum aliis Monothelitis implicatus reperiatur in Actis sextæ Synodi Generalis, qualia nunc extant. Omnes ad unum Hæretici, ut Sedi Apostolicæ, quam cane pejus & angue odio prosequuntur, infamiæ labem inurant, non dubitant asserere, *Honorium I.* Romanum Pontificem in Monothelismi luto hæsisse, quod etiam

ım viſum eſt quibusdam Catholicis, dictitanti-
us, ſtandum eſſe judicio ſextæ Synodi Genera-
, quæ Honorium Papam Hæreticorum Monothe-
ırum Claſſi accenſuit. Quod quidem Catholico-
n argumentum, ut elideret Baronius, exiſtima-
, Acta ſextæ Synodi Generalis non haberi ſince-
, ſed interpolatrice manu fuiſſe adulterata. Ve-
n, hanc Eminentiſſimi Annalium Parentis con-
turam ab omni veri ſpecie abhorrere judicant
aſſici Scriptores, ut opportuniùs oſtendemus in
arto Colloquio, ubi de Conciliis contrà Mono-
:litarum Hæreſim celebratis, & præſertim de
:ta Synodo Generali, deque illius Actorum inte-
itate ſermonem inſtituemus. Hìc ad Honorium I.
omanum Pontificem vindicandum à Monotheli-
:um Hæreſi breviter obſervaſſe ſufficiat, Summum
um Pontificem à Monotheliticis deliramentis pe-
tùs alienum quidem fuiſſe, graviter tamen pec-
ſſe, tùm quia conſultationem *Sergii* Patriarchæ
onſtantinopolitani, & *Cyri* Patriarchæ Alexan-
ini, qui Monothelitica Hæreſi erant infecti, am-
guis reſponſis eluſit, neque ſtatim emergentem
nc Hæreſim damnavit, ſicut ei ex officio incum-
bat, ut teſtatur *Leo II.* Pontifex Romanus in
piſtola *ad Hiſpanos Epiſcopos* his verbis: *Qui*, ſcili-
t Honorius Papa, *flammam hæretici dogmatis non*,
decuit auctoritatem Apoſtolicam, incipientem ex-
ıxit, ſed negligendo confovit. Secundò, *Honorius*
on ſolùm ſilentio & diſſimulatione peccavit, per-
ittendo ut Monothelitarum hæreſis latiùs graſſa-
tur, ſed etiam quia præpoſteram ſervauit œco-
omiam, quâ voluit ut de una, vel gemina in Chri-
o ſervatore noſtro voluntate & operatione altum
ſilen-

silentium haberetur, cùm tamen debuisset gemi
nam in Christo voluntatem & operationem, quam
negabant Monothelitæ, apertè defendere, confir
mare,& propalare tanquàm fidei Catholicæ dogma
Tertiò, *Honorius* in suis Epistolis asserit, voces ge
minæ voluntatis & operationis esse *novas, Patribu*
ignotas, recentèr inductas, ac proindè inter fidele
non introducendas; ait etiam: *ineptum, otiosum*
& grammaticale esse, duas in Christo post unionem
voluntates & operationes mansisse, eosque, qui d
una, vel gemina in Christo voluntate veritatem in
dagare volunt, *Vanos* appellat *Naturarum pondera*
tores, otiosos negotiatores; quibus certè loquend
modis Monothelitarum hæresi patrocinari visus est
Quartò, *Honorius* nimiâ facilitate assensus est Con
siliis *Sergii* Patriarchæ Constantinopolitani Hæreti
ci Monothelitæ, ac plus æquo fidem adhibuit ca
lumniis, quas ille Monothelita in suis Epistoli
contrà *Sophronium* Episcopum Hierosolymitanum
Monothelitarum hæresis insectatorem acerrimum
confinxerat. Ob has & consimiles rationes Patre
sextæ Synodi Generalis *Honorium* tanquàm Hære
seos fautorem & dissimulationis reum damnarunt
non tamen ut Hæreticum sententiâ, ac electione
pravâ & pertinaciâ infestis Monothelitarum dog
matibus consentientem. Hinc jure ac merito vir
sanctitate & doctrinâ toto in Orbe Christiano con
spicui ab Honorio I. Romano Pontifice Hæreseo
labem absterserunt, quos inter sunt *Joannes IV*
Pontifex Maximus in Apologia pro *Honorio* a
Constantinum Imperatorem filium Heraclii, S. *Ma*
ximus Martyr in Dialogo cum Pyrrho Monothelita
& in Epistola ad *Marinum*, quæ extat inter Anasta
si

ollectanea; *Anastasius Bibliothecarius* in suis ad *mem Diaconum* Collectaneis. Prætermitto Scrires modernos, *Combefisium* in sua *Historia Monoitarum*, *Natalem Alexandrum*, *Antonium Pan*, aliosque Scriptores Ecclesiasticos, qui præis dissertationibus Monothelitarum hæresim ab norio I. Summo Pontifice amoliuntur. Sed inentibus nostris Colloquiis de Honorii hujus ninis primi Pontificis Maximi Orthodoxia itea redibit sermo.

D. Redeamus ad seriem Pontificum, qui sæo septimo Sedem Romanam tenuerunt?

M. Post interiectum unius anni, septem menn, & quindecim dierum ab obitu Honorii hujus ninis primi interpontificium, *Severinus* Paà Romanus consecratus est Pontifex Maximus xxviii. mensis Maij anni sexcentesimi quadraimi. Hujus tamdiù dilatæ ordinationis causam ritò rejicit Baronius in negatam confirmationem Exarcha Ravennatensi, & ab Imperatore, donec *hesim* Imperatoris Heraclii electus Pontifex Romnus approbasset, sed cum *Severinus* nullo pacto approbatione munire voluisset, & potiùs illam à cum Monothelitarum Hæresi damnasset, *Isaas* Exarcha Ravennatensis Romam venit, & Paarchicum Lateranense expilavit. Sedit *Severis* menses duos & dies quatuor, obiitque die prima mensis Augusti ejusdem anni sexcentesimi quaagesimi. Mortuo Severino, vacavit Sedes Apoolica menses quatuor, & dies viginti quatuor; arè *Joannes IV.* natione Dalmata ordinatus est ntifex Romanus die xxiv. mensis Decembris sdem anni sexcentesimi quadragesimi. Quo anno

no Romæ indixit Synodum contrà Monothelita
quorum Hæresim confixit, illiusque Synodi exe
plar misit ad *Heraclium* Imperatorem. Sedit
num unum, menses novem, dies octodecim, ac
to functus est die undecimâ mensis Octobris a
sexcentesimi quadragesimi secundi. Post illius o
tum cessavit Episcopatus mensem unum, & d
tredecim, ideòque *Theodorus* natione Græcus or
natus est Pontifex Romanus die vicesimâ qua
mensis Novembris ejusdem anni sexcentesimi q
dragesimi secundi. *Pyrrhum*, & *Paulum* Patri
chas Constantinopolitanos Hæreticos Monoth
tas damnavit hic Summus Pontifex, seditque an
sex, menses quinque, & dies novemdecim, at
humanis ereptus est die decimâ tertiâ mensis M
anni DCXLIX. Post mortem Theodori fuit int
pontificium dierum quinquaginta duorum, sic
S. Martinus oriundus è Civitate Tudertina in P
vincia Tusciæ ordinatus est Pontifex Romanus
quintâ Julii anni DCXLIX. Nihil prętermisit Impe
tor *Constans* ut à Summo illo Pontifice extorque
confirmationem *Typi* à se promulgati, seù perfi
fidei formulæ, planèque Orthodoxæ doctrinæ
positæ Edicto propositæ. Verùm, Martinus hu
nominis primus Pontifex Maximus sibi semper c
stans, Dei furorem ac minas magis veritus, qu
Imperatoris, ei morem gerere noluit, sed Ro
convocatâ Lateranensi Synodo *Typum* Imperato
Constantis, & Monothelitarum Hæresim, ejusqu
Coriphæos *Cyrum* Patriarcham Alexandrinu
Sergium, *Paulum*, & *Pyrrhum* Constantinopoli
nos successione Patriarchas damnavit. Hæc Mo
thelitarum damnatio, nec non Anathema T
C

onstantis Imperatoris in hac Synodo dictum, ma-
mam apud eumdem Imperatorem *Martino* San-
ſſimo Pontifici conflarunt invidiam. Id enim,
i accepiſſet Hæreticus ille Imperator, multa in
m confinxit crimina, propter quæ *Calliopam*
archam Ravennatenſem Romam anno DCLIII.
ſit, qui militari manu armatus Sanctum Pontifi-
n die XIX. menſis Junii apprehenſum noctu impo-
t navi, & ad Inſulam *Naxon* (quæ una eſt ex In-
is Cycladibus in Mari Ægæo poſitis) deportavit,
qua inſula Sanctus ille Confeſſor anno integro
oratus eſt continuis morbis afflictus & laboribus
urimis oppreſſus. Indè, ad diriora ſubeunda
rmenta Conſtantinopolim perductus, poſt inter-
gationes ſibi à Sacellario Eccleſiæ Conſtantino-
litanæ factas, catenis ferreis toto corpore vin-
is per Urbem tractus eſt, Dein, in carcerem
ajectus, preſſurâ vinculorum, frigore & inediâ
ceratus fuit, jamque de vita Sancti illius Ponti-
is planè actum erat, niſi ejus cædem *Paulus* Pa-
archa Conſtantinopolitanus, Hæreticus licèt Mo-
thelita, moriens Imperatori diſſuaſiſſet. Morti
que ereptus eſt S. Pontifex, ut mortem diutur-
orem in exilio pateretur. *Cherſonam* quippè re-
gatus omnium rerum inopia, morbis & ærumnis
nfectus ad cæleſtem patriam Martyrum coronam
rcepturus migravit die XVI. menſis Septembris
ni DCLV. Hìc autem obitèr obſervandum eſt, Ec-
ſiam Romanam à die decima nona menſis Junii
ni ſexcenteſimi quinquageſimi tertii, quo die
Martinus Papa, ut jam diximus, captivus ductus
:, uſque ad diem octavam menſis Septembris an-
ſexcenteſimi quinquageſimi quarti, quo ordina-
tus

tus est *Eugenius* Pontifex Romanus, fuisse gube
tam ab Archidiacono, Archipresbytero, & Pr
cerio, ut testatur idem S. Martinus in Epist. xv
Theodorum. Sed cùm timeret Clerus Romanus
à *Constante* Imperatore daretur Romanus Ponti
qui ejusdem cum ipso Monothelitarum hæresis
propagator, alium Pontificem Romanum, *E*
nium scilicèt, superstite adhùc S. Martino, die o
va Septembris anni sexcentesimi quinquage
quarti eligendum, ordinandumque necessariò
xit. *Baronius* existimat, *Eugenium* electum Pon
cem Romanum usque ad S. Martini Papæ mort
quæ, ut diximus, accidit die xvi. mensis Septem
anni DCLV. per imaginem dumtàxàt sedisse, & V
riâ solùm potestate gregem gubernasse, quem
steà, S. Martino defuncto, doctrina & exempl
vit. At Cl. *Pagius* in sua Critica Baronii ad
num DCLII. & DCLIV. asserit, *Eugenium* electum
tificem Romanum, vivente licèt adhùc S. Mart
verè Pontificiâ auctoritate Romanam rexisse
clesiam, quia etsi hæc Eugenii electio facta f
inscio S. Martino, attamen postquam illam ele
nem à Clero Romano ad præcavendas *Const*
Imperatoris Monothelitæ insidias factam esse
pisset Sanctus ille Pontifex pro fide Catholica
eam sibi gratam fuisse testatus est in Epistola C
sonâ ad quemdam sibi Charissimum scriptâ,
recitat Baronius. Præterquam quod, à sæculi
nè inauditum est, mortuo, vel absente Ro
Pontifice, fuisse aliquem Vicarium Romanæ E
siæ Præfectum. A die itaque octava mensis Se
bris anni DCLIV. numerari debet tempus Pont
tus *Eugenii* hujus nominis primi, cùmque, t

naſtaſio, ſederit Eugenius annos duos, menſes
:to, dies viginti quatuor, ſequitur, Eugenium
ıpam mortuum eſſe die prima menſis Junii anni
κcenteſimi quinquageſimi ſeptimi. Poſt mortem
ıgenii vacavit Sedes Pontificia menſem unum,
es viginti novem, ut ſcribit Anaſtaſius. Quarè
e triceſima menſis Julii anni ſexcenteſimi quin-
ıageſimi ſeptimi *Vitalianus* patriâ Signienſis Pro-
ıciæ Campaniæ ordinatus eſt Pontifex Romanus,
jus & in propaganda Religione Catholica ſtu-
um, & animi magnitudo variis exercita caſibus
pè ſæpiùs eluxit. *Conſtantem* Imperatorem Hære-
:um Monothelitam ad Catholicas partes traduce-
totis viribus conatus eſt, eumque Romam ve-
entem amantèr & perhonorificè excepit. Sedit
talianus, teſte Anaſtaſio, annos quatuordecim,
enſes ſex, & obiit die XXVII. menſis Januarii an-
DCLXXII. ad quam diem *Bollandus* in Actis San-
orum Vitam ejus deſcripſit. Poſt mortem *Vita-
ni* fuit Interpontificium duorum menſium, & die-
m viginti quinque, undè die viceſima ſecunda
enſis Aprilis ejusdem anni DCLXXII. *Adeodatus*
nſecratus eſt Pontifex Romanus. Sedit annos
ıatuor, menſes duos, & dies quinque, ac ſubindè
ortuus eſt die viceſima ſexta menſis Junii an-
DCLXXVI. Poſt illius obitum ceſſavit Sedes men-
s quatuor & dies quinque, & *Donus* illius ſucceſ-
r ordinatus eſt Pontifex Romanus die I. menſis
ovembris ejuſdem anni DCLXXVI. Sedit annum
num, menſes quinque, dies decem, & deceſſit è
ita die XI. menſis Aprilis anni DCLXXVIII. Poſt *Do-
i* mortem ceſſavit Pontificatus menſes duos, dies
uindecim, adeòque S. *Agatho* natione Siculus die
vice-

vicesima septima mensis Junii ejusdem an. DCLXXVI
inauguratus est Pontifex Romanus, qui habitâ R
mæ Synodo Monothelitas damnavit, præfuit p
suos legatos sextæ Synodo OEcumenicæ cont
eosdem Hæreticos Monothelitas anno DCLXXX. cc
ctæ, seditque annos tres, menses sex, dies quind
cim, obiitque die decima mensis Januarii a
ni DCLXXXII. Mortuo Agathone, fuit Interponti
cium septem mensium & septem dierum, atque
ejus locum S. *Leo* hujus nominis secundus die xv
mensis Augusti ejusdem anni DCLXXXII. suffectus
& ordinatus Pontifex Romanus. Is sextam Syn
dum Generalem auctoritate sua confirmavit, sed
que menses decem, dies septemdecim, & ad Deu
migravit die III. mensis Julii anni DCLXXXIII. P
mortem *Leonis II.* cessavit Episcopatus menses u
decim, dies viginti duos, quò fit ut *Benedictus* h
jus nominis secundus, Patriâ Romanus consec
tus fuerit Pontifex Romanus die XXVI. mensis
nii DCLXXXIV. sedit menses decem, dies duodeci
& abiit è vivis die VII. mensis Maii anni DCLXX
Duæ Epistolæ, quæ *Benedicti* secundi nomine
scribuntur, quarum prima directa est ad *Petru*
Notarium Regionarium, altera data est ad *Er*
gium Hispaniarum Regem jure merito tanquàm
spuriæ à Cardinali Baronio rejiciuntur. Post *Be*
dicti hujus nominis secundi obitum cessavit Pont
catus menses duos & dies quindecim, ut habet A
stasius, ac subindè Joannes hujus nominis V. nat
ne Syrus ordinatus est Pontifex Romanus die vi
simâ tertiâ mensis Julii anni DCLXXXV. sedit ann
unum, menses decem, & mortuus est die secu
mensis Augusti anni DCLXXXVI. Post mortem Jc

is V. fuit Interpontificium mensium duorum, ; dierum octodecim, quam ob rem *Conon* genere 'hrax ordinatus est Pontifex Romanus die vicesima rima mensis octobris ejusdem anni DCLXXXVI. Seit menses undecim, & è vita migravit die XXI. nensis Septembris anni DCLXXXVII. Mortuo *Conone*. ummo Pontifice, extitit Schisma *Theodorum* Arhipresbyterum inter & *Paschalem* Archidiaconum, t ex Anastasio narrat Cardinalis Baronius, ad uod duorum Pontificatui inhiantium Schisma conopiendum, Clerici, Magistratus, & exercitus Duces, ost Interpontificium duorum mensium, & dierum iginti duorum, tertium elegerunt, videlicèt *Serium* hujus nominis Primum, qui Pontifex Romaus consecratus est die XV. mensis Decembris ani DCLXXXVII. Sedit annos tredecim, menses octo, ies viginti tres, & fato functus est die VII. mens Septembris anni DCCI.

D. Descripsisti hactenùs seriem Summorum 'ontificum, qui septimo Ecclesiæ sæculo Sedem omanam tenuerunt, nunc, quæso te, recense eoem ordine Chronologico alios Pontifices, qui ctavo Ecclesiæ sæculo eidem Sedi Romanæ, atque niversali Ecclesiæ præfuerunt.

M. Mortuo *Sergio* hujus nominis primo, die VII. nensis Septembris anni DCCI. post Interpontificium mius mensis & dierum viginti, *Joannes VI.* natioe Græcus ordinatus est Pontifex Romanus die viesimâ octavâ mensis Octobris festo Apostolorum *imonis* & *Judæ* sacrâ ejusdem anni DCCI. Sedit anos tres, menses duos, & dies duodecim, obiitque lie IX. mensis Januarii anni DCCV. Eodem anno, ost unius mensis, & dierum decem & octo Inter-

pontificium, *Joannes VII.* natione Græcus die
mâ mensis Martii creatus est Pontifex Roman
Hic Sanctum *Wilfridum* Eboracensem Episcop
ab *Alfrido* Northumbriæ in Anglia Rege mu
calumniis oppressum habitâ Romæ Synodo ab
vit, & in sedem, è qua injustè pulsus fuerat, re
tuit. Pontificatum gessit per duos annos, men
septem, dies septemdecim, atque supremum d
obiit die XVII. mensis Octobris anni DCCVII.
functo Joanne VII. cessavit Pontificatus men
tres, ideòque *Sisinnius* natione Syrus die dec
octavâ mensis Januarii anni DCCVIII. Pontifica
iniit, seditque dumtaxàt dies viginti, & vitam
morte commutavit die sextâ mensis Februarii e
dem anni DCCVIII. Post mortem Sisinnii fuit In
pontificium unius mensis, & dierum undevigi
quapropter *Constantinus* natione Syrus ordin
est Pontifex Romanus die vicesima quartâ me
Martii ejusdem anni DCCVIII. Constantinopo
ab Imperatore Justiniano vocatus Summus ille P
tifex, magno cum honore anno DCCX. ab illo
ceptus est, rexitque Ecclesiam Romanam usqu
diem VIII. mensis Aprilis anni DCCXV. quo ex
vita discessit. Constantino è vivis sublato, va
vit Sedes Pontificia dies quadraginta, quare G
gorius hujus nominis *Secundus*, Patria Roma
die XIX. mensis Maii an. DCCXV. consecratus est P
tifex Romanus. Ille est, qui Joannis Episcopi C
stantinopolitani Epistolam Synodicam recepit, S
ctum Bonifacium Presbyterum Anglum, Virum S
ctissimum, conversionis Infidelium & prædica
Euangelii causa in Germaniam misit, Episcop
ordinavit, & ad omnia Capita, de quibus fu

ab ipso consultus, respondit per doctâ Epistolâ, quæ incipit: *Desiderabilem mihi*; quam *Gratianus* perperam adscribit Gregorio III. *Caroli Martelli* opem adversùs Longobardos Italiam infestantes imploravit idem Summus Pontifex, Iconoclastarum Hæresim confixit in Synodo Romæ habitâ,& ad Imperatorem *Leonem Isaurum* illius Hæresis promotorem duas gravissimas scripsit Epistolas, ut illum ad veram fidem adducere posset. Sed surdo cecinit. Immò,pessimus hic Imperator in rabiem actus vitæ Sancti istius Pontificis sæpiùs per suos Exarchas, duces,aliosque suæ impietatis ministros insidiatus est, ac omninò de vita Sancti hujusce Pontificis fuisset conclamatum, nisi Romani, & Longobardi *desiderantes*, ut inquit Anastasius, *mortem pro defensione Pontificis sustinere gloriosam*, ipsum conjunctis viribus ab hostium dolis & insultibus incolumem servassent. Quapropter,ut scribit idem Anastasius in Vita illius Pontificis, *gratias voluntati Populi referens* (Gregorius II.) *blando omnes sermone, ut bonis in Deum proficerent actibus, & fide persisterent, rogabat; & ne desisterent ab amore & fide Romani Imperii admonebat*. Tantâ Summus ille Pontifex moderatione usus est, ut, teste *Paulo Diacono*, lib.6. de Gestis Longobardorum cap.49. Ravennæ & Venetiarum exercitus ad rebellionem contra Imperatorem paratos in officio continuerit, *& nisi eos prohibuisset Pontifex, Imperatorem super se constituere fuissent aggressi*. Idemque confirmat Anastasius in Vita Gregorii II. ubi hæc habet, *Cognita Imperatoris* (seu Leonis Isauri) *nequitia, omnis Italia consilium iniit ut sibi eligeret Imperatorem, & Constantinopolim duceret. Sed compescuit tale consi-*

lium Pontifex , sperans conversionem Principis . Al
tèr se gessit idem Summus Pontifex Gregorius I
erga *Anastasium* Pseudo Episcopum Constantinop
litanum . Hunc siquidem Anastasium, quem Imp
rator *Leo Isaurus* in locum Sancti Germani legiti
Episcopi Constantinopolitani injustè depositi su
rogaverat , Anathemate confixit Gregorius
eumque tanquàm hæreticum Iconoclastam ex
cratus est . Sedit Gregorius II. annos quindecim
dies viginti tres , & mortuus est die vicesimâ me
sis Februarii anni DCCXXXI. Ablato è vivis Greg
rio II. post breve Interpontificium *Gregorius III.* n
tione Syrus consecratus est Pontifex Romanus d
decimâ octavâ mensis Martii anni DCCXXXI. fu
Pontifex doctrinâ & pietate insignis . Pallium A
chiepiscopatus Sancto Bonifacio Germaniæ Ap
stolo , ob præclaros in conversione Infidelium
exantlatos labores concessit , & ad novem Capit
de quibus ab ipso consultus fuerat , respondit . A
profligandam invalescentem indies Iconoclast
rum Hæresim totus incubuit , & ut Italiam à Lo
gobardis miserè vexatam liberaret , ad *Carolum*
Martellum Majorem domus Regiæ Francorum du
Legationes unâ cum clavibus Sancti Sepulchri ,
vinculis S.Petri misit,eumque,postquàm Longoba
dos valido in Italiam ducto exercitu in ordinem r
degisset,*Patricium* dixit. Sedit Gregorius III. ann
decem, menses octo, dies decem , & die undecim
quę fuit vicesima octava mensis Novemb.an.DCCX
sepulturæ mandatus est.Post breve ab ejus obitu I
terpontificium , die tricesima mensis Novemb. ej
dem anni , S. Andreæ Apostolo sacra, *Zacharias* n
tione Græcus consecratus est Pontifex Romanu
c

qui pacem cum *Luitprando* Longobardorum Rege anxit, ejusque in Longobardorum Regno successori *Rachi* dicto suasit ut Monachum indueret, & Regulam Sancti Benedicti in Cœnobio Cassinensi profiteretur. Plures ad Sanctum Bonifacium Germaniæ Apostolum scripsit Epistolas, ei Synodum celebrandi facultatem impertivit, tres Episcopatus ab eo institutos confirmavit, & ad novarum edium Episcopos communem direxit Epistolam. Eidem Bonifacio ipsum consulenti, an baptizatus *in nomine Patria, & Filia, & Spiritua Sancta* esset rebaptizandus? respondit, non esse rebaptizandum. *Adalbertum* & *Clementem* Episcopos Hæreticos, de quibus ad ejus sanctitatem retulerat Bonifacius, damnavit in Synodo Romæ habitâ. Coloniam, & posteà Moguntiam in Metropolim erexit, ad varia Capitula, quæ Bonifacius per *Burchardum* Wirtziburgensem Episcopum in litteris proposuerat, respondit, eidemque Bonifacio Archiepiscopatui Moguntino renunciare cupienti assensum præbere noluit. Plerique Scriptores, tùm veteres, tùm recentiores *Zachariam* Romanum Pontificem Auctorem faciunt translationis Regni Francorum a Childerico Tertio postremo Merovingiorum stirpis Rege ad Pippinum Majorem domus Regiæ. Alii verò Scriptores id negant. Certum est, Galliarum Optimates, quandò de *Childerico III.* Rege ob ignaviam deponendo, & *Pippino* in ejus locum substituendo actum est, Zachariam Pontificem Maximum anno DCCLI. per Legatos in re tanti momenti consuluisse, eique exposuisse, Regiam potestatem residere apud vacuum Regii nominis simulacrum, Pippinum verò Majorem domus Regiæ, & Ca-

Caroli Martelli filium virum esse acerrimum bell
& pacis artibus solertem, atque de tota ferè Eur
pa optimè meritum, quippè qui Franciam intest
nis seditionibus agitatam, & à finitimis popul
lacessitam potentissimè tueretur, ac Religionem
Christianam in Italia periclitantem ob Longoba
dorum bella, & Græcorum Hæresim; in Hispani
oppressam Mahometicæ sectæ peste, & in plerisq
Germaniæ locis extinctam ob Idololatriam: in l
bertatem, pristinumque decus assereret. Ad ha
Optimatum Galliæ Consultationem respondit Z
charias Papa, Regio nomine ornandum esse Pi
pinum, penès quem erat libera totius Galliaru
Regni administratio. Hujus Sancti Pontificis m
nentis & consulentis auctoritatem secuti Galli
rum Proceres, Childericum III. Regem, cujus
cordia Reipublicæ Christianæ & Regno exitia
erat, deposuerunt, & *Pippinum* anno DCCLII. i
Urbe Suessionensi Regem acclamarunt. Sedit *Z*
charias annos decem, menses tres, dies quatuord
cim, & mortuus est die decimâ quartâ mensis Ma
tii anni DCCLII. Mortuo Zacharia Summo Ponti
ce, *Stephanus* Presbyter ad Pontificatum elect
est, & in Lateranense Patriarchicum immissus, *ubi*
duo manens, tertio die, postquàm à suo surgeret som
subitò obmutuit, & sequenti die defunctus est, inq
Anastasius. Hunc Stephanum Presbyterum int
Pontifices Romanos numerari haud debere, exist
mant nonnulli Viri eruditi, eo quod nunquàm fu
rit ordinatus Pontifex Romanus. Quæ ratio lic
plausibilis sit, quia tamen multi Scriptores Eccl
stici, post Baronium, hunc Stephanum affirma
esse Pontificem, eumque *Stephanum Secu*
dı

m appellant, ideò nos â communi opinione, am pervulgata Romanorum Pontificum ſeries in ıbulis Chronologicis approbare videtur, recedenım non eſſe autumamus. Huic Stephano II. ſucſſit *Stephanus III.* natione Romanus, qui fuit ornatus die viceſimâ ſextâ menſis Martii an. DCCLII. c eſt, qui ab *Aiſtulpho* Longobardorum Rege xatus Legatos Conſtantinopolim miſit, ut ab ıperatore *Conſtantino Copronymo* auxilium peteret, d, poſtquàm fruſtrà illud imploraſſet, in Franam iter ſuſcepit, à Pippino Rege honorificentiſſiè exceptus eſt, eumque, & illius filios *Carolum*. *Carolomannum* Reges inauguravit. Romam reſus, cùm nollet *Aiſtulphus* Longobardorum ex pactis conventis ſtare, denuò Pippini Francoım Regis auxilium popoſcit, eumque monuit, ɔ Aiſtulpho Romam eſſe obſeſſam. Tunc Pipnus, abjectâ omni cunctatione, Romam venit, ɔngobardos profligavit, eripuitque ex eorum yrannide Ravennam, totumque Exarchatum, Penpolimque, ac viginti Civitates his Provinciis ımprehenſas, atque illarum dominio Eccleſiam omanam ſua munificentia & regali liberalitate lauxit. Sedit Stephanus Tertius annos quinque dies viginti novem, & mortuus eſt viceſimâ uarta Aprilis anni DCCLVII. Mortuo Stephaɔ Tertio, vacavit Sedes Pontificia triginta quinie diebus, & *Paulus* hujus nominis Primus ejus ater conſecratus eſt Pontifex Romanus die viceſiıa nonâ menſis Maii ejuſdem anni DCCLVII. Ad ippinum Regem confeſtim ſcripſit Summus ille ontifex, ſe fœdus, quod Pippinus cum Stephano II. lius deceſſore pepigerat, ſervaturum. Scripſit

etiam Epiſtolam ad omnes Francos, quæ in Cod
Carolino legitur num.xx I I. in qua gratiarum acti
nes uberrimè continentur. Fuit Paulus I. Pat
luſtralis ſeu, ut vocant, Patrinus *Gislanæ* filiæ I
gis Pippini, quicum arctiſſima neceſſitudine devi
ctus erat, & in quo magnam ſpem, ob illius ſing
lare in Apoſtolicam Sedem ſtudium, poſuera
Contra *Deſiderium*, qui in Regno Longobardoru
Aiſtulpho ſucceſſerat, quique Ditionem Pontificia
vexabat, & igne ferroque Provinciam Pentapole
cum Ducatibus Spoletano, & Beneventano vaſt
bat, legationem miſit *Paulus I.* ad Pippinum R
gem, à quo auxilium petiit ad recuperandas Ci
tates, quas *Deſiderius* Longobardorum Rex Ap
ſtolicæ Sedi necdùm reſtituerat. Ab eodem Pip
no ſæpiùs Summus ille Pontifex auxilium poſtu
vit tùm contra Græcos, qui claſſem in Italiam
tranſmittere decreverant,& Eccleſiæ Ditiones, R
mamque invadere in animo habebant; tùm cont
Longobardorum Regem *Deſiderium*, qui in Se
Apoſtolicæ ſubditos impunè graſſabatur, nec reſ
tuebat Civitates Pippinianâ donatione Sedis Ap
ſtolicæ dominio aſſertas, ac vindicatas, ut conſ
ex frequentibus litteris à Paulo I. Pontifice Ma
mo ad Pippinum datis, quas Codex Carolin
exhibet. Tentavit etiam idem Summus Pon
fex *Thaſſilonem* Bajoariæ Ducem cum Pippino i
concordiam reducere, eamque ob rem Legatos n
ſit, qui Ticinum cùm veniſſent, à *Deſiderio* Long
bardorum Rege ulteriùs progredi prohibiti ſun
Conſtruxit Paulus I. Monaſterium in paterna dor
in honorem Sanctorum *Stephani* & *Silveſtri*. Er
Pauperes & carcere vinctos manſuetudinis & ch
ri

itatis laude excelluit, seditque annos decem, nensem unum, & Spiritum Deo reddidit die XXVIII. nensis Junii anni DCCLXVII. Eodem die, quo mortuus est Paulus I. *Toto* Dux Nepesinæ Civitatis curavit subitò eligi in Romanum Pontificem *Constantinum* fratrem suum laïcum, & à Georgio Episcopo Prænestino die V. mensis Julii ejusdem anni consecrari. Sedem Apostolicam, quam invaserat Constantinus, tenuit per anni spatium & mensem unum, empè à die V. mensis Julii anni DCCLXVII. quo fuit onsecratus, usque ad diem quintum mensis Augusti anni DCCLXVIII. quo die *Constantinus* Sedis Apostolicæ invasor depositus est & in Monasterium *Cellas novas* deportatus. Circà idem tempus *Vvaldilpertus* Presbyter extraxit è Monasterio Sancti Viti *Philippum* Presbyterum, eumque ad Summum Pontificatum evexit. At utroque ejecto Pseudo Pontifice, *Stephanus* hujus nominis IV. natione Siculus, summo omnium ordinum consensu die VII. nensis Augusti Pontifex Romanus creatus est. Romę ynodum habuit, in qua *Constantinus* Antipapa damnatus est, & omnia ab illo Pseudo-Pontifice peracta, nulla & irrita fuere declarata. *Carolum* & *Carolomannum* Francorum Reges monuit, *Desiderium* Longobardorum Regem non restituisse Civitates Ecclesiæ Romanæ ablatas, & ad illos etiam vehenentissimam exhortationem misit, ne *Desiderii* Longobardorum Regis filiam in uxorem acciperent, ieve suam purissimam stirpem de Sede Apostolica ptimè meritam impuro stirpis Longobardorum anguine, qui in Sanctam Sedem malè affecti erant, urpiter fœdarent. Sedit Stephanus IV. annos res, menses quinque, dies viginti septem, & obiit die

die ſecundâ menſis Februarii anni DCCLXXII. Mo
tuo Stephano IV. *Hadrianus* hujus nominis I. Civ
Romanus, poſt Interpontificium aliquot dierum
conſecratus eſt Pontifex Romanus die IX. menſ
Februarii ejusdem anni DCCLXXII. Carolomann
Regis filios noluit Francorum Reges inaugurare
ob idque à *Deſiderio* Longobardorum Rege vexat
imploravit auxilium Caroli Magni Francorum R
gis, ad quem plures ſcripſit Epiſtolas, & Vexillu
Sancti Petri miſit initio Pontificatus ſui. His Sa
ctiſſimi Pontificis litteris excitatus Carolus,
magno, ut par erat, defendendæ Sedis Apoſtoli
zelo accenſus bellum contra *Deſiderium* ſuſcepi
eumque Ticini obſeſſum in ſuam redegit poteſt
tem, Romano verò Pontifici non ſolùm omnia, qu
à Pippino Patre donata erant, rata eſſe voluit, v
rùm etiam adjecit alia quamplurima, Sabinenſe v
delicèt territorium, Spoletinum Ducatum, & B
neventanum, quæ accuratè ab Anaſtaſio in Vita
Hadriani I. referuntur. *Felicis* Epiſcopi Urgellit
ni errorem de Filiatione adoptiva Chriſti damnav
Hadrianus I. ſuosque Legatos miſit ad Septima
Synodum Nicææ congregandam, & ad Synodu
Francofordienſem, de quibus Synodis diſſerem
in Colloquio quarto. Carolum Magnum Roma
venientem idem Summus Pontifex magnificentiſſi
mo ſuſcepit apparatu, eique obtulit, ſicut optim
obſervat *Sirmondus* Tomo ſecundo Conc. Gall. n
Epitomem, ſed integram Collectionem tùm Can
num Conciliorum ad uſum Eccleſiarum Occident
lium, ex qua deinceps illa Epitome conflata eſt
tùm etiam Epiſtolarum Decretalium à Siricio Pap
ad Gregorium uſque hujus nominis II. Addit inſ
p

r *Sirmondus*, illum ipſum Carolo Magno datum ſe librum, qui *Codex Canonum* à Nicolao Papa appellatur diſtinct. 19. Cap. *Si Romana Eccleſia* &c. quiie Moguntiæ primùm excuſus eſt anno MDXXV. in Editione poſteà Pariſienſi ſic inſcriptus eſt: *dex vetus Eccleſiæ Romanæ*. In hac Epitome ntinentur Canones Apoſtolici XLV. Ancyrani IV. Neocæſarienſes XV. Gangrenſes XX. Antioche- XXV. Laodicenſes LVIII. Sardicenſes XXI. Caraginenſes XXXIII. Africani CV. Integra verò Colctio Canonum complectitur viginti Canones Ninos, & alios Canones Conſtantinopolitanos, pheſinos, & Chalcedonenſes, qui in Epitome deſiderantur. Jus eligendi Romanum Pontificem, & veſtituram Epiſcopis conferendi Carolo Magno adrianum I. Summum Pontificem conceſſiſſe ſcrit *Sigibertus* ad annum Chriſti DCCLXXIII. ex quo em penè ad verbum excripſit *Gratianus* diſtinctio- 63. Cap. *Hadrianus*. Sed hanc conceſſionem anè fictitiam eſſe probat Anaſtaſii Bibliothecarii, ginhardi, & antiquorum Scriptorum, qui res à arolo Magno geſtas memoriæ prodiderunt, ſilenum. Præterquamquòd, nullibi legitur, Carolum agnum ejusque filios illo jure in Romani Pontifis electione unquàm fuiſſe uſos, quo tamen omni ocùl dubio uſi fuiſſent, ſi reverà illis eſſet conſſum. Obiit *Hadrianus I.* die XXV. menſis Decemis anni DCCXCV. Poſtridiè mortis illius Leo III. atria Romanus, & die inſequenti conſecratus eſt ımmus Pontifex, cujus vitam ſummatim perſtrinemus in Colloquiis noſtris in Hiſtoriam noni Eceſiæ ſæculi, quo ad Deum migravit, hoc eſt an- o DCCCXVI.

D. Se-

D. Seriem Summorum Pontificum, qui sæ-
lis septimo & octavo Sedem Romanam tenueru
in præclaro ordine collocasti, superest mod
ut, juxtà eumdem ordinem Chronologicum, at
xas seriem Episcoporum, qui iisdem sæculis se
mo, & octavo sedibus Alexandrinæ, Antiocher
Hierosolymitanæ, & Constantinopolitanæ præf
runt.

M. Rem sanè perdifficilem postulas, quam
in tenebris, quibus successio Patriarcharum A
xandrinorum, Antiochenorum, & Hierosoly
tanorum in septimo, & aliis sequentibus sæc
obsita est, enucleare velle, hoc opus, hic labor e
At enim, ex quo Barbari, seu Saraceni in septi
Ecclesiæ seculo, seu anno DCXV. Alexandriam su
gerunt, Antiochiam, & Hierosolymam an. DCXXX
expugnaverunt, deploratissimus fuit illarum
clesiarum status. Hæretici siquidem, & præser
Jacobitæ sedes Patriarchales Alexandrinam, & A
tiochenam invaserunt, eorumque dumtaxat Patr
charum Alexandrinorum Jacobitarum seriem,
historiam habemus ex Elmacino, Eutychio, Chro
co Orientali, & ex aliis Scriptoribus Orientali
descriptam. *Nicephorus* etiam suum Episcopor
Hierosolymitanorum Catalogum claudit in *Sopl*
nio, qui mortuus est anno DCXXXVII. Successio
Patriarcharum Jacobitarum, qui à septimo sæc
Sedem Alexandrinam tenuerunt, accuratè exhib
doctissimi Continuatores Bollandi in Historia Ch
nologica, quam præmiserunt ad Tom. V. me
Junii, & Cl. *Eusebius Renaudotius* in Historia
triarcharum Alexandrinorum, quos Scriptores
per otium liceat, consulere poteris, nec enim

atriarcharum in Sede Alexandrina successio tanti, ieâ quidem sententiâ, in rem Ecclesiæ esse debet, ut i ea texenda diutiùs hic immoremur.

D. Quid sibi vult istud Jacobitarum nomen, & ınam sunt eorum errores?

M. Nihil in Chronico Orientali, & apud eos, ui de Coptis, vel de Orientalibus medii ævi meinerunt, recurrit frequentiùs, quam *Jacobitarum*, *Melchitarum* appellatio, quam hìc breviter exicabimus. A quodam *Jacobo* Monacho Syro, Seve-discipulo, Dioscoritani, seu Eutychiani erroris efensore acerrimo, *Jacobitis* nomen inditum est. ic *Jacobus* cognominatus *Zanzalus*, & *Baradæus*, erosque Syros dementavit. Quò factum est, ut onophysitæ, idest, Eutychiani, deinceps *Jacotæ* fuerint vulgò appellati. Catholici, qui Jacotarum errores respuebant, *Melchitarum* cognoen acceperunt, à voce *Melchi*, quæ Siriacè *Regem* nificat, ut videre est apud Nicephorum Calliium lib.18. Hist. Eccles. cap.52. Catholici itaque pellabantur *Melchitæ*, quia adhærebant Imperaribus, qui Concilii Chalcedonensis, in quo Hæsiarcha *Eutyches* damnatus fuerat, auctoritatem ebantur. De Jacobitarum origine disputant inr se Critices disciplinæ periti. Alii eam referunt l initium sexti sæculi, alii ad exordium septimi, ia de re legesis *Appendicem ad Patriarchas Alexaninos de Coptis*, & *Jacobitis*, quam doctissimi Bolndi Continuatores ad Tom. v. mensis Junii subjerunt. Verùm, prætermissâ illâ quæstione, quæ on est magni momenti, breviter hìc dumtaxàt oservare debes, Jacobitas, præter Eutychianam ıæresim de una tantùm in Christo natura, quam

etiam-

etiamnùm acerrimè tuentur, aliis erroribus impl
tos esse. Primò, Baptismum simul cum Circumcisi
requirunt. Secundò, fronti, aut genis inusto ca
rio affirmant Peccatum Originale remitti. Ter
Confessionis Sacramentalis usum ac necessitate
inficiantur. Quartò, Purgatorium dari nega
ac proindè Animas corporibus exutas fidelium p
cibus juvari. Quintò, Primatum Romani Pont
cis non agnoscunt. Postremò, hunc palmare
cum Græcis errorem propugnant, quod Spiri
Sanctus non procedat à Filio, sed tantùm à Pat
Sed, quamvis hisce erroribus infecti sint Hære
Jacobitæ, invictè tamen contrà Hæreticos no
temporis Lutheranos, Calvinistas &c. evincunt
lemici Scriptores Catholici, plura fidei dogma
quæ modo ab illis pervicaciter negantur, const
ter fuisse à Jacobitis semper propugnata. At en
Crucis signum, ejus Imagines, alias quoque B
tissimæ Virginis & Sanctorum, orationes ad eor
auxilia postulanda, cereos, suffitus, cultum R
quiarum, peregrinationes ad loca sancta, & jeju
cum abstinentia à certis eduliis, carnis macera
nes, vitam Monasticam, Castitatis vota, Vasa
cra, Festa, publicas supplicationes statis temp
bus, ac multa alia, quæ nos Catholici à majori
tradita religiosè observamus, per mille & ducen
annos à Jacobitis custodita & credita fuisse, liqui
demonstrat jam citatus *Eusebius Renaudotius* in
Historia Patriarcharum Alexandrinorum, qua
tibi Auctor sum ut aliquandò legas. Bollandi
operis Continuatores loco mox laudato existima
Patriarchas Jacobitas, qui octavo Ecclesiæ sæc
Sedem Alexandrinam tenuerunt, à suis errori
r

resipuisse, & cum Ecclesia Romana Communionem redintegrasse. Sed hanc Jacobitarum Ecclesiæ Alexandrinæ cum Ecclesia Romana concordiam optimo jure negat *Eusebius Renaudotius*, tùm quia constat, Jacobitas Ecclesiæ Alexandrinæ Patriarchas Monophysiticam, seù Eutychianam Hæresim, quâ ab initio fuerunt infecti, sæculo octavo non deposuisse, nec ad Catholicam Fidem rediisse, cùm altum sit ea de re Scriptorum Latinorum, Græcorum, Arabumque silentium, qui tamen insignis hujusce eventus, & Patriarcharum Jacobitarum Ecclesiæ Alexandrinæ ad Ecclesiam Romanam aditus memoriam posteris non invidissent; maximè cùm Maronitarum ad Ecclesiam Catholicam reversio à Latinis, & à Scriptoribus Orientalibus non fuerit prætermissa, & *Gajanitarum*, *Barsanufianorum*, & obscuriorum quorumdam Hæreticorum cum Jacobitis conversio in Historia Alexandrina consignata reperiatur. Tùm quia etiam non solùm ex Authorum silentio, sed ex indubitatis Coptarum, & Antiochenorum Jacobitarum monumentis certum ac exploratum est, Jacobitas cum Ecclesia Romana nullam prorsùs Communionem habuisse. In illorum quippè Historia abjuratæ aliquandò ab ipsis Eutychianæ Hæreseos ne vola quidem, vel minimum extat vestigium, sed potiùs idem error de una tantùm in Christo natura semper ab eis retentus legitur, Anathemata adversùs Generale Concilium Chalcedonense similia habentur, necnon cultus religiosus *Dioscori*, ejusque successorum Hæreticorum, videlicèt *Severi*, *Petri Gnaphæi*, & *Beniamini*, quos omnes damnavit Ecclesia Catholica. Demùm, nullam Latini, vel Græci Orthodoxi cum

Jaco-

Jacobitis communionem habuerunt. Immò, cù
Latini Hierosolymis regnarent, capitalis & Ap
stasiæ loco habebatur nimia cum ipsis familiarita
Nulla itaque fuit Jacobitarum Patriarcharum E
clesiæ Alexandrinæ cum Ecclesia Romana Comm
nio usque ad Legationem *Gabrielis* Patriarchæ A
xandrini ad Clementem VIII. Pont. Max. qui p
suas litteras Romanæ Sedis Primatum agnovit,
Othodoxam Fidem professus est. Cæterùm, a
sincero, vel ementito animo Orthodoxam fidem C
briel ille Patriarcha Alexandrinus amplexus fuer
Deus novit. Sed quidquid habuerit in animo, e
perientia docuit, decantatam illam & nimium c
lebratam unionem nullum tulisse fructum, non m
gis quàm tot alias cum Græcis in Conciliis Late
nensi, Lugdunensi, & Florentino factas uniones.

D. Post mortem itaque S. Eulogii, qui, si
memini te observasse in quarto Colloquio in Hist
riam sexti Ecclesiæ sæculi, Sedem Alexandrinam
nuit usque ad exordium septimi sæculi, hoc e
usque ad annum DCVII. Cæteri, qui in Sede A
xandrina sęculis septimo & octavo S. Eulogio suc
serunt, fuerunt Hæretici Jacobitæ.

M. Omnes Patriarchæ Alexandrini, qui S. E
logio successerunt, fuerunt Hæretici Jacobitæ, p
cis tamen exceptis, quos hic breviter indical
Mortuo S. Eulogio Patriarcha Alexandrino
no DCVII. successit *Theodorus Scribo* Patriarcha
dem Orthodoxus, cui annos duos tribuunt Ni
phorus in Chronico, & Tabulæ Theophani inser
obiitque anno DCIX. Theodoro Scriboni in Sec
Alexandrina eodem anno suffectus est *S. Joan*
Eleemosynarius, qui Ecclesiam Alexandrinam re
us

ſque ad annum, quo Alexandria in Barbarorum, ſeù Saracenorum poteſtatem redacta eſt, hoc eſt, ſque ad annum ſexenteſimum decimum ſextum, quo anno mors S. Joannis Eleemoſynarii removeri haud poteſt, ut rectè obſervant *Roſvveidus* in Notationibus ad Vitam S. Joannis Eleemoſynarii, *Petavius* in Notis ad Breviarium Nicephori, *Bollandus* ad diem XXIII. Januarii in Commentario prævio ad hujus Sancti Vitam, & *Antonius Pagius* in Critica Baronii ad annum DCXX. Vitam S. Joannis Eleemoſynarii Patriarchæ Alex. Primùm ſcripta fuit à Joanne Moſcho, & à Sophronio Epiſcopo Hieroſolymitano, qui à Metaphraſte, & *à Leontio* Neapoleos in Cypro Epiſcopo in Vita ejuſdem S. Joannis Eleemoſynarii, quam deſcripſit, *Viri Excellentiſſimi* appellantur. Hìc autem obitèr obſerves velim, Hunc Joannem Moſchum, à quo dicimus ſcriptam fuiſſe Vitam S. Joannis Eleemoſynarii, in Editione *Aloyſii Lippomani* cognominari *Eviratum*, ſed perperam. Cognomento ſiquidem dicebatur *Eucrates*, ut optimè advertit eruditus noſter *Michaël Lequien* in ſuis Notis in 1. tom. Editionis Operum S. Damaſceni pag. 328. quod quidem mendum corrigi debet ex titulo libri, quem edidit *Joannes Moſchus*, qui inſcribitur: *Pratum Spirituale*, quem titulum publicavit *Cotelerius* tom. 2. Monumentorum Eccleſiæ Græcæ, & ſic habet: *Joannis Eucratæ liber, qui inſcribitur Pratum Spirituale, quod floridam ferat Vitarum narrationem Cæleſtis Roſeti*. Mortuo S. Joanne Eleemoſynario Patriarcha Alexandrino anno DCXVI. *Georgius* Monachus in ejus locum ſubrogatus eſt. Hic eſt, qui ſcripſit Vitam S. Joannis Chryſoſtomi, ex qua Photius in Bibliotheca cap. XCVI. excerpta

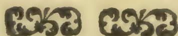
quædam dedit, & de Auctore judicium tulit. Habetur hæc Vita inter varia ad S. Chrysostomum spectantia in Editione Græca Operum illius adornata ab *Henrico Savillo*. Ecclesiam Alexandrinam gubernavit Patriarcha *Georgius* usque ad an. DCXX & uno, aut altero post ejus mortem anno Hæretici Monothelitæ Sedem Alexandrinam occuparunt. *Cyrus* quippè Phasidis Episcopus, de quo multa in sequentibus Colloquiis dicenda nobis occurrent, postquam Sedem Alexandrinam fuisset adeptus, unionem fecit cum Theodosianis Acephalis, quorum ea in Urbe ingens erat numerus, et, ad Monothelitarum Hæresim de una tantum in Christo voluntate & operatione stabiliendam, convocavit Alexandriæ Conciliabulum anno DCXXXIII. in quo novem edidit Capitula, quorum ultimò asseruit *eumdem unum Christum & filium operari Deo decibili & humana unà & virili operatione secundum Sanctum Dionysium*. Qua in re observa, si placet, frontem perfidi illius hæretici, quem non puduit textum *S. Dionysii* interpolare, & pro *nova Dei-virili operatione*, substituere *unà & virili operatione*, quam fraudem Pseudo-Magistri sui posteà alii Monothelitæ secuti sunt. Post peractum istud Conciliabulum *Cyrus* scripsit ad *Sergium* Constantinopolitanum, suæque Epistolæ novem illa Capitula Alexandriæ fabricata & promulgata adtexuit. *Sergius* gratulatoriam Epistolam ad Cyrum scripsit, insertam Synodo Lateranensi Secretario tertio, in qua novem illius Capitula, quæ purum putumque olebant Monothelismum, palàm approbavit, summisque laudibus prosecutus est. Verùm Cyrus anno DCX accusatus quod omnem Ægyptum Saracenis prodidisse

issset, Patriarchali dignitate ab Imperatore Heraclio exutus est, in quam tamen anno DCXLI. ab Imperatore *Heracleona* post patris Heraclii, & Constantini fratris obitum restitutus est, Sedemque Alexandrinam tenuit usque ad annum DCXLIII. quo successorem habuit *Petrum* ejusdem farinæ hominem, seù Hæreticum Monothelitam, qui ex hac vita decessit anno DCL. Post Petri mortem, cæteri, qui ad hæc usque tempora secuti sunt Patriarchæ Alexandrini, & quorum Catalogum, atque Historiam habemus, fuerunt Hæretici Jacobitæ. Testatur tamen Theophanes, *Cosmam* Alexandrinum Patriarcham anno DCCXLII. *cum ipsa Civitate Monothelitarum pravitate à Cyri, qui sub Heraclio vixit, temporibus eam Civitatem obtinente, abjurata, & errore cognito; ad Orthodoxam Ecclesiam rediisse*. At fidem hac in re Theophani non esse adhibendam rectè monet Cl. *Eusebius Renaudotius* hac ratione permotus, quod *Eutychius* Patriarcha Alexandrinus Annalium Alexandrinorum Auctor, quique Monothelitarum Hæresim acritèr ubique consectatus est, nunquàm tamen *Cosmam* Patriarcham Alexandrinum Monothelitarum hæresis insimulavit, immò, omnes Catholici Alexandrini illum tanquam Orthodoxum semper habuerunt. Quapropter, verosimiliùs putat *Renaudotius*, quod, Ægypto à Romano Imperio avulsâ, cum *Melchitæ*, seù Orthodoxi, ob Religionis conformitatem cum Græcis Constantinopolitanis suspecti essent apud Mahumedanos, non potuerunt per plures annos ad Patriarchæ Catholici electionem conventum Episcoporum facere, atque ità, dùm non haberent Patriarcham, ex summa necessitate tenebantur confugere ad vicinum

Tyri Metropolitam, eò faciliùs, quod Syria erat tùm in Arabum poteſtate. Contigit autem, ut anno DCCXLII. Orthodoxi pleniorem conſecuti libertatem *Coſmam* virum Orthodoxum elegerint ac conſecrarint Patriarcham Alexandrinum, quamvis eodem tempore alter eſſet Patriarcha Jacobita, qui Jacobiticæ Eccleſiæ Alexandrinæ præerat.

D. Nullus igitur omninò in præſentia supereſt Catalogus, ex quo nobis innoteſcere poſſit series Patriarcharum Alexandrinorum?

M. Seriem Patriarcharum Alexandrinorum deſcriptam habemus in Chronico Orientali, & à *Severo*, *Elmacino*, *Abulfaragio*, & ab aliis Scriptoribus Arabibus ſectæ Jacobiticæ addictis, qui conſultò in texenda ſerie Patriarcharum Alexandrinorum, poſt *Dioſcorum* Hæreticum Eutychianum, qui in Patriarchatu Alexandrino ſucceſſit S. Cyrillo anno CCCCXLIV. meminêre dumtaxàt Patriarcharum Eutychianorum, & Jacobitarum, qui Sedem Alexandrinam occuparunt, prætermiſſis tàm Orthodoxis, quàm Hæreticis, qui, licèt fuerint Patriarchæ Alexandrini, Jacobiticam tamen ſectam non ſunt profeſſi. Hanc autem ſeriem Patriarcharum Alexandrinorum à tempore S. Marci Euangeliſtæ, qui fuit primus Epiſcopus Alexandrinus uſque ad annum MDCCIII. Cl. *Renaudotius* ex laudatis mox Scriptoribus Arabibus contexuit, eamque eodem ordine in rem tuam hìc deſcribere haud pigebit.

Series

Series Patriarcharum Alexandrinorum.

*eriem, vitam, & gesta horumce centum & trium Patriarcharum Alexandrinorum, quorum multi ne nomine quidem antehàc noti erant, accuratè prosequitur Cl.*Eusebius Renaudotius *in sua Historia Patriarcharum Alexandrinorum.*

oċtissimi etiam Operis Bollandiani continuatores dissertationem Chronologicam in centum & tres illos Patriarchas Alexandrinos ad tom.v. mensis Junii præmiserunt, in qua multa tradunt Monumenta, quæ ad Historiæ Coptitarum, & Jacobitarum notitiam apprimè necessaria sunt. Hos itaque Scriptores, qui datà operà perdoctè & elegantèr eà de re pertractarunt, consule, si plura scire aveas.

1. S. Marcus.
2. Anianus.
3. Melianus, seù Abilius.
4. Cerdo.
5. Primus.
6. Justus.
7. Eumenius.
8. Marcianus.
9. Celadion.
10. Agripinus.
11. Julianus.
12. Demetrius.
13. Heraclas.
14. Dionysius.
15. Maximus.
16. Theonas.
17. Petrus Martyr.
18. Achillas.
19. Alexander.
20. Athanasius.
21. Petrus II.
22. Timotheus.
23. Theophilus.
24. Cyrillus.
25. Dioscorus.
26. Timotheus II.
27. Petrus III.

28. Athanaſius II.
29. Joannes I.
30. Joannes II. dictus Recluſus.
31. Dioſcorus junior.
32. Timotheus III.
33. Theodoſius.
34. Petrus IV.
35. Damianus.
36. Anaſtaſius.
37. Andronicus.
38. Beniamin.
39. Agatho.
40. Joannes III. dictus Semnudæus.
41. Iſaac.
42. Simon.
43. Alexander II.
44. Coſmas I.
45. Theodorus.
46. Chail.
47. Mennas.
48. Joannes IV.
49. Marcus II.
50. Jacobus.
51. Simon II.
52. Yucab.
53. Chail II.
54. Coſmas II.
55. Sanutius.
56. Chail III.
57. Gabriël I.
58. Coſmas III.
59. Macarius.
60. Theophanius.
61. Mennas II.
62. Ephræm.
63. Philotheus.
64. Zacharias.
65. Sanutius II.
66. Chriſtodulus.
67. Cyrillus II.
68. Michaël I.
69. Macarius II.
70. Gabriël II.
71. Michaël II.
72. Joannes IV.
73. Matthæus I.
74. Joannes V.
75. Cyrillus III.
76. Athanaſius III.
77. Gabriël III.
78. Joannes VI.
79. Theodoſius II.
80. Joannes VII.
81. Joannes VIII.
82. Beniamin II.
83. Petrus IV.
84. Marcus III.
85. Joannes IX.
86. Gabriël IV.
87. Matthæus II.
88. Gabriël V.
89. Joannes X.
90. Matthæus II.
91. Gabriël VI.

92. Michaël III.
93. Joannes XI.
94. Joannes XII.
95. Gabriël VII.
96 Joannes XIII.
97 Gabriël VIII. hic est, qui, ut superiùs diximus, ad Clementem VIII. litteras direxit, & Romani Pontificis agnovit Primatum.
9. Marcus IV.
9. Joannes XIV.
10. Matthæus IV.
1a. Marcus IV.
102. Matthæus V.
103. Joannes XV. hic est, qui, ut referunt Bollandiani Operis continuatores ex Epistolis à Patre *Bernarto* Societatis JESU scriptis, Chrisma, quod ducentis abhinc annis factum non fuerat, magno apparatu consecravit anno millesimo septingentesimo tertio.

D. Habuitne Ecclesia Antiochena, quæ, ut ox observasti, sæculo septimo in Saracenorum oteſtatem venit, eamdem infaustam in serie suo:m Patriarcharum sortem, quam sub illorum Bar:rorum jugo passa est Ecclesia Alexandrina?

M. Immò deploratior quadantenùs fuit sæculis otimo & octavo, aliisque sequentibus Ecclesiæ ntiochenæ status, quàm Alexandrinæ. Id siquidm habuit Ecclesia Alexandrina præ Antiochena ide, quam Euthychianæ, & Jacobiticæ sectæ mmines occuparunt, quod Ecclesia Alexandrina Hreticos quidem & per vim intrusos, Episcopos taen, semper habuit aut in ipsa Urbe, aut in Monaeriis, quia statim ac Ægyptus in Arabum poteltem venit, integram Patriarchæ sectæ Jacobi-

ticæ in Christianos ejusdem sectæ auctoritaten recuperarunt, eamque jugitèr conservarunt. Contrà verò Jacobitæ Antiocheni, cum ab Imperatoribus Christianis Urbe pulsi fuissent, eaque sæpe illorum armis recepta fuerit, vix vnquam conquieverunt, & pauci admodùm inter illos aliquâ doctrinæ laude floruerunt. Quocircà mirum nemini videri debet, quod de illorum rebus vix quidquam occurrat, adeò ut successio Patriarcharum Antiochenorum à septimo Ecclesiæ sæculo ex certis Monumentis nullâ ratione texi possit, ne Græcorum quidem, cùm hiulci sint multis in locis eorum Catalogi. *Nicephorus* in Anastasio II. seù juniore, Patriarcha Antiocheno, qui, ut observavimus in Colloquio quarto in Historiam sexti Ecclesiæ sæculi, postquàm sedisset annos duodecim, Martyrio sub *Phoca* Imperatore coronatus est anno DCIX. vel, ut alii volunt DCX. in hoc, inquam, Anastasio II. Nicephorus claudit Catalogum Patriarcharum Antiochensium, eo potissimum nomine, quod ab eo tempore Episcopi plerùmque Hæretici eam Sedem occuparint, quorum nulla ad nos notitia pervenit. Vehementèr itaque optandum esset, ut hi, qui nunc rerum Ecclesiasticarum Monumentis investigandis atque illustrandis tantâ diligentiâ & summo Reipublicæ literariæ emolumento incumbunt, eamdem in texenda & in præclaro ordine collocanda Patriarcharum Antiochenorum serie Provinciam in se susciperent, quâ Cl. *Eusebius Renaudotius* in serie digerenda & Historia Patriarcharum Alexandrinorum concinnanda tam egregiè, tamque laudabitèr defunctus est.

D. Extat ne adhùc Catalogus Episcoporum, qui

i Ecclesiæ sæculis septimo & octavo Sedem Hie-
ſolymitanam tenuerunt?

M. Hierosolymitanos Patriarchas usque ad
Sophronium, qui, ut mox dicemus, decessit ex hac
a anno DCXXXVII. nominatos quidem certâ serie
bemus; cæterorum verò post Sophronium Pa-
archarum Hierosolymitanorum nomina, usque
latinorum in terram sanctam sæculo undecimo
ventum, vix quidem cognita sunt. Id autem ac-
it, quia gementibus sub duro & barbarico Sara-
orum jugo Ecclesiis Syriæ & Ægypti, atque cum
nis Hierosolymitanâ, quæ à Saracenis capta est
o DCXXXVII. nemo fuit, qui Patriarcharum Hie-
olymitanorum successionem investigaret, nisi
tquam undecimo sæculo victricibus latinorum
nis, Duce *Godefrido Bullonio*, liberata Urbs san-
est, & Christianorum cultus tamdiù hìc inter-
sus cæpit caput attollere. Seriem dedimus in
cedentibus nostris Colloquiis Patriarcharum,
Sedem Hierosolymitanam tenuerunt usque ad
riarcham, qui appellabatur *Amos*, quique obiit
o DCI. Patriarchæ Amos in Sede Hierosolymita-
successit *Isichius*, vel, ut alii dicunt *Isaacius*, cui
ephorus in Chronico, & Tabulæ Theophani in-
æ octo annos assignant, ac proindè mortuus est
o DCIX. Isichio, seù Isaacio successit *Zacharias*,
anno DCXIV. captâ à Persis Hierosolymâ capti-
ductus est, eoque in captivitatem abducto, *Mo-
us* Presbyter tanquàm Zachariæ Vicarius Eccle-
n Hierosolymitanam rexit, ut probat Baronius
ntiquo Monacho in Epistola ad Eustathium, id-
etiam liquidò colligitur ex Auctore Anonymo
vo, qui Vitam Sancti Anastasii Persæ scripsit,
ibi

ibi enim, juxtà versionem Bollandi ad diem xxı
mensis Januarii de *Modesto* Presbytero dicitur : *q*
eo tempore Vicarius erat Apostolici Throni, scilic
Hierosolymitani. *Modestus* itaque Ecclesiam H
rosolymitanam tanquàm Zachariæ Vicarius re
usque ad annum DCXXIX. quo anno Zacharias è c
ptivitate redux Sedi suæ Hierosolymitanæ restit
tus est. Verùm Zacharia mortuo anno DCXX
Modestus ejus anteà Vicarius in Sedem Hierosol
mitanam subrogatus est, eamque tenuit usque
annum DCXXXIII. In Menæis Græcorum coli
Modestus ad diem XVI. mensis Decembris. Duæ
hùc supersunt orationes à Modesto scriptæ, una
unguentum ferentes Mulieres; altera, *in occursu*
quæ referuntur à Photio in Bibliotheca Co
ce CCLXXV. Modesto in Sede Hierosolymitana
cessit *Sophronius*, qui Monothelitarum Hæresis
acerrimus insectator, eamque in Synodo à se H
rosolymis convocatâ damnavit. Mortuus est
no DCXXXVII. quo à Saracenis Hierosolymoru
Urbs capta est. Illius Vitam ex variis Scriptori
collectam Bollandus recitat ad diem XI. Mar
quâ die celebris est ejus cultus tàm apud Græc
quàm apud latinos. De Operibus S. Sophronii
triarchæ Hierosolymitani commodiùs agemus
Colloquio quinto. Nicephorus in suo Chro
nomen tantum Sophronii memorat, & in eo
triarcharum Hierosolymorum Catalogum clau
quò fit, ut modo seriem Patriarcharum Hier
lymitanorum, qui hanc Sedem post S. Sophron
tenuerunt, usque ad latinorum in terram sanć
sæculo undecimo adventum ignotam penè ha
mus. Legendus tamen est *Tractatus Prælimina*
qı

em *Pappebrochius* præmisit ad tom. III. mensis aii, in quo Catalogum texuit Patriarcharum Hierosolymitanorum à S. Jacobo fratre Domini Primo ierosolymorum Episcopo usque ad *Dositheum*, qui no MDCLXXII. Synodum Hierosolymis celebravit o asserenda reali præsentia Corporis Christi in ugustissimo Eucharistiæ Sacramento, cujus Acta risiis typis excusa Græco-latinè habentur.

D. Fuitne etiam interrupta series Patriarcham, qui sæculis Ecclesiæ septimo & octavo Sedem onstantinopolitanam tenuerunt?

M. Sedes Constantinopolitana sęculis Ecclesię ptimo & octavo continuam & citrà ullam interptionem habuit Patriarcharum seriem, quamvis eam intrusi interdùm ab Imperatoribus fuerint æretici Monothelitæ, & Jconoclastæ. Texuimus præcedentibus Colloquiis seriem Patriarcharum onstantinopolitanorum usque ad *Cyriacum*, qui anni *Jejunatori* in Sede Patriarchali Constantinolitana successit anno DXCV. eamque tenuit, teste icephoro in Chronico, annos undecim, & obiit no DCVI. Cyriaco successit *Thomas I.* qui è vivis cessit anno DCVIII. successorem habuit *Sergium*, ui, ut Monothelitarum Hæresim, quâ erat infectus, iùs divulgaret; non solùm Pseudo-Synodum Conntinopoli coëgit, sed etiam composuit *Ecthesim*, i fidei formulam, & expositionem, in qua dici in sterum prohibebatur tam una, quàm duplex in risto operatio, licèt interim in hac fidei expositione disertè asseratur una tantùm in Christo volunas, ceù doctrina omnium Sanctorum Patrum. anc tamèn fidei formulam, quam proprio marte bricavit *Sergius*, non suo, sed Heraclii Imperatoris

ris nomine vulgandam curavit, ut hoc pacto maj
res in Ecclesia tragædias excitare posset. Aliqua
tò post publicatam Ecthesim, seù illam formula
fidei & Pseudo-Synodum Constantinopolitanam
ad *Ecthesis* confirmationem celebratam mortuus
Sergius anno DCXXXVIII. postquàm annis viginti oc
Ecclesiam Constantinopolitanam pessimè admi
straffet. Post Interpontificium unius circitèr anni
morte Sergii, *Pyrrhus* thronum Constantinopo
tanum conscendit, qui statim Constantinopoli co
legit Conciliabulum, in quo omnia, quæ à Serg
decessore suo, & à Cyro Patriarcha Alexandrino
favorem Monothelitarum decreta fuerant, cor
boravit. Ast Pyrrho hæretico Monothelita Sed
Constantinopolitanâ anno DCXLI. dejecto, suffect
est, *Paulus* hæreticus itidem Monothelita, qui se
annos tredecim & menses aliquot, vitâque funct
est anno DCLV. Demortuo *Paulo*, Imperator *Consta*
in Sedem Constantinopolitanam restituit Pyrrhu
qui tamen eodem anno sexcentesimo quinquage
mo quinto extinctus est. Sublato è vivis Pyrr
successit *Petrus* paritèr Monothelita, qui omniun
S. *Maximi* tribulationum ac persecutionum auct
fuit ac fautor. Sedit ad annum usque sexcente
mum sexagesimum sextum, quo anno defunctus e
& in ejus locum substitutus *Thomas* hujus non
nis II. qui Patriarchatum gessit usque ad annum se
centesimum sexagesimum octavum, quo anno
successit *Joannes*, qui, postquàm sedisset ann
quinque, menses novem juxtà Nicephorum i
Chronico, obiit anno DCLXXIV. Utrumque Patri
cham *Thomam*, & *Joannem* Orthodoxos fuisse,
quet ex Actis sextæ Synodi. At Baronius Acta se

Synodi Generalis depravata esse existimans, sibi
perâm persuasit, utrumque Patriarcham in Actis
tæ Synodi Catholicum malè prædicari. Hæc
inentissimi Annalium Parentis hac in re alluci-
io magis patebit ex his, quæ in quarto Collo-
o dicturus sum, ubi ostendam, Acta sextæ Syno-
Generalis esse indubitatæ fidei, eaque nunquàm
e interpolata. Joanni Patriarchæ Constantino-
tano Orthodoxo mortuo anno DCLXXIV. succes-
onstantinus Patriarcha etiam Catholicus, qui,
Nicephorus in Chronico docet, sedit anno uno,
nsibus octo, diebus septem, & obiit an. DCLXXVI.
n throno Constantinopolitano successit *Theodo-*
Presbyter Ecclesiæ Constantinopolitanæ, Syn-
ns, & Vasorum custos, sed pessimus Hæreticus
nothelita, qui post duos annos, hoc est, an-
CLXXVIII. è Sede Constantinopolitana ab Impe-
re *Constantino Pogonato* dejectus est, & in ejus
m subrogatus *Georgius*, qui Ecclesiæ Constanti-
olitanæ præfuit usque ad annum DCLXXXIII. quo
mortuus est, & Theodorus antehàc depositus
dem Constantipopolitanam restitutus est, se-
ue post suam restitutionem, ut scribit Theo-
nes, annos tres, & pervenit usque ad an-
DCLXXXVI. In Theodori locum electus est Pa-
cha Constantinopolitanus *Paulus* Laïcus, & Im-
tori à secretis, cui Theophanes septem annos
uit, quod etiam in Tabulis ejus Chronico inser-
gitur. Quapropter obiit anno DCXCIII. præfuit
Patriarcha Synodo Trullanæ, quæ dicitur *Quini-*
i celebrata anno DCXCII. Post mortem Pauli,
Constantinopolitanæ Præfectus est *Callinicus*,
ut legitur tam in Chronico Nicephori, quàm
in

in Chronico Theophanis, ſedit annos XII. hoc e
ab anno DCXCIII. uſque ad annum DCCV. quo an
à Juſtiniano in Imperium reſtituto oculis orbat
Callinicus Romam in exilium miſſus eſt, eo qu
adhæſiſſet *Leontio*, qui Juſtinianum Imperatoren
ſolio dejecerat, & Cherſonam relegaverat. Amo
Callinico, Sedem Conſtantinopolitanam obtin
Cyrus, qui ſedit annos ſex, ideſt, ab anno DC
uſque ad annum DCCXI. quo anno ab Imperator
Philippico è Patriarchatu Conſtantinopolitano
jectus ad ſuum Monaſterium redire compulſus e
Cyrum in throno Conſtantinopolitano exce
Joannes, quem alii cum Baronio Monothelitar
anteſignanum appellant, alii verò, cum *Combe*
in Hiſtoria Monothelitarum, & *Pagio* in Criti
Baronii eum à Monothelitarum Hæreſi vindica
Sedit Joannes annos tres, & mortuus eſt an. DCC
eodem anno Sanctus *Germanus* Cyzici anteà Epi
pus ad thronum Conſtantinopolitanum evectus
Synodum Conſtantinopoli cöegit contrà Monot
litas. Sacrarum Imaginum cultus fuit acerri
propugnator. Undè Theophanes & alii Hiſt
Bizantinæ Scriptores, Græcorumque Menæa
rant, hunc eximium Patriarcham, cum *Leonis* In
ratoris ſacrarum Imaginum everſoris pertinacia
frangere haud poſſet, depoſito in Altari ſupe
merali, ideſt, Pallio, Epiſcopatu ſpontè ceſ
atque in Monaſterium ſe recepiſſe. Rem tam
aliter narrat S. Damaſcenus in *Oratione ſecun*
Imaginibus, ubi apertè innuit, S. Germanum n
ſpontè ceſſiſſe Epiſcopatu, ſed à *Leone* Impera
Sede pulſum & in exilium miſſum fuiſſe. Sic e
loquitur S. Damaſcenus juxtà verſionem docti

ſtri *Lequien* : *Nunc quoque B. Germanus tùm vita,* *n dicendi gratia reſplendens, plagis affectus exulat,* *n pluribus aliis Epiſcopis, quorum nomina ignota* *is ſunt : non ne hoc prædatorium eſt ?* S. Damaṇo favet Scriptor Vitæ S. Stephani junioris Maris, ubi teſtatur S. Germanum à *Leonis* Imperato Satellitibus *pugnis & conviciis throno fuiſſe de-* *batum*. Huic auctori jungunt eruditi Bollandi ıtinuatores *Conſtantinum Pium* in Paphlagonia iſcopum, qui inventionis reliquiarum S. Euphe-æ Hiſtoriam texens, de S.Germano ait : *Quamob-* *Sanctiſſimum Patrem noſtrum vita & ſermone* *uſcantem, Sede ejecit*. Sede itaque dejecto & in lium ablegato S. Germano Epiſcopo Conſtanti-olitano, *Leo* Imperator hominem ſuæ ſectæ, *aſtaſium* videlicèt Hæreticum Iconoclaſtam in em Conſtantinopolitanam intruſit anno ineun-ccxxx. Huic Anaſtaſio Nicephorus tribuit an-xxi., ſed veriùs auctor Tabularum, quæ Theo-ni inſertæ ſunt, ei tribuit annos xxiv. quapro-r, cùm Anaſtaſius, ut mox diximus, Sedem ıſtantinopolitanam anno ineunte DCCXXX. inva-t, neceſſe eſt, eum in vivis eſſe deſiiſſe an-DCCLIII. Anaſtaſio ſucceſſit *Conſtantinus* anteà nachus & Epiſcopus Syllæi, ut Nicephorus, Theophanes habent. Sedit annos tredecim, obiit anno DCCLXIII. poſt illius obitum *Nicætas* lavis originem ducens Eunuchus ſuffragio Con-ıtini Copronymi Imperatoris conſecratus eſt riarcha Conſtantinopolitanus, ſeditque uſque annum DCCLXXX. in ejus locum *Paulus* Venerabi-ector, natione Cyprius, doctrinâ & virtute ſtans creatus eſt Patriarcha Conſtantinopolita-nus,

nus, seditque usque ad annum DCCLXXXIV. quo a
no ad thronum Constantinopolitanum sublimat
est *Tharasius*, Vir Sanctissimus, qui professionem
fidei suæ misit ad Hadrianum hujus nominis I. Po
tificem Maximum, & statim sacrarum Imaginu
cultus restaurandi zelo accensus appulit animum
ad celebrationem Concilii Generalis, cujus s
auctoritate profligari poterat Iconoclastarum H
resis tot annorum diuturnitate roborata, tot lo
longè latèque diffusa. Sedit Tharasius annos
ginti duos, ut testatur *Ignatius* Diaconus Mag
Ecclesiæ Constantinopolitanæ, & Dein Nicæę M
tropolitanus in ejus Vita cap. XI. ubi etiam nar
varia miracula ad illius Sepulchrum peracta. Q
rè, Tharasius Ecclesiam Constantinopolitanam
xit usque ad annum DCCCVI. quo ad Deum mig
vit. Sub hoc Patriarcha Constantinopolitano, I
perantibus in Oriente *Irene*, & *Constantino* ejus fil
habita est anno DCCLXXXVII. Synodus septima
neralis, quæ dicitur *Nicæna secunda* contrà Ico
clastas Hæreticos, qui sacris Imaginibus bellu
indicebant, easque penitùs exterminare satageb
De qua Synodo, sicut & de aliis Conciliis tam
neralibus, quàm Nationalibus, quæ in sæc
septimo, & octavo fuerunt in Ecclesia celebra
latè in quarto Colloquio differemus.

COLLOQUIUM III.

De Sectis, & Hæresibus, quæ sæculis septimo & octavo Ecclesiæ emerserunt.

CUm in isto Colloquio de ortu, progressu, atque interitu Sectarum,& Hæresum, quæ sæculis septimo, & octavo Ecclesiæ prodierunt, monem instituere debeamus, ordo doctrinæ polat, ut ab his Sectis, & Hæresibus, quæ seculum timum infestarunt, initium ducamus; dein, ad s progrediamur hæreses, quæ octavo Ecclesiæ ulo eruperunt. Mox itaque, si placet, recense xpone Sectas, & Hæreses, quæ obortæ sunt semo Ecclesiæ sæculo.

M. Septimo Ecclesiæ sæculo ex inferno prorunt impia Secta, quam procudit *Mahometes* imltor post homines natos maximus, & duæ Hæes, quarum una dicitur *Paulicianorum*, altera *nothelitarum*, quæ latissimè propagata, & Imatorum patrocinio fulta, diù multùmque afflie Ecclesiam.

D. Quænam est Origo, & doctrina sectæ Mametanæ?

M. Secta Mahometana incepit anno sexcenteio vicesimo secundo, Auctore *Mahomete*, seù *Mamede*, qui hoc anno impiam suam cæpit spargere ctrinam, indèque crevit, ac magnoperè amplifitum est ipsius Regnum in Oriente; quodque agis deplorandum est, ejus Sectarii, seù Sarace-

ni, ipſas quoque Hiſpanias anno ſeptingenteſim
decimo quarto ingreſſi ſunt, & ibi fuerunt appe
lati *Mauri* à proximo portu, è quo ſolverunt, cù
in Hiſpanias venirent, quod Regnum diù occup
runt, & in eo ſuam tyrannidem exercuerunt. Hi
roſolymam etiam, ut jàm obſervavimus, iidem
Saraceni Mahometis Sectarii expugnarunt, ann
ſexcenteſimo triceſimo ſeptimo, eamque tenueru
uſque ad finem undecimi ſæculi, hoc eſt, uſque
adventum Latinorum in Orientem, à quibus e
pulſi ſunt Saraceni, & Chriſtiana in his plagis r
florere cæpit Religio. At, Latinis ſub finem du
decimi ſæculi à *Saladino* Ægypti Sultano debellati
& ab Oriente ſecedere coactis, iterùm hæc peſti
Mahometana dico, totum Orientem longè latèq
corripuit, & etiamnùm (proh dolor) miſerè d
vaſtat. Enîm verò, ut obiter dicam, tametſi
Oriente ſuperſtites adhùc ſint aliquæ Chriſtianoru
Eccleſiæ, quàm miſera tamen ſit illarum conditi
& quàm depravata ſit avitæ doctrinæ Confeſſio,
eo vel maximè intelligi poteſt, quod decem ſu
genera Chriſtianorum, qui hàc illàc diſſipati Orie
tem incolunt. Quorum *Primi* ſunt Latini, qui R
mano Pontifici Chriſti in terris Vicario, ut par e
obediunt, & Catholicæ Eccleſiæ dogmata ampl
ctuntur. *Secundi*, ſunt Græci Schiſmatici, qui P
triarcham Conſtantinopolitanum pro ſuo Capit
agnoſcunt. *Tertii*, ſunt Indi, ſeù Æthyopes, q
parent *Presbytero Joanni*, qui vulgò dicitur *Pr*
Jean. *Quarti*, ſunt Jacobitæ, qui & Coptitæ, q
unà cum Baptiſmo circumciduntur, & unam tantù
in Chriſto naturam admittunt. *Quinti*, ſunt N
ſtoriani in Tartaria, & India, qui duas in Chri
pe

ersonas reponunt. *Sexti*, sunt Maronitæ in Syria, Phœnicia, qui sunt Monothelitæ, seù, qui unam ı Christo voluntatem, divinam videlicèt, profientur. *Septimi*, sunt *Armenii*, qui suum habent ræsidem, cui obtemperant, & quem *Catholicum* ppellant. Sunt tamen alii Armenii, qui à Religiosis Ordinis Sancti Dominici ad Fidem Catholiam adducti subduntur auctoritati Romani Pontifiis, & ab Archiepiscopo ex eodem Ordine assumto hactenùs reguntur. *Octavi*, sunt Georgiani, ui Mediam, Persidem, & Mare Caspium habitant, tque Græcorum linguâ & ritibus utuntur. *Noni*, int Suriani, sic dicti à *Sur* Civitate Assyriæ, qui plerisque sequuntur Græcorum Religionem, & iàs appellantur Samaritani. *Decimi*, sunt *Mozaıbes* in Arabia, qui in multis consentiunt cum Eclesia Romana. Ex tot sectis, in quas in præsentia iiserum in modum Christiani in Oriente distracti ınt, facile, inquam, colligitur, quàm deplorailis sit illorum in his locis conditio, quàm latè ominetur impia secta Mahometana, & quam deique funestam cladem Christianismo intulerit *Maometes* scelestus impostor, dùm novam invexit Regionem, suamque detestabilem publicavit doctriam, quam congessit in peculiarem librum, quem rabicè nuncupavit *Alcoranum*, ideſt, *Volumen Præceptorum*, cujus compositioni tredecim annos mpendisse dicitur, & quem tamen Cœlo tanquàm ibi delapsum ubique venditavit. In nova sua Reigione struenda *Mahometes* consortes habuit Julæum, & Monachum, quem Sanctus Damascenus n libro de Hæresibus *Arianum* fuisse scribit, *Nestorianum* alii, *Ricoldus* ex Saracenorum utique scri-

ptis *Jacobitam* esse affirmat. Ut ut sit, constat Judæum in cudendo Alcorano potiores partes habuisse. Nàm præter pauca, quæ ex spuriis Gnosticorum Euangeliis excerpta sunt, totus hic liber Talmudistarum, & Medrashitarum nugis refertus est. Auctor istius malè consarcinati libri ait, cæremonias legis Mosaicæ, putà Circumcisionem, delectum ciborum, lotiones varias corporis, & alia id genus similia ad salutem esse necessaria, licitamque esse Polygamiam. Prætereà negat, tres esse in Deo Personas, & Christianos non secus ac Gentiles passim *Sociatores* appellat, ac si Trinitatis Fide Deo consortes attribuant. Christum negat esse Deum, quamvis Sur. 3. & alibi Jesum Christum nuncupet *Verbum Dei*, *Spiritum Dei*, *Prophetarum eximium*, ex Maria Virgine, quam putido anachronismo Aaronis, Moysisque sororem esse asserit, natum; qui miracula à tenera ætate ediderit (illa utique quæ in libro Apocrypho *de Infantia Salvatoris* leguntur) quique minimè sit passus, sed altero in ejus locum subjecto illæsus ad Cælos evaserit Sur. 22. Fanum Mecchanum, *Caabam* dictum, ad quod Arabes undique quotannis conveniebant, ab exordio rerum fuisse extructum fingit, uni Deo Optimo Maximo consecratum, instauratum ab Abrahamo, & Ismaële post diluvium, atque deindè Idolorum superstitione pollutum. Lapidem illum quadratum, quem uti Numen hactenùs Arabes coluerant, Cœlo dimissum esse dictitat, lapidem verò alterum, qui in *Caabæ*, seu Templi atrio jacet, ait esse illum lapidem, in quo sunt divinitùs impressa vestigia Abrahami, quandò ex Agare Ismaëlem genuit. Vini potum, porcinæ, & morticinæ carnis esum suis Secta-

ariis interdixit *Mahometes*, totusque libidini de-
tus eis post hanc vitam pollicetur beatitudinem,
iæ consistit in fœdis voluptatibus corporis, qui-
is affatim potientur in Paradiso omnibus deliciis
rnalibus affluente. Sunt, qui voluptates istas,
ias post hanc vitam promittit Mahometes, ad sen-
m allegoricum trahunt, at ejusmodi voluptates
nativo, & litterali sensu à suo Pseudo-Propheta
tellectas fuisse affirmant Alcorani Commentato-
s, quos *Maraccius* in annotationibus suis ad Sur. 2.
in prodromis citat. Verbo dicam, hic liber di-
ıs *Alcoranus*, qui sectæ Mahometanæ legem com-
ectitur, totus quantus est, à capite ad calcem
atet næniis, fabulis, Antilogiis, & erroribus
iidquid verò habet rectum, & puriori rationis
mini consonum, id totum Mahumetes hausit ex
storia veteris, & novi Testamenti, quam tamen
ultis gerris, ineptissimis Rabbinorum nugis, &
:ianorum, Sabellianorum, Manichæorum, alio-
mque hujus furfuris Hæreticorum crassis errori-
ıs turpitèr fœdavit atque interpolavit. Plura le-
sis apud *Hottingerum* in *Historia Orientali*, ubi de
ahometis ortu, Pseudo-Prophetiâ, Dogmatibus,
:girâ, præliis, morte, deque toto Orientalium
ltu & Religione fuso calamo tractat.

D. Cùm vera Religio ad benè beatèque vi-
ndum, & ad cordis puritatem, veritatisque con-
mplationem ordinetur, facilè admodùm intelli-
), veram esse haud posse Religionem Mahometa-
ım, quæ terrenam dumtaxàt promittit felicita-
m in expletione libidinis & gulæ, atque in obscæ-
ι voluptate sensuum positam. At, me hercle, nul-
pacto capere possum, quî fieri potuit, ut lex Ma-

hometana in tàm brevi temporis ſpatio orbis parte maximâ dominaretur, & à tot diverſis nationibus ſuſciperetur. Hoc enim, ut ſæpiùs à te audivi, inter cætera motiva, ſeu credibilitatis argumenta, quibus Chriſtianæ Religionis contrà Ethnicos, & Hebræos adſtruitur veritas, non ultimum eſſe videtur, quod Chriſtiana Religio, mortuo Chriſto Servatore noſtro & in Cœlos recepto, fuerit maxima celeritate & Romæ, & in toto, quà latè patet, orbe non ſine miraculo ſuſcepta. Quod tamen nemini admiratione dignum, vel miraculosè factum videbitur, cùm idem in propagatione falſæ Religionis Mahometanæ contigerit.

M. Longum certè latumque intercedit diſcrimen inter propagationem Chriſtianæ Religionis & Mahometanæ ſectæ. Crevit quippè Mahometana ſecta armorum vi & licentiâ vitiorum. Nec mirum eſt, quod innumeri penè homines hanc Mahometi legem amplexi fuerint, quæ nullam habet difficultatem ſive in credendis, ſive in agendis, & quæ multùm indulget ſenſibus & cupiditati, ſecundùm quam, ut ſatis experientiâ notum eſt, longè major pars hominum vivit, potiùsquam ſecundùm rationem. At versâ vice, Religio Chriſtiana, ut optimè ait Sanctus Auguſtinus, non armis fuit inducta & per orbem diffuſa, *ſed fide inchoata, ſpe nutrita, charitate aucta, miraculis confirmata eſt* in nomine Chriſti patratis ab Apoſtolis, quibus, utpotè hominibus ignobilibus, pauperibus, rudibus, & imperitis ſermone, neque natalium ſpendor, nec divitiæ, nec poteſtas, nec Philoſophia aut eloquentia auctoritatem conciliabant. Id profectò maximi miraculi loco habendum eſt. Nec minùs ſingu-

lar

: prodigium eſt, quod Religio Chriſtiana, quæ
denda proponit Myſteria humanæ impervia ra-
ni, quæque ſenſibus ſanctiſſimis ſuis præceptis
ge bellum indicit, potuerit tàm citò toto orbe
ſeminari & ſtabiliri à duodecim Piſcatoribus,qui
oces perſecutiones, diræque mortis ſupplicia
o tuenda veritate fidei, quam annunciabant, in-
ctâ patientiâ ſuſtinuerunt. Cui enim, ſodes, ſi
cam, aut ſcintillam rationis habuerit, credibile
quàm videbitur, Apoſtolos adeò inſaniiſſe, ut
obroſam mortem oppetere voluerint pro defen-
one doctrinæ Chriſti, quam falſam eſſe ſibi con-
i fuiſſent? Credat hoc Judæus Appella. Mors ita-
ue Apoſtolorum, qui fuerunt ſatores ac propaga-
res Chriſtianæ Religionis, miracula ab ipſis fre-
entiſſimè patrata in confirmationem doctrinæ,
am prædicabant, Oracula Prophetarum, quæ in
riſto vero Meſſia eſſe completa diſertè proba-
nt, hæc, inquam, & alia benè multa, quæ brevi-
tis ergò ſilentio prætermitto, Sole clariùs oſten-
nt, Chriſtianam Religionem omnibus veræ Re-
gionis characteribus eſſe inſignitam. Sed his ve-
Religionis Notis omninò deſtituta eſt Mahome-
na ſecta. Nec enim ullis miraculis fuit confirma-
, cùm ipſemet *Mahometes* in ſuo Alcorano ullam
miraculorum patrandorum habuiſſe poteſtatem
trò fateatur. Nullus unquàm Propheta Maho-
eto, ejusque legi teſtimonium perhibuit. Et
iè, quo pacto Prophetæ potuiſſent Mahometo
ejus legi perhibere teſtimonium, cùm ex ip-
met Alcorano facilè evincatur, Mahometum
iſſe hominem flagitioſiſſimum, cædibus, rapinis,
erjuriis, & libidine dumtaxàt inſignem, ejusque

legem non novam exhibere revelationem, ſed po
tiùs tàm veteris, quàm novæ revelationis divinæ
utriusque fœderis paginis contentæ corruptelam
eſſe, vel, ut meliùs dicam, errorum, mendacio-
rum, & fabularum centonem, ut tibi, ſi per otium
liceat, Alcoranum legenti liquidò patebit.

D. Eccur igitur permiſit Deus ſummè bonus
& ſummè verax, ut ferox iſta Mahometana gens
multis felicibus bellorum eventibus, ac victoriis
Chriſtianos ſuperaverit, & ſancta Palæſtinæ loca,
quæ Chriſtus Dominus vitâ, doctrina, & morte
ſuâ conſecravit, in ſuam redegerit poteſtatem?

M. Quòd Mahometani de Chriſtianis aliquan-
dò victorias retulerint, quòd ſanctiſſima Palæſtinæ
loca invaſerint, id totum, volente Deo, & plerùm-
que nos ob peccata noſtra caſtigante, ut pater
filios, eveniſſe perſuaſum habere debes, eumque
nihilominùs adorare par eſt, qui, ut dicitur in
Scriptura Sacra, *mutat tempora, & ætates, & tranſ-
fert Regna atque conſtituit*. Cæterùm, felicibus bel-
lorum eventibus atque victoriis non demonſtratur
Religionis veritas; aliòqui vera fuiſſet Græcorum
Romanorumque, dum Idola colebant, Religio. Re-
rum ſiquidem tùm temporis potiebantur, multis-
que victoriis toto orbe inclyti erant. Quis etiam
neſcit, Hebræos, qui Deum unum verum colebant
ab Infidelibus, Deo illis ob peccata irato, ſæpè fu-
ſos fuiſſe? Præterquamquòd Mahometanos non ſe-
mel à Chriſtianis cum exigua manu, Deo exerci-
tuum pro ipſis pugnante, terrâ marique cæſos ac
profligatos fuiſſe & legimus in Hiſtoriis, & noſtris
temporibus vidimùs, hoc præſertim anno milleſi-
mo ſeptingenteſimo decimo ſexto, quo hæc ſcri-
bo.

Vidimus, inquam, Mahometanos, seù Turqui victoriis elati, jàmque nullo labore Peloponesi potiti, impudenti fiducia Christianis insulta-, eisque terrâ ac mari ineluctabilem cladem, in a, & in Imperio Romano minabantur, ab exerci-nperatoris Caroli VI. quamvis numero longè inri, terrestri commisso prælio fuisse fugatos, dis-os, ac tantùm non omnes ad unum interne-e deletos. Nec secundam magis fortunam Ma-etani Mari sunt experti. Etsi enim classem ha-nt ex omni memoria maximam, sicque in-ctam annonâ, commeatu, armis, nauta, mili-machinis & tormentis, ut Christianis ultimum um allatura videretur; nihilosecius Veneto-, & aliorum Principum Christianorum fœde-rum classe deterriti, & quasi panico terrore ulsi, jàm inceptam Corsyræ urbis, vulgò *Corfu* dionem turpitèr relinquere, atque maturare fu-coacti sunt. Sic supremo favente numine, & Christianis Cœlo pugnante, abierunt in ventos, erunt in strepitum fumumque tot ferales, tàm numerosi Mahometanorum exercitus in Chrinos immissi, nullusque dubito, quin propediem oto Imperio Othomano actum penitùs ac connatum sit, si Augustissimus Imperator, quem s sospitem diù ac incolumem servet, victricia arma in illud pari felicitate deinceps inferre desistat. Sed hactenùs satis de Mahometana se-quam egregiè confutavit *Natalis Alexander* Dis-atione sexta seculi septimi Historię Ecclesiasticę.

D. Quisnam fuit Auctor Hæresis *Pauliciano-*, quam sæculo Ecclesiæ septimo obortam esse xordio nostri Colloquii observasti?

M. Re-

M. Refert *Cedrenus* extitisse anno decimo te
tio Imperii *Constantis*, hoc est, anno Christi DCLI
Constantinum quemdam, qui & *Sylvani* nomen usu
pabat, *Paulicianorum* sectæ Principem, qui Ma
chæorum hæresim renovavit. Constat tamen Pa
licianorum Hæresim esse illo Constantino antiqu
rem; nàm Manichæi Paulicianorum nomen
sumpserunt à *Paulo* quodam *Samosateno*, qui diù
tè prædictum Constantinum hanc Hæresim prom
gaverat. De illis Paulicianis, eorumque errorib
hæc habet Cedrenus: *Servant Manichæorum Hæ
sim, duo principia cum illis affirmantes. Unum t
tùm esse ajunt, quod illos à Romana Ecclesia disj
gat. Se enim sentire alium esse Deum Patrem Cœ
stem, qui in hoc mundo nihil habeat potestatis, hab
autem in futuro: alium Deum Mundi, cui in præsen
mundum jus sit. Romanos autem profiteri, esse un
Deum, eumdemque Patrem Cœlestem & universi
ctorem. Se Christianos, nos Romanos appellant.* P
ter hunc errorum de duobus principiis, quem P
liciani Hæretici cum Manichæis communem ha
bant, alios errores disseminabant, negantes di
nam Mariæ Virginis Maternitatem, præsentiam
realem Corporis & Sanguinis Christi in augusti
mo Eucharistiæ Sacramento. Prætereà, omnem
Cruci Christi Domini venerationem adimebai
Prophetas, & Sanctos explodebant, mendacium
Religionis simulationem licitam esse affirmabai
sacras litteras suis accommodabant erroribus, &
omne spurcitiæ genus effusi impotenti suæ libidi
deposito omni pudore, fræna laxabant. Verùm
de Paulicianorum erroribus legendi sunt jàm ci
tus Cedrenus *in Compendio Historiarum*, ubi illos

osequitur, & *Eutymius* in Panoplia titulo mo, ubi eosdem errores accuratè refellit. Paulicianorum hæresis latè per Orientem adono Ecclesiæ sæculo grassabatur, ut nos docet *yrogenneta* in Vita *Michaelis* Imperatoris filii phili, ubi hæc habet: *Paulicianos per Orientem ur* (Theodora Augusta mater Michaëlis Imoris) *ad veram fidem transferre, sin minùs ex-re, ac de medio tollere: quæ res ingentibus ma-manum Orbem implevit. Mittit itaque in eam rocerum quosdam ac Magistratuum. Hi alios in m agebant, alios gladio cædebant, alios profundo mergebant. Sublati ad centum millia ejusce ge-suppliciis: publicata substantia, ac fisco illata.* it idem *Porphyrogenneta*, Manichæum dictum *am* cum quinque millibus ejusdem Religionis *elitinæ Amerem*, ideſt, Præfectum, profugisse, que ad *Ameramnunem*, seù Calypham Saracem, profectum, communibus studiis Romanam onem invasisse, Urbes tres condidisse, & multas es Romanis intulisse, quod fusiùs Baronius Emiissimus Annalium Ecclesiæ parens ad annum isti octingentesimum quadragesimum quintum *uropolate* narrat.

D. Describe nunc, quæso, ortum & progressum othelitarum Hęresis, & in primis expone, in quo esset palmaris istorum Hæreticorum error?

M. Palmaris Monothelitarum error in eo posuit, quod unicam in Christo Domino operaem, adeòque unicam voluntatem, divinam vicèt, propugnarent. Quod quidem ut clariùs lligas, obitèr observare debes, ineunte septi-Ecclesiæ sæculo omnes tàm Orientis, quàm Occi-

cidentis Patriarchas, & Episcopos, juxtà def
tiones Conciliorum Ephesini, & Chalcedonen
quæ contrà Nestorium, & Eutychetem celebra
fuerunt, duas in Christo naturas, divinam scilic
& humanam in unitate Personæ divinæ admisi
ex quo fidei dogmate ab universa Ecclesia rece
necessariò consequi videbatur, duas itidem in Cl
sto agnosci debere voluntates & operationes, d
nam nimirum & humanam. Ast, circà an. DCX
insurrexerunt Hæretici, qui hanc consecutione
negarunt, asserentes, naturam humanam in Cl
sto ità esse unitam Verbo Divino, ut licèt men
aliisque facultatibus, quæ naturæ humanæ sunt
pendices, prædita esset, ipsa tamen natura hum
in Christo propriam non exerceret operatione
sed unica in Christo esset Operatio, profecta
dem à Verbo Divino, ut à Principe causa, ab
manitate verò ut à causa purè instrumentaria
Quam ob rem isti Hæretici, qui ex infecta Eu
chianorum stirpe tanquàm mali surculi pull
runt, dicti sunt *Monothelitæ*, quòd, exclusâ ope
tione, & voluntate humanâ, unicam in Christo o
rationem & voluntatem divinam profiterentur.
hoc errore proram puppimque, ut ajunt, suæ l
reseos Monothelitas constituisse, patet ex Co
phæis illius sectæ, videlicèt ex Epistola *Cyri A*
xandrini Monothelitarum Patriarchæ ad *Sergi*
Patriarcham Constantinopolitanum Monotheli
rum primipilum; ex Epistola *Sergii* ad *Honoriun*
Romanum Pontificem, & denique, ex *Macario* l
triarcha Antiocheno, Monothelita insigni, qui
sexta Synodo generali contrà Monothelitas coa
hæc palàm effutire non erubuit: *Si membratim in*
da

inquit, *& jacter in mare, neque duas volunta-* *eque duas operationes dico in Domino nostro Jesu* *o, uno Sanctae Trinitatis*. Hunc Monothelita- errorem apertè damnant concors SS. Patrum ina, & locupletissima Scripturæ Sacræ testi- a, in quibus Christus Dominus sic alloquitur m suum: *Pater, si possibile est, transeat à me iste: Verumtamèn non sicut ego volo, sed sicut* . Matth.cap.26. item Lucæ cap.22. *Pater, si le est, transeat à me Calix iste: Verumtamèn ea voluntas, sed tua fiat*. Et Joannis cap. 6. *ndi de Cœlo, non ut faciam voluntatem meam, luntatem ejus, qui misit me, Patris*. His simi- , quæ passim in sacris litteris occurrunt, refe- s testimoniis consultò supersedeo, quia *San- Maximus* in disputatione, quam habuit cum *o* Hæretico Monothelita, ea accuratè colle- hisque ad confutandum illum Hæreticum ap- usus est. Consulendus est etiam *Natalis Ale- r*, qui Monothelitarum errores perdoctè re- in Dissertatione quinta, quæ extat in Pano- dversùs Hæreses septimi Ecclesiæ sæculi.

. Quo pacto propagata est Monothelitarum is, & quinam præcipui fuerunt illius Aucto- tque Fautores?

. Propagationi Monothelitarum Hęresis an- & occasionem dedit imprudens *Heraclius* Im- or, qui deceptus est in congressu, quem an- xxii. habuit cum *Paulo Monuculo* hæretici Discipulo ac Sectatore, qui Monothelitarum im se tùm primùm profiteri testatus est. Hu- ngressus meminit *Sergius* Constantinopolita- piscopus Monothelita in Epistola ad Hono-

rium

rium I. Summum Pontificem, quæ habetur Ac
ne XIII. sextæ Synodi Generalis. Scribit etia
Theophanes eumdem Heraclium Imperatorem
se paritèr deceptum in altero congressu, quem
no DCXXIX. habuit cum *Athanasio* Jacobitarum
triarcha, Viro vafro & pernicioso, qui Monot
tarum errore erat infectus. Verum, doctissimus
ster *Combesisius* in Historia Hæresis Monothelita
Disputatione primâ cap. 6. observat, fictitium p
& fabulosum esse hunc congressum Imperatoris
raclii cum Athanasio, & rectâ fronte pugnare
iis, quæ à Scriptoribus narrantur de cong
Pauli Monuculi sectæ Severianæ cum Imperat
Heraclio, adducitque nonnulla argumenta, qu
hanc Athanasii cum Heraclio congressionem o
gnat. Non ausim tamen ipse omninò cum *Comb*
congressum illum Imperatoris Heraclii cum A
nasio tanquàm confictum penitùs explodere,
quia *Theophanes* in sua Historia illius congr
Heraclii cum Athanasio apertam mentionem fa
tùm quia etiam noster eruditissimus *Jacobus Go*
in suis Notis ad Theophanem ostendit leviora
Combesisii tela, quàm ut Historiæ à Theopha
scriptæ veritas lædatur, idemque cum Jacobo G
ro sentit doctissimus noster *Michaël Lequien* in
Annotationibus in Opera S. Damasceni. Qua
pter hanc secundam congressionem Imperat
Heraclii cum Athanasio Jacobitarum Patriar
utpotè necdùm satis compertam, in medio r
quo. Hoc unum certissimè apud omnes cons
Heraclium Imperatorem jam ab anno sexcen
mo vicesimo secundo à *Paulo Monuculo* Severi
retici discipulo deceptum, consuluisse *Sergium* C

:inopolitanum Epiſcopum, & *Cyrum* Phaſidis copum, ſed poſteà ad Patriarchicum thronum ochenum translatum, an ſcilicèt in Chriſto ex eſſet voluntas? à quibus iſtud habuit reſum: unam tantùm in Chriſto dicendam eſſe ntatem & operationem. Neque admodùm io Monothelitarum ſectæ patrono ac parenti randum fuit, ut Imperatori Heraclio ſuum viſſlaret, tùm quia Sergio tanta cum Heraclio :cedebat neceſſitudo, ut adversùs Perſas proıtus hic Imperator, ſuos filios ejus curæ ac fidei miſerit; tùm quia etiam, Oriente tùm tempovarias in ſectas miſerè diſtracto, Imperator ıclius facilè ſibi perſuaſit, fore ut hac unius in ſto voluntatis & operationis aſſertione, cujus non animadvertebat periculum, unionem Aceorum, aliorumque Orientis Hæreticorum cum nolicis facilè procurare poſſet. Sic imprudennus ille Imperator hæreticum dogma de una hriſto voluntate & operatione, tanquam no pro antidoto venenum à Sergio accepit, atque ıctus ſpecioſo illo hæreticorum cum Catholicis onis titulo magnum in Eccleſia excitavit incenn, quod poſteà difficilè extingui potuit. Inte-, Cyrus Patriarcha Alexandrinus, ut jam in :riori Colloquio obſervavimus, coëgit an-ɔcxxxIII. Conciliabulum, in quo novem ediCapitula, in quorum ſeptimo purum putumque nothelıſmum de una in Chriſto voluntate & opeone ſtabiliebat. Hæc novem Cyri Capitula in Pſeudo-Synodo Alexandrina fabricata obviis s excepit & ſuo calculo confeſtim approbavit *gius* Conſtantinopolitanus, ſed ea ſtrenuè rejecit

So-

Sophronius Monachus, intrepidus fidei Catholi
defenſor, qui, cùm de una, vel duplici volunta
& operatione in Chriſto convenire haud poſſet cu
Cyro, ad Sergium Conſtantinopolitanum perre:
apud eum coràm acturus cauſam, & ad ſollicita
dam eadem operâ Capituli ſeptimi in Conciliabu
Alexandrino conditi abrogationem, in quo una
tantum Dei-virilis voluntas decernebatur. Inve
Sophronius Sergium in eodem erroris luto hære
tem cum Cyro, quarè, re infectâ, Conſtantinop
profectus in Palæſtinam reverſus eſt, ubi poſt mo
tem *Modeſti* Hieroſolymorum Patriarchæ, in ejus
cum ipſemet ſuffectus eſt, Conciliumque habuit A
tiſtitum Palæſtinę, in quo compoſuit Epiſtolam
lam Encyclicam de more ad Patriarchas mittenda
& recitatam in ſexta Synodo Actione undecimâ,
qua diſertiſſimis Sanctorum Patrum auctoritatib
abundè evincit, dari in Chriſto duplicem volun
tem & operationem, Actaque ſua Synodica *Hono*
hujus nominis primo Summo Pontifici, & *Ser*
Conſtantinopolitano tranſmiſit, ut legitur in lib
lo Synodico. Hujus Sophronii Synodi, in qua M
nothelitarum Hæreſis confixa eſt, meminit *Th*
phanes ad annum viceſimum Imperatoris Heracl
ubi, quæ ad originem & progreſſum Monotheliſ
ſpectant, uno tenore refert. Acceptâ Synodic
Sophronii Epiſtolâ, *Sergius* Conſtantinopolitar
Epiſcopus ſcripſit ad Honorium Romanum Pon
ficem litteras decimæ Actioni Synodi ſextæ inſ
tas, quibus Sophronium atris coloribus deping
& ad conſulendum Eccleſiaſticæ paci proponit t
quàm omninò neceſſariam ſilentii œconomiam, c
videlicèt neque una, neque gemina in Chriſto o
rat

:io, vel voluntas deinceps diceretur, ob emer- is, ut inquiebat, ex intempeſtivo illarum vocum ſcandalum, ſed unus idemque filius Unigenitus us Deus Dominus noſter Jeſus Chriſtus dicatur :ratus tam divinam, quàm humanam operatio- n. Hanc ſilendi diſpenſationem, quam fruſtrà iatus erat Sergius perſuadere Sophronio, facilè norio I. Romano Pontifici perſuaſit. *Honorius* ppè duas ad Sergium ſcripſit Epiſtolas, in qui- non tantùm eum laudat, quòd novitatem voca- i *unius*, vel *geminæ* in Chriſto operationis, *quod it ſimplicibus ſcandalum generare*, prudentèr ſuſtu- t, ſed etiam fatetur unam voluntatem Domini ſtri Jeſu Chriſti, *quia*, inquit, *à divinitate aſſum- eſt noſtra natura, non culpa; illa profectò quæ an- peccatum creata eſt, non quæ poſt prævaricationem iata*. Ex eo loquendi modo, quem in ſuis ad :gium Epiſtolis uſurpavit Honorius I. Romanus ntifex, Hæretici, & quidam etiam Catholici :iptores exiſtimarunt, hunc Summum Pontificem hæreſim Monothelitarum impegiſſe, & unam ıtùm in Chriſto voluntatem & operationem ad- ſiſſe. Verùm, non eſt dubium, quin oppidò fal- ıtur. Honorius ſiquidem Papa dùm unam vo- ıtatem in Chriſto aſſerit, id dumtaxàt intellexit Chriſto ſecundum naturam humanam conſidera- , cujus duas eſſe voluntates contrarias, mentis nirùm & carnis, Orthodoxo ſenſu jure merito gavit, quia illa pugna voluntatum in homine pec- ti originalis fructus eſt, cujus omninò expers fuit ıriſtus Dominus, à quo, ut obſervat Summus il- Pontifex, *aſſumpta eſt noſtra natura, non culpa*. Sic :rmanam Honorii mentem explicant, & à Mono-

thelitarum Hæresi vindicant Joannes IV. Summu
Pontifex in *Apologia pro Honorio ad Constantinum
Imperatorem Heraclii filium*, S. Maximus in *Dialog
cum Pyrrho*, Anastasius Bibliothecarius præfation
in *sua ad Joannem Diaconum Collectanea*. Undè
quemadmodùm S. Cyrillus Alexandrinus disputan
do contrà Nestorium, hanc propositionem: *Una
est natura Verbi incarnata*, asseruit in sensu Catholi
co, & à sensu Eutychianorum, qui eamdem loquen
di formam posteà usurparunt, penitùs alieno; it
Honorius mente Catholica dixit, & in sensu Mono
thelitarum errori prorsùs opposito, unam esse in
Christo voluntatem. Duas siquidem voluntate
Christi divinam scilicèt & humanam absolutè non
negavit, sed tantummodò duas voluntates in hu
mana Christi natura pugnantes sibique contraria
exclusit, propter rationem superiùs allatam. Cæ
terùm, lubens fateor, Honorium graviter peccasse
dùm de una, vel geminâ in Christo voluntate,
operatione silendi invexit œconomiam. Quod, u
faciliùs intelligas, distinguendum est duplex œco
nomiæ genus. Vel enim silendi œconomia cad
suprà personas, quæ hæreseos insimulantur, vel su
prà fidei doctrinas. Et quidem si de personis
quæstio, prudentissimè Ecclesia aliquandò dispensa
tionem adhibuit & silendi œconomiam, quâ pro
traheretur illarum damnatio, donec intimiùs re
elucesceret. At quando de fidei doctrinis suboritu
aliqua dissensio, & veritas aliqua impugnatur, qu
in Sanctis Patribus, in Scripturis Sacris, & in Con
ciliorum definitionibus haud obscurè continetur
nullâ tunc opus est œconomiâ, aut silendi dispensa
tione, sed statim ab iis, ad quos spectat, apertè e
defi

finienda, ut liquet pluribus exemplis Veterum trum, qui in hostes Ecclesiæ primo adhùc impetu iter insurrexerunt, eorumque errores in ipsis nis præfocarunt, parùm curantes quòd homines pii ac novitatum amatores scandala indè paterentur, dummodò veritas Catholica usque ad sanguinis effusionem vindicaretur. In hoc itaque culpandus est Honorius Papa, quòd in hac doctrina ei de duabus in Christo voluntatibus & operationibus præposteram indixerit silendi œconomiam, quòd Monothelitarum Hæresim latiùs grassari permiserit, quam tamen actutùm auctoritate sua primere debuisset. Sed quamvis Honorius Papa peccato excusari haud possit, à Monothelitarum men Hæresi, quâ nunquàm fuit infuscatus, facipurgari potest, quid quid contrà obstrepant hæretici, quos inter *Guillelmus Cave* in Historia litterali sæculo Monothelitico hæc scribit: *Laterem lavant, operam oleumque perdunt, quotquot Honorium Hæresim Monotheliticam à Synodo Generali sexta damnatum hac labe eximere allaborant.* Quod quidem quàm falsum sit, & Sancti illius Pontificis doctrinæ injurium, facilè intelliges, si præter ea, quæ actenùs in ejus defensionem diximus, consulas nostrum *Combefisium* in Historia, quam edidit, Monothelitarum Hæresis, & nostrum *Natalem Alexandrum* in Dissertatione secunda septimi Ecclesiæ sæculi, ubi latè probat, tam verè, quàm piè Honorium I. Monothelitarum Hæresi excusari posse.

Mortuo Honorio I. Romano Pontifice, *Sergius* Episcopus Constantinopolitanus Hæreticus Monothelita, sub specioso obtentu consopiendi tumultus, quibus tota perstrepebat Ecclesia, Auctor fuit Im-

peratori Heraclio ut promulgaret *Ectesim*, seù fide expositionem, quam ipsemet Sergius proprio mar te cuderat, in qua deinceps dici prohibebatur cùn una, tùm gemina in Christo voluntas & operatio Hæc *Ectesis* nomine Heraclii Imperatoris vulgata & à Romanis Pontificibus *Severiano*, *Joanne IV* & *Theodoro* Honorii primi successoribus damnata extat Secretario III. Concilii Lateranensis *sub Martino I.* Summo Pontifice celebrata. Necdùm tamen hac Ectesis Heraclii proscriptione Monothelitica Hæresi finis impositus est, ob pervicaciam *Pyrrhi* & *Pauli*, qui Sergio in Sede Constantinopolitana successerunt, & duo illius sectæ præcipua columina fuerunt. Hic siquidem *Paulus* Constantinopolitanus Episcopus, qui diù Catholicam fidem ementitus fuerat, detractâ tandem larvâ, induxit *Constantem* Imperatorem nepotem Heraclii, ut promulgaret anno DCXLVIII. *Typum*, seù Edictum, quo silentium indicebatur unius, vel duarum in Christo voluntatum & operationum, quod Edictum habetur in Concilio Lateranensi sub Martino I. indicto, Secretario IV. Postremò, hæc Monothelitarum hæresis attrita & profligata fuit in sexta Synodo OEcumenica sub *Agathone* Papa, & *Constantino Pogonato* optimo Imperatore Catholico anno DCLXXX. habita. Tentavit quidem *Philippicus Bardanes*, qui anno Christi DCCXI. Imperium invasit, hanc jacentem Hæresim, quâ à puero imbutus fuerat, utcumque erigere, sed illo Tyranno in ordinē redacto, & *Anastasio* Catholico Principe ad Imperii fastigium evecto, extincta est Monothelitarum Hæresis, & Catholica fides de duabus in Christo voluntatibus & operationibus in sexta Synodo Generali definita

tot

:o Orbe Christiano suscepta est, exceptis tamen, observant Historiæ Ecclesiasticæ periti, Chaldæis, menis, & Maronitis, apud quos etiam post ncilium sextum Generale diù viguit Monotheli- um Hæresis. Sed de sectis, & Hæresibus, quæ timo sæculo Ecclesiæ gremium dilacerarunt, ha- nùs satis dictum sit.

D. Gestio nunc scire ortum ac progressum ęresum, quæ in octavo Ecclesiæ sæculo proru- runt.

M. Duæ potissimùm Hæreses octavo Ecclesiæ culo emerserunt, videlicèt Hæresis *Iconomacho- m*, seù *Iconoclastarum*, & Hæresis *Felicis* Urgelli- ni Episcopi, & *Elipandi* Toletani Antistitis.

D. Ab origine & progressu Iconoclastarum ęresis exordium, si placet, ducamus.

M. Iconoclastarum Hæresis anno septingente- no vicesimo tertio hoc pacto exorta est. Tiberia- vir quidam haud obscurus erat Judæorum super- tionibus addictus, qui cognominabatur *Saranta- chus*, infensissimus Christianorum hostis, & inui- æ livore in Ecclesiam æstuans. Hic itaque malè iatus homo illius, qui Saracenis tùm temporis peritabat (*Jezidus* ille vocabatur) nimiam faci- atem cùm perspectam habuisset, conciliatâ sibi ius benevolentiâ, & studium ergà ipsum obten- ns, quædam ei grata ac jucunda vaticinabatur, mque pollicitus est, si suggestionibus ejus morem reret, Imperii diuturnitatem, ità ut triginta nos Imperii integros ageret, modò ex Christia- rum templis, totiusque Imperii sui finibus Chri- , & Sanctorum Imagines deturbaret. Hamum voravit imprudentissimus Princeps, illiusque

præstigiatoris consiliis auscultans sacrilegum pro
mulgavit Edictum, quo sacra Christianorum tem
pla expilari, Sanctas Imagines dejici, lacera
& comburi jussit. Quod quidem impium Edictur
prophanis & impuris manibus è vestigio executio
ni mandatum est; nàm qui ad id missi fuerant, in
micos Christi Judæos, Saracenosque ad jussa perf
cienda acritèr urgebant, Christiani verò, quantum
vis minis impellerentur, tam violentum facin
aggredi detrectabant. Verùm, hanc impietatem
non diù inultam reliquit Deus præpotens sceleru
vindex. At enim *Jezidus* ille Saracenorum Pri
ceps, qui impiis hujus præstigiatoris Judæi consili
per summam imprudentiam assensum præbuerat
cùm suâ spe delusus brevi tempore superstes fuisse
malè periit. Ejus autem filius, cui nomen *Uli*
erat, in paternum Regnum succedens, hunc præ
stigiatorem Judæum tanquàm Patris seductoren
ac insignem impostorem acerbissimâ & crudelis
mâ morte multari præcepit, quò nequitiæ cond
gna præmia reportaret. Quo semel facto, mox p
Orientem ornatum suum resumpsit Ecclesia & Sa
ctarum Imaginum instaurationem accepit. Ha
constant ex relatione, quam *Joannes* Hierosolym
tanus Monachus Actione v. septimæ Synodi Gen
ralis coràm Patribus recitavit, quæque seorsim
edita est cum continuatoribus Historiæ Byzantin
post Theophanem.

D. Certè mirari non subit, quod Judæi, & Sa
raceni Christianorum infensissimi hostes Sanct
Imaginibus bellum indixerint. At scire vellem, a
hæc impietas ab Hebræis ad Christianos deriva
ta sit?

M. Har

M. Hanc impietatem *Leo* hujus nominis III. ...tus *Isaurus*, qui tùm temporis Imperium Roma... n regebat, ab Hebræis accepit, eamque apud ...ristianos inducere tentavit, instigante præsertim ...*stantino* Nacoliæ in Phrygia Episcopo, qui, ob ...m hæresim, à suis Diœcesanis expulsus, in Au... Imperatoris irrepsit, eumque contrà cultum ...ctarum Imaginum vehementèr accendit. *Leo* ...que anno decimo Imperii sui, sicut testantur ...*eophanes*, & *Stephanus* Diaconus Ecclesiæ Con... ntinopolitanæ in Vita Stephani junioris, ut gra... caretur Judæis, quibus jure jurando sese obstrin... at, concessurum se illis quid quid postulassent, ...m ad Imperium, quod ariolando ei fuerant vati... ati, provectus esset; sacras Imagines persequi ...pit, ad quas penitùs evertendas publicum posteà ...omulgavit Edictum, cui tùm in Oriente strenuè ...ercessit Sanctus *Germanus* Patriarcha Constanti... politanus, tùm in Occidente Gregorius II. ...mmus Pontifex, qui perfidum illum Imperato... n ab hac impietate litteris ad eum datis avocare ...natus est, sed frustrà; Barbarus quippè ille Im... rator nomine & moribus *Leo* ergà Ecclesiam fu... re percitus à nefario proposito semel in animo ...fixo sacrorum Templorum Imagines destruendi ...velli nequaquàm potuit. Immò in dies crudelior ...ctus Venerabile Collegium *Studitarum* ejus impie... tem aversantium, unà cum instructissima Biblio... eca injectis flammis concremavit. Dein, S.Ger... anum Constantinopolitanum Episcopum, qui ejus ... abolendis Imaginibus decreto subscribere re... ebat, Sede expulit, & in ejus locum subrogavit ...*nastasium* fatalem Imperatoris in hac dissеminan...

da Iconoclastarum hæresi administrum, sicut tes
tur jam citatus *Stephanus* in Vita Stephani junio
his verbis, quæ hìc integra recensere operæ p
tium est: *His auditis*, nempè quæ de Veneran
Imaginibus dicebat S. Germanus, *improbus Im
rator, more Leonis, cujus nomen ferebat, frendens, S
trapas ensibus armatos in Patriarchicam domum mi
quibus præcepit, ut cum pugnis & conviciis Sanct
Virum indè deturbarent. Eo autem ejecto, & Mo
sticæ vitæ participe facto, videre erat universam Ci
tatem melliflua Patris doctrina orbatam, fletum & e
latum non parvum edere, ità ut dies illa, non dies,
tenebræ, & fletus super fletum, & væ super væ esse
ut loquitur Propheta. Jisdem miseris diebus imp
Anastasius impietatis manu Pontificatum occupavit
militum, non suffragio divinæ pietatis, qui quide
omnia ad Ecclesiam pertinentia Imperatoris ædibus t
didit. Tùm Tyrannus libera potestate prodendæ hæ
sis accepta, illicò Sanctam & Dominicam Christi
nostri imaginem, quæ super Imperatoria atria collo
ta ob effigiem Sancta Ænea dicebatur, dejicere & i
tradi tentavit. Quod quidem peregit. Interim v
dùm tollebatur, divino zelo roboratæ honorabiles m
lieres fortitèr irruerunt, arreptaque scala, Spatharin
qui imaginem amovebat, in terram projecerunt, dist
ctumque morti tradiderunt. Post hæc ad Patriarchic
domum statim properantes, impium Anastasium lapi
bus petunt, ajentes:* impiissimum Caput, & veri
tis hostis, ergò ne, idcircò Sacerdotium invasis
ut sancta & sacra anathemata, sivè donaria eve
tantur. *Hanc de se victoriam non ferens prophanu
à conspectu piarum mulierum aufugit, & ad tyrann
confugiens, ei author fuit, ut sanctas illas mulier
fer*

ro interimeret. Quod quidem factum est, illæque o Christi imagine inito certamine, victoriæ præmium ipso Christo receperunt, cum omnibus Sanctis victriius in Regno Cælorum lætantes. Hactenùs Stephas Ecclesiæ Constantinopolitanæ Diaconus in Vita ephani junioris, quæ græcè ac latinè publicata tomo 1. Analectorum Græcorum à *Jacobo Lopio* Monacho Benedictino. Sed in Germanum nctissimum Antistitem,& in pias mulieres, quæ ab us impietate abhorrebant, atrocitèr sæviisse non ntentus *Leo* Imperator, furere adhùc cæpit adrsùs Gregorium II. Summum Pontificem, cujus tæ non solùm per suos Ministros sæpiùs insidiatus t, sed etiam in odium vindicatarum à Summo il-Pontifice imaginum, patrimonia Ecclesiæ Romae in Calabria, & Sicilia in Fiscum redegit,& Diœses Illyricianas, Calabriam, & Siciliam, reliquasie Provincias usque Thraciam à Romano Pontifiitu distraxit; de qua summa tyrannide & injustia conqueruntur jure optimo Summi Pontifices drianus I. in Epistola ad Carolum Magnum, & licolaus I. in Epistola ad *Michaëlem* Imperatorem, ı qua earumdem Provinciarum, quas Ecclesiæ omanæ tam injustè *Leo* Imperator abstulerat, reitutionem postulat. Tot malis, quæ scelestus ille mperator *Leo* Sedi Apostolicæ intulerat, deterrius tamen non est Gregorius II. qui tùm temporis niversæ Ecclesiæ clavum felicitèr regebat, sed in efensione avitæ fidei sibi semper constans, postuam *Leonem* ab hac impietate consiliis, ac litteris iis abducere haud potuisset, Concilium coëgit omæ, in quo tam illum, quàm alios eadem hæsi infectos diris Christiano ritu devovit, ut nar-

rant

rant Adrianus I. in Epiſtola ad Carolum Magnu
Cedrenus, & *Zonaras* Scriptores Græci. Idem
ſtitit Gregorius III. deceſſori ſuo virtutibus &
tatis zelo par. Is quippè Summus Pontifex,
quam per litteras & legationes animum *Leonis*
peratoris emollire, atque ad meliorem frugem
vocare incaſſum tentaſſet, Romæ Concilium
buit trium ſuprà nonaginta Epiſcoporum, in
extorris ab Eccleſia declaratur, qui antiquæ conſu
dinis, & Apoſtolicæ Eccleſiæ fidelem uſum contemn
adversùs venerationem ſacrarum Imaginum depo
atque deſtructor, & prophanator vel blaſphemus
ſtit. Defenſoribus ſacrarum Imaginum adju
ſeſe Sanctus *Joannes Damaſcenus*, qui in Aula C
phæ Saracenorum dignitate & gratiâ eminer
Damaſci Præfectus fidem adversùs naſcentem
noclaſtarum hæreſim impigro labore propugna
miſſis in Provincias Imperii Epiſtolis & Orati
bus egregiis de Sanctarum Imaginum cultu. Q
ubi *Leoni Iſauro* Imperatori innotuiſſet, eum n
artibus perdere in animum ſuum induxit, nact
que ejus manu ſcriptam Epiſtolam, aliam per
tarios peritos caracteribus perſimilem exarari
ſit, ut proditoria Epiſtola ejus manu ſcripta v
retur. Hanc ſuppoſititiam & proditoriam Epi
lam miſit Imperator *Leo* ad Calipham Sarace
rum, qui actutùm Sancto Damaſceno juſſit tru
ri manum, quæ tamen die ſequenti à Beata Vir
ei miraculosè reddita eſt. Quo inſigni prod
perculſus Saracenus Princeps eum priſtinæ dign
ti reſtituere voluit, quod Sanctus Damaſcenu
cuſavit, & ab eo, ægrè licèt, facultatem obti
ſecedendi in Monaſterium. Hæc conſtant ex Vi
e

sdem Sancti Damasceni scripta à *Joanne* Patriar-
ı Hierosolymitano, quam græcè & latinè exhi-
doctissimus noster *Michaël Lequien* in fronte
mi tomi recentis Editionis, quam adornavit
ıerum S. Damasceni. Sed de Constantia S. *Joan-*
Damasceni in vindicando Sanctarum Imaginum
tu, & de Operibus ab eo lucubratis opportunior
ferendi sese dabit occasio in Colloquio quinto,
i de Viris illustribus, qui sæculis Ecclesiæ septi-
ɔ & octavo floruerunt sermonem instituemus.

D. Resipuitne tandem *Leo* Imperator ab im-
:tate sua?

M. Leoni Isauro Imperatori Sanctarum Ima-
num eversori frustrà obstitit S. *Germanus* Con-
ıntinopolitanus, nec furentem hominem Grego-
Secundi, tertiiue admonitio, dirarumque im-
ecatio à proposito revocare unquàm potuerunt.
sua ergò impietate mortuus est *Leo* Imperator,
filium reliquit *Constantinum*, dictum *Copronymum*,
ıi paternæ impietatis non minùs quàm Imperii
:res coëgit anno DCCLIV. trecentorum triginta
octo suæ farinæ Episcoporum Conciliabulum, in
ıo Imaginum cultum damnari curavit, persecu-
onem gravem in Catholicos excitavit, & maximè
Monachos, quos *Idolorum cultores* per contem-
:um appellitabat, Monasteria omnia militibus
onomachis tradidit, Ordinem Monasticum peni-
s extinguere sategit, Præfectos Iconomachos se-
git Catholicis infensissimos, Sanctas Imagines di-
:cit, abolevitque, promiscuè in omnes viros
nctos ac Deo dicatos crudelissimè sæviit eo solo
ɔmine, quod Iconoclastarum Hæresim detestaren-
ır. Verùm, hic scelestus Imperator, verbo Chri-
stia-

ſtianus, ſed re Judæus, Manichæus, & Neſtori
divinam vltionem in morte expertus fætidam
mam expuit, eique ſucceſſit *Leo* hujus nomini
ejus filius, qui paulò minùs in ſacras Imagine
bachatus eſt, & à Catholicorum perſecution
quamdiù abſtinuit; Hæreſis tamen nihilominùs
minata eſt, nec Imagines in templis reſtitui pe
ſit, immò, poſtquàm in pulvinari *Irenes* Imp
tricis uxoris ſuæ duas Imagines reperiſſet, fur
ſuum prodidit adversùs Imaginum Cultores,
rum multos è medio ſuſtulit. At Leone IV. I
ratore demortuo, cùm ſumma rerum eſſet p
Irenem ejusque filium *Conſtantinum*, cùmque Se
Conſtantinopolitanam occuparet Patriarcha T
ſius, vir pietate non minùs quàm eruditione
ſpicuus, habita eſt Synodus ſeptima Generalis,
Conſtantinopoli primùm incepta, Dein Nicæ
lebrata fuit anno DCCLXXXVII. in qua Synodo
ſcripta eſt Iconoclaſtarum Hæreſis, & decret
fuit, ſacras Imagines eſſe colendas, atque ana
mate perculſi ſunt ii omnes, qui ſacras Imag
frangerent. De hac Synodo Generali, uti &
aliis Conciliis, quæ tùm Romæ, tùm in Ga
octavo Eccleſiæ ſæculo pro cultu Sanctarum Im
num habita ſunt, fusè diſſeremus in ſequenti
loquio. Hìc tantùm duo breviter obſervaſſe
ciat, primò, hanc Iconoclaſtarum Hæreſim,
in ſeptima Synodo generali, quæ dicitur *Nicæn*
cunda, fuit confixa, nono Eccleſiæ ſæculo in
hydræ ſuis redivivam cladibus ſub Imperatori
Leone Armeno, *Michaële Balbo*, & *Theophilo* gra
iterùm turbas & perſecutiones in Catholicos e
taſſe, ſicut datâ operâ commonſtrabimus in noſ
C

loquiis in Historiam noni Ecclesiæ sæculi. Præ-
a, observare debes, eamdem Iconomachorum
ietatem secutis etiam temporibus revixisse, pu-
i *Joanne Vviclefo*, qui in Concilio Constantiensi
xv. fuit damnatus; ac post modùm, sæculo de-
o sexto in *Luthero, & Calvino,* eorùmque sequa-
s, quos inter famosus fuit unus è Calvinianæ
e Pseudò Ministris, *Dallæus* videlicèt, qui librum
litijs tenebris damnandum edidit, quem solidè
ùtavit noster *Natalis Alexander* sæculo Hist.
, octavo, Dissertatione sextâ, ubi usum, cultum-
Imaginum Christi ac Sanctorum non solùm,
lege Dei non pugnare, sed Religioni consen-
um esse, & fidelium excitandæ pietati peruti-
omni argumentorum genere demonstrat.

D. Fuitne perantiquus in Ecclesia Sanctarum
ginum usus?

M. Observat doctissimus *Petavius* lib. xv.
ologicorum Dogmatum de Incarnatione capite
mo tertio, Imagines ex eorum per se genere,
, quæ juris positivi, vel disciplinæ dicuntur.
: est, quod primis ab ortu Christianæ Religio-
emporibus, cùm adhùc in eam gentilis grassa-
r furor, & in hominum mentibus hæreret Ido-
m superstitio, non tam frequens esset Sancta-
Imaginum usus. Ex quo nata est illa Genti-
ı Christianis facta exprobratio, quæ apud *Minu-*
Felicem his verbis exprimitur: *Cur nullas aras*
nt (Christiani) *templa nulla, nulla nota simula-*
? idem etiam Christianis crimini vertebat *Celsus*
nicus apud Origenem lib.8. *posthæc*, inquit Ori-
es, *Celsus ait, nos Ararum, Statuarum, Templo-*
que dedicationes fugere. Idem testatur *Arnobius*
libro

libro ſexto contrà Gentiles. Quod certè Chri
nis Ethnici obiicere haud potuiſſent, ſi in tr
prioribus Eccleſiæ ſæculis frequens fuiſſet a
Chriſtianos Imaginum uſus. Errant tamen H
tici, dùm infrunito ore aſſerunt, nullum penit
tribus prioribus Eccleſiæ ſæculis fuiſſe Imagin
uſum. *Theodorus* ſiquidem lector lib.1. Hiſt
memorat, *Eudociam* ab Urbe Hieroſolymitana
ſiſſe ad *Pulcheriam* Imaginem Matris Chriſti D
ni, quam S. Lucas Euangeliſta depinxiſſe fereb
Euſebius etiam Cæſarienſis de ſtatua Chriſti pe
rophæniſſam, ut fama erat, confectâ agens ca
lib.7. Hiſt. Eccleſ. ait, non mirum eſſe, ſi Ge
à Salvatore noſtro beneficiis affecti hæc præſtit
*cùm Petri, & Pauli, Chriſtique ipſius pictas Ima
ad noſtram uſque memoriam ſervatas in tabulis
rimus*. Fuit igitur aliquis in tribus prioribu
cleſiæ ſæculis Imaginum uſus, quamvis non it
quens, quia id ætatis, vigente adhùc multis
cis Idololatriâ, conſultiùs viſum eſt Eccleſia
Paſtoribus ab Imaginum uſu temperare, quà
admiſſo, occaſionem dare colendi imagines
Gentilium ſcandalo & offenſione. At in q
Eccleſiæ ſæculo, cùm jam nullum ſubeſſet I
latriæ periculum, frequentior fuit Imagi
uſus, etſi alibi citiùs, alibi tardiùs introc
fuerit, proùt Nationum captus & indoles
& qui illis præerant, expedire judicabant
quentibus deindè ſæculis, poſtquàm plenâ a
libertate lacertos quodammodò ſuos explica
pit Eccleſia, in omnibus locis ad magis fid
promovendam pietatem Imagines palàm
cæptę, atque in Templis & Oratoriis pro

, quæ tamen antehàc in omnibus Ecclesiis pro-
:uè, & frequentèr non adhibebantur, sed tan-
in quibusdam Ecclesiis jam usu essent receptæ
ıe approbatæ.

D. Usus Statuarum, seù Figurarum extantium,
nunc toto Orbe Christiano percrebuit, fuitne
mnibus Ecclesiis æquè antiquus, ac usus pictu-
ım?

M. Non fuit in Ecclesia perindè antiquus usus
uarum, ac Picturarum. Septima quippè Syno-
generalis, seù Nicæna secunda, in ea, quam
didit, fidei confessione, meminit tantùm pictu-
ım, & admittit dumtaxàt in Religionis usum
s coloribus depictas tabulas, non verò Statuas,
Figuras extantes. Crediderim ipse, ideò tar-
Statuas à Christianis fuisse usurpatas, quòd de
uis, seù Figuris extantibus intelligi potissimùm
eat ea Dei lex, quâ vetitum fuit omne sculptile,
uòd etiam ea, quæ super Imaginum usu scripse-
t antiqui Patres in concertationibus cum Ethni-
, cadant præsertim in Statuas. Sed post septi-
n Synodum generalem sensim sine sensu venera-
ii fidelium expositæ sunt Statuæ, maximè, cùm
um ampliùs suboriri posset Idololatriæ pericu-
, & fideles de cultu, quem Imaginibus, & Sta-
exhibere debebant, satis superque à Pastoribus
nt edocti.

D. Estne licitum depingere Deum, & Ange-
, qui puri sunt spiritus?

M. Multi antiqui Patres usum Imaginum Dei
edire negarunt. Hinc S. Augustinus lib. *de fide &*
bolo cap.7. ait, *nefas esse Christiano simulachrum*
collocare in Templo. Alii tamen Sancti Patres, &
omnes

omnes modò Theologi existimant, Deum dep
posse, quia jam frequens & ab antiquissimo tem
re receptissimus in Ecclesia ubique viget usus
gendi tres Sanctissimæ Trinitatis personas, *Pa*
videlicèt sub effigie senis; *Filium* sub specie ho
nis, cujus naturam in Incarnatione assumpsit
Spiritum Sanctum sub figura Columbæ, in qua,
baptizaretur Christus Dominus, sese oculis ho
num objecit. Quam consuetudinem Sanctis
Triadis depingendi personas consecravit Conci
Tridentinum sess. 25. cùm in suo decreto suppo
Deum depingi solere. Quantùm attinet ad A
los, dubium non est, quin possint depingi, non c
sint corporei, ut perperàm visum est quibusd
vetustis Scriptoribus, sed quia sese sub figura
mana, teste Scripturâ Sacrâ, identidèm conspi
dos exhibuerunt. Itâ definitum est in septima
nodo generali; immò, testatur S. Gregorius
zianzenus Oratione vicesimâ tertiâ jam usitat
fuisse quarto Ecclesiæ sæculo morem pingendi
gelos cum forma corporea sub candidis vestibu

D. Legebam nuperrimè in quodam libro
licè edito, non nullas Ecclesias, præsertim G
canam, diù multùmque restitisse definitioni
cultu Sanctarum Imaginum factæ in septima S
do generali. Id an verùm sit, & quo pacto ac
rit, rogo te ut paucis exponere non graveris.

M. Cultum aliquem, seù venerationem Sa
Imaginibus exhiberi posse nunquàm negarunt
liarum Præsules, sed tantùm admittere renu
disciplinam, seù modum illius Imaginum cu
quem sanxerat septima Synodus generalis, seu
cæna secunda, tot signis exterioribus insignit

:à deosculationibus, thymiamatibus, incensis; ıinaribus coràm accensis, adgeniculationibus, ›itis inflexionibus &c. Hæc enim Imaginum cul- disciplina, seù iste Imagines colendi modus ,llis inusitatus planè & inauditus erat, solique o ritus hi externi honorarii apud eos tùm tem- ris impendi solebant. Cùm igitur Galliarum tistites pertimescerent, ne cultus interior Deo ıibitus promiscuè cum cultu interiori Imagini- s delato confunderetur, & ne hæc Imaginibus ıibita honorificentiora signa imperitis saltem rudibus errandi darent occasionem, huic modo lendi Imagines reclamarunt. At in ejusmodi al- :catione quæstio minimè versabatur de ipso Ima- ıum cultu, sed tantùm de modo Imaginibus de- 'endi cultum, qui ad meram disciplinam pertinet. ıocircà, quantùm ad ipsum fidei dogma de cultu ıaginum Episcopi Gallicani cum Græcis non pu- abant, sed dumtaxàt cultum superstitiosum & competentem reformidabant, & in disciplina lùm, seù in modo colendi Imagines à Græcis dis- ıtiebant. Verùm, ut ut sit de hac altercatione, ıam occasione cultus Imaginum octavo & nono :clesiæ sæculis Galliarum Episcopi cum Græcis ıbuerunt, de qua in sequenti Colloquio plura, au- liante Deo, dicemus, certissimum est, finem huic ›ntroversiæ tandèm impositum fuisse, totumque rbem Christianum definitioni septimæ Synodi ge- :ralis subscripsisse, & diù quidem antequam in- ıam illam & laudabilem de cultu Imaginum pra- ım insurgerent redivivi Iconomachi, Calvinistæ :ilicèt & Lutherani, quorum impietatem meritò ›nfixit Synodus Tridentina sessione vigesimâ quin-

tâ his verbis: *Imagines porrò Christi, Deiparæ V. nis, & aliorum Sanctorum in Templis præsertim bendas & retinendas, eisque debitum honorem & nerationem impertiendam: non quòd credatur ine aliqua in iis divinitas, vel virtus propter quam colendæ, vel quòd ab iis sit aliquid petendum, vel fiducia in Imaginibus sit figenda, velut olim fiel gentibus, quæ in Idolis spem suam collocabant quoniam honos, qui eis exhibetur, refertur ad p typa quæ illæ repræsentant, ità ut per Imagines, osculamur, & coràm quibus caput aperimus, pro bimus, Christum adoremus, & Sanctos, quorum similitudinem gerunt, veneremur: id quod Concilio præsertim verò secundæ Nicanæ decretis contrà Im num oppugnatores est sancitum. Illud verò dilige doceant Episcopi, per Historias Mysteriorum nostræ demptionis, picturis, vel aliis similitudinibus expr erudiri & confirmari populum in articulis fidei memorandis & assiduè recolendis; cùm verò ex o bus sacris Imaginibus magnum fructum percipi, solùm quia admonetur populus beneficiorum & m rum, quæ à Christo sibi collata sunt, sed etiam q Dei per Sanctos miracula & salutaria exempla o fidelium subjiciuntur, ut pro iis Deo gratias agant Sanctorumque imitationem vitam, moresque suos c ponant, excitentque ad adorandum & ad diligen Deum & ad pietatem colendam. Si quis autem his cretis contraria docuerit, Anathema sit. In has tem sanctas & salutares observationes si qui ab irrepserint, eos prorsùs aboleri Sancta Synodus v mentèr cupit, ità ut nullæ falsi dogmatis imagine rudibus periculosi erroris occasionem præbentes tuantur*. Hoc, longiusculum licèt, Sacrosanctæ

I

li Tridentinæ Decretum hìc consultò descripsi, a in eo tota continetur Ecclesiæ super Sancta- n Imaginum cultu doctrina, & omnes damna- r abusus, qui in eum quoquo modo irrepere sunt.

D. De Iconoclastarum hæresi multa paucis nplexus es, ac lubentissimè subscribo Concilii dentini Decreto, quod ad stabiliendum Sancta- n Imaginum cultum, & ad præcavendos quos- nque abusus, qui vel ex plebis ignorantia, vel Pastorum incuriâ in eum irrepere possunt, sa- ntissimè conditum est. Veniamus nunc ad alte- n hæresim, quam octavo Ecclesiæ sæculo à *Felice* gellitano Episcopo, & ab *Elipando* Toletano An- ite procusam fuisse, me anteà præmonuisti.

M. Circà annum DCCLXXX. *Elipandus*, qui To- anæ Ecclesiæ in Hispania præerat, *Felicem* Episco- m *Vrgellæ*, quæ Civitas est in Pyrenæi Montis ju- sita, præceptorem quondam suum consuluit, quo cto Christum agnosceret Dei filium, naturalem adoptiuum? respondit *Felix*, Christum secun- m naturam assumptam filium Dei esse non natu- em, sed adoptiuum, hoc est, Christum, quâ rte homo est, filium Dei esse adoptione, non na- râ. Undè, licèt unam personam in Christo con- eretur *Felix*, per consequentiam tamen quamdam cidebat in Hæresim Nestorii duas in Christo per- nas constituentis. Naturâ siquidem & adoptione ius Patris filius unus esse non potest, nisi gemina rsona admittatur, quod erat Nestorii delirium. ic fuit palmaris error, quem docuit *Felix*, editis- e libris acritèr propugnavit, ut refert *Jonas* Au- lianensis Episcopus, idemque testantur *Etherius*,

& *Beatus* lib. 1. adversùs Elipandum. Hoc *Fe*
responsum ubi accepisset *Elipandus*, istud pestifer
dogma per Asturias, & Gallæciam dissemina
Felix verò Septimaniam eodem errore infecit,
Gallis, ac Germanis eum afflare frustrà conatus
Carolo Magno Imperatore Antistites & Viros (
liarum eruditos ad novam hæresim oppugnanda
excitante, atque auctoritate suâ Hæreticos com
mente, ut scribit jam citatus *Jonas* Aureliane
initio lib. 1. *de cultu Imaginum* contrà Claudiu
Taurinensem. Id ubi reicivit *Hadrianus* hujus
minis primus Summus Pontifex, ad universos
spaniarum Episcopos scripsit Epistolam, quæ est
nagesima septima Codicis Carolini, quâ eos mo
ut Elipandi Nestorianam in Christum Dominu
blasphemiam, convocato Episcoporum cætu, qu
primùm coërcerent. Non destitit tamen Elip
dus errorem, quem à *Felice* acceperat, publica
multosque in suas partes adducere, inter quos f
runt *Ascarius* Bracarensis Episcopus, & *Fidelis*
bas, cui primò Elipandus suæ sectæ arcana rev
vit, scriptâ ad eum Epistolâ anno Christi DCCLXX
ut docet *Beatus* Abbas initio libri primi adver
Elipandum. Accessere etiam ad eamdem secta
Cordubenses nonnulli, ut liquet ex Elipando
Epistola ad *Felicem* nuper conversum, & ex Alc
no. In gliscentem hanc hæresim stylum acuer
mox citati *Etherius* Uxamensis Episcopus, *Bea*
Abbas, nec non *Paulinus* Aquilejensis, sed in p
mis *Alcuinus*, qui contrà *Felicem* Urgellitanu
septem edidit libros, & quatuor alios compo
adversùs *Elipandum* Toletanum. *Felix* Urgellita
damnatus est Narbonæ primùm anno DCCLXXXV
D

in Ratisponæ anno DCCXCII. tùm Francofurti ad
:num anno DCCXCIV. mox ſub *Hadriano* Summo
ıtifice Romæ , ibidemque ſub *Leone III.* an-
DCCXCIX. adhæc , eodem anno in Synodo Urgel-
na , ac demùm eodem itidem anno in Synodo
uisgranenſi confutatus convictusque eſt ab Al-
no . Poſt obitum tamen *Felicis* , qui in Synodo
uisgranenſi palinodiam decantaſſe , & ad ſanio-
n mentem rediiſſe viſus fuerat , & quem Lugdu-
n Galliis ex hac vita migraſſe ex fama refert *Ado*
Chronico , invenit *Agobardus* Lugdunenſis Ar-
:epiſcopus quemdam illius *Felicis* Dialogum , eo-
: perlecto , animadvertit *hominem diligentèr &*
udulentèr inſtauraſſe , quantùm in ſe fuit , omnem
:vitatem dogmatis ſui, in quo dudùm fuerat detectus,
propter quem ab honore Epiſcopatus depoſitus. Ago-
·di hoc de libello cenſuram *quidam ex fratribus*
ignè tulerunt , arbitrati , eam non procedere ex
o fidei , *ſed invidentiæ* . Hinc eſt, quod tùm judi-
ſui æquitate , tùm fidei integritate ac religione
pulſus , hanc *Felicis* Urgellitani *Schedulam*,ut vo-
, ſeù *Dialogum* , impugnare aggreſſus eſt *Ago-*
dus in gratiam Simplicium , rudiumque Chri-
ınorum, *qui incautè admirantes vitam prædicti Fe-*
s, probanda cuncta putabant, quæ dixiſſet ; neſcien-
, quia non ex vita hominis metienda eſt fides , ſed ex
probanda eſt vita . Opuſculum hac de re ſuum
obardus nuncupavit *Ludovico* Imperatori , & ex-
in Bibliothecis Patrum . Propter hanc fidei
edulam , ſeù *Dialogum* , quem poſt obitum ſuum
:x Urgellitanus Epiſcopus reliquit , dubium eſt ,
Hæreſim reverà & ſincero animo ejuraverit ?
n in errore ſuo mortuum fuiſſe ex fama refert

Ado in Chronico, ubi ità scribit: *anno Incarn nis Domini* DCCXCII. *Felix Vrgellitanus Episcopu reticus deprehensus, adoptivum, non proprium Fi Dei Dominum nostrum Jesum Christum dogmatiz qui ad præsentiam Adriani Pontificis Romani dedi hæresim verbis solummodò abdicavit. Synodus it facta contrà supradictam hæresim in Francofurt, l tis Sedis Apostolicæ præsidentibus Theophilacto & phano Episcopis; authoritate Sanctorum Patrum victus & damnatus est iterùm Felix cum errore perpetuoque exilio apud Lugdunum relegatus est, ferunt in eodem ipso suo errore mortuum.* Meli sortem nactus est *Elipandus* Toletanus Episco ille siquidem, quamvis diù veritati restiterit, rori suo mordicùs adhæserit, tandèm Alcuino, ut ad gremium Ecclesiæ Catholicæ rediret, se adhortanti cessit, & piè mortuus est, ut tes *Tamagus* in Toletanorum Archiepiscoporum talogo.

D. Essetne modò hæreticus ille, qui, un in Christo Domino personam admittendo, di eum esse filium Dei adoptiuum, supponendo ptionem cadere non in personam, sed dumta naturam humanam assumptam, ratione cujus sto competat adoptio?

M. Nonnulli è Schola Theologi post *D dum* lib.3. sent. dist.4. quæst.1. docent, Chris ratione naturæ humanæ dici posse filium ad vum. Verùm, hæc sententia, pace illorum T logorum dixerim, hæresi *Felicis*, & *Elipandi* parùm patrocinari videtur, quia nempè n privato Theologo licitum est pro nutu & ar novas vocibus significationes affingere, alitèr

tum esset, nihil fixum in definitionibus Ecclesiæ, aliundè in apertum discrimen vocaretur fides tholica, cùm ex una parte certa omnibus tùm isconsultis, tùm Theologis & fixa notio sit adoonis, quæ sit assumptio personæ extraneæ; ex :ra verò parte imminenti cum periculo fidei afnaretur, Christum, ut hominem, esse filium Dei)ptivum, ex quo palàm sequeretur, non modò)s esse in Christo filios, sed & duas personas, lamantibus ex adverso Scripturis, Sanctis Patri-;, & Conciliorum decretis. Quocircà, cùm juxtà ivam hujus vocis *adoptionis* significationem, non ıaturam, sed in personam cadat adoptio, duplin personam in Christo admittere jure præsumeur ille, qui eum diceret filium Dei adoptivum, ıetsi profiteretur se id intelligere ratione naturæ nanę non ratione personę. Præterquàm quod falupponunt hi Theologi, naturam humanam Chriesse Verbo divino extraneam, ac subindè Christo)ptionem ratione naturæ humanæ competere le. Falsò, inquam, id supponunt hi Theologi, ura si quidem humana in Christo respectu Verbi ini post factam semel unionem hypostaticam, æ naturalis est & substantiva, non potest dici exnea, sed potiùs propria Verbo divino, ut potè am, ut suam & propriam possidet Verbum, id: consentaneè ad mentem SS. Patrum, qui adver*Nestorium* dimicantes, ut ostenderent carnem, humanitatem non esse Verbo extraneam, & alien, sed propriam, totis viribus allaborarunt. age ergò sententiam *Durandi*, & aliorum ei ad)ulantium Theologorum, qui asserunt, Christum ione naturæ humanæ esse filium adoptivum.

D. Suppetitne tibi aliquid aliud dicendum de Hæresibus, quæ octavo sæculo Ecclesiam exa tarunt?

M. Ne quid intactum relinquam, brevitèr attexam errores *Adalberti* natione Galli, & *Clementis* genere Scoti, qui anno circitèr septingentesimo quadragesimo quarto turbas excitare, pleb Christianam ementitæ sanctimoniæ larvâ seduce, & S. Bonifacio Germaniæ Apostolo negotium cessere cæperunt. Horum hypocrisim, fanatismu, & deliria graphicè describit idem S. *Bonifacius* in Epistola, quam scripsit ad *Zachariam* Summum Pontificem, quæ inter Bonifacianas est centesima cesima quinta. *Adalbertus* fuit damnatus in Synodo Suessionensi habitâ anno DCCXLIV. Rursùm, id *Adalbertus*, & *Clemens* confixi sunt in Concilio cundo Germanico in Majoratu *Carolomanni* ince loco celebrato anno DCCXLV. ut scribit *Othlonu* Vita S. Bonifacii lib. I. cap. 37. Postremò, ubi cepisset *Zacharias* Papa ea, quæ in Concilio Germanico contrà duos illos Hæreticos peracta fuera, Synodum Romæ convocavit eodem anno DCCX in quo in *Adalbertum*, & *Clementem* hanc tulit sententiam: *Aldebertus, cujus nobis Actus & nef commenta relecta sunt, quia se Apostolum censuit minare, & capillos atque ungulas suas populis sanctuario exhibuit, seducens populum diversis err bus, & quoniàm, sub obtentu Angelorum, in suo xilio Demones invocavit, ab omni officio Sacerdo deponatur, agens pœnitentiam pro commissis, & plius populum minimè seducat. Sin autem in his er ribus perseveraverit, & populum ampliùs seduxe sit ei Anathema, & æterno Dei judicio condemnet omi*

uisque, qui ei consenserit, vel ejus secutus fuerit trinam, aut adjunctus illi fuerit. Similitèr autem Clemens, qui per suam stultitiam Sanctorum Pan scripta respuit, vel omnia Synodalia Acta parvi dit, inferens etiam Christianis Judaismum, dùm dicat fratris defuncti uxorem posse in matrimonio gi, insupèr & Dominum nostrum Jesum Christum endentem ad Inferos, pios & impios simul indè abxisse; ab omni etiam Sacerdotali officio deponatur, Anathematis vinculo obligetur, atque, nisi resirit, æterno Dei judicio condemnetur, vel etiam nes, qui ejus sacrilegis consentiunt prædicationibus.
hac sententia, quam *Zacharias* Papa in *Adaltum*, & *Clementem* in Synodo Romana tulit, pacunt errores, quibus duo illi Hæretici impliciti erunt, quosque rudi & imperitæ plebi instillare ntarunt. Sed de Hæresibus, quæ sæculis Ecclesiæ timo & octavo prodierunt, hic plura non adm, acturus in proximo Colloquio de Conciliis, quibus vel ejusmodi hæreses protritæ fuerunt, vel ncita est disciplina Ecclesiæ. Hoc erit igitur oximi nostri Colloquii argumentum, quod ad titiam Historiæ Ecclesiasticæ omninò necessaum est.

COL-

COLLOQUIUM IV.

De Conciliis cùm Generalibus, tùm Natio-libus, quæ ſæculis ſeptimo, & octavo ſive ad proterendas Hæreſes, ſive ad ſanciendam Eccleſiæ Diſciplinam variis in locis fuerunt celebrata.

D. CUm inter Concilia, quæ ſæculis Eccle- ſeptimo & octavo indicta fuerunt, al- ſint Generalia, alia Nationalia; quædam ad tirpandas Hæreſes, quædam verò ad collapſam clеſiæ diſciplinam inſtaurandam convocata; p- ſtat ut incipiamus ab illis Conciliis, in quibus c- fixæ ſunt Hæreſes, & deindè progrediamur ad C- cilia, in quibus ſancita eſt Eccleſiæ diſciplina. (do itaque in primis Concilia,in quibus damnata Monothelitarum Hæreſis quæ ſeptimo Eccleſiæ culo multorum pervaſit animos.

M. Sub *Joanne IV.* Romano Pontifice an. DC habitum eſt Romæ Concilium, in quo damnat eſt Monothelitarum Hæreſis, & proſcripta itide *Ecthesis* Imperatoris *Heraclii*, ſicut refert *Theoph nes*, qui etiam teſtatur, in Africa in Provinciis I zacena, Numidia, & Mauritania diverſos parit conveniſſe Epiſcopos, qui alias Synodos celebr runt, & Monothelitarum Hæreſim confixerun Alterum Concilium anno DCXLVIII. Romæ conv cavit *Theodorus* contrà *Paulum*, & Pyrrhum Ep ſcopos Monothelitas, qui anathemate percuſſi ſun

& i

in eos latæ ſententiæ ſubſcripſit *Theodorus* Papa
amo Chriſti Sanguine in Calice tincto, ut aſſe-
Theophanes. Tertium Concilium, quod dicitur
eranenſe, Romæ anno DCXLIX. die quintâ men-
Octobris coëgit *Sanctus Martinus* hujus nominis
mus Romanus Pontifex, ut *Typum* Imperatoris
ſtantis & Monothelitarum Hæreſim damnaret.
c Lateranenſe Concilium abſolutum fuit in Per-
gilio Feſti Omnium Sanctorum, eique interfue-
nt centum & quinque Epiſcopi, inter quos erant
ximus Epiſcopus Aquilejenſis, & *Deusdedit* An-
tes Calaritanus. Conſtat hæc Synodus Latera-
nſis quinque Secretariis, ſeù Conſultationibus
tidem diebus confectis, condiditque viginti quin-
e Canones, in quibus damnatur Monothelitarum
ereſis, ejusque Auctores ac Sectatores anathe-
ate configuntur, necnon *Ecthesis* Heraclii Impe-
toris, & *Typus* Conſtantis Imperatoris proſcri-
ntur. Prudenti tamen OEconomiâ ergà *Conſtan-
m* Imperatorem, qui *Typum* promulgaverat, ſe
eſſit *Sanctus Martinus* Papa. *Typum* namque ſub
nſtantis Imperatoris nomine damnare noluit, nec
nathemate eum ferire, ne indè Schiſma fieret in
ccleſia, cujus paci & unitati conſulere in votis
abebat Sanctiſſimus ille Pontifex. Tanta autem
uit hujusce Concilii Lateranenſis ſub Sancto Mar-
ino I. congregatæ auctoritas, ut poſt quinque
ynodos Generales in profeſſionibus fidei à Ponti-
icibus Romanis fieri ſolitis memoraretur, ut vi-
lere eſt in libro *Diurno Romanorum Pontificum* cap. 2.
it. 9. Decreta iſtius Synodi Lateranenſis S. *Marti-
us I.* publicavit per Epiſtolam Encyclicam ad
mnes Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, Ab-
ba-

bates, Monachos, & ad universos fideles directa
Hæc Monothelitarum Hæresis damnatio, & a
thema *Typo* Constantis in Synodo Lateranensi
ctum, iram hujus Imperatoris in Sanctum Pon
cem *Martinum I.* vehementer accendit. Id eni
ubi rescivisset *Constans* Hæreticus Imperator, fu
re percitus ipsum à Constantiniana Basilica vi
ductum in exilium ablegavit anno DCLIII. non ve
ut ait *Baronius*, anno DCL. Eo in exilio rerum o
nium penuriâ, morbis, inediâ & ærumnis co
ctus ad Deum migravit Sanctissimus Pontifex, si
latiùs exposuimus in Colloquio secundo in Hi
riam septimi Ecclesiæ sæculi. Verùm, mortuo I
peratore *Constante*, filius ejus *Constantinus* dictus *I*
gonatus, optimus, & religiosissimus Princeps
Solium Imperiale provectus est, qui, secundùm
Deum, nihil antiquiùs habens, quàm ut pacem
clesiæ procuraret, litteras ad *Donum* Romanu
Pontificem direxit, eumque invitavit ut convo
ret Concilium generale, cui ipse, vel ab eo m
legati præessent. Ast, exempto rebus humanis
no Pontifice Maximo, ad manus Agathonis e
successoris litteræ *Constantini* Imperatoris deve
runt, qui in tanto Ecclesiæ discrimine tàm ju
petitioni lubentissimè concessit, jussitque ut, a
celebrationem Concilii generalis, variis in Regi
nibus Synodi celebrarentur, in quibus Monothe
tarum Hæresis profligata est, videlicèt in Syno
Mediolanensi habitâ anno DCLXXIX. in Synodo A
glicana eodem anno indictâ, Præside *Theodoro* D
rovernensi Episcopo, & in Synodo Romana ab *Ag*
thone Summo Pontifice convocata, ut constat e
ejusdem Agathonis Papæ litteris ad *Constantinum*
Pog

onatum Imperatorem datis. His Synodis pro-
ta quidem est Monothelitarum Hæresis, quæ
dèm ultimo ictu confixa est à Synodo sexta
cumenica, quæ est tertia Constantinopolitana,
ıs Historiam hìc perstringere necesse est.

D. Quandonàm cæpta est Synodus ista Gene-
s, quot ei adfuerunt Episcopi, & qui illius Præ-
:s?

M. Synodus sexta Generalis, quæ est Constan-
ɔpolitana tertia, cœpit Constantinopoli die VII.
ısis Novembris anni sexcentesimi octogesimi in
llo, ut legitur in prima Actione. Quid autem
Trullus? latè explicat *Du-Cangius* in Constanti-
oli Christiana lib.3. parag.32. *&* sequenti. Bre-
r hìc observasse sufficiat, *Trullum* nihil aliud
, quàm Imperialis Palatii Secretarium in altum
rectum & supernè fornicatum, idest rotundum
concameratum. In eo itaque ædificio, quod
stasius Bibliothecarius in Vita *Agathonis* Papæ
licam, & in Vita *Leonis II. Palatium* appellat,
brata est Constantinopoli sexta Synodus gene-
s. De numero Episcoporum, qui huic sanctæ
odo interfuerunt, non satis inter Scriptores
venit. Alii quippè cùm *Theophane* & *Cedreno*
ıerant, ducentos octoginta novem Episcopos.
i centum sexaginta sex, à quo numerò non lon-
recedit *Photius*, qui in libello *de Synodis* recenset
tum & septuaginta Episcopos. In tanta porrò
nionum discrepantia nihil certi de numero Epi-
porum, qui sextæ Synodo generali interfuerunt,
rmare possumus. Hoc unum extrà omnem du-
ıtionis aleam esse debet, scilicèt *Agathonem*
manum Pontificem huic sextæ Synodo generali
præ-

præfuisse per suos Legatos *Theodorum*, & *Georg*
Presbyteros,& *Joannem* Diaconum; deindè, on
Episcopos, qui aderant, maximâ veneratione
secutos fuisse Agathonem ut Vicarium Christi,
put & Doctorem totius Ecclesiæ, eosque,secun
ejus Epistolas ad Concilium directas, de dogn
fidei sententiam tulisse, ut liquidò constat ex A
istius Synodi, ex Patrum Sermone Acclamat
ad Imperatorem, & ex litteris Synodicis, c
Episcopi ad Agathonem Papam scripserunt. H
sextæ Synodo generali interfuit etiam Impera
Constantinus Pogonatus, & honorificentiori loc
dit tanquàm Ecclesiæ & Concilii defensor, n
tanquàm Judex Controversiarum fidei, qua
examen,aut Judicium ad laicalem quamcumque
testatem nullatenùs pertinere potest. Eâ de ca
Constantinus piissimus Imperator post omnes d
taxàt Episcopos subscripsit his verbis: *Constant*
in Christo Deo Rex ac Imperator Romanorum legi
& consensimus. At Legati Agathonis Papæ omn
primi subscripserunt; cæteri autem Episcopi h
Formulam in suis subscriptionibus usurpar
N. Episcopus . . . . . . definiens subscripsi. Ex quo
cilè colligitur,*Constantinum* Imperatorem huic s
Synodo interfuisse, aut subscripsisse, non ut Ju
cem Controversiarum fidei, sed tanquàm Con
& Ecclesiæ defensorem.

D. Quid præcipuè actum est in sexta Syn
generali?

M. Octodecim Actiones, seu Sessiones hab
sunt in sexta Synodo generali. Quinque prio
Actiones habitæ sunt eodem anno, quo convoc
est hæc Synodus, nimirùm anno sexcentesimo oc

mo; tredecim verò aliæ anno ſequenti, ſeu ſex-
teſimo octogeſimo primo fuerunt celebratæ. In
ıque prioribus Actionibus perlecta ſunt Acta
ıciliorum generalium Epheſini, Chalcedonenſis,
ecundi Concilii Conſtantinopolitani, quod eſt
ıtum generale. Lecta eſt etiam Epiſtola Aga-
ıis Papæ, necnon Epiſtola Concilii Romæ con-
Monothelitas celebrati, quibus omnibus mani-
ò contrà *Macarium* Patriarcham Antiochenum
gnem Monothelitam probatum eſt, non poſſe,
à apertam Hæreſim negari, duas in Chriſto eſſe
ıntates & operationes. In ſexta Actione, quæ
ita eſt die XII. menſis Februarii anni DCLXXXI.
ı eſt Hæreticis facultas loca Sanctorum Patrum
ınica Chriſti Domini voluntate & operatione in
lium adducendi. Sed ea Sanctorum Patrum te-
ıonia, quæ protulerunt Hæretici, truncata, &
lterata reperta ſunt. In ſexta Actione die XIII,
ruarii ejusdem anni habitâ Legati Summi Pon-
is laudarunt Sanctorum Patrum teſtimonia, quę
rtè oſtendunt duas in Chriſto eſſe voluntates &
rationes. In reliquis undecim Actionibus non
ùm Monothelitarum error damnatus eſt, ve-
ı etiam perſonæ, ac inter mortuos *Theodorus*
ranitanus, *Cyrus* Alexandrinus Patriarcha, *Ser-*
, *Pyrrhus*, *Paulus*, & *Petrus* Patriarchæ Con-
tinopolitani, Monothelitæ omnes. His addi-
Honorius hujus nominis Primus Pontifex Ro-
ıus, qui tamen propter Monothelitarum Hære-
non fuit damnatus, ſed quod eam exorientem
im non compreſiſſet, eique ſuo ſilentio plus
ıo faviſſet, ſicut in ſuperiori Colloquio oſten-
ıus. Inter vivos damnati ſunt *Macarius* Patriar-
cha

cha Antiochenus Monothelitarum Antesign
pessimus, *Stephanus* ejus discipulus, & *Polyc*
nius delirus senex ac miraculorum somniator,
eò dementiæ prorupit, ut Patribus Synodi c
sponderet, mortuum hominem, universo ac
ctante populo, à se ad vitam revocatum iri st
atque cadaveris capiti scriptam fidei suæ (Mo
thelitícæ scilicèt) professionem admovisset. Ad
citur itaque medium in Forum humanum cada
cui præstigiator *Polychronius* Chartulam, in
scripta erat hæc propositio: *Qui non confitetur*
voluntatem, & unam Dei virilem operationem,
est Christianus, ad caput, & ad pectus sæpiùs ac
vet, auribus etiam demortui nescio quid ins
rans. Sed surdo cecinit miser ille impostor, C
ver enim exangue ac penitùs exanime, sicut a
hàc remansit, nedùm se in pedes erexit. Sic in
stor Polychronius sese omni populo hujus ludi
ctatori deridendum propinavit, qui tamen i
xus & obstinatus, sicut Hæreticis solenne est,
ab hæresi revocari haud posset, Sacerdotio ab
tus est, & à Patribus Concilii anathemate pe
sus. Hanc infaustam Polychronii sortem im
noluit *Georgius* Patriarcha Constantinopolita
licèt enim ipse antè celebrationem Concilii
Monothelita, in eo tamen Hæresim suam abju
& Catholicam fidem de duabus in Christo vol
tibus & operationibus palàm professus est, sic
statur Venerabilis *Beda* in lib. *de sex mundi Ætat*
His celebratis octodecim Actionibus, & feli
mo exitu dirempto sexto Generali Concilio, P
Synodicam relationem ad Agathonem Ponti
Maximum miserunt, confirmationem Concili

;o postulantes, quam tamen *Agatho* Papa morte
æventus dare non potuit, sed *Leo II.* ejus succes-
, post acceptam Epistolam, quam ad ipsum
stantinus Pogonatus Imperator pro confirmatio-
Concilii scripsit, prædictum Concilium sextum
ıerale Apostolicâ auctoritate confirmavit, illud-
: cum aliis quinque universalibus Conciliis con-
nerari debere sanxit.

D. Perveneruntne usque ad nos sincera Acta
tæ Synodi generalis?

M. Cùm animadverteret Eminentissimus An-
ium parens *Baronius*, *Honorium* Romanum Pon-
cem, à quo jure merito labem hæreseos abster-
, in Actis Concilii sexti generalis, qualia nunc
entur, anathemate implicatum reperiri, sibi,
sque persuadere tentavit, ea ad nos sincera non
venisse, sed fuisse interpolata artibus *Theodori*
nstantinopolitani Episcopi, qui, cùm esset Mo-
helita, à Sede Constantinopolitana antè cele-
tionem sexti Concili generalis dejectus, & post
dum in eodem Concilio cum cæteris Monothe-
s proscriptus fuit. Sed statim post Concilium,
n sedi suæ, emissâ Catholicæ Fidei professione,
titutus fuisset, pro eâ, quâ apud Imperatorem
tiâ pollebat, Acta Concilii sexti generalis cor-
it, & suo proprio nomine ex iisdem expuncto,
norii Papæ nomen substituit, atque ita Leoni II.
nmo Pontifici, & cæteris aliis Patriarchis Acta
tæ Synodi generalis supposititia transmisit. Hæc
Baronii sententia, quæ viris eruditis nostræ æta-
minimè probatur. Acta siquidem sextæ Syno-
, quæ nunc habentur, sincera esse, nec unquàm
sse interpolata invictè ostendunt noster *Combefi-*

ſius in Hiſtoria Monothelitarum Diſſertatione A
logeticâ pro Actis ſextæ Synodi , *Chriſtianus L*
in Diſſertatione de ſexta Synodo generali ad A(
nem XVIII. Noſter *Natalis Alexander* in Diſſe
tione ſecunda ſeptimi ſæculi, *Garnerius* in Appe
ce ad Notas capitis ſecundi Libri Diurni Rom
rum Pontificum , *Antonius Pagius* in Critica B
nii , aliique doctiſſimi Scriptores , quibus in
ſentia recenſendis ſuperſedeo .

D. Veneror , ut par eſt , Viros , quos
daſti , apprimè eruditos , ſed ab opinione Bar
diſcedere mihi religio eſt , niſi perſpecta prius
buerim momenta , quibus ducuntur viri illi er
ti ad rejiciendam plauſibilem iſtam Baronii co
cturam , quæ ad purgandum *Honorium* Roman
Pontificem à Monothelitarum hæreſi , quæ ip
fingitur , conferre plurimùm poteſt .

M. Hæc Baronii conjectura ideò viris
ditis arridere non potuit , quia nihil in ea ol
ditur , quod non ſit incertum , vel falſum
incredibile . At enim primò , ſupponit *Baron*
Theodorum Patriarcham Conſtantinopolitan
antè ſextam Synodum generalem fuiſſe Sede ſu
Monothelitarum hæreſim ab Imperatore *Conſt*
no Pogonato dejectum . Sed hoc incertum om
eſt , planèque ignoratur cauſa , ob quam *Theo*
è Sede ſua Conſtantinopolitana pulſus fuerit
enim ob Monothelitarum hæreſim , ut cauſatu
ronius , Patriarchatu Conſtantinopolitano p
tus fuiſſet , *Theodorus* , ut quid , amabo , Conſt
nus Imperator in ejus locum ſuffeciſſet *Georg*
qui erat itidem Monothelita , quique , ut jàm
ſervavimus , in ſexta dumtaxàt Synodo gen

thodoxam fidem amplexus Monothelitarum hæ-
im ejuravit? Præterea, affirmat Baronius, *Theo-*
rum, statim post sextum Concilium generale suæ
li Constantinopolitanæ restitutum obliterasse
m nomen ex Actis illius Concilii, in quo tan-
àm Hæreticus Monothelita proscriptus fuerat,
suo loco nomen *Honorii* Romani Pontificis frau-
entèr reposuisse. Id autem prorsùs abludit à
o, tùm quia de damnatione *Theodori* in Conci-
sexto generali altum est apud Veteres, & apud
ım Anastasium Bibliothecarium silentium; tùm
a, si *Theodorus* fuisset in errore pertinax, atque
Concilio tanquàm Hæreticus Monothelita nota-
, nunquàm profectò consensisset *Constantinus Po-*
atus Imperator egregius Fidei Catholicæ defen-
, ut Sedi Constantinopolitanæ post Concilium
itueretur, sicut reverâ fuit restitutus. Cùm
ur *Theodorus* in sexta Synodo generali damna-
haud fuerit, abhorret ab omni veri specie, quod
m nomen è Catalogo Hæreticorum, qui hac in
:a Synodo confixi sunt, deleverit, ut Honorii
ıæ nomen suum in locum intruderet. Nec mi-
veritati Historiæ repugnat, quod ait idem Ba-
ius, videlicèt *Theodorum* statim post celebratio-
ı sexti Concilii generalis Sedi Constantinopoli-
æ restitutum fuisse. Constat enim *Georgium*, qui
lepositi Theodori locum subrogatus fuerat, tri-
annis post celebratam sextam Synodum gene-
:m adhùc superstitem vixisse, Sedemque Con-
ıtinopolitanam tenuisse, ut testatur *Theophanes*
Chronico. Quî igitur fieri potuit, ut *Theodorus*
im post celebrationem sexti Concilii generalis
i suæ Constantinopolitanæ fuerit restitutus?

Tertiò, incredibile penitùs esse asserunt Viri e diti, *Theodorum* corrumpere potuisse Acta sex Synodi generalis, quia, etsi detur Baronio, Th torum corrupisse Acta Concilii sexti generali quæ in Scriniis Ecclesiæ Constantinopolitanæ servabantur, certè eadem adhibitâ fraude vit re nequaquam potuit Acta ejusdem Concilii, q ad Sedes Patriarchales transmissa fuerunt. C stat siquidem ex Actione decima octava ejusden Synodi, tradita fuisse quinque Sedibus Patriarcl libus Autographa definitionis fidei, quæ omni Episcoporum, & Imperatoris subscriptione mu ta erant. Quis autem dicat, ejusmodi Acta sex Synodi ad quinque Sedes Patriarchales transm fuisse vitiata, & tamen de illo vitio nullum ex ptuaginta quinque supra centum Episcopis, aderant Concilio, & quorum id scire maximè tererat, nullum etiam è Presbyterorum infini multitudine reclamare, aut verbum aliquod his re aut mussitare ausum fuisse adversùs unum ho nem (*Theodorum* videlicèt) famæ aliòqui detur tæ, qui interpolatrice manu acta illa depravas Postremò, *Baronius*, & post eum nonnulli gesti tes omnia, quæ *Honorium* Papam perstringunt a lere monumenta, non animadvertunt, quod, d Acta sextæ Synodi ideò depravata fuisse dicu quia in his *Honorius* Papa unà cum Monothel damnatus legitur, necesse est, si sibi constare lint, ut asserant, fuisse etiam deditâ operâ co pta Acta Synodorum generalium septimæ, & o væ, in quibus paritèr *Honorius* Papa damnatu anathemate perculsus legitur. Necesse quoque ut dicant, Summos Pontifices Leonem II. &

c

anum II. Acta sextæ Synodi vitiata, Sedi Apo-
licæ injuriosa & plena calumniis in *Honorium* Pa-
n ad se transmissa auctoritate suâ approbasse.
nifestum quippè est, *Leonem II.* in Epistola ad
stantinum Pogonatum Imperatorem, & in Epi-
a secunda ad Episcopos Hispaniæ accensere Ho-
ium cæteris Monothelitarum Signiferis in sexta
odo generali damnatis. Constat etiam, eum-
n Summum Pontificem Acta Synodi sextæ, etiam
parte damnatur *Hinorius*, latinè reddita latinis
enda & recipienda exhibuisse, omnesque Gallia-
, & Hispaniarum Præsules ea sibi exhibita re-
isse. Mitto, brevitatis causâ, *Anastasium* Eccle-
Romanæ Bibliothecarium, qui Synodos suis tem-
ibus habitas septimam, & octavam ex Græco in
num transtulit, & Honorii Papæ damnationem,
m in Græcis Codicibus legerat, è sua versione
a non expunxit. Mitto etiam Collectores Ca-
um doctissimos *Ivonem*, *Anselmum*, *Deusdedit*,
ratianum, in quorum mentem nunquàm venit
sextæ Synodi generalis fuisse interpolata. Qua-
pter, hi, qui cum *Baronio* pertendunt, Acta
æ Synodi fuisse vitiata, quia in his *Honorius* da-
atus reperitur, debent criminari Summos Pon-
es, Concilia generalia, & illustres Scriptores,
conceptis verbis asserunt, *Honorium* reverà fuis-
amnatum in sexta Synodo generali, nec tamen
corruptione Actorum illius Synodi vel levitèr
queruntur. Quod si hæc, utpotè omninò ab-
a, dicere non ausint Baronianæ sententiæ asser-
s, consequens est, ut fateantur, Acta sextæ Sy-
i generalis non fuisse vitiata, seque in abolenda
orii Papæ damnatione, quæ in illis Actis legi-
 tur,

tur, immoderato affectu, ſtudioque fruſtrà labo re. Plura videſis apud doctiſſimum noſtrum *Con fiſium* loco anteà laudato.

D. Perſuadent quidem, fateor, graviſſima i doctiſſimorum Scriptorum,quę adduxiſti,mome at, pace illorum dixerim,Orthodoxiæ *Honorii* h parùm officiunt.Si enim revocari in dubium amp non poſſit, *Honorium* in ſexta Synodo generali cum aliis Hęreticis Monothelitis proſcriptum fu & anathemate perculſum,quî poterit *Honorius* ab reſeos labe vindicari,utpotè damnatus tanquàm reticus ab OEcumenica Synodo, cujus judicium deficiens eſſe, nullique errori obnoxium concor omnium Catholicorum ſententia.Hic eſt certè no gordius, quem nullo negotio ſecat *Baronius* doc Acta ſextæ Synodi generalis de induſtria fuiſſe vi ta, & *Honorium* in prædicta Synodo non fuiſſe mnatum. Quâ ſemel admiſsâ reſponſione,res p confecta eſt, nullusque omninò de Honorii Ort doxia dubitandi locus ſupereſſe poteſt.

M. Nodum iſtum gordium, ut vocas, no licitèr explicat, ſed implicat magis hæc Bar ſententia, in qua, ut oſtendunt viri eruditi, mox laudavi, nihil aſſeritur, quod non ſit incert vel dubium, vel incredibile. Præterquamquòd arguunt contrà conjecturam Baronii: Si in A ſextæ Synodi generalis dumtaxàt legeremus, *H norium* fuiſſe damnatum, utcumque ad proban *Honorii* Orthodoxiam inſervire poſſet hæc, etſi ſa, conjectura *Baronii* aſſerentis, Acta ſextæ Sy fuiſſe corrupta, & Honorii damnationem Theo ri Epiſcopi Conſtantinopolitani fraude fuiſſe i inſertam. At cùm legamus etiam in Actis Co

-rum generalium ſeptimi & octavi, Honorium fuiſ-
anquàm Hæreticum damnatum; cùm idem inſu-
teſtentur Summi Pontifices Leo II. & Hadria-
II. omnesque Scriptores Eccleſiaſtici, qui ea de re
pſerunt, nihil prorsùs ad promovendam Hono-
cauſam juvare poteſt hæc Baronii conjectura, niſi
gamus, Acta Conciliorum Generalium ſeptimi &
ivi fuiſſe ſimilitèr corrupta, & mox citatos Sum-
s Pontifices, clariſſimosque Scriptores deprava-
nem Actorum ſextæ Synodi malis Hæreticorum
bus factam ne tantillum quidem fuiſſe ſubodora-
. Credat hoc qui voluerit, nos verò tot lauda-
teſtibus locupletiſſimis adhærentes, & ſubleſtæ
onii conjecturæ veritatem hiſtoriæ præponen-
, candidè fatemur, *Honorium* fuiſſe verè damna-
in ſexta Synodo Generali, non ut Hæreticum
entiâ, ac electione pravâ, & obſtinatione, quæ
ad propriè dictam Hæreſim neceſſaria eſſe fa-
ur omnes Theologi, ſed damnatum fuiſſe ceù
reticum communione, favore & patrocinio Hæ-
cis Monothelitis impenſo. Hoc eſt, ut clariùs
m, *Honorius* in ſexto Concilio Generali damna-
eſt, non quòd unicam in Chriſto voluntatem &
rationem docuiſſet, aut de ejus Orthodoxia du-
retur, ſed ideò tantùm, quòd unicam in Chri-
voluntatem docentibus impenſiùs, quàm par
et, faverit, in his coërcendis & in ordinem re-
endis negligens fuerit, Hæreſimque Monotheli-
m latiùs diſſeminandi ſilentio ſuo, cauſæ fidei
rsùs noxio, opportunitatem eis ſuppeditaverit.
mvis ergò Honorium à Monothelitarum hæreſi
inò alienum fuiſſe dicamus, eum nihiloſeciùs
xta Synodo generali juſtè damnatum fuiſſe cen-

ſemus, quia nimirùm naſcentis Monotheliſmi, M
nothelitarumque fuit fautor. Eadem quippè cu
alicujus erroris fautores, ac ipſimet Auctores
nentur, ut ait *Cæleſtinus* Papa ad Galliarum E
ſcopos ſic ſcribens: *Meritò namque nos cauſa re*
cit, *ſi ſilentio faveamus errori*. Non alia, juxtà
rorum peritorum ſententiam, expeditior ſupp
via ad purgandum ex una parte Honorium Ro
num Pontificem à Monothelitarum hæreſi, &
tuendam ex alia parte veritatem hiſtoriæ, quâ c
tiſſimè conſtat, eumdem Honorium in ſexta Sy
do generali fuiſſe damnatum.

Non me fugit, quosdam eſſe Scriptores, q
poſt *Bellarminum*, ut notam hæreſeos Monotheli
rum ab Honorio Pontifice Maximo amoliantur,
tentur quidem, *Honorium* in ſexta Synodo dam
tum fuiſſe tanquàm Hæreticum, ſed contendu
Patres illius Synodi erraſſe in examine, & judic
quod in cauſa Honorii tulerunt. Verùm, ut co
tè fatear, hic modus excuſandi *Honorium* me
non placet, quia creditu admodùm difficile
Patres non ſolum ſextæ Synodi, ſed & omnes E
ſcopos Conciliorum Generalium ſeptimi, & oct
in quibus itidem *Honorium* damnatum legimus,
raſſe in ferendo de doctrina Honorii judicio. N
igitur à Regia via recedere videar, concludo,
norium Romanum Pontificem à Monothelitaru
Hæreſi jure quidem optimo vindicari debere, e
tamen juſtâ de causâ à ſexta Synodo generali
mnatum atque anathemate perculſum eſſe, n
quòd in Monothelitarum impegiſſet Hæreſim,
quod eorum fautor eſſet, & in illis reprimendis
gligentiæ reus: *Quia flammam Hæretici dogma*

ı *ut decuit, auctoritate Apostolica incipientem ex-xit, sed negligendo confovit*, ut scribit *Leo II.* Sum-s Pontifex ad Hispaniæ Episcopos, seù, ut ait m Papa ad Hispaniarum Regem: *Quia immacula-ı Apostolicæ traditionis Regulam maculari permisit*.

D. De Synodis, in quibus jugulata ac confos-ſt Monothelitarum Hæresis, satis hactenùs dis-ıisti. Nunc recto ordine procedamus ad Conci-Nationalia, quæ sæculo septimo ad sanciendam estaurandam Ecclesiæ disciplinam habita sunt,& ›rimis ordiamur ab his, quæ in Oriente fuerunt :brata.

M. De Conciliis Provincialibus, seù Nationa-ıs, quæ septimo sæculo in Oriente pro bono Ec-iæ regimine, ejusque disciplinæ instauratione ce-:ata sunt, nihil comperti habemus, quia eorum a ad nos usque non pervenerunt,exceptis tamen is & Canonibus Synodi Trullanæ, quæ dicitur *ni-sexta*, quia cùm Synodi Generales quinta & :a nullos pro Disciplina Ecclesiastica Canones diſſent, hanc Synodum Trullanam celebrarunt :ſcopi Orientales, ut esset instàr Appendicis & plementi harumce duarum præcedentium Syno-:um generalium, & hac de causa fuit *Quini-sexta* ıcupata. Hæc Synodus, quæ anno DCXLI. vel, ut volunt, DCXLII. Sub Sergio I. Romano Pontifi-, & Justiniano II. Imperatore fuit convocata, ›ellatur à Baronio *Erratica*, quia à Sede Aposto-ı nunquàm fuit approbata. Quapropter oleum ›peram perdidit *Guillelmus Cave*,dùm in *Historia literali, sæculo Monothelitico*, in odium Ecclesiæ manę frigidas ac nullius planè momenti rationes ducit, ut probet hanc Synodum Trullanam pro

OEcu-

OEcumenica esse agnoscendam. In hac Synodo c
tum & duo Canones editi sunt, sicut testantur T
rasius Patriarcha Constantinopolitanus, septim
Synodus generalis in confutatione Conciliabuli I
noclastici, *Photius* in Nomocanone, & Auctor
belli Synodici. Ex illis centum & duobus Canc
bus plures sunt optimi, jureque laudandi, utp
antiquam disciplinam redolentes, & ad morum
reformationem perutiles, ut ex illorum lectio
tibi nullo negotio patebit. Sunt tamen inter il
Canones nonnulli, qui à Latina, seù Romana Eccle
non fuerunt approbati, uti Canon II. quo octogi
quinque Apostolorum Canones & Constitutio
decernuntur admittendæ. Nec Canon XIII. quo S
ctissima Romanæ Ecclesiæ reprehenditur discipli
quâ sacris Ministris usus conjugii interdicitur. N
est etiam approbatus Canon LV. quô jejunium S
bati in Romana Ecclesia observari solitum dam
tur. Non est quoque approbatus Canon LXVII. c
abstinentia à sanguine & suffocato Clericis sub po
depositionis, Laicis verò sub pœna excommuni
tionis inhibetur. Hi, inquam, Canones ab Ecc
sia Romana nunquàm recepti & approbati fueru
Similitèr, non est ex omni parte approbatus C
non LXXXII. quo prohibetur, ne Christus Salvat
depingatur in imagine Agni, sed tantùm permit
tur ut depingatur in imagine hominis, quâ demu
omnes sunt adimpletæ figuræ. Sed de his centu
& duobus Synodi Trullanæ Canonibus, qui u
versam Ecclesiæ Orientalis complectuntur discip
nam, legendus est *Christianus Lupus* in Notis & Sch
liis ad Canones Concilii Trullani, ubi de illis acc
ratissimè differit.

D. Ci

D. Cùm nullus dubitem, varia Concilia Pro-
:ialia, ſeù Nationalia, ad ſanciendam Eccleſiæ
:iplinam ſeptimo Eccleſiæ ſæculo fuiſſe in Occi-
te convocata, optarem ut ea primò recenſeres,
: celebrata ſunt in Eccleſia Gallicana, quæ, ut
jam præmonuiſti, antiquæ diſciplinæ conſervan-
aut inſtaurandæ ſemper fuit ſtudioſiſſimè in-
:a.

M. In Galliis ſeptimo Eccleſiæ ſæculo ad re-
ırationem diſciplinæ quinque potiſſimùm cele-
ta ſunt Concilia Nationalia, Pariſienſe nimirùm,
nenſe, Nannetenſe, Cabilonenſe, & Auguſtodu-
ſe, de quibus pauca hîc attingere ſufficiet. Con-
ım Pariſienſe, quod, poſt obitum Baronii, cum
ditis Notis publicavit doctiſſimus *Sirmondus*, ſub
tario II. univerſam Francorum Monarchiam re-
te indictum eſt anno DCXV. Septuaginta novem
ſcopos huic Concilio interfuiſſe legitur in vete-
ןuadam collectione, quot in nullo præcedenti
liarum Concilio adfuiſſe memorantur. Quò fit,
Generalis Synodus appelletur in Concilio Re-
ıſi Canone tertio. Superſunt adhùc illius Con-
i Canones quindecim, etſi plures in eo conditos
ſe pateat ex ejusdem Clotarii Regis Edicto,
›d ipſi ſubnectitur. Horumce Canonum Eccle-
diſciplinam ſpectantium explicatio legenda eſt
Hiſtoria Eccleſiæ Pariſienſis à *Carolo Dù-Bois* in
em emiſsâ. Legendus paritèr eſt *Carolus Cointius*
mo ſecundo Annalium Eccleſiæ Francorum ad
ıum DCXV.

Concilium *Remenſe* habitum eſt anno DCXXIV.
› *Sonnatio* Remenſi Archiepiſcopo cum aliis qua-
ıginta, vel ampliùs, Galliarum Epiſcopis, *ubi*
etiam

etiam Sanctus Arnulphus Metensium Præsul inveni interfuisse, ait *Flodoardus* lib.2. cap.7. in hoc C cilio conditi sunt viginti quinque Canones,qui a quam redolent Ecclesiæ disciplinam, & doctissi Notis fuerunt illustrati à *Carolo Cointio* Tomo 2. nalium Ecclesiæ Francorum.

Concilium *Nannetense* circà annum DCXL. c ctum est, eique interfuerunt Galliarum Præsi tàm Austriæ, quàm Neustriæ & Burgundiæ. In de disciplina Ecclesiastica viginti conditi sunt nones,de quibus legendi sunt *Flodoardus* lib.2.ca & *Sirmondus* in Collectione, quam publici j fecit, Conciliorum Galliæ.

Concilium *Cabilonense* sub Clodoveo II. regn te, ut in ejus Præfatione legitur, convocatum octavo Kalendas Novembris anni circitèr DCL in eo plurima ad mores spectantia, & ad discip nam Ecclesiæ conservandam utilitèr sancita su Extant hanc in rem Canones XX. cum Notis *Sirm di*, & cum Epistola illius Concilii ad *Theodosiu* Arelatensem Episcopum, qui tùm publicam pœ tentiam ob publica peccata agebat; quem *Baron* corrupto exemplari usus *Theodorum* appellat. S scripserunt huic Concilio undequinquaginta E scopi, & ab Episcopis directi Abbates quinqu cum uno Archidiacono. Canones illius Conc Notis illustravit *Carolus Cointius* Tomo tertio An lium Ecclesiæ Francorum ad an. DCXLIV. ad que istius Concilii Epocham retulit. Hoc Conciliu Cabilonense est ordine secundum, nàm anno DCI habitum est Concilium Cabilonense primum, in q *Desiderius* Viennensis Episcopus, instigante *Brun childe* Regina, depositus est, ut videre est ap

Ca

lum Cointium ad annum DCIII. Tomo ſecundo alium Eccleſiæ Francorum.

Concilium *Auguſtodunenſe* circà annum DCXLIII. tempore enim haud ſatis convenit) habitum in Burgundia à *Leodegario* Auguſtodunenſi Epio. Canones, qui in eo conditi fuerunt, magna arte deperditi ſunt, aliquot tamen publicavit *ondus*, ut videre eſt in Collectione Conciliorum iæ. *Carolus* etiam *Cointius* Tomo tertio Annal. eſiæ Francorum ad annum DCXLIII. Canones il- Concilii, qui Monaſticam præcipuè ſpectant diinam inſeruit, Notiſque ſuis dilucidavit. In ex Canonibus iſtius Concilii prima fit mentio boli fidei ſub nomine Sancti *Athanaſii*, quod ſic it: *Quicumque vult ſalvus eſſe &c.* Sed nunc enit inter omnes viros eruditos, hoc Symbo- Sancti Athanaſii nomine inſcriptum, non eſſe inum illius fœtum. Ex alio ejuſdem Concilii one intelligimus, *Leodegarium* Auguſtodunen- Epiſcopum vehementèr optaſſe, ut in Cœno- ſuæ Diœceſeos nulla Regula Monaſtica, præter *dictinam* vigeret.

D. Quot Concilia Nationalia pro reformatio- norum, & Diſciplinæ Eccleſiaſticæ reſtauratio- Hiſpaniis ſeptimo ſæculo fuerunt celebrata?

M. Benè multa Concilia Nationalia ſeptimo lo in Hiſpaniis habita ſunt pro Diſciplina Ecaſtica, quæ vitio temporum collapſa erat, s legibus adſtringenda, quæ hîc ordine Chrogico, quantùm fieri poterit, tibi exhibebo. num Concilium, quod in Hiſpaniis ſeptimo ſæ- fuit convocatum, eſt *Hiſpalenſe* ſecundum, non m pro negotiis Eccleſiaſticis, ſed etiam contrà

Ace-

Acephalos negantes duas in Christo naturas in
Divina persona, tempore *Sisebuti* Hispaniarum
gis, sub *Isidoro* Metropolitano indictum. Il
Concilii Epocha magnis tenebris circumsepta
quia in eo nullus temporis character exprimit
Hinc alii illud habitum fuisse putant anno DCX
Alii anno DCXVIII. Alii anno DCXIX. Extant hi
Concilii Acta cum Capitulis de negotiis Ecclesia
cis, & adversùs Acephalorum Hæresim tredec
Garsiæ Loaisæ Notis illustrata Concil.tom.v. & a
Cardinalem *d'Aguirre* tomo secundo Concil.
spaniæ.

Sequuntur posteà quatuordecim Concilia To
in Hispania septimo Ecclesiæ sæculo habita. O
decim enim numerantur Concilia Toletana. De
bus prioribus, quorum primum celebratum est
no CCCC. Alterum anno DXXXI. Tertium
no DLXXXIX. satis superque jam egimus in præced
tibus Colloquiis. Quatuordecim, quæ sequu
Concilia Toletana, & quæ sæculo septimo habi
sunt, hîc breviter referemus. Ultimum verò C
cilium Toletanum, seù decimum octavum, re
sebimus agendo de Conciliis Nationalibus,
octavo Ecclesiæ sæculo in Occidente congregata
runt. Concilium itaque Toletanum IV. convoca
est anno Domini sexcentesimo vicesimo quarto
senandi Hispaniarum Regis anno tertio. Ei præ
Sanctus *Isidorus* Hispalensis Episcopus, & inter
runt septuaginta Episcopi, qui septuaginta quin
constituerunt Canones pro fide & disciplina util
mos, qui leguntur cum Notis *Garsiæ Loaisæ* Co
tom.v. & apud Cardinalem *d'Aguirre* tom. II. C
cil. Hispaniæ. Concilium Toletanum quintum
dict

um est sub *Chintila* Rege Hispaniarum an-
ɪcxxxvɪ. Ei præfuit *Eugenius* Episcopus Toleta-
, novemque de rebus Ecclesiasticis editi sunt
ones, qui extant cum Notis *Garsiæ Loaisæ* Con-
om.v. & apud Cardinalem *d'Aguirre* tom. ɪɪ.
cil. Hispaniæ. Concilium Toletanum sextum
tum est anno ᴅᴄxxxᴠɪɪɪ. cui interfuere quinqua-
a duo Episcopi, & in eo circà Ecclesiæ discipli-
novemdecim constituti sunt Canones, quos
s illustrarunt *Garsias Loaisa* Concil. tomo v.
ırdinalis *d'Aguirre* tomo ɪɪ. Concil. Hispaniæ.
:ilium Toletanum septimum circà an. ᴅᴄxʟᴠɪɪ.
ante in Hispaniis *Chintasuinto*, cöactum est ad
ılendum Ecclesiasticæ disciplinæ & incolumita-
gni, præsertim adversùs Tyrannos & transfu-
qui posteà è Nationibus externis redeuntes
anias bellis & seditionibus perturbabant. Ex-
Acta, & sex disciplinæ Ecclesiasticæ Canones
c Concilio editi, quos *Loaisa*, & Cardinalis
uirre Notis illustrarunt locis sæpiùs laudatis.
ilium Toletanum octavum peractum est sub
svinto Hispaniarum Rege anno ᴅᴄʟɪɪɪ. in eo
pauca constituta sunt ad fidem & disciplinam
siasticam spectantia. Extant etiamnùm Acta
Concilii & Canones xɪɪɪ. in quorum duodeci-
gitur de Judæis, qui *Placitum* Regi Hispania-
Reccesvinto obtulerunt, in quo fatentur, se
Edicto Regis *Chintilæ* præcipienti, ut fidem
olicam amplecterentur, non nisi in speciem
sse, sed nunc reverà promittere se Christianæ
ionis exactam observationem absque exceptio-
a, & pœnam mortis statuere cuilibet suorum,
contrà faceret. Legendi sunt *Garsias Loaisa*
tom.vɪ.

tom. VI. Concil. & Cardinalis *d'Aguirre* tom
Concil. Hiſpaniæ, ubi tredecim illius Concilii
nones Notis illuſtrant. Concilium Toletanum
num anno DCLV. à ſexdecim Epiſcopis, Præſide
genio Antiſtite Toletano, convocatum eſt, & i
conditi ſunt ad reſtaurandam diſciplinam Eccl
ſeptemdecim Canones, qui extant cum Notis *L*
ſæ tom. VI. Concil. & apud Cardinalem *d'Aguir*
tom. II. Concil. Hiſpaniæ. Concilium Toletan
decimum habitum eſt anno DCLVI. in eo editi
ſeptem Canones, in quorum primo decernitur
Feſtum Annunciationis Beatæ Virginis celebr
die decimâ octavâ menſis Decembris, quia, ut
quiunt Patres, prior feſtivitas, quæ illigata
diei vigeſimæ quintæ menſis Martii, interdùm
dies quadrageſimæ, interdùm etiam propter
ſtum Paſchale condignè ſatis non poterat celebr
Hinc etiamnùm in Eccleſia Toletana peragitur
lemnitas Annunciationis Beatæ Virginis die x
menſis Decembris, & appellatur *Expectatio par*
atque in tota Hiſpania colitur ut feſtivus dies,
videre eſt apud *Garſiam Loaiſam*, & Cardinale
d'Aguirre locis mox à me citatis. Concilium
letanum undecimum congregatum eſt ſub *Wan*
Hiſpaniarum Rege anno DCLXXV. in eo, poſt edi
fidei confeſſionem, conditi ſunt ſexdecim de re
cleſiaſtica Canones, quos *Loaiſa*, & Cardi
d'Aguirre Notis illuſtrarunt. Concilium To
num duodecimum indictum eſt anno I. *Ervigii*
ſpaniarum Regis, ſeù anno Domini DCLXXXI.
præfuit Sanctus *Julianus* Archiepiſcopus To
nus, & in eo tredecim ſanciti ſunt Canones,
referunt & explicant *Loaiſa*, & Cardinalis *d'A*

Concilium Toletanum decimum tertium habi-
ı eſt ſub eodem *Ervigio* Hiſpaniarum Rege an-
DCLXXXIII. Ei præfuit Sanctus *Julianus*, & in eo
›decim ad mores & diſciplinam ſaluberrimi con-
i ſunt Canones, quos ſæpè laudati *Loaiſa*, & Car-
alis *d'Aguirre* Notis elucidarunt. Concilium
etanum decimum quartum ſub eodem *Ervigio*
paniarum Rege anno DCLXXXIV. convocatum eſt,
juxtà Leonis II. Summi Pontificis litteras, ſexta
odus, in qua Monothelitarum Hæreſis damna-
uerat, per totam Hiſpaniam, & Galliam Go-
am reciperetur, quod & factum eſt. Extant
c in rem Canones iſtius Concilii duodecim cum
is *Loaiſæ* tom.VI. Concil. & apud Cardinalem
guirre tom. II. Concil. Hiſpaniæ. Concilium
etanum decimum quintum anno DCLXXXVIII. ce-
ratum eſt ad explicandas quaſdam propoſitiones
Epiſcopis Hiſpaniæ prolatas, & Benedicto II.
nano Pontifici ſuſpectas. Epiſcopi enim Hiſpa-
de Divinis Perſonis loquentes dixerant: *Vo-
as genuit voluntatem*, ac præterea: *Sapientia
uit Sapientiam*. Affirmaverant etiam iidem Epi-
ɔi, *Tres in Chriſto Dei Filio eſſe ſubſtantias*. Cùm
ùr hæ propoſitiones Benedictum II. Pontificem
imum offendiſſent, Hiſpaniæ Epiſcopi in hoc
icilio mentem ſuam uberiùs explicarunt, & quo
lo ſenſu Catholico, & abſque ullo errore ejus-
di propoſitiones à ſe ipſis aſſertæ fuiſſent, oſten-
t. In fine hujus Concilii Patres de juramento
igio Regi Hiſpaniarum præſtito in tutelam ejus
rum agunt, ut videre eſt apud *Loaiſam*, & Car-
ılem *d'Aguirre*, qui Acta illius Concilii exhi-
t, Notiſque illuſtrant. Concilium Toletanum

decimum ſextum cöactum eſt anno DCXCIII. in
Epiſcopi *Sisbertum* Toletanum Antiſtitem, ob p
jurium & ſeditionem adversùs Regem, gradu de
cerunt, & uberiùs explicarunt propoſitiones ci
Divinas Perſonas in Concilio Toletano XV. diſc
ſas. Legi poſſunt Acta Synodalia, & tredecim C
nones illius Concilii circà diſciplinam Eccleſia
cam & reformationem morum apud *Loaiſam*,
Cardinalem *d'Aguirre*. Concilium Toletanum d
cimum ſeptimum ſub *Egica* Hiſpaniarum Rege c
gregatum eſt anno DCXCIV. in quo, poſt firmat
ſanctæ fidei Regulam, editi ſunt Canones oct
quos *Loaiſa*, & Cardinalis *d'Aguirre* Notis exp
narunt.

D. Hæc ſunt igitur omnia Concilia Natio
lia, quæ ſeptimo ſæculo in rem diſciplinæ Eccle
ſticæ fuerunt celebrata?

M. His Conciliis Nationalibus, quæ hacte
recenſuimus, & in quibus ſancita & inſtaurata
Eccleſiæ diſciplina, alia quædam addi poſſunt, c
hîc indicaſſe abundè ſufficiet. In Luſitania *Em*
tenſe Concilium anno DCLXI. habitum eſt, exta
que ſymbolum, & viginti tres Canones in eo c
diti, Notisque illuſtrati à *Garſia Loaiſa* tomo
Concil. & à Cardinali *d'Aguirre* tomo II. Con
Hiſpaniæ. In Anglia anno DCLXXIII. celebrat
eſt Concilium *Herefordienſe*, Præſide *Theodoro* C
tuarienſi Epiſcopo, & in eo decem de Eccleſiæ
ſciplina ſancita ſunt capita, de quibus legi po
Venerabilis *Beda* lib. IV. Hiſt. Eccl. Anglorum ca
In Luſitania anno DCLXXV. convocatum eſt Co
lium *Bracarenſe* IV. in quo de fide & diſciplina
vem editi ſunt Canones, qui extant cum N
Lo

:ſæ tomo VI. Concil. & Card. *d'Aguirre* tomo II. ıcil. Hiſpaniæ. Denique, in Hiſpania Conci-ı *Cæſaraugustanum* ſub *Egica* Rege peractum eſt o DCXCI. in eo quinque de diſciplina Eccleſiaſti-ditæ ſunt leges, quæ Notis illuſtratæ legi poſ-: apud *Loaiſam*, & Cardinalem *d'Aguirre* locis x laudatis. Habes nunc reducta in Compendium nia Concilia Nationalia, quæ ſeptimo ſæculo in :idente fuerunt celebrata, & in quibus ſancita Eccleſiæ diſciplina. Progrediamur modò ad ıcilia, quæ tàm in Oriente, quàm in Occidente ıvo ſæculo fuerunt celebrata.

D. In præcedenti Colloquio Hiſtoriam deſcri-do Iconoclaſtarum Hæreſis, quæ octavo ſæculo leſiam plurimùm infeſtavit, memini, te levitèr ıtionem feciſſe ſeptimæ Synodi, quæ dicitur *æna ſecunda*, in qua prædicta illa Hæreſis confi-:ſt. Nunc, ut plenam iſtius Synodi notitiam qui poſſim, ſingula, quæ ad illam ſpectant, ca-ı inveſtigandi inceſſit animum cupido, & in pri-ſcire velim, à quo convocata ſit hæc Synodus :ima generalis, quisve ei præfuerit?

M. Mortuo *Paulo* Epiſcopo Conſtantinopoli-ɔ, *Taraſius* vir apprimè Catholicus in ejus locum :ctus eſt anno DCLXXXV. qui tamen hanc dignita-admittere noluit, niſi poſtquam Imperatores, *ſtantinus* videlicèt adhùc puer, & *Irene* ejus Ma-Concilii OEcumenici convocationem promiſiſ-. Quapropter Imperatores, ut promiſſis ſta-:, ſcripſerunt ad *Hadrianum* Papam litteras, ad ıque miſerunt *Conſtantinum* Epiſcopum Leonti-ı in Sicilia, & *Dorotheum* Epiſcopum Neopoli-ım in Campania, rogaruntque, ut Concilium

generale convocaret, & illud suâ cohonestaret pr
sentiâ, vel, si venire haud posset, mitteret legat
qui locum ipsius in eo tenerent. *Tarasius* etiam
triarcha Constantinopolitanus litteras ad Hadr
num Summum Pontificem per *Leonem* Presbyter
suum direxit. Quibus acceptis litteris, *Hadria*
Imperatores impensè laudavit, ad eos scripsit E
stolam, quæ extat Actione 2. septimæ Synodi ge
ralis, misitque legatos suos *Petrum* scilicèt Arc
presbyterum Ecclesiæ Sancti Petri, & *Petrum* S.
bæ Abbatem, ut Synodo generali ejus nomine p
essent. Patriarchæ Orientis, Alexandrinus, Ant
chenus, & Hierosolymitanus jugo Saracenorum
temporis oppressi Synodo septimæ generali inter
quidem non potuerunt, miserunt tamen legat
qui trium Patriarchalium Sedium nomine ei ad
sent, & Ecclesiarum Ægypti, Orientis, & Palæst
fidem, atque antiquam de Sanctarum Imaginu
cultu traditionem testarentur. *Politianus* Patri
cha Alexandrinus Legatum suum misit *Thomam* M
nachum & Presbyterum, *Theodoretus* verò Patri
cha Antiochenus, & *Elias* Patriarcha Hierosolyı
tanus *Joannem* Monachum Presbyterum & Sync
lum eâ legatione ornaverunt. Rebus sic constitu
septima Synodus generalis, quam ad petitioner
Constantini Imperatoris, & *Irenes* ejus Matris
drianus Romanus Pontifex indixerat, cæpta
Constantinopoli die decimâ septimâ mensis Aug
anni DCLXXXVI. sed Prætoriani milites Iconocla
rum hæresi infecti, tumultuantes nudatis glac
impetum in Patriarcham, & in alios Episcopos
cerunt, quibus retundendis cùm pares non ess
Imperatores, consultiùs visum est cedere tempo
&

annum ſequentem Synodi celebrationem reji-
. Finxerunt itaque Imperatores exercitum ad-
ùs Saracenos mittere, in quo milites illi Præto-
i, qui celebrationi Concilii interceſſerant, pro-
, & ab exercitu circumventi, armiſque ſpolia-
in ſuas Provincias ac domos ſe ſe recipere juſſi
. Alio demùm parato exercitu, & delectis
fidiſſimis Ducibus, miſerunt Imperatores an-
CLXXXVII. per omnes Imperii Regiones Lega-
qui univerſos Epiſcopos *Nicæam* Bythiniæ Ur-
ad Synodum invitarent. Nicæam itaque con-
runt trecenti quinquaginta Epiſcopi, Sedis
ſtolicæ,& trium Sedium Patriarchalium Orien-
egati, qui unà cum *Taraſio* Imperialis Urbis
iarcha Conſtantinopoli ſubſtiterant, ad Syno-
ſe contulerunt, multique etiam adfuerunt Ar-
andritæ, Monachi, & Proceres. Cæpta eſt ſe-
a Synodus generalis, dicta ob locum, in quo
rata fuit, *Nicæna ſecunda*, die XXIV. menſis Se-
bris anni DCLXXXVII. Legatos *Hadriani* Summi
ificis huic Synodo præfuiſſe certiſſimè colligi-
x illius Actis, in quibus Legati Romani Ponti-
ante *Taraſium* Patriarcham Conſtantinopolita-
, & ante Legatos trium Orientis Patriarcha-
Sedium primo loco nominantur. Ex quibus
mæ Synodi generalis Actis evidentèr refellitur
ius, qui in libro *de ſeptem Synodis* primum
ſidem ſeptimæ Synodi generalis fecit *Taraſium*
iarcham Conſtantinopolitanum. Sed mirari
ſubit, quod *Photius*, homo Schiſmaticus, pri-
n Præſidem ſeptimæ Synodi generalis Taraſium
rit, cùm ipſemet eodem ſpiritu Schiſmatico
s aliarum Synodorum OEcumenicarum Præſi-

dem primum faciat Episcopum Constantinopolinum, quod ex indubitatis Ecclesiasticis Monum tis apertè falsi convincitur.

D. Quid præcipuè actum est in septima Sy do generali, quæ *secunda Nicæna* appellatur?

M. In septima Synodo generali, seù Nica secundâ, septem Actiones, seù Sessiones habitæ fu In prima Actione lectæ sunt litteræ *Constantini* I peratoris, & *Irenes* ejus Matris, quibus inter decernebant, ut litteræ ab Hadriano Papa mis secundum Synodicam consuetudinem, publicè gerentur. Prætereà, varii Episcopi, postquà Iconoclastarum Hæresim ejurassent, & sincei pœnitentiam exhibuissent, in Sacrum Consessu admissi sunt; illorum tamen Episcoporum, quoı mora in Hæresi diuturnior fuerat, suas in Sedes stitutio in aliam Sessionem procrastinata est. Iı cunda Actione lectæ sunt *Hadriani* Papæ litter Imperatores datæ, ejusdemque ad *Tarasium* Epi la. In tertia Actione multi Episcopi, qui lapsi er in Sedes suas restituti sunt, lectæque sunt lit Tarasii ad alios Patriarchas Orientis directæ deindè litteræ eorumdem Patriarcharum ad T sium, quibus suam à Concilio, ob eam, quâ mebantur, Barbarorum tyrannidem, excusal absentiam. In quarta Actione, ad legitimum bandum Sanctarum Imaginum usum, benè m prolata sunt cùm Scripturæ Sacræ, tùm veter Patrum testimonia. Post hæc, lecta est Epi Gregorii III. Summi Pontificis ad S. German Patriarcham Constantinopolitanum; lectæ iti ejusdem S. Germani aliæ Epistolæ ad *Joannem* nadensem, ad *Constantinum* Natoliæ, & ad *Tho*

C

udiopolitanum Epiſcopos. Quibus omnibus actis, protulit Sancta Synodus multa in Hæreti- Iconoclaſtas Anathemata, & Catholicæ fidei feſſionem edidit, cui primo loco ſubſcripſerunt is Apoſtolicæ Legati, & poſt illos *Taraſius* Pa- rcha Conſtantinopolitanus, deindè, *Joannes*, *homas* Legati Patriarcharum Orientalium, ſeù xandrini, Antiocheni, & Hieroſolymitani, eam ique cæteri omnes Epiſcopi ſuâ ſubſcriptione niverunt. In quinta Actione oſtenſum eſt, Ico- laſtas ſuam Hæreſim de abolendo Sanctarum aginum uſu & cultu hauſiſſe à Judæis, Saracenis, ntilibus, Samaritis, & Manichæis. In ſexta ione Patres prolixam inierunt diſputationem, Hæreticorum Iconomachorum, qui in Conci- ulo Conſtantinopolitano Sanctarum Imaginum m & cultum damnaverant, diſcuſſa & cribrata t argumenta, illiusque Conciliabuli hæretica initio per ſingula capita in integrum confutata . In ſeptima Actione ſex præcedentia Concilia cumenica confirmata ſunt, decretumque, Sanctis aginibus honorariam adorationem, non autem am latriam exhibendam eſſe, & hi omnes Ana- mate perculſi ſunt, qui eas frangere auderent. nc pro aſſerendo Imaginum cultu definitionem verbis emiſit ſeptima Synodus generalis: *Se- ntes divinitùs inſpiratum Sanctorum Patrum no- rum Magiſterium, & Catholicæ traditionem Eccle- (nàm Spiritus Sancti hanc eſſe novimus, qui nimi- n in ipſa inhabitat) definimus in omni certitudine diligentia, ſicut figuram precioſæ ac vivificæ Cru- , ità Venerabiles ac Sanctas Imagines proponendas, n quæ de coloribus, & teſſellis, quàm quæ ex alia*

materia congruentèr in Sanctis Dei Ecclesiis, & sacr vasis, & vestibus, & in parietibus ac tabulis, dom bus, & viis, tàm videlicèt Imaginem Domini Dei Salvatoris nostri Jesu Christi, quàm intemeratæ Dom næ nostræ Sanctæ Dei genitricis, honorabiliumque A gelorum & omnium Sanctorum simul & almorum vir rum. Quantò enim frequentiùs per imaginalem form tionem videntur, tantò qui has contemplantur, al criùs eriguntur ad primitivorum eorum memoriam & desiderium & ad osculum, & ad honorariam h adorationem tribuendam. Non tamen ad veram l triam, quæ secundum fidem est, quæque solam divina naturam decet, impartiendam; ità ut istis, sicuti figu preciosæ ac vivificæ Crucis, & Sanctis Euangelii & reliquis sacris monumentis, incensorum, & lun mum oblatio ad horum honorem efficiendum exhibeatu quemadmodùm & antiquis piæ consuetudinis era Imaginis enim honor ad primitivum transit, & q adorat Imaginem, adorat in ea depicti subsistentiam Sic enim robur obtinet Sanctorum Patrum nostrorum doctrina, idest, traditio Sanctæ Catholicæ Ecclesiæ, q à finibus usque ad fines terræ suscepit Euangelium.

D. Hæc fidei definitio de cultu Sanctis Im ginibus exhibendo facta in septima Synodo gen rali, fuitne recepta in universa Ecclesia?

M. *Hadrianus* Summus Pontifex, postquàm septimam Synodum generalem suâ auctoritate co firmasset, illius Acta in linguam latinam versa n sit in Gallias, ubi, cùm Episcopi certa viderent ν nerationis signa Imaginibus adscribi solito hono ficentiora, & quæ hactenùs in suis Ecclesiis era inusitata, illicò reclamarunt adversùs Orientale ac Synodum ab illis celebratam damnarunt.

potissimùm *Carolus Magnus* Galliarum Rex
:uor famosis illis libris, qui dicuntur *Carolini*,
s vel ipse edidit, vel sub augusto suo nomine
licari permisit circà annum DCCXC. In his si qui-
ı singula Nicænæ secundæ Acta ad Crisim, rigi-
ıque examen revocata plus satis carpuntur.
n, & Galliarum Præsules anno DCCXCIV. con-
gati in Concilio Francofordiensi septimam Sy-
um, quæ est Nicæna secunda, damnarunt Ca-
e secundo his verbis: *Allata est in medium quæ-
de nova Græcorum Synodo, quam de adorandis
ginibus Constantinopoli fecerunt, in qua scriptum
batur, ut qui Imaginibus Sanctorum, ità ut Dei-
Trinitati servitium aut adorationem non impende-
, Anathema judicarentur. Qui suprà Sanctissimi
es nostri omnimodis adorationem & servitutem
entes contempserunt, atque consentientes con-
naverunt.*

D. Quî potuerunt Galliarum Præsules in
ıcilio Francofordiensi congregati ad examen
ocare & condemnare septimam Synodum, seù
ænam secundam, quæ OEcumenica fuit, & ab
Iriano Romano Pontifice approbata?

M. Gravem profectò proponis difficultatem,
quam dissolvendam multiplex adhibetur respon-
. Prima eorum est, qui existimant, Synodum,
: Canone secundo Concilii Francofordiensis,
fixa est, non fuisse septimam Synodum genera-
, seù Nicænam secundam, sed esse Pseudo-Sy-
lum Constantinopolitanam ab Iconomachis ha-
ım anno DCCLIV. Altera responsio est *Caroli Coin-*
qui in Annalibus Ecclesiæ Francorum tomo VI.
annum DCCXCIV. ait, Canone secundo Concilii
Fran-

Francofordiensis non perstringi secundam Nic
nam Synodum, quæ est septima OEcumenica,
aliam damnari Synodum, quæ post septimum Co
cilium generale, seù Nicænum secundum, celebr
ta est Constantinopoli pro cultu Imaginum, in q
multa definita sunt, quæ Patribus Concilii Fran
fordiensis non placuerunt. Verùm, ut cordatè
tear, utraque responsio à veritate procùl abe
Prior falsi convincitur, quia constat, hanc Synod
ab Episcopis Concilii Francofordiensis fuisse c
demnatam, quæ pro adorandis, seù colendis S
ctis Imaginibus fuerat celebrata; porrò, faten
omnes, Synodum ab Iconoclastis habitā an.DCCL
non fuisse coactam pro cultu exhibendo Sanctis In
ginibus, sed potiùs in ea damnatum & abolitur
fuisse usum & cultum Sanctarum Imaginum. Al
ram quod spectat responsionem *Caroli Cointii*,
mo non videt, eam falsâ suppositione niti. Supp
nit quippè *Cointius*, inter Synodum Nicænam
cundam, & Francofordiensem, habitam fuisse Co
stantinopoli aliam Synodum pro cultu Sanctarun
Imaginum, quam à Patribus Concilii Franco
diensis damnatam fuisse affirmat. At prædictam
lam Synodum Constantinopolitanam ceù fictiti
& planè supposititiam explodunt quotquot sunt
ri eruditi, quia nulla omninò ejus extant mon
menta. Præter quàm quod, veteres Annalistæ Fr
corum memoriæ prodiderunt, rejectam esse in C
cilio Francofordiensi hanc Synodum, quæ à Græ
septima appellatur; Græcis autem, ut noru
omnes, solenne est Nicænam secundam Synodun
appellare *septimam*, non verò aliquam Synod
Constantinopolitanam. Cùm igitur duæ istæ a
duć

ctæ responsiones difficultati propositæ non faat satis, duas alias proferam, quæ viris doctis bantur. In primis dici potest, septimam Synon, seù Nicænam secundam à Patribus Francodiensibus fuisse damnatam, quia decepti errore i putaverunt, sicut videre est in Canone secunmox citato, adorationem latriæ, quæ soli Deo etur, à Nicæna secunda Synodo fuisse Imaginidecretam, eosque anathemate fuisse perculsos, secùs sentirent. Hinc Patres Francofordienses o facti errore versantes Synodum Nicænam ui totius penè Occidentis suffragia deerant, quam *Hadrianus* Papa necdùm solemni ritu, misvidelicèt ad universam Ecclesiam, & ad Imperaes Epistolâ confirmaverat) pro OEcumenica n agnoscebant, sed tantùm pro Nationali Græum Synodo, quam proindè à se damnari posse stimarunt, ut apertè declarat Auctor librorum, i dicuntur *Carolini*, cap. 13. libri quarti his ver: *Insolenti prætereà desiderio tàm isti* (seù Græci) *àm eorum prædecessores, Synodum ambiunt agitare, nque sex Venerabilibus Synodis associare, & septi: Synodi nuncupatione censere*. Secundò, dici pot, sicut jam observavimus in præcedenti Colloio, altercationem, quæ extitit inter Patres Franfordienses, & Nicænam secundam, non fuisse cà dogma fidei, hoc est, circà cultum, qui defendus est Sanctis Imaginibus, sed dumtaxàt circà odum cultus, idest, circà disciplinam, quæ obvari debebat in cultu Imaginum. At enim Paes Concilii Francofordiensis non negabant, culm aliquem Sanctis Imaginibus esse exhibendum, d solùm admittere renuebant cultum illum Imaginum,

ginum, qui nondùm in Galliis inoleverat, & qu
tamen secunda Nicæna Synodus præscripserat m
tis signis exterioribus insignitum, puta luminar
coràm accensis, thymiamatibus, incensis, deos
lationibus, capitis inflexionibus &c. Hunc, i
quam, modum colendi Imagines à secunda Nic
na Synodo præscriptum admittere nolebant Pat
Francofordienses, tùm quia apud suas Eccles
alia vigebat disciplina; tùm quia etiam his ritib
seù externis honorariis signis solus Deus apud ip
id ætatis colebatur; tùm quia denique, formi
bant, ne hic modus colendi Imagines à Synodo N
cæna secunda præfixus progressu temporis super
tiosus & periculosus evaderet propter abusum i
peritorum, quibus præbere poterat occasionem
randi. Undè patet, Episcopos Concilii Francof
diensis penès variam disciplinam, non autem quo
ipsum fidei dogma, cum secunda Nicæna Synod
quæ est septima generalis, pugnasse. Hanc fuiss
genuinam Patrum Concilii Francofordiensis me
tem, magis liquebit ex his, quæ dicturus sum i
Colloquio quarto in Historiâ noni Ecclesiæ sæcul
ubi agendo de Concilio Parisiensi sub *Ludovico P*
in causa Imaginum anno DCCCXXV. convocato, e
plicabo cum doctissimo *Mabillonio* doctrinam G
lorum circà cultum Imaginum.

D. Septima Synodus generalis, seù Nicæna
secunda, præter illas septem Actiones, seù Sessi
nes, quibus profligavit Iconomachorum Hæresi
ediditne aliquot Canones?

M. Septima Synodus generalis ad restaura
dam Ecclesiasticam disciplinam, quæ, grassante
Iconoclastarum Hæresi, collapsa fuerat, viginti du
ed

dit Canones, quorum primus confirmat omnes ones cùm Apoſtolicos, tùm à ſex prioribus verſalibus Conciliis, & à localibus Synodis con- os. Hic tamen Canon non eſt approbatus ab leſia Romana, quæ non omnes Canones Apo- icos, ſed tantum quinquaginta ex eis agnoſcit cepit, nec tres Concilii Conſtantinopolitani ni Canones, nec Chalcedonenſis Concilii vice- um octavum, nec Synodi Trullanæ Canones un- m probavit. Canon ſecundus ſeptimæ Synodi eralis ſtatuit, ut nemo deinceps in Epiſcopum netur, niſi Pſalterium benè noverit, & Sacros ones, Euangelium, Epiſtolas Sancti Pauli, & ad em Scripturam legendam parato promptoque nimo. Canon tertius omnem electionem Epi- i, Presbyteri, & Diaconi à Principibus factam indit & irritam manere declarat. Canon IV. t Epiſcopis, ne aurum vel argentum, aut quæ- munera alia à Clericis, vel Monachis ſibi ſub- s exigant. Canon V. punit eos, qui facultates vel integras, vel ipſarum partem, Eccleſiæ de- int, pro qua fuerant ordinati, & propterea in- rbientes pauperibus, ob virtutem à Spiritu cto electis inſultabant, jubetque eos ultimum ſui inis locum tenere, ſi verò ſuperbiæ ſpecimen, pergant, inflictâ quoque pænâ eos corrigi mendari decernit. Canon VI. Synodos Provin- es, quæ bis in anno fieri decreverat Concilium ænum, ſemel ſaltèm in anno celebrari præcipit, cipes verò, qui id prohibuerint, communione at. Canon VII. jubet ut Sanctorum Reliquię in plis collocentur, & deponendum eſſe declarat ſcopum, qui deinceps Templa abſque Sanctis Reli-

Reliquiis consecraverit. Canon VIII. definit, J
dæos, qui, suscepto baptismo, Christianos se f
gunt, & clam judaizant, non esse in Ecclesiam
scipiendos, nec eorum pueros baptizandos, 1
servos emendos. Hic Canon ab Ecclesia Roman
non est approbatus. Canon IX. districtè prohib
ne Hæreticorum scripta, seù libri contrà Sanc
Imagines editi, retineantur. Canon X. Clericos
los deponit, qui propriâ relictâ Parrochiâ ad ali
migrant. Canon XI. servari præcipit Canonem
gesimum sextum Concilii Chalcedonensis de in
tuendo OEconomo in singulis Ecclesiis ac Mona
riis. Canon XII. Episcopos & Abbates, suæ Ec
siæ, vel Monasterii alienantes, aut dissipantes bo
deponi mandat. Canon XIII. Monasteria Deo
cata, Sæcularium habitacula, seù domicilia f
vetat. Canon XIV. prohibet, ne hi, qui à puer
Clericali tonsura sunt insigniti, & Lectores ab E
scopo necdùm sunt ordinati, in Missa & Sacris
ficiis ad Ambonem legant, etiam in Monaster
Canon XV. Clericum duabus in Ecclesiiis colloca
seù plura possidere beneficia inhibet. Canon
Episcopos, Clericos, qui se preciosis & sericâ t
turâ variatis exornant vestibus, corrigi jubet &
niri. Canon XVII. prohibet Clericis, & Monacl
ne nova inchoent Oratoria, aut Monasteria,
sumptus necessarios habeant ad illa perficien
Canon XVIII. fœminas in Ædibus Episcoporu
vel virorum Monasteriis versari vetat, ut om
pravæ suspicionis tollatur occasio. Canon XIX.
moniam Episcoporum, Abbatum, & Abbatissar
avaritiam castigat, munus aliquod, ac pretium
his exigentium, qui ad Sacerdotalem ordinem p
r

ıentur, vel ad vitam Monasticam accedunt. on xx. duplicia Monasteria, Monachorum & ctimonialium fieri vetat, iis tamen exceptis Moeriis, quæ sub Sancti Basilii Regula militant, eorum structura & disciplina nullis pravis suonibus locum præbet. Canon xxi. Monachis onialibus propriis relictis Monasteriis, ad alia ansferre prohibet. Canon xxii. commendat hristianorum conviviis modestiam, & ab illis ri jubet eos, qui lyris, & cytharis, aliisque umentis musicis, & meretriciis cantionibus ıas emolliunt; Clericos verò ac Monachos cum eribus etiam cognatis secretò manducare non. Hi sunt viginti duo Canones, quos in rem plinæ Ecclesiasticæ condidit septima Synodus ralis, quæ dicitur Nicæna secunda, quorum catio legi potest apud *Christianum Lupum* in liis & Notis ad septimam Synodum.

D. Circà Concilium Francofordiense, quod oratum est anno DCCXCIV. tria me hactenùs doi, quæ memoriâ complector, videlicèt, in eo natam fuisse Hæresim *Felicis* Urgellitani Epii, & *Elipandi* Antistitis Toletani, qui asserec, Christum esse filium Dei adoptivum; deindè, m esse in eodem Concilio de cultu Imaginum, enique, Patres istius Concilii Francofordiensis discrepasse à Synodo Nicæna secunda quantùm ogma fidei, de cultu scilicèt, qui Sanctis Imaous debetur, sed tantùm quoad disciplinam, nodum colendi Imagines à Synodo Nicæna sela præscriptum. Superest nunc, ut sciam nuum Episcoporum, qui huic Concilio Francofori interfuerunt, & quot Canones in ipso editi int?

M. Con-

M. Concilium Francofordiense coràm *Car*
Magno, præsentibus *Theophilacto*, & *Stephano* l
gatis *Hadriani* Summi Pontificis anno, quem indic
sti, DCCXCIV. in Festo Paschatis à trecentis circit
Episcopis ex Germania, Gallia, & Italia habitu
est. In eo conditi sunt quinquaginta sex Canone
ad mores præcipuè & disciplinam Ecclesiæ specta
tes, quos primus, post Baronii mortem, publica
doctissimus *Sirmondus*. Anteà enim duo tantùn
prodierant Canones, quorum primus damnat
licem, & *Elipandum* Episcopos, qui in Christo l
filio adoptionem adserebant. Secundus Cano
Concilii Francofordiensis est de adoratione Ima
num, quem suprà retulimus. Alii ad morum &
sciplinæ reformationem pertinent. Extant m
quinquaginta sex illi Canones Concilii Francof
diensis tomo VII. Conciliorum. Consulendus eti
est *Carolus Cointius* tomo VII. Annalium Eccle
Francorum, ubi de hoc Concilio Francofordien
de Epistolis in causa Feliciana scriptis, & de
Canonibus in eo editis eruditè disserit.

D. Numquid alia ad proscribendas *Iconoc*
starum, atque *Felicis*, & *Elipandi* Hæreses oct
Ecclesiæ sæculo celebrata sunt Concilia?

M. *Iconoclastarum*, necnon *Felicis*, & *Elipa*
Hæreses octavo Ecclesiæ sæculo confixæ sunt in a
particularibus Synodis, quarum, cùm in præ
denti Colloquio mentionem fecerim, superfluu
omninò esset eas recensere, & crambem recoct
obtrudere. Solùm hîc obitèr observabo, regna
in Galliis Pippino, Synodum apud *Gentiliacu*
quod vix unà leucâ Parisiis distat, habitam fuis
anno DCCLXVII. in qua, teste *Adone* in Chroni

propoſitæ ſunt quæſtiones, quarum prima, hæc
: *Utrùm* videlicèt *fingendæ ac pingendæ eſſent*
ctorum Imagines in Templis? Altera : *Utrùm Spi-*
r Sanctus , ſicut procedit à Patre , ità procedat à
? Hujuſce quæſtionis de proceſſione Spiritus
cti à Filio in hoc Concilio Gentiliaco excitatæ
cauſam aſſignant viri eruditi : Tùm temporis
identales , ſeù Latini appellabant Græcos Hæ-
cos ob Hæreſim Iconoclaſtarum , quâ erant in-
; Græci verò , ut clavum clavo truderent, Oc-
ntales , ſeù Latinos , vocabant Hæreticos , eo
d Latini Spiritum Sanctum à Patre Filioque,
cedere aſſererent . Hinc *Pippinus* Rex Synodum
tiliacenſem convocandam duxit , ut Epiſcopo-
judicio utraque dirimeretur quæſtio . Non eſt
um , quin in hac Gentiliacenſi Synodo errores
corum improbati ac proſcripti fuerint , licèt
ſce Synodi nihil ad nos , invidente fato , per-
rit .

D. Quotnam Concilia Nationalia octavo ſæ-
ad collapſam Eccleſiæ reſtaurandam diſcipli-
fuêre in occidente convocata ?

M. In Hiſpaniis octavo Eccleſiæ ſæculo uni-
dumtaxàt Concilium Toletanum, ſeù decimum
vum , regnante *Witiza* anno DCCI. fuit celebra-
, cujus tamen Acta ad noſtra uſque tempora,
ervari non meruêre , quia plura in hoc Conci-
Capita Eccleſiaſticæ diſciplinæ contraria ſancita
. Hoc fuit ultimum omnium Conciliorum To-
celebratorum , immò , hoc excepto Concilio
etano decimo octavo , nullas Synodos per inte-
m octavum ſæculum in Hiſpaniis habitas fuiſſe,
ervat eruditus Cardinalis *d'Aguirre* tomo III.

Concil. Hiſpaniæ, ad quem defectum quadanter
reſarciendum, quàm plurima idem doctiſſimus C
dinalis venerandæ vetuſtatis monumenta vel hac
nùs inedita, vel quæ non ubique occurrunt, in
dem tomo publici juris fecit. Alia Concilia Nat
nalia, quæ octavo ſæculo ad redintegrandam l
cleſiæ labefactatam diſciplinam breviter hìc ju
ordinem Chronologicum indicabo.

Anno DCCXLII. XI. Kal. Maii Concilium G
manicum I. loco incerto celebratum eſt, Præſid
S. Bonifacio Archiepiſcopo, & Germaniæ Apoſ
lo. In eo ad reſtituendam Eccleſiæ diſciplina
quæ ſub *Carolo Martello* Majore Domus Regiæ m
tas in Galliis & in Germania clades paſſa fuera
conditi ſunt Canones XIX. in quibus multa ſtatu
tur de Epiſcopis per Civitates ordinandis, de S
nodis per ſingulos annos celebrandis, de antiq
Canonibus reſtaurandis, de Presbyteris adulter
& Clericis in fornicationem lapſis, & de aliis
genus Eccleſiaſticæ diſciplinæ Capitibus. Hos n
vemdecim Canones eruditis Notis illuſtravit C
riſſimus *Carolus Cointius* tomo v. Annalium Eccl
Francorum ad annum DCCXLIII. ad quem refert
lebrationem hujuſce Concilii.

Anno DCCXLIII. habitum eſt *Liptinenſe* Con
lium propè Cameracum ſub *Carolomanno* Major
Domus Regiæ congregatum Kal. Martiis à S. Bo
facio Archiepiſcopo. In eo duo Hæretici *Adalb
tus* Gallus, & *Clemens* Scotus damnati ſunt, geſta
Synodo Germanica confirmata, de variis rebus
cleſiaſticis & Monaſticis conſultum, conditique q
tuor Canones, qui extant cum Notis *Labbei*, S
mondi, & *Binii* tomo IV. Concil. Eoſdem etiam C
no

nes Notis suis elucidavit *Carolus Cointius* tomo v
nal. Ecclesiæ Francorum ad annum DCCXLIV. ad
m rejicit istius Concilii convocationem.
Anno DCCXLIV. indictum est Concilium *Suessio-*
se in Galliis, cujus extant de disciplina Ecclesia-
a Canones x. quorum primo statuitur, Fidem
genam & antiquos Canones promulgandos & ob-
andos esse. Decem istius Concilii Canones cum
is *Sirmondi* extant tomo VI. Concil. & ad eos
cidandos plura adducit *Carolus Cointius* tomo v.
nal. Eccles. Francorum, ad annum DCCXLV. quo
o istam Synodum celebratam esse opinatur.
Anno DCCXLV. à S. *Bonifacio* Summi Pontificis
ato congregatum est Concil. Germanicum II.
uo, damnatis *Adalberto*, & *Clemente* hæreticis,
non *Gervilione* Episcopo Moguntino, ob homi-
i, quod commiserat, scelus, Episcopali Sede
osito, S. *Bonifacius*, qui Archiepiscopatum Re-
arium per totam Germaniam, nullâ certâ assi-
â Sede hactenùs exercuerat, primus Moganti-
Archiepiscopus inauguratus est. Extant Acta
odalia tomo VI. Concil.
Anno DCCLII. celebratum est Concilium *Ver-*
ense in Diœcesi Suessionensi in Galliis in Palatio
io, præsente *Pippino* Galliarum Rege; in quo
ncestu, Fornicatione, & Adulterio præcipuè
m est. Extant Canones XXI. ab hoc Concilio
cum Notis *Sirmondi* tomo VI. Concil. *Carolus*
n *Cointius* eosdem Canones Notis suis illustra-
omo v. Annal. Eccl. Francorum.
Anno DCCLV. coactum est Concilium *Vernense*
alliis ad Sequanam fluvium in Palatio *Pippini*
iarum Regis, in quo conditi sunt Canones vi-

ginti quinque diſciplinæ Eccleſiaſticæ apprimè uti les, qui cum Notis *Sirmondi* tomo VI. Concil. & *Carolo Cointio* Notis itidem explicantur tomo v Annalium Eccl. Francorum.

Anno DCCLVI. habitum eſt Concilium *Compe dienſe* in Galliis, in quo confecti ſunt duodevigin ti Canones, qui omnes fermè ſpectant matrimo nium, videlicèt gradus conſanguinitatis, Fornica tionem &c. extant hi Canones cum Notis Sirmon di tomo VI. Concil. & apud *Carolum Cointium* tom. Annalium Eccl. Francorum, ubi eos Notis ſuis ex planavit.

Anno DCCLXXXIX. indictum eſt ſub *Carolo Mag* Imperatore Concilium *Aquisgranenſe I.* cujus de d ſciplina, & de bono Eccleſiæ Regimine Capit la LXXXII, extant ſub titulo *Capitularis Aquisgrane ſis* tomo VII. Concil.

Anno DCCXCI. congregatum eſt, ſicùt luculent oſtendit Clariſſimus *Cointius*, Concilium *Narbone* in Galliis, in quo limites Sedis Narbonenſis conſ tuti ſunt. Hujus Synodi Acta extant tomo VI. Co cil. & apud *Carolum Cointium* tomo VI. Annaliun Eccl. Francorum, ubi de lite in hac Synodo agita deque ſingulis ſubſcriptionibus Epiſcoporum plu bus agit.

Anno DCCXCV. ut aſſerit *Cointius*, vel an. DCCXC ſicùt videtur *Pagio*, celebratum eſt à *Paulino* I triarcha Aquilejenſi Concilium *Forojulienſe* in Dit ne Veneta, in quo actum eſt adversùs eos, qui v riis impliciti erroribus, de Myſterio Sanctiſſin Trinitatis, ac præſertim de proceſſione Spirit Sancti non rectè ſentiebant. Actum eſt etiam a versùs eos, *qui in duos videntur Filios unum Chriſt*

I

filium dividere, *dùm illum naturalem & adopti-*
a affirmare moliuntur, inquit *Paulinus* in sua Ora-
ne ad Comprovinciales Episcopos. Quibus ver-
ostendit *Paulinus*, istud Concilium Forojuliense
gregatum non fuisse adversùs *Felicem* Urgellita-
m, ut pervulgata fert opinio, sed generatim ad-
sùs *Ebionitas*, *Nestorianos*, aliosque id genus
reticos in sacrum Incarnationis Mysterium insur-
tes. Conditi sunt in hocce Concilio Foroju-
si Canones quatuordecim, qui omnes ad disci-
nam Ecclesiasticam spectant, hique legi possunt
d nostrum *Natalem Alexandrum* sæculo Ecclesiæ
avo, & apud *Carolum Cointium* tomo VI. Annal.
l. Francorum, ad annum DCCXCV.

Anno DCCXCVII. habitum est Concilium *Aquis-
nense II.* regnante Carolo Magno. Extat *Capitu-*
de rebus Regni, & Ecclesiæ in hoc Concilio edi-
m, complectens undecim Capitula, tomo VII.
nciliorum.

D. Percensuistine omnia Concilia, quæ in Oc-
ente octavo sæculo habita sunt, & in quibus re-
urata est Ecclesiæ disciplina?

M. His Conciliis, quæ hactenùs percensui, duo
a addi possunt, quorum unum, videlicèt *Cloves-
hiense* anno DCCXLVII. in Anglia celebratum est
uthberto Cantuariensi Episcopo, regnante *Æthel-
do* Merciorum Rege. In hoc Concilio de unitate
clesiæ, de statu Christianæ Religionis, de pace
concordia promovendis actum est, conditique
t triginta Canones, qui legi possunt tomo VI.
ncil. & apud nostrum *Natalem Alexandrum* octa-
Ecclesiæ sæculo. Alterum Concilium est *Diglo-
ense* in Bajoaria, seù Bavaria anno DCCLXXI. *Thas-*

silonis Bajoariorum Ducis curâ & Consilio congre gatum, in quo ad morum & disciplinæ reformatio nem, necnon ad publici Regiminis conservationem edita sunt Capitula XIII. quæ Notis illustrantur à *Carolo Cointio* Tomo V. Annal. Eccl. Francorum. Sed de Conciliis tàm Generalibus, quàm Nationa libus, quæ sæculis septimo & octavo fuerunt cele brata, hæc molli brachio attigisse sat superque suf ficiat.

COLLOQUIUM V.

De Scriptoribus Ecclesiasticis, qui sæcula septimum & octavum doctrina & pietate illustrarunt.

D. AD perfectam absolutamque Historiæ Eccl clesiasticæ notitiam nemo, ut sæpiùs à t audivi, attingere potest, nisi accuratè Opera Scr ptorum Ecclesiasticorum dignoscat, genuina a adulterinis, juxtà certas Disciplinæ Critices regu las, secernere sciat, notumque præfigere tempus quo Viri illi doctrinâ & pietate illustres in Eccles floruerunt. Quapropter, te nunc de Scriptoribu Eeclesiasticis, qui sæculis septimo & octavo præfu ferunt disserentem perlubenti animo auscultabo.

M. Agedum, incipiamus à Scriptoribus E clesiasticis, qui septimum Ecclesiæ sæculum in Oriente illustrarunt. In primis, septimo ineun Ecclesiæ sæculo *Hesychius*, seù, ut alii dicunt, *I chius* Patriarcha Hierosolymitanus scripsit *in Levi ticum* libros septem, qui latinè prodierunt Basile

a

MDXXVII. & Pariſiis anno MDLXXXI. in quibus vulgatam Scripturæ Sacræ Verſionem à San- Hieronymo concinnatam Heſychius præclarè at Myſteria ſub Cæremoniarum Moſaicarum ce latentia. Extant ejuſdem Heſychii Sermo- onnulli, Homiliæ, variaque Opera Aſcetica. m, cùm plures extiterint *Hesychii* tùm apud os, tùm apud Latinos, certò aſſirmare non au- mnia Opera, quę nunc ſub Heſychii nomine cir- eruntur, edita fuiſſe ab Heſychio Hieroſolymo- Patriarcha. Legendus eſt ſuper hac re *Labbæus* ſſertatione *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, ubi de bus *Hesychiis*, & de Operibus, quæ ipſis attri- tur, varias variorum ſententias accuratè re- t. Circà initium ejuſdem ſeptimi Eccleſiæ ſæ- claruit in Oriente *Euſebius* Epiſcopus Theſſalo- ſis, qui duo egregia Opera edidit, in quibus dogmata Hæreticorum *Aphtardocetarum*, qui us Chriſti ſemper fuiſſe incorruptibile dictita- , funditùs evertit, & Catholicam veritatem è ſtabilivit. Extant excerpta, ſeù fragmenta ſque Operis à laudato Euſebio editi apud Pho- in Biblioth. Codice CLXII. Sub initium ejuſdem mi ſæculi complures libros compoſuit *Joannes* diorum aſſiduitate dictus *Philoponus* Patriâ Ale- lrinus, arte Grammaticus peritus, qui tamen torum Eccleſiaſticorum Catalogo accenſeri l debet, quia, etſi magnam ſibi comparaverit iam, dùm adversùs *Proclum Lycium* pro Chri- a Religione ſcripſit, poſteà tamen ſuo plus o indulgens ingenio multa impia dogmata pro- vit. Nàm primùm cum Hæreticis Monotheli- nicam in Chriſto naturam admiſit, & Conci-

lium Chalcedonense rejecit. Deindè tres in De
naturas, seù substantias esse docuit, undè *Tritbe*
tarum Sectæ Auctor & Princeps dictus est, ut test
tur *Leontius* in Libro de Sectis Actione v. Insup
corporum resurrectionem negavit, aliosque err
res temerè in vulgus sparsit. Deperdita sunt a
quot *Joannis Philoponi* Opera, quorum fragmen
quædam refert *Photius* in Bibliotheca Cod.xxi. l
lxxv. ccxv. & ccxl. Inter Opera verò ejusdem
Joannis Philoponi Philosophica, quæ etiamnùm e
tant Græco-Latinè excusa, duo sunt opuscula, q
Balthazar Corderius anno mdcxxx. Viennæ Græc
Latinè edidit, quorum primum est *de Creation*
Mundi, seù Commentarius est in Caput i. Genese
Alterum continet *Disputationem de Paschate*. S
de Joannis Philoponi Operibus legendus est *Casim*
rus Oudinus, qui illa accuratè recenset in supplem
to de Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmino om
sis. Satis hìc observasse sufficiat, deliramenta Jo
nis Philoponi fuisse confutata non solùm à *Theod*
Monacho, in libro, qui temporum injuriâ peri
& cujus meminit *Photius* Codice xxii. & à *Nic*
itidem Monacho in libris, quorum meminit id
Photius Codice l. sed etiam acritèr oppugnata
à duobus Scriptoribus, qui anteà fuerant ejus
scipuli, videlicèt *Conone* & *Eugenio* in libris,
ampliùs non extant. *Nicias* Monachus, mox à
laudatus, præter Opera, quæ adversùs Joanne
Philoponum composuit, scriptionibus etiam Ha
ticum *Severum* aggressus est,& Gentilium errore
bris duobus impugnavit, ut videre est apud *P*
tium Cod. l. *Themistius* Severianorum, Theopasc
tarum,& Agnoetarum Sectarius scripsit Oratio
in

ctivam contrà Joannis Philoponi errorem *de re-*
ectione carnis, libellum etiam composuit Apolo-
cum pro secta Agnoetarum. Hunc librum Apo-
ticum à Themistio scriptum confutavit *Theodo-*
Monachus Alexandrinus Severianorum, Theopa-
arum & Theodosianorum Hæresis defensor, cui
ces rependeret *Themistius*, aliud peculiare opus
heodorum publicavit, quod posteà à *Theodoro*
is editis libris confutatum est. Verùm, ejusmodi
ra, quorum meminit *Photius* Codice CVII. ad nos
e non pervenerunt. *Antiochus* Monachus Pa-
nus in celeberrimo S. *Sabæ* Monasterio, *Laura*
, scripsit *Pandecten divinæ Scripturæ*, seù *Com-*
ium totius Religionis Christianæ & sacrarum Scri-
urum doctrinæ, Homiliis CXXX. *comprehensum*. Ho-
is istas à se latinè versas primus in lucem dedit
fridus Tilmannus in Bibliotheca Patrum Pari-
i an. MDLXXV. Sed posteà Græcum textum unà
Tilmanni latina versione dedit *Fronto Ducæus*
MDCXXIV. Extat adhùc Homilia, quam *Joan-*
Thessalonicensis, & *Gregorius* Antiochenus scri-
unt in mulieres unguenta ferentes ad condien-
Corpus Christi Domini. Tres quoque Homi-
de eodem argumento, seù in mulieres unguen-
erentes, & in Occursum Domini & Simeonis
posuit *Modestus* Patriarcha Hierosolymitanus,
um fragmenta dat *Photius* Codice CCLXXV. Vi-
S. Joannis Chrysostomi scripsit *Georgius* Pa-
rcha Alexandrinus & successor Sancti *Joannis*
mosynarii, cujus Photius excerpta quædam ex-
et Codice XCVI. eaque græcè scripta habetur in
tione græca Operum S. Joannis Chrysostomi
rnata ab *Henrico Savillio*. Fastos Siculos, seù
Chro-

Chronicon Alexandrinum huic Georgio Patriarch Alexandrino tribuit *Casimirus Oudinus* in suppl mento de Scriptoribus Ecclesiasticis à Bellarmin omissis, lis tamen adhùc sub judice est, & necdù constat, quisnam Auctor sit Fastorum Siculorum seù Chronici Alexandrini? Hoc unum certum est prædictum Chronicon Alexandrinum, quod ab o be condito ad annum vicesimum Imperatoris H raclii, idest, usque ad annum DCXXIX. productu est, fœtum esse alicujus Scriptoris septimi Eccles sæculi. Vocatur autem *Chronicon* Alexandrinun quia ejus Præfatiuncula nomen *Petri* Patriarcl Alexandrini habet adscriptum. Fasti Consular ex eo Chronico deprompti nuncupati sunt ab *On phrio Panuino*, *Fasti Siculi*, quia hoc Chronicon i Sicilia primum repertum fuit ab *Hieronymo Surit* & operâ *Antonii Augustini* Auditoris Rotæ ad ctum Romam, deindè vulgatum à Patre *Radero* S Jesu anno MDCXV. & à Domino *Du-Cange* denuò e tum sub hoc titulo: *Chronicon Paschale*. Con nuam Consulum seriem non modo exhibet Chi nicon istud Alexandrinum, sed & plura comple tur venerandæ vetustatis monumenta, quò fit, apud viros eruditos magnum obtineat authorita pondus. *Joannes Moschus*, dictus *Eucrates*, & n ut alii volunt, *Eviratus*, floruit septimo sæculo i Oriente, fuitque Auctor libri, qui inscribitur: *P tum spirituale*, quem nuncupavit *Sophronio* Hie solymorum Episcopo, qui ejus in vita Ascetica scipulus fuerat, individuus peregrinationum C mes, ac rerum, quæ in eo narrantur, plurimar locupletissimus testis. Eo in libro *Joannes Mosc* simplici stylo describit Vitam, jejunia, modesti

p

rtatem, obedientiam, gesta, apothegmata, ula insignia Ascetarum, seù Monachorum, m virtutes ac res præclarè gestas partim à se partim ab aliis auditu acceptas undique conerat. *Georgius Pisides* Ecclesiæ Constantinonæ Diaconus & Carthophilax scripsit *Carmen icum in Hexameron*, & *Historiam rerum gestarum peratore Heraclio*, aliaque complura Opera, quæ os usque non pervenerunt. *Sophronius* Hieroorum Episcopus, & Fidei Catholicæ adveronothelitas acerrimus defensor, aliquot ora-s, & Vitam *Sanctæ Mariæ Ægyptiacæ* Pœniten-ripsit. Sophronio coævus fuit *Andreas*, cognotus *Hierosolymitanus*, quòd Monasticam Vitam osolymis coluerit, patriâ tamen fuit Damasce-& Archiepiscopus Cretensis, qui septemdecim osuit Homilias, seù Orationes, præcipuè in ationem Angelicam, in Exaltationem Sanrucis, in Mariam Ægyptiacam &c. quas cum ejusdem Auctoris Opusculis in lucem eruit, & doctissimis Notis edi curavit doctissimus noster efisius.

erùm, ut cordatè fatear, horumce ScriptoGræcorum, quos hactenùs memoravi, facilè ceps est *Sanctus Maximus* Abbas, egregius Fi-Catholicæ propugnator. Is antiquâ nobilitate s ab Imperatore *Heraclio* in Aulam accitus est, liquamdiù Imperatori fuit à secretis. At Heo in Hæresim Monothelitarum lapso, Aulam ruit, & in Monasterium *Chrysopolim* dictum se-, ejusque Præfecturam suscipere à Monachis us est. Cùm verò Monothelitarum Hæresim riente passim triumphare ægrè cerneret, & aliun-

aliundè territus Persarum per omnia ferè Orien
loca grassantium metu, in Africam profectus e
ubi contrà Monothelithas magno animi æstu
certavit, *Pyrrhum* insignem Monothelitam pul
câ disputatione erroris convicit, authorque
Episcopis Africanis, necnon *Martino* hujus no
nis Primo Romano Pontifici, ut illos hæreticos
nitùs exterminarent. Dùm sic hæreticæ pravi
gnavitèr resisteret *Maximus*, jussu *Constantis* Impe
toris Monothelitarum Hæresis fautoris militari
nu Româ Constantinopolim abductus est an. DCL
& in carcerem conjectus. Deindè, exilio dam
tus *Bizyam* Thraciæ Oppidum relegatus est,
cum *Theodosio* Bithyniæ Episcopo disputatione
habuit, & Monothelitarum Hæresim ardentissi
zelo oppugnavit. Quapropter, cum nullis do
nullisve minis flecti posset Vir sanctissimus, Im
ratoris *Constantis* mandato *Perberim* deportatus
anno DCLVI. indèque in Lazicorum Regione
missus, & inclusus in Castro *Schemari* in Confi
Alanorum, verberibus cæsus, linguæ & dext
manus abscissione pro Fide Catholica vexatus
mam tot malis exagitatam Cœlo reddidit die x
mensis Augusti anni DCLXII. Opera Sancti *Max*
duobus tomis in folio comprehensa publicâ lu
cum doctissimis Notis donavit noster *Combefis*
Post biennium ab obitu Sancti *Maximi*, hoc
anno DCLXIV. *Anastasius* Discipulus S. Maximi, ill
que calamitatum, itinerum, & exiliorum pe
tegrum decennium comes individuus, continuis
gustiis & ærumnis in exilio afflictus obdormiv
Domino. Scripsit hic *Anastasius* Epistolam co
Monothelitas, quæ latinè extat inter Anastasii

nea à Sirmondo edita Parisiis anno MDCXX. Re-
ur etiam inter Sancti *Maximi* Opera Tom. I.
orus Presbyter Monasterii Raythuensis, San-
aximi Synchronus & familiaris fuit, scripsit
pistolam ad Sanctum *Maximum*, & Commen-
n *de Incarnatione Christi adversùs Hæreses Ma-
Apollinarii, Theodori Mopsuesteni, Nestorii,
bis, Juliani Halicarnassæi, Severi, & aliorum.*

. Hi sunt igitur omnes Scriptores Græci,
eculo septimo in Oriente floruerunt?

. His, quos hactenùs enumeravi, Scriptori-
ræcis accenseri possunt *Joannes Malela* Patriâ
ochenus, qui scripsit Chronicon libris XVIII.
rehensum ab orbe condito usque ad obitum
ratoris Justiniani senioris, quod satis accura-
non est, sed fabulis refertum. *Theophylactus
s Simocatta*, patriâ Locrensis res gestas *Mauri-*
nperatoris octo libris prosecutus est. *Doro-*
Archimandrita Palæstinus edidit Instructio-
XIV. Asceticas, seù Ethicas *de Vita rectè & piè
tenda*. Thalassius Monachus scripsit ad *Paulum*
byterum *de sincera Charitate, vera continentia,
entis regimine sententiarum Hecantodas IV.* Isaias
s viginti novem Homilias ad Monachos suos
sit. *Leontius* Neapoleos in Cypro Episcopus
n Sancti Joannis Eleemosynarii & aliquot Ho-
s composuit. Mitto alios Scriptores Græcos,
d tantam nominis celebritatem haud pervene-
, & quorum scripta apud Viros eruditos non
num habent authoritatis pondus.

). Percense modò Viros illustres, qui septi-
sæculum in Occidente doctrinâ & pietate no-
arunt.

M. In

M. In Hiſpaniis ſeptimo Eccleſiæ ſæculo
ditione, & ſanctimoniâ celebris fuit Sanctus
rus Epiſcopus Hiſpalenſis, qui *Severiani* Prov
Ducis filius fuit, & Nepos *Theodorici* Regis It
Leandro Hiſpalenſis Eccleſiæ Præſuli, fratri ſu
mano, ſucceſſit, ſeditque annos ferè XL. ut te
Sanctus *Ildephonſus* ejus diſcipulus, & ad Deum
gravit anno DCXXXVI. Sancti Iſidori Vitam a
ctore Anonymo ſcriptam refert *Henſchenius*
diem IV. Aprilis, quâ colitur. Immenſæ lecti
& multorum Operum Scriptor egregius fuit
ctus Iſidorus. Liber ejus Etymologiarum, qu
Braulius Cæſarauguſtanus Epiſcopus in vigin
bros diviſit, omnium penè artium & ſcienti
redundat elegantiâ, rerumque ſcitu dignarum
piâ. Libri duo *Officiorum*, quos edidit, exp
præcipua diſciplinæ capita, Officiorum Eccle
corum Originem, & cur unumquodque in Ec
Dei peragatur. Sed de Operibus à Sancto I
Hiſpalenſi Epiſcopo editis legendus eſt *Labbe*
Diſſertatione *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*. Pec
rem etiam Diſſertationem *de rebus, & ſcriptis*
cti Iſidori Archiepiſcopi Hiſpalenſis publici juri
cturum ſe pollicetur Cardinalis *de Aguirre* i
titia Conciliorum Hiſpaniæ, quæ an typis edit
hùc fuerit? prorsùs me latet, certè ad m
meas necdùm pervenit. *Baronius* exiſtimavit,
ſam Mozorabum ab Iſidoro Hiſpalenſi Archiep
po fuiſſe inſtitutam, at ſecùs ſentit Cardinalis
lib. I. *de Rebus Liturgicis* cap. XI. ubi multis pr
Iſidorum non eſſe Auctorem illius Miſſæ. C
etiam probabiliùs eſſe arbitror, maximè cùm
Braulius Cæſarauguſtanus Epiſcopus, nec *Ilde*

Toletanus Antistes Isidoro familiares, ille in-
gio ipsius Isidori, hic in libro de Scriproribus
:lesiasticis nullam prorsùs hujusce Operis adeò
ellentis mentionem fecerint, aut Isidoro tri-
ndum esse ne levitèr quidem innuerint. Eo-
ı septimo Ecclesiæ sæculo doctrinâ & sanctitate
Hispaniis inclytus fuit *Eugenius Junior* Toleta-
Episcopus. Ejus Epigrammata, aliaque Opu-
a doctissimus *Sirmondus* anno MDCXX. publicavit
cum *Dracontii* libellis duobus ab eodem *Euge-*
ecognitis. Cardinalis *de Aguirre* in notitia Con-
rum Hispaniæ promittit, se in lucem editurum
IS. Ecclesiæ Toletanæ ejusdem Eugenii Episto-
ad *Protasium* Archiepiscopum Tarraconensem.
Eugenium, ad Sedem Toletanam anno DCLVII.
ectus est *Ildephonsus* doctrinâ, & pietate insi-
, de cujus Operibus legendus est *Labbeus* in-
ertatione *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, inter quæ
ritur libellus *de perpetua Virginitate Beatæ Ma-*
qui quidem omninò distingui debet ab eo
, quem *Paschasius Radbertus* edidit *de Partu*
inis. Licèt enim, ut præclarè ostendit *Mabil-*
s in Præfatione sæculi III. Benedictini Parte
ıda, utriusque Scriptoris idem scopus sit, &
idem argumentum, nihilosecius diversus fæ-
st, diversa inscriptio, alii atque alii adversa-
Scripsit Sanctus *Ildephonsus* Archiepiscopus To-
ıus contrà *tres Infideles Jovinianum, Helvidium,*
udæos, qui Virginitatem Beatæ Mariæ sacrile-
re negabant, ut constat ex Epistolis *Quirici*
inonensis ejus æqualis, quæ extant in Tomo I.
ilegii. Paschasius verò Radbertus scripsit con-
ratres (sic in Præfatione adversarios suos ap-
pel-

pellat) qui de Virginitate Matris Dei rectè qui
ſentiebant, ſed modum partus Dominici non r
explicabant. Vita Sancti Ildephonſi deſcripta
Juliano, & *Zixilane* Epiſcopis, eamque inſeruit
billonius ſæculo II. Benedictino, Bollandus
que eamdem recitat ad diem XXII. menſis Janu
Sub finem ejusdem ſæculi ſeptimi, ideſt, circa
num DCLXXX. Sedem Toletanam eximia pietat
ſingulari eruditione illuſtrare cæpit *Julianus*,
præfuit pluribus Conciliis Toleti celebratis, v
licèt XII. XIII. XIV. & XV. egregiaque conc
Opera, inter quæ tres libri ſunt *de demonſtra*
ſextæ ætatis adversùs Judæos, quos juſſu *Ervigii*
ſpaniarum Regis ſcripſit, eique nuncupavit J
nus. In his omni argumentorum genere prol
Jeſum Chriſtum eſſe verum Meſſiam, qui jàm v
omniaque in ſe Prophetarum adimplevit Orac
ac ſubindè fruſtrà à Judæis adhùc expectari M
ſiam. Sed de his libris, quos adversùs Juda
quorum tùm temporis in Hiſpaniis non exig
erat numerus, edidit Sanctus *Julianus*, & de
ejus Operibus legendus eſt *Labbeus* in Diſſertat
de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Inter Viros illuſt
qui ſeptimo Eccleſiæ ſæculo in Hiſpaniis floruer
jure, ac merito reponi debet *Tajo* Cæſarauguſt
Epiſcopus, qui concinnavit libros quinque ſen
tiarum de rebus Theologicis, quorum maxi
partem ex meris Sancti Gregorii Magni centon
conflavit, Supplemento ex Sancti Auguſtini
ribus petito. Hæc ſententiarum de rebus The
gicis ex Sanctis Patribus hauſta collectio, om
aliarum, quæ hactenùs prodierunt, prima vid
ad cujus normam poſteà *Petrus Lombardus* Pari

Episcopus, aliique similes sententiarum Patrum
llectiones condiderunt. Testatur doctissimus Ma-
lonius Tomo 2. Veterum Analectorum, se hanc
ionis Cæsaraugustani Episcopi sententiarum Col-
tionem invenisse in Codice Bibliothecæ Thuaneæ
cripto antè annos DCCC. Denique, inter præci-
os Hispaniæ viros, qui septimo Ecclesiæ sæculo
ruerunt, optimo jure locum sibi vindicat *Fru-
osus* Bracarensis Episcopus, quippè qui, præter
rima Monasteria à se constructa, duplicem Mo-
chis præscripsit Regulam, quæ etiamnùm extat.
sdem *Fructuosi* vita legi potest apud Mabillo-
m sæculo II. Benedictino, & apud Bollandum
diem XVI. mensis Aprilis, quo colitur.

D. Alios percense Viros, qui septimum Ec-
siæ sæculum doctrinâ & pietate in Occidente il-
rarunt.

M. Benè multi ex Anglia & Hybernia septimo
clesiæ sæculo prodierunt Viri, qui magnâ Sancti-
is & eruditionis laude fuerunt toto orbe Chri-
ano conspicui. Primas, inter eos tenet S. *Colum-
nus*, cujus operâ tàm in Italia, quàm in Gallis
onachismus latè propagatus est. Hic, relicta
bernia Insula, in Gallias anno DLXXXVI. venit,
ut in Vita Sancti *Waldeberti* Abbatis Luxoviensis
ertè ostendit Mabillonius sæculo II. Benedictino
rte II. Sub initium septimi sæculi Sanctus Co-
nbanus fundavit in Galliis Monasterium *Luxo-
nse*, & Monasterium *Bobiense* in Italia. Regulam,
am Monachi sequerentur, condidit, quæ etiam-
m extat apud *Holstenium* in Codice veterum Re-
larum. Mabillonius Præfatione in sæculum II.
nedictinum latè probat, Monasticum Sancti Co-

lumbani genus fuisse quidem principiò dive
ac separatum â Benedictino, sed paulò post in u
demùm vivendi genus, quibusdam ritibus d
ctis ac temperatis coaluisse. Ritum, quem se
bantur Britones in celebrando Paschate Luna
Sanctus Columbanus tribus defendit Epistolis,
rum una dirigitur ad *Sanctum Gregorium M.* Al
ad *Sabinianum* Papam, tertia ad Galliarum Ep
pos data est. Scripsit etiam Sanctus Columb
prolixam Epistolam ad Bonifacium IV. Roma
Pontificem in gratiam defensorum Trium Ca
lorum. Has Epistolas, aliaque Sancti Colum
Opuscula in lucem emisit, & Notis illustravit
ditus *Patricius Flamingus* anno MDCXXXVII. Mi
vit ex hac vita Sanctus Columbanus die XI. K
Decembris, seu die XXI. mensis Novembris
ni DCXV. quâ die in variis Martyrologiis ejus
moria recolitur. Ejus Vitam descripsit *Jonas*
nachus Bobiensis Synchronus auctor, quam cu
versis MSS. collatam Mabillonius sæculo II. Be
ctino inseruit. Cum S. Columbano Euangeliu
Germania prædicavit *Sanctus Gallus* Natione iti
Britannus, qui monasterium non longè ab Au
Insula construxit, quod hodiè celeberrimum
& *Sancti Galli* Oppido nobilitatum ad lacum A
nium in finibus Helvetiorum & Vindelicorum.
bas hujusce Monasterii *Sancti Galli* locum ob
inter Principes Imperii, & inter omnes Congr
tionis *Sancti Galli* Abbates præeminet. Vitam
cti Galli Abbatis legesis apud Mabillonium secul
Benedictino. Eodem sæculo septimo Angliam
strarunt *Adamannus* Abbas Hiensis in Scotia,
tres edidit libros *de Vita Sancti Columbæ*, &

os libros *de locis Terræ Sanctæ*, quos Mabillonius rte II. sæculi III. Benedictini inseruit, eisque)jecit *Itinerarium* cujusdam Franci in loca sancta tum sæculo Ecclesiæ nono jam inclinante; *Godedus* Abbas Wirumuthensis, qui scripsit prolixam istolam ad *Naitanum* Pictorum Regem *de Pascha & Tonsura*, scripsit etiam Homilias & Epistolas, as memorant *Baleus* & *Pitseus*. His Ecclesiasti- Scriptoribus, qui septimo Ecclesiæ sæculo in glia celebres fuerunt, tres alii addi possunt, orum primus est *Aldhelmus* Abbas Malmesbunsis, qui, præter librum *de laude Virginitatis* mium, quem ad exemplum *Sedulii* Poetæ Chriani & versibus Hexametris & Prosa composuit, a quamplurima præclara edidit Opera, quæ à *Ba-* & *Pitseo* recensentur. De Operibus etiam *Allmi* legendus est *Wilelmus* Malmesburiensis in s Vita, quæ tempore Baronii non extabat. Al-, est *Cumeanus* Auctor libri *de Mensura Pœnitenrum*, qui extat Tomo XII. Bibliothecæ maximæ trum Editionis Lugdunensis. Postremus, est *eodorus* Cantuariensis Episcopus, qui licèt Græ- esset, non immeritò tamen inter Angliæ Scriores connumerari potest, cùm ibi Episcopali ula exornatus floruerit. Scripsit autem *Theous* insigne *Pœnitentiale*, opus satis amplum, & nibus fermè Pœnitentiæ casibus accommodan, quod Manuscriptum asservatur in Bibliothe- Sancti Benedicti Cantabrigensi. Edidit præte- *Theodorus* Capitula Ecclesiastica, quæ Tomo VI. itionis Labbeanæ Conciliorum leguntur. Mabilnius sæculo II. Benedictino Vitam Theodori Epipi Cantuariensis ex variis Bedæ locis collectam

exhibet, & egregiis, pro more suo, Notis i
strat.

D. Nihil hactenùs dixisti de Scriptoribus
clesiasticis, qui septimo Ecclesiæ sæculo in Ita
Gallia, & Germania floruerunt, quos tamen si
tio prætermittere haud debemus.

M. In Italia septimo Ecclesiæ sæculo doctr
& pietatis laude conspicuus fuit *Jonas* Cœnobii
biensis Monachus, qui Vitas scripsit Sancti Col
bani Monasterii Bobiensis in Italia Primi Abba
Sancti *Eustasii* Secundi Abbatis Monasterii Luxov
sis in Galliis, Sancti *Attalæ* Secundi Abbatis Mo
sterii Bobiensis; Sancti *Bertulfi* Tertii Abbatis l
nasterii Bobiensis, & Sanctæ *Burgundofaræ* Abba
sæ Eboriacensis Primæ. Has omnes Vitas à Jo
descriptas exhibet doctissimus Mabillonius sæ
lo II. Benedictino. In Galliis verò eruditione
pietate excelluit septimo Ecclesiæ sæculo S. *Eli*
Noviomensis Episcopus, cujus Vita à Sancto
doëno Rhotomagensi Archiepiscopo scripta leg
Tomo v. Spicilegii. Sexdecim etiam Homilias co
posuit Sanctus Eligius, quæ in Bibliotheca Patı
extant, & *Sermonem ad Plebem*, qui habetur in
pendice Tomi IX. Operum Sancti Augustini. C
Sancto Eligio amicitiâ junctus fuit Sanctus *De*
rius Cadurcensis Episcopus in Galliis, qui d
scripsit Epistolarum libros, in quibus hæ Episto
quas ad Episcopos, vel Abbates Gallicanos,
ejus ætate doctrinâ, & sanctimoniâ præ cæteris e
nebant, dederat, vel ab ipsis acceperat, conti
tur. Extant illi duo Sancti Desiderii Cadurce
Episcopi Epistolarum libri in Bibliotheca Vete
Patrum. Auctor quidam Anonymus Sancti Des

Vitam descripsit, quæ extat apud *Labbeum* To- 1. novæ Bibliothecæ, & ex qua intelligimus, res in Galliis septimo Ecclesiæ sæculo fuisse Epi- oos, & Abbates doctrinâ & pietate illustres cum bus maxima Sancto Desiderio intercedebat ne- itudo. Eodem circitèr tempore, quo S. Desi- ius Cadurcensis Episcopus florebat in Galliis, rculphus Monachus *Formularum Antiquarum* li- s duos *Landerico* Parisiensi Episcopo nuncupa- , quos Clarissimus Dominus *Hieronymus Bigno-* in lucem edidit, iisque varias Appendices ad- tit. Post Bignonium easdem Marculphi *Formu-* eruditus *Baluzius* cum suis nævis in integrum ituit, aliasque subjecit, styli enim barbariem Diplomatibus, Formulisque publicandis retinen- esse optimè observat Mabillonius lib.2. *de Re lomatica* cap.2. Ex his Marculphi Formulis mul- iscimus Capita prisci juris & veterum morum, in Galliis sub prima Regum Dynastia vigebant. iquè, sæpè laudatus Mabillonius in Præfatione eculum 11. Benedictinum multos percenset Mo- nos, qui sæculo Ecclesiæ septimo doctrinâ & ate celebres periclitanti Ecclesiæ in Germania, lia, & Anglia opem tulerunt. Postquàm enim tissimus ille Scriptor hac in Præfatione tristem buit in Oriente conditionem Ecclesiæ Impera- s Mahumetis tyrannide, & Hæresum atque er- m procellis miserum in modum afflictæ, hæc dè de loco, quo res Ecclesiæ septimo sæculo t in Occidente, subjungit: *Neque tamen Occi- ales, seù Aquilonares plagæ, ab suo quoque Conta- immunes erant. Gallia Paganos aliquot in locis, uriacenses, Tornacenses, Gandavenses, & finiti-*

timos populos sustinebat. Britannia Insula Permix habebat Idololatras, Scotos seù Hibernos à Roma ritibus de Paschate deque Tonsura dissentientes pa batur. Germania, Kiliano, Winfrido, Rudperto, al que Ductoribus, Euangelii lucem respicere cæpit, nifacium sæculo insequenti Apostolum habitura. lumbanus in Gallia Monasticum statum extulit, Eu sius, Agilus, Amandus, Audomarus, Remoclus, W dragisilus, Filibertus mirificè propagarunt. Aug nus, Wilfridus, Cuthbertus, Benedictus Biscopus tanniam, Fructuosus, & Hildephonsus Hispani Sanctorum Monachorum agminibus impleverunt. rumce Illustrium Monachorum Vitas à variis ctoribus descriptas exhibet Mabillonius sæculo Benedictino, quod est septimum Ecclesiæ. D tum ad fontem intendisse sufficiat.

D. Absolvistine Catalogum Scriptorum clesiasticorum, qui septimo sæculo Ecclesiam lucubrationibus illustrarunt?

M. Catalogum Scriptorum Ecclesiasticoru septimi sæculi claudet *Cresconius* Episcopus Afr nus, qui claruit circà annum DCXC. binaque co dit Opera, quæ ad jus Canonicum pertinent, n pè *Breviarium Canonum*, in quo Conciliorum Ca nes, & Romanorum Pontificum Decreta, cit tamen locis quibus reperiri possint, ad trecen Capitula revocavit: & *Concordiam*, seù *Librum nonum*, in quo, ut brevioris Operis brevitate compensaret, sub iisdem titulis ipsa Canonum & cretorum verba recitavit. Mabillonius primâ te Musæi Italici pag.69. refert, se vidisse inter M Bibliothecæ Valliscellanæ Collectionem Cresco & in ejus medio hæc verba inserta esse: *Conco*

C

onum à Cresconio Africano Episcopo digesta sub Ca-lis trecentis. Iste nimirùm Cresconius bella & vi-ias, quas Joannes Des. Patricius apud Africam aracenis gessit, Hexametris versibus descripsit sub is . . . . . . Verùm, Poëma illud Cresconii ios non pervenit, sed omninò interiit; *Vossius* idem in *Historia de Poëtis Latinis* nullam pror- Cresconii mentionem fecit, illius utique Poëma prætermissurus, si reverà adhùc extaret.

D. Cùm de Scriptoribus septimi Ecclesiæ sæ- nihil ampliùs tibi dicendum supersit, expedit iunc in medium producas illustres Viros, qui vo Ecclesiæ sæculo tàm in Oriente, quàm in idente doctrinâ & sanctitate cæteris prælu-nt?

M. In Oriente octavo Ecclesiæ sæculo præ cæ- doctrinâ & pietate emicuit S. *Joannes Dama-us*, nobilissimis in Syria, fideque Orthodoxa cla- parentibus genitus, Caliphæ Saracenorum Mi-er & Damasci Præfectus. Quo anno natus sit, ve anno obierit S. *Joannes* Damascenus? ob-um prorsùs est, quod vel conjecturâ assequi nul-potest. Certò tamen affirmari posse videtur, natum esse ante exitum sæculi septimi. Nam *oanni* Patriarchæ Hierosolymitano, qui ejus Vi- descripsit, fides adhibenda sit; S. Joannes Da-cenus ante annum DCCXXX. eâ ætate erat, ut pu-a Saracenorum Principis negotia administraret, ie Fide contrà Hæreticos Iconomachos scriberet trenuè disputaret. Vixit Joannes Damascenus *Leonis Isaurici*, & *Constantini* filii ejus Imperio. ini Græcorum disciplinâ, divinisque litteris im-us paternas divitias pro amore Christi deserens,

factus est Monachus, & contrà exortam Iconoc
starum Hæresim omni rationum vi, & argumen
rum è Sacris Scripturis petitorum efficaciâ pug
vit. Undè ab hæreticis Imperatoribus Iconocla
sæpiùs in exilium relegatus, & carceribus tradi
in confessione fidei Catholicæ gloriosè occubu
Testatur *Joannes* Patriarcha Hierosolymitanus i
Vita S. Joannis Damasceni, dexteram manum, ju
Caliphæ Saracenorum, Sancto Joanni Damasce
abscissam, miraculosè fuisse ei restitutam preci
Beatæ Mariæ Virginis, quæ eum sic affatus est:
tibi manus sanata est: de cætero ne cessa, sed, si
modò pollicitus es, fac eam calamum esse Scribæ v
citèr scribentis. Multa, eaque præclara S. Joan
Damascenus reliquit Ecclesiç ingenii sui monum
ta, quæ doctissimus, mihique amicissimus no
Michaël Lequien in sua omnium Sancti Joannis
mansceni Operum recenti, & castigatissima Editi
duobus Tomis in folio complexus est, ac Parisiis
curavit anno MDCCXII. in primo tomo Editio
Operum S. Joannis Damasceni Cl. P. *Lequien* p
mittit universo Operi Præfationem in novam O
rum S. Joannis Damasceni Editionem à se ador
tam. Deindè, subnectit *Diatribam* Leonis All
de S. Joanne Damasceno. Hanc Leonis Allatii D
tribam excipiunt septem elegantissimæ & om
eruditionis genere refertæ Dissertationes Dan
scenicæ, quas ipse accuratissimo Criterio elucub
vit. Sequuntur posteà *Vita S. Joannis Damasc*
à Joanne Patriarcha Hierosolymitano conscrip
Sermo *de Philocosmis*, & *de Sancti Joannis Dama*
ni conversatione parva Enarratio; postremò, *V*
Testimonia Selecta Veterum de S. Joanne Damasc
& c

ejus scriptis. Hæc omnia, Prolegomenorum in-, toti Editioni Operum S. Joannis Damasceni concinnatæ præmisit percelebris laudatus Au-r, qui indefesso labore omnia S. Joannis Dama-ni Opera siuè edita, siuè quæ necdùm omninò dierant, maximo Ecclesiæ & Reipublicæ Chri-næ emolumento, Græco-Latina in lucem emisit. autem faciliùs unicuique innotescere possent oannis Damasceni Opera, quæ hactenùs non dierant, vel solùm latinè edita fuerant, ea, sæpè tus Auctor, asterisco notavit, ut videre est in hac e Operum S. Joannis Damasceni, quam, juxtà ratissimam P. *Lequien* Editionem hìc in rem n attexere necessarium duxi.

SERIES OPERUM

JOANNIS DAMASCENI

Quæ in recenti Editione P. *Lequien* continentur.

*era, quæ asterisco * notantur, aut necdùm prodierant, aut latinè tantùm.*

TOMO I.

Scientiæ fons (Capita Philosophica, sivè Dialectica
(De Hæresibus
(De Fide Orthodoxa.

2. Pro

2. Pro Sacris Imaginibus Oratio Prima.
   Secunda.
   Tertia.
3. * Libellus de recta sententiâ.
4. * Libellus velut ex persona Petri Sanctissi Episcopi Damasci ad Episcopum Da Jacobitam.
5. Contrà Manichæos Dialogus.
6. * Disceptationes Christiani & Saraceni, c Disceptatiuncula à Theodoro Abucara Joannis Damasceni Ore suscepta.
7. * De Draconibus & Strygibus.
8. De Sancta Trinitate.
9. Epistola ad Jordanem Archimandritam d Hymno Trisagio.
10. * Epistola de Sanctis Jejuniis.
11. * De octo Spiritibus nequitiæ.
12. Ex Sermonibus Sententiarum Fragmentu quas Bilibaldus Pircheymerus ex Græ Latinas fecit.
13. De Virtute & Vitio.
14. Institutio Elementaris ad Dogmata, v voce Joannis Monachi Damasceni ad Jo nem Sanctissimum Leodiceæ Episcopum
15. De Natura Composita contrà Acephalos
16. De duabus in Christo voluntatibus & ope tionibus, deque reliquis proprietatibu ubi obiter de duabus Naturis & vna H postasi.
17. Dissertatio accuratissima adversùs exol Deo Nestorianorum Hæresim.
18. Responsio ad eos, qui dicunt, si duæ natu est homo, necesse est ut in Christo natu

tr

tres, totidemque dicamus actiones, ut objicit Severus.

* Fragmentum de Theologia: *Qua ratione homo imaginem Dei referat*, aliaque varia Fragmenta ex Codice S. Hilarii.
* Fragmenta alia ex eodem S. Hilarii Codice.
* De Unione definitiones variæ.
* Fragmentum aliud ex Nicetæ Choniatæ Thesauro.
* Fragmenta duo ex Catena Regia in Lucam.
* De mensibus Macedonicis ex Ecclesiastica traditione.
* De mensibus diversis.
* Canon Paschalis.
* Epistola ad quemdam missa: *Quid homo sit?*

Opera dubia ac supposititia.

Oratio de iis, qui in fide dormierunt, quomodò Missis, & eleemosynis, & beneficentiis, quæ pro illis fiunt, adjuventur.

* Epistola ad quemdam de Confessione: & qui tandem iidem sunt, qui potestatem ligandi & solvendi acceperint?
* Oratio demonstrativa de sacris venerandis Imaginibus ad Christianos omnes aduersùs Imperatorem Constantinum Cabalinum & Hæreticos universos.

Epistola ad Theophilum Imperatorem de sanctis & venerandis Imaginibus.

* De Azimis.

Epistola Sanctissimi Petri Mansur ad Zachariam Doarorum Episcopum.

7. Ejus-

7. Ejuſdem, Caput de immaculato corpore, jus participes ſumus.
8. * Interpolationes duæ libri de Fide Ortho xa, quarum incogniti ſunt Auctores.
9. * Expoſitio & Declaratio Fidei. Genuinu hoc eſt S. Joannis Damaſceni Opus, ſe P. *Lequien* latinè tantùm datur ex verſi Arabica.

His ſubjiciuntur Carmina Cantica in varias ſolemnitates.

1. In Theologiam.
2. In Theophania.
3. In Pentecoſten, *dubiæ fidei*.
4. Eadem Carmina latinè ſolùm ſtrictâ Ora ne, *Jacobo Billio Interprete*.
5. In Dominicam Paſchæ Cantica.
6. In Aſſumptionem Domini noſtri Jeſu Chr
7. In Transfigurationem Domini noſtri J Chriſti.
8. In Annunciationem Dei Genitricis.
9. Precatio ad Chriſtum verſibus Anacreo cis. *Incertæ fidei*.

TOMO II.

1. * Ex univerſa interpretatione Joannis Chry ſtomi excerpta Compendiaria à Joan Damaſceno.
2. * Sacra Parallela.
3. * Eclogarum Liber I. & II. *ſunt Parallelo aliorum ex Codice Rupefucaldino Collegii riſi*

risiensis Societatis Jesu excerptiones cum eorum Indice.

* Oratio de gloriosa Domini nostri Jesu Christi Transfiguratione.
* In Ficum arefactam, & in Parabolam Vineæ.
* In Sanctam Parasceven & in Crucem.

In Sabbatum Sanctum.

* In Angelicam Annunciationem Incarnationis Christi ad illibatam Dominam nostram Mariam. *Latinè tantùm ex versione Arabica.*
* In Annunciationem Sanctissimæ Dominæ nostræ Dei Genitricis.

In Sanctissimæ Dominæ nostræ Dei genitricis semperque Virginis Mariæ Natalitium diem.

* In eamdem Sanctissimæ Dominæ nostræ Natalem diem.
* Encomium in dormitionem celebratissimæ, gloriosissimæ ac benedictæ Dominæ Dei genitricis semperque Virginis Mariæ.
* In eamdem.
* In eamdem.
* In laudem S. Joannis Chrysostomi.
* Laudatio sanctæ & inclytæ Martyris Christi Barbaræ.
* Fragmentum sermonis cujusdam ex Catena Regia in Lucam.
* Precationes tres.

Præter hosce duos Tomos in Folio Operum Joannis Damasceni, alium Tomum parat doctissimus P. *Lequien*, in quo alias lucubrationes S. Joannis

nis Damasceni nomine falsò insignitas inseret
genuinis ejusdem Sancti aliquot sermonibus As
cis, quos invenit in Codice manu exarato Bil
thecæ Illustrissimi Ducis Episcopi Metensis. C
rùm Clarissimo huic Scriptori exoticarum lin
rum peritissimo, & Ecclesiasticæ antiquitatis i
gatori sagacissimo plurimùm debet Respublica
raria, quòd castigatissimam Operum S. Joannis
masceni Editionem publicaverit, eamque elega
simis Dissertationibus, Criticis Præfationibus
doctissimis Annotationibus illustraverit.

Sancto Joanni Damasceno in Oriente supp
fuerunt *Cosma* Hierosolymitanus, *Georgius Ha
tolus*, & *Anastasius* Abbas Monasterii Sancti Eu
mii in Palæstina; de quibus pauca hìc observare
ficiet. Prior, seù *Cosma* ex Abbate Episcopus
jumæ inauguratus elegantissimo præditus fuit i
nio, & cum S. Joanne Damasceno arctissimâ n
situdine junctus, eoque hortatore, Hymnos t
cim in præcipuas anni Festivitates composuit,
extant Tomo XII. Biblioth. Patrum Editionis
dunensis. *Triodium* etiam, quo Græci in di
Officiis à Dominica septuagesimæ usque ad
vam Pentecostes utuntur, editum dicitur à S.C
Hierosolymitano, auctum verò à *Theodoro*, &
pho Studitis, ut observat *Aubertus Miræus* in A
rio *de Scriptoribus Ecclesiasticis*. Alter, seù *Geo
Hamartolus* græcè scripsit *Chronicon ab exordio M
usque ad Imperium Constantini Copronymi*, quod i
bliotheca Bavarica, MS. extare *Miræus* affir
Ejusdem etiam Georgii Hamartoli Homilia
inventione S.Crucis edidit *Gretserus* Tom.II. *de
ce*. Postremus, seù *Anastasius* Abbas Monasterii

mii in Palæstina, cujus meminit S. Joannes Da-
cenus initio Libelli *de Trisagio*, scripsit librum
trà Judæos, qui à *Turriano* latinè redditus, legi-
apud *Canisium* Tomo III. *antiquarum Lectionum*,
omo XIII. Biblioth. Patrum Editionis Lugdu-
is.

D. Protulitne octavum Ecclesiæ sæculum alios,
er istos, quos hactenùs recensuisti, Viros illu-
, qui in Oriente litteris & pietate floruerunt?

M. Protulit adhùc octavum Ecclesiæ sæculum
uor in Oriente insignes viros, videlicèt *Germa-*
Patriarcham Constantinopolitanum, *Andream*
ensem Episcopum, *Georgium* Syncellum, &
phanem Constantinopolitanum, qui eruditionis
etatis laude maximè claruerunt; quorum Ope-
c breviter indicabo. In primis, S. *Germanus*,
, ut jam observavimus, fidei Catholicæ aduer-
Iconomachorum Hæresim acerrimus defensor
, tres scripsit Epistolas, quæ in septima Synodo
rali, quæ dicitur *Nicæna secunda*, lectæ sunt ad
irmandam cultus Imaginum doctrinam ab Ico-
achis impetitam. Duas ejusdem S. Germani
ilias *de Sancta Cruce* edidit *Gretserus* Societatis
Theologus. Quinque ipsius Orationes edidit
n eruditissimus noster *Combefisius* Tomo I. Au-
i Biblioth. Patrum Græco-Latinæ. Non con-
t inter Viros eruditos, S. Germanum, qui octa-
Ecclesiæ sæculo Constantinopolitanam regebat
esiam, esse Auctorem *Theoriæ Rerum Ecclesiasti-*
m. Alii enim cum *Gretsero*, & *Leone Allatio*
Theoriam tribuunt *Germano juniori* Constanti-
olitano Patriarchæ, qui initio sæculi XII. flo-
. Alii cum *Bellarmino* eam adjudicant *Germano*,
qui

qui octavo sæculo vixit. *Andreas* Archiepisco
Cretensis multas composuit Homilias & alia O
scula, quæ doctissimus noster Combefisius cum I
tis, atque Onomastico peculiari Græco-Latinè
risiis anno 1644. publicâ luce donavit. *Georg*
Syncellus Auctor est Chronographiæ ab Adamo
que ad Imperatorem Diocletianum productæ, qu
circà annum DCCXCII. publicavit, eamque po
Theophanes, qui ei familiaris fuit, uberiori st
continuavit. Interfuit Georgius Syncellus sept
Synodo generali, seù Nicænę secundæ, et, u
Anastasius Bibliothecarius in Præfatione Hist
Ecclesiasticæ, *tàm pro fidei constantia, quàm*
multarum virtutum insignibus, sanctæ memoriæ T
sii Regiæ Urbis Præsulis Syncellus effectus est.
Chronologiam eruditus noster *Goarus* adjecta
sione Latina ex Regia Typographia cum Nicepl
Constantinopolitani Breviario Chronographic
lucem edidit. Denique, *Theophanes* ex illustri I
sapia Constantinopoli ortus, eruditione & sa
moniâ in Oriente celeberrimus fuit. Fidem Ca
licam de sacrarum Imaginum veneratione sub *L*
Armeno Imperatore Iconomacho intrepidè co
sus, ejus jussu in carcerem detrusus est, ubi fa
pedoreque per biennium cruciatus est, Dein,
exilium deportatus ad palmam sempiternam in
lis percipiendam evolavit. Miraculis ejus sanc
fuit illustrata, & ab Ecclesia Græca die XII. m
Martii Officiis celebratur. Chronographiam
psit Theophanes, quam ab anno primo Diocle
Imperatoris, ubi Georgius Syncellus desierat,
duxit usque ad annum DCCCXIII. hoc est, usq
annum primum *Leonis Armeni* Imperatoris. E

ı Theophanis Chronographiam posteà continuvit *Leo* Grammaticus, quem noster Combefisius Notis ad ejus Historiam ostendit supparem illis e, quorum res gestas prosecutus est. Post Leoı Grammaticum Theophanis Historiam contìrùnt *Auctor incertus* coævus, qui ea narrat, quæ pore *Leonis Armeni* Imperatoris contigerunt; *tantinus Porphyrogenita*, qui sæculo Ecclesiæ deo Constantinopoli imperavit, quem Auctor s incertus continuavit; denique *Symeon Magister* ogotheta, vulgò *Metaphraste* appellatus, & *Geor-* Monachus, qui in *Constantino* iterùm imperanlistoriam absolvit. Hos omnes Historicos, præ Leonem Grammaticum, & priorem Auctorem ertum, noster *Combefisius* è Græco in Latinum :it. Theophanis Chronographiam è Græco in inum transtulit doctissimus noster *Jacobus Goa-*, Notisque illustravit; sed eo, dùm Theophanis :um, & adornatam à se versionem Latinam præpararet, morte prærepto, Clarissimus noster nbefisius hanc curam in se suscepit, ac Theophatextum, concinnatamque à *Jacobo Goaro* carisɔ sodali suo versionem recensuit, & Parisiis in pographia Regia edi curavit cum Notis ejus poımis, novisque observationibus illustratam. Si 'a de *Theophane* scire aveas, legesis ejus Vitam Auctore Anonymo scriptam, quam ex Veneta Marci Bibliotheca erutam Cardinalis *Franciscus berinus* ad Combefisium nostrum transmisit, à latinitate donata & Chronographiæ Theophapræfixa est. Lege etiam Notas doctissimi nostri *ri* in Theophanem, ubi varia habet de aliis ctis, & Scriptoribus, qui hoc eodem *Theopha-*

nis nomine fuerunt insigniti, & de rebus, quæ præsentem Theophanem Chronographiæ Auctor speciatim pertinent. *Bollandus* ad diem XII. m sis Martii, quo colitur S. Theophanes, duas il exhibet Vitas ab incertis Auctoribus conscripta

D. Hæc, quæ hactenùs de Viris illustrib qui octavo Ecclesiæ sæculo in Oriente floruerunt medium protulisti, altius memoriæ infixa ten quibus si nunc adjungas seriem aliorum Auctoru qui eodem octavo Ecclesiæ sæculo in Occiden eruditionis & pietatis laude præ cæteris claruer plenam ac perfectam habebo notitiam omniu Scriptorum Ecclesiasticorum, qui octavum Eccl sæculum toto Orbe Christiano illustrarunt.

M. Inter Scriptores Ecclesiasticos, qui o vum sæculum in Occidente litteris & pietate n litarunt, eminet *Venerabilis Beda* Natione Angl professione Monachus Ordinis Sancti Benedicti, miâ doctrinâ & singulari pietate toti Orbi con cuus, cujus præclaras virtutes Elogio historicc tè prosequitur doctissimus *Mabillonius* sæculo 1 Benedictino parte 1. Natus est *Beda* anno DCL & diem supremum obiit in ipso Ascensionis Ch Domini Festo, seù VII. Kalend. Junii anni DCCX statim ab ipso suo obitu *Sanctus* habitus est & pellatus, eumque pluribus Epistolis S. *Bonifa* Moguntinus Archiepiscopus, & *Lullus* ejus succe commendarunt. Jam à nono Ecclesiæ sæculo men *Venerabilis*, Bedæ attribui cæptum est, ut lic ex *Amalario* lib. 1. de divinis Officiis cap. 37 *Jona* Aurelianensi Episcopo in lib. 1. de Insti Laicali cap. 16. & seq. necnon ex *Usuardo* in Ma rologio ad Nonas Augusti. Benè multa Opera

Venerabilis *Beda*, de quibus fusè differit *Mabillius* tùm loco jam à me laudato, tùm etiam Dis-tatione peculiari, quæ habetur Tomo I. Anatorum. Aliquot tamen *Bedæ* Opera nunc defideitur, ut, exempli gratiâ, *Collectaneum ejus in* *stolas S. Pauli*. At enim, ut optimè animaduer-ibidem *Mabillonius*, Collectaneum illud in Epilas Sancti Pauli, quod fub *Venerabilis Bedæ* none circumfertur, non eft genuinus Bedæ fætus, *Flori* Ecclefiæ Lugdunenfis Diaconi Opus eft, nanifeftò conftat ex duobus exemplaribus Colanei à Beda confcripti, quæ à *Flori* Collectaneo erfa effe teftatur Mabillonius, qui etiam ait, fe iffe multos MSS. Codices, qui fidem faciunt, : Collectaneum, fub Bedæ nomine hactenùs vulum, Opus effe *Flori* Diaconi Ecclefiæ Lugdunen-. Hujus Collectanei Bedæ in Epiftolas S. Pauli, od nunc defideratur, mentionem faciunt *Hincma-* Remenfis Epifcopus, præfertim in Opere adver-*Gotefchalcum* cap. I. & *Lupus* Ferrarienfis Abbas Epiftola LXXVI. ad eumdem *Hincmarum*. Ex quo *billonius* falfi convincit Baronium, qui negat, ul-Commentarium in Epiftolas S. Pauli fuiffe à Beconfcriptum. Sed quamvis argumenta, quæ ad-it Mabillonius dubitare non patiantur, Bedam pfiffe Commentarium in Epiftolas Pauli, certum nen eft, hunc Bedæ Commentarium necdum diiffe in lucem, fed adhùc manufcriptum delicere. *Henfchenius* genuinum *Bedæ* Martyrolom publicavit, illudque Tomo II. Sanctorum nfis Martii præfixit. Huic Martyrologio attet idem Henfchenius *Auctuarium*, quod *Flori* Ecfiæ Lugdunenfis Diaconi nomine vulgavit, fed,

 ne

ne cum Bedæ textu confunderetur, minori char ctere edi curavit.

Venerabilis Bedæ discipulum fuisse *Alcuinu* Natione Anglum, & Caroli Magni Præceptore opinantur nonnulli, sed non est dubium quin f lantur, quia Venerabilis Beda vivere desiit a no DCCXXXV. quo tempore *Alcuinus* forsàn vix nat erat. Alcuinus itaque non Bedam Præceptoren habuit, sed *Egbertum*, & alium nomine *Aelbertu* seù *Albertum*, qui fuerunt Archiepiscopi Eborace ses in Anglia. A' Carolo Magno vocatus in G lias *Alcuinus* multis Beneficiis Ecclesiasticis auct est, ejusque nomine honorificentissimis Legatio bus functus. Complures eruditionis famâ celeb discipulos habuit; in confutanda Hæresi *Elipa* Toletani, & *Felicis* Urgellitani Antistitum diù st nuèque adlaboravit. Monasticæ vitæ juxtà Re lam S. Benedicti ineundæ percupidus fuit, pro biliùs tamen censent periti hujus temporis Criti ipsum nunquam id vitæ genus fuisse amplexu Alcuini tamen Monachatum multis probare co tur Mabillonius in ejus Elogio historico, quod betur parte I. sæculi IV. Benedictini. Mortuus *Alcuinus* anno DCCCIV. ejusque Vitam à quoda Auctore Anonymo descriptam *Andreas Duches* Editioni Operum Alcuini præfixit. Post verò h Editionem Operum Alcuini studio *Andreæ Duc nii* adornatam, typisque anno MDCXVI. Parisiis cusam, doctissimus Mabillonius Tomo IV. An ctorum publicavit Epistolas XXVI. Alcuini, & B zius Tomo I. Capitularium, & Tomo I. Miscell. ria ejusdem Alcuini edidit Opuscula. Deniq Mabillonius sæculo IV. Benedictino parte I. re
n

nulla Alcuini inedita scripta, ibidemque osten-, librum *de Divinis Officiis* Alcuino à Baronio sque Auctoribus assertum, esse tantùm farragi-n ex diversis ipsius Alcuini, aliorumque Scripto-n eo posteriorum Operibus hinc indè collectam. od spectat librum, cui titulus est: *Confessio fidei* etro Chiffletio ab aliquot annis publicatum, ge-num *Alcuini* fœtum esse, adversùs aliquos, qui id lubium vocarunt, probat ibidem Mabillonius. ique, convenit inter omnes peritos Criticos, um *de Cœremoniis Baptismi* non esse *Alcuini*, sed *alarii* Archiepiscopi Trevirensis, qui obiit an-DCCCXIV.

In Italia octavo Ecclesiæ sæculo floruerunt *Pau-* Aquilejensis Episcopus, & *Paulus* Aquilejensis conus. Prior, seù *Paulinus* gratissimus fuit *Ca-Magno*, qui eum rebus non in Italia solùm, ve-etiam in Gallia & Germania componendis præ-:. Fuit etiam Paulinus maximâ cum Alcuino oli Magni Præceptore amicitiâ conjunctus. Scri-Libellum *de Sanctissima Trinitate* adversùs *Eli-um* Toletanum, & *Felicem* Urgellitanum Anti-s, & libros tres contrà eumdem *Felicem*, ac præ-à, Opusculum *de Salutaribus Documentis*, quod : Opera S. Augustini extabat ante ultimam eo-Editionem à PP. Benedectinis Congregationis ti Mauri adornatam; sed istud Opusculum ex Codicum MSS. Paulino Aquilejensi Episcopo re-erunt doctissimi illi Ascetæ. Legesis Elogium oricum Paulini, quod texit Bollandus ad diem XI. sis Januarii. *Paulus* Diaconus Aquilejensis, & eà Monachus Cassinensis scripsit Libellum *de ensibus Episcopis*, & jussu Caroli Magni Impera-

toris composuit *Homiliarium*, seù Lectiones, q
per totius anni Festivitates legerentur. Observ
tamen Mabillonius Tomo 1. Annalect. insertas fu
se in illud Homiliarium quasdam recentiorum Sc
ptorum Homilias, nempè *Herici* Monachi Antiſi
dorensis, quem, mortuo Paulo Aquilejensi Diac
no, floruisse constat regnante *Carolo Calvo*. Addi
sunt etiam huic Homiliario *Haymonis* Episcopi
berstadiensis, qui post *Pauli* Diaconi Aquilejer
mortem floruit, Homiliæ, ex quibus facile colli
tur huic Pauli Diaconi Aquilejensis Collectioni
riis temporibus additiones factas fuisse. Huic Pa
Aquilejensi Diacono Vitam S. Gregorii Magni
buit Mabillonius Tomo 1. Annalectorum, quæ V
diversa tamen est ab illa S. Gregorii Magni Vi
quam *Joannes* Diaconus publicavit, quæque edi
est sæculo 1. Benedictino. Scripsit etiam Pa
Aquilejensis Diaconus sex libros de Longobar
rum gestis. Præter hujusmodi lucubrationes à S
ptoribus octavi sæculi in Italia concinnatas, pro
eodem sæculo in Italia *Liber Diurnus Romanor*
Pontificum, qui ad Gregori II. Romani Ponti
tempora pertinet, uti existimat Eruditus *Garne*
Societatis Jesu, qui primus illum in lucem emisi
MS. Codice nongentorum circitèr annorum. V
in hoc Diurno Romanorum Pontificum ex
Capita Historica, Dogmatica, & Critica, quæ
ctissimis suis Notis *Garnerius* illustravit.

Germaniam octavo Ecclesiæ sæculo ad fide
Catholicam adduxit S. *Bonifacius* Natione Ang
Sedis Apostolicæ Legatus, & totius Germaniæ A
stolus dictus. Plures scripsit Epistolas grave
pias, quas *Nicolaus Serarius* edidit, Notisque

avit. Composuit etiam S. Bonifacius librum *nitate fidei Catholicæ*, quem laudat Zacharias a apud *Othlonem* lib.2. cap.9. quem librum haud n esse, quàm Synodalia quædam Statuta, qua-*Acherius* Ordinis Sancti Benedicti Tomo IX. Spi-gii vulgavit, conjicit Mabillonius in Observa-ibus præviis ad Vitam Sancti Bonifacii parte II. li III. Benedictini. Vitam S. *Livini* Episcopi artyris à S. Bonifacio literis mandatam fuisse ur, quod tamen omninò incertum esse, osten-dem Mabillonius sæculo II. Benedictino.

n Hispania sub finem octavi sæculi *Etherius* mensis Episcopus, & *Beatus* Presbyter sancti-iâ & eruditione insignes floruerunt, & Catho-a fidem duobus libris adversùs Elipandi Tole-Episcopi Hæresim strenuè propugnarunt. In etiam præclarè disserunt de reali Corporis & uinis Christi in Eucharistiæ Sacramento præ-â, de dispositionibus necessariis ad dignè com-icandum, de Sacrificio Missæ, de Oratione pro nctis, quæ omnia Hæreticorum nostri tempo-igulum petunt, & Catholicæ Ecclesiæ Dogma-antiquitatem disertè adstruunt. Scripsit etiam *us* Presbyter Commentarium *in Apocalypsim*, dere est in ejus Vita ab Auctore Anonymo de-ta, quam Bollandus inter Acta Sanctorum is Februarii Tomo III. & Mabillonius Tomo I. i IV. Benedictini vulgarunt. Monachos fuisse *rium*, & *Beatum* probat ibidem Mabillonius in rvationibus præviis ad Vitam S. *Beati* Presby-

n Gallis denique octavo Ecclesię sæculo doctri-pietate celebres fuerunt *Theodulfus* Aurelia-

nentis Episcopus, *Fredegarius*, & *Ambrosius Aut*
pertus, sivè *Autbertus*. De Patria Theodulfi nor
convenit inter eruditos. Alii siquidem cum *Si*
mondo volunt, eum fuisse Natione Italum; alii ve
cum Mabillonio illum ex Hispania fuisse oriundu
affirmant. Hoc unum apud omnes certissimè co
stat, Theodulfum à Carolo Magno in Gallias, pr
pter scientiæ prærogativam, quâ pollebat, adscitu
magnâ ibi eruditionis & pietatis famâ fuisse con
mendatum. Inter multa, quæ edidit, Opera, du
potissimùm celebrantur, videlicèt *Liber de Baptism*
quem sollicitatus à *Magno* Archipræsule Senonens
& *Joanne* Arelatensi Antistite scripsit; & *Capitular*
quod sex & quadraginta Capitulis constat, & in
quo saluberrima tum Presbyteris propria, tù
Communia, quibus subditas sibi Plebes instituer
ac informare debent, vitæ Christianæ documen
traduntur. Mortuus est Theodulfus anno DCCCX
ejusque Opera à Sirmondo collecta sunt, Notisq
illustrata. *Fredegarius* Scholasticus *Epitomen His*
riæ Francorum à Gregorio Turonensi Episcopo e
tæ lucubravit. Scripsit etiam Chronicon, quod
fine Historiæ Gregorii Turonensis usque ad Pipp
Francorum Regis inaugurationem perduxit. F
degarii Chronicon excipit Appendix à Pippini F
gis coronatione ad annum usque septingente
mum sexagesimum octavum. Extant Fredega
Opera Tomo I. Historic. Francorum ab *Andrea I*
chesnio publicata. Demùm, *Ambrosius Authper*
Natione Gallus Monachus Ordinis S. Benedicti,
deindè Abbas Monasterii S. Vincentii Martyr
quod propè Wlturnum fluvium in Samnio situm
scripsit decem libros in Apocalypsin, Commen
ri

; in Scripturam Sacram, quædam Opuscula ;tica, nonnullas Homilias, & Vitas quorum- ı Sanctorum Monachorum, aliaque Opera, rum Catalogum exhibet *Chronicon S. Vincentii* *vlturno*.

D. Eccur, quæso, inter Viros illustres, qui .vo Ecclesiæ sæculo in Galliis floruerunt, nullam rsùs mentionem fecisti *Caroli Magni* Francorum is, quem tamen Auctorem librorum *Carolino-*, & Universitatis Parisiensis, omnium Acade- rum facilè Principis, fundatorem ac institutorem e multi constantèr affirmant?

M. Carolum Magnum Francorum Regem in ptura Sacra, & Sanctorum Patrum doctrina atum fuisse, omniumque Virorum sui temporis ratorum Mæcenatem munificentissimum testa- *Eginhardus* in ejus Vita. At Carolum Magnum tuor librorum, qui *Carolini* dicuntur Auctorem e non ità certò liquet. Nonnulli siquidem post arminum existimantes, ejusmodi libros Caro- s favere Iconomachis, asserunt, illos Carolo gno perperàm adscriptos esse, sed ab imperito dam Hæretico exaratos, & datos Carolo Ma- , qui eos misit ad Hadrianum Summum Ponti- m. Alii verò periti Critici ex MSS. exemplari- Vaticano & Tiliano, quæ Caroli Magni nomen ferunt, ex Præfatione etiam horumce librorum, ua Auctor disertè asserit, se *in sinu Ecclesiæ Re- gubernacula suscepisse*, & ex aliis compluribus jecturis, quæ legi possunt apud nostrum *Nata- Alexandrum* Dissertatione VI. in Historiam Ec- iasticam octavi sæculi, probant Carolum Ma- m esse legitimum parentem horumce quatuor libro-

librorum Carolinorum, quos Bellarminus fal supponit Iconoclastarum Hæresi favere, cùm poti ipsissimam adstruant doctrinam, quam octavo sæc lo Ecclesia Gallicana circà cultum Imaginum pr pugnabat, & solos reprehendant abusus, qui i cultum Imaginum irrepere possunt, sicut loco m laudato fusè ostendit Natalis Alexander contrà *D. læum* Calvinistam, & *Forbesium* Lutheranum. Pr babiliùs itaque est, Carolum Magnum Auctorem esse quatuor horumce librorum Carolinorum, a saltem, illos, eo jubente, ab alio ex ejus person & nomine editos fuisse.

Quantùm attinet ad fundationem, seù instituti nem Universitatis Parisiensis factam, ut nonnu dicunt, à Carolo Magno, existimo nihil certi sup hac re affirmari posse, cùm Scriptores hac in re v rient linguis & sententiis. Vir Clarissimus *Balæu.* qui non multis abhinc annis Historiam Universit tis Parisiensis elegantèr scripsit, ejus institutione adscribit Carolo Magno. At *Loiselius* in Tracta *de Universitate Parisiensi*, ejus institutionem Caro Magno adscriptam inter fabulas recenset, eamq dicit reverà attribuendam esse *Ludovico VII.* Galli rum Regi, qui regnare cæpit anno MCXXXVII. & fil ejus *Philippo II.* qui Patri in Regno successit a no MCLXXX. sed in his, quæ de Carolo Magno nor satis comperta sunt, & de quibus inter Scriptor necdùm convenit, judicium meum non interpone satiùs esse duco. Hoc unum certò affirmare po sum, Carolum Magnum plures scripsisse Epistolas & multa cum Episcoporum consensu edidisse *Cap tularia* maximam partem Ecclesiastica, seù, qu complectuntur leges de rebus & personis Ecclesi stic

; ex Canonibus Conciliorum, & Decretis Sum-
ım Pontificum excerptas. *Angesisus* Abbas an-
cccxxvII. Capitularia Caroli Magni, & Ludo-
Pii collegit, & in quatuor libros distribuit,
ıs postea tres libros addidit *Benedictus Levita*
rchivis Ecclesiarum, præsertim Moguntinæ,
antiquis Chartularum scriniis extractos, quos
ros septem Capitularium libros perdoctus *Ba-*
s summâ curà recognovit, & Notis ac Disser-
nibus illustratos in lucem edidit an. MDCLXXVII.
: etiamnum ejusdem Caroli Magni Codex Epi-
is dictus *Carolinus*, quem post Baronii mor-
Jacobus Gretserus anno MDCXIII. Ingolstadii pu-
vit, qui continet Epistolas, quas Romani Pon-
s Gregorius III. Zacharias, Stephanus II.
ıs, Stephanus III. Hadrianus, & Pseudo-Con-
inus ad Carolum Majorem Domus Regiæ, ad
inum, ad Carolum Magnum, & ad Carolo-
ıum ejus fratrem direxerunt. Hæ omnes Sum-
ım Pontificum Epistolæ jussu Caroli Magni an-
ccxci. collectæ sunt, & in unum corpus reda-
Quæ collectio extracta deindè est ex antiquo
Bibliothecæ Cæsareæ, ut testatur *Lambecius*
. ejusdem Bibliothecæ cap. 5. ubi tamen con-
itur, quod ille, qui Codicem descripsit & ad
serum misit, nimiam nonnullis in locis corri-
lis & mutandis sibi arrogavit licentiam. Ex-
etiam omnes istæ Epistolæ Codicis Carolini
l *Duchesnium* Tomo III. Sed de Scriptoribus Ec-
ısticis, quæ sæculis septimo & octavo doctrinâ
etate præ cæteris excelluerunt, hæc dicta suf-
ıt.

COLLOQUIUM VI.

De Doctrina, Disciplina, & Morali Christianorum, qui sæculis septimo & octavo vixerunt.

D. CUM certò sciam, Ecclesiæ Catholicæ d ctrinam, utpotè omninò invariabilem, ipsis Apostolorum temporibus ad nos usque ea dem jugitèr puram & illibatam fuisse propagata supervacaneum esset impræsentiarum inquirer quænam sæculis septimo & octavo fuerit doctrin Ecclesiæ, nisi ad id investigandum me compelle petulantia Hæreticorum, qui ab Ecclesiæ Catholi gremio cùm recesserint, infrunito ore asserere lent, multa nunc in Ecclesia Catholica proponi teneri doctrinæ Capita, de quibus in tota retrò a tiquitate temporum altum est silentium, nec ullu prorsùs extat vestigium. Ut igitur fidei hostiun audaciam faciliùs reprimere possim, præstat ut hocce Colloquio paululùm disseramus de doctrin quæ sæculis Ecclesiæ septimo & octavo apud Ch stianos constantèr vigebat.

M. Quamvis Historia Ecclesiastica diser ostendat, ut ait *Lanfrancus* in Commentario *de E charistia* adversùs *Berengarium*, quod *hanc fiden quam nunc habemus, omnes fideles, qui nos præces runt, à priscis temporibus habuerunt*; attamen n expedit, ut ea, quæ ad fidem adversùs Hæretic certis argumentis & auctoritatibus tuendam sp ctant, ab Historiæ Ecclesiasticæ Scriptore datâ op

:rtractentur, cùm id oneris potiſſimùm incum-
Theologis Polemicis, quorum inter ſcriben-
præcipuus ſcopus eſſe debet controverſias Ca-
cos inter & Heterodoxos verſantes dirimere,
planare. Ne igitur Officium, quod ſibi ven-
nt Theologi Polemici uſurpare, & in alienam,
unt, meſſem falcem mittere videar, qui ſolùm
oriam Eccleſiaſticam compendiosè deſcriben-
ſuſcepi, non inſtituam Diſſertationes Polemi-
ſed dumtaxat ſimplici narratione rerum, quæ
:upletiſſimis teſtibus, & probatiſſimæ fidei id
s Scriptoribus referuntur, ob oculos tuos po-
fidei Catholicæ doctrinam, quam Chriſtiani
orum Eccleſiæ ſeptimi & octavi profitebantur;
nullo negotio colligere poteris, omnia doctri-
atholicæ Capita, de quibus modò Heterodoxi
Catholicis magno quidem ſed inani ſtudio al-
ntur, fuiſſe ab omnibus Chriſtianis, qui ſæcu-
:ptimo & octavo vixerunt, unanimi conſenſu
ota atque approbata, quibus è diametro oppo-
ur errores, quos Hæretici hujus temporis aut
letos recoxerunt, aut proprio marte procu-
nt.

n primis, certiſſimè conſtat, Chriſtianos, qui
lis ſeptimo & octavo vixerunt, rejeciſſe omnes
:ſes, quæ tàm circà Myſterium Sanctiſſimæ Tri-
:is, quàm circà Incarnationem Verbi Divini
orioribus Eccleſiæ ſæculis emerſerunt, Anathe-
etiam dixiſſe Hæreſibus Monothelitarum, &
oclaſtarum, quæ ſæculis ſeptimo & octavo pul-
unt, ſummâque, ut par eſt, veneratione exce-
omnes definitiones Conciliorum generalium,
uibus Hæreſes proſcriptæ fuerunt. Hoc reli-
gioſum

giosum mentis obsequium, hæc profunda erga
finitiones Ecclesiæ veneratio, quæ antiquori
Christianorum animis penitiùs insidebat, pr
abest ab Hæreticis hujus temporis, qui prædan
tas jam Hæreses pro suo arbitrio renovant, m
cùsque tuentur. Nec Pontifices, nec Ecclesia
Conciliis congregatam, nec Sanctos Patres au
volunt, sed se ipsos dumtaxàt, sibique, quod
lepidum ac ludicrum est, & aliis promiscuè su
ctæ viris, necnon mulierculis jus attribuunt i
pretandi Scripturam Sacram, & dirimendi om
quæ suboriri possunt, fidei controversias. C
certè Hæreticorum Dogma, quo nullum, meâ
dem sententiâ, infestius & absurdius excogitar
tuit, planè destruit Hierarchiam Ecclesiæ, Ep
porum potestatem ad nihilum redigit, ad schi
ta & innumeros errores latissimam viam ap
& omnia sùs dèque miscet in Ecclesia, ut latè
bant nostri Polemici Theologi in suis contrà H
ticos controversiis. Sed, ut de fidei nostræ I
matibus, quæ ab Hæreticis nostri temporis i
tuntur, speciatim aliquid dicamus, difficile r
erit eorum antiquitatem & consensionem cum
ctrina Christianorum, qui sæculis Ecclesiæ sep
& octavo vixerunt, breviter hìc & historicè
monstrare.

Negant Hæretici realem præsentiam Corp
& Sanguinis Christi in augustissimo Eucharistia
cramento, Missamque verum esse & propriè di
Sacrificium. At Christiani, qui sæculis sep
& octavo vixerunt, eamdem circà præsentiam
poris Christi in Eucharistiæ Sacramento, & c
Missæ Sacrificium fidem tenebant, quam nunc

s credendam proponit Ecclesia Catholica. Obat quippè doctissimus *Mabillonius* in Præfatiois II. sæculi Benedictini, quod est Ecclesiæ septin, & III. sæculi Benedictini, quod est Ecclesiæ vum, Viros pios haud paucos per hæc duo særem sacram quotidiè frequentasse, seù Missam orasse, & eos, qui diebus festis Missarum soniis intererant, cibi ac potus expertes esse dee, ut constat ex Auctore antiquo & gravi in de *Vita S. Vvalarici* cap.15. ubi hæc habet: *germani erant, qui ad eum* (seù S. Walaricum) *tivitate Sancti Martini advenerant, quibus increo ait: admiror cur ante Missarum solemnia bibere impsisti. Qui confitentes commissum suum, veniam lant, & de reliquo sese emendaturos spondent.* maxima cura & singulari pietate præparabaanis, qui super Mensam Domini in Sacrificio ri debebat, isque erat integer, nitidus, super ros albus, & diversus à pane usitato & comi, sicut statuitur in Concilio Toletano decimo habito anno DCXCIII. Canone sexto his verbis: *onventus nostri agnitionem delatum est, quod in usdam Hispaniarum partibus quidam Sacerdotes, anes mundos & studio præparatos super Mensam ni in Sacrificio offerant; sed de panibus suis usipræparatis crustulam in rotunditatem offerant. factum nequaquàm in sacræ auctoritatis historia m ostenditur. Undè id unanimitatis nostræ elegit entus, ut non aliter panis in Altari Domini beneme sanctificandus proponatur, nisi integer, & ni, qui ex studio fuerit præparatus, neque grande id, sed modica oblata, secundùm quod Ecclesiastinsuetudo retentat.* Cæterùm, an panis, qui sæculis

culis ſeptimo & octavo in Eccleſia tàm Oriental
quàm Occidentali offerebatur in Miſſæ Sacrifici
eſſet Azimus, an fermentatus? non convenit in
Doctores Catholicos. *Jacobus* ſiquidem *Sirmon*
ſingulari, quod edidit, *de Azimis* Opuſculo, p
bandum ſuſcepit, Romanam Eccleſiam non niſi
quandiù ab obitu *Photii* Patriarchæ Conſtantin
politani Azimis panibus in Miſſæ Sacrificio uti
piſſe; idque colligit ex ſilentio ejuſdem Photii,
cùm multiplices Latinorum ritus, mores ac cœ
monias malignè carperet, nullam eis propter A
ma litem moverit. At mihi multò probabiliùs
detur, Eccleſiam Romanam ante obitum Phot
qui nono ſæculo Eccleſiam Græcam diro ſchiſm
à Latina divulſit, panem Azimum in Miſſæ Sacr
cio adhibuiſſe. *Alcuinus* quippè, qui octavo Ec
ſiæ ſæculo ſub Carolo Magno florebat, initio
ſcentis hæreſis Felicis Urgellitani, & Elipandi
letani Antiſtitum, hoc eſt, ante Synodum Fran
fordienſem celebratam anno DCCXCIV. ſcripſit E
ſtolam ad Lugdunenſes, in qua conſuetudinem
probat Hiſpanorum quorumdam, qui ſal in pan
oblationis mittebant, *quod*, inquit, *nec univer*
Eccleſia obſervat, nec Romana cuſtodit auctorit
Tùm ſubindè pergit Alcuinus: *Tria ſunt, qua*
Sacrificio hujus teſtimonii offerenda ſunt, panis, a
& vinum. Panis, qui in Corpus Domini conſecra
abſque fermento alterius infectionis debet eſſe mu
ſimus. Ex quibus verbis perſpicuum eſt, pane
dumtaxàt Azimum, non fermentatum, temp
Alcuini, hoc eſt, octavo Eccleſiæ ſæculo, ad A
adhibitum fuiſſe ab Eccleſia Romana. Verùm,
lebrem iſtam controverſiam de materia Sacri

:charistici , utrùm videlicèt perpetuus fuerit us Azimi panis in Ecclesia Latina usus, sicut itendit doctissimus *Mabillonius* in Disquisitione *ıane Eucharistico*, vel utrùm solius Azimi panis :cclesiaLatina usus à tempore tantùm Schismatis *tii* adhiberi cæperit, ut docet *Sirmondus* in suo *Azimis* Opusculo? hanc, inquam, celebrem troversiam opportuniùs expendemus in Collo-is in Historiam noni Ecclesiæ sæculi, quo cæpit isma Photianum. Satis hìc observasse sufficiat, istianos,qui sæculis septimo & octavo vixerunt, itèr credidisse Missam esse verum & propriè um Sacrificium incruentum, in quo non alia :tur victima, quàm Christus Dominus, & ad l divinum peragendum Sacrificium Sacerdotes :mporis usos fuisse Altaribus mobilibus, editis, ıvis, de quibus legendus est *Mabillonius* in Præ-ıne sæculi II. Benedictini, quod est Ecclesiæ imum, ubi etiam observat, solemne etiam : per hæc duo sæcula, septimum & octavum, is sacram communionem manu recipere, & sub que specie communicare, idque colligit ex s Sanctæ *Odiliæ* Abbatissæ, quæ morti proxima *Calicem, in quo Dominicum Corpus & Sanguis batur, sibi adferri præcepisset, propriis manibus accipiendo; sancta communione participata, omni-cernentibus, animam reddidit*. Sed hunc anti-n usum, qui meram spectat disciplinam, & ex multa nascebantur incommoda & pericula ju-de causis posteà sustulit Ecclesia.

Secundò, inficiantur Hæretici hujus temporis *:rmationem*, quæ confertur per impositionem ıuum Episcopi esse verum novę legis Sacramen-

tum, & per eam dari Spiritum Sanctum; insu[
usum Confessionis Sacramentalis admittere nolu
At sæculis Ecclesiæ septimo & octavo Episcopi [
manuum impositionem fideles confirmabant,
Sacramentalis Confessio erat in usu, eaque ad [
crosanctam Eucharistiam necessariò præmitti del
bat. De Sacramento Confirmationis luculent[
exemplum profert Venerabilis *Beda* in Vita S. *Cu*
berti solutâ oratione compositâ Capp. 29. & 32.
præsertim in Epistola ad *Egbertum*, ubi hæc hab
Si autem aliquid utilitatis fidelibus conferre per [
nus impositionem, qua Spiritus Sanctus accipitur, [
dimus, constat è contrario, quod hæc ipsa utilitas [
quibus impositio defuerit, abest. Confessionis aut
Sacramentalis usum ac necessitatem disertè adst[
Alcuinus, Præceptor Caroli Magni, in Episto
quæ, juxtà editionem Chesnianam, ordine est
ptuagesima prima directa ad quosdam Laicos
Provincia Gothorum, qui peccata sua Sacerd[
bus confiteri recusabant. Sic autem in prædic[
Epistola scribit Alcuinus: *Dicitur verò neminem*
laicis suam velle Confessionem Sacerdotibus dare, [
à Domino Christo cum Sanctis Apostolis ligandi sol[
dique potestatem accepisse credimus. Deindè, variis
gumentis & necessitatem Confessionis in peccat[
& facultatem absolvendi in Sacerdote probat Al
nus, & ex comparatione trium Mortuorum, q
Dominus suscitavit, tria distinguit peccatorum
nera, *quæ modò quotidiè divina confitentibus susci*
solet gratia. Alii quippè, inquit, in corde pecc
alii opere, alii ex consuetudine, ac demùm ità [
cludit: *Hæc cogitate, charissimi fratres, & in q*[
cumque harum trium mortium generibus, si quis

t, citiùs ad Confessionis probatissima medicamenta fugiat, salutifero pœnitentiæ se abluat medicamine, ıon ad judicium damnationis, sed ad salutem sanctifi-'onis communicet Corpore & Sanguine Domini No- Jesu Christi. Paucis verò interjectis, hæc subjun-: *Sequimini vestigia Sanctorum Patrum, & nolite 'atholicæ Fidei Religionem novas inducere sectas. Ca-: vobis venenosum erraticæ invectionis fermentum, in sinceritate & veritate mundissimos sacræ Fidei co-ite panes.* Extat insupèr, ad probandum Confesıis Sacramentalis usum octavo Ecclesiæ sæculo vi-sse, insigne monumentum petitum ex Actione na Concilii Romani sub Zacharia Romano Pon-e celebrati anno DCCXLIV. ubi de præsumptione *eberti* hæretici legitur, hoc maximum ejus scelus lasphemiam contrà Deum fuisse, quod *venienti ılo & prostrato antè pedes ejus & cupienti confiteri ata sua dicebat: Scio omnia peccata vestra, quia cognita sunt occulta vestra; ideòque opus non est iteri ea. Securi ergò & absoluti de peccatis vestris eritis revertimini ad domos vestras cum pace.* Quę ɔa manifestò indicant, moris tùm temporis fuis-t qui Sacerdotibus peccata sua in aurem revela-olebant, prostrati antè pedes Confessarii id præ-ent. Plura super hac re legesis apud doctissimum *illonium* in Præfatione primæ partis sæculi III. ediἀini, quod est Ecclesiæ octavum, ubi de Con-one Sacramentali, quæ eâ ætate fiebat in extre-antè confirmationem, antè peregrinationem, an-lonasticę vitæ institutum, antè militum initiatio-ı, antè pugnam, in Festis anni præcipuis, de Con-one Sacerdotum, Monachorum, & sanctimonia-ı perdoctè & elegantèr disserit.

Tertiò, Hæretici noſtri temporis Status Mon
ſtici, & Pœnitentiæ ſunt oſores. At ſæculis Eccl
ſiæ ſeptimo & octavo Status Monaſticus in maxin
honore habebatur, ut videre eſt apud ſæpiùs laud
tum *Mabillonium* in Præfationibus ſæculi 11. & 11
Benedictini, & in Actis Sanctorum Monachorur
quæ in his duobus ſæculis Benedictinis refert ide
Clariſſimus Author. Vigebat etiam hisce ſæcu
pœnitentia publica, cujus conſervationi diligent
invigilabant Paſtores. Hinc Patres Concilii Cl
veshovienſis octavo ſæculo celebrati gravitèr co
queſti ſunt de pœnitentiæ publicę redemptione, q
à quibusdam fiebat per eleemoſynas, & Miſſ
Patres etiam Cabilonenſis ac Remenſis Synodor
multùm improbarunt redemptionem, ſeù remiſſ
nem, & publicę pęnitentię relaxationem, quę nom
lis indulgebatur propter laborem peregrination
*Romanæ, Turonumve, & alia quædam loca ſub præte
orationis*, ut loquuntur Patres Cabilonenſes. (
de re legendus eſt *Joannes Morinus* Congregatio
Oratorii Presbyter in libris, quos edidit, *de Pœ
tentia*.

Quartò, Hæretici noſtri temporis Cultum,
defertur Corporibus, ſeù Reliquiis Sanctorum
mnant, omnemque venerationem adimunt ſa
Imaginibus. At, Chriſtiani, qui ſæculis ſeptim
octavo vixerunt, cultum detulerunt Corporibu
Reliquiis Sanctorum, quæ, ut oſtendit Mabillo
locis mox citatis, è tumulis, in quibus jaceba
tùm temporis levari, transferrique cæperunt, q
tamen antehàc nunquàm, aut ſaltem raró facti
ſolebat, ſicut colligitur ex Epiſtola Sancti Gre
rii Magni ad *Conſtantiam* Auguſtam, quæ pro

ca

n, quam in honorem Sancti Pauli Apostoli in atio ædificabat Ecclesiam, Caput ejusdem Apoli, aut aliud quid de corpore ipsius ad se transti petierat; respondit Sanctus Gregorius, id sibi licere, relatis variis prodigiis ad tumulos San:um Petri & Pauli, ac Laurentii factis adversus, qui humum eorum sepulchris contiguam effoant. Tùm subdit: *Cognoscat autem tranquillissi- Domina, quia Romanis consuetudo non est, quandò ctorum Reliquias donat, ut quidquam tangere præant de Corpore, sed tantùm in Pixide brandeum* ì linteum) *mittitur, atque ad Sanctorum Corpora tur; quod levatum, in Ecclesia, quæ est dedicanda, ta cum veneratione reconditur, & tantæ per hoc em virtutes fiunt, ac si illùc specialitèr eorum Cor- deferantur.* Et infrà ait: *in Romanis namque, totius Occidentis partibus omninò intolerabile est, e sacrilegum, si Sanctorum Corpora tangere quisn fortassè voluerit. Quod si voluerit, certum est hæc temeritas impunita nullo modo remanebit. qua re de Græcorum consuetudine, qui Ossa Sanim levare se asserunt, vehementèr miramur, & credimus.* Quibus verbis manifestum est, San- Gregorii Magni Pontificatu nefas fuisse in Occie Sanctorum Corpora contingere, aut è tumuvare, sed Reliquiarum loco brandea (seù lintea) transmissa. Verùm, per sæcula septimum & vum Christiani, ut majorem Corporibus Sanum venerationem conciliarent, illa è tumulis, uibus erant recondita, levare, atque transferre erunt. Legitur etiam in libello *de Metensibus cepis*, quem *Paulus* Diaconus scripsit, *Chrode- um* Metensem Episcopum circà annum DCCXLIV.

obtinuisse à *Paulo* Romano Pontifice tria Corpor
Sanctorum Martyrum, scilicèt *Gorgonii*, *Naborii*
& *Nazarii*, quæ inter Monasteria divisa fidelium
pietati ac venerationi exhibuit. Magna cum so
lemnitate septimo Ecclesiæ sæculo celebrari in Oc
cidente cæperunt festivitates Circumcisionis Chri
sti Domini, Epiphaniæ, Annunciationis, Purifica
tionis, Assumptionis, & Nativitatis Beatæ Mari
Virginis. Celebris quoque tùm erat festivitas su
invocatione Mariæ Virginis & omnium Sanctoru
Martyrum ob dedicationem Templi Romæ dic
Pantheon à Bonifacio IV. Pontifice Maximo facta
anno DXIII. Cui festivitati posteà successit dies f
stus Kalendis Novembris omnibus Sanctis Sacer
Doctissimus Cardinalis *Bona* in libro *de divin*
Psalmodia cap. 12. asserit, in Monasterio Crypt
Ferratæ servari Manuscriptos Codices Græcos Sa
cti Joannis Damasceni, qui sæculo octavo florui
ubi Officia Virginis Deiparæ exarata, & in omn
anni menses digesta sunt. Quo non solùm robor
tur Historia Vincentii Bellovacensis, qui Specu
Historico lib.17. cap.103. scribit, Sanctum Joa
nem Damascenum persolvisse quotidiè Horas Car
nicas Beatæ Virginis Dei-paræ, sed etiam palàm
ostenditur, jàm octavo Ecclesiæ sæculo modum c
lendi, & invocandi Sanctos, præcipuè Mariam
Virginem, fuisse præfixum usuque receptum. Qu
attinet ad Cultum, quem Catholici deferunt sac
Imaginibus, & quem Hæretici tantoperè avers
tur, certum est Catholicorum doctrinam de exh
bendo Cultu sacris Imaginibus fuisse à Sanctis P
tribus approbatam, stabilitam ac definitam e
octavo Ecclesiæ sæculo solemni Decreto septi
Syn

odi Generalis, quæ est Nicæna secunda contrà reticos Iconomachos congregata, ut in superioas Colloquiis commonstravimus, adeòque Hæreos, qui hunc extinctum Iconoclastarum errorem remis hisce temporibus renovarunt, ab avita holicorum doctrina descivisse.

Deniquè, mortuos precibus ac suffragiis vivo apud Deum juvari, & à piacularibus pœnis, ous in Purgatorio torquentur, liberari posse od pertinacitèr negant Hæretici) apertè deastrant Societates illæ, quæ octavo sæculo in mendationem Mortuorum institutæ sunt, & etua Anniversaria, quæ ad eorum animas pœeximendas frequentari cæperunt. De ejusmodi etatibus insignis extat locus apud Venerabilem *um*, qui pro mercede Vitæ Sancti *Cuthberti* Canienſis Episcopi à se conscriptæ hæc rogat in ogo ad *Eadfridum* Episcopum Lindisfarnensem. *lefuncto pro redemptione animæ meæ, quasi pro faaris ac vernaculi vestri, orare, & Missas facere omen meum inter vestra scribere dignemini.* Pluetiam eâ de re leguntur Epistolæ Sancti *Bonifa*piscopi Moguntini & Martyris, ut videre est d *Mabillonium* in Præfatione primæ partis secu:1. Benedictini, quod est Ecclesiæ octavum.

Spiritus Sancti à Patre, Filioque processione ecos inter & Latinos octavo sæculo mota est ntroversia, quam in Conciliis Francofordiensi, Gentiliacensi diremerunt Latini definientes juxtà ipturæ Sacræ & Sanctorum Patrum doctrinam ritum Sanctum à Patre, Filioque procedere. de doctrina, quam uno consensu, apertè, frentèr & perseverantèr sæculis Ecclesiæ septimo

& octavo tenuerunt fideles, & quam etiamnùm constantèr profitetur Ecclesia Catholica, hæc breviter retulisse sufficiat.

D. Hæc antiqua & perpetua doctrinæ Ecclesi Catholicæ consensio unum mihi instar omnium suppeditat argumentum ad tela Hæreticorum eludenda, Sophismata diluenda, & Ecclesiæ Catholic causam felicitèr propugnandam. Habet siquide Ecclesia Catholica, ut jam in præcedentibus Coll quiis luculentèr ostendisti, venerandos primæv doctrinæ & fidei suæ testes. At Hæretici malè si conscii in ipsam antiquitatem temerè insurgun Sanctos Patres lacerant, conculcant, cane pejus angue traducunt odio, atque antiquorum Hæresia charum, quibus, velut suis parentibus, gloriantu errores indeficienti Ecclesiæ judicio prædamnat ab orco revocant, atque obfirmatis animis tuentu Undè sese Novatores produnt, & Fidei Catholic desertores, quia, sicut hesternâ die legebam ap Tertullianum in lib. de Præscript. Hæreticorum capite vigesimo: *Constat omnem doctrinam, quæ cu Ecclesiis Apostolicis Matricibus, & Originalibus fid conspirat, veritati deputandam, sine dubio tenenten quod Ecclesiæ ab Apostolis, Apostoli à Christo, Chr stus à Deo accepit; omnem verò doctrinam de menda præjudicandam, quæ sapiat contrà veritatem Ecclesi rum, & Apostolorum & Christi & Dei*. Item lib. contrà Marcionem cap. 5. ait Tertullianus: *In sum ma, si constat id verius quod prius, id prius quod ab initio, id ab initio quod ab Apostolis; paritèr ul que constabit, id esse ab Apostolis traditum, quod ap Ecclesias Apostolorum fuerit Sacro-sanctum*. Prof ctò, quamtumvis se torqueant, & in omne latus

'rsent Hæretici, nunquàm ostendere poterunt, rinam suam cum Ecclesiis Apostolicis Matrici- & Originalibus fidei conspirare; cùm ex ad- › Catholici non dubitent, doctrinam suam ab stolis esse profectam, quia in Ecclesia Romana, est Apostolica, & omnium Ecclesiarum Mater, ab ipsis Apostolorum temporibus ad nos usque etuâ sæculorum serie constantèr tradita & in- ıbilitèr custodita. Id de Doctrina Ecclesiæ Ca- cæ probè perspectum habeo. Quocircà, ex- amus nunc, si placet, quænam sæculis septimo tavo viguerit Ecclesiæ Disciplina?

I. Sub finem septimi Ecclesiæ sæculi Bella- ia, quæ in Galliis conflagrarunt, Discipli- Ecclesiasticam non minùs quàm Rempublicam ere. Nàm, teste *Sancto Bonifacio* in suis ad Za- iam Papam litteris, nulla tùm in Galliis cele- antur Concilia, Archiepiscopi nulli, Ecclesia- jura pessumdata & conculcata, Bona Ecclesia- à laicis usurpata, Metropoleon ordo turbatus, sque universa Galliarum Ecclesia malis sequen- am sæculo, seù Ecclesiæ octavo, fuit oppressa, *drianus* Papa Carolum Magnum an. DCCLXXIV. æ agentem monere coactus fuerit de aliquo smodi malis remedio afferendo, quod quidem rum se ultrò promisit religiosissimus Rex, & à, ut mox ostendemus, omnem suam ad id striam adhibuit. Tunc desperatissimum colla- Disciplinæ in Ecclesia Gallicana statum sic de- it Sanctus Bonifacius in suis ad Zachariam mum Pontificem litteris: *Franci, ut Seniores t, plusquàm per tempus octoginta annorum Syno- ıon fecerunt, nec Archiepiscopum habuerunt, nec*

Eccle-

Ecclesiæ Canonicæ jura alicubi fundabant, vel renov bant. Modò autem maxima ex parte per Civitates E scopales Sedes traditæ sunt laicis cupidis ad possid dum, vel adulteratis Clericis, Scortatoribus, & P blicanis sæcularitèr ad perfruendum. Huic fœdæ D sciplinæ Ecclesiasticæ in Galliis prolapsioni occasi nem initiumque dedit *Carolus Martellus* Major D mus Regiæ, & Dux Francorum, qui Episcopatuu & Beneficiorum Ecclesiasticorum redditus laicis n bilibus concessit, qui ad Saracenos propulsand militiæ nomen dederant, & in eo Bello suas pe omnes facultates exhauserant. Serpenti tàm gra morbo commodiùs mederi haud potuere Sum Pontifices Gregorius II. Gregorius III. & Zach rias, quàm Vicariatu Apostolico & legatione c mandatâ Sancto Bonifacio per Galliam & Germ niam, ut testatur *Hincmarus* Remensis Episcop Epistolâ nonâ, ubi hæc habet: *Gregorius II. & I Bonifacium Legatum Apostolicæ Sedis ad reformand Christianitatis Religionem, primò Presbyterum, pos verò Episcopum ordinatum direxerunt. Cui per an viginti quinque in eadem prædicatione sine sede Car nali laboranti, Præfatorum successor Zacharias Pa formavit ad locum.* Apostolici ergò Legati muni Missiones, & potestatem omnem Vicarii Apostol per omnes Galliæ, Germaniæque Ecclesias ex cuit Sanctus Bonifacius, Sedi ipse Ecclesiæque d xus nulli, donec aliquantò post, seù anno DCC Zacharias Papa eum Ecclesiæ Moguntinæ Metro litam instituit, cui & primatus affixit dignitate quæ usque in hodiernum diem inter Germaniæ P sules perseverat in Episcopis Moguntinis. At P matus, quem Sanctus Bonifacius in Ecclesiis Ga

ca

s obtinuit, personale dumtaxàt fuit Privilegium, d tempus collatum, nec transivit ad ejus suc-res. Multa Sanctus Bonifacius ad resarcien- collapsam Ecclesiæ Disciplinam ex Episcopis iæ & Germaniæ habuit Concilia, quorum non- in editionibus Conciliorum extant. Ecclesiis omagensi, Remensi, & Senonensi Metropolita-, quibus jam diù privatæ erant, instituit, illis- Pallium à Summo Pontifice impetravit, ut con- ex Epistolis Bonifacii, & Zachariæ, necnon ex oria *Flodoardi* lib.2. cap.16. Verùm, quamvis tus Bonifacius ad Ecclesiasticæ Disciplinæ jam- im in Galliis collapsæ reparationem egregiam am navaverit, nihilosecius cùm plurimi Epi- atus à laicis tenerentur, opus fuit auctoritate cipum, ut iis à Beneficiorum injustâ possessio- ulsis, legitimi in eorum locum sufficerentur stites. Id testatur *Hugo* Flaviniacensis Abbas Chronico Virdunensi, ubi de Carolo Magno ıæ existente hæc habet: *Licèt in restauratione esiarum aliquandò studiosè desudarit, tamen tanta mali moles, ut usque ad Caroli Magni tempora ma- hujus duraverit pernicies veternosa, dùm quod quisque & indebitè usurpaverat, penès se retine- tagebat. Undè, cùm clamores Ecclesiarum ad Se- referrentur Apostolicam, & ab ea requirerent ju- ım, Adrianus Pontifex Carolum Magnum ante- us Beati Petri conveniens, ut omnia corrigeren- obtinuit.* Refert posteà Epistolam, quam Adria- Papa dedit ad *Bertherium* Episcopum Viennen-, in qua hæc scribit Sanctus Pontifex: *Dilectus illustris ac religiosus filius noster Carolus Rex & ricius Romanorum Romam venit, & Pascha Domi-*

ni

ni apud Sanctum Petrum nobiscum egit, ubi inter al monuimus eum de Metropolitanorum honore & de C vitatibus, quæ laicis hominibus traditæ erant, & qu Episcopalis dignitas ferè per octoginta annos à Franc esset conculcata. Subdit denique *Adrianus* Papa, C rolum, cùm hæc & his similia audisset, promisiss quod omnia *ad emendationem suam* venirent, seq omnibus Archiepiscopis, & Episcopis scripsisse, *sicut antiquis privilegiis singulæ Metropolitanæ Urb fundatæ sunt, ità maneant, ut habeat unaquæque M tropolis Civitates sibi subditas, quas Beatus Leo, & a Prædecessores & Successores ipsius post Chalcedonens Synodum singulis Metropolitanis distinxit. Nec pr tereà ulla Metropolis præjudicium patiatur, si ali suffraganeorum aut nos, aut Prędecessores nostri, rogan bus piis Francorum Ducibus Pallium largiti sumu Nec debet Ecclesia ullum damnum sui Ordinis, indè s stinere, si per* LX. *aut* LXX. *aut* LXXX. *& eo ampliùs nos, incuria quorumcumque Præsulum & vastation Barbarorum dignitatem antiquam, & Romanorum A tistitum firmitate roboratam perdidit & amisit. Qua dò innumeris penè annis Spiritu Dei disponente usa f rit. Auctoritate igitur Beati Petri Apostolorum Pr cipis singulis Metropolitanis antiquo more potestat reddidimus.* Hoc pacto curâ hujus vigilantissi Summi Pontificis, Regnante Carolo Magno resta rari cæpit in Galliis Ecclesiastica Disciplina, q tantùm non extincta videbatur.

D. Quænam potissimùm sæculis Ecclesiæ sep mo & octavo circà Episcopos, Presbyteros, & C ricos fuit observata Disciplina?

M. Nulli sæculis Ecclesiæ septimo & octa creabantur Episcopatus, nisi de Metropolitani, S

nc

Provincialis, & Papæ consensu, sicut multis
plis ostendit doctissimus *Ludovicus Thomassinus*
o I. Disciplinæ Ecclesiasticæ cap.LV. S. Bonifa-
octavo Ecclesiæ sæculo Gregorius II. Papa
opum ordinavit, ut Infideles, qui erant in
nania, Christianæ Fidei luce perfunderet. Ac-
etiam idem Bonifacius à Gregorio III. Pal-
, nomen Archiepiscopi, & potestatem consti-
li Episcopos in majoribus locis, ne sordesce-
ignitas, quæ fidelibus venerabilis esse debet:
epimus, inquit Gregorius III. in Epistola ad
facium, *ut, juxtà Canonum statuta, ubi multi-
excrevit fidelium, ex vigore Apostolicæ Sedis de-
ordinare Episcopos, pia tamen contemplatione, ut
ilescat dignitas Episcopalis*. Scripsit idem Pon-
ad Germaniæ Populos, Proceresque, ut his
rem dependerent Episcopis tanquàm auctori-
Apostolicâ constitutis: *Episcopos vel Presbyte-
uos ipse*, idest (*Bonifacius*) *ordinaverit per Apo-
am sibi datam auctoritatem, in Ecclesiæ ministerio
iatis*. Eâ potestate donatus Bonifacius, & in
riam profectus, cùm unum ibi tantùm à Papa
natum Episcopum reperisset, tres alios ordina-
piscopos, totamque Provinciam, cum Ducis
erumque consensu, divisit in quatuor Episco-
s, qui sunt *Salisburiensis*, *Frisingensis*, *Ratispo-
*, & *Pataviensis*. Quod Gregorius III. suâ au-
tate confirmavit data Epistolâ ad Bonifacium
DCCXXXIX. Flagitavit idem Bonifacius à Zacha-
apa Gregorii III. successore ut confirmaret tres
Episcopatus novos, quos ipse in Germania
erat, *Herbipolensem*, *Buraburgensem*, & *Erphes-
ısem*, quos rescripto suo confirmavit Pontifex.

Mos

Mos erat, ut Episcopi à Comprovincialibus E
scopis eligerentur, eorumque electiones à M
tropolitanis confirmarentur prævio examine d
scientia & moribus electorum, ut constat ex C
none secundo septimæ Synodi Generalis. C
diutores & Successores Episcopis dari absqu
gravi causa & evidenti Ecclesiæ bono non pat
batur Ecclesiæ Disciplina. Translationes Epis
porum ab una ad aliam Ecclesiam non fiebant
propter Ecclesiæ utilitatem, immò migrationes E
scoporum, & Clericorum de Civitate in Civi
tem absolutè vetuit Carolus Magnus in Capitu
ri Aquisgranensi edito anno septingentesimo oc
gesimo nono. Antiqua Ecclesiæ Disciplina de r
dentia Episcoporum sæculis septimo & octavo m
tis Conciliorum Canonibus fuit confirmata. Ne
erat Clericis judicia publica, seù sæcularia abs
Episcopi jussu petere, quod approbavit Carolus M
gnus in Capitulari Aquisgranensi, ubi edixit,
*si Clerici inter se aliquod negotium habuerint, à
Episcopo dijudicentur, non à sæcularibus*. Bonoru
Ecclesię administratio erat penès Episcopum, om
tamen bona ab Episcopis acquisita in jus Eccl
cedebant juxtà Canonem quadragesimum prim
conditum in Concilio Francofordiensi. Eccle
redditus & oblationes in quatuor partes, secund
priscum morem, dividere tenebantur Episcopi,
ut unam partem sibi retinerent, alteram Cler
pro suorum Officiorum sedulitate distribuere
tertiam pauperibus & peregrinis erogarent; q
tam denique Ecclesiasticis Fabricis reservare
Curatorum, seù Parochorum institutio penès
lum Episcopum erat, quamvis jure patronatus et
à

cis nominari, vel præsentari possent. Non mi- sæculis septimo & octavo, quàm in præceden- s prohibita fuit Beneficiorum pluralitas, excu- tamen jure meritò debent *Hugo* Caroli Martelli s, qui plures Episcopatus & Abbatias octavo lo administravit, & *Alcuinus*, cui Carolus Ma- Abbatias Sancti Martini Turonensis, & S. Lu- recensis, necnon Abbatiam Ferrariensem in cesi Senonensi contulit, eisque addidit cellam ti *Jodoci*, & Cormaricensem. At enim Hugo, lcuinus non ex cupiditate, aut ambitione tot pantur Beneficiis, sed eo tantùm fine, ut pro- nt Ecclesiæ Gallicanæ, cujus plures Episcopa- & Abbatias Carolus Martellus, ut jam insinua- us, laicis nobilibus tradiderat, qui milites ad m contra Saracenos difficillimum suppedita- . *Hugo* siquidem plures Episcopatus & Abba- retinens, eas in pristinam libertatem vindica- & strenuè impediebat, ne venirent in Laico- potestatem, omnesque, quibus potiebatur, itus in bonum Ecclesiæ convertebat, ut testa- *Chronicon Fontanellense* cap.8. Eodem zelo ani- us *Alcuinus*, proventibus, quos ex Beneficio- pluralitate percipiebat, non ad fastum, luxum- butebatur, sed illos ad restaurandam colla- in Abbatiis disciplinam, & ad bonorum tem- lium statum redintegrandum piè consumebat: *ebat*, inquit Vitæ Alcuini Scriptor ei coævus, *s omnibus otiositatem. Nam aut legebat, aut scri- t, aut discipulos erudiebat, aut orationi vacabat psalmorum decantationi, inevitabilibus tantummo- rporis indulgens necessitatibus.* Uni Ecclesiæ bo- Alcuinus sese totum devoverat, cujus studio

Scho-

Scholam Turonicam moderando, Clericos ad h
pietatis & Doctrinæ Ecclesiasticæ Seminarium co
fluentes instituebat, & sacras prophanasque litter
edocebat.

D. Fuitne status Monasticus sæculis septimo
octavo propagatus, & exactè in Monasteriis obs
vata vitæ Regularis Disciplina?

M. Doctissimus *Mabillonius* in Præfatione
sæculum II. Benedictinum, quod est Ecclesiæ sep
mum, ait S. *Amandum* non solùm Monasteria Vi
rum in Belgio, sed etiam Cœnobia Puellarum, *N
vellense*, *Melbodiense*, *Castrilocense*, *Marcianense*,
alia, nonnulla fundasse, duplicemque in unoquoq
Parthenone conventum fuisse, Monachorum scilic
ac Monacharum, quæ ab illis de more regebantu
At progressu temporis factum est, ut in Cęnobia i
Belgica successerint Monachabus Collegia Cano
carum, & Monachis Canonicorum Conventus, ad
ut, sicut Monachi primitùs Monachabus, ita postn
dùm Canonici Canonicabus Sacramenta administ
rent. Extant etiamnùm in Belgio Cęnobia illa Ca
nicarum, quæ tamen ad nuptias, si voluerint, trans
possunt, teste *Miræo* in Notis ad cap. 13. Cod. Do
ubi hęc habet: *Canonicarum nobili genere progeni
rum, quæ ad nuptias transire possunt Collegia in Ha
nia sunt duo, Montense* (seù Castrilocense) *& Melbod
se: totidemque in Comitatu Namurcensi, Andennense
Monasteriense: & unum in Brabantia, Niveller
omniumque apud Belgas, ut opinor, antiquissim*
De istis Canonicabus adhùc in Belgio existenti
legesis Mabillonium parag. 3. Præfationis ad sec
dum sæculum Benedictinum, ubi de illis latè
serit.

M

Multa à Monachis Benedictinis in Germania
vo sæculo extructa sunt Cœnobia, tàm Viro-
, quàm Virginum, quæ erant Seminaria &
olæ, in quibus pueri ad pietatem, & studia tùm
rum, tùm prophanarum litterarum institue-
ur. In his Germaniæ Cœnobiis, ut ostendit sæ-
tatus Mabillonius in Præfatione primæ partis
i III. Benedictini, quod est Ecclesiæ octavum,
magis abundavit bonorum copia, quàm Sancti-
eligionis. At postquam ex copia, otiove la-
erunt animi, cæpitque Religio magnificè ma-
oli, quàm piè, tùm demùm, inquit clarissimus
uctor, sæcularium cupiditas involavit in Bona
asteriorum, quæ priùs tota in cultum versa
inis violari ducebant nefas.
n Gallia sęculo octavo miserabilis fuit omnium
asteriorum status, valdèque labefactata Regu-
disciplina. *Carolus* quippè *Martellus* Major do-
regiæ variis Bellorum tumultibus impeditus
haustus, Abbatias, ut jam observavimus, Laïcis
inibus concessit, earum prædia in beneficium
buit, eòque tandem processit mali labes, ut
atiæ, seù Virorum Monasteria, fœminis in bene-
m traderentur. Hinc fugati tùm vi, tùm ino-
Monachi, Cœnobia in solitudinem redacta,
ia in precarium laicis promiscuè donata, &
na penè clades Monasticæ Disciplinæ illata, sicut
ratè describit Chronographus Fontanellensis.
tàm grandi malo jàm altas radices agenti re-
ium adhibere conati sunt optimi Principes *Ca-
annus*, *Pippinus*, *Carolus*, & *Ludovicus* Augu-
itidèmque *Carolus Calvus*; eisque collaborave-
Episcopi Gallicani, quorum hæc fuit senten-
 tia,

tia, deformatum Ordinem Monasticum ad pri
num splendorem restitui haud posse, nisi per A
bates Regulares: quod tamen executioni manc
tum non est usque ad finem decimi sæculi, quo *Hi*
Capetus, qui tertiæ stirpis Regiæ nunc in Galliis
liciter regnantis caput est, hoc malum omninò
stulit, & integram Ecclesiis, & Monasteriis elig
dorum Præfectorum, seù Episcoporum, & Ab
tum Regularium libertatem restituit. Floruerunt
men in Galliis septimo Ecclesiæ sæculo Sanctissi
Abbates, quorum Vitas describit Mabillonius
culo II. Benedictino, multique Monachi octavo
culo ad Episcopatus, & ad gravissima gerenda
gotia fuerunt assumpti, quorum Acta sæculo III.
nedictino exhibet idem Mabillonius. Regula S.
nedicti in Gallia, Germania, & Anglia primas
nebat octavo sæculo, eamque omnia penè Mona
ria susceperunt. Quò factum est, ut paulati
omnes in Occidente Monachi haberentur alu
Beati Benedicti, ejusquè Regulam fuerint ample
Anteà siquidem multi erant Monachi, qui à pri
genia origine Sectatores, successoresque erant
rum, qui instituti fuerant à *Martino, Cæsario, Ca*
no, & *Columbano*, sed hi omnes octavo Ecclesiæ
culo, relictis hisce Regulis, quas priùs indiscri
natim profitebantur, ad unam Sancti-Benedicti
gulam, quæ, præ cæteris, ut ait Sanctus Grego
Magnus; est *discretione præcipua*, sese totos co
lerunt. Episcopis subditi erant tàm Monac
quàm sanctimoniales. Concessa tamen fuere o
vo sæculo Privilegia nonnullis Monasteriis, qu
vel omninò, vel ex parte, ab Episcoporum juri
ctione solverentur. Inter quæ duo insignia hal

privilegia, unum videlicèt Fuldenſi Monaſterio ıcharia Summo Pontifice conceſſum, rogante ᵭto Bonifacio Moguntino Archiepiſcopo, qui ı fundaverat; alterum *Fulrado* San-Dionyſiano ›ati indultum à Stephano Tertio pro omnibus ıaſteriis ab ipſo in Galliis fundatis, aut deinceps ›o, vel ejus ſucceſſoribus fundandis & conſtruen-. Pecuniam exigere pro ingreſſu in Monaſte- ı diſtrictè prohibitum erat, & Simoniæ ſpecies itò cenſebatur. Monachorum, & Sanctimonia- ı in quovis Monaſterio determinatus erat nu- us juxta facultates Monaſterii. Ignobilibus æquè ıobilibus puellis patebat aditus ad Monaſte- poſtquàm earum vocatio fuiſſet probata, ſed vigeſimum quintum ætatis annum Sanctimo- :s non conſecrabantur, ita ſancitum eſt in Ca- lari Aquisgranenſi cap. XLVII. his verbis: *Virgi- ıon velentur antè* XXV. *annos*. Idem ſtatutum eſt ;oncilio Francofordienſi Canone XLVI. Qui ad ſcopatum ex Monachorum ordine aſſumebantur, : regularis propoſitum ſervare tenebantur, ut :re eſt in Actis Sanctorum, qui octavo Eccleſiæ ılo è Monaſteriis ad Epiſcopatum provecti ſunt, : Acta exhibentur à doctiſſimo Mabillonio ſæcu- ıı. Benedictino. Fœminis ad Eccleſias Mona- rum aditus non patebat, quæ licèt diſciplina ›liùs non vigeat, optandum tamen eſſet, ut ſal- ı fœminis in Chorum, in Sanctuarium, & Sacra- n in Monaſteriis ingreſſus eſſet omninò prohibi- , quod tamen (proh dolor!) non ubique obſer- ur. Mabillonius in Præfatione primæ partis ſæ- ı III. Benedictini, quod eſt Eccleſiæ octavum, re- : rem certè ſingularem, videlicèt tantum fuiſſe

Monachis id temporis ſolitudinis amorem, ut mi-
racula, ſi quandò per ſanctos domeſticos in Ecc
ſiis ſuis patrarentur, aut occultare, aut cohibe
pro virili ſtuderent, ne confluentium hominum t
bas paterentur, eorumqne frequentiâ regularis
ſciplina remitteretur. Sic Sanctus *Hidulphus*
Epiſcopo Trevirenſi Medianenſis Monaſterii prin
Abbas præcepit Sancto *Spinulo* etſi mortuo, u
patrandis miraculis ceſſaret, quamvis indè tem
ralia etiam commoda in Monaſterium redundare
Sed, quod mirum eſt, præcepto Abbatis obedi
Sanctus *Spinulus*, teſte *Richerio* Senonenſi Chro
grapho, ceſſaruntque miracula, *& affluentia po*
lorum repreſſa, Abbas & fratres ſine tumultus m
ſtia Deo deindè ſervierunt. O! utinam omnes,
regularem diſciplinam profitentur, hunc ſolitu
nis amorem vitæ Aſceticæ tàm neceſſarium, nec
ſæculi contemptum cordibus penitiùs infixum
berent, ſæpiùsque meditarentur id quod Caro
Magnus in Capitulari Aquisgranenſi cap. LXXIII.
in Capitulis, quæ Monachos propriè ſpectant,
ſim inculcat, videlicèt, *ut Monachi monachicè &*
gularitèr vivant, omnimodis ſecundùm votum ſuu
ſecundùm quod ſcriptum eſt: Vota veſtra reddite
mino Deo veſtro. Et iterùm: *meliùs eſt non vove*
quàm vovere & non reddere.

D. Suppetitne tibi aliquid aliud dicendu
circà Diſciplinam, quæ ſæculis ſeptimo & oct
fuit obſervata ergà Epiſcopos, aliosque Eccl
Miniſtros?

M. Epiſcopi, aliique Miniſtri ſacri ob lap
carnalem perpetuâ depoſitione ſeptimo Eccleſiæ
culo puniebantur. Id Sancto *Amando* Traject
I

iscopo districtè observandum præcipit *Martinus* pa in Epistola ad ipsum directâ his verbis : *Qui* *el post suam ordinationem in lapsu ceciderit , dein-* *s jam depositus erit , nullumque gradum Sacerdotis* *erit adipisci , sed sufficiet ei lamentationibus , fleti-* *que assiduis , quò usque advixerit , in eadem senten-* *perdurare, ut commissum delictum valeat extingue-* Auctoritas judicandi causas Episcoporum ac-torum, eosque deponendi, in Galliis erat penès odum Provincialem , ut videre est in Capitulis *lramni* Metensis Episcopi. Auctoritas tamen Sy-i Provincialis non erat suprema , sed accusati epositi Episcopi poterant ab ejus judicio appel-ad Sedem Apostolicam . Eadem circa judicia onica & depositiones Episcoporum in Anglia ,vo Ecclesiæ sæculo vigebat disciplina , ut con-ex iis , quæ gesta sunt in causa *Vvilfridi* Episco-qui in Concilio Provinciali depositus ad Sedem stolicam appellavit,ac in Synodo Romana abso-s est , sicut refert Venerabilis *Beda* lib.5. Histor. cl. Gentis Anglorum cap.xx.idem post Bedam intur *Eddius Stephanus* coævus Auctor in Vita cti Vvilfridi apud Mabillonium Tomo 1. sæcu-. Benedictini , & *Fridegedus* & *Eadmarus* in Vita dem Sancti Vvilfridi apud Mabillonium parte na sæculi III. Benedictini . Non solùm Episco-sed etiam Presbyteri Verbum Dei prædicabant, olligitur ex Capitulari Aquisgranensi Caroli Ma-anno DCCLXIX. cap. LXXX. Sacerdotes non ordi-intur octavo Ecclesiæ sæculo antè tricesimum is annum, nisi Ecclesiæ utilitas alitèr postularet; enim eos ab anno ætatis vigesimo quinto inau-ari posse permisit *Zacharias* Pontifex Maximus

in Epiſtola ad Bonifacium Archiepiſcopum Mogu
tinum. Clericos Epiſcopis & certis Eccleſiis ad
cebat ordinatio, eorumque Tonſura triplex diſt
guebatur, videlicèt *Romana*, *Græcanica*, & *Scoti*
Clericorum Romanorum Tonſuram ſæculis ſeptir
& octavo uſitatam deſcribit Canon quadrageſim
Concilii quarti Toletani anno DCXXXIV. celebra
ut nimirùm *omnes Clerici; vel Lectores, ſicut Lev*
& Sacerdotes, detonſo ſuperiùs capite toto, infer
ſolam circuli coronam relinquant. Græci Sacerdo
& Monachi penitùs detonſi erant. Demùm Bri
nibus, ac Scottis mos erat anteriorem partem
pillis nudare ab aure ad aurem poſteriori inton
Occaſione iſtius Tonſuræ Scoticæ, quæ à Romar
diſcrepabat, gravis Britones & Scottos inter & R
manos exorta eſt altercatio, cui tandem octavo
leſiæ ſæculo finem impoſuerunt Monachi Benedi
ni, & Britones ac Scottos ad Romanæ Eccleſiæ
remonias, & ad pacem atque concordiam revc
runt. Clerici omnes octavo ſæculo in Societate
in Seminariis vivebant, vel in Monaſteriis. Cat
dralis Eccleſiæ Clerus in Epiſcopio adunatus er
Eodem ſæculo *Chrodegangus* Metenſis Epiſcop
Regnante in Galliis *Pippino*, Clerum ſuum in So
tatem congregavit, ſeù Canonicorum Congre
tionem inſtituit, quibus Regulam ex Canonib
Sanctorumque Patrum ſcriptis, & maximè ex
gula Sancti Benedicti conflatam præſcripſit, eos
men voto paupertatis minimè adſtrinxit, ut fa
colligitur ex Capitibus XXXI. & XXXII. ipſius Re
læ, quam edidit *Labbeus* Tomo VII. Concilioru
Capite ſiquidem XXXI. Statuit *Chrodegangus* ut
nonici facultates ſuas Congregationi donare
bea

nt, retentò tamen toto vitæ tempore, si lubue- , usu fructu. Et Capite xxxii. decernit idem :rodegangus, ut, *si aliquis uni Sacerdoti pro Missa , vel pro Confessione, aut infirmitate, seù pro quo- t charo suo, aut vivente, aut mortuo, aliquid in mosynam dare voluerit, hoc Sacerdos à tribuente ac- at, & indè quod voluerit faciat*. Ex quibus ver- colligere proclive est, Canonicos à Chrodegan- Metensi Episcopo institutos voto paupertatis non e adstrictos, ac subindè non fuisse Canonicos ;ulares, quos non minùs paupertatis voto, quàm ; obedientiæ & castimoniæ ex Regularis vitæ tuto obstrictos esse debere certum est apud nes.

D. De Doctrina Morali, quâ sæculis septimo octavo Pastores, aliique Animarum Rectores istianos imbuebant; superest ut in fine hujusce loquii paululùm disseramus.

M. Doctrinam Moralem sæculis septimo & vo puram adhùc & illibatam fuisse facilè colli- oteit non solùm ex Operibus Sanctorum Patrum criptorum Ecclesiasticorum, qui his sæculis flo- :unt, in quibus sanctissimæ benè vivendi præ- buntur regulæ, nec minimum extat vestigium umce opinionum, quas ad excusandas excusa- nes in peccatis invexerunt moderni quidam Ca- tæ à Sede Apostolica non semel proscripti, quo- n nomina, nedùm libros, utinàm orbi Christia- nescire licuisset; verùm etiam ex præclarissimis s documentis, quæ leguntur in Capitulari Aquis- nensi cap. LXXX. ubi Verbi Dei præconibus, & , quibus ex officio incumbit cura Animarum, :ma prædicandi, & fideles ad bonos mores infor-

mandi his verbis statuitur: *Sed & omni instan admonete eos*, idest fideles, *de dilectione Dei & P ximi, de Fide, & spe in Deo, de humilitate & pati tia, de castitate & continentia, de benignitate & m sericordia, de eleemosynis, & Confessione peccator suorum, & ut debitoribus suis secundùm Orationen Dominicam, debita sua dimittant, scientes certissim quod qui talia agunt, Regnum Dei possidebun* Venerabilis etiam *Beda*, qui octavo sæculo florui in Epistola ad *Egbertum* Eboracensem in Anglia A chiepiscopum scribens, ipsum etiam rogat, *ut p pulis sufficientes Doctores vitæ salutaris adhibeat, hoc eos inter alia discere faciat, quibus operibus m ximè Deo placere, à quibus debeant se abstinere pe catis, quàm frequenti diligentia signaculo se Domini Crucis, suaque omnia munire; quàm salutare sit om Christianorum generi quotidiana Dominici Corporis sanguinis perceptio, juxtà quod Ecclesiam Christi Italiam, Galliam, Africam, Græciam, ac totu Orientem solertèr agere* noverat. *Quod videlicèt nus Religionis*, inquit, *ac devotæ sanctificationis t longè à cunctis penè Provinciæ nostræ laicis per in riam docentium, quasi peregrinum abest, ut hi, inter illos religiosiores videntur, nonnisi in Natali D mini, & Epiphania, & Pascha sacrosanctis M steriis communicare præsumant: Cùm sint innum innocentes & castissimæ conversationis pueri ac pu læ, juvenes, & Virgines, Senes & Anus, qui om die Dominico, sive etiam in Natalitiis Sanctorum A stolorum & Martyrum, quomodò ipse in Sancta mana Ecclesia fieri vidisti, Mysteriis cælestibus co municare valeant. Ipsi etiam conjugati, si quis mensuram continentiæ ostendat, & virtutem castita*

i

inuet, idem & licentèr possint, & libentèr facere lint.

D. Antiqua est, ut video, doctrina de frequen- Communionis usu, & tamen paucis abhinc die- s obvium quemdam habui Theologum, qui mul- argumentis mihi persuadere volebat, doctrinam frequenti Communionis usu non solùm contra- m esse præsenti Ecclesiæ praxi, quâ fideles ad an- um dumtaxàt Communionem in Paschate pera- ıdam obstringuntur, sed etiam alienam esse à nmuni opinione illorum Theologorum, qui anti- e retinendæ disciplinæ tenacissimi docent, à fre- :nti Communione Christianos arceri ac submo- i debere. Esto nunc, si placet, istius controver- Arbiter & Judex.

M. Nec præsenti Ecclesiæ praxi, nec sententiæ eologorum, qui sunt studiosi antiquæ disciplinæ tores, adversatur, sed potiùs apprimè consen- ıeus est frequens Communionis usus. Ecclesia ippè non hanc legem de annua Communione in ſchate peragenda sanxit, ut à sacræ Communio- frequenti usu dignos arceret, quæ omnes stimu- & hortatur ut eam vitam agant, quæ hunc Ange- 'um cibum quotidiè mereatur accipere; sed eâ tan- m lege sategit pia Mater Ecclesia, ut in tanta mo- m laxitate, cùm eò frigiditatis & teporis venissent ıristiani, ut in plures annos Communionem dif- :rent, semel ad minùs singulis annis in Paschate nnes sacrorum Mysteriorum essent participes, ›c est, Christi Domini Corpus acciperent. Porrò, equentem Communionem semper suasit Ecclesia, egulas tamen præscripsit, ad quas Communionis equentia aut raritas exigi debeat. Veris Chri- stia-

ſtianæ vitæ cultoribus & animabus puris freque
tiorem Communionem multùm ſpiritualis fruct
afferre ſemper credidit Eccleſia. Hinc trium pri
rum Eccleſię ſęculorum Chriſtiani,quorum omniu
cor erat unum & anima una in Domino, quotidi
vel frequentèr cœleſti Euchariſtiæ cibo reficieba
tur. At Sanctum dandum eſſe canibus, margar
tas antè porcos projiciendas, & Sacram Comm
nionem hominibus in peccata mortifera relapſ
impertiendam eſſe ſtatim ac è cæno emerſerunt, v
ſua crimina adhùc fumantia præcipiti Confeſſione
in aurem Sacerdotis inſuſurrarunt, nunquàm exiſt
mavit Eccleſia, nunquàm docuerunt Sancti Patres
nullus unquàm affirmabit Theologus, ſaltèm ex hi
qui ſaniori Theologiæ Morali ſunt addicti. Ven
rabilis itaque *Beda* non omnes promiſcuè Chriſti
nos octavi ſæculi ad frequentem Communionem
hortabatur, ſed dumtaxàt eos, qui erant *Innocen
tes*, ait enim: *Cùm ſint innumeri innocentes, e
caſtiſſimæ Converſationis*. Sed enim *innocentes* dicun
tur hi, qui tametſi peccatis venialibus obnoxii ſin
Baptismi tamen gratiam inviolatam & incolume
tenent; vel hi, qui baptiſmalis quidem gratiæ ja
cturam fecerunt, ſed peccatorum ſuorum macula
ſincera, ferventi, & accuratâ pœnitentiâ eluerun
atque ad laudabilis vitæ Chriſtianæ Inſtitutum,
ad optimam frugem ſeſe receperunt. Id genus In
nocentes Chriſtianos ad frequentem Communio
nem perpetuò invitavit, & etiamnùm invitat E
cleſia. Cæterùm,Sacramenta Pęnitentiæ & Euch
riſtiæ non omnibus indiſcriminatim Chriſtian
fuiſſe antiquitùs adminiſtrata, facilè colligitur no
ſolùm ex conſtanti Sanctorum Patrum doctrina
quàm

am hìc adducere & explicare nimis longum esset, etiam ex ea consuetudine, quæ sæculis Ecclesiæ timo & octavo obtinebat, juxtà quam his, qui icum sententiâ capite plectebantur, Sacramen- Pœnitentiæ & Eucharistiæ ob tres causas denega- itur, quarum prima hæc erat, quòd author vitæ, hor gratiæ Christus Dominus, aut iis dandus n esset, quibus vita non concedebatur, aut qui- donaretur ipse, iis vita quoque donari deberet. era ea erat, quod peccata per pœnitentiam obli- ata, jàm non deberent inquiri, nedùm puniri Judices publicos. Tertia tandem ratio, peteba- ex incerto exitu & fructu Confessionum & Pœni- tiarum hujusmodi præfestinatarum, quas since- non esse continua experientia, heù nimium! do- . Hinc est, quod antiqui Patres, ut videre est ad Sanctum Augustinum Epistolâ LV. veteris edi- nis, pro reis sententiâ Judicum damnatis tàm diosè, tàm sollicitè deprecarentur, ut vitâ diu- s productâ sinceram pœnitentiam non verbis tùm, sed factis, miseri illi probarent. Scili- , probè sciebant veteres Patres, paucas horas mortem sanctè obeundam Viris scelestissimis ficere vix posse, rarumque & arduum esse post igam ætatem pravè & nequitèr actam cum Deo conciliari, quia multorum annorum debita vix ne vix quidem pauculis horis exolvuntur. Hæc nsuetudo reis ultimo deputatis supplicio Sacra- enta Pœnitentiæ & Euchariſtiæ denegandi viguit Galliis usque ad finem sæculi decimi quarti, seù annum usque MCCCXCI. quo Carolus VI. Gallia- m Rex permittere cæpit, ut reis non multò post patibulum ducendis Presbyter concederetur, qui

eo-

eorum Confeſſiones exciperet. Mos tamen adh
obtinet in Galliis reis ultimo afficiendis ſupplic
Euchariſtiæ Sacramentum denegandi.

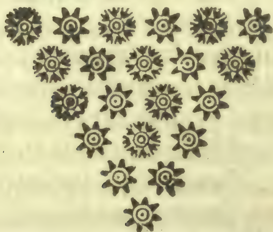
D. Certè probare neutiquàm poſſum ha
conſuetudinem, quæ adhùc, ut dicis, obſervat
in Galliis, abnuendæ videlicèt Euchariſtiæ reis ſe
tentiâ Judicum morti addictis, maximè cùm videan
Romæ, in tota Italia, & in aliis Orbis Chriſtia
Regionibus hunc morem eſſe receptum, ut reis u
timo puniendis ſupplicio Sacramenta Pœnitentiæ
Euchariſtiæ impertiantur.

M. Utut ſit de hac conſuetudine, quæ etiam
nùm obſervatur in Galliis, & quam damnare no
auſim, certò affirmare poſſum cum doctiſſimo *Lud
vico Thomaſſino* Tomo 2. *Veteris & novæ Diſciplin*
cap. LXXVI. nihil omninò decerpi honoribus, qui ſa
croſanctæ Euchariſtiæ debentur, dùm ejus particip
fiunt rei, qui mox proprio cruore ſcelera ſua ſu
abſterſuri, quia Hoſtiæ pro omnium hominum ſa
lute oblatæ non poteſt non congruere, quidquid ho
minum eorumdem ſaluti conducibile eſt atque pro
ficuum. *Joannes Chiffletius*, qui Diſſertationem ho
de argumento, quod in præſentia verſamus, edidit
complures profert Pontificum Bullas evulgatas i
gratiam piarum ſodalitatum, quæ reis & carcerati
juvandis dicatæ ſunt, potiſſimùm verò ut Euchari
ſtiæ Sacramento muniantur antè mortem. Profer
etiam multos Scholaſticos, Doctores, & caſuun
conſcientiæ Tractatores recentiores, quorum ali
cenſent, non eâ ipsâ die capitali ſupplicio affici de-
bere reos quâ Euchariſtiam perceperunt; alii verò
exiſtimant, etſi ea ipſa die morte afficiantur, ni-
hil tamen indè dedecoris reſilire in ſacram Eucha-
ri-

iam , cùm patrata facinora vindicari ac puniri
eat lex justitiæ , nec id alienum esse possit à Chri-
, qui lex princeps est justitiæ . Cœterùm, quam-
laudanda & probanda sit illa consuetudo , quæ
x inolevit , Sacramenta Pœnitentiæ & Euchari-
administrandi reis , qui sententiâ Judicum da-
ati propediem in patibulo sunt morituri , nihilò
ùs ex antiquo more denegandi reis utrumque
ramentum , & ex doctrina Sanctorum Patrum ,
præpoperas Confessiones & pœnitentias gravi-
uspectas habent,facilè colligere possumus,quàm
è se gerant illi Confessarii , qui peccatoribus sæ-
in eadem flagitia relabentibus,nec ulla congrua
eræ conversionis indicia prębentibus absolutio-
beneficium non impendunt , donec sinceram
conversionem dignis pœnitentię fructibus pro-
es , absolutionis salubritèr accipiendę capaces
erint . Hæc sedulò meditare , charissime Disci-
, & , si aliquandò , divina disponente providen-
contingat,ut curam Animarum suscipias, fac ut
dministratione Sacramentorum Pœnitentiæ &
haristię duas istas Regulas semper prę oculis ha-
, quarum prima hæc est : Sacerdos , ne pote-
clavium sibi divinitùs traditâ abutatur , pecca-
s in mortalia continuò relabentes flagitia, atque
stę vitę seriem post iteratas Confessiones mini-
emendantes, absolutionis beneficium statim do-
non debet , donec dignis pœnitentię fructibus
versionis sinceritatem probaverint . Altera Re-
ista est:Christiani,qui post amissamBaptismi in-
entiam,ii potissimùm qui in lethalia peccata ite-
s lapsibus recidunt, non debent antè dignos sin-
pœnitentiæ fructus ad sacram Communionem
acce-

accedere. Has duas Regulas ex Sanctorum Patri doctrina depromptas, si aliquandò ad regimen a marum admotus diligentèr observes, & te ipsi salvum facies, & eos, qui te audient.

D. Præclara ista moralia documenta memo meæ adamantino clavo infigere satagam, quibus ut par esset, uterentur animarum Rectores, non t profectò essent larvatæ pęnitentię, & sacrilegę Co muniones, nulloque negotio extirpari possent om abusus, qui in administrationem Sacramentorur pœnitentię & Eucharistiæ irrepserunt; cùm è con violatis illis Regulis, omnis Disciplina Ecclesiast labefactetur, omnis Christianorum salus prodatu omnis sinceræ conversionis spes extinguatur, om bus vitiis aditus & impunitas aperiatur necesse His igitur saluberrimis documentis præsenti Col quio, & Historiæ Ecclesiasticæ sæculorum septimi octavi finem imponamus.

H

HISTORIA ECCLESIASTICA

IX. Ecclesiæ sæculi.

Variis Colloquiis digesta.

ANimus quidem erat, duo,quæ sequuntur Ecclesiæ sæcula, nonum videlicèt & decimum connectere, eorumque simul describere historiam. Sed attentâ ubertate rerum, quę in historia noni Eccle- æculi examinandæ occurrunt, & in pauca, sine ua Historiæ Ecclesiasticę imminutione,contrahi d possunt, consultiùs esse duxi, ne hic Tomus in orem, quàm par sit, excresceret molem, deci- cclesiæ sæculi historiam ad proximum Tomum ittere, & hìc seorsim noni sæculi concinnare oriam, quam juxtà facilem ac expeditam nobis enùs à principio præscriptam methodum, sex loquiis compendiosè narrare, ac dilucidè ex- are pro viribus satagam. In primo Colloquio ibebo Statum Ecclesiæ tàm in Oriente, quàm in idente sub Imperatoribus & Principibus Chri- nis. In altero contexam seriem Episcoporum, nono Ecclesię sæculo Sedes Romanam, & Con- tinopolitanam tenuerunt, prætermissâ omninò Episcoporum Ecclesiarum Alexandrinę, An- henæ, & Hierosolymitanę, quia prædictę Ec- ię, ut jam in superioribus Colloquiis ostendimus,

mus, à ſeptimo ſeculo, quo à Barbaris, ſeù Sa cenis occupatæ & oppreſſæ fuerunt, Catalogun dumtaxàt conſervarunt Epiſcoporum Hæretic rum, maximè *Jacobitarum*, qui illas rexerunt, de quibus nihil aliud quidpiam compertum hab mus præter ea, quæ in Colloquio ſecundo in hiſt riam ſeculorum ſeptimi & octavi ex *Papebrochi* ex *Bollandi Continuatoribus*, & ex *Euſebio Renaudot* jàm obſervavimus. In tertio Colloquio profera in medium graves contentiones & controverſia quæ nono ſeculo Eccleſiam haùd parùm perturb runt. In quarto diſſeram de Conciliis, quæ ad dem ſtabiliendam, & ſanciendam Eccleſiæ diſcip nam fuerunt variis in locis convocata. In quint Virorum illuſtrium, qui ſeculo nono doctrinæ pietatis laude claruerunt, Geſta atque Opera in cabo. In poſtremo tradam Synopſim Doctrin Moralis Chriſtianæ, & Diſciplinę tàm Eccleſial cę, quàm Monaſticę, quæ nono ſeculo viguit.

COLLOQUIUM PRIMUM.

In quo exhibetur Status Eccleſiæ tàm in Oriente, quàm in Occidente ſub Imperatoribus, & Principibus Chriſtianis.

D. FUitne nono ſæculo ſub Imperatorib Orientis tranquillus Eccleſiæ Status, n ximè poſt mortem *Irenes* Auguſtæ, quam, ut i præcedentibus Colloquiis obſervaſti, *Nicepho* Patricius Conſtantinopolitanus, & Logotheta g

ne

ralis Imperio dejectam in *Lesbum* Insulam relevit anno DCCCII. in quo exilio ærumnis confe- obiit, ipse verò per tyrannidem Imperium init?

M. Ecclesia in Oriente summâ pace potita est perante *Irene* fœminâ piissima, *cujus opera Deus cta, quæ prior discordia, instar serpentis lubricisæ, Ecclesiæ irrepens distraxerat, in rectæ fidei m confessionem clementissima benignitate adduxit*, uit *Ignatius* Diaconus in Vita Sancti Nicephori riarchæ Constantinopolitani loquens de septi- Synodo generali *Irenes* Imperatricis operâ congatâ. At exauctoratâ *Irene*, quæ à Græcis cor die XIII. mensis Augusti, Ecclesia multis prois fuit agitata à *Nicephoro*, qui, in Monasterio lusâ *Irene*, & *Bardanio*, cognomento *Turco*, qui itus à militibus fuerat Imperator salutatus, oto & excæcato, tyrannicè Imperium occupa-, & filium suum *Stauracium* manibus *Tarasii* Parchæ Constantinopolitani Imperatorem coroi curavit, *hominem*, ut scribit *Theophanes*, *sivè tus speciem, sivè corporis robur, sivè denique tis captum spectes, ad eam dignitatem planè inen*. Nicephorus potitus Imperio *Paulicianis* no- Manichæis impensè favit, eosque, teste Theone, liberè cum aliis vivendi, & Civitatis jure à metum utendi facultatem dedit: *ex quo mul- evioris ingenii homines nefariis eorum opinionibus avari contigit*. Christianos pios crudelitèr perutus est. Episcopos, Clericos, & Monachos imè habuit, & à Magistratibus opprimi, concari, hisque in servorum modum, eorumque is impunè abuti jussit. *Theodorum Studitam, Jo-*

 sephum

ſephum Theſſalonicenſem Epiſcopum ejus fratrem *Platonem*, & alios Monachos Urbe ejecit, & in exilium ablegavit eo ſolo nomine, quòd ipſi ſe ſegregaſſent à communione *Nicephori* Patriarchæ Conſtantinopolitani, qui *Joſephum* Presbyterum & OEconomum Magnæ Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ à *Taraſio* deceſſore Nicephori Patriarchę Conſtantinopolitani ob conciliatas inceſtas nuptias *Conſtantini* Imperatoris filii *Irenes* cum pellice *Theodote* depoſitum in priſtinum Presbyteri locum reſtituerat. Tyrannicas in populum exactiones, & tributa inſolita, quibus Eccleſiam opprimebat ſcelestus ille & inexplebilis avaritiæ Imperator, enumerat Theophanes, quas ſummatim ex eo indicat Baronius. Hinc *Theodoſio* Patricio familiari ſuo ſe illum de nimia erga Eccleſias ac populum duritie arguenti, reſpondit immaniſſimus ille Imperator *cor ſuum, ut olim Pharaonis, obduruiſſe*. Bellum cum Saracenis habuit, à quibus pacem turpiſſimis conditionibus redimere coactus eſt. Sed non diù tam ſcelerati capitis pœna dilata eſt. Ingreſſus quippe *Nicephorus* in Bulgariam cum exercitu, & proſpere aliquot præliis redditus inſolentior, tandem à *Crummo* (is erat Bulgarorum Rex) victus, captus ac interemptus eſt. *Amputatum Nicephori Caput advenientibus variis Nationibus oſtentandum per dies multos in Romanorum dedecus & vituperium in ligno ſuſpendit Crummus Rex Bulgarorum*, inquit Theophanes. In hoc prælio omnis ferè Græcorum nobilitas periit, multique è militibus capti, qui fidem ejurare nolentes Martyrio coronati ſunt, quorum memoriam Menæa Græcorum ad diem XXIV. menſis Julii celebrant. Sic extinctus eſt impius *Nicephorus*

DCCCXI. postquàm imperasset annos octo, menses tidem, & dies XXVI. *Stauracius* ejus filius multis lneribus in prælio sauciatus Constantinopolim speratâ valetudine delatus, dùm novas cædes mour, atque Imperium uxori suæ *Theophaniæ* firare cogitat, *Michaël Curopalates*, ab avo suo dictus *nghabe*, consiliorum ejus executionem anteveris, à Senatu & exercitu Imperator est salutatus, *Stauracius* frater *Procopiæ* uxoris Michaëlis Cupalatis in Monasterium detrusus est.

D. *Michaël Curopalates* ad Imperium evectus paravitne ea, quæ illius decessor *Nicephorus* Ecsiæ intulerat damna?

M. Inter optimos Imperatores jure merito numerandus est *Michaël Curopalates* cognomento *nghabe*. Testatur siquidem *Theophanes*, ad innueras istius Imperatoris virtutes ac probos mores cessisse, *quod cùm pietate & recta in Deum fide exleret, eorum, qui se quocumque prætextu, sivè leimo, sivè perverso, Ecclesiæ cætu sejunxerant, æruna graviter offenderetur. Quapropter, Sanctissimum triarcham* (Nicephorum Constantinopolitanum) *erosque omnes, qui pacis commune bonum promoe poterant, assiduis precibus & hortatibus interlare non desistebat, præ cæteris verò Theodorum lii Præpositum, & Platonem, & Josephum Thessaicæ Archiepiscopum Theodori fratrem arctiori cuia mancipatos, unà cum studitarum Monasterii priribus ad concordiam & unitatem revocare studebat, e res ei feliciter successit.* Zelo quoque maximo ntissimus Imperator accensus animadvertere vo: in Hæreticos *Paulicianos* novos Manichæos, cas pœnâ Nicephori Patriarchæ & aliorum Ortho-

doxorum hortatibus pronunciatâ. Sed, ut scribi
Theophanes, aliorum malè feriatorum consiliis
pœnitentiæ ab illis hæreticis ineundæ obtentu, r
sententiam executioni mandaret impeditus est. Ec
rum tamen haud paucos capitis abscissione damna
vit. Verùm, quod dolendum est, brevi admodùm
tempore habenas Imperii moderatus est *Michaël*
quippè qui, repudiatis pacis conditionibus, qua
ei *Crummus* Bulgarorum Rex offerebat, exercitum
anno DCCCXII. in Thraciam duxit, eique *Crummu*
numeroso exercitu obviam venit. Conserto præli
Imperator cum multis suorum velocissimâ fugâ pu
gnæ se se subduxit, adeò ut *Crummus* ipse spectacu
novitate deterritus, insidiarum in suos structarum
quod oculis probabat, apparatum existimaret. Ul
verò tam præcipitis fugæ veritatem compertam h
buit, stragem Romanorum maximam edidit, & i
signem victoriam reportavit. Militares copiæ de
Imperatoris fuga certiores factæ, *Leonem Armenu*
ut periclitantem Christianam Rempublicam sust
neret, & projectum colligeret Imperium, rogarun
Leo Armenus primùm simulatâ modestiâ aliqu
tempore pendulus hærere visus est; at, rogante N
cephoro Patriarcha Constantinopolitano, ut Clavu
regeret Imperii, quo *Michaël* tanto ferendo one
impar se se spontè abdicabat, Imperii insignia s
scepit, & à Nicephoro Patriarcha coronatus es
Michaël verò, *Procopia* ejus uxor, eorumque libe
Theophylactus, & *Ignatius*, qui posteà Constantin
polis Patriarcha fuit, Monasticum habitum indu
runt, & jussu *Leonis* Imperatoris ad Insulam *Prot*
fuerunt relegati. Sed *Theophylactus* & *Ignatiu*
priusquàm in exilium ducerentur, virilibus orba
seù castrati sunt. D. L

D. Leo Armenus fuitne in administratione
nperii & in procuranda Ecclesiæ pace similis de-
ssori suo *Michaeli*?

M. Leo Armenus coronatus Imperator die x.
ensis Julii anni DCCCXIII. multùm *Michaeli* deces-
ri suo dissimilem se præbuit. Nàm, licèt in rebus
nperii administrandis solers ac vigilans fuerit,
Bulgaros siquidem ingenti prælio vicit, & contrà
rabes feliciter pugnavit) in his tamen, quæ ad
eligionem attinent, summam impietatem prodi-
t, cujus etiam infausta præsagia in ipsa sua coro-
tione dedit, quæ descripsit *Ignatius* Diaconus in
ta S. Nicephori Patriarchæ Constantinopolitani:
auguratus *Leo Armenus* Imperator falsum quem-
m Vatem nomine *Sabbatium* consuluit, qui ei,
filio *Constantino* duos suprà triginta Imperii pro-
sit annos, si omnem Imaginum memoriam & cul-
n abolere vellet. Eâ diuturni Imperii spe inesca-
s ambitiosus & sacrilegus Imperator, instauratâ
onomachorum Hæresi, in omnes Christianos
naginum cultores anno secundo Imperii sui tanto
ore sævire cæpit, ut *vidisses velut in captivitate
stili Sacrarum Ædium conculcari donaria, & quæ
lgò intacta fuerant atque inespectata, prophanis
ihi manibus, ac promiscuè plebis exponi spectaculo:
Ecclesiis expelli Pastores, & Lupos gregibus præ-
: fugari qui rectam doctrinam profitebantur, qui-
s verò execrationi illa erat, eos in domesticos & ne-
sarios recipi: Clericos ludibria atque verbera ex-
rtos, firmissimis undequaque ergastulis detineri:
zaræos nostros verberibus, fame, siti, diuturnis
ceribus ac laboribus maceratos, ad extrema usque
icula inter cruciatus perseverare, & horum quidem*

alios gladio vitam amittere, alios culeis inclusos, vinctosque saxorum more alto pelago demergi; fœminas verò, viris spectantibus, denudari, ac velut reas equuleo distendi ac cædi, omnia virili sensu Christi causa perferentes. His verbis *Ignatius* Diaconus in Vita S. *Nicephori* Patriarchæ Constantinopolitani describit motam à *Leone Armeno* Imperatore in Christianos Imaginum cultores persecutionem, in qua præsertim enituit virtus *Studitarum*, & maxime Sancti *Theodori* eorum præpositi, & Sancti *Nicolai* qui in Monasterio Studitarum sub Theodoro vivebat, ut videre est in Vita Sancti Nicolai Studitæ quam doctissimus noster *Combefisius* Tomo I. Supplementi Biblioth. Græco-Latinæ ex codice Regio describit ab Auctore Anonymo exaratam. Dùm sic in Imaginum cultores fureret Leo Armenus, contigit, ut *Michaëlem*, ob linguæ vitium *Balbum* appellatum læsæ Majestatis reum capitali sententia damnaverit. Sed cùm ad supplicium duceretur Michaël Balbus, *Theodosia* Imperatrix *Leoni* marito suo persuasit, ut, ob Festi Natalis Christi reverentiam illius interitum procrastinaret. Annuit Imperator uxoriâ supplicatione victus, & in carcerem Michaël Balbus vinculis constrictus reductus est. Qui postridie litteras ad conjurationis conscios misit, quibus minabatur, se omnes Imperatori indicaturum, nisi celeritèr adessent. Quò factum est, ut hi ad Regium Palatium se se actutùm contulerint, seque cum Clericis commiscentes, strictis ensibus dùm Imperator hymnos, ut consueverat, in Ecclesia auspicatus esset, ex angulo prosilierint, eumque multis vulneribus confecerint. Ejus cadaver effræni licentiâ sicarii per Circum traxerunt, illius uxorem

ri, nempè *Theodosiam*, & quatuor ejus liberos, *Sabbatium* videlicèt, cui per inaugurationis solemnia inditum erat *Constantini* nomen, *Basilium*, *Gregorium*, & *Theodosium* è Palatio ejecerunt, hosque omnes lembo impositos in Insulam *Proten* duxerunt. Ibi exsecti, seù castrati cùm essent, *Theodosium* mori contigit, sicut scribit *Constantinus Porphyrogenneta* lib.2. Chronographiæ. Sic miserè periit *Leo Armenus* die Natalitio Christi Domini anno DCCCXX. postquàm imperasset septem annos, menses quinque, & dies quindecim.

D. Quis in Imperio Orientis successit *Leoni Armeno*?

M. *Michaël Balbus*, qui Leoni Armeno mortem machinatus fuerat, eo occiso, pedes adhùc in custodia constrictus, Imperator est acclamatus, & malleo confractis compedibus, pedore carceris adhùc conspurcatus ad Sanctæ Sophię Templum deductus & inauguratus est à Nicephoro Patriarcha Constantinopolitano. *Armorio*, quod Phrygiæ Oppidum est, oriundus erat Michaël Balbus, & impium prædecessorem suum Leonem Armenum nequitia æquavit, immò & superavit. In primis, sceleratissimi Imperatoris *Constantini Copronymi* Vitam, ut exemplum quoddam, formamque propositam habens, accuratissimè eum reddere satagebat. Modò Sabbatis jejunandum esse sanciebat, modò adversùs divinos Prophetas linguam acuebat, ac tùm futuræ resurrectionis, tùm bonis illam comitantibus fidem detrahebat. Non esse prorsus Diabolum, ut quem Moses non tradiderat, obganniebat. Fornicationem amplexabatur, ac solùm, qui est super omnia, Deum, juramentis adhibendum statuit;

Judam petulcâ & effræni linguâ Beatis accensebat Salutaris Paschæ Festum cavillabatur, tanquàm malè nec legitimo tempore celebraretur. Littera cùm sacras, tùm prophanas sic aspernabatur, u nec pueros illis imbui sineret, sicut testatur *Con stantinus Porphyrogenneta* lib. 2. Chronographiæ Prætereà, *Michaël Balbus* Judæorum, Manichæo rum, cæterarumque id genus pestium colluvion conflatâ sectâ in Phrygia ortâ à teneris annis in Patria sua infectus, crudele bellum sacris Imagini bus indixit. *Methodium*, qui posteà Patriarcha Constantinopolitanus fuit, & *Euthymium* Sardiur Antistitem, Viros sanctissimos in exilium extrusit quòd sacrarum Imaginum cultum negare nollent & immanitèr persecutus est. *Euphrosinam* Monia lem, quam deperibat, è Monasterio rapuit, sibi que matrimonio copulavit. *Thomam* quemdam ty rannidem sibi parantem ope Bulgarorum devicit & omni crudelitatis genere laniavit. In quatuo superstites Leonis Armeni filios atrocitèr sæviit eosque castrari jussit, quorum unus in sectione mu tus effectus est, alter obiit. Sub hoc Imperatore bipedum nequissimo Imperium Romanum ma gnam diminutionem passum est. *Creta* siquidem à Saracenis occupata est circà annum DCCCXXII Siciliam verò anno DCCCXXVIII. invaserunt Africa proditione *Euphemii*, qui tamen in Syracusana ol sidione cæsus perfidiæ suæ pœnas luit. Exindè, *Ca labriam*, *Apuliam*, & plerasque Italiæ partes occ parunt Saraceni. *Dalmatia* Imperatorum Orien tis jugum excussit. Obiit tandem flagitiosissim Imperator anno DCCCXXIX. postquam annos n uem, & totidem menses Imperium tenuisset. M

rici

is *Theophilum* filium ſuum Imperii reliquit hæ-
em.

D. Patris ſui *Michaëlis Balbi* impietatem ſe-
usne fuit *Theophilus* Imperio potitus?

M. Patris ſui *Michaëlis Balbi* impietatis æmu-
, perindè ac Imperii hæres fuit *Theophilus*. Ico-
laſtarum ſiquidem Hæreſi, quam à ſuis majori-
acceptam cum lacte ſuxerat, impensè addictus,
ophanem, & *Theodorum*, Viros religione ſpecta-
mos acritèr inſectatus eſt. Religioſam turba-
plebem, variique generis malis afflixit, nec,
ımdiù Imperii habenas moderatus eſt, quietè
ı agere permiſit. Hinc, teſte *Conſtantino Por-
rogenneta*, cujus hiſtoriam è Græco in Latinum
tit noſter Combefiſius, *congruentem hanc à Deo
cedem retulit, ut nihil præclari facinoris in bellis
ierit, ſed victus ſemper, nec ut decet Imperatorem,
ıum redierit*. Expeditiones quinque adversùs
acenos ſuſcepit *Theophilus* Imperator, & in ulti-
datus in fugam, *Amorium*, Urbem à Barbaris
ugnatam, multa hominum millia cæſa, Prima-
s Duces, aliosque Viros illuſtres in captivita-
ı abductos vidit, quorum libertatem, cùm obla-
:tiam pecuniâ, à Barbaris impetrare haud poſſet,
nærorem incidit, indè in dyſenteriam, quâ pe-
anno DCCCXLI. poſtquàm imperaſſet annos XII.
nſes tres, & dies XVIII. Refert *Zonaras* Scriptor
æcus, quod Theophilus Imperator, paulò ante-
ìm moreretur, veritus, ne, ſe mortuo, *Theopho-
* Perſa & inſignis Dux, quo in bellis contrà Sa-
:enos uſus fuerat, tyrannidem invaderet, eum
erfici, caputque illius ſibi afferri juſſerit, manu-
e impoſitâ & contrectatis capillis dixerit: *jam*

neque

neque ego Theophilus sum : neque tu Theophobus , ii
que dictis animam exhalaverit. Quamvis autem
Theophilus impietatem patris sui in propaganda
Iconoclastarum hæresi æmulatus fuerit, testantu
tamen Historici Græci *Constantinus Porphyrogenn-
ta* , *Zonaras* , *Cedrenus* , & alii , ipsum fuisse jur
exactorem severissimum . At enim statim ac a
Imperium provectus est , cædem *Leonis Arme*
Imperatoris ultus est , Parricidis Capite damnati
Euphrosinam ad Monasterium , ubi primùm coma
posuerat , redire compulit . Privatorum caus
interdùm audire solebat . Annonæ , rerumque v
nalium pretium moderabatur. Urbem meretric
bus purgavit , libidinem domuit , & à divitiaru
cupiditate fuit omninò alienus. *Theodoram* è Pap
lagonia ortam , fœminam sanctissimam duxit ux
rem, eamque *Icasiæ* nobilitate, pulchritudine & d
ctrinâ longè præstantiori his omnibus virginibus
quas ipse uxorem ducturus in suum Palatium a
cersiverat , prætulit . Cùm enim *Theophilus* omn
illas virgines obambulans spectaret , aureum p
mum præ manibus tenens futurarum pignus n
ptiarum , *Icasiæ* pulchritudinem admiratus ait:
muliere emanarunt mala , cui illa placidè & cum h
nesto rubore solertèr respondit : *sed & res meliore
è muliere exuberant* . Quâ virginis Responsione a
tonitus Imperator , eâ præteritâ , Malum Aureu
Theodoræ dedit , eique nupsit , ex qua suscepit *Th
clam* , *Annam* , *Anastasiam* , *Pulcheriam* , *Mariam*
& *Michaelem*, quem adhùc puerulum *Theophil*
Imperator moriens Imperii reliquit hæredem su
Theodoræ Augustæ Matris tutela . Hìc obitèr a
vertas , quæso , nonnullos esse , qui post Baroniu
ex

imant, *Theophilum* Imperatorem, antequam
ret animam, erroris sui pœnituisse, & *Theodo-*
onjugis suæ, aliorumque fidelium precibus à
is Inferni fuisse liberatum. At ipse faciliùs as-
or doctissimo nostro *Combefisio*, qui has Græ-
equioris fabulas esse ait in Notis *ad Orationem*
ricam in Festum restitutionis Imaginum à se pu-
tam *in Auctario Bibliothecæ Græco-Latinæ*, in
hæc fabula legitur.

D. Cùm *Theodora* Augusta, ut observasti, fue-
eligiosissima fœmina, nullus dubito, quin, eâ
m summâ potiente, novam in Oriente faciem
erit Imperium, refloruerit Religio, suusque
s Imaginibus honos restitutus fuerit?

M. *Theodora* Augusta Clavum Imperii regens,
l secundùm Deum antiquiùs habuit, quàm ut
arum Imaginum abolitum cultum instauraret.
ob rem, ut pium istud, quod inierat, consi-
faciliùs ad optatum exitum perducere posset,
to Constantinopoli Concilio, *Joannem* Pseu-
Patriarcham Constantinopolitanum medullitùs
oclastam è Solio Patriarchali dejecit, & in ejus
m suffecit *Methodium* Presbyterum sanctitate
& doctrinâ celeberrimum, fideique Confesso-
eximium, qui à *Theophilo* Imperatore Icono-
a crudelitèr flagris cæsus, tumuloque inclusus
annos aliquot modico pane & aquâ sustentan-
fuerat detentus. Major Iconoclastarum pars,
atis animis & sententiis, ad Ecclesiæ unitatem
cundæ Synodi Nicænę fidei professionem rediit.
nachos, & Episcopos, quos *Theophilus* Impera-
solum vertere coëgerat, in libertatem asseruit,
b exilio revocavit *Theodora* Augusta. Sancti
Theo-

Theodori Studitæ, egregii ſacrarum Imaginum c
fenſoris corpus, quod poſt annos undeviginti
ejus obitu integrum repertum eſt, & miro odor
fragrans, Conſtantinopolim transferri curavit. D
nique, ut Imperium à fæce Hereſum omninò
purgaret, novos Manichæos, *Paulicianos* videlic
de medio tollere juſſit, ſi reſipiſcere, & ab erro
reſilire nollent.

Tam felicem Imperii ſtatum vecordia *Michaë*
Imperatoris, & Auunculi ejus *Bardæ* interpella
ambitio. *Bardas* quippè *Theodoræ* Auguſtæ frat
rerum Præfecturam ambiens author fuit Micha
Imperatori, ut Matrem ſuam *Theodoram*, qua c
annis quatuordecim Rempublicam adminiſtra
rat, in ordinem redigeret, ipſique omnium rer
curam demandaret. Imprudentiſſimus Prince
tàm pravis Conſiliis auſcultans totius Imperii a
miniſtrationem arbitrio *Bardæ* avunculi ſui pern
ſit, eum Cæſaris dignitate decoravit, ſeque tot
ludis, aurigationibus, perpotationibus, aliisq
id genus voluptatibus dedit. Quin, per imma
tatem à ſæculis inauditam, *Michaël* Imperator n
lignis *Bardæ* Conſiliis inductus *Theodoram* Au
ſtam matrem ſuam è Palatio ejecit, eamque cu
ſuis filiabus attonderi & Moniales fieri juſſit. Q
indutæ habitu, ac omnibus ſpoliatæ opibus in C
riani Palatium ablegatæ ſunt, ubi *Theodora* Augu
paulò poſt obiit. At non diù Deus præpotens ſ
lerum ultor diſtulit pœnas, quæ *Bardam* primari
omnium illorum malorum authorem juſtè ma
bant. Anno enim DCCCLXVI. *Michaël* Imperat
Bardæ ſuperbiam peroſus, eum per *Baſilium* Ma
donem trucidari juſſit. Cujus cadaver fædè diſc
pri

n lacerumque plebs per vicos & plateas igno-
osè traxit. Occiso *Barda*, Michaël Imperator
um Macedonem Imperii consortem fecit, qui,
eâ, quâ Michaëlem prosequebatur, amicitia,
sæpiùs eum reprehenderet, & à vitiis, in qui-
e se turpitèr volutabat, ad meliorem frugem
care pro viribus niteretur, sibi concitavit
n Imperatoris, qui ex diuturna in vitiis con-
dine jam callum in malo obduxerat. Qua-
ter, *Michaël* Imperator omnis reprehensionis
tiens, Basilium Imperio exuere, vitâque pri-
in animum induxit. Sed *Basilius*, ut insidias
b Imperatore structas anteverteret, eum vino
tum interfecit anno DCCCLXVII. cùm annis
rasset viginti quinque, hoc est, undecim solus,
atuordecim cum matre sua *Theodora*. Subla-
vivis *Michaële* Imperatore, solus imperavit
ius, qui Catholicam Religionem fovit, & au-
Imaginum cultum promovit, Saracenos variis
gionibus Imperii, & Manichæos profligavit,
as extruxit atque restauravit Basilicas, Judæos
mos suâ munificentiâ pellexit ad fidem. *Bul-*
recens ad Religionem Christianam conversos
s Sacerdotibus & Monachis piissimis in fide
irmavit. Ecclesiæ fines propagavit, misso ad
os, sivè Ruthenos, Antistite, qui eos fidem
stianam edoceret. Sub eodem *Basilio* Impera-
convocata est Constantinopoli anno DCCCLXIX.
nte *Hadriano II.* Summo Pontifice, octava Sy-
us generalis, in qua S. *Ignatius* legitimus Pa-
cha Constantinopolitanus Sedi suæ restitutus
& *Photius*, qui eam malis *Bardæ* artibus inva-
, dejectus est, quam Concilii sententiam in

Pho-

Photium latam confeſtim executioni mandari j
Imperator. His præclaris Geſtis magnam ſibi
riam comparavit *Baſilius* Imperator, quam po
fallaciis & præſtigiis inſignis cujusdam Magi &
poſtoris *Theodori Santabareni* Monachi Ph
amiciſſimi deluſus haud parùm obſcuravit. N
Photium pernicioſum Schiſmaticũ an. DCCCLXX
quo S. Ignatius Patriarcha Conſtantinopolit
obiit, ad Sedèm Conſtantinopolitanam, quâ j
abdicatus fuerat, revocavit, & in priſtinam
triarchatus dignitatem recepit. Deindè, ejus
nequiſſimi viri *Theodori Santabareni* calumnii
ductus, filium ſuum *Leonem* omnibus Imperial
ornamentis exutum in carcere per ſeptennium
tinuit, donec quadam die, *Baſilio* Senatui co
vium exhibente, Pſitachus flebili voce ingemina
Heu Heu Domine Leo! quâ voce multi è Senator
in fletus prorumpentes etiam atque etiam Baſi
Imperatorem rogarunt, ut innocentiſſimum fi
ſuum *Leonem* tandem aliquandò in libertatem
reret, quorum precibus flexus Baſilius filium ſ
è vinculis eduxit, eumque Imperii ſucceſſorem
ſignavit. Tandem anno DCCCLXXXVI. *febris ar*
bus violentiori æſtu ejus omnem vitalem humoren
haurientibus ac conſumentibus, vita exceſſit Baſi
cùm imperaſſet cum Michaële ejus deceſſore ann
unum, alios verò decem & novem ſolus rerum
mam adminiſtraſſet, ut ait *Conſtantinus Porphyro*
neta in ejus Vita, quæ poſt Baronii obitum pub
ta eſt. *Leo* hujus nominis VI. ob eximiam,
pollebat, eruditionem, *Sapiens*, ſeù *Philoſophus*
pellatus ſucceſſit Patri ſuo *Baſilio*, tenuitque In
tium annos XXV. menſes duos & dies decem, vit

protraxit ad annum usque DCCCCXI. quarè opportuniùs de eo sermonem habebimus in primo loquio in Historiam decimi Ecclesiæ sæculi. s sit hìc obitèr observasse, *Leonem* VI. Imperam in custodienda Republica solertem fuisse, que in liberalibus disciplinis eruditum multa ›sisse Opera, de quibus latè agit *Baronius*. Int etiàm *Labbeus* loca, in quibus hæc *Leonis* Imtoris Opera typis mandata fuerunt. *Opus Barum*, idest, *Regiarum Constitutionum*, in septem 1os in Folio distributum, Parisiisque typis exm, præcipuum *Leonis* Imperatoris laborem e asserunt Viri eruditi, eique attribuunt varia udem Mysteriorum Beatissimæ Virginis, alia Opuscula.

D. Statum Ecclesiæ sub Imperatoribus Orienono sæculo haud parùm turbatum fuisse probè lligo. Ostende modò, si placet, quo loco Res lesiæ uerint eodem sæculo in Occidente?

M. Nonum sæculum in Occidente læta ac maica habuit initia, quibus tamen (ut solenne est dere rebus humanis) perturbatus cursus ac in: exitus successit. *Carolus* Francorũ Rex, cognoto *Magnus*, sed animi rerumque præstantiâ *Mas*, acceptum à Patre *Pippino* Galliarũ Regnum, im in præcedentibus Colloquiis observavimus, am amplitudinem & majestatem evexit, nullum Orbe potentius foret, nullumque fortunatius. :bat ejus legibus non solùm Gallia omnis, sed m magna Italiæ pars, *Germania, Noricum, Pana, Dacia*, & aliæ Septentrionales Regiones, mque manum Hispania dare gestiebat. Pro eâ ;ulari observantiâ, quâ Sedem Apostolicam colebat

lebat *Carolus Magnus*, Romam anno DCCC. venit
liberaret ac vindicaret *Leonem III.* Summum Pon
ficem, qui anno DCCXCIX. pravorum quorumd
hominum Factione impetitus, oculis linguaq
mutilatus & indignis modis vexatus fuerat. Ta
sceleris atrocitate permotus *Carolus Magnus* Ro
Conventum habuit, in quo *Leo III.* à criminib
sibi falsò impactis spontaneo juramento se se p
gavit, & posteà, ipso Natalis Christi die Carol
Magnum Imperatorem & Augustum declaravit
no DCCCI. sicque in Carolo Magno Imperialis
gnitatis titulum in Occidente renovavit Ponti
ille Maximus, qui jam à trecentis & ampliùs ann
stante in Italia Gothorum Regno, penitùs defe
rat, ut rectè explicat *Sigonius* lib.4. de Regno I
liæ ad annum DCCCI. ubi inquit: *Hunc dignita*
Imperatoriæ titulum, cùm in Momyllo Augustulo,
timo Occidentis Imperatore, ante trecentos fermè
nos, sub Regnum Gothorum in Italia, defecisset, in
dem Occidente Pontifex renovavit, ut haberet Ecc
sia Romana adversùs Infideles, Hæreticos, ac Sedi
sos Tutorem, cujus Officium repudiasse jam pridem
perator Orientis videretur. Inauguratus Impera
Carolus Magnus, *omisso Patricii nomine*, quo an
nuncupabatur, *Imperator & Augustus*, teste *Eg*
hardo in Annalibus, appellatus est, misitque
no DCCCII. Legatos in Orientem, ut ejus nupt
cum *Irene* Imperatrice, ad quas ipsa lubentèr in
nabat, conciliaret, eaque ratione duo Imperia i
unum coalescerent. At Legati, cùm Constanti
polim advenissent, spectatores facti sunt non fæ
ris nuptialis, sed luctuosæ tragædiæ. Sub horu
siquidem oculis *Nicephorus* Patricius Constanti
po

litanus, ut jam observavimus, *Irenem* benè me-
am de se Imperatricem in *Lesbum* Insulam in-
nti satellitum manu stipatam ablegavit, Impe-
mque invasit. Spe suâ frustratus *Carolus*, omnes
s curas & cogitationes ad pristinum Imperio
cidentis conciliandum splendorem contulit.
lum Saxonicum, quod triginta tres annos du-
erat, anno tandèm DCCCIV. felicitèr confecit, &
ones sæpè rebelles, sæpè domitos, Christianam
igionem posteà amplexos, atque authoribus re-
lionis profligatis, incredibili numero per Gal-
& Germaniam sparsit. *Danos* cum eorum Re-
Godefrido compressit. Populos *Venetos* per filium
n *Pippinum* subegit, & in deditionem recepit.
rros Italiam populantes repulit. Multos in Ger-
nia populos ad Fidem Christianam adduxit.
eras in Galliis instauravit, fovit, amplificavit.
es liberos ex octo, quas duxit, uxoribus susce-
Nunquàm tamen castitatem conjugalem in-
luctione concubinarum (sicut falsò scripserunt
terici) fœdavit. Regnum suum in Testamen-
quod condidit Carolus Magnus, inter tres filios
rstites divisit. *Carolo* majori natu Belgicam
iam ac Germaniæ magnam partem; *Pippino*
am, Bajoariam & partem Alemanniæ; *Ludo-*
Aquitaniam & Gallias Lugdunensem & Nar-
nensem concessit, eisque singulis Ecclesiæ cau-
accuratissimè commendavit. Verùm, *Carolo*
ppino, vivo adhùc parente, defunctis, solus
rstes *Ludovicus* paternam in ditionem ex asse
essit. Postremò, *Carolus Magnus* cùm Aquis-
i hiemaret, mense Januario validâ febre cor-
us est, & accedente ad febrem lateris dolore,

abiit è vivis anno ætatis suæ LXXII. V. Kalend. F
bruarii, ut ait *Eginhardus* in ejus Vita. Sepulch
Caroli Magni, teste eodem *Eginhardo*, appositun
est istud Epitaphium: *Sub hoc conditorio situm*
corpus Caroli, Magni atque Orthodoxi Imperatoris,
Regnum Francorum nobilitèr ampliavit, & per a
nos XLVII. *felicitèr tenuit. Decessit Septuagenariu*
anno Domini DCCCXIV. *Indictione* VII. V. *Kalend. F*
bruarii. De sanctitate Caroli Magni Imperator
multa habet *Baronius* ad annum Christi DCCCXI
legendus est etiam *Bollandus* ad diem XXVIII. men
Januarii, ubi agendo de publica S. Caroli Magni v
neratione, Breviaria compluriumEcclesiarum à se
sa testatur, in quibus V. Kal. Februarii *Carolus* Impe
tor Officio novem vel trium lectionum colitur. C
tat etiam *Bollandus* Wandelbertum, aliosque Mar
rologos, apud quos eadem die nomen *Caroli* legit
refertque ex Breviariis *Mindensi* & *Rotomagensi* pub
cas precationes eo quoque die recitari solitas.

D. Quâ de causâ mox dixisti, lætis ac m
gnificis initiis, quæ sæculum Ecclesię nonum i
Occidente habuit, perturbatum rerum cursum,
infaustum successisse exitum?

M. Id dixi, quia amplitudo, Majestasque G
liarum Regum Imperiali dignitate nono Eccle
sęculo aucta tamdiù stetit in apice, quamdiù vi
Carolus Magnus, cui vix parem in omni virtutu
genere sive quæ præcesserunt, sive quæ posteà in
cuta sunt sæcula pepererunt. At, eo mortuo, i
tium malorum à domesticis turbis, & nefario Pri
cipum scelere prodiit, filiis videlicèt adversùs op
mum parentem conjurantibus. Quod quidem q
pacto contigerit, brevitèr hìc enarrabo. *Ludovic*

G

alliarum Rex, & Occidentis Imperator, *Pius* co-
iominatus, *Caroli Magni*, & *Hildegardis* filius to-
m Patris sui luce functi Ditionem obtinuit, præ-
tamen Italiæ Regnum, quod Pippini fratris sui
o *Bernardo* contigit. Matrimonium cum *Irmin-
rde* iniit *Ludovicus Pius*, ex qua tres liberos susce-
: *Lotarium*, *Ludovicum*, & *Pippinum*. Mortuâ
ò *Irmingarde* priore conjuge, Ludovicus Pius
ditham filiam *Welphi*, seù *Guelphi* comitis in Ba-
ria secundam duxit uxorem, ex qua natus ei est
olus. Tres liberi Ludovici Pii ex *Irmingarde*
ore conjuge geniti haud æquo animo ferentes,
od Carolus ex *Juditha* secunda uxore natus ipsis
uaretur, in patrem temerè insurrexerunt, eum-
captum in Campo, qui est inter Argenta-
m & Basileam, quique ab eorum perfidia dictus
Mendacii Campus, Imperio dejecerunt, & *Judi-
m* novercam in Monasterio recluserunt. Tenta-
Gregorius Summus Pontifex hujus nominis IV.
em conciliare Ludovicum Pium Imperatorem
r & ejus filios, & eâ de causa in Gallias con-
it ut se honorarium pacis arbitrum interponeret.
apropter, audiri minimè debent quidam Scri-
res, qui dicunt, hunc Summum Pontificem ma-
olo in Ludovicum Pium animo in Gallias venis-
& ejus perduellibus filiis impensiùs favisse.
strà tamen Pontifex hanc concordiam concilia-
tuduit, cùmque nihil obtinere posset, Romam
iit mærens ac dolens miseram sortem Ludovici
, qui à filiis suis *Compendium* deductus, ibique in
nerali Conventu gladium deponere, sumptoque
cio, se reum malè administrati Regni fateri, &
perium *Lothario* filio suo cedere coactus est an-

S 2 no

no DCCCXXXIII. At tantâ rerum indignitate Gallia rum Proceres, populique commoti, Ludovicum Pium injustè depositum Imperio pristinæ dignitat sequenti anno, seù DCCCXXXIV. in integrum resti tuerunt. Quę restitutio in Conventu apud Theodc nis Villam an. DCCCXXXV. habito, à Primoribus Regn & ab Episcopis fuit approbata, atque omnia, qu in Ludovicum Pium Imperatorem, præsertim in Conventu Compendiensi, acta decretaque fueran proscripta penitùs & abrogata sunt. Imperio rest tutus Ludovicus Pius filios suos Pippinum & Ludc vicum ad se redeuntes amantissimè complexus est perduellione ipsis condonatâ. At *Lotharius* prim genitus Ludovici Pii Imperatoris filius, qui patren contumeliosiùs cęteris exceperat, tardiùs cum e reconciliatus, Gallias civili bello permiscuit, Ita liam perturbavit, donec tamen, à patre indultâ e veniâ, pax inter illos utcumque redintegrata est Obiit Ludovicus Imperator XII. Kalend. mensis Ju lii anni DCCCXL. Vixit annos LXIV. Rexit Aquita niam per annos XXXVII. Imperium verò gubernavi per annos XXVII. & menses sex, ut testantur Anna listæ Metensis & Fuldensis. Ejus corpus *Drogo* ipsiu Frater & Episcopus Metis apud Sanctum Arnul phum, unà cum Episcopis, Abbatibus, Comiti busque congruo honore sepulturę tradidit. Fui *Ludovicus Pius* optimus Imperator, justus, libera lis, & virtutum patris sui Caroli Magni imitator Ea, quæ perperàm gesserat contrà fratres suos *Dr gonem*, *Hugonem*, & *Theodoricum*, quos adhùc in puberes & invitos tonderi præceperat, vel contr alios suos agnatos, & præcipuè adversùs *Bernardu* Italiæ Regem nepotem suum, quem turbas excitar

te

n oculis orbari consenserat, sincerâ & publicâ enitentiâ eluit expiavitque. Præterea, quàm innis illius pietas fuerit, ostendunt infinita bona eo Ecclesiis & Monasteriis data, necnon præ-rum Elogium, quod de ejus virtutibus celebrat *ganus* Trevirensis Chorepiscopus. Illius etiam um & ardorem in propagandis liberalibus disci-nis, Scripturarumque & SS. Patrum Codicibus rvandis, undè ad configendas hereses tela depro-entur, laudibus extollit *Jonas* Aurelianensis Epi-pus in Epistola, qua *Carolo Calvo* Galliarum Regi n de imaginibus nuncupavit Opus. Sub Ludovi-io Imperatore an. DCCCXXV. habita est Parisiis Sy-us pro cultu imaginum, de qua Parisiensi Synodo ortuniùs in quarto Colloquio differemus.

Lotharius, qui à patre suo Ludovico Pio jàm nno DCCCXXIII. ad Imperii consortium adscitus at, statim ac illum vitâ functum fuisse accepis-universæ Monarchiæ acquirendæ avidus fra-a suorum ditiones invadere, & omnia ad se ere molitus est. Quocircà, *Ludovicus & Caro-* jus fratres in communis causæ discrimine belli unctis viribus ei strenuè restiterunt, eumque lici prælio debellarunt, uno ad Vicum Fontane-in Burgundia anno DCCCXLI. altero ad Argen-tum anno sequenti. Victus Lotharius pacem rpellavit, quæ demùm his conditionibus con-a est, ut *Lothario*, præter Imperium Romanum, alliæ pars cederet, quæ Scaldi & Rheno conti-r, adjunctâ etiam Burgundiâ, cæterisque usque lediterraneum subjectis Provinciis; *Ludovico* mania omnis à sinu Baltico usque ad Rhenum, que ultrà Rhenum darentur Civitates (vini ha-

bendi gratia) *Moguntia* videlicèt *Spira*, & *Vvormati*
denique *Carolo* tribueretur Francia Occidentalis a
Mosa flumine usque ad Mare Britannicum, cum
Occitania, & *Marca Hispanica*. His hoc pacto con
positis, *Lotharius*, postquàm ab obitu patris sui L
dovici Pii quindecim annis imperasset, pœnitent
ductus ob ea, quæ in patrem, fratresque olim gesl
rat, atque peccata in Deum commissa, sęculo & Imp
rio nuncium remisit, & in pęnitentis animi signu
habitu Monastico in Prumiensi Monasterio, qu
quinque circitèr millium passibus ab Urbe Trev
rensi distat, indui voluit anno DCCCLV. ubi pau
post vitâ decessit. Tres liberos reliquit Lothari
Ludovicum, cui jam Italiam concesserat, & que
Imperii collegam renunciarat; *Lotharium*, cui ea
Galliæ partem dedit, quæ posteà ab illo *Lothar*
gia dicta est, concessit; & *Carolum* natu minimu
cui *Provinciam* dedit. Mortuo Lothario succe
in administratione Imperii *Ludovicus* illius fili
hujus nominis II. Fuit Princeps litteratus, pius, j
stus, Ecclesię defensor, largus eleemosynarum l
gitor, & belli etiam artibus clarus. *Adelgisu*
siquidem Beneventi Ducem, qui stimulatus à Gr
cis arma sumpserat, compescuit, & in Insulam C
sicam fugere compulit. Normannos in Gallia t
multuantes repressit, Saracenos Italiam devastan
debellavit, & ex ejus finibus expulit. *Lotharius* e
frater *Waldradæ* pellicis amoribus captus, *The*
bergam conjugem suam *Bosonis* filiam falsis crir
nibus impetitam repudiare voluit. Qua de ca
ad *Nicolaum* Summum Pontificem scripsit, q
prudentèr tàm injustæ petitioni respondere c
ctante, Lotharius hujus moræ impatiens coegit

dum Aquisgranensem octo Episcoporum, quo-
a principes erant *Guntarius* Agrippinensis, ac
tgardus Trevirensis Antistites, qui ejus cum
ldrada nuptias approbarunt. Quorum iniquis-
um Decretum, & à *Nicolao* Pontifice Maximo
è reprobatum, in alia Synodo, Metensi videli-
, iterùm confirmari curavit Lotharius, misit-
Romam Legatos eosdem Guntarium, & Teut-
dum Antistites, quos Nicolaus Papa dignitate
vit, duasque illas Synodos, habito Romæ Con-
, damnavit. At, cùm isti Antistites, Pontifi-
auctoritate despecta, sese pro Episcopis gere-
, institit *Nicolaus* Papa ut eorum loco alii crea-
ur Episcopi. Quod tamen à Lothario obtine-
non potuit. Post verò multas tergiversationes
dificationes Lotharius ab Imperatore *Ludovico*
uxilium contrà Saracenos accitus, Romam ve-
anno DCCCLXIX. ubi ab Hadriano II. Nicolai
essore per mendacium veniam impetravit, post-
m nimirùm sub Communionem Dominici Cor-
s, se, post interdictum, *Vvaldrada* pellicè ab-
uisse pejeravit. Sed Deus tanto sacrilegio de-
s pœnas diù non distulit. Nam in reditu letha-
orbo confectus Lotharius, paucos post menses
entiæ in pœnam sui perjurii repentina morte è
is sublatus est. Ejus Regnum *Carolus*, à Calvi-
dictus *Calvus*, Galliarum Rex, & *Ludovicus* Ger-
niæ Rex partiti sunt. Mortuo autem Mediolani
que prole anno DCCCLXXV. *Ludovico II.* Impera-
e anno Imperii sui vicesimo, *Carolus* dictus *Cal-*
hujus nominis II. *Ludovici Pii* ex *Juditha* filius,
tinùs in Italiam è Gallia, quam regebat, advola-
, & deusis *Ludovici* Germaniæ Regis fratris sui

 filiis,

filiis, quos Pater capessendi Imperii cupidus miser
ne *Carolus Calvus* Imperio potiretur, à Joanne V
Pontifice Maximo Imperii coronam accepit
no DCCCLXXV. Porrò, *Carolus* II. Imperator cogn
mento *Calvus* Princeps fuit versipellis, superbu
ambitiosus, in bellis timidus ac ignavus. Incursi
nes & deprædationes, quibus Normanni Gall
vexabant, cum armis impedire haud posset,
buti pensitatione cohibere coactus est. Regnum
nepotibus suis *Carolomanno*, *Ludovico*, & *Carolo Cr*
so, Ludovici Germaniæ Regis filiis eripere moli
est. At ipsi collecto exercitu illum ad Andernac
vicerunt. Fugiens autem *Carolus Calvus* Impera
febre correptus, ut ait Annalista Bertinianus,
verem bibit, quem sibi nimiùm dilectus ac credu
medicus Judæus nomine Sedecias transmisit, ut ea
tione à febre liberaretur, insanabili veneno hausto
ter manus portantium, transito monte Cinisio, per
niens ad locum, qui Brios dicitur, undecimo die
venenum haustum in vilissimo tugurio mortuus
II. Nonas Octobris anni DCCCLXXVI. Imperii II.
dovicus ejus filius, *Balbus* ab impedita lingua n
cupatus, ei in Gallicum Regnum successit, sed
in Imperium, sicut luculentèr probat *Sirmondu*
Notis ad Concilium Trecense II. Explodi ergò
bet vulgaris error quorumdam, qui *Ludovic*
Balbum Imperatoribus accensent, cùm tame c
tum sit, eum à *Joanne VIII.* Pontifice Maximo ac
pisse quidem Coronam Regiam, sed non Imper
lem. Mortuus est *Carolus Balbus* Galliarum R
anno DCCCLXXIX. ac tres reliquit liberos, scili
Ludovicum, *Carlomannum*, quos ex *Ansgarda* pri
conjuge suscepit, & *Carolum* dictum *Simplicem*

lelaide alterâ uxore genitum, quem moriens in nis reliquit. *Ludovicus* primogenitus filius Ludoi Balbi, qui in Regno Gallico ſucceſſit patri ſuo DCCCLXXIX. appellatur in ſerie Galliarum Regum dovicus III. cui an. DCCCLXXXII. vita functo ſucceſin Regno Gallico *Carlomannus* ejus frater, qui Reım gubernavit uſque ad an. DCCCLXXXIV. quo anut ait Continuator Lambecianus, *in quadam venaıe ictibus cujusdam Apri fertur occiſus; re autem ve- ſuo ſatellite in eadem venatione non ſponte vulneraoccubuit*. Mortuo Carlomanno Galliarum Rege, Thronum Francicum admotus non eſt *Carolus* ıus ſimplex Ludovici III. & Carlomanni frater, uod annos tantùm ſeptem cùm natus eſſet, ad ıdum à frequentibus Normannorum incurſioni- Galliarum Regnum conferre nihil poterat. A tamen & jure regnandi non omninò excluſus eſt, *Hugonis* Abbatis fidei curæque concreditus eſt. ıci itaque poſt obitum Carlomanni Galliarum gis evocarunt ad Galliarum Regnum gubernanı *Carolum* à corporis habitudine dictum *Craſſum* ım Ludovici Germaniæ Regis, & Imperatorum harii, & Caroli Calvi nepotem, qui jam an- DCCCLXXX. à Joanne VIII. Pontifice Maximo næ Imperator fuerat inauguratus. At *Carolus ſus*, adversùs Normannos Gallias infeſtantes re liciter geſta, corpore & animo malè affectus ò ægrotare cæpit, ut, volens nolens, Imperio, ul & Regno Gallico ſe abdicare compulſus fue- anno DCCCLXXXVII. eòque, ut eſt rerum humanaı viciſſitudo, calamitatis incidit, ut ab *Arnulpho* rlomanni Bavariæ quondam Ducis filio notho, à Proceribus Germaniæ Rege electo victum pre-

ca-

cariò quærere cogeretur. Mortuus est *Carolus Cra*
sus anno sequenti, seù DCCCLXXXVIII. Sunt quida
Historici, qui putant, *Arnulphum*, post abdicati
nem Caroli Craſſi, Imperatorem fuisse. Sed A
nulphus jure dici haud potuit Imperator, nisi pos
quam à *Formoso* Pontifice Romano coronatus e
& *Augustus* declaratus, quod solùm contigit an
no DCCCXCVIII. Antequam autem *Arnulphus* à *Fo*
moso Papa *Augustus* renunciaretur, *Guido*, seù *V*
do Spoleti Dux à Pontifice *Formoso* Imperii Coro
redimitus fuit anno DCCCXCI. Ab hoc Guidone *B*
rengarius Forojuliensis Dux Imperii æmulus Bel
victus ad *Arnulphum* Germaniæ Regem confugi
eumque Italiam invadendi spe eò facilè pellexi
Interim *Guido* Imperatoris nomine Italiâ potit
obiit anno DCCCXCIV. & *Lambertus* ejus filius I
perii Coronam adeptus est, quâ tamen ab A
nulpho Germaniæ Rege anno DCCCXCVI. spoli
tus est, vixit tamen usque ad annum DCCCXCVII
quo ab *Vgone* filio *Manfredi* comitis Mediolanen
fuit occisus. *Arnulphus* verò Imperium rexit
anno DCCCXCVIII. quo à *Formoso* Papa fuit coro
natus Imperator, usque ad an. DCCCXCIX. quo è vi
excessit, & filium puerulum septennem, dictum *Lu*
vicum reliquit, qui patri in Regno Germaniæ su
cessit, sed non in Imperio, sicut opportuniùs oste
dam in Colloquio primo in Historiam decimi Ecc
siæ sæculi, ubi texam seriem Imperatorum, qui de
mo sæculo summa rerum in Occidente potiti sun

D. *Carolum Crassum* Regno Galliarum fuis
abdicatum jam accuratè observasti, at necdùm i
dicasti eum, qui post abdicationem & mortem C
roli Crassi in Gallicum Regnum ei successit.

M. Fra

M. Franci, amoto Carolo Craſſo, eoque mor- anno DCCCLXXXVIII. pari conſenſu & voluntate, uente etiam *Arnulpho* Germaniæ Rege, donec *lus Simplex* filius Ludovici Balbi adoleſceret, liarum Regem crearunt *Odonem* comitem Pari- ſem, *Roberti* Andegavorum comitis filium, *vi- ſtrenuum, cui præ cæteris formę pulchritudo, & vi- ſapientiæque magnitudo inerat. Qui Rempublicam litèr rexit, & contrà aſſiduas deprædationes Nor- norum indefeſſus propugnato extitit*, inquit Anna- . Metenſis. Unctus fuit *Odo* à *Vvalterio* Archie- opo Senonenſi anno DCCCLXXXVIII. Sunt non- i Hiſtorici, qui affirmant, *Odonem* ſibi nomen is tribuiſſe, non quod fuiſſet reverà coronatus liarum Rex, ſed quia dumtaxàt tutor erat *Ca- Simplicis*, qui, licèt verus ac legitimus eſſet Gal- um Rex, Regno tamen adminiſtrando, utpotè ulus, impar erat. At, meâ quidem ſententiâ, gè probabilius eſt, *Odonem* Galliarum Regem ancis, nulla tunc *Caroli Simplicis* habitâ ratione, tum, ſibi Regnum vindicaſſe. Quod cùm multi corum Proceres ægrè ferrent, *Carolum Simplicem* nglia, quò fuerat à matre abductus, revocarunt; egium culmen ſublimarunt & à *Fulcone* Remenſi hiepiſcopo inaugurari curarunt an. DCCCXCIII. n tamen dignitatem Regiam ſtrenuè in Galliis us eſt *Odo*, ut conſtat ex Bellis, quæ *Odonem* inter *rolum Simplicem* poſteà exorta ſunt, & quæ ma- tiſſimè evincunt, *Odonem* non tutorem Caroli plicis, ſed tanquàm legitimum & proprieta- n Galliarum Regem fuiſſe coronatum. *Odo* Gal- um Rex die III. menſis Januarii an. DCCCXCVIII. n extremum clauſit, eoque è vivis exempto, omnes

omnes Galliarum Regni Proceres *Carolum Simp* *cem* Regem agnoverunt. Sed de Carolo Simplic & de aliis, qui decimo Ecclesiæ sæculo Galliaru Regnum administrarunt, Sermonem instituemus Colloquio primo in Historiam decimi sæculi.

D. Quo loco in Germania, Gallia, & Ital res Ecclesiæ nono sæculo fuerint, hactenùs diluci exposuisti. Sed necdùm Ecclesiæ Statum sub Re bus, qui eodem sæculo Hispaniæ & Angliæ Regr præfuerunt, exhibuisti, quem tamen ad pleniore Historiæ notitiam hìc prætermittere non debes.

M. In Hispania *Alphonsus* dictus *Castus* no sęculo annos XLIII. vel, ut alii volunt XLIV. regn vit. Is ille est *Alphonsus*, cujus eximias dotes Historia superioris sæculi perstrinximus, quòd a no septingentesimo octogesimo tertio Hispaniaru Regnum esset adeptus. Fuit *Alphonsus Castus* re giosissimus Princeps, bellicâ gloriâ, & pacis art bus celeberrimus, qui insignem victoriam de *A derhamano* Saracenorum Cordubensium Rege, *S. J cobo* Auspice, reportavit, cujus felicem exitum *Tudensi* fusè narrat *Baronius*. Paulò antequàm m reretur *Alphonsus Castus*, in Procerum Conven *Ramirum* filium *Veremundi* Regis suum Regni Su cessorem designavit. *Ramirus* post obitum *Alpho Casti* Hispaniarum Regno potitus, conserto cum Saracenis prælio, sexaginta, vel, ut alii dicun septuaginta eorum millia internecione delevit a no DCCCXLVI. Hanc celebrem de Saracenis repc tatam victoriam Hispani acceptam referunt S. Jac bo Apostolo, & præcipuo Hispaniarum Patrono, q in Acie perspicuè visus est equo albo insidens, d ferensque album vexillum adversùs hostes fortit

dim

icare. Normannos etiam numerosâ classe uni-
sam Gallæciæ Oram infestantes inito prælio de-
t *Ramirus* Rex. Septuaginta eorum naves par-
captæ, partim submersæ in navali pugna. Obiit
irus Hispaniarum Rex anno DCCCL. His tempo-
s multi Christiani à Saracenis Cordubæ pro Fi-
ccisi martyrii palmam consecuti sunt, quorum
tyrium *Sanctus Eulogius* Archiepiscopus Toleta-
electus tribus libris celebravit. Mortuo *Rami-*
ispaniarum Regi *Ordonius* ejus filius successit,
egium insigne animumque suscepit. Princeps
miti ac tractabili ingenio, suavissimis moribus,
æquique tenax. Bellum contrà Saracenos feli-
gessit. Civitates plurimas ab eis dirutas in-
avit. Vitâ functus est *Ordonius* Hispaniarum
anno DCCCLXVI. cùm regnasset XVI. annis, ut
tè asserit *Alphonsus Magnus* illius filius in suo
nico his verbis: *Suprafatus Rex*, idest, Or-
us, *post* XVI. *annos completos morbo podagrico*
tus Oveto est defunctus & in Basilica Sanctæ Ma-
m prioribus Regibus est tumulatus. Unde sequi-
lli Baronium, dum scribit, Ordonium Hispa-
m Regem annos dumtaxàt XII. regnasse, eum-
anno DCCCLXII. vivere desiisse. Ordonium in
aniarum Regni administratione excepit *Al-*
us hujus nominis III. ejus filius, & ob egre-
corporis, animique dotes, atque præclaros de
is reportatos triumphos *Magni* cognomen
cutus. *Sampirus* Asturicensis Episcopus, cu-
istoriam *Sandovallius* publicavit, narrat, Al-
sum Magnum Hispaniarum Regem post varias
rias de Saracenis relatas, duos Presbyteros
am ad Joannem VIII. Pontificem Maximum

an.

an. DCCCLXXXII. misisse, qui ab eo peterent, ut Ecc
sia B. Jacobi Apostoli consecraretur, & celebrare
Concilium. Epistola Joannis VIII. ad Aphonsum R
gem est CCCIX. in Registro Epistolarum Joannis VI
qui ei concedit, ut Ovetensis Ecclesia Gallæciæ M
tropolitana efficiatur. Ea verò Epistola, quâ Summ
ille Pontifex annuit ut Ecclesia Sancti Jacobi con
cretur, est ordine CCCX. Has Joannis Octavi Pa
literas, ubi accepisset Alphonsus Rex venit cur
uxore sua & filiis, ac Episcopis & totius Regni
mitibus, consecratâque Ecclesiâ, coegit Synodu
in qua Ovetensis Urbs Metropolis declarata fu
actumque insupèr de restituendis Sedibus à Sara
nis depopulatis, & de Episcopis, qui eis pręfici de
bant. Hujus Synodi Ovetensis Acta, quæ nunqu
hactenùs fuerant edita, publicavit Emus Card.
Aguirre, eaque inseruit Tom. 3. Conciliorum Hi
niæ. Regnavit Alphonsus Magnus in Hispania ab
no DCCCLXVI. usque ad an. DCCCCX. quo spontè
gnum abdicavit, illudque *Garsiæ* filio suo, qui tan
nihil non moliebatur, ut illum è Regno dejicer
rarò sanè exemplo tradidit, victus tot tumultu
in Regno ab eo excitatorum tædio, & anno seque
abiit è vivis. Sed de Statu Ecclesiæ sub Hispar
rum Regibus, qui Hispaniarum Regnum nono
culo potiti sunt, hæc pauca deflorasse sufficiat.

Ad Statum quod attinet Ecclesiæ sub Regib
qui nono sæculo Angliæ Regnum administraru
brevitèr dicam, res Ecclesiæ eo in Regno opti
loco fuisse ob pietatem Regum, qui ei præfueru
Egbertus siquidem abnepos *Inæ* Occidentalium
xonum in Anglia Regis, qui octavo sæculo Regn
suum Romano Pontifici vectigale fecit (quod S

Petri denarium vocant) Vveſt-Saxiæ Regnum
ꝫptus anno æræ Chriſtianæ octingenteſimo, *Ber-
phum* Merciorum Regem & *Baltredum* Cantiorum
gem debellavit, eorumque Regna necnon & Nor-
mbriam adjunxit Regno Vveſt-Saxiæ, ita ut in
m Monarchiam tot Britanniæ Regna inter ſe olim
ninò diviſa tùm temporis coaluerint. *Egbertus*
liæ Rex, poſt fuſam ingentem *Danorum* multitu-
m irruptionibus Angliam infeſtantium, obiit an-
CCCXXXVIII. filiumque ſuum *Ethelvulphum* Re-
reliquit hæredem, qui compoſitis Regni ſui re-
Romam, Religionis ergò, ſeſe contulit, & à Leo-
V. Summo Pontifice humaniſſimè exceptus, Ec-
æ Romanæ eam Inſulæ partem, quam *Egbertus* pa-
d Regnum adjunxerat, vectigalem fecit, & poſt-
n per viginti annos Angliæ Regnum ſapientèr
iniſtraſſet, piè deceſſit an. DCCCLVII. Quatuor ſu-
ites reliquit filios *Ethelbaldum*, *Ethelbertum*,
lredum, & *Alfredum*, qui poſtremus, licèt ætate
or eſſet, animi tamen & conſtantiâ & pietate
fratribus, qui antè ipſum in Anglia regnarunt,
odidit majorem. Is quippè à patre ſuo Ethel-
no Romam miſſus, & à Leone IV. Pontifice
mo Rex inauguratus, Regnum Angliæ adiit
DCCCLXXII. ſed Danorum, qui ferro flammâ-
omnia in Anglia sùs deque miſcebant, incur-
bus vexatus ad extremas anguſtias redactus eſt,
Inſulam *Adelingiam* pius Princeps ſeſe recipe-
actus eſt, ibique permanſit, donec, congre-
undequaque auxiliis, Danos conſerto prælio
nè aggreſſus eſt, eoſque divino nutu victoriâ
us incredibili cæde proſtravit, Regnumque
, à quo exulabat, recuperavit univerſum. Qui
ex

ex illa ingenti clade residui fuerunt Dani, datis ob
dibus, Christo se nomen daturos polliciti Victor
animum miseratione permoverunt. *Godrus*, seù *G*
mundus Danorum Rex cum triginta proceribus,
populi maxima multitudine susceptus est è sac
Fonte ab *Alfredo* Angliç Rege, qui ei dedit Prov
cias Orientalium Anglorum, & Northanymbroru
ut eas sub fidelitate Regis foveret jure hæreditario, q
pervaserat latrocinio, sicut ait *Vuillelmus Malmes*
riensis lib. 2. *de Gestis Regum Anglorum* cap. 4. resti
tus in Regnum suum Alfredus votum, cui sese
strinxerat priusquam victoriâ potiretur, solvit,
Andeligianam Arcem in Cœnobium Monachor
commutavit, ut fusè narrat *Asserus* Schireburge
Episcopus in libro *de Alfredi Rebus Gestis* pag.
Leges Sanctissimas condidit ac promulgavit Alf
dus Rex, totusque pietati & litteris deditus,
tempus omne suum dividebat, ut ex horis vigi
quatuor, quibus dies naturalis constat, octo i
Oratione, Lectione & Scriptione; octo in cur
corporis necessaria; octo in expediendis Regni
gotiis consumeret. *Missam quotidiè audire, Psal*
quosdam & Orationes, & Horas diurnas, & noct
nas celebrare, & Ecclesias nocturno tempore ora
causa clàm à suis adire solebat & frequentabat, t
mox laudato *Assero*, apud quem de pietate &
ctrina Alfredi Anglorum Regis, de ejus in Eccle
& pauperes liberalitate, atque de cæteris, qui
exornatus fuit, eximiis dotibus, plura legi possu
Obiit religiosissimus iste Anglorum Rex anno C
sti nongentesimo, Regni sui tricesimo, eoque m
tuo *Eduardus* ejus filius Angliæ Regnum obtin
quod quantâ modestiâ, quantâ justitiæ laude

t

rnaverit, ostendam in Colloquio primo in Histo-
am decimi Ecclesiæ sæculi. Hic tantùm velim
itèr observes, quantùm in Religione, & in Se-
m Apostolicam observantia antiqui Angli distent
noderuis, qui variis (proh dolor!) erroribus sedu-
ab avita Majorum suorum Religione recesserunt,
mque infenso odio Ecclesiam Romanam prose-
untur, ut modò omnibus promiscuè sectis suos cę-
s ac peculiares Ecclesias impunè habendi in suo
gno potestatem ultrò permittant, solis verò Ca-
olicis cętus & Ecclesias habere districtè inhibeant.

D. Statum Ecclesiæ sub Principibus Christia-
, qui nono sæculo tàm in Oriente, quàm in Occi-
nte rerum potiti sunt, planè perspectum habeo. At
nc scire velim, àn Christiana Religio sæculo nono
ad barbaras & infideles Nationes fuerit propagata?

M. Complures Nationes barbaræ & infideles
no Ecclesiæ sæculo Fidei Christianæ lumine fue-
nt illustratæ. In primis, *Carolus Magnus* Impera-
ad promovendam *Nordalbingorum* conversio-
n misit *Heridacum* Presbyterum, & post *Herida-
n*, ad tentandam eorumdem populorum conver-
nem à *Paschali* Pontifice Maximo, & à *Ludovico*
Imperatore missus est *Ebbo* Archiepiscopus Re-
nsis. Verùm, quod Carolus Magnus per *Heri-
um*, nullo fructu, quod *Paschalis* Summus Ponti-
, & *Ludovicus Pius* Imperator per *Ebbonem* Ar-
episcopum Remensem, adjutore *Hadligario*, par-
initiis apud Nordalbingos tentaverant, gentium
elicèt Septentrionalium conversionem; felicitèr
idèm perfecit *Anscharius* Monachus, qui sub
em anni DCCCXXVI. in Danorum Regionem à *Lu-
ico Pio* Imperatore Euangelii prædicandi causâ

missus, dein, post biennium apud Suecos anno di midio commoratus, posteà, curante eodem Ludo vico Imperatore, *Hammaburgi*, seù Nordalbingo rum, populorum videlicèt trans Albim incolen tium, Archiepiscopus creatus est anno DCCCXXXII Insupèr, à Gregorio IV. Summo Pontifice *Anscha rius* constitutus est *Legatus in omnibus circumquaqu gentibus Sueonum*, idest, Suecorum, *Danorum, necno etiam Sclavorum, vel in cæteris ubicumque illis in partibus constitutis divina pietas ostium aperuerit* sicut in ejusdem Gregorii Papæ litteris legitur. I conversione Septentrionalium Regionum S. *Anscha rius* annos ferè octo & triginta insumpsit, eamqu sæpiùs ab aliis tentatam ad optatum exitum perdu xit, ut testatur *Adamus Bremensis* lib. 1. cap. 16. hi verbis: *O mira Omnipotentis Dei providentia de voca tione gentium, quam disponit artifex, ut vult, & quandò vult, & per quem vult! Ecce quod longo priu tempore Vvillebrordum, & Ebbonem, aliosque vo luisse legimus, nec potuisse; tùm Ansgarium nostrun & voluisse & perfecisse miramur*. Et in fine Histori suæ: *Hæc sunt*, inquit, *quæ de natura Septentriona lium Regionum comperimus ad honorem Sanctæ Hama burgensis Ecclesiæ proponenda; quam tanto munere di vinæ pietatis præditam videmus, ut innumerabilem populorum multitudinem, quorum hæc Metropolis fact est, labore suæ prædicationis ex magna jàm parte con versos habeat ad Christianitatem, ibi solummodò poner euangelizandi silentium, ubi Mundus habet terminum quæ salutifera gentium legatio primùm à Ansgar incepta, prosperis semper usque in hodiernum diem a cta est incrementis*. Præter Danos, & Sveones, ide Suecos, Sanctus Anscharius ad Fidem Christiana

addi

dduxit Frisios Orientales cis *Todam* fluvium inco-
entes in pagis *Ruistri*, *Absterga*, seù *Osterga*, *Nor-
endi*, ac *Vvanga*, ut legitur in Vita ejusdem San-
i Anscharii Archiepiscopi Hammaburgensis, &
remensis Septentrionalium Regionum Apostoli,
uam à Sancto *Remberto* ejus discipulo descriptam
ferunt *Mabillonius* parte II. sæculi IV. Benedicti-
,quod est Ecclesię nonum,& *Bollandus* ad diem III.
ensis Februarii, quâ colitur S. Anscharius.

Eodem sæculo nono, hoc est, anno DCCCLXI.
goris Bulgarorum Rex, hortante sorore sua, quę
llo capta Christianam Fidem susceperat,cum suis
pulis baptizatus est, & *Michaëlis* nomine à *Mi-
aële* tùm temporis Orientis Imperatore donatus
. Post aliquot verò annos rebus Ecclesię optimè
Regno suo constitutis, *divina inspiratione commo-
us*, ut ait Annalista Metensis, *Regnum terrenum
nisit* (*Bogoris* Bulgarorum Rex) *ut in Cœlis æter-
itèr regnaret cum Christo, & ordinato in loco suo in
gem majori filio suo, comam capitis deposuit, ha-
uque sanctæ Conversationis suscepto* Monachus *effe-
s est. Eleemosynis, vigiliis, orationibus die noctu-
intentus. Intereà filius ejus, quem Regem consti-
rat, longè à paterna intentione & operatione rece-
s, prædas cæpit agere,ebrietatibus, comessationibus,
libidinibus vacare, & omni conamine ad gentilita-
ritum populum novitèr baptizatum revocare. Quod
Pater audisset, nimio zelo accensus, sacrum habi-
deposuit, & cultu Regio indutus, adsociatis sibi
m timentibus, filium persecutus est, quem mox abs-
difficultate cepit, oculosque ejus effodit, & in car-
m misit. Deindè, convocato omni Regno suo, filium
iorem constituit, interminatus coràm omnibus simi-*

lia fore passurum, si in aliquo à recta Christianitate deviaret. His ità gestis, deposito cingulo, & resumpto sacræ Religionis habitu ad Monasterium regressus in sancta conversatione reliquum vitæ præsentis tempus duxit. Hoc præclaro *Bogoris* Bulgarorum Regis exemplo excitatus *Ratislaus* Moraviæ Princeps, abjectis Idolis, Christianam Fidem cum populo suo anno DCCCLXVI. Imperante in Oriente *Michaële*, amplexus est, ad quam conversionem haud parùm contulerunt *Methodius*, ejusque frater *Cyrillus*, ut videre est in eorum Vita ab Auctore Anonymo descripta, & ab *Henschenio* ad diem IX. mensis Marti recitatâ. Sed tempus est ut præsenti Colloquio finem imponamus, aliud postridiè habituri de Serie Episcoporum, qui nono Ecclesiæ sæculo Sedes Romanam, & Constantinopolitanam tenuerunt.

COLLOQUIUM II.

In quo texitur Series Episcoporum, qui nono Ecclesiæ sæculo Sedes Romanam, & Constantinopolitananam tenuerunt.

D. LEonem hujus nominis Tertium sub finem octavi Ecclesiæ sæculi *Hadriano I.* Roman Pontifici successisse, memini te obitèr observasse i Colloquio secundo in Historiam præcedentis sæcul Sed quot annos sederit *Leo III.* & quæ in suo Pont ficatu laude ac commendatione digna gesserit, in præsentiarum narrare & brevitèr exponere debes.

M. Mortuo *Hadriano Primo* Pontifice Maxim

di

lie xxv. mensis Decembris anni DCCXCV. *Leo* hujus
ıominis Tertius Pontifex Romanus fuit ordinatus
lie XXVII. mensis Decembris ejusdem anni, seditjue, teste Anastasio Bibliothecario, annos viginti,
ıenses quinque, dies sexdecim, & ex hac vita
ıigravit die undecima mensis Junii anni DCCCXVI.
lulta in suo Pontificatu præclarè gessit, quæ hìc
erstringemus. In primis, *Leo III.* Summus Pontifex
ıno septingentesimo nonagesimo sexto misit ad
arolum Magnum tanquàm Ecclesiæ defensorem,
aves aureas ex Confessione, seù Sepulchro Sani Petri acceptas, & Vexillum Urbis Romæ, quod
arolus Magnus grato animo suscepit, & magnam
esauri *Avarorum* partem, quam *Henricus* Dux
rojuliensis ad ipsum transmiserat, dono dedit
lem Summo Pontifici, quem semper singulari
servantiâ coluit, & sceleratorum quorumdam
ominum factione penè oppressum in pristinam lirtatem ac dignitatem vindicavit. Enim verò,
fert *Anastasius* Bibliothecarius, *Leonem Tertium*
mmum Pontificem à factiosis hominibus an-
DCCXCIX. Romæ comprehensum, effossis oculis,
scisŝâ linguâ, & multis plagis saucium ac cruentum in tetrum carcerem fuisse conjectum, ipsum
men, insigni miraculo restitutis oculis & linguâ
ıatum, atque adventante *Vvinigiso* Duce Spoletacum suo exercitu è carcere libertatum, adiisse
oletum, ubi tantisper recreatus, se ad Carolum
ıgnum contulit bello tùm temporis Saxonico imcitum, qui Romam Sanctum illum Pontificem
ıgno cum honore reduci, & in Sedem Apostolin, applaudentibus Clero, populoque Romano,
titui curavit. Quin, & ipse Carolus Magnus, ut

tanto sacrilegio debitas pœnas exigeret, Roman
venit anno DCCC. ubi, convocatâ Episcoporum Sy
nodo, causam Pontificis judicari mandavit. *Visum
est autem*, inquit Annalista Lambecianus, qui ho
tempore vivebat, piissimo *Principi Carolo*, *& uni
versis Episcopis*, *& Sanctis Patribus*, *qui ibi adfue
runt*, *ut si ejus*, idest Leonis III. *voluntas fuisset*, *e
ipse petiisset*, *non tamen per eorum judicium*, *sed spon
tanea voluntate se purificare debuisset*, *& itâ factum
est. Et ipso Sacramento expleto*, *incipiebant illi San
cti Episcopi cum universo Clero*, *seù ipso Principe Car
lo cum devoto Christiano populo Hymnum Te Deum lau
damus &c. quo expleto & ipse Rex & universus po
pulus fidelis cum eo dabant laudem Deo*, *quia ipsum
Apostolicum Leonem & sanum in corpore & animo me
ruerunt habere.* Mansit Leo Tertius Romę usque a
annum DCCCIV. quo à Carolo Magno rogatus ut se
dulò inquireret, an re vera Sanguis Christi Dom
ni, ut fama vulgaverat, Mantuæ fuisset repertus
Primùm in Longobardiam profectus est, ut Impe
ratoris desiderio faceret satis. Dein, rectà ad ipsum
Imperatorem perrexit, à quo pietate & humanitat
incredibili exceptus est. Sunt nonnulli, qui po
Baronium existimant, *Leonem III.* indè cum Car
lo Magno *Vverdam*, accessisse, ibique ejus rogat
Sanctum Suvibertum, post lectam ipsius Vitam, ex
plorataque ejus miracula, post multas preces & je
junia, de Episcoporum consensu solemni ritu inte
sacrosanctum Missæ Sacrificium Sanctorum Confe
sorum publicis tabulis adscripsisse, Festumque in
ejus venerationem indixisse, atque confluentibu
devotionis ergò populis Indulgentias promulgasse
Quod ex Epistola S. *Liudgeri* Monasteriensis Episc

i ad *Rixfridum* Trajectensem Episcopum adstruere onatur Cardinalis *Baronius*. Verùm, totam illam arrationem, & *Liudgeri* Epistolam commentitiam sse, multis momentis evincunt periti Critici, præipuè doctissimus Pater *Joannes Morinus* in Commentario *de administratione Sacramenti Pœnitentiæ* b. 10. cap. 20. ubi hæc habet: *Conficta est Epistola ntè forsan trecentos annos, aut, ut maximè antè quaingentos nomine Sancti Ludgeri ab aliquo Vverdensi onacho in sui Monasterii commodum & gloriam.... eindè, Sancti Suviberti in Sanctorum Catalogum retionem eodem modo & ordine enarrat, quo nunc & annis quadringentis celebrari solet. Certum est aun, hanc celebrationem cæpisse trecentis post Leom Tertium annis & ampliùs. Primus, quem perbint antiqua documenta solemnitèr à Pontificibus canizatum fuisse, est Hugo Carthusianus, & Gratianoitanus Episcopus; secundus est Sanctus Bernardus. l considera quæ Epistolæ, sive Bullæ Pontificum de rum Sanctorum Canonizatione referunt, & ea coma cum iis, quæ Auctor ille de Sancti Suviberti Caizatione scribit, deprehendesque cæremonias hodier à Leone Tertio multò diligentius, & copiosius, quàm Innocentio II. aut Alexandro Tertio fuisse observa. Quod argumentum certum est istius Epistolæ Aurem post annum* MCC. *scripsisse. Antè Innocentium II. Alexandrum Tertium simplex admodùm erat Caizationis ritus, ut ex Petro Damiano constat in fine e Sancti Romualdi, testaturque Cardinalis Baronius annum Christi* MXXVII. *Obtinebatur ab iis, quibus æ erat illa Canonizatio, à Sede Apostolica facultas tare suprà Corpus defuncti erigendi. Eo erecto pea erat Canonizationis solemnitas. Post illud tem-*

pus cæremoniæ sanctæ illius actionis paulatim fact sunt augustiores. Demùm, post alias adductas ratic nes concludit Morinus: *Multa sunt alia ejusdem cr minis argumenta, quæ longum esset persequi. Und que enim rimosa est Historia ista, & fabellis verita assutis fatiscit*. Legi possunt etiam *Henschenius* a diem xxvi. mensis Martii in Commentario prævi ad Vitam Sancti *Ludgeri*, & *Cointius* in Annalibu Ecclesiæ Francorum ad annum DCCCV. ubi non pau ca adversùs eam *Sancti Ludgeri* Epistolam, quam suppositititiam esse censent, annotarunt. Expung itaque debet, juxtà peritos illos Criticos ex Act Leonis Tertii Summi Pontificis hæc Sancti Suviber ti Canonizatio Vverdæ, præsente Carolo Magno celebrata. Romam reversus Leo Tertius Ecclesia Urbis instauravit singulari munificentiâ, cujus mo numenta exhibet *Anastasius* Bibliothecarius in eju Vita. Retinendæ antiquitatis adeò tenax fuit Sum mus ille Pontifex, ut Symbolum cum additament particulæ *Filioque*, quod Romana Ecclesia necdùn ei inseruerat, à Francis decantari molestè admo dùm tulerit, nec ad illud additamentum suâ autho ritate approbandum induci unquàm potuerit, exo ratus licèt à Legatis à Carolo Magno eam ob ren Romam missis *Bernario* nimirùm Vvormaciensi Epi scopo, *Jesse* Ambianensi Antistite, & *Adhelard* Corbejensi Abbate. Quarè sibi semper Constan Leo III. duas Tabulas argenteas in Basilica S. Petr ad Confessionem, seù Sepulchrum ejusdem S. Petr affigendas curavit, in quarum unâ Symbolum græcè scriptum, in altera latinè exaratum legeba tur, utrobique sine hoc additamento *Filioque*. Me minit illarum Tabularum Anastasius Bibliotheca rius

s; Acta verò Collationis, quam Leo III. Summus
ntifex habuit cum Legatis Caroli Magni circà
æstionem de additamento particulæ *Filioque* de-
pta sunt à *Smaragdo* Abbate, ex quo *Sirmondus*
tomo II. Conciliorum Galliæ inseruit. Denique,
Tertius meritis plenus obiit, & post mortem
ctorum Fastis adscriptus est, ut videre est apud
ischenium ad diem XI. mensis Aprilis, quo San-
Leo Magnus colitur, ubi laudatus Author ex
. Catalogo Ecclesiæ Sancti Petri refert Histo-
n translationis Corporis Sancti Leonis Magni,
cum Ossibus aliorum *Leonum* Summorum Pon-
um Secundi, Tertii, & Quarti, solemni ritu in
um Templum factæ die XXVII. mensis Maii an-
DCVII. præsente Paulo Papa V. qui eorumdem
ctorum Corpora videre voluit.

Post Leonis Tertii mortem, quæ, ut jam dixi-
, contigit die XI. mensis Junii anni DCCCXVI.
vit Sedes Pontificia dies decem, teste Anasta-
Bibliothacario, & die vicesimâ secundâ ejus-
mensis & anni, *Stephanus* hujus nominis V.
iâ Romanus, Pontifex Maximus consecratus
Qui, ut primùm fuit inauguratus, in Gallias
ectus est, ut *Ludovicum Pium* consecraret Impe-
rem unà cum *Irmingarde* ejus conjuge. Quo
gnificentiæ apparatu, quibus lætitiæ signis à Lu-
co Pio Imperatore Sanctus ille Pontifex in Gal-
fuerit exceptus, accuratè describit *Theganus*
repiscopus Trevirensis & Auctor coævus in li-
, quem de Gestis Ludovici Pii edidit his ver-
Perrexit Dominus Ludovicus obviam supradicto
ifici, obvians ei in Campo magno Remensium. De-
lit uterque de equo suo, & Princeps se prosternens

omni

omni Corpore in terram tribus vicibus antè pedes ti Pontificis , & tertia vice erectus salutavit Pon cem . . . . Posteà , Pontifex honoravit eum gnis honoribus & multis & Reginam Irming dem , & omnes Optimates & Ministros ejus , in proxima die Dominica , in Ecclesia antè Missari solemnia, coràm Clero & omni populo consecravit e & unxit ad Imperatorem , & Coronam auream n pulchritudinis & pretiosissimis gemmis ornatam, q secum apportaverat , posuit super caput ejus . Et mingardam Reginam appellavit Augustam , & po Coronam auream super caput ejus . Quamdiù ibi Beatissimus Papa, quotidiè Colloquium habebant de litate Sanctæ Dei Ecclesiæ . Post quod Dominus Im rator eum honoravit magnis & innumeris donis tri citèr & ampliùs quàm suscepisset ab eo . . . . . dim eum ire Romam cum Legatis suis, quibus præcepit u que in itinere suo honestum exhibere servitium . R mam reversus *Stephanus V.* diem ultimum pa post clausit die XXIV. mensis Januarii anni DCCCXV undè menses septem dumtaxàt Pontificatum tenu & in ejus locum die XXV. mensis Januarii ejusden anni suffectus est *Paschalis* hujus nominis I. Pat Romanus & eximiis exornatus virtutibus , Ca moniâ præsertim , pietate , beneficentia in paup res, assiduitate in Orationibus, Religiosæ vitæ am re conspicuus , ut videre est apud Anastasium B bliothecarium in ejus Vita. Statim post consecr tionem suam *Paschalis* Summus Pontifex Legatu ad *Ludovicum Pium* Imperatorem misit , *qui negot peracto , & petitis impetratis , super confirmatione scilicèt pacti & amicitiæ more Prædecessorum suoru reversus est* , inquit Auctor Vitæ Ludovici Pii Imp

rat

oris. Communis eſt Hiſtoricorum opinio, *Pa-lem I.* Romanum Pontificem ab eodem Impera-e *Ludovico Pio* obtinuiſſe confirmationem Pippi-ıæ & Carolinæ donationum, inſupèr Sardiniæ ationem Edicto, quod incipit: *Ego Ludovicus*, reſſam impetraſſe. Verùm, his meritò non aſ-itur Clariſſimus *Pagius* in Critica Baronii ad ım DCCCXVII. putatque, hanc Ludovicianam ıationem fictitiam eſſe, tùm quia ex tot Ponti-ıus Romanis, qui dona à Pippino, & Carolo gno Eccleſiæ Romanæ conceſſa memorarunt, ıs eſt, qui prædictæ Donationis Ludovici Pii eratoris meminerit, cujus tàm alti ſilentii nul-tio aſſignari poteſt, niſi quia Summi Pontifices ſſimum habentes titulum rerum, quas Eccleſia ıana ex liberalitate Imperatorum poſſidebat, mentitiam illam Ludovicianam Donationem empſerunt; tùm quia etiam *Ottho* Primus, & *icus* Primus Imperatores ſingillatim ea enume-, quæ *Pippinus* & *Carolus Magnus* Eccleſiæ Ro-æ donarunt; eaque diplomatis ſuis confirmant; : iſta Ludoviciana Donatione ne verbulum qui-faciunt. Refert *Baronius* in Annalibus litteras, Sanctus *Theodorus Studita* dedit ad Paſchalem I. ıanum Pontificem, quibus ei ſignificat, quan-ı Oriente cultores Imaginum patiebantur in-moda, quibus litteris permotus Piiſſimus ifex, quas potuit, Eccleſiæ Orientali tulit ſup-s. Contra Iconomachos litteras ſcripſit gra-nas, & Monachis Græcis ad Eccleſiæ Romanæ ıium confugientibus Monaſterium apud San-Praxedem Romæ extruxit & dotavit. Cor-Sanctæ Cæciliæ Virginis, & Martyris, unà cum

cum Corporibus Sanctorum Martyrum *Vale*
ejus Sponsi, *Tiburtii*, *Maximi*, necnon *Urbani* &
cii Romanorum Pontificum adinvenit *Pascha*
eaque transtulit in Ecclesiam Sanctæ Cæciliæ n
ne nuncupatam, quam jàm jàm casuram à fu
mentis restauravit, & juxtà eam ædificavit M
sterium sub honore SS. Virginum & Martyru
Agathę & *Cæciliæ* in loco *Collis jacentis*, ut vider
apud Anastasium Bibliothecarium in Vita huj
Pontificis. *Lotharium* Cęsarem *Ludovici Pii* Imp
toris filium Romæ an.DCCCXXIII. Imperatorem
ronavit *Paschalis I.* Obiitque anno sequenti die
cima mensis Februarii, postquàm sedisset, juxta
curatiorem Chronologiam, annos VII. & dies x
non verò, ut ait *Baronius*, annos VII. menses t
dies XVI. Post mortem Paschalis I. fuit Interpo
ficium IV. dierum, & die XIV. ejusdem mensis
bruarii & anni DCCCXXIV. *Eugenius* hujus nom
Secundus ordinatus est Pontifex Romanus. I
Vir doctissimus juxtà ac piissimus, Pater pauper
meritò dictus, quibus ita consulebat, ùt nullibi
liùs, quàm Romæ annona venderetur. Sub e
Pontificatu, hoc est, anno DCCCXXV. habita est
nodus Parisiensis pro cultu sacrarum Imaginu
de qua in quarto Colloquio opportuniùs diss
mus, sicut & de Synodo, quam Romæ idem S
mus Pontifex anno DCCCXXVI. celebravit, quan
Holstenius in secunda parte Collectionis Romanæ
tegram publicavit cum XXXVIII. Canonibus ad
staurandam Ecclesiæ Disciplinam in ea conditis,
etiam tomo VIII. Conciliorum ex Collectione
mana Holstenii recitantur. Multi post Baroni
asserunt, Eugenium Secundum sedisse annos tre
m

ses duos, dies viginti tres,& die XI. mensis Au-
i supremum diem obiisse. At Clarissimus *Pa-*
perdoctè ad annum DCCCXXVII. observat, quod
nullibi apud antiquos dies mortis Eugenii Se-
i memoretur, incompertum omninò est, quot
es & dies suprà annos tres *Eugenius Secundus*
anam Ecclesiam administrarit, illudque dum-
certum, eum tribus annis sedisse, & mense
isto anni DCCCXXVII. è vivis excessisse. De-
uo Eugenio Secundo substitutus est *Valentinus*
â Romanus, qui incredibili omnium ordi-
applausu ex Archidiacono Pontifex Maxi-
fuit ordinatus. Sed hanc tàm justam cuncto-
gratulationem & lætitiam,cùm maximè gestie-
excepit luctus, & Summis gaudiis acerbissimi
norte illius Pontificis intercurrerunt dolores.
dragesimo quippè die ab inauguratione sua è
sublatus est Pontifex ille Sanctissimus. Valenti-
Sede Pontificia successit eodem an. DCCCXXVII.
rius hujus nominis IV. gente etiam Roma-
sed mense & die incertis, cùm dies ejus emor-
ignoretur, quemadmodum duratio cessatio-
edis post Valentini Papę obitum. Testatur Ana-
s Bibliothecarius Gregorium Quartum fuisse
e clarum, divinarum litterarum solertissimum
sitorem, Ecclesiarum indefessum visitatorem,
erum patrem, Viduarum nutritorem, ac re-
humanarum contemptorem. Corpus S. Gre-
Magni ad Ecclesiam,ubi etiamnùm jacet,tran-
Gregorius Quartus, & Corpora Sanctorum
yrum *Sebastiani*, *Gorgonii*, ac *Tiburtii* ex Cœ-
riis, in quibus erant recondita, transtulit ad
siam Sancti Petri. Multas Urbis Basilicas in-
stau-

ravit, ditavit, exornavit. In Gallias venit,
in superiori Colloquio observavimus, ut *Ludo*
Pium cum filiis reconciliaret. Sed Antistites G
cani, qui falso rumore decepti sibi persuaser
Summum illum Pontificem eo animo accessisse
Ludovicum Pium Imperatorem,& Episcopos ip
dictos excommunicationis fulmine perculeret,
riores litteras ad eum dederunt, eique depo
nem comminati sunt, teste *Paschasio Radberto*
nacho Corbejensi in Vita *Walæ* Abbatis lib.2.
Episcoporum Gallicanorum minas meritò c
mnens Pontifex Maximus, adulationis, super
& perjurii illos redarguit, appellavitque *Arun*
vento agitatas, ut videre est in Epistola, qua
eos scripsit, & quæ extat inter Agobardinas.
diù tamen duravit hæc Pontificem Maximum
& Antistites Gallicanos concertatio. Nam st
ac Antistites Gallicani compertum habuerunt,
gorium Quartum Summum Pontificem in G
venisse ut inter Ludovicum Pium Imperato
ejusque perduelles filios pacis sequester esset,dis
omnibus nebulis, eum ut patrem & Magistrum
nium Ecclesiarum coluerunt, Pontifex verò ut
tres complexus est.Fructu tamen caruit *Gregori*
in Gallias iter, reque infecta sua relegit vesti
Romamque reversus est. Discimus ex *Adone* V
nensi, qui nono sæculo vixit, Ludovicum Pium
peratorem, monente Gregorio Quarto, statuis
in suis Ditionibus Festivitas omnium Sanctor
quam in Urbe Romana Kalendis Novembris ja
instituerat Bonifacius Quartus, *perpetuò agere*
Quam Sanctam Constitutionem reverenti amore su
pit omnis Ecclesia, inquit idem Scriptor in
N

tyrologio, idemque testatur *Sigebertus* ad an- DCCCXXXV. Obiit *Gregorius IV.* postquàm se- t annos sexdecim, octavo Kalendas Februarias DCCCXLIV. ut produnt *Sigonius* lib.v. de Reg. & *Onuphrius* in Chronico Eccles. Post mor- Gregorii IV. cessavit Pontificatus dies quin- n, sicut habent varia MSS. Anastasiana in fine onis Regiæ citata; quapropter *Sergius II.* successor patriâ Romanus die x. Februarij em anni omnium ordinum consensu renun- s & ordinatus est Pontifex Maximus. *Pla-* n Vita Sergii Secundi ait: *Sunt qui dicunt um primò quidem Os porci appellatum, & ob tur- nem cognomenti, Sergii nomen sumpsisse, eamque tudinem ad nostros manasse, ut qui Pontifices ntur, suo omisso, majorum nomina sibi inderent, b omnibus non sit observatum.* Verùm, hæc fa- st. Observat quippè *Baronius*, primum Pon- n, qui nomen mutavit, fuisse *Octavianum*, qui is XII. nomen assumpsit. Censent etiam mul- i eruditi, hunc Sergium, qui *Os porci* appel- r, non fuisse Sergium Secundum, ut visum est æ, & Godefrido Viterbiensi in Chronico, nec m Tertium, ut putavit Baronius, sed fuisse m Quartum. Nonnulli post Baronium affir- , Sergium Secundum Pontificem Maximum gentias trium annorum, & trium quadrage- concessisse omnibus, qui Ecclesiam SS. *Sil-* & *Martini* visitassent, quod se in marmorea antiquitùs scripta legisse memorat ipsemet ius. Verùm, *Mabillonius* in Præfatione sæ- Benedictini, quod est Ecclesiæ decimum, ait se, ut explorata sit hac de re auctoritas, cùm

sæ-

ſæculo Eccleſiæ decimo extent quidem veſtigi
dulgentiarum, ſed non hoc modo definitar
Papebrochius etiam in conatu Chronico-Hiſt
Diſſertatione XVII. oſtendit, Indulgentiarum
hodiè in Eccleſia ſub ea formula frequentem
ante ſæculum XII. in antiquis monumentis re
ri, & tabulam illam, quam ſe vidiſſe teſtatu
ronius, ante pauca ſæcula ſculptam fuiſſe. Se
per hac re legenda eſt jam citata Mabillonii P
tio, num.CVII. ubi de antiquitate Indulgenti
plu ibus diſſerit. *Ludovicum* Imperatoris Lot
filium cum Drogone Metenſi Epiſcopo, aliis
Antiſtitibus ac Proceribus, numeroſoque exe
Romam miſſum honorificè ſuſcepit *Sergius II.*
que, ut legitur in Annalibus Bertinianis, Re
inauguravit, non Imperatorem, ſicut quidan
Adonem Viennenſem, & Baronium falsò exiſ
runt. Obiit Sergius II. ſicut habetur in iiſ
Annalibus Bertinianis VI. Kalend. Februarii
eſt, die XXVII. anni DCCCXLVII. poſtquàm ſ
annos tres ſine ulla menſium & dierum appen
Poſt Sergii Secundi obitum, Sedes Pontifici
legitur in quibusdam Catalogis & in Hiſtori
tinæ, vacavit menſes duos & dies quindecim.
re *Leo* hujus nominis *IV.* ejus ſucceſſor, gent
manus, conſecratus eſt Pontifex Maximus d
decimâ menſis Aprilis ejusdem anni DCCC
Eum Pontificatu digniſſimum fecerunt pietas
deſtia, juſtitiæ, populique amor, beneficenti
pauperes, aſſiduitas in vigiliis & orationibus
ditio ſacra, prudentiæ cum mira ſimplicitat
rum conjunctio. Baſilicas, Altaria, & Mona
in Urbe reſtauravit, Saracenorum cum magna

Urbem diripiendam properantium impetum git. Vaticanum maenibus cinxit,& *Leoninam* Ur- n ſuo nomine appellavit. *Ludovicum II.* Impera- em coronavit, & *Alfredum* Ethelvulphi Occi- ıtalium Saxonum in Anglia Regis filium ſanctiſ- ıis præceptis inſtitutum Regem inauguravit, & filium adoptavit. *Holſtenius* in Collectione Ro- na Concilium Romanum ſub Leone Quarto ha- um, & Canones XLII. Diſciplinam Eccleſiaſticam ctantes in eo editos promulgavit. *Labbeus* etiam dem Canones in Tomo ſeptimo Conciliorum eruit. Sed de hoc Concilio ſub Leone Quarto mæ celebrato opportuniùs in quarto Colloquio eremus. Ad cœleſtem vitam migravit Leo IV. XVII. menſis Julii anni DCCCLV. poſtquàm Eccle- ı Romanam gubernaſſet annos octo, menſes tres ies ſex, ſicut diſertè legitur in Codice MS. Ana- i Bibliothecarii Thuaneo in Bibliothecam Col- inam translato. In vita & poſt mortem multis aculis clarus Faſtis Sanctorum adſcriptus eſt IV. eiusque corpus, ut anteà obſervavimus, cum Corporibus Summorum Pontificum *Leo-* hujus nominis *I. II.* & *III.* tranſtulit Paulus V. tifex Maximus die XXVII. menſis Maii an- DCVI. Poſt Leonis Quarti obitum ceſſavit Se- Pontificia menſes duos, dies duodecim, & *Be- ctus* hujus nominis *III.* patriâ Romanus, invitus ac reclamans electus eſt Pontifex Romanus. eodem tempore quorumdam ſceleratorum ho- um Factio *Anaſtaſium* Presbyterum olim Cardi- n, qui à *Leone IV.* in Synodo Romæ habitâ de- us & anathemate vinctus fuerat, in Sedem ſtolicam per Summum nefas intruſit. Sed Epi-

ſcopis, univerſoque Clero & Populo conſtantèr
ſiſtentibus, & clamantibus, ſe velle *Benedictu*
Beatiſſimum Papam, ejectus eſt Anaſtaſius A
papa, & ſummo omnium conſenſu *Benedictus*
ordinatus eſt Pontifex Romanus die viceſimâ n
menſis Septembris anni DCCCLV. *Hubertum* Cl
cum *Boſonis* Comitis filium quorumdam crimin
inſimulatum *Benedictus III.* juſſit infrà dies XXX.
mam venire coràm Sede Apoſtolica reſponſuru
& eâ de re Epiſtolam dedit ad Epiſcopos in Re
Caroli Calvi Galliarum Regis conſtitutos. Va
ornamentis & muneribus, quæ in ejus Vita rec
ſet *Anaſtaſius* Bibliothecarius, Baſilicas donavit
nedictus Tertius. Eccleſiam Romanam annos d
menſes ſex, & dies decem ſanctiſſimè rexit, & è
ta exceſſit die octavâ Aprilis anni DCCCLVIII. S
lato Benedicto Tertio ſucceſſit *Nicolaus* hujus
minis *Primus*, electus Pontifex Romanus præſe
Ludovico Secundo Imperatore, & VIII. Kale
Maii, ſeù die XXIV. Aprilis eiuſdem an. DCCCLVI
ut ait Anaſtaſius Bibliothecarius, *coronatur*,
exultat, Clerus lætatur, Senatus & Populi pleni
magnificè gratulatur.

D. Cum bona tua veniâ, te hìc paululùm
terpellabo. Nihil ſiquidem hactenùs dixiſti de *J*
na Papiſſa, quam tamen neſcio quis mihi nupe
mè dicebat ſucceſſiſſe Leoni IV. Pontifici Maxi
& ſediſſe annos duos, menſem vnum, & dies
tuor. Idque ex triplici potiſſimùm capite pro
nitebatur. Primò, quia hæc Hiſtoria, vt ajet
de *Joanna Papiſſa*, legitur in Chronicis *Mariani S*
Sigeberti, *Martini Poloni*, & in Speculo Hiſto
Vincentii Bellovacenſis Ordinis Prædicatorum.
cum

ndò, quia Statuam Joannæ Papissæ in Ecclesia Se-
nsi inter alias Pontificias *Joannes Launojus* Sacræ
cultatis Parisiensis Doctor in Dissertatione de
uctoritate negantis argumenti testatur se vidisse an-
MDCXXXIV. quo Senas transivit. Demùm, quia
omæ in Basilica Lateranensi asseruatur etiamnùm
la perforata, quam vocant *Stercorariam*, in qua
ens electus Pontifex sedet, & ad præcavendam
nem fraudem exploratur illius sexus antequàm
nsecretur. Tuum itaque de hac, quæ circumfer-
, *Joannæ Papissæ* Historia judicium scire percu-
, cui libentissimè adhæsurum me constantèr pro-
tto?

M. Decantatam jam pridèm, sed malè con-
am ac consarcinatam fabulam venditavit tibi nu-
or iste homo, in qua de tempore, nomine &
ria istius Papissæ *Joannæ* res nec veras, nec ve-
miles contineri non solùm Catholici Doctores
bbeus, *Leo Allatius*, *Natalis Alexander*, & alii
nplures, Sole clariùs commonstrarunt, sed etiam
er Hæreticos, quamvis sint jurati Sedis Aposto-
e hostes, Pseudo-Minister *Dallæus* hoc figmen-
n editâ peculiari Dissertatione egregiè confuta-
. Certum quippè est (vt alia benè multa præ-
mittam momenta, queis hæc de *Joanna* Papissa
ula exploditur) certum, inquam, est, *Anasta-
m* Bibliothecarium, *Adonem* Viennensem Ar-
episcopum, & alios antiquos Scriptores, qui
manorum Pontificum Seriem, vel Catalogum
uerunt, disertè asserere, *Benedictum III.* imme-
tè successisse *Leoni IV.* Fabulantur ergò hi, qui
titant, *Joannam* Papissam (quam alii patriâ An-
cam, alii Moguntinam, sibi hac in re non con-

ſtantes inſcitè comminiſcuntur) ſucceſſiſſe *Leoni I*
non inficior tamen, hanc *Joannæ* Papiſſæ fabulam
legi nunc in Chronicis *Mariani Scoti*, *Sigeberti*,
noſtri *Martini* Poloni, ſicut & in Speculo Hiſtori
noſtri *Vincentii* Bellovacenſis lib. 25. cap. 36. ſ
contendo, nullam illius fabulæ in antiquis MS
horumce Authorum Codicibus haberi mentione
At enim *Leo Allatius* in *confutatione fabulæ de Jo*
na Papiſſa ex monumentis Græcis luculenter oſtend
hanc de *Joanna* Papiſſa fabulam non fuiſſe exa
tam in ſinceris *Mariani Scoti* Codicibus. Non e
tat etiam prædicta fabula in antiquis MSS. Codi
bus *Sigeberti* Gemblacenſis Abbatis, ut præcip
conſtat ex Autographo Cœnobii Gemblacenſi
quod à *Miræo* editum eſt, & in quo tam putidæ f
bulæ nec vola, nec vel minimum reperitur veſ
gium. Non extat etiam hæc fabula in antiquis MS
noſtri *Vincentii* Bellovacenſis Codicibus, ſicut cl
rè colligitur ex noſtro *Ptolomæo* Lucenſi, qui p
Vincentium Bellovacenſem *Marianum Scotum*, & S
gebertum ſcripſit. Ille quippè Hiſtoriam Eccleſ
ſticam, quæ adhùc in Bibliotheca Vaticana inedi
aſſeruatur, poſt annum milleſimum trecenteſimu
duodecimum concinnavit, & lib. XVI. cap. VIII. d
Leone IV. Summo Pontifice, cui fabulatores *Joa*
nam Papiſſam ſubſtituerunt, hæc ſcribit: *Omne*
quos legi, præter Martinum (noſtrum videlicèt P
lonum) *tradunt, poſt Leonem IV. fuiſſe Benedictum I*
Martinus autem Polonus ponit Joannem Anglicum
Undè perſpicuum eſt, hanc Joannæ Papiſſæ fabula
non extitiſſe in antiquis MSS. Codicibus Vincen
Bellovacenſis, Mariani Scoti, & Sigeberti. At
qui Ptolomæus Lucenſis non in uno ſolo Marti
Pol

lono, ſed etiam in his mox laudatis Auctoribus, i ante ipſum ſcripſerunt, hanc de Joanna Papiſſa ulam legiſſet, cùm tamen apertè teſtetur *Ptolo-us Lucenſis* ſe in uno ſolo Martino Polono inve-ſe. Quin, multi ſunt hujus temporis Viri erudi-qui obſervant, ideò Ptolomæum Lucenſem hanc Joanna Papiſſa fabulam in Martino Polono re-iſſe, quia ætate Ptolomæi Lucenſis Hiſtoria Ec-iaſtica, quam adornavit Martinus Polonus, jam in parte fuit interpolata, & fabula de Joanna piſſa recens excogitata in eam intruſa eſt. Quam tè fabulam nequaquam in Martino Polono of-diſſet Ptolomæus Lucenſis, ſi ſinceros illius Scri-ris Codices nactus fuiſſet. Teſtatur ſiquidem *Allatius* loco ſuperiùs memorato, extare in Bi-otheca Vaticana antiquiſſimum Martini Poloni mplar, in quo poſt vitam Leonis IV. nulla pror-fit Joannæ Papiſſæ mentio. *Lambecius* etiam 2. Bibliothecæ Cæſareæ cap.8. teſtatur, quatuor ea Bibliotheca reperiri Codices MSS. *Martini* oni, in quibus fabulæ de *Joanna* Papiſſa nulla rsùs habetur mentio, indeque jure merito con-lit, *Martinum* Polonum falsò audire auctorem, approbatorem abſurdiſſimi hujus Commenti, que Chronicon nonniſi poſt illius mortem, anno MCCLXXVIII. contigit, partim malitiâ eticorum, partim nimiâ credulitate imperi-m, quorum animos pervulgata hæc de *Joan-* Papiſſa fabula animos occupaverat, eâ labe e infectum. Idem ex vetuſtis MSS. *Martini Po-* Codicibus ſolidè evincit eruditus noſter *Echar-* in libro à ſe edito, cui titulus: *Summa S. Tho-vindicata* pag.567. & pag. 620. & ſequentibus,

ubi latè probat, hanc fabulam de Joanna Papiſſa non reperiri in antiquis & melioris Notæ MS Codicibus Martini Poloni, quos ipſe legit, & cita

Quantùm attinet ad *Joannæ* Papiſſæ Statuam quam inter cæteras Pontificias in Eccleſia Sene vidiſſe ſe teſtatur *Joannes Launojus* Doctor Sorbo cus, fatentur Viri eruditi rem ità ſe habere ill etenim de *Joanna* Papiſsâ fabula ità omnium a mos pervaſerat, ut ejus Statua inter cæteras Pon ficias repoſita ſit in Eccleſia Senenſi, quæ ſub h nouiſſima ſæcula refecta ſeù reſtaurata eſt. L nuperrimè in *Muſæo Italico* doctiſſimi Patris Mal lonii Tom.1. part.1. pag.159. quod, dùm ipſe nenſem Eccleſiam inviſeret, & non ſine admirat ne pavimentum marmoreis ſegmentis depictu quale nusquàm alibi invenitur, ſicuti Statuas Ir genarum Pontificum, quæ in ea conſpiciuntur, dis oculis luſtraret, hanc tamen fabuloſæ Joa Statuam inter alias Pontificias nec vidit, nec qu quam de ea tùm temporis reſcire potuit. Sed ſteà ſuum natale ſolum, ideſt in Gallias reverſ didicit per litteras ad ſe ab Abbate Jacobo *Mig nello* ſcriptas, hanc fabuloſæ *Joannæ* Papiſſæ tuam, quæ antehàc inter alias Pontificias in Ec ſia Senenſi viſebatur, tandem ſub Pontificatu C mentis VIII. cooperante cum Magno Etruriæ D ad *Baronii* preces Cardinali *Tarugio* Loci Archi ſcopo, fuiſſe non quidem penitus comminuta ſed, mutatis formæ muliebris lineamentis, ex mina factam eſſe *Zachariæ* Pontificis figuram, poſito *Zachariæ* nomine, ne qua in poſterum ha re, ob ſervatam Statuæ memoriam ſuboriri po ſuſpicio. Porrò, hæc fabuloſæ *Joannæ* Papiſſæ Sta

iguram *Zachariæ* Pontificis immutata perstitit Ecclesia Senensi usque ad Pontificatum Alexan- VII. qui ex Urbe Senensi cùm oriundus esset, dictam Statuam ab Ecclesia omninò removeri t, sicut Clarissimus *Pagius*, qui anno MDCLXXVII. Urbem Senensem transivit, testatur in sua Cri- Baronii se audivisse à viro jam ætate provecto, robatæ fidei, qui locum, ubi anteà erat illa :ua, ei indicavit, & operarium Ecclesiæ, alios- ad rem exequendam adhibitos nominavit.

Denique, prorsùs ineptum ac fictitium est quid- d de *Sella stercoraria* effutiunt Hæretici, ut Sedi ostolicæ, quam cane pejus & angue oderunt, int hoc pacto aliquam infamiæ inurere notam. : quippè *Sella stercoraria*, quæ etiamnùm asser- ır in Basilica Lateranensi, hoc vocabulum tra- non ex forma (neque enim pertusa est, ut loco x laudato optimè observat *Mabillonius*, qui eam priis oculis inspexit) sed ex versu Psalmi, qui, ıtifice recens electo in ea sedente, canebatur in ıro: *Suscitat de pulvere egenum, & de stercore it pauperem*, ut indè intelligeret electus Ponti- , se ex humili loco ad solium gloriæ sola mise- ɔrdiâ divinâ fuisse provectum. Huic cæremoniæ similis est alia, quæ in memoriam brevi peritu- gloriæ mundi in coronatione Pontificis nunc ibetur, dùm videlicèt coràm ipso è Sacrario Altare pergente stupa in Arundinis apice con- ò parata comburi solet, illudque tritum accla- :i: *Sancte Pater, sic transit gloria mundi*. Cæte- ı, ritus ille de *Sella stercoraria*, qui ad altiùs in- andam novo Pontifici humilitatem primùm in- tus fuerat, post receptam apud nimium credu-

los de Pseudo-Papissa fabulam, ità infamis eva[l]
ut ob hoc Commentum fuerit penitùs abrogat[um]
quod sæculo superiore post Leonem X. Pont. M[ax.]
factum fuisse autumat *Mabillonius*.

D. Placet mihi admodùm hæc historica *Jo[an]næ* Papissæ fabulæ confutatio. Sed redeamus m[odo] ad id undè digressi sumus, nimirùm ad Pontifi[ca]tum *Nicolai* hujus nominis Primi, quem Bene[di]cto III. successisse, & die XXIV. mensis Aprilis [an]ni DCCCLVIII. Romanum Pontificem fuisse con[se]cratum jam observasti.

M. *Nicolaus* huius nominis I. *Theodori* Ci[vis] Romani filius multa in Pontificatu gessit pro fi[de,] pro Ecclesiastica unitate, pro Disciplinæ conser[va]tione ac restauratione. Causæ S. *Ignatii* Patri[ar]chæ Constantinopolitani, & *Photii* ejusdem Se[dis] invasoris cognitionem suscepit, illiusque exauc[to]rationem, ac istius intrusionem vehementèr i[m]probavit, atque irritas declaravit, ut mox fus[ius] explicabimus agendo de Sancto *Ignatio*, & de *P[ho]tio*. Joannem Rauennatem Archiepiscopum jur[a] Sedis Apostolicæ violantem, atque Romani Pon[ti]ficis Synodo se se sistere detrectantem excommu[ni]cationis fulmine perculit Nicolaus Primus. *B[al]duinnm* Flandriæ Comitem, qui *Juditham* Car[oli] Calvi Galliarum Regis filiam sibi rapuerat uxore[m,] & ob id à Gallicanis Episcopis fuerat excommu[ni]catus, *Carolo Calvo*, & *Hermintrudi* Reginæ e[jus] uxori reconciliavit, obtinuitque ut nuptias legi[ti]mas inter dictum *Balduinum*, & *Juditham* conju[gi] sinerent. *Lothario* Regi jussit, ut, ejectâ *Waldra[da]* pellice, *Theutbergam* legitimam conjugem suam [in] Palatium, thorumque reciperet, atque ut uxore[m]

Reginam haberet. *Engeltrudem* Comitis *Bosonis* orem, quæ, viro relicto, hàc illàc vagabatur, n omnibus ejus fautoribus anathemate confixit. *ulum* Populoniensem, & *Formosum* Portuensem iscopos misit Legatos ad *Bulgaros*, ut eis recens Christianam fidem conversis Euangelium præ-arent. Quin & ipsemet Sanctissimus Pontifex ıc Bulgarorum gentem Christo nuper acquisi-ı sanctissimis præceptis instituit, & ad varia ius consulta perdoctè respondit. Plures Urbis clesias instauravit. Egenorum curam summa cum ritate gessit. Jejuniis, Vigiliis, & Orationibus abat, ut testatur *Anastasius* Bibliothecarius in s Vita. Tandem sanctitate conspicuus, post-m sedisset annos novem, menses sex, dies vi-ti, migravit ad Deum Nicolaus I. die XIII. men-Novembris anni DCCCLXVII. De Conciliis, quæ Nicolao I. in Galliis fuere celebrata, tàm in sa *Lotharii* Regis, & *Theutbergæ* ejus conjugis, m in causa *Rhotadi* Episcopi Suessionensis, & *cmari* Antistitis Laudunensis, qui suâ Sede de-ti ad Nicolaum I. appellarunt, commodiùs in rto Colloquio disseremus.

Nicolao I. Summo Pontifici successit *Hadria-II.* patriâ Romanus, qui die decimâ quartâ ısis Decembris ejusdem anni DCCCLXVII. summâ ıium gratulatione Pontifex Maximus fuit ordi-ıs. Decessoris sui *Nicolai* vestigiis insistens Ha-nus II. *Photium* Sedis Constantinopolitanæ in-rem anathemate in Synodo Romana feriit, *Ba-* Orientis Imperatori impensè per litteras gra-tus est, quod *Photium* expulisset, & *Ignatium* Constantinopolitanæ, è qua injustè deturbatus

fue-

fuerat, restituisset. Præfuit Hadrianus II. per l
gatos octavæ Synodo generali, in qua, ut latè
plicabimus in quarto Colloquio, è Sede Const
tinopolitana dejecto Photio, eamdem Sedem re
peravit S. *Ignatius* legitimus Patriarcha. *Lotha*
Regi, ut *Theutbergam* Reginam, legitimam con
gem suam in consortium reciperet, jussit; *Wald*
dam tamen Lotharii pellicem pœnitentiam simul
tem, rogante *Ludovico* Imperatore, communi
restituit, eâ lege ut ad Lotharii societatem non
diret. *Lotharium* etiam Regem fictè asserentem
omnia, quæ jusserat Nicolaus Papa, implevi
& Waldradam pellicem suam ejecisse; Ecclesiast
itidem communioni restituit. *Carolum Calvum*,
Lotharii in Italia mortui Regnum occupaver
acritèr per litteras increpuit, quòd Regnum
tris sui hæreditario jure ad *Ludovicum* Impera
rem devolutum contrà divinas humanasque le
per tyrannidem usurpasset. *Carolomanni*, qui à
tre suo *Carolo Calvo* è Regni finibus expulsus ad
dem Apostolicam confugerat, patrocinium su
pit *Hadrianus II.* ob idque rogavit Carolum C
vum, ut filium suum Carolomannum in gratia
reciperet, & districtè vetuit Episcopis Gallican
ne contrà Carolomannum excommunicationis
tentiam proferrent. *Hincmari* junioris Laudun
sis Episcopi, in Synodo Duziacensi depositi ap
lationem ad Sedem Apostolicam suscepit Hadi
nus II. & alterum in ejus locum prohibuit ordin
Episcopum, donec illius causa Romæ ad novu
examen revocata, discussa & finita fuisset. Ol
Hadrianus II. vitæ sanctitate illustris an. DCCCLX
postquàm sedisset annos quinque, sicut testa
G.

lelmus Bibliothecarius, qui continuavit Histo-
ı Pontificalem, quam *Anastasius* Bibliotheca-
in *Nicolao* hujus nominis primo terminavit.
nto tempore post Hadriani II. Papæ obitum
verit Sedes Pontificia, incompertum est. Con-
t tamen inter omnes Historicos, Joannem VIII.
re Romanum XIX. Kalend. Januarii, seù die
mâ quartâ mensis Decembris ejusdem an-
CCCLXXII. fuisse Romanum Pontificem conse-
um. In exordio Pontificatus sui Joannes VIII.
navit *Carolum Calvum* Francorum Regem,
que Imperatorem & Augustum appellavit.
tuo autem *Carolo Caluo*, in Gallias venit Sum-
ille Pontifex anno DCCCLXXVIII. ubi Synodum
is habuit, præsente *Ludovico Balbo* Francorum
e, quem ipsemet Pontifex Maximus coronavit
em, sed non Imperatorem. Multi post Cardi-
m Baronium laudant quidem *Joannem VIII.*
mum Pontificem, quòd *Formosum* Episcopum
uensem in Synodo Romana justis de causis de-
erit, sed eum culpandum esse censent, quòd
ium, in Sedem Constantinopolitanam resti-
it. Hinc putat Baronius, *Joannem VIII.* ob
iam suam facilitatem & indugentiam erga *Pho-*
, contumeliæ loco *Papissam* vulgò dictum fuisse,
ıe jactatæ fabulæ de *Joanna Papissa* locum de-
. Verùm, ut cordatè fatear, hæc mihi non
)atur Baronii conjectura quæ nullo solido ful-
: argumento. Nàm qui hanc fabulam de *Joan-*
apissa excogitavit, non dixit, *Joannam Papis-*
sub finem sæculi noni sedisse, sed asserit, eam
ıi IV. qui medio sæculo nono vixit, immedia-
ccessisse; quò fit, ut *Joannes VIII.* qui exeunte

sæcu-

sæculo nono Sedem Romanam tenuit, locum h
fabulæ de *Joanna Papissa* dare haud potuerit. P
terquàm quod *Joannem VIII.* excusatione dign
esse, dùm Sancto Ignatio vitâ functo, consensi
Photius Sedem Constantinopolitanam retinei
censet eruditus *Petrus de Marca* lib.3. *de Conc*
*Sacerd. & Imp.*cap.14. In hanc quippè Photii in
dem Constantinopolitanam restitutionem conse
tantùm Summus ille Pontifex ut bono Ecclesię c
suleret, necessitati cedens, & rogatus à *Basilio*
peratore Orientis, fretusque auctoritate Sumr
rum Pontificum *Leonis*, & *Gelasii*, qui in rerum
gustiis temperandas esse regulas docent. Quoci
Joannem VIII. in hac Photii in Sedem Constanti
politanam restitutione, à culpa liberat *Basilii* I
peratoris, Patriarcharum Orientis, totiusque
nodi Orientalis consensus, quem præviè datu
esse idem Pontifex suis litteris significat, proi
que ad confirmationem suæ sententiæ exemp
Athanasii, *Chrysostomi*, & *Flaviani*, qui à Syn
depositi cùm fuissent, à Sede Apostolica in i
grum restituti sunt. Sedit Joannes VIII. annos
cem & dies duos, obiitque die decimâ quintâ m
sis Decembris anni DCCCLXXXII. Plures pro b
Ecclesiæ regimine ad varios Episcopos litteras s
psit Summus ille Pontifex, quæ extant in Tomo
Concil.Galliæ. Ea tamen, quæ nomine Joannis V
Papæ circumfertur Epistola *contrà Spiritus Sa*
processionem à Filio, & additionem particulæ Filio
ad symbolum, ipsi per calumniam affica est. Per
ràm etiam *Platina* in Vita S. Gregorii Magni, q
tuor libros de Vita Sancti illius Pontificis adscri
Joanni VIII. Papæ, quos potiùs certissimè con

uendos esse *Joanni* Diacono, qui Vitam S. Gre-
i Magni Pontificis quatuor libris comprehen-
, jubente Joanne VIII. aggressus est, eique nun-
ıvit. In locum demortui Joannis VIII. Papæ,
paucos ab ejus obitu dies, suffectus est *Mari-*
ex Gallesio Faleriorum in Etruria ortus. Vir
multis virtutibus, & tribus Legationibus, quas
stantinopolim profectus, sub tribus Summis
ificibus *Nicolao I. Hadriano II.* & *Joanne VIII.*
nâ cum laude obiit, Clarissimus. Hanc supre-
Ecclesiæ dignitatem ut primùm assecutus est
nus, damnavit, & ab Ecclesiæ communione
ovit *Photium*. Indulgentiorem tamen se præ-
idem Pontifex erga *Formosum* Portuensem Epi-
ım, quem Sede suâ à Joanne Octavo dejectum
istinum statum restituit, eumque, ut testatur
lius Scriptor coævus lib. 2. *de Ordinationibus*
osi capite vigesimo, absolvit à juramento, quo
ıs Joanni octavo promiserat, se in Laica com-
one perpetuò mansurum. Sedit *Marinus* an-
unum, & menses quinque, obiitque die incer-
ıensis Maii anni DCCCLXXXIV. Eodem mense,
nortuus est *Marinus*, creatus est Pontifex Ro-
ıs *Hadrianus* hujus nominis *III.* patriâ Roma-
qui Decessoris sui constantiam imitatus *Pho-*
communione privavit, nec precibus *Basilii*
ıtis Imperatoris flecti unquam potuit. Brevis
odùm fuit illius Pontificatus. Invitatus siqui-
à *Carolo Crasso* Imperatore ut in Gallias veni-
cùm jam ad medium itineris spatium perve-
, celeri infirmitate correptus obiit in Cœno-
Monachorum Nonantulensium an. DCCCLXXXV.
quàm sedisset annum unum, & menses quatuor,
ut

ut habent plerique Codices. Ei successit *Step*
nus VI. qui Romæ ex illustri prosapia oriundus,
omni virtutum genere præditus hanc summam
gnitatem promeritus est. Cùm primùm Stepha
Sextus Pontifex Romanus fuit inauguratus, pat
na bona largâ manu in pauperes effudit, etia
Patriarchium Lateranense expilatum invenisset
inolitam videlicèt pessimam consuetudinem,
post obitum Pontificis universa Palatii Aposto
suppellex diripi solebat. Locustas agrum Ro
num depascentes aquâ benedictâ expulit Sanctus
le Pontifex. Pluviam quæ jam pridem fluere de
rat, precibus suis impetravit. Ministros vitæ p
bitate & sapientiâ conspicuos in Consilium a
buit. *Photium* Pseudo-Patriarcham Constanti
politanum, ceù Laicum & ab Ecclesia damnat
execratus est. Ornandis Ecclesiis, alendis orpha
redimendis captivis, sublevandis egenis & infir
omnia bona sua impendit. Orationem habuit
Maleficos, qui gentium more Dœmones consi
bant, acritèr etiam in eadem Oratione invehitu
eos, qui immodestiâ & confabulationibus Sac
Templa maximo dedecore afficiebant, ut videre
apud *Guillelmum* Bibliothecarium in ejus Vi
Obiit Sanctus ille Pontifex anno DCCCXCI. cùm
annos in Petri Cathedra sedisset. Post morte
Stephani Sexti Ecclesia ab his Pontificibus Ro
nis, qui sub finem noni sæculi, totoque duran
sæculo decimo Apostolicam Sedem tenuerunt,
gnam labem passa est. At enim (ut verbis utar
ctissimi *Mabillonii* in Præfatione ad sæculum V.
nedictinum) ad id temporis Sedem Apostolica
tenuerunt plerique piissimi Pontifices, nec q
qu

n ferè omnium ejus ſanctitatem anteà majeſta-
queę temeraverat, quin humana, ſi qua ipſis ex-
ſent, errata illuſtri pœnitentiæ exemplo diluiſ-
. Inviolabilis apud eos erat Canonum Sacro-
auctoritas, quâ ſuam ipſi poteſtatem ultrò mo-
bantur. Et ne longiùs exempla ſumamus, itâ
lo nono vixerunt poſt Leonem III. ejusque ſuc-
res piiſſimos *Nicolaus primus* re & nomine Ma-
, Hadrianus II. & Stephanus VI. *Sed ò lugenda*
a, inquit *Arnulphus* Aurelianenſis Antiſtes
Gerberum in Actis Synodi Remenſis, *quæ no-*
Majoribus clara patrum lumina præbuiſti, noſtris
oribus monſtruoſas tenebras, futuro ſæculo famo-
ffudiſti. A *Formoſo* Romano Pontifice incepit
labes, ſivè is cauſa fuerit, ſivè occaſio. Nem-
c Portuenſis primùm Epiſcopus à Joanne VIII.
dinem redactus eſt in Synodo Romana, inter-
o juramento, ſe in Laica Communione perpe-
permanſurum. Hujus exauctorationis cauſæ
nt tres. Prima, quod à Nicolao Primo in
ariam miſſus, Bulgarorum Regem Sacramento
inxiſſet, ne alium Epiſcopum, ipſo ſuperſtite,
le Apoſtolica ſuſciperet. Deindè, quod contrà
ripta Canonum per ambitum ab Eccleſia Por-
i, cujus erat Epiſcopus, ad Romanam Sedem
lire conatus eſſet. Poſtremò, quod, inconſul-
ımmo Pontifice, propriam deſeruiſſet Eccle-
, et, relictâ Urbe, contrà Reipublicæ & Impe-
lutem cum ſuis fautoribus conſpiraſſe videre-
Marinus Pontifex, ut jam obſervavimus, à de-
ione & juramento abſolvit *Formoſum*, qui poſt
hanum VI. in ſupremum illum Thronum ſubli-
ıs eſt, primusque translationis exemplum in
ede præbuit. D. Quo

D. Quo anno *Formosus* creatus est Ponti Romanus, & quo pacto se se in Pontificatu gessit

M. Eodem mense & anno, quo Stephanus è vivis sublatus est, hoc est mense Majo ni DCCCXCI. *Formosus* Portuensis Episcopus elec & consecratus est Pontifex Romanus. Tenta quidem *Sergius* S. R. E. Diaconus Pontificatum vadere, sed illius Factio statim concidit, & *Form* pars superior evasit, ac Sergium expulit, teste *Li prando*. Inauguratus Pontifex *Formosus* condem tionem Photii Pseudo-Patriarchæ Constantinop tani confirmavit. Episcopos ac Presbyteros à *P tio* ordinatos eâ tantùm lege in communionem cepit, ut libellis supplicibus oblatis se errasse fa rentur, & pœnitentiam obirent. Scripsit ad I scopos Angliæ, & Ecclesiæ Anglicanæ, quæ ob quentes Danorum incursiones Episcopis destitu ad gentilitatem penè reciderat, sedulò provic Pro *Caroli Simplicis* adhùc pueri ad Regimen Fr corum provectione literas dedit ad *Odonem* Co tem, qui Regium nomen, & supremam potestat usurpaverat, eumque monuit ut *Carolum Simpli* legitimum Gallorum Regem bello desineret la sere, donec *Fulco* Remensis Archiepiscopus, *Caroli Simplicis* jus tuebatur, Sedem Apostolica adiisset. *Widonem*, & filium ejus *Lambertum* It Reges Romæ unxit & coronavit *Formosus* Pa *Arnulphum* Germaniæ Regem Romam accivit, Sedem Apostolicam à tyrannide Principum, Italiam bellis infestabant, liberaret, eumque mæ Imperatorem coronavit. Sedit *Formosus* P annos quatuor & menses septem, obiitque no DCCCXCVI. ipso die Paschatis, quod hoc a

ii

:idit in diem quartum Aprilis, ut teſtatur *Her-nnus Contractus* in Chronico juxtà editionem Ca-ianam. *Formoſum* Papam fuiſſe religionis inte-tate, divinarumque Scripturarum ſcientiâ Cla-imum teſtatur Luitprandus Auctor coævus lib. I. ſt. cap. VIII. Nihilo ſeciùs in *Formoſum* vitâ fun-m atrocitèr ſæviit ejus in Sede Romana ſucceſ-*Stephanus* hujus nominis *Septimus*. Quippè qui rtuum *Formoſum* deceſſorem ſuum exhumari juſ-, in judicium vocavit, & in Cathedra Pontificia erdotalibus indumentis ornatum collocavit, at-: his verbis quaſi adhùc viventem compellavit: *Portuenſis eſſes Epiſcopus, cùr ambitionis ſpiritu ianam univerſalem Sedem uſurpaſti?* Quo dicto, laver *Formoſi* ſacris veſtibus exutum, tribus ab-is digittis, in Tyberim jactari præcepit. Hanc imam, quæ *Formoſo* Papæ poſt mortem obtigit, unam jure merito deplorat *Auxilius* hujus tem-is Scriptor Gallus in libello quem edidit *ſuper à & negotio Formoſi Papæ* per modum Dialogi oto, ubi hæc habet: *Is eſt profectò ille*, ſeù For-ius Papa, *qui in omni vita ſua tantæ gravitatis a extitit, ut vinum non biberet, carnis guſtum ret, fœmineæ copulæ expers, octogenarius virgi-i corpus ſuum hominem exuens terræ commenda-Iſte etiam gentes Bulgarorum, vitam ſanctitatis ication confirmans, ut verus Apoſtolicus ad fidem xit. Et cum tanta probitate prædicans toto mun-alter Lucifer illuxiſſet, vim paſſus in Sepulchro, diruta, oſſa fracta, uti quoddam memphiticum, us eſt extrà publicum: Cui tanto viro examinato irum, nihil juvare potuere ſcholæ clamantes: O te ſepulto! eſt nullum cum mortuis certamen: Sed*

 fuit

fuit in eo (ſeù Stephano VII.) *licitum, quod libitu* *Neque enim ipſis Apoſtolis datum eſt de mortuis præ dicare*. Hunc libellum, in quo per modum Dial *Auxilius* Formoſum Papam defendit, ex MS. Co ce Fiſcamnenſi erutum publicavit doctiſſimus *M billonius*.

D. Hic Stephanus VII. qui *Formoſi* Mani cum tanta ignominia inſultavit, fuitne immedia illius in Sede Apoſtolica ſucceſſor ?

M. Mortuo, ut jam diximus, *Formoſo* Pap die IV. Aprilis anni DCCCXCVI. *Bonifacius* hujus minis *Sextus* Sedem Romanam malis artibus in ſit, quam, teſte *Flodoardo*, dies tantum XV. tenu Vir fuit ſceleratus, bis depoſitus, Diaconatu Presbyteratu exauctoratus, cujus Antipapæ men riam damnavit poſteà Romana ſub Joanne IX. pa Synodus. Hunc Antipapam Bonifacium exp Stephanus Septimus intruſum videlicèt intruſ ſed, accedente Cleri conſenſu, legitimus dei Pontifex habitus, ne ſchiſmate Eccleſia ſcinderet Is eſt *Stephanus* Papa, qui non ſolùm, ut jam ob vavimus, cadaver *Formoſi* deceſſoris ſui in Tybe projici juſſit, ſed etiam omnes ordinationes ab factas nullas & irritas declaravit, voluitque u omnes iterùm ordinarentur, quos *Formosus* ad cros gradus promoverat.

D. Hæc tria Sacramenta, *Baptiſmus* videli *Confirmatio*, & *Ordo*, ut ſæpiùs audivi, imprim characterem, ac ſubindè iterari non debent. potuit igitur *Stephanus VII.* præcipere ut ii om iterùm ordinarentur, quos *Formoſus* Papa ad Sac Ordines provexerat ?

M. Theologi, ad excuſandum Stephanum Se

m Romanum Pontificem, duabus viis insistunt. qui fatentur, Stephanum Papam hac in causa ni procul dubio errasse, sed ipsius errorem fuisse *versationis*, non *prædicationis*. Nullo enim mo- ad fidem spectabat, quæ de *Formosi* Papæ Ordi- ionibus id temporis mota est disceptatio. Sed :à duo tantùm Capita versabatur, quæ hominum nationibus erant obnoxia. Primum erat, an *mosus*, qui depositus fuerat, & contrà Canonem imum sextum Concilii Nicæni Sedem Episcopa- mutaverat, ad Pontificiam dignitatem fuisset onicè promotus? Alterum, an Episcopus depo- s & degradatus validè Sacros Ordines conferre et? Quæ postrema quæstio tùm temporis nec- a planè eliquata, & Ecclesiæ disciplinam dum- .t spectare plerisque videbatur. Hinc alii *For-* Papæ Ordinationes validas esse defendebant, ex adverso, quorum opinionem sequutus est hanus Septimus eas invalidas & irritas omninò autumabant. Nec mirum sanè cuiquam videri :t, quod eâ ætate Theologi de hac quæstione in mque partem salvâ & inculpatâ fide altercari ierint, cùm etiam hacce tempestate doctissimus r *Joannes Morinus* Congreg. Orat. Presbyter in suo libro *de Ordinatione*, quàm in Opere po- mo *de Sacramento Confirmationis*, quamvis ultrò itur, de fide quidem esse, Sacramenta Confir- .onis & Ordinationis, quæ à Catholicis Epi- is conferuntur, imprimere characterem, eaque idè iterari hàud posse; docet attamen, Sacra- ta Confirmationis & Ordinationis, quæ ab copis Hæreticis, Schismaticis, & degradatis inistrantur, non imprimere characterem, ea-

que fuisse in Ecclesia sæpiùs iterata ex multis an quitatis Ecclesiasticæ Monumentis evincit. Qu sententia licèt communis non sit apud Theologo nullâ tamen censurâ fuit hactenùs ab Ecclesia C tholica inusta, sed potiùs arbitrio & disputatio bus Theologorum permittitur. Verùm, si hæc ti non probetur Responsio, aliam ad excusandum St phanum Septimum tibi suppeditabo, quæ apu Theologos pervulgata est, videlicèt Stephanum Se ptimum Papam non præcepisse, ut hi, qui à Fo moso Pontifice fuerant ordinati, iterùm ordinare tur, sed eum dumtaxàt voluisse, ut piæ quæda adhiberentur cœremoniæ, per quas, hi, quos S cris Ordinibus initiaverat *Formosus* Papa, quosq ob id à suorum Ordinum exercitio suspensos decl raverat *Stephanus Septimus*, conferretur potestas n quidem validè, sed licitè tantùm Ordines, ad qu promoti erant, exercendi. Sed de *Formosi* Pap Ordinationibus legendus est *Auxilius* Scriptor co taneus, qui duobus libellis *Formosi* Ordination validas esse acritèr defendit, easque absque piacu in irritum mitti non posse multis probat. Legi p test etiam *Gaspar Jueninus* Cong. Oratorii Presbyt in suo *Commentario Historico-Dogmatico de Sacrame tis* Tomo 2. ubi latè contrà *Joannem Morinun* ostendit, non solum *Formosi* Papæ Ordinatione sed nec alias factas ab Episcopis etiam Hæretici Schismaticis, & degradatis fuisse unquàm in Eccl sia iteratas.

D. Exhibuistine integram seriem Pontificu qui nono sæculo Ecclesiam Romanam guber runt?

M. Necdùm integram exhibui, sed eam m

paucis absolvo. *Stephanus Septimus*, ut mox di-
nus, mortuo *Formoso* Papa, Pontificatum obtinuit
no DCCCXCVI. & postquam sedisset annum unum
nsem unum, & dies aliquot in carcerem detru-
est, ubi strangulatus periit anno DCCCXCVII. sicut
bat *Pagius* contrà Baronium, qui mortem Ste-
ani Septimi illigat anno nongentesimo. Ab hoc
ntifice deturpatam fuisse Petri Sedem testatur
onius ad annum DCCCXCVII. num.x. his verbis:
*phanum non auderem inter Romanos Pontifices nu-
rare, nisi id factum à majoribus invenissem, ut potè
to indignum nomine, qui primus & solus nefan-
& inaudito sacrilegio Petri Sedem adeò deturpa-
&c.*

Sublato è vivis Stephano Septimo, *Romanus* pa-
ì Galesianus, Constantini filius, creatus & ordi-
us est Pontifex Maximus, qui, teste *Platina*, Acta
essoris sui Stephani Septimi contrà *Formosum*
idit, seditque quatuor dumtaxàt menses &
it anno DCCCXCVIII. non verò, ut ait Baronius,
o nongentesimo primo. *Romano* in Sede Ponti-
a successit *Theodorus* hujus nominis *Secundus* pa-
. Romanus, qui dies tantùm viginti Pontifica-
n tenuit. *Formosi* memoriam vindicavit, & Acta
ituit, atque eodem anno DCCCXCVIII. è vivis
essit. In Theodori Papæ locum subrogatus est
nnes IX. patriâ Tiburtinus, qui circà medium
ium anni DCCCXCVIII. Pontifex Romanus conse-
tus est juxtà accuratiorem Clarissimi Pagii cal-
um. Acta Pseudo-Synodi Romanæ à Stepha-
Septimo habitæ contrà *Formosum* infirmavit, ac
la esse declaravit Joannes IX. Tria etiam Con-
a, teste *Flodoardo*, convocavit, ex quibus duo

tantùm nunc supersunt, *Romanum* scilicèt, & R
vennatense, de quibus in quarto Colloquio oppo
tunior differendi se se dabit occasio. Demùn
Joannes IX. postquàm sedisset annos duos & di
quindecim, ut in variis Catalogis legitur, vitâ fu
ctus est circà initium mensis Augusti anni nonge
tesimi, ut videre est apud citatum *Pagium* in sua
Critica Baronii ad hunc annum, ubi disertè oste
dit, corrigendum esse Baronium, qui mortem Joa
nis IX. consignat anno nongentesimo quinto, eiq
annos tres & dies quindecim Pontificatus assigna
Sed hactenùs satis de Pontificibus, qui nono Ecc
siæ sæculo Sedem Romanam tenuerunt.

D. Seriem Episcoporum, qui nono Eccle
sæculo Sedes Alexandrinam, Antiochenam, & H
rosolymitanam occuparunt, scire profectò non m
ror, quia illis Ecclesiis, sicut in præcedentib
Colloquiis ostendisti, jam à septimo sæculo Sa
cenorum tyrannide oppressis præfuerunt Hæreti
præsertim *Jacobitæ*, quorum Catalogum, præt
missis omninò Patriarchis Orthodoxis, descript
dumtaxàt habemus à quibusdam Scriptoribus A
bibus, quos mihi olim indicasti, Eutychianâ hæ
infectis. Missis ergò illis Pseudo-Episcopis, qui
Saracenorum tyrannide Sedes Alexandrinam, A
tiochenam, Hierosolymitanam tenuerunt, seri
Episcoporum, qui nono sæculo Ecclesiam Const
tinopolitanam rexerunt, perdiscere cupio?

M. Seriem Episcoporum Ecclesiæ Constanti
politanæ perduximus in superioribus nostris Co
quiis usque ad *Tarasium* Patriarcham sanctissimu
& egregium sacrarum Imaginum defensorem, q
postquam Ecclesiam Constantinopolitanam re

annos viginti duos, obiit anno DCCCVI. In lo-
n demortui Tarasii suffectus est *Nicephorus*, qui à
ritia ingenuis studiis deditus fuit, Grammaticis
icèt, Poëticis, Rhetoricis, Mathematicis, aliis-
Philosophicis disciplinis, cum quibus etiam re-
ı Theologicarum scientiam copulavit. Ad æta-
virilem posteà provectus Vitam Aulicam ali-
ndiù peregit, quam paulò post multis molestia-
ı & vanitatum generibus obnoxiam expertus,
osito Secretarii munere, quo apud Imperatricem
em, eiusque filium *Constantinum* defungebatur,
m solitariam in Monasterio à se constituto am-
us est, ex quo tamen ægrè avulsus ad thronum
ıstantinopolitanum invitus fuit sublimatus, sicut
met testatur in Epistola ad *Leonem Tertium* Ro-
ıum Pontificem his verbis: *ad hanc Episcopalem*
m invitus multùmque reclamans (*testis est mihi*
s) *provectus*, & *tyrannide potius quam consultò*,
ulla omninò persuasione aliis gubernandis præfectus
. Patriarcha Constantinopolitanus inauguratus
phorus die XII. mensis Aprilis anni DCCCVI. ve-
ia decessoris sui *Tarasii* in defensione sacrarum
ginum pressit, ab ejus tamen communione *Theo-*
us Studita cum aliis Sanctis Monachis se separa-
, eò quod Nicephorus adulterium *Constantini*
eratoris, qui, legitimâ conjuge suâ dimisâ,
ı *Theodote* pellice illicitas nuptias inierat, in
ıcilio Episcoporum Constantinopoli congregato
robare visus esset, & *Josephum* Magnæ Ecclesiæ
ıstantinopolitanę OEconomum hujus illiciti ma-
ıonii copulatorem restituisset in Sacerdotium,
Tarasius Patriarcha Nicephori decessor illum
eam rem amoverat. Sed in hoc excusandus est

Nicephorus Patriarcha Constantinopolitanus, qui pè qui necessariâ indulgentiâ usus est, & Imperatori Constantino resistendum non duxit, ne Religionem Catholicam in discrimen adduceret. Certò negari non potest, *Tarasium* decessorem Nicephori temperamento etiam & indulgentiâ usum fuisse in reprobando illicito illo matrimonio, quod *Constantinus* Imperator, legitimâ repudiatâ uxore sua contraxit cum *Theodote* pellice. Quamvis enim *Tarasius* has illicitas nuptias jure merito reprobaverit se tamen à communione ejusdem Imperatoris non segregavit. Qua in re *Baronius* ad annum DCCXC eum excusat his verbis: *Gravis angustia premebat animum Patriarchæ, cùm vereretur ne nimis exasperando animum Imperatoris, & ab Ecclesia removendo eum faceret fidei Catholicæ desertorem. Adhuc recentia Ecclesiæ vulnera, & vix obducta erant per Concilium ejus opera celebratum Niceæ adversùs Iconomachos. Adhuc vigebant hostes Ecclesiæ: erat ipse adolescens animo mobilis & instabilis, & hæreticorum mala propago, perfacilisque ut leui flatu in hæresim præceps impelleretur: hæc, inquam, & alia hujusmodi alto mentis consilio versans Tarasius, sic erroris redarguere voluit Imperatorem, ut tamen eum licèt pœna illa dignum noluerit ab Ecclesia separare.* Sicut igitur Baronius excusat meritò *Tarasium,* qui in reprobandis illicitis Constantini Imperatoris nuptiis tempestivâ indulgentiâ, justoque temperamento usus est, sic pari jure excusandus est *Nicephorus* in Sede Constantinopolitana Tarasii successor, qui metuens, *Constantinus* Imperator Ecclesiam perturbaret, sùs deque verteret, necessario temperamento eum emollire studuit, & *Josephum* adulterinarum li-

tiarum copulatorem Presbyteri gradu depoſi-
, in priorem ſtatum reſtituit. Hunc in modum
itius Diaconus, dein Nicææ Metropolitanus, Vi-
Nicephori Patriarchæ Conſtantinopolitani Scri-
r, eum excuſat in narratione de *Theodoro Studi-*
quam doctiſſimus noſter *Combefiſius* accepit à
ne Allatio. Novem annos Eccleſiam Conſtanti-
olitanam rexit Nicephorus, ſed cùm ſacrarum
ginum cultum ſtrenuè propugnaret, à *Leone*
neno Imperatore, qui in omnes Imaginum
ores immanitèr ſæviebat, in exilium an. DCCCXV.
gatus eſt, ubi quatuordecim annos cùm tranſe-
t, ab hac mortali vita migravit ad immorta-
anno DCCCXXVIII. Colitur Nicephorus in Me-
Græcorum ad diem ſecundum menſis Martii,
aque etiamnùm extant egregiè ab eo edita
ra, quæ in quinto Colloquio recenſebimus.
Poſt Nicephorum in exilium juſſu *Leonis Arme-*
nperatoris anno DCCCXV. deportatum, *Theodo-*
dictus *Caſſitera*, in Sedem Conſtantinopolita-
eodem anno intruſus eſt, qui ſacrarum Imagi-
Cultores perſequutus eſt, & Iconoclaſtarum
eſim, quâ erat infectus, impensè fovit, obiit
anno DCCCXXI. poſtquàm per annos ſex Patriar-
um Conſtantinopolitanum malè geſſiſſet. In
locum ſtatim Iconoclaſtæ ſubrogarunt *Anto-*
Sylæi Pamphyliæ Civitatis Metropolitam, qui
natas cognominatus eſt. Is eſt ille *Antonius*,
anno DCCCXIV. *Leo Armenus* Imperator Icono-
a Sedem Patriarchalem Conſtantinopolitanam
niſerat, ſi ſuſcepti conſilii omnem Imaginum
ioriam abolendi adiutor eſſe vellet ac promo-
Quod quidem promptiſſimè facturum ſe cùm
pro-

promisisset *Antonius* Sylæi Metropolita, & vener
das Imagines Idola esse sacrilego ore obgannir
Sanctus Nicephorus tùm temporis Patriarcha C
ctantinopolitanus, collectâ CCLXX. Patrum Synod
unà quoque congregata Sacerdotum ac Monac
rum Urbis Augustæ multitudine, Antonium Sy
Metropolitam tanquàm Hæreticum anathemat
perculit,& Christi hostem declaravit. Verùm, I
noclastę post Theodori Pseudo-Patriarchæ Const
tinopolitani mortem, quæ, ut mox diximus, c
tigit anno DCCCXXI. prædictum *Antonium* Sylæi M
tropolitam eorum Hæresi addictissimum in ill
locum substituerunt. Quam Sedem ab anno DCCC
usque ad annum DCCCXXXII. quo mortuus est,
est per XII. annos intrusus ille Pseudo-Patriar
Antonius occupavit. Huic Antonio in Sede C
stantinopolitana successit *Joannes*, seù *Jannes* I
noclasta nequissimus, quem Symeon Metaphra
dictus *Logotheta*, sic rectè depingit: *Homo pra*
giis, inquit, *divinationibus* ex *pelvi*, *omnique im*
tate immanissimus: Et verò idoneum Organum R
impietatatis inventus, collata cum eo opera, qu
interitum existant, propensè omnia executus est: q
parturiebat (occultabat tamen) impietatis basili
Imperator (seù Theophilus Michaëlis filius) *edi*
peperitque, promulgato Edicto, quo sacras Imag
aboleri juberet. In libello Synodico mentio fit P
do-Synodi Constantinopoli in Blachernis, jub
Theophilo Imperatore, ab isto præstigiatore c
bratæ: *Theophilus*, sic legitur in eo libello Syn
co, *Imperium adeptus, mortuo Antonio, Joann*
qui pelvi inspecta divinare soleret, solio præfecit
maximam adversùs pios persecutionem commovit

am in Blachernis Synodum congregans, adorato- acrarum Imaginum anathemati subjecit. At mor- Theophilo, & imperante Michaële ejus filio, cum ejus matre *Theodora* religiosissima fœmina, *Joannes* Pseudo-Patriarcha Constantinopoli- s in sua Iconoclastarum Hæresi obfirmato ani- permaneret, è Sede Constantinopolitana, quam serat, dejectus ac relegatus est an. DCCCXLII. post- n sedisset annos integros novem, ut legitur in inuatione Chronici Nicephori. Amoto *Joanne* è Constantinopolitana, in ejus locum inducitur, Constantino Porphyrogenita, *is, qui multis labo- atque ærumnis integram ac illibatam virtutem rvaverat, ac ex diuturno, ut par est, carceris pædore fætore pili defluxerant, quanquàm ei Dei nutu, ac doræ Augustæ assensu Ecclesiæ gubernatio clavus- debebatur, Magnus scilicèt invictusque Ecclesiæ sor Methodius*. Sub hoc Sanctissimo Patriarcha tantinopolitano Methodio sacris Imaginibus ta veneratio restituta est, Episcopi, & Mona- quos *Theophilus* Imperator in exilium miserat, cati sunt; Ecclesia suum ornatum recepit, se- Synodi OEcumenicæ fuerunt approbatæ, & cripti toto terrarum Orbe cuncti Hæretici. ous Sancti *Theodori* Studitarum Monasterii præ- i, & sacrarum Imaginum defensoris acerrimi, vita migravit anno DCCCXXVI. Constantinopo- transtulit *Methodius* Patriarcha Constantinopo- us anno DCCCXLIV. & anno sequenti, annuente eratrice Theodorâ, Corpus S. *Nicephori* olim iarchæ Constantinopolitani, qui pro gloriosæ ræque fidei defensione suâ Sede depulsus in o obierat anno DCCCXXVIII. è tumulo retexit, quod,

quod, teste Theophane, *undeviginti annorum sp* *integrum omninò purumque remanserat*, & illud tr stulit Constantinopolim in celeberrimum Apo lorum Templum. Denique, postquàm S. *Metho* Ecclesiam Constantinopolitanam per quadrienni optimè, sanctissimèque rexisset, ad Deum sempi nâ potiturus pace abiit anno DCCCXLVI. Multa C ra scripsit Sanctus *Methodius*, quæ opportunius quinto Colloquio referemus, atque juxtà Crit artis regulas accuratè examinabimus. Defu Sancto *Methodio* suffectus est in Sede Constantino litana Sanctus *Ignatius* Imperatoris Michaëlis fil qui fidei sinceritate ac morum commendatione Sedem maximè illustravit. In *Gregorium* cognon to *Asbestam* Episcopum Syracusanum in Sicilia tentiam tulit in Synodo, quam Constantinopol lebravit, eumque Episcopatu deposuit, quam d sitionem *Benedictus Tertius* Summus Pontifex ra habuit, & Sancti Ignatii sententiam confirma At *Gregorius* ægrè admodùm ferens se Episco Sede fuisse dejectum, auctoritate *Bardæ* fratris T *doræ* Augustæ fretus, malis artibus effecit, ut ctus Ignatius è Sede Constantinopolitana extr retur, & in ejus locum *Photius* substitueretur. pacto autem id acciderit, brevitèr hìc enarra *Bardas* frater *Theodoræ* Augustæ & avunculus In ratoris *Michaëlis* æstu ambitionis abreptus persi nepoti suo Michaeli Imperatori, ut *Theodoram* gustam Matrem rerum gubernaculo ablegaret, que attonsam Monasterio includeret. Huic ta perverso consilio assentiente Imperatore, tar ex *Michaëlis* vecordia fiduciam sumpsit scelestiss *Bardas*, ut omnem Imperii potestatem in se u

nstulerit, nihilque intentatum reliqueret, quò ctum Ignatium, quem infensissimo odio prosebatur, è Solio Patriarchali deturbaret. Porrò, plici potissimùm de causa *Bardas* in Sanctum Ignan infensum gerebat animum. Primò, quia à ctissimo illo Patriarcha sępiùs fuerat admonitus, stupri consuetudine, quam cum propria nuru, vi omnium scandalo, & offensione, habebat, dem aliquandò desisteret, seque ad sacram Synasolemni Epiphaniorum die accedere ausum; ctus Ignatius pro pastorali suo officio palàm reflet, & ad sinceram pœnitentiam ob tàm enorcrimen juxtà rigorem Canonum peragendam epido animo vehementèr fuisset adhortatus. Selò, quia S. *Ignatius* jussionem Imperatoris, qui i *Bardæ* ei mandaverat, ut *Theodoram* Augustam nderet licèt invitam, recluderetque Monasterio, ui, & ut rem prorsùs indignam, iniquam, lesque Ecclesiæ adversantem præstare constantèr saverat. Hinc *Bardas* vindictæ cupidus occasioarripuit Sanctum *Ignatium* apud *Michaëlem* Imtorem Majestatis reum postulandi, & ab ipso èm obtinuit, ut Sanctus Ignatius Sede Patriar- dejectus in Insulam *Therebinthum* mitteretur ilium anno DCCCLVII. eoque depulso Patriar- Sanctissimo, in Sedem Constantinopolitanam nderetur *Photius* sibi addictissimus.

D. Quis est iste *Photius*, qui, pulso S. Ignatio, m Constantinopolitanam invasit?

M. Erat *Photius* vir illustribus oriundus natas, dignitate Protosphatarius, & primus à ses, ac tantâ omnium propè liberalium disciplim exoticarum cognitione instructus, ut, teste *Nice-*

Niceta in Vita Sancti Ignatii, omnium ævi sui e ditorum facilè Princeps haberetur, immò, & c Veteribus jam certare posset. At, proh dolor! ac tàm eximias naturæ & artis dotes improbi ejus animi, & immensa, quâ ferebatur, ambi obscurarunt. *Gregorius* dictus *Asbesta* Syracusa Episcopus, (qui ab aliquot annis, ut jam obser vimus, Episcopali dignitate fuerat justa de caus Sancto Ignatio depositus, & cujus nefariis co liis, teste *Anastasio* Bibliothecario in Historia o væ Synodi, usus fuerat nequissimus *Bardas* ad ex ctorandum Sanctum Ignatium) sacris initiavit *F tium*, qui hactenùs Laïcus dumtaxàt fuerat, & mo quidem die, seù xx. mensis Decemb. an. DCCCL illum instituit Monachum, altero die ordinavit ctorem; tertio, Subdiaconum; quarto, Diacon quinto, Presbyterum; sexto denique, seù die x Decembris Natali Christi Domini sacro inaugu vit Episcopum Constantinopolitanum. In hanc triarchalem Sedem intrusus *Photius*, implaca crudelitate *Sanctum Ignatium* legitimum Patr cham Sanctitate venerandum & ætate provectu divexavit, atque Ecclesiam Latinam, quæ S. Ig tii defensionem suscepit, impudentibus calum impetivit, quas inter, hæ præcipuæ erant, q scilicèt Latini primam jejunii Quadragesimalis *ptimanam* à reliquo jejunio discerperent; quòd cerdotibus continentiæ jugum imponerent; q Chrismate inunctos per Sacerdotes denuò inung non dubitarent; quod Symbolo fidei processio Filii à Patre & Spiritu Sancto addidissent. Sed & aliàs id genus calumnias, quas *Photius* Eccl Latinæ importavit, & ob quas Ecclesiam Græ

à

atina separavit, *Baronius* in Annalibus, *Leo Al-us* in lib. *de Consensione Ecclesiæ Orientalis, & Oc-ntalis*, Natalis Alexander in fine partis secundæ t. Eccles. Sęc. IX. & X. aliique doctissimi Viri egre- confutarunt. Tempore autem Schismatis Pho-ii causam Ecclesiæ Romanæ, totiusque Ecclesiæ inæ strenuè propugnarunt tàm illustrissimi Præ-s, quàm doctissimi Monachi Gallicani, præci- *Hincmarus* Archiepiscopus Remensis Antistes, Bellovacensis Præsul, *Æneas* Episcopus Pari-sis, cujus Opus extat Tomo VII. Spicilegii Da-riani, & *Ratramnus* Cœnobii Corbejensis Mona-, qui quatuor edidit libros *adversùs opposita corum*, Tomo I. ejusdem Spicilegii Dacheriani rtos. Hæc de *Photio* Sedis Constantinopolita- invasore obitèr dicta sint, nam de nefario ismate, quod conflavit, & etiamnùm perdurat, nmodiùs agemus in sequenti Colloqnio, libros), quos edidit Photius, referemus in quinto loquio, ubi Virorum illustrium, qui nono Ec-iæ sæculo floruerunt, ad Crisim revocabimus.

D. Intrusus ille & Schismaticus Pseudo-Pa-rcha *Photius* occupavitne toto vitæ suæ tempo-edem Constantinopolitanam, quam invaserat?

M. *Basilius* Macedo jam in societatem Impe-dscitus, postquàm occidisset *Michaëlem* vecor-ı Imperatorem, qui ei insidias mortemque ma-ıabatur, sicut in superiori Colloquio ostendi-, solus Imperio potitus est, cùmque esset justi- & Religionis amantissimus, Photium Sedis Con-tinopolitanæ violentum invasorem è Throno riarchali deturbatum in Cœnobium depulit an-)CCCLXVII. & Sanctum Ignatium Sedi suæ resti-tuit.

tuit. Quem reducem ab exilio Sanctissimum triarcham totus Ordo Patricius occurrens excep & frequens, lætitiâque gestiens populus venerat atque in templum triumphali apparatu & faustis clamationibus prosecutus est. Circâ hanc Ph depositionem à Basilio Imperatore factam, ju merito *Baronius* mendacii redarguit *Zonaram* S ptorem Græcum, qui Photium à *Basilio* Impera re depositum esse scribit, quòd ob necem, qu intulerat Michaeli Imperatori, ab Ecclesiæ Co munione fuisset ab eo separatus. Hoc quippè tidum Schismaticorum commentum est, quod solùm evertit *Nicetas* in Vita Sancti Ignatii, etiam *Basilii* Imperatoris ad *Nicolaum I.* Summ Pontificem Epistola Actioni III. Synodi octavæ serta, & Epistola Hadriani Secundi Papæ ad *Basil.* Imperatorem. Nulla ergò hac in re fides habe est *Zonaræ*, & aliis, qui eum præcesserunt Scrip ribus Græcis, *Leoni Grammatico*, *Simeoni Logot tæ*, & *Georgio Monacho*, qui eamdem fabulam v ditarunt, maximè cùm nihil similè referat *Const tinus Porphyrogennetus* Scriptor Græcus lauda mox Historicis antiquior. Sanctus *Ignatius* suæ di restitutus interfuit Concilio Generali octa Constantinopoli anno DCCCLXIX. celebrato sub *H driano Secundo* Summo Pontifice, & *Basilio* Impe tore, in quo Patres Spiritus Sancti, quo erant co gregati, lumine plenissimè affusi in *Photium* Sch maticum anathema pronunciarunt, *Ignatium* v legitimum Patriarcham agnoverunt & declararu atque sententias à Summis Pontificibus *Nicolao I mo* & *Hadriano* Secundo in Conciliis Romæ c bratis in Photium latas approbarunt, sicut d

erâ ostendemus in Colloquio quarto, ubi agemus de Conciliis, quæ nono Ecclesiæ sæculo fuerunt convocata. Ecclesiam Constantinopolitanam sanctissimè rexit *Ignatius* usque ad annum DCCCLXXVII. Quo anno migravit ad Dominum die XXIII. mensis Octobris annos natus octoginta, sicut testatur *Nicetas*, qui Sancti illius Patriarchæ vitam descripsit.

D. Quem Successorem in Sede Constantinopolitana habuit S. Ignatius?

M. Post mortem S. Ignatii *Basilius* Imperator *Photium* in Patriarchatum Constantinopolitanum restituit, misitque ad Joannem VIII. Summum Pontificem legationem, quâ Photium in Sedis Apostolicæ communionem suscipi, & in Patriarchali Constantinopolitana Sede confirmari postulavit. Obtinuêre præter omnem spem Legati *Basilii*, quæ pro Photio à Joanne Octavo petierunt, indeque *Baronius*, ut jam observavimus, arbitratus est, Joannem Octavum Pontificem Romanum ob nimiam facilitatem in restituendo Photio pusillanimitatem, *Papissam*, contumeliæ loco dictum fuisse, sicque locum dedisse de *Joanna Papissa* fabulæ, quæ posteà omnium sermone celebrata est. *Photius* Patriarchatu Constantinopolitano potitus est usque ad mortem *Basilii* Imperatoris, quæ contigit anno DCCCLXXXVI. At mortuo *Basilio*, iterùm *Photius* à *Leone* Imperatore *Basilii* filio, qui vulgò *sapiens* cognominabatur, Sede Constantinopolitanâ dejectus & in exilium ablegatus est, quo in secundo exilio vixit Photius ad annum usque DCCCXCI. quo è vivis excessit. Variam Photius, dùm viveret, fortunam expertus est, & de eo jure merito dici potest, id quod S. Hieronymus ait de Origene: *ubi benè, nemo melius: ubi malè, nemo pejus.*

D. Alios percense Patriarchas, qui, post d positum Photium à *Leone* Imperatore anno octi gentesimo octogesimo sexto, Sedem Constantin politanam sub finem noni Ecclesiæ sæculi tenu runt?

M. *Leo* Imperator *Stephanum* fratrem suum virum omni virtutis laude conspicuum in locum Photii Sede Constantinopolitanâ dejecti & in ex lium missi subrogavit anno DCCCLXXXVI. Quam R giæ Urbis Sedem *Stephanus* sanctissimè tenuit ann sex, & menses quinque, sicut testatur *Leo Gramm ticus*, Continuator Anonymus Theophanis, *Syme Logotheta*, & *Georgius* Monachus. Quapropte *Stephanus* Patriarcha Constantinopolitanus ob anno DCCCXCIII. Extat in Actis Bollandianis diem XVII. mensis Maii Sancti *Stephani* Patriarcl Constantinopolitani Encomium ex Menologio Ba lii Porphyrogenniti, & ex variis Fastis MSS. Gr corum, quâ die apud Græcos Sanctus ille Patriarc colitur. Stephano in Sede Constantinpolitana succe *Antonius* sanctitate insignis, cognomento *Caule* qui in juvenili ætate Monachus factus, dein, Sac dos ac sui Monasterii Abbas, tandèm ætate jam provectus ad Patriarchatum Ecclesiæ Constanti politanæ fuit evectus, seditque annos duos, ut dere est in Serie Patriarcharum Constantinopoli norum in corpore juris intexta, obiit itaque Sanc ille Patriarcha anno octingentesimo nonagesi quinto, & colitur tàm à Latinis, quàm à Græ die XII. mensis Februarii, quâ in Actis Sanctor Bollandianis refertur *Oratio Nicephori Philosophi* hujus Sancti Patriarchæ laudem, in qua ob egreg ejus virtutes, præsertim liberalitatem in pauper

v

dè celebratur: Nolebat, inquit Nicephorus, unâ itate, et si tàm magnâ, suam circumscribi comerationem, sed ad quantum Sol aspicit, eam tendebat extendere: hinc manûs scatentis miserdiâ participes erant Scythæ, & Thraces, & n aliis Mysi quoque, qui sunt in Asia. Sancto Anio, qui *Caulea* appellabatur, successit anno octintesimo nonagesimo quinto Sanctus *Nicolaus* di *Mysticus*, qui Ecclesiam Constantinopolitanam tissimè gubernavit usque ad annum nongentesin vigesimum quintum, quo ad cœlestem Pam migravit. Sed de hoc Patriarcha Constantiolitano iterùm redibit sermo in nostris Collos in Historiam decimi Ecclesiæ sæculi. Hìc tan velim obitèr observes, hunc Sanctum Patriarn fuisse *Mysticum* appellatum ab Officio, quo stantinopoli functus est in Palatio Imperatoris. ertit siquidem *Codinus* in libro *de Officiis & Offibus Curiæ & Ecclesiæ Constantinopolitanæ*, inter ciales Palatii Constantinopolitani unum fuisse, *Mysticus* dicebatur, quique erat secretioris Conrii, secreti Regius ac primus Minister, ad quem tæ causæ, præcipuè *de Homicidiis*, & *sacrilegiis* rebantur. Eo itaque munere in Palatio Imperis Sanctus *Nicolaus* dictus *Mysticus* Patriarcha stantinopolitanus integerrimè functus est, ejus nomen inscriptum est in Menæis Græcorum l Bollandum ad diem xv. mensis Maii relatis. hæc de Serie Episcoporum, qui nono Ecclesiæ lo Sedes Romanam, & Constantinopolitanam erunt, dicta sufficiant.

COLLOQUIUM III.

De Gravibus Controversiis, quæ nono sæcu Ecclesiam perturbarunt.

M. QUinque potissimùm nono Ecclesiæ sæcu graves obortæ sunt Controversiæ, qu rum prima spectat Augustissimum E charistiæ Sacramentum. Altera excitata fuit occ sione doctrinę *Gotteschalci* Monachi Cœnobii Orb censis, Diœcesis Suessionensis in Galliis, circà gen nam prędestinationem, liberum hominis arbitriu divinam voluntatem salvandi omnes homines, pretium Sanguinis, quem pro hominum salute i ara Crucis effudit Christus Dominus; quæ quide Controversia per se satis implexa, valdèque abstr sa, diù multùmque Ecclesiam nono sæculo sollicit vit. Tertia Controversia originem habuit ex m do, quo Christus Dominus è Maria Virgine proc sit. Quâ de re libri ultrò citròque conscripti su à *Paschasio Radberto*, & *Ratramno*. Quartæ Cont versiæ locum dedit funestum Græcorum dissidiu seù nefarium Schisma, quo ab Ecclesia Roman instigante *Photio* Pseudo-Patriarcha Constanti politano, Græci se separarunt: De quo Schism etiamnùm ingemiscimus. Postrema Controversi enata est circà cultum, qui sacris Imaginibus de ri debet; quæ Controversia nono Ecclesiæ sæc maximè viguit in Galliis, & magno animoru æstu fuit agitata. De quatuor prioribus Controv siis datâ operâ in hocce Colloquio disseremus; q

t

ı verò Controversiam, quæ pertinet ad Cultum ıginum, ne longiùs protrahatur istud Colloım, consultò remittemus ad proximum, quod tinâ luce habebimus, Colloquium, ubi agendo Conciliis, quæ nono Ecclesiæ sæculo fuerunt ceata, opportuna sese offeret occasio tractandi de odo Parisiensi, in qua de Cultu Imaginibus exndo actum est, ibidemque hanc de Cultu Imaım Controversiam maturo examine discutie-, & doctrinam, quam nono sæculo Ecclesia licana circà Cultum Imaginum propugnabat, anabimus.

D. Incipiamus, quæso, à Controversia, quæ abat Augustissimum Eucharistię Sacramentum, dè ad alias disceptationes, de quibus in hocce oquio pertractandi provinciam suscepisti, recto ıe progrediemur.

M. Controversiæ, quæ circà Sacro-Sanctum ıaristiæ Sacramentum nono Ecclesiæ sæculo sit, origo nata videtur ex *Paschasii Radberti* Ab- Monasterii Corbejensis libro, quem *de Corpore nguine Domini* eodem sæculo composuit, in quo na de reali præsentia Corporis, & Sanguinis sti in Eucharistiæ Sacramento, & de transubiatione tàm clarè exponit, ac defendit, ut Ec- Romana *Paschasium Radbertum* velut Apostoraditionis hac in doctrina fidum interpretem gregium propugnatorem etiamnùm agnoscat. x adverso Hæretici nostri temporis præsentiæ Corporis Christi in Eucharistiæ Sacramento, ansubstantiationis dogmatis osores eumdem ıasium ut novatorem habent, & tanquàm reaorporis, & Sanguinis Christi in Eucharistia præ-

ſentiæ, necnon Tranſubſtantiationis Auctorem i
ventoremque injuriis laceſſunt, eique varios adv
ſarios ejusdem ſæculi noni, & decimi opponun
quò probent, eum contra fidem antiquitùs recept
invexiſſe novam doctrinam, cui libris editis nó
ſæculo reſtiterint Anonymus quidem Scriptor, *Am*
larius, *Rabanus*, & *Ratramnus*, ſub finem verò de
mi ſæculi *Herigerus* Abbas Monaſterii Laubienſ
quos Scriptores Catholica Eccleſia ſemper in ho
re habuit. Non agemus in hocce Colloquio de
bro, quem edidit *Paſchaſius Radbertus*, quique
ſcribitur: *De Corpore & Sanguine Domini*, quia
quinto Colloquio, ubi referemus Opera Viror
illuſtrium, qui nono Eccleſiæ ſæculo floruerunt,
prædicto *Paſchaſii* libro noſtrum feremus judiciu
& eâdem operâ revincemus temeritatem Hęreti
rum, quos aſſerere non pudet, *Paſchaſium* in p
pugnando dogmate de reali præſentia Corpo
Chriſti in Euchariſtia, & de Tranſubſtantiatione
vatorem fuiſſe, qui antiquam fidem ac tradition
(quam Hæretici, ſi ſuperis placet, ſe conſervaſſe
ganniunt) novis commentis infecit, ut realis p
ſentiæ, atque tranſubſtantiationis doctrinam æq
libus ac poſteris ſuis propinaret. Remiſſo itaq
Paſchaſii libri examine ad Colloquium quintu
hìc tantùm breviter, quoad ejus fieri poterit, ex
cabimus, in quo ſita eſſet Controverſia, quæ no
Eccleſiæ ſæculo *Paſchaſium* inter & alios ejusde
ſęculi mox laudatos Catholicos Scriptores circà
chariſtiæ Sacramentum ſuborta eſt. Aſſerunt H
retici perfrictæ frontis audaciâ, hanc Controv
ſiam in eo poſitam fuiſſe, quod *Paſchaſius* præſen
realis, & tranſubſtantiationis doctrinam nupèr
ex

ogitatam mordicùs propugnaret, ejus verò ad-
arii mox citati avitæ fidei tenaces veram & rea-
Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia
sentiam, necnon transubstantionis dogma totis
bus impugnarent, & apertè irent inficias. Ve-
ı, rem alitèr se habere, & Hæreticos turpitèr
ucinari proclive est demonstrare. Status quippè
itroversię Paschasii, ejusque adversariorum discе-
ıtium non in hoc versabatur, *an Corpus Christi esset*
è & realitèr præsens in Eucharistię Sacramento, nec
sicut comminiscuntur Hæretici, sed in hoc to-
Controversiæ Cardo voluebatur, *an Corpus Chri-*
n Eucharistia esset illud idem Corpus, quod natum est
Maria Virgine? Paschasius siquidem in suo libro
orpore & Sanguine Domini non solùm luculentèr
ruebat præsentiæ realis Corporis Christi in
haristiæ Sacramento, & transubstantiationis do-
ı, sed etiam disertè docebat, Corpus Christi in
haristia existens idem esse, quod ex Maria Virgi-
ıatum & in Cruce passum est. Quantùm ad pri-
n doctrinæ Caput, quod præsentiæ realis & tran-
stantiationis dogma spectabat, nullum omninò
ersarium nactus est *Paschasius*, quia omnes ad
m Catholici profitebantur, verum Christi Do-
i Corpus, verumque Sanguinem reverà existere
ucharistiæ Sacramento, itemque panem & vinum
lla converti. Id solùm nonnulli Catholici in libro
chasii reprehensione ac censurâ dignum esse exi-
ıarunt, quòd diceret, *Corpus Christi in Eucharistia*
stens idem esse Corpus, quod ex Maria Virgine na-
& in Cruce mortuum est, eamque sententiam
retur Paschasius testimonio Sancti Ambrosii de-
mpto ex capite nono libri *de Mysteriis*. Id, in-

quam, negarunt Paschasii adversarii, videlicèt Ano nymus Scriptor, *Rabanus*, *Amalarius*, *Ratramnus* Viri noni sæculi haud incelebres, qui hujus sententiæ novitate, ut ipsis videbatur, perculsi, hanc Paschasii sententiam scriptis editis acritèr insectati sunt. Hunc verum fuisse istius Controversiæ statum, ex eo maximè liquet, quod mox citati adversarii Paschasii in dogmate de reali præsentia Corporis Christi in Eucharistiæ Sacramento, & de transubstantiatione cum Paschasio conveniebant, & in hoc tantùm ab eo dissidebant, quòd vellent, Corpus Christi in Eucharistia existens, non esse idem Corpus quod ex Maria Virgine natum & in Cruce passum est, sicut affirmabat Paschasius. Horumce Scriptorum testimonia, quæ rem planè conficiunt, hìc i medium proferre haud pigebit. In primis, Anonymus, qui contrà Paschasium scripsit, & cujus libellum in Codice Gemblacensi cum *Herigeri* Abbatis Laubiensis Opusculo invenit, & ad calcem part. II sæculi IV. Benedictini edidit Mabillonius sub hoc titulo: *Dicta cujusdam Sapientis de Corpore & Sanguin Domini, adversùs Radbertum*; hic, inquam, Anonymus, confutationem suam à Confessione Fide Catholicæ auspicatur his verbis: *Quod Corpus & Sanguis Domini vera sit caro, verusque sanguis, unusquisque debet credere, nosse, tenere, confiteri, paritè & incunctantèr asserere fidelis. Prorsùs quisquis ho negat, esse cognoscitur & convincitur infidelis ..... hoc ergò profectò fidelissimè confirmo, & addo, quo sicut veritas est Christus & verus Agnus Dei, qui quotidiè pro vita mundi mysticè immolatur: ità procùl dubio ex pane vera caro, & ex vino verus Sanguis eju consecratione Spiritus Sancti potentialitèr creatur.* Certè

nemo est, qui non videat, hanc Anonymi Scri-
is fidei Confessionem esse Catholicam, nec ma-
disertè ullum Catholicum suam de reali præsen-
Corporis Christi in Eucharistia, & de transub-
iatione fidem exprimere posse. Hac autem præ-
â Catholicâ Confessione, in hoc dumtaxàt Pa-
ium carpit idem Anonymus Scriptor, quòd pu-
Paschasium rem prorsùs inauditam asseruisse,
pè, non aliam esse carnem in Sacramen-
ucharistiæ, quàm quæ nata est ex Virgine Ma-
illud, inquit, *in eo libro* seù Paschasii, *mihi*
ùs inauditum fateor reperiri sub nomine S. Am-
,quod non sit alia Caro Christi,quàm quę nata est de
a & passa in Cruce & resurrexit de Sepulchro.
inquit, idest Paschasius, *ipsa est, & ideò Christi*
ro, quæ pro mundi vita hodiè offertur. Hoc in
ulo libri Paschasii *positum est secundo. Similitèr*
r & in octavo ejusdem libri Paschasii Capite;
credo & hoc quod conficitur in verbo Christi per
tum Sanctum, Corpus ipsius esse ex Virgine. Istud
fateor, nunquàm me priùs audisse, vidisse, le-
Viden hunc Anonymum Scriptorem,qui con-
aschasium scripsit, nullam de reali Corporis &
uinis Christi in Eucharistiæ Sacramento præ-
cum Paschasio litem movisse, sed in hoc tan-
Paschasium reprehendisse, quòd diceret, Cor-
hristi in Eucharistia existens idem Corpus esse,
ex Maria Virgine natum est? Similitèr *Raba-*
rchiepiscopus Moguntinus, alter Paschasii ad-
rius, in doctrina de reali præsentia Corporis &
uinis Christi in Eucharistia, & de transubstan-
ne cum Paschasio planè consentiebat, ut præ-
videre est cap. 10. lib. 7. *de sacris Ordinibus*
ad

ad Theotmarum, ubi Rabanus hæc habet: *Quis u quàm crederet, quod panis in carnem potuisset conve ti, vel vinum in sanguinem, nisi ipse Salvator diceret qui panem & vinum creavit, & omnia ex nihilo feci facilius est aliquid ex alio facere, quàm omnia ex n hilo creare.* Quid, amabo, clariùs ad profitenda de reali Corporis & Sanguinis Christi in Euchari Sacramento præsentia, & de transubstantiation fidem eo Rabani testimonio adduci potest? nullu ergò Paschasio circà dogma de reali præsentia C poris & Sanguinis Christi in Eucharistia neg tium facessivit *Rabanus*, sed illum dumtaxàt i pugnavit, quantum ad hunc loquendi modun qui novus ipsi visus est, quo Paschasius assereba Corpus Christi in Eucharistia contentum, idem e quod natum est ex Virgine & in Cruce passu Hunc, inquam, Paschasii loquendi modum sibi n probari testatur Rabanus in Epistola ad *Heribaldu* ubi hæc habet: *Quidam nupèr de ipso Sacramento C poris & Sanguinis Domini, non ritè sentientes di runt, hoc ipsum Corpus & Sanguinem Domini, q de Maria Virgine natum est, & in quo ipse Domi passus est in Cruce, & resurrexit de Sepulchro, ide esse quod sumitur de altari. Cui errori, quantùm tuimus, ad Egilum Abbatem scribentes, de Corpo ipso quid verè credendum sit, aperuimus.* Quibus v bis disertè significat *Rabanus*, se impugnandu dumtaxàt suscepisse certum quemdam loquendi n dum, quo Paschasius asserebat, Corpus Christi stens in Eucharistiæ Sacramento idem esse, quod tum ex Virgine & in Cruce passum. Denique, q *Amalarium* Presbyterum Metensem, & *Ratram* Monachum Corbejensem attinet, asserere nullus

b.

o, illos perperàm ab Hæreticis inter impugna- es præsentię realis Corporis & Sanguinis Christi Eucharistiæ Sacramento connumerari. *Amala-* siquidem lib. 3. *de Ecclesiasticis Officiis* cap. XXIV. clarè profitetur, se credere præsentiam realem poris & Sanguinis Christi in Eucharistiæ Sacra- nto, ut nullum omninò de ipsius mente dubitan- ocum relinquat: *Hìc credimus*, inquit, *naturam licem panis & vini mixti verti in naturam ratio- m, scilicèt Corporis & Sanguinis Christi*. Ratra- us verò in libro, *quem edidit de Corpore & San- e Domini* non negat præsentiam realem Corpo- & Sanguinis Christi in Eucharistia, sicut osten- us in Colloquio quinto, ubi hunc Ratramni li- n examinabimus, sed solùm in posteriori libri arte probandum sibi sumit Ratramnus, Corpus isti in Eucharistia idem non esse, quod ex Ma- Virgine natum est & in Cruce passum est; quia, uit, Corpus Christi, quod ex Maria Virgine na- , quod mortuum, quod sepultum est, *ossibus & is compactum est, & hujusmodi membrorum linea- is distinctum*. Corpus verò Christi in Euchari- existens *nullis nervis ossibusque compactum, nulla brorum varietate distinctum, nulla rationabili sub- ia vegetatum, nullos proprios potens motus exer-* Quibus verbis non obscurè innuit Ratramnus, pus Christi in Eucharistia existens, idem qui- esse quantum ad substantiam, quod Corpus isti ex Maria Virgine natum & in Cruce passum, amen diversum quantùm ad existendi modum; Corpus Christi in statu suo naturali visibile & abile erat, Corpus verò Christi in Eucharistia entum nec palpabile, nec visibile est, utpotè Sa- cra-

cramentalibus ſpeciebus velatum. Si ergò ea ex
pendantur, quæ hactenùs adduximus Scriptori
Anonymi, Rabani, Amalarii, & Ratramni testi
monia, liquidò patebit, illos nullam litem Paſchaſi
moviſſe de præſentia reali Corporis & Sanguini
Chriſti in Euchariſtia, neque in dogmate de tran
ſubſtantiatione ab eo diſſentiſſe, ſed in eo impugnal
ſe dumtaxàt illum loquendi modum, quo Paſcha
ſius aſſerebat, Corpus Chriſti in Euchariſtia exiſten
idem eſſe, quod Corpus Chriſti ex Mâria Virgine na
tum & in Cruce paſſum ac ſepultum eſt. Eumdem
etiam loquendi modum improbavit etiam decim
Eccleſiæ ſæculo *Herigerus* Abbas Laubienſis, cuju
Tractatus à Patre *Cellotio* Societatis Jeſu in Appen
dîce ad Hiſtoriam Gotteſchalci ſub ſolo Anonym
titulo vulgatus eſt, & ideò *Anonymus Cellotianus* an
tehàc audiebat, ſed doctiſſimus *Mabillonius* hun
Tractatum *Herigeri* Abbatis eſſe detexit certiſſimi
conjecturis, quæ legi poſſunt in Præfatione part.ı
ſæculi IV. Benedictini. Iſte autem *Herigerus* lice
hunc Paſchaſii loquendi modum impugnaverit, cir
cà tamen realis præſentiæ Corporis Chriſti in Eu
chariſtia, & tranſubſtantiationis dogma idem plan
ſenſit ac Paſchaſius, uti commonſtrabimus in noſtri
Colloquiis in Hiſtoriam decimi Eccleſiæ ſæculi.

D. Sententia *Paſchaſii Radberti* aſſerentis, Cor
pus Chriſti in Euchariſtia idem eſſe Corpus, quo
ex Maria Virgine natum & in Cruce mortuum, era
ne aliquâ reprehenſione, ſeù cenſurâ digna?

M. Sententia Paſchaſiii nullâ erat cenſurâ di
gna, utpotè apprimè Catholica & perſpicuis fult
teſtimoniis Sanctorum Patrum, præſertim S. Igna
tii Martyris in Epiſtola ad Smirnæos, Sancti Ambro

ap.9. lib. de Mysteriis, Sancti Chrysostomi Ho-
24. in priorem Epistolam ad Corinthios, S. Au-
ini in sermone ad Neophytos, Gregorii Nisseni
)ratione Catechetica cap. 37. sicut videre est
l *Mabillonium* in Præfatione partis II. sæculi IV.
:dictini. Nec enim aliud volebat *Paschasius*,
n Corpus Christi in Eucharistia existens idem
quantùm ad substantiam, veræque naturæ pro-
:atem & integritatem, quod Corpus Christi ex
a Virgine natum, & in Cruce passum. Qua in
ischasius veram Ecclesiæ Catholicæ doctrinam
atur. Hinc tamen inferri minimè debet, sen-
am eorum, qui Paschasium impugnarunt, qui-
licebant, Corpus Christi in Eucharistia con-
im non esse idem, quod ex Maria Virgine na-
& in Cruce mortuum est, fuisse Fidei Catholi-
: SS.Patrum traditioni contrariam. Hæc quip-
ischasii adversariorum sententia Orthodoxa iti-
erat, quia illi ultrò fatebantur, Corpus Christi
charistiæ Sacramento existens idem esse, quan-
ad veræ naturæ proprietatem, quod ex Maria
ne natum, mortuum & sepultum est, sed solùm
bant, idem esse Corpus quantùm ad existendi
im, cùm quædam Corpori Christi in Sacramen-
nveniant, quæ ei præcisè in statu naturali non
etunt, ut exempli gratia carere extensione lo-
per se non moveri, manducari &c. quod qui-
verissimum est, nec unquàm à Paschasio nega-
. Quapropter, cùm utraque sententia tàm
iasii, quàm ejus adversariorum, Fidei Catholi-
incipiis fuerit consentanea, idem planè de hac
roversia, quæ inter illos nono Ecclesiæ sæculo
it circà diversum loquendi modum de Corpore
Chri-

Christi in Eucharistiæ Sacramento judicium feren-
dum esse existimo, quod jam in præcedentibus no-
stris Colloquiis tulimus de duabus aliis Controver-
siis, quarum prima orta est in quarto Ecclesiæ sęcu-
lo *de una tantùm, vel tribus in Trinitate admittendi*
Hypostasibus. Altera, quæ in sexto Ecclesiæ sæcu-
mota est occasione hujusce Scytharum Monacho-
rum propositionis: *Unus è Trinitate in carne pass*
est, Sicut enim ostendimus, Catholicos in his du-
bus Controversiis acritèr disceptasse, & tamen in
fidei dogmate consensisse, atque de nativa dum-
xàt vocum significatione, vel de vario loquendi mo-
do inter se fuisse altercatos: ità accidit in hac Co-
troversia Eucharistica, quam nono Ecclesiæ sæcu-
Paschasium inter & ejus adversarios circà modu
existendi Corporis Christi in Eucharistiæ Sacrame-
to excitatam hùc usque exposuimus. Hæc siquide
Controversia, tota quanta erat, in sola pugna v-
borum, seù in diverso loquendi modo versabatu
Hinc *Lanfrancus* in Dialogo adversùs *Berengari*
ait, utramque sententiam, ideſt, tàm *Paschasii R*
berti, quàm eorum, qui ei adversabantur, facili
gotio conciliari posse, ac Corpus Christi Eucha-
sticum *verè dici posse & ipsum Corpus quod de Virg*
sumptum est, & tamen non ipsum. Ipsum quidem quan
ad essentiam, veræque naturæ proprietatem atque vir
tem; non ipsum autem, si species panis, viniquespecie

D. Gaudeo planè, Scriptores illos Ecclesia-
cos, qui nono Ecclesiæ sæculo certum quemdam
schasii loquendi modum impugnarunt, in ipso
men fidei dogmate de reali Corporis Christi in
charistiæ Sacramento præsentia, & de transubst
tiatione cum eodem Paschasio convenisse. At

quid sibi velint Viri quidam eruditi, quorum i nuperrimè interfui, qui affirmabant, *Raba-*, & *Amalarium*, quos inter Paschasii adversa- mox enumerasti, adhæsisse cuidam fœdissimæ :si *Stercoranistarum*, quos non pudebat asserere, ous Christi in Eucharistiæ Sacramento, dum umitur, instar cæni olidi abire in secessum. Cer- luos illos noni sæculi Scriptores in tàm fœcu- heręseos luto hęsisse necdùm in animum meum :ere potui, immò, vix adducor ut credam, tàm dam ac propudiosam Hæresim nono Ecclesiæ issse sæculo.

'. *Rabanum* Archiepiscopum Moguntinum à ullis cùm antiquis, tùm recentioribus Scripto- spurcissimi *Stercoranistarum* erroris fuisse insi- :um negari haud potest. Verùm, doctissimus *lonius* in Præfatione partis II. sæculi IV. Be- tini tàm putidam labem à *Rabano* abstergit, & ssimis momentis evincit, ipsum neutiquàm sti Domini Corpus, sed ad summum Symbola seù species Eucharisticas, aliorum ciborum, ı secessum eunt, legi subjecisse. Quod sanè ci- ærefim dicere potuit *Rabanus*. Eodem pacto ari potest *Amalarius*, & quædam, duriores li- ocutiones, quibus utitur in sua Epistola ad *He- 'um*, benignâ interpretatione ad hunc Rabani n flecti debent. Paulò major est difficultas de is, quibus Cardinalis *Humbertus*, & alii Lati- ıc *Stercoranistarum* errorem impegerunt eo po- ùm nomine, quod Græci dicerent, *solvi Eu- 'ia jejunium*, ex quo Latini inferebant, Græcos rcoranistarum Hæresi esse infectos, eosque pu- ucharistiam, cæterorum instàr ciborum com-

mu-

munium, egeri, seù abire in secessum. At sæpè la
datus Mabillonius hunc Stercoranistarum errore
amolitur à Græcis, & ostendit, Latinos inconsid
ratè, minusque peritè hoc crimen affinxisse Græc
Et sanè, quandò Græci dicebant, solvi Euchari
jejunium, nihil aliud volebant, quàm Sacrifici
offerri, seù Missam celebrari haud debere, quàn
quo solvi jejunium tempore legitimè potest. I
siquidem perantiquus est Græcæ Ecclesiæ ritus, ut
omnibus Quadragesimæ jejunii diebus (præterqu
Sabbato & Dominicâ, & Sancto Annunciationis d
sacrum Missæ Sacrificium non celebretur, sed tant
præsanctificata offerantur, ut moris est apud nos
tinos Sancto Parasceves die. Hanc Grecanici ritus
tionem perhibet *Balsamon* explicando Canonem
Synodi quini-sextæ anno DCXCII. Constantinop
celebratæ, quia, inquit *Balsamon*, per Sacrifici
gaudium & Ecclesiæ solemnis exultatio celebrat
que minimè convenit diebus penitentie & luctus,
jusmodi sunt dies jejunii, seù Quadragesime. Hinc
quòd Concilium Laodicenum Canone 49. prohib
ne fiant oblationes ac Festa Martyrum tempore j
nii, & Canone quinquagesimo primo statuit, Festa
& Oblationes Quadragesimæ diebus jejunii occ
rentes, in Sabbata, quibus Græci non jejunaba
vel in Dominicas Quadragesimæ transferri debe
Ex qua Græcæ Ecclesiæ Disciplina manifestum
non ideò Græcos tempore jejunii à peragendo M
Sacrificio abstinuisse, quòd putarent, Euchariſti
tanquàm ceteras escas egeri, & abire in secessum,
Humbertus, & alii nonnulli Latini minùs æquè eis
posuerunt, sed quia Misse Sacrificium cum solemni
clesiæ exultatione & gaudio celebrabatur, quod t

i jejunio, luctui & pœnitentiæ ab Ecclesia confe-
:o non convenire arbitrabantur. Græci itaque
nulari non debent Stercoranistarum Hæresis,
an reverà aliquandò extiterit, dubitant meri-
tiamnùm Viri eruditi, existimantes istud Ster-
anistarum vocabulum infame non sectæ alicujus
e, sed convicii, quod etiam Catholicis objicie-
ır. Nàm cùm Catholici dicerent, sumi ore
pus Christi, inferebant nonnulli, ergò Corpus
isti secessui obnoxium est, quia (sic isti syllogi-
ant) omne quod intrat in os, ipso attestante
mino, vadit in secessum. Eamdem Stercorani-
um Hæresim sæculo proximè elapso quidam
iinianæ sectæ Pseudo-Minister *Marasius* dictus,
Du Marais, Catholicis, qui Corpus Christi ore
i constantèr profitentur, affingere non erubuit.
hoc Pseudo illius Ministri turpiloquium, fæti-
mumque mendacium est, ipsis Stercoranistarum
ibus fædius ac malè olentius. Probabilius ita-
est, hoc infame Stercoranistarum vocabulum
sectæ alicujus fuisse, sed convicii, quod etiam
atholicos jaciebatur. Non me fugit, *Algerum*
2. *de Sacramento Corporis & Sanguinis Domini*
1. & nonnullos alios existimasse, *Stercoranista-*
Hæresim revera aliquandò extitisse, sed Alge-
, aliosque eam in sententiam adduxit sola au-
tas Cardinalis *Humberti*, qui, disputando
rà *Nicetam* Græcum, hanc Stercoranistarum
sim Græcis inconsideratè impegit, sicut anteà
vavimus.

). Nulla igitur nono Ecclesiæ sæculo circà
stissimum Eucharistiæ Sacramentum erupit
sis?

M. Antiqua fides, quæ de reali Corporis Chri-
sti præsentia in Augustissimo Eucharistiæ Sacramen-
to & de transubstantiatione à primordiis Eccle-
cæpit, nono Ecclesiæ sæculo illibata permansit,
summo tam Pastorum, quàm Fidelium omnium
studio fuit constantèr custodita, ut plenè ostend-
mus in sexto Colloquio in Historiam hujus sæcu-
ubi confutabimus figmentum Clavinistarum,
Paschasium Radbertum Scriptorem noni sęculi doct-
næ de præsentia reali Corporis & Sanguinis Chr-
in Eucharistia primum Auctorem fuisse effutiun-
ità ut nono sæculo, antequàm Paschasius suum e-
ret librum *de Corpore, & Sanguine Domini*, Anti-
tes omnes, Clerici, & Laici, Christi Corpus & Sa-
guinem ab Eucharistia reipsâ abesse, solamque
lius figuram & virtutem in ea extare crediderin-
Quod sanè purum putumque Hæreticorum co-
mentum esse ibidem commonstrabimus. Fat-
dum tamen est *Joannem Erigenam* genere Scotu-
scripsisse nono Ecclesiæ sæculo librum, quo *Be-
garii*, cæterorumque Sacramentariorum Hære-
præformavit. Docuit enim, teste *Hincmaro* Rem-
Archiepiscopo in lib. de Prædestinatione cap.
*quod Sacramentum Altaris non verum Corpus, &
rus Sanguis sit Domini, sed tantùm memoria veri
poris & Sanguinis ejus*. At hic malè natus *Joa-
Erigenæ* liber, ubi primùm in lucem prodiit, in C-
ciliis proscriptus, à Catholicis Scriptoribus
futatus, omnium Fidelium execrationibus reject-
natalitiis suis tenebris damnatus est, ut const-
ex his, quæ dicturi sumus in Colloquio quinto,
agemus de Operibus Virorum Illustrium, qui n-
Ecclesiæ sæculo floruerunt.

D.

D. Veniamus nunc, si placet, ad alteram Con-
›versiam, quæ nono Ecclesiæ sæculo excitata est
:asione doctrinæ *Gothescalchi*.

M. Duplicem controversiam nono Ecclesię sæ-
o excitavit Gothescalcus Monachus Cœnobii
bacensis. Prima in hoc sita erat, *an dicenda esset*
ia Deitas? Altera contentio, quæ fuit longè gra-
r, spectabat geminam prædestinationem, libe-
n arbitrium, voluntatem Dei salvandi omnes
nines, & pretium Sanguinis Christi pro omnium
ite effusi. Primæ controversiæ locum dedit Hinc-
rus Remensis Archiepiscopus, qui ex Hymno
rtyrum hæc verba: *Te trina Deitas* delenda cen-
at, ne tres Dii induci viderentur. Repugnavit
festim Gothescalcus cum Ratramno, & hinc
asionem arripuit Hincmarus hæreseos Gothe-
cum insimulandi, quasi triplicis divinitatis as-
orem: quo etiam nomine Hæreticus audit Go-
scalcus apud nonnullos, sed perperàm. Hanc
ppè consecutionem totis viribus à se amoliri
luit Gothescalcus, eumque à turpi illa hæreseos
a egregiè vindicat doctissimus *Petrus Coustant*
nachus Benedictinus Congreg. S. Mauri *in Vindi-*
Veterum Codicum confirmatis parte v. ubi Eccle-
Catholicæ *de trina Deitate dicenda* traditionem
rit, *Gothescalcum*, & *Ratramnum* ab injectis su-
ionibus purgat, atque violentam agendi ratio-
ı Hincmari Remensis Archiepiscopi, qui in eos
iquæ traditionis hac in re propugnatores injustè
anduit, nullo pacto excusari posse, multis con-
Germonium Veterum Codicum haud æquum
matorem probat. Legendus est etiam super hac
rina Deitate controversiâ Clarissimus *Gilbertus*

Mauguinus Galliarum Regi à Consiliis Tomo secundo libri *Vindiciarum Prædestinationis & Gratiæ* cap.XLV. Dissertationis Historicæ & Chronicæ, ubi *Gothescalco* in hacce controversia *de trina Deitate dicenda* egregiè patrocinatur, multisque argumentis meliorem hujus Monachi, quàm *Hincmari* Archiepiscopi Remensis causam fuisse probat, sed potissimùm ex judicio Ecclesiæ, quæ in Hymno Festi Corporis Christi Domini: *Sacris Solemniis*, ab Angelico Doctore S. Thoma Aquinate edito ubique canit:

Te Trina Deitas, unaque, poscimus,
Sic nos tu visita, sicut te colimus.
Per tuas semitas duc nos quò tendimus,
Ad lucem quam inhabitas.

D. Hanc injustam & violentam *Hincmari* Archiepiscopi Remensis in hac controversia *de trina Deitate admittenda* in Gothescalcum agendi rationem probare certè non possum, nolim tamen Gothescalcum omni errore eximere, quia, sicut à Viris eruditis non multis abhinc diebus audivi, in plures circà Gratiam, Prædestinationem, & voluntatem Dei salvandi homines impegit errores, quibus prælusit Wiclefo, Luthero, Calvino, aliisqu hujusce farinæ pestibus?

M. Hęc causa Gothescalci circà doctrinam d Gratia, Prædestinatione, & voluntate Dei salvand homines, quæ sæculo nono graves excitavit turba magna animorum contentione nostro sæculo recru duit, aliis in gratiam Gothescalci eiusque doctrin Apologias concinnantibus; aliis ex adverso eju doctrinam ceù Hæreticam proscribentibus. Nol ipse cum nemine contentionis funem ducere, se hist

ſtoricè dumtaxàt hìc referam ea, quæ tàm con-
. Gotheſcalcum, quàm pro ipſius doctrinæ de-
iſione hinc indè ſolent adduci momenta. Hi,
i Gotheſcalco patriâ Germano hæreſeos dicam
ibunt, atris coloribus illum depingunt ut Mona-
um Ordinis S. Benedicti girovagum & turbulen-
n, qui à *Rigboldo* Remenſis Eccleſiæ Chorepiſco-
contrà Canones Presbyter ordinatus Romam
:ontulit, ac diù multùmque divagatus ſuos cæ-
ſpargere errores, aſſerens, Deum, ſicut quos-
n ad vitam æternam prædeſtinavit, ità alios ad
rtem æternam prædeſtinaſſe, & cogere homines
malum: Deum non velle omnes homines ſaluos
i, ſed eos tantùm qui ſalvantur: Chriſtum pro
ctorum dumtaxàt ſalute paſſum eſſe, non autem
redemptione omnium hominum. Hos errores
n diſſeminaret Gotheſcalcus, in ædibus Comi-
Eberardi unius è primis *Lotharii* Imperatoris
imatibus aliquantispèr hoſpitatus eſt, ubi dùm
aretur, collationem habuit cum *Notingo* de ge-
a Prædeſtinatione, ſivè Electorum ad vitam,
Reproborum ad mortem. Quod, vulgante fa-
, ſtatim ac perſpectum habuiſſet *Rabanus* Mo-
:inus Archiepiſcopus, literas direxit ad *Ebe-
um* Comitem, in quibus eum admonebat, ut
heſcalcum, quem *Sciolum* appellabat, ab hac
prohiberet. Eodem tempore alias ejusdem
menti literas *Rabanus* dedit ad *Notingum* Vero-
em Epiſcopum. His literis pulſatus Gothe-
us, ut ſibi conſuleret, *Eberardi* Comitis ædibus
ſſit, & poſtquam Noricum, Sveviam, aliasque
dam Germaniæ partes peragraſſet, ut teſtatur
aliſta Bertinianus, Moguntiam appulit, ubi

Rabanus Moguntinus Archiepiſcopus Concilium convocavit anno DCCCXLVIII. coràm quo citatus Gotheſcalcus & interrogatus communi omnium conſenſu damnatus eſt, ejusque doctrina ceù hæretica confixa. Sed quia Gotheſcalcus alienæ Provinciæ, hoc eſt, Remenſis, tùm origine, tùm ordinatione, tùm monaſticâ profeſſione ſubditus era jurisdictioni, remiſſus eſt ad Hincmarum Remenſem Archiepiſcopum. Comparuit Gotheſcalcus i Concilio Cariſiacenſi coacto anno DCCCXLIX. cu *Wenilo* Senonenſium, & *Hincmarus* Remorum Ar chiepiſcopus cum multis Epiſcopis, Abbatibus Selectis Sacerdotibus interfuerunt, à quibus doctr na Gotheſcalci denuò proſcripta eſt, ipſe verò aſp ris verberibus caſtigatus libros, quos conſcrip rat, in ignem projicere compulſus, tandem ad pe petuum ergaſtulum cellæ Monaſterii Altivillarenſ Diœceſis Remenſis detruſus eſt. Hoc in carcer recluſum damnatumque Gotheſcalcum ad ſaniore mentem revocare cùm non poſſet *Hincmarus*, ſc pſit ad *Prudentium* Trecenſem Epiſcopum, qui Synodo Cariſiaca abfuerat, eumque conſuluit, q pacto ſe ſe erga Gotheſcalcum gerere debere *Prudentii* precibus ac conſilio adductus eſt Hi marus ut cum Gotheſcalco humaniùs ageret, eiq ſcribendæ confeſſionis fidei licentiam daret. E dit Gotheſcalcus duplicem confeſſionem fidei, b viorem unam, prolixiorem alteram. Sed metu Hincmarus ne Gotheſcalcus, poſt utramque fi confeſſionem à ſe editam, benè multos, ex ordi præſertim Monaſtico, in ſuas partes pertraher Opuſculum contrà ejus errores ad Recluſos & Si plices Remenſis Diœceſeos ſcripſit. Poſtremò, c

t multas adhibitas adhortationes Gothescalcus
piscere & suorum errorum palinodiam decan-
nollet, indicta est anno DCCCLIII. Secunda Sy-
lus Carisiaca, cujus magna pars fuit Hincmarus,
n qua rursùs damnatus est Gothescalcus, atque
trà ipsius doctrinam quatuor condita sunt Ca-
la, quæ expendemus in proximo Colloquio,
agemus de Conciliis, quæ nono Ecclesiæ sæcu-
ierunt celebrata. His momentis, sed præcipuè
cmari Archiepiscopi Remensis testimonio mo-
ur plures Viri eruditi, ut credant, Gothescal-
jure ac merito tanquàm Hæreticæ doctrinæ as-
orem fuisse damnatum, eumque, nullis editis
itentiæ signis, in suis tutandis erroribus obsti-
animo perseverantem è vivis excessisse.

At, versâ vice, non desunt Viri eruditi, qui
hescalcum ab hæresi vindicant, eumque ab
cmaro Remensi Archiepiscopo injustè fuisse
ressum his rationibus probant. Primò, quia in
a Gothescalci nulla omninò fides adhibenda est
cmaro, quippè qui odio plusquam Vatiniano
hescalcum ad ultimam usque vitæ periodum
ecutus est. Fatentur omnes Scriptores, ma-
n fuisse crudelitatem, quam post mortem Ni-
i I. Papæ in proprium suum nepotem Hincma-
Laudunensem Episcopum usque ad occæcatio-
& oculorum evulsionem exercuit Hincmarus
iensis Archiepiscopus. Sed longè major & atro-
fuit crudelitas, quâ Gothescalum miserabilem
achum insectatus est idem Hincmarus. Parum
pè huic inclementi Archipræsuli fuit Carisia-
is Synodi sævitia, quâ Gothescalcus virgis ac
eribus miserum in modum dilaniatus est, &

tanta tetri diuturnique carceris molestia, quam d
patientèr tulit ille Monachus, sed etiam ei morit
ro omnem & spiritualem & corporalem humanit
tem, & reconciliationem & Viaticum & Sepult
ram Ecclesiasticam denegavit, eiusque invictam
doctrinæ sanæ defensione constantiam, furoris, i
saniæ, detestationis & blasphemiarum nominib
iniquè infamavit. Hæc fuit in Gothescalcum age
di ratio Hincmari, qui *Caroli* Regis cognomin
Calvi gratiâ & favore subnixus, in tantum superbi
fastum provectus est, ut suis voluntatibus non s
lum quemquam obsistere non sustineret, sed, qua
tâ pollebat potestate, crudelitèr in omnes sibi o
sistentes ulcisceretur. Secundò, contrà juris Reg
lam Rabanus in Concilio Moguntino, in quo prim
damnatus fuit Gothescalcus, præses sedebat, & i
ipsum sententiam tulit. Erat siquidem Rabanus
causa cum Gothescalco, ac subindè, dùm in eu
sententiam tulit, violavit hanc Regulam juris, qu
prohibet, ne quis judicet in propria causa. Terti
Formulæ, seu Confessiones fidei, quas Hincma
exhibuit Gothescalcus, nihil complectuntur, qu
non sapiat doctrinam S. Augustini de gratuita Pr
destinatione, & de necessitate gratiæ se ipsâ effic
cis ad omnes & singulos pietatis actus, nihilqu
ex his extundi potest, quod Hæresim oleat, ut f
tentur etiam ejus adversarii, qui dumtaxat asseru
eum in his fidei Confessionibus consultò suos dis
mulasse errores, quos in Germania sparserat. Qua
tò, Gothescalco miserè oppresso protinùs accurr
runt Viri doctrinâ & pietate insignes, qui ejus P
trocinium apertè susceperunt. *Lupus* Abbas Fe
rariensis, in libro jussu Regis Caroli Calvi à se ec

: *tribus Quæstionibus* Gotheſcalco ejusque do-
æ plurimum favet, *Ratramnus* Corbejenſis Mo-
ius in duobus libris, quos edidit *de Prædeſtina-*
, Prudentius Epiſcopus Trecenſis in libro,
n compoſuit *de Prædeſtinatione*, Lupus Servatus
byter Moguntinus in libello *de tribus Quæſtio-*
: Gotheſcalco itidem, ejusque doctrinæ ſuffra-
ur. Quin & *S. Remigius* Archipræſul Lugdu-
s nomine totius percelebris ſuæ Eccleſiæ do-
æ Gotheſcalci vindicias egit in libro *de tribus*
lis, ubi Gotheſcalci propoſitiones de Præde-
:ione reproborum ad pœnam, de voluntate
ergà ſalutem hominum, & de morte Chriſti
:oris noſtri, & de generis humani redemptione
olicas & doctrinæ Sancti Auguſtini, totiusque
ſiæ conſentaneas eſſe diſertè aſſerit, ſuumque
mnata Gotheſcalci doctrina his verbis capite
mo quarto ejusdem libri exprimit dolorem:
ò, inquit, *in hac re dolemus, non illum miſera-*
, ſeù Gotheſcalcum, *ſed Eccleſiaſticam verita-*
ſe damnatam. Quintò, Patres Concilii Valen-
elebrati anno DCCCLV. & Concilii Lingonenſis
anno DCCCLIX. damnarunt quatuor Capitula,
ontrà Gotheſcalcum in Synodo Cariſiaca con-
ıerant, eaque repudianda eſſe ſanxerunt *pro-*
iutilitatem, vel etiam noxietatem, & errorem
rium veritati, ut latiùs expendemus in proxi-
olloquio agendo de Conciliis, quæ nono Ec-
ſæculo coacta ſunt. Porrò, credibile non eſt,
atholicos Scriptores, univerſam Eccleſiam
ınenſem, & Patres Conciliorum Valentini,
gonenſis in defenſionem Gotheſcalci doctrinæ
ardore conſpirare voluiſſe, ſi revera Gothe-
ſcalcus

ſcalcus circà Prædeſtinationem, circà voluntat
Dei ſalvandi homines, & pretium Sanguinis C
ſti pro ſalute hominum effuſi errores tam gra
qui ipſi affinguntur, diſſeminaſſet. Denique, N
laus I. Pontifex Maximus ab Hincmaro Ren
Archiepiſcopo ſæpiùs licet rogatus ut Gotheſ
doctrinam Pontificiâ auctoritate damnaret,
quàm tamen adduci potuit ut eam proſcribe
quia probè videbat Sanctiſſimus ille Pontifex l
anguem in herba, & per Gotheſcalci latus pet
ctrinam Sancti Auguſtini, in qua Gotheſcalcus
verſatus erat, ut, teſte ipſomet Hincmaro, ſe
tias Aquilini illius Doctoris totas dies men
proferre ſolitus eſſet. His & aliis compluribu
mentis, quæ lato & diſerto calamo proſequitu
Clariſſimus *Gilbertus Mauguinus* Tomo ſecun
bri *Vindiciarum Prædeſtinationis & Gratiæ*, aſſ
Viri quidam eruditi, Gotheſcalcum circà Præ
nationem & voluntatem Dei ſaluandi homines
aliam, quàm Sancti Auguſtini & totius Eccleſi
tholicæ doctrinam pro aris ac focis propugn
& in ea profitenda conſtantèr ad mortem u
perſeveraſſe. Addunt etiam Viri illi eruditi
Gotheſcalco patrocinantur, quod cùm Goth
cus à Rabano Moguntino Archiepiſcopo in G
nia, & ab Hincmaro Remenſi Archipræſule in
lia tanquàm hæreticus habitus ſit, mirum
haud debet, quòd Scriptores cùm Germani
Galli Gotheſcalcum hæreſeos inſimulaverint
nales ſiquidem Fuldenſes, & cæteri Germania
ptores quidquid litteris conſignarunt de G
ſcalco, illiuſque doctrina, id totum hauſer
Rabano. Annales verò Bertiniani, Flodoardu

ialliarum Scriptores omnia, quæ de Gothe-
, ejusque doctrina narrant, ex libris Hinc-
Archiepiscopi Remensis excripserunt. Tam
etiam in Gothescalcum actum est, & tam al-
jus ergastuli, seù carnificinæ, silentium fuit,
, qui nono Ecclesiæ sæculo à partibus Gothe-
steterunt, ejusque doctrinæ impensè faverunt,
ntius, *Lupus Ferrariensis*, & *Ratramnus* in Re-
aroli Calvi: *Remigius* Lugdunensis Episcopus,
ejusdem Ecclesiæ Diaconus, totaque Ecclesia
unensis sub *Lothario* Imperatore causam mise-
s Monachi Gothescalci non attigerint, soli Or-
xæ fidei protegendæ & vindicandæ unicè in-
.

. Adhùc, ut candidè fatear, pendulus hæ-
librατis æquâ lance, quæ hinc indè adduxisti,
entis, certum de Gothescalchi doctrina non
proferre judicium.

. Hæc de fortuna Gothescalci, & de tur-
casione ejus doctrinæ nono sæculo excitatis
que in partem compendiosè ventilasse suffi-
Nec enim expedit, ut tot inter Viros erudi-
qui de hoc facto historico etiamnùm digla-
ur, meum interponam judicium, & arbiter
m. Rem igitur in medio relinquo, & utram-
pinionem tuo delectui & arbitrio permitto.
si propendeas in sententiam eorum, qui Go-
alcum ab hæresi vindicant, eumque non aliam
rmentis, in carcere & in morte quàm Augu-
nam professum fuisse doctrinam autumant;
in defensionem Gothescalci argumenta tibi
ditabit mox laudatus *Gilbertus Mauguinus*
arum Regi à consiliis & in suprema Moneta-
rum

rum Curia Præses Tomo secundo libri *Vindiciæ*
Prædestinationis & Gratiæ, ubi pro Gothesc
amplissimam adornavit Apologiam. Sin verò
magis arrideat opinio illorum, qui Gothesc
hæreseos notam inurunt, eumque suos errores n
quam ejurasse pertendunt, legere poteris, si
per otium liceat, nostrum *Natalem Alexandri*
qui in Dissertatione quinta in Historiam noni
clesiæ sæculi multis probat, Gothescalcum just
causa ceù Hæreticum fuisse damnatum, & à sui
roribus nunquam resipuisse. Cavere tamen de
à sententia *Sirmondi*, qui in suo *Prædestinato*, siu
Tractatu *de Prædestinatianorum Hæresi*, probandu
sibi sumpsit, Gothescalcum nono Ecclesiæ sæ
recoxisse, seù renovasse Prædestinatianorum h
sim, quod oppidò falsum est, & veritati Hist
omninò contrarium, tùm quia, ut ostendimus
nostris Colloquiis in Historiam quinti Ecclesia
culi, nulla quinto sæculo extitit secta, seù Præ
stinatianorum Hæresis, sed Semipelagiani,
Sancti Augustini doctrinam de Prædestinatic
gratuita ad gloriam totis viribus oppugnab
omnes Sancti illius Doctoris Discipulos ignom
causâ *Prædestinatianos* appellabant, quò po
odium in ipsos concitare, & doctrinam de Præ
stinatione gratuita in bonorum omnium det
tionem pertrahere possent; tùm quia etiam Præ
stinatianorum Hæresim nono Ecclesiæ sæculo à
thescalco non fuisse renovatam ex eo maximè pa
quod cùm Hincmarus Remensis Archiepisc
Gothescalco Prædestinatianam hæresim in facie
illideret, ejusque ora verberaret, Patres, qui H
maro restiterunt, & Gothescalco faverunt, l
l

ſtinatianam hæreſim aliquando in Orbe exti-
ertè negarunt. Sic enim loquitur *S. Pruden-*
iſcopus Trecenſis capite quarto libri, quem
contrà Joannem Erigenam: *Tertiam verò*
n, quam Pelagianis contrariam aſſeris, qua
um gratiæ prædicatur, ut libertas arbitrii fun-
feratur, nec legimus, nec audivimus. Et po-
dit: *Neſcio quem elogio tertiæ tuæ hæreſeos*
e volueris, niſi Beati Auguſtini dictorum, quæ
mus, immò Catholicorum omnium, fidelitèr ve-
que ſequaces. Idem omninò ſenſus fuit *Flori*
æ Lugdunenſis Diaconi cap. 4. libri contrà
n *Joannem Erigenam*, qui, inſtigante Hinc-
Remenſi Archiepiſcopo, librum adversùs
calcum compoſuit, qui à capite ad calcem
norum erroribus ſcatet. Cùm igitur Patres
cleſiæ ſæculi hanc Prædeſtinatianorum hæ-
unquam in Eccleſia graſſatam fuiſſe diſertè
ntur, falsò ſubindè aſſerit *Sirmondus*, Præ-
ianorum Hæreſim, quæ trecentis ſæculis, ut
Eccleſia conticuerat, nono ſæculo fuiſſe à
calco denuò ſuſcitatam.

De duabus prioribus controverſiis, quæ
ccleſiæ ſæculo enatæ ſunt, ſatis huc uſque
s, pergamus nunc ad tertiam diſceptatio-
uæ eodem ſæculo, ut in exordio noſtri Col-
bſervaſti, originem habuit ex modo, quo
s Dominus prodiit ex utero Mariæ Vir-

Nono Eccleſiæ ſæculo in Germania exci-
hæc controverſia, *an prodierit Corpus Chriſti*
ine Maria communi via, an ſingulari? quam
erſiam poſteà *Ratramnus* Monachus Corbe-
jenſis

jensis è Germania in Gallias invexit, libellum edidit *de Nativitate Christi*, qui extat Tomo 1. cilegii Dacheriani. In hoc libello *Ratramnus* Germanos, qui Corpus Christi ex utero M Virginis non viâ communi, sed singulari proc affirmabant, tanquam in Hæreticos duriùs inv tur his verbis: *Fama est, & quorumdam non temnenda cognovimus relatione, quòd per Germ partes serpens antiquus perfidiæ novæ venena di dat, & Catholicam super Nativitate Salvatoris fi nescio qua fraudis subtilitate subvertere molitur, matizans, Christi infantiam per virginalis jan vulvæ, humanæ Nativitatis verum non habuiss tum, sed monstruosè de secreto ventris incerto tr luminis in auras exiisse, quod non est nasci sed eru* Tria autem contrà illos Germanos probat *Rat nus*. Primò, ostendit Corpus Christi *per n januam, per solemnem parturitionis viam* ex sacratissimæ Virginis Mariæ processisse. Secu *Christum vulvam aperuisse*, ac demùm, aper *non ut clausam corrumperet, sed ut eam suæ Nati ti ostium aperiret, non quò violaret integritatem quò ventris palatium vacuaret*. Ex quibus om in fine concludit Ratramnus, Christum natur & viâ communi esse natum. Displicuit, & m quidem, *Paschasio Radberto* Monacho itidem C bii Corbejensis hæc Ratramni doctrina. Qu enim Ratramnus apertè Mariæ virginitatem negaret in partu, id ipsum tamen quod conf tur, ex obliquo, seù ex consequenti impug & evertere videbatur, ità ut una manu destr quod alterâ adstruebat. Quam ob rem Pasc Radbertus adversùs eum scripsit libellum *de*

ginis, in quo refellit Ratramnum quaſi omninò tiret, *Chriſtum communi omnium lege natum eſſe, ue aliter Virginem Mariam parere potuiſſe, neque er debuiſſe, quàm communi lege naturæ, & ſicut eſt omnium fœminarum.* Certum eſt, Ratramnum in re ſibimetipſi fuiſſe contrarium, aut ſaltem parùm conſtantem viſum eſſe. Nàm ſi Chriſtus ruit uterum, ſicut ipſe contendebat, quomodò clauſum exivit? Quis, amabo, non videt, hoc purum hominis calidum ſimul & frigidum ex em ore perflantis, aut non ſincerè agentis effu-n. Præthereà, *Ratramnus* ſuorum adverſariorum, t, Germanorum mentem non verè expreſſit, non plenè aſſecutus eſt, quandò capite ſecundo ibelli innuit, illos ſenſiſſe, Chriſtum non per n communem, ſed per aliam corporis partem etrando prodiiſſe. Neque enim alia fuit ſuper re Germanorum ſententia, quàm Paſchaſii Rad-i, qui omnes id unum dumtaxàt volebant, iſtum viâ quidem communi, ſed clauſo virgina-ſillo, non communi modo ex utero Mariæ Vir-s in lucem prodiiſſe. Plura legeſis parag. 2. Diſ-ationis primæ Tractatus quem publici juris feci *yſteriis & annis Chriſti*, ubi latè diſſerui de mo-quo Corpus Chriſti Domini exivit ex utero iæ Virginis.

Aliam controverſiam eodem Eccleſię ſæculo no-abuit *Ratramnus* cum quodam ejuſdem Cœno-Corbejenſis Monacho, qui *unam in omnibus ho-bus animam eſſe* pertendebat. Iſtius controver-uæſtionis ſtatum Ratramnus in Tractatu, quem rsùs hunc Monachum compoſuit, & quem do-mus *Mabillonius* in Præfatione partis II. ſæcu-li IV.

li IV. Benedictini testatur se legisse in membrai Codice Bibliothecæ Monasterii Sancti Eligii ap Noviomum, exponit his verbis: *Dicit namque,* ille Monachus, contrà quem scripsit *Ratramni quod omnis homo unus sit per substantiam, & om anima rationalis una sit anima per substantiam. Q si ità est, sequitur ut non sit nisi unus homo, & anima, quod absurdissimum fore conspicit prudent vestra.* Hanc de unitate, vel multiplicitate ani controversiam ad fidem & Religionem spectare solùm putavit *Ratramnus* nono Ecclesiæ sæculo, idem etiam visum est Sancto *Thomæ* Doctori Ar lico, & omnibus post ipsum Theologis, qui *A· rois* unicum hominum intellectum asserentis ei rem confutarunt. Hinc Patres Concilii quinti teranensis sub Leone X. Summo Pontifice celeb solemni decreto sessione octavâ, quæ habita die XIX. mensis Decembris anni MDXIII. definieri animam hominis immortalem esse, atque in pl bus hominibus non unam, sed plures animas e & eos, qui contrarium docent, tanquàm hæreti vitandos & puniendos esse sanxerunt. Verùm cordatè fatear, hanc de unitate, vel multiplici animæ controversiam, quæ ex Philosophiæ pri piis ortum habuit, nunc facili negotio concil Philosophi, qui in suis Scholis, & Pulpitis doce unam in omnibus hominibus esse animam *unit specifica*, sed non *unitate numerica,* quia pro Coi rum, quibus infunditur, multitudine multiplica Hac solemni Scholarum distinctione evanescit fumum abit illa controversia, quam nonnulli I lecticæ argutiis plus æquò indulgentes in Eccle olim excitarunt.

D.

D. Veniamus nunc ad celebrem illam contro-
ersiam, cui nono Ecclesię sæculo occasionem & ini-
ium præbuit schisma Photianum, seù à *Photio* Pa-
riarcha Constantinopolitano conflatum.

M. *Photius*, ut jam diximus in secundo Collo-
uio, postquam Sedem Constantinopolitanam in-
asisset, & S.Ignatium legitimum Patriarcham ma-
s artibus *Gregorii* Syracusani Episcopi & *Bardæ*
vunculi Imperatoris è solio Patriarchali dejecisset,
rudelem persecutionem movit non solùm in San-
um Ignatium, quem, mutatis sæpiùs carceribus
exilii locis, atrocitèr vexavit, sed etiam in Præ-
les, Clericos, Monachos, bonosque omnes, qui
nctissimi Patriarchæ innocentiam liberè tueban-
ır, & de injusta ac violenta ejus depositione con-
ıerebantur, desæviit. Quâ agendi ratione pluri-
os Episcopos & Clericos seù metu exilii deterri-
s, seù spe præmiorum illectos partibus suis ad-
nxit, iisque in Synodi speciem congregatis, San-
um Ignatium solemni judicio exauctoravit, per-
litque anathemate, quò faciliùs populum ab ejus
mmunione absterreret. Dein, versipellis ille
eudo-Patriarcha Legatos ad Nicolaum I. Roma-
m Pontificem misit, ut ab eo ordinationis suæ
nfirmationem impetraret, literasque dedit, qui-
s subdolè significabat, Sanctum Ignatium morbo
senio jam confectum Constantinopolitano Pa-
archatu se se spontè abdicasse, & in ejus locum
fragiis omnium Metropolitanorum totiusque
eri se ipsum suffectum esse, vimque ab Imperato-
Michaële sibi factam mentiebatur, ut Patriarcha-
throni fastigium ascenderet. Lectis & diligen-
examinatis literis *Photii*, *Nicolaus I.* Summus

Pontifex Legatos misit in Orientem, quibus in mar
datis dedit, ut inquirerent quam ob causam Ign
tius Episcopatu cessisset, & utrum in ejus depos
tione Canonum tenor fuisset observatus? Consta
tinopolim cùm pervenissent Sedis Apostolicæ Leg
ti, seù minis concussi, seù muneribus à Photio v
ferrimo sycophanta inescati, ministerium suum fæ
proditione dehonestarunt, & favorem omnem
patrocinium ei polliciti sunt. Eâ Legatorum ign
viâ in securitatem elatus Photius Synodum Co
stantinopoli coëgit, in qua assentientibus Legat
Summi Pontificis *Rodoaldo* videlicèt Portuensi,
Zacharia Anagniæ Antistite, S. Ignatius damnat
ac Sede depositus est, nullâ veritatis & æquitati
nullâ Sacrorum Canonum & disciplinæ Ecclesias
cæ habitâ ratione. Hæc ubi perspecta habuisset N
colaus I. Legatos Constantinopolim à se misso
tanquàm indignos prævaricatores damnavit, & h
bitâ Romæ Synodo *Photium* proscripsit, Sede d
posuit, & *Ignatium* legitimum Patriarcham res
tuit. At, statim ac Photius accepisset, se prosc
ptum fuisse Romæ velut Sedis alterius, Ignatii s
licèt, invasorem, classicum cecinit, & in rabien
actus literas Encyclicas ad Orientis Patriarch
contrà Ecclesiam Romanam dedit, Nicolaum p
mum Romanum Pontificem semel & iterùm du
bus in conciliabulis à se Constantinopoli congreg
tis (proh scelus!) anathemate feriit, & Tractatu
edidit adversùs Latinorum dogmata, eorumqu
mores, cujus nonnulla fragmenta passim extant
Operibus *Leonis Allatii*. Nec his contentus *Ph*
tius, ut schisma, quod meditabatur, magis ac m
gis promoveret, persuasit *Michaëli* Imperatori,

Bar

Bardæ Cæsari ejus avunculo, ut decretum de fide mitterent, quò Latinorum de Spiritus Sancti à Patre & Filio processione doctrina, insuper & Presbyterorum Romanorum vita cælebs, jejunium Sabbati, & alia ejusmodi Latinorum disciplinæ Capita criter perstringerentur. Nulla quidem hujusce Imperialis Decreti memoria impræsentiarum superest apud Græcos, *Ratramnus* tamen Monachus Corbejensis Scriptor coævus, & testis locuples, qui calumnias, quas Græci impingebant Latinis, quatuor libris deditâ operâ confutavit, disertè asserit initio libri primi, hoc Decretum datum esse ab Imperatoribus *Michaële*, & *Basilio*: sic enim habet: *Oppositorum, quibus Michaël, & Basilius Græcorum Imperatores Romanam Ecclesiam infamare conantur, vel falsa, vel hæretica, vel irreligiosa fore cognoscuntur.* Istud Græcorum Imperatorum Decretum, simul & famosos libellos, quos Photius adversùs Ecclesiam Romanam scripturierat, à Nicolao primo Summo Pontifice ad Galliarum Episcopos fuisse missos, ut eos refellerent & laboranti Ecclesiæ occurrerent, colligitur ex Epistola *Hincmari* Archiepiscopi Remensis ad *Odonem* Antistitem Bellovacensem: *Domnus Apostolicus*, inquit Hincmarus, *communitèr nobis & aliis Episcopis Regni Domini Nostri Caroli Epistolam misit, in qua continetur, quod Græci tam Ecclesiam Romanam specialitèr, quàm omnem generalitèr, quæ lingua latina utitur, conantur reprehendere, quia jejunamus in Sabbatis, quòd Spiritum Sanctum ex Patre Filioque procedere dicamus, cum ipsi hunc tantùm ex Patre procedere fateantur. Dicunt præthereà, nos abominari nuptias, quia Presbyteros sortiri conjuges inhibemus: quod tamen Chrisma*

nos ex aqua fluminis conficere fallacitèr arbitrantur reprehendere nihilominùs moliuntur : eò quòd octo hebdomadibus ante Pascha à carnium , & septem hebdomadibus à casei & ovorum esu more suo non cessamus . Has Græcorum confutandi objectiones sibi à Nicolao I. Romano Pontifice demandatâ provinciâ impigrè , & egregiè defuncti sunt Episcopi Gallicani . Non resipuit tamen Photius , nec à Sede Patriarchali Constantinopolitana , quam injustè invaserat , nec à schismate , cujus ipse auctor erat , recedere voluit . Quare , ut his Ecclesiæ , præsertim Constantinopolitanæ , malis præsentissimum adhiberet remedium Hadrianus II. Pontifex Maximus & Nicolai I. successor , generale Concilium Constantinopoli celebrari jussit , quod imperante *Basilio* convocatum est anno DCCCLXIX. & est octavum Concilium OEcumenicum , seù quartum Constantinopolitanum , in quo damnatus est *Photius*, & Sedi Constantinopolitanæ restitutus *Ignatius*, sicut latiùs expendemus in sequenti Colloquio. Verùm hac damnatione nihilo modestior factus est Photius. Quamvis enim solido exilii sui decennio nihil apertè contrà S. Ignatium , quem Synodi OEcumenicæ sententiâ , Romani Pontificis patrocinio , & Imperatoris *Basilii* gratiâ securum videbat , moliri ausus fuerit , eo tamen vix defuncto Sanctissimo Patriarcha , *Photius* facilitate Imperatoris *Basilii* , & nimiâ Joannis VIII. indulgentiâ abusus , communionem Ecclesiæ , Sedemque Constantinopolitanam, ex qua detrusus fuerat à Concilio octavo generali, recuperavit ; & inter utramque Ecclesiam , Græcam videlicèt ac Latinam , perpetuæ discordiæ semina serere ac fovere non destitit. Quò factum est, ut po-
mo

mortem *Basilii* Imperatoris *Leo* ejus filius & in Imperio successor, vulgò *Sapiens* cognominatus *Photium* in suo schismate perseverantem è Patriarchali solio dejectum in exilium ablegaverit, sicque, extincto schismate, pax & concordia inter ambas Ecclesias, Græcam scilicèt & Latinam, perseveraverit usque ad vndecimum Ecclesię sæculum, quo *Michaël Cerularius* Patriarcha Constantinopolitanus schisma Photianum renovavit, sicut ostendemus in nostris Colloquiis in Historiam undecimi Ecclesiæ sæculi texendo seriem Patriarcharum, qui eo sæculo Sedem Constantinopolitanam tenuerunt. Hìc tantùm breviter observasse sufficiat, *Sisinnium II.* Patriarcham Constantinopolitanum, qui ab anno DCCCCXCVI. usque ad annum DCCCCXCIX. sedit, tentasse quidem restaurare schisma Photii mittendo suo nomine Epistolam Encyclicam Photii ad Patriarchas Orientis adversùs Latinorum de Spiritus Sancti à Patre, Filioque processione doctrinam, illud tamen schisma, cujus renovationem meditabatur, suscitare non potuisse, nec communionis vinculum inter utramque Ecclesiam Græcam & Latinam abrumpere. *Sisinnio II.* in Sede Constantinopolitana successit *Sergius*, qui ejusdem ac Photius cùm generis esset, ipsius quoque erga Romanam Ecclesiam invidentiæ hæredem se se prodidit, & easdem à Photio in eam jactatas calumnias refricuit, cöactâque Synodo confirmavit. Falsum tamen est quod dictitant recentiores Græci Schismatici, hunc *Sergium* Patriarcham Constantinopolitanum nomen Romani Pontificis Sacris è Diptychis expunxisse & negotium separationis Ecclesiæ Græcæ à Latina ad exitum perduxisse. Id, inquam, falsum esse tribus mo-

mentis evinci potest. Primò, quia *Petrus* Patriar-
cha Antiochenus circà annum MLIV. Michaëli Ceru-
lario asseverantèr hunc in modum scribebat: *Ip-*
quoque testis sum irrefragabilis, & alii mecum plerì-
que ex Ecclesiasticis Primatibus sub Beatissimo Pa-
triarcha Joanne, Pontificem Romanum, & ipsum
Joannem nuncupatum, in Sacris Diptychis commemo-
rari. Et ante annos quadraginta & quinque Constan-
tinopolim cùm appulissem sub beatæ memoriæ Serg-
jam dictum Papam inter sacra Missarum solemnia cu-
aliis Patriarchis commemorari audivi. Quomodò ve-
posteà ejus commemoratio erasa sit, & quam ob ca-
sam ignoro. Hanc Petri Antiocheni Epistolam r-
fert *Leo Allatius* lib. 2. *de perpetua consensione* cap.
Prætereà, tantùm abest ut *Sergius* Patriarcha Co-
stantinopolitanus schisma renovaverit, ut poti-
sub *Eustathio*, qui post Sergium Patriarchatu Co-
stantinopolitano ab Imperatore Basilio Bulgaric-
da donatus fuit, pax & concordia inter utramqu-
Ecclesiam Latinam & Græcam adhuc vigeret. Na-
rat siquidem *Leo Allatius* ex *Glabro Rodulpho* Mo-
nacho Cluniacensi, qui hac ipsâ ætate scribeba-
Eustathium in Sede Constantinopolitana succes-
rem Sergii, & alios Græcos Romam missos esse
cum muneribus atque à Summo Pontifice Joa-
ne XIX. postulasse, ut liceret Constantinopolit-
nam Ecclesiam in suo Orbe, velut Romanam in
universo, appellari *universalem*, idque *Joannem* P-
pam paratum fuisse Græcorum votis clanculùm a-
nuere; fuisse verò deterritum gravissimis litte-
Willelmi Abbatis Monasterii *S. Benigni* Divionens-
Quod sanè manifestò probat, nullum tunc temp-
ris extitisse schisma Græcos inter & Latinos. D-
niqu-

que, *Manuel Calecas* Auctor Græcus Ordinis Prædicatorum lib. 4. *adversùs Græcos*, & Auctor Anonymus MS. libelli *de Translationibus Episcoporum*, apud Leonem Allatium lib.2. *de perpetua consensione* cap.VIII. affirmant, septemdecim Sedis Constantinopolitanæ Patriarchas, qui Photio usque ad Michaëlem Cerularium successerunt, pacem & communionem cum Italis, seù cum Ecclesia Latina habuisse. Quæ omnia evincunt, Schisma Photianum non fuisse, nisi undecimo Ecclesiæ sæculo, instauratum à Michaele Cerulario Patriarcha Constantinopolitano, qui Romani Pontificis nomen è sacris Diptychis expunxit, & Ecclesiam Græcam à Latina penitus separavit. Sed de Schismate à Michaële Cerulario suscitato fusè disseremus in nostris Colloquiis in Historiam undecimi Ecclesiæ sæculi.

D. Sæpiùs audivi à Viris eruditis, hanc voculam *Filioque* additam Symbolo in causa fuisse, cur Græci sese ab Ecclesia Romana separaverint. Velim igitur scire quandonàm hæc particula *Filioque* inserta fuerit Symbolo, & an illius additio legitima fuerit ratio, cur Græci à Romana & totius Occidentalis Ecclesiæ Communione deficerent?

M. In præfigendo tempore, quo hæc vocula *Filioque* addita fuit Symbolo, seù quo publicè cæpit de Spiritu Sancto decantari in Ecclesia: *Qui à Patre Filioque procedit,* non una omnium Scriptorum est sententia. S. *Thomas* in prima parte summæ Theologiæ vocem *Filioque* censet Symbolo additam esse *in quodam Concilio generali,* quod nonnulli asserunt fuisse Concilium generale Constantinopolitanum primum, alii Concilium septimum Oecumenicum, quod est Nicænum Secundum. Id tamen, ut candidè fatear,

tear, omninò incertum est, & in hoc solo consen tiunt Scriptores Latini, quod velint, antè Schism Photianum multis in Regnis & Provinciis in Occi dente jampridèm invaluisse usum canendi in Missa Symbolum cum vocula *Filioque*, hujusque addita menti primos Auctores fuisse Hispanos. Toletana siquidem Synodus tertia, regnante in Hispaniis *Rec caredo*, celebrata anno DLXXXIX. recitavit Symbolum Nicænum, moxque Constantinopolitanum cum hi verbis: *Qui à Patre Filioque procedit*. Idem Symbo lum cum additione illius particulæ *Filioque* recita tum fuit in Conciliis *Toletano* Octavo anno DCXIII. *Emeritano* anno DCLXVI. *Toletano* duodecimo, ac de cimo tertio, Bracarensi quarto, & Toletano decim quinto. Galli Hispanos æmulati sunt, & sub fine octavi sæculi, postquàm videlicèt auditum est, Græ cos negare Spiritum Sanctum ex Filio procedere Symbolum Constantinopolitanum particulâ *Filioq* auctum in Conciliis Gentiliaco, & Francofordiensi i ter Missarum solemnia cani debere præceperunt. Ta diùs tamen à Romanis hęc vox *Filioque* adjecta Sym bolo suscepta fuit, idque doctissimus *Pagius*, aliiq Viri eruditi non credunt antè contigisse, quàm Sym bolum Romæ cani cæptum est, hoc est, antè an. 101 quo *Henricus* Imperator apud Benedictum Octavu Summum Pontificem egit, ut ad publicam Missam Ecclesia Romana Symbolum concineretur, quema modùm in Germania jampridèm solitum erat. H tamen nonnisi ægrè Imperator obtinuit, Roma Presbyteris minimè probantibus concini Symbol fidei in sua Ecclesia, quæ intemeratam fidem hac nùs servaverat. Quocircà, *Baronius*, & *Sponda* ajunt: *placent ista: sed nobis gratiùs si venerandæ*

ti

ıitati annorum mille magis delatum esset; quàm noıti. Porrò, hæc additio voculæ, *Filioque*, occasio, prætextus fuit firmandi perpetui Schismatis, d undecimo Ecclesiæ sæculo instauravit *Michael ılarius* Patriarcha Constantinopolitanus. Dictiınt siquidem Græci, sancitum olim fuisse Canone ıiali Synodi Ephesinæ generalis, *licere nemini fidem ram proferre, vel conscribere, vel componere, præıam, quæ à Sanctis Patribus Nicææ congregatis dea est*. Ex quo inferebant, non potuisse, nec dese Romanum Pontificem toti Ecclesiæ communi ıbolo hanc vocem *Filioque* addere. Verùm, hunc e vanum Græcorum prætextum duplici potissin argumento demonstro. Primò, quia Roma- Pontifex hanc voculam *Filioque* interseri tandèm sensit, quòd eam aliæ jam Occidentis Ecclesiæ ad i confirmationem, & uberiorem explicationem ımatis de Processione Spiritus Sancti necessariam olim censuerant admittendam. Nec contrà adtum Canonem Ephesinum peccavit Romanus ıtifex, dum huic voculæ *Filioque* Symbolo adjeıni consensit, quia etsi ille Canon prohibeat altei fidem conscribere præter Nicænam, nihilosecius eodem Concilio Ephesino constat admissum esse ıbolum Constantinopoli editum, hoc est, Symboı Nicænum, variis declarationibus, immò non ıcis articulis auctum, undè facilè colligitur, Pas Concilii Ephesini eo vocabulo *alterius fidei*, quam ıscribi vetat, non formulam, quæ explicatiorem ristianæ doctrinæ normam doceret, prohibere uisse, sed eam dumtaxàt inhibuisse componi fidei rmulam, quæ spuria & peregrina dogmata com- ctēretur. Hunc enim Canonem ediderunt Patres Ephe-

Ephesini propter Formulam quamdam Nestoriana
quam *Charisius* Presbyter eis detulerat. *Si ergò*,
verbis utar Hugonis Etheriani lib.3. *de Hæresibu*
quas Græci in Latinos devoluunt capite decimo sext
Constantinopolitana Synodus Nicæno adjecit Symbo
In Spiritum Dominum & vivificantem, & ex Patr
procedentem. Si Chalcedonensis quoque Synodus Const
tinopolitano adjecit Symbolo: Perfectum in diviniti
& perfectum in humanitate, & Consubstantialem ma
secundùm humanitatem, & Consubstantialem patri secu
dùm divinitatem, nulla insimulatione, nulla reprehens
ne, nulla calumnia notandus est antiquioris Romæ An
stes, quòd causa interpretationis dictionem unam (d
autem ex Filio procedere Spiritum Sanctum) Sancto
plurium Episcoporum, Sanctissimorumque Cardinali
consensu habito apposuerit. Secundò, Romanus Po
tifex vocem *Filioque* Symbolo adjicere Latinis ta
tùm concessit ut in Ecclesiis Occidentis recitaretur
Symbolo, nec ullo Decreto Græcos ad idem facie
dum adstrinxit, quin potiùs in Concilio Lugdune
secundo licèt à Græcis simùl & Latinis cantatu
sit intrà Missarum solemnia: *Qui ex Patre Filioque*
procedit, nequaquam tamen Græci ad Symbolum
cum hoc additamento deinceps & perpetuo recita
dum obstricti fuerunt, eâque conditione fœdus ini
postulavit Michaël Palæologus Græcorum Imper
tor, *ut sua Ecclesia Symbolum semper dicat, prout dic*
bat illud antè Schisma usque in hodiernum diem. Qua
pacis conditionem Summus Pontifex Gregorius
& Episcopi ultrò approbarunt, idem concesseru
Græcis Patres Concilii Florentini sessione 25. & Cl
mens Octavus Bullâ XXXIV. decrevit *ut Græci cred*
re teneantur Spiritum Sanctum ex Filio procedere, j

n

teneantur pronunciare, nisi subesset scandalum. Eâ causâ Græci, qui Romanam Ecclesiam colunt, ... bolum liberè recitant sine additamento vocis *Fi... ue*, Quæ cùm ita sint, nemo est, qui non videat, ...itionem istius voculæ *Filioque* ad uberiorem fidei ...idationem Symbolo ab Ecclesia Romana insertæ ... fuisse legitimam rationem, cur Græci, facto ...smate, ab Ecclesia Latina deficerent. Quapro... crediderim ipse primam mali labem, seù veram ...s Græcorum Schismatis causam petendam esse à ...iarcharum Constantinopolitanorum ambitioso ...tu, quo jura sibi arrogabant æqualia iis, quibus ...nana & Apostolica Sedes potiebatur, ita ut *OEcu... ci*, idest Orbis Patriarchæ appellari vellent. Il... onstantèr, ut par erat, restitêre Pontifices Roma... que ad *Michaelem Cerularium* Patriarcham Con... inopolitanum, qui undecimo sæculo ambitionis ... abreptus Sedi Apostolicæ subesse detrectavit. ... obitum Michaelis Cerularii sæpè actum est de ...nciliatione ambarum Ecclesiarum prout Græco... Imperatores promovendis rebus suis eam utilem ...ecessariam esse judicabant, & in Conciliis gene... ...us Lugdunensi secundo, Florentino, & Latera... ...i IV. Græci cum Latinis concordiam inierunt. ...ejusmodi uniones nullum fructum tulerunt, quia ...ci non aliam Latinis quàm græcam fidem dede... . Si plura de Græcorum Schismate, & de præ... ...o illorum errore *de Processione Spiritus Sancti à Patre* scire desideres, legesis Dissertationem XVIII. ...ri *Natalis Alexandri* in Panoplia adversùs Hære... ...æculorum noni, & decimi, & aliam Dissertatio... , quæ est ordine prima inter Dissertationes Da...cenicas, quas doctissimus noster *Michaël le Quien* præ-

præfixit fronti Editionis, quam adornavit, Oper
S. Damasceni.

D. Cùm *Photius* Patriarcha Constantinop
tanus varios Latinorum ritus ab Orientalis Eccl
ritibus discrepantes acritèr insectando, nullam
Azimis litem Latinis intenderit, facilè adduco
credam cum *Sirmondo*, cujus Opusculũ de *Azimo*
in præcedentibus nostris Colloquiis citasti, necd
tempore Photii azimorum usum in Ecclesia Rom
fuisse receptum. Alioquin, cùm Ecclesia Græ
semper in Fermentato consecraverit, omni pr
dubio *Photius* Latinorum de azimis ritum improl
set, si jam suo tempore Ecclesia Romana eorum u
recepisset, id est, si panes dumtaxàt azimos in Sa
ficio Missæ adhibuisset.

M. Circà azimorum apud Latinos antiquita
tres præcipuè versantur Theologorum sentent
Prima est *Sirmondi* Societ. Jesu, qui in Disquisiti
de *Azimo* contendit, usum Fermentati octinge
& ampliùs annis in Ecclesia Latina solemnem fu
usum verò azimorum medio illo intervallo, qu
Schismate Photii usque ad Michaëlem Cerulari
effluxit, fuisse dumtaxàt in ea receptum. Altera
tentia est Cardinalis *Bona* lib. I. *Rerum Liturgica*
cap. 23. quæ in hoc tantùm discrepat ab opinione
mondi, quòd Sirmondus per octingentorum &
pliùs seculorum spatium excludat in Ecclesia Ro
na azimorum usum; at verò Cardinalis *Bona*
tàm azimi, quàm Fermentati promiscuè & licite
ea sæcula in Ecclesia Romana adhibitum esse do
Postrema sententia est doctissimi *Joannis Mabill*
qui tàm in Præfatione sæculi III. Benedictini, q
in Dissertatione singulari *de Pane Eucharistico a*

&

-*mentato* probat, perpetuum fuiſſe in Eccleſia a ab Apoſtolorum temporibus azimorum uſum. tres illos laudatos primi ſubſellii Scriptores, cu tetigiſſe videtur Cardinalis *Bona*, qui aſſerit, iam Romanam per octingentorum & ampliùs orum ſpatium panem ſive azimum, ſive fertum pro variis temporum, locorum, & perum circumſtantiis indiſcriminatim adhibuiſſe. tunt ſiquidem graviſſima monumenta, queis tur, Eccleſiam Latinam per multa ſæcula pane zimo, quàm fermentato in conſecratione Euiæ indifferentèr uſam fuiſſe. Azimorum apud s ab ipſis Apoſtolorum temporibus uſum pro- mnia argumenta, quæ adducit Mabillonius, & tim teſtimonium Sancti *Leonis* noni Romani icis, qui adversùs Michaelem Cerularium Paiam Conſtantinopolitanum ſcribens, aſſerit, à Chriſti Salvatoris noſtri uſque ad ſuum Pontin, hoc eſt, per mille ac fermè viginti annos am Romanam azimos panes in Miſſæ Sacrifiibuiſſe. Verùm, quemadmodùm ex Mabillonii entis evincitur, antiquiſſimum eſſe in Eccleſia ia uſum conſecrandi in pane azimo, ipſispoſtolorum temporibus coævum, ità non evidentia extant argumenta, quibus probaicclesiam Romanam per aliquot ſæcula panem rmentatum, quàm azimum in confectione iſtiæ adhibuiſſe. Id primò colligitur ex mo- antiquitùs in Eccleſia obtinebat, juxtà quem s Chriſtianus, ſicut legitur in mùltis Conciliis, à Sacerdote conſecrandum in Sacrificio Miſſæ at, quem deindè in ſacra Communione parti-:. Porrò, hic panis, quem offerebat populus, & quem

& quem Sacerdos consecrabat, alius sanè non er
quàm panis communis & usitatus, cùm in pri
Ecclesiæ sæculis, grassante atrocitèr Tyrannoru
persecutione, sæpè in cryptis & in carceribus, sa
occultè & ex occasione Sacrificium Missæ celebr
oporteret, nec azimum ubique conficere, aut pa
tum fideles, præsertim pauperes habere haud posse
Hinc Tertullianus lib.2. ad uxorem cap.5. ait: *N*
sciet maritus quid secretò antè omnem cibum gust
& si sciverit panem, non illum credet esse qui dicit
Facilè autem scire potuisset maritus, vel saltem
quid suspicari, si panis, quem mulier ad Sacrifici
offerebat, & quem à Sacerdote consecratum do
clanculùm, vel coràm marito manducabat, non fu
set usitatus, seù fermentatus. Externa enim spec
quam hic panis consecratus à specie panis commu
idest, fermentati, diversam habuisset, aliquam co
stim suspicionem marito ingessisset. Id etiam c
firmari potest diserto testimonio Sancti Ambr
lib.4. *de Sacramentis* cap.4. sic fidelem alloquent
Tu fortè dicis, meus panis est usitatus? Sed panis i
panis est antè verba Sacramentorum, ubi accesserit c
secratio, de pane fit Caro Christi. Panem autem a
mum, nemo, quem sciam, appellavit unquam pa
usitatum. Adhæc, accedunt Decreta Romanoru
Pontificum *Melchiadis*, *Siricii*, & Innocentii
mi, qui oblationes in altari consecratas appell
Fermentum. De Melchiade hæc in ejus Vita leg
tur: *Hic fecit ut oblationes consecratæ per Ecclesia*
consecratu Episcopi dirigerentur, quod declaratur
mentum. Idem de *Siricio* Papa legitur in ejus Vi
Innocentius verò hujus nominis Primus in Episto
quam scripsit ad Eugubinum Episcopum, vetat,

entum à se confectum, quod per titulos Urbis æ, ideſt per Parrochias mitti ſolemne erat, ex- Urbem per Parrochias deferretur, *quia*, t, *non longè portanda ſunt Sacramenta*, quibus s apertè innuere videtur Summus ille Pontifex, *ntum* iſtud fuiſſe Sacro-Sanctam Euchariſtiam, erò *Eulogias* ſimplices, ut viſum eſt Baronio; gias ſiquidem longè deferri nihil omninò pro- at. Præterquàm quòd hæc *Conſecrationis* vox, uſurpant Summi Pontifices *Melchiades*, & *Si-* dùm loquuntur de hoc *Fermento*, quod per Ec- s mittebatur, non obſcurè inſinuat, hoc *Fer- m* non fuiſſe *Eulogias*, quæ, ut conſtat apud s, in altari non conſecrabantur, ſed ſolùm pre- benedicebantur, & in Symbolum Catholicæ : & in charitate communionis fidelibus diſtri- ntur, & ad abſentes, juxtà priſcum Eccleſiæ deferebantur. His itaque momentis patet, ſiam Romanam per aliquot ſæcula panem tàm m, quàm fermentatum in conſecratione Eucha- promiſcuè adhibuiſſe, ac ſubindè mirum non quod *Photius* Patriarcha Conſtantinopolitanus, perſtrinxit Latinorum ritus, nullam eis litem nis moverit, cùm Eccleſia Romana tempore conſuetudinem adhùc retineret conficiendi riſtiam tàm in pane azimo, quàm in fermenta- t in undecimo Eccleſiæ ſæculo *Michaël Cerula-* Patriarcha Conſtantinopolitanus controver- ontrà Latinos *de azimis* excitavit, & propter uſum Latinam Eccleſiam proſcidit, quia Ec- Latina illo temporis intervallo, quod Photium & Cerularium interceſſit, non permiſit am- promiſcuum uſum conficiendi Euchariſtiam in

pa-

pane seù azimo, seù fermentato, sed sanxit, ut de
ceps in solo pane azimo Latini Eucharistiam co
crarent. Hìc tamen obitèr velim observes, quòd
cèt Ecclesia Romana permittat etiamnùm Gra
Catholicis usum consecrandi Eucharistiam in pa
fermentato, usus tamen Ecclesiæ Romanæ in azi
consecrantis longè Scripturæ Sacræ convenient
est, quippè qui defenditur exemplo Christi Dom
quem in azimo, pridiè quàm pateretur, Sacro-S
ctam Eucharistiam instituisse, ex sacris Euangeli
Matthæo, Luca, & Marco, omnique argumentoru
genere demonstravi speciali Dissertatione in Tra
tu, quem edidi, *de Mysteriis, & annis Christi*, qu
si tibi per otium liceat, lectitare poteris.

D. Narrabat mihi nuperrimè quidam *Scoti*
scipulus, subtilem suum Doctorem in IV. Sent.
stinct.II. quæst.5. docere, quod *sub Leone Papa* (
ipsissima *Scoti* verba, quæ adhùc memoriâ ten
fuit hæresis servans legem cum Euangelio. Et tun
viderentur Latini servare legem Judæorùm, præcep
fuit conficere in pane fermentato. Sed quandò rediit
& invaluit, usi sunt Latini pane azimo. An illa *S*
Doctoris subtilis historia vera sit, vel fabulæ loco
beri debeat? paucis declarare non te pigeat.

M. Ubinàm gentium subtilis Doctor *Scotus* h
Historiam expiscatus fuerit, planè me fugit. C
nihil ejusmodi legitur in scriptis illius Pontificis
mani, qui *Leonis* nomine fuit donatus. Altum q
que eâ de re in Epistolis Leonis IX. Papæ silenti
Nullum apud veteres Historicos istius narratiun
vel minimum apparet vestigium. Hanc igitur
ctoriolam summo omnium antiquorum silentio f
tatis convictam, & citrà ullam probationem à *S*
a

sque nonnullis Scriptoribus Scholasticis me-
riæ proditam omnes hujus temporis Viri eru-
jure merito rejiciunt, eamque inter aniles,
ılas ablegandam esse consentiunt, quorum ju-
o utroque pollice lubens subscribo.

D. Præter istas Controversias nono Ecclesiæ
ılo excitatas, quas hactenùs accuratè exposuisti,
dieruntne aliquæ Hæreses, quæ Fidei Catholicę
trinam oppugnarint?

M. Hæresim *Vigilantii*, qui, ut jam diximus
ıostris Colloquiis in Historiam quinti Ecclesiæ
ıli, sacrarum Reliquiarum venerationem, San-
um Cultum & invocationem, necnon sacras
grinationes damnabat, instauravit nono Eccle-
æculo *Claudius* natione Hispanus, sicut testatur
ıs Aurelianensis initio lib. 1. de *Cultu Imaginum*,
verò Hibernus, ut fert communis error, quem
tus est *Usserius*. Hic *Claudius*, cùm ex Hispania in
ias venisset, in Palatio *Ludovici Pii* Imperato-
ersatus est, ubi Presbyteri munia obivit, &
lem Principis clementiâ Episcopus Taurinensi
ogatus est Ecclesiæ; quò fit ut vulgò nuncupe-
Claudius Taurinensis. Adversùs errores, quos
it ille Hæreticus, & quibus infestavit Ecclesiam,
octè scripserunt *Jonas* Aurelianensis Episco-
& *Dungalus* Diaconus noni sæculi Scriptores,
um Opera recensebimus in Colloquio quinto,
ıo agemus de Viris illustribus, qui nono sæcu-
ruerunt, ibidemque referemus libros, quos
it *Claudius Taurinensis* Hæreticus Antistes.

Eodem sæculo nono *Joannes Scotus Erigena* va-
profudit errores, præcipuè circà prædestina-
m, quam juxtà Pelagianorum hæresim, expli-

cabat; & circà Eucharistiam, quam verum Chri Corpus, verumque Sanguinem continere infruni ore negavit, asseruitque, eam dumtaxat esse mem riam & Figuram Corporis Christi Domini. Qu circà hic *Joannes Erigena* prælusit *Berengario*, q undecimo Ecclesiæ sæculo *Sacramentariorum* pare fuit, & ad suum adstruendum errorem, Scriptu & traditioni omninò oppositum, infausto malèq nato Joannis Scoti Erigenæ libro plurimùm u est. Sed *de Joanne Scoto Erigena*, ejusque Operib plura in Colloquio quinto dicemus.

COLLOQUIUM IV.

De Conciliis, quæ ad Fidem stabiliendam sanciendam Ecclesiæ disciplinam nono sæculo fuerunt convocata.

D. CUm Ecclesia ad dirimendas fidei Cont versias & sanciendam Ecclesiæ disci nam Concilia celebrare soleat, Colloquium nostr ab his Conciliis auspicari debemus, quæ nono culo in causa Gotteschalci Monachi Corbejensis Photii Patriarchæ Constantinopolitani habita fu Deindè ad ea progrediemur Concilia, quæ eod sæculo ad resarciendam Ecclesiæ collapsam disci nam variis in locis fuerunt convocata.

M. Causa Gothescalci in sex Conciliis, *guntino* videlicèt, duobus *Carisiacis*, *Valentino Lingonensi*, & *Tullensi* ventilata ac discussa fuit. C cilium Moguntinum adversùs Gothescalcum no DCCCXLVIII. in Urbe Moguntina indixit *Raba*

ıs Urbis Archiepiſcopus, cui Gotheſcalcus pro-ſionem ſuam, quam edidit *de gemina Prædeſtina-ne*, obtulit, unà cum libello, in quo eumdem Ar-iepiſcopum in quæſtionibus de libero arbitrio, Voluntate Dei, & de Redemptione Sanguinis riſti pro omnium ſalute effuſi Semipelagianismi imulavit. In hoc Concilio Moguntino damna-eſt Goteſchalcus, & ad Archiepiſcopum Re-nſem ſuum Metropolitam remiſſus eſt. Gothe-alci cauſę cognitionem ſuſcepit *Hincmarus*, eoque tigante in Synodo apud *Cariſiacum*, vulgò *Kierſi*, lam Regiam ſuper Iſaram in pago Sueſſionenſi, ıgregatã, non ſolùm damnatus eſt miſerabilis ille ınachus, ſed etiam verberibus caſtigatus libel-n, in quo doctrinam ſuam expoſuerat, eamque ipturæ Sacræ & Sanctorum Patrum, præſertim ıcti Auguſtini menti conſentaneam eſſe pertende-, coram Patribus igni tradere compulſus eſt, & ergaſtulo cellæ Monaſterii Altivillarenſis reclu-fuit, ne doctrinam ſuam, quam Patres iſtius Sy-li Cariſiacæ hæreticam judicarant, aliis inſtilla-, latiùsque propagaret. Alteram Synodum Ca-ıcam anno DCCLIII. indixit Hincmarus, in qua reprobandam Gotheſchalci doctrinam quatuor ıdita ſunt Capitula, quorum primum eſt: *Quod tantùm ſit prædeſtinatio Dei*. Alterum: *Quod li-um hominis arbitrium per gratiam ſanetur*: Ter-n: *Quod Deus omnes homines velit ſalvos fieri*; artum: *Quod Chriſtus pro omnibus hominibus paſ-ſit*. Verùm, hæc Synodi Cariſiacæ in Goteſchal-n agendi ratio, ſicut & quatuor laudata Capitu-quæ ad configendam Goteſchalci doctrinam ıdidit eadem Synodus, valdè diſplicuerunt Pa-

tribus Concilii Valentini III. quod juſſu *Lothari* Imperatoris convocatum eſt anno DCCCLV. & cu quatuordecim Epiſcopi trium Provinciarum Lug dunenſis, Viennenſis, & Arelatenſis interfuerunt In hoc ſiquidem Concilio Valentino congregati iſt Epiſcopi, circà quæſtiones de Prædeſtinatione, 8 Voluntate Dei ſalvandi homines, & de Redemptio ne Sanguinis Chriſti pro ſalute hominum effuſi,qua *Goteſchalcus* & *Joannes Scotus Erigena* in Eccleſian invexerant, de quibus in Synodo Cariſiaca ante biennium actitatum fuerat,ac de quibus contrà Sy nodum Cariſiacam ſcripſerat Eccleſia Lugdunenſis circà, inquam, controverſas illas quæſtiones Ep ſcopi congregati in Synodo Valentina tertia edid runt ſex Canones, in quibus non ſolùm in ſenten tiam omninò contrariam doctrinæ quatuor Cap tulis Cariſiacis comprehenſæ deſcendere videntur ſed etiam conceptis verbis Canone quarto explc dunt & gravi cenſurâ perſtringunt quatuor præd cta Capitula his verbis: *Porrò Capitula quatuor,qu à Concilio fratrum noſtrorum minùs proſpectè ſuſcep ſunt, propter inutilitatem, vel etiam noxietatem, e errorem contrarium veritati: Sed & alia novendeci ſyllogiſmis ineptiſſimè concluſa, & licèt jactetur, nul ſæculari literatura nitentia,in quibus commentum Di boli,potiùs quam argumentum aliquod fidei deprehend tur,à pio auditu fidelium penitùs explodimus, & ut t lia & ſimilia caveantur,per omnia auctoritate Spirit Sancti interdicimus.* Doctrinam Patrum Concilii V lentini circà queſtiones controverſas ſex Canonib expreſſam & quatuor Capitulis Cariſiacis oppo tam ſuo calculo comprobarunt Patres Concilii L gonenſis celebrati anno octingenteſimo quinqua

ſi

no nono & Episcopi ex duodecim Provinciis eo-
:m anno congregati in Synodo Tullensi apud Sa-
»narias, assidentibus *Carolo Calvo*, ejusque nepoti-
ıs *Lothario & Carolo* Regibus.

D. Necdùm, ut candidè fatear, satis ca-
›, cur Patres Concilii Valentini tertii damnarint
atuor Capitula, quæ in Synodo Carisiaca condi-
sunt, Fidemque Catholicam adstruunt, quâ te-
nur credere & confiteri, Deum velle omnes sal-
s fieri, & Christum Servatorem nostrum pro
ınibus hominibus esse passum. Certè nunquàm
luci potero ut credam, Episcopos Concili Va-
tini in hoc fidei dogmate, quod fidelibus semper
dendum proposuit Ecclesia Catholica, ab Epi-
pis Carisiacæ Synodi dissentire voluisse.

M. Patres Synodi Valentinæ tertiæ ideò da-
ārunt quatuor Capitula Carisiaca, & præsertim
ırtum, quo statuitur, Christum pro omnibus ho-
ıibus mortuum fuisse, quia errore facti putarunt,
ctores Capitulorum Carisiacorum definire vo-
se, Christum eadem ratione, eodemque planè
su esse mortuum pro iis, qui in infidelitate vel
›ietate sua mortui, vel morituri sunt, ac pro il-
, qui per gratiam Christi sanctificati in ea perse-
ant & salvantur. Hunc, inquam, perversum sen-
ı quem Patres Concilii Valentini Capitulo IV.
:isiaco errore facti tribuerunt, damnare dumta-
voluerunt, sed reverà illius quarti Capituli Ca-
ıaci doctrinam rectè intellectam non attigerunt.
:isiaci enim illius Capituli sensus verus & genui-
est, Christum sufficientèr quidem mortuum
pro impiis, qui in impietate mortui sunt, licèt
:acitèr tantùm pro illis mortuus sit, qui salutem

 æter-

æternum consequuntur. Hunc verum quarti Cap tuli Carisiaci sensum à Patribus Synodi Valentin non fuisse damnatum, patet primò, quia si illum condemnassent, hæc damnatio recideret in S. Pr sperum, ex cujus verbis Capitulum istud quartu Carisiacum concinnatum est. Secundò, quia P tres Valentini, ut probent, Christum Dominum non esse mortuum pro impiis, qui in impietate si mortui æternâ damnatione puniti sunt, proferu Oraculum Prophetæ *Osee* dicentis: *Ero mors tua mors! ero morsus tuus Inferne*; undè rectè inferun Christum pro impiis, qui in impietate sua mort æternis flammis erant addicti, non esse efficacit mortuum ut eos ex inferno eriperet, sicut Patr liberavit ex Limbo. Non negant tamen Christu pro illis impiis mortuum esse sufficientèr, ac subin non damnant verum sensum quarti Capituli Ca siaci, sed alium quemdam peregrinum sensum quem prędicto Capitulo errore facti tribuunt. Ide de aliis tribus prioribus Capitulis Carisiacis, quæ Patribus Synodi Valentinæ fuerunt damnata, dice dum esse censeo. Nec enim Patres Synodi Valenti verum illorum trium Capitulorum sensum, qui ce Catholicus est, configere voluerunt, sed alium du taxàt sensum, quem his Capitulis Carisiacis erro facti adscripserunt. Hunc autem errorem facti c tum esse existimo ex æmulatione Antistitum, qu cum diversis Regibus id temporis parêrent, facilè assolet, in contraria studia scissi sunt. Quatuor siq dem Carisiaca Capitula ab Episcopis Regni *Ca li Calvi* condita sunt; Valentini verò Canones Episcopis Regni *Lothari* conscripti fuerunt. Hi Antistites, qui Valentinæ Synodo interfuerant, c

ſteà ſedatis animis, reque meliùs exploratâ ad Synodum Lingonenſem, quæ habita fuit an. DCCCLIX. convenerunt, Valentinos à ſe editos Canones ità probaverunt, ut quatuor Capitulorum Cariſiacorum Cenſuram, quæ his verbis incipit: *Porrò Capitula quatuor fratrum noſtrorum &c.* expungi voluerint. Eamdem Cenſuræ expunctionem approbavit Synodus Tullenſis, quæ apud Saponarias ex duodecim Provinciis congregata Synodum Lingonenſem, quindecim poſt dies ſecuta eſt, in qua relectus & confirmatus eſt Canon quartus Concilii Valentini III. abſque illa Cenſura, quam Patres Valentini Canoni quarto inſeruerant, quæque, ut mox diximus, incipiebat his verbis: *Porrò Capitula quatuor fratrum noſtrorum &c.* Hortatur etiam Canone x. eadem Synodus Tullenſis diſſidentes Epiſcopos, quorum pręcipui erant *Remigius* Lugdunenſis, & *Hincmarus* Remenſis, ut ſimul conveniant, & *prolatis Sanctarum Scripturarum, atque Catholicorum Doctorum ſententiis, quę ſaniora ſunt concordi unanimitate ſequantur.* Tam efficaci adhortatione commoti Epiſcopi, depoſitis hinc indè diſſidiis, pacem ac concordiam inierunt, quorum exemplum utinam æmularentur, vel ſaltem paci ſilentio litare vellent hujus ſæculi Theologi, qui (proh dolor!) de iiſdem quæſtionibus, quæ nono Eccleſię ſæculo turbas, heù nimium! excitarunt, etiamnùm magnâ animorum contentione inter ſe altercantur, digladiantur, tumultuantur, ſcindentes Chriſtianam concordiam, ſine qua perperàm Chriſtiani nomine gloriamur.

D. Numquid præter iſtas controverſas quæſtiones, quæ ſpectant prædeſtinationem & voluntatem Dei ſalvandi homines, aliud quidpiam actum

est in Conciliis Valentino Tertio, Lingonensi, & Tul lensi?

M. Præter controversas istas quæstiones, multi Canones ad sanciendam Disciplinam Ecclesiasticam in Conciliis Valentino III. & Tullensi condit sunt. Concilium Valentinum viginti tres confecit Canones, quorum sex priores, ut jam diximus, spectan controversas quęstiones de prędestinatione & volun tate Dei salvandi homines, exploduntque quatuo Capitula, quæ ab Hincmaro Remensi Archiepiscop contrà Goteschalci doctrinam composita Synodu apud Carisiacum anno octingentesimo quinquagesimo tertio approbans susceperat. Alii verò ejusden Synodi Valentinę Canones pertinent ad Disciplinan Ecclesiasticam, quorum decimus Episcopos de con troversis quæstionibus in Conciliis Valentino III. & Carisiaco agitatis inter se dissidentes ad pacem & concordiam adhortatur. Aliis verò Canonibus sanci tur Disciplina Ecclesiastica. Actum est etiam in eaden Synodo Tullensi de procuranda pace inter *Carolun Calvum* Francorum Regem, & ejus fratrem *Ludovicun* Germaniæ Regem, discussa quoque est causa *Wenilo nis* Archiepiscopi Senonensis, qui à Carolo Calvo de fecerat, eamque sopitam fuisse, aut Wenilonem purga tum & Regi reconciliatum asserit Annalista Bertinianus, idque etiam ex eo patêre videtur, quod an no octingentesimo sexagesimo *Vvenilo* Archiepisco pus Senonensis Synodo secundę Tullensi interfuerit nec ulla deinceps ejus causæ in Synodis, aut in mo numentis publicis habeatur mentio. Denique, i eadem Tullensi Synodo agitata est causa Britonun Episcoporum, quæ in hoc sita erat, quòd antè No *menojum* minoris Britanniæ Ducem omnes Brito

nu

n Episcopi Turonensi Metropolitæ semper pa-
rant . At *Nomenojus* nolens suæ ditionis Episco-
subesse Metropolitæ Turonensi , Dolensem Epi-
oum constituit Metropolitanum . Quò factum,
ut Britonum Episcopi sese à Metropolitæ Turo-
sis jurisdictione subduxerint,& deinceps Archie-
opo Dolensi tanquàm Metropolitæ subditi fue-
. Hæc lis inter Archiepiscopos Turonensem &
ensem excitata diù sub judice fuit , quia *No-*
ojus minoris Britanniæ Dux in sua contuma-
perstitit,irritasque reddidit omnes Romanorum
tificum admonitiones. Quarè hæc suborta Con-
ersia de creatione Dolensis Metropoleos dura-
d XII. sæculum , hoc est , usque ad Innocentium
ium Summum Pontificem , qui , re diligentèr
assâ , jussit , ut Dolensis Archiepiscopus Turo-
i Metropolitæ esset omninò subjectus . Plura
ac Britonum Controversia legesis apud doctissi-
n *Mabillonium* parte II. sæculi IV.Benedictini,ubi
a copiosè differit partim ex Indiculo *de Episco-*
m Britonum depositione à Patre Sirmondo Socie-
Jesu inter *Analecta* ad Capitula Caroli Calvi
icato , partim etiam ex Vita Sancti *Conwojonis*
atis Monasterii in Diœcesi Venetensi siti, quam
uctore Anonymo incerto tempore scriptam,
em refert , ac doctissimis Notis illustrat Mabil-
us .

D. Cùm Goteschalci Monachi Corbejensis
a pluribus in Conciliis nono Ecclesię sæculo fue-
gitata,nullus dubito,quin Controversia,occasio-
chismatis Photii Patriarchę Constantinopolitani
ata,locum itidèm dederit multa eodem sæculo
orandi Concilia , quæ & quandò fuerint convo-
cata ,

cata, quidve in his actum definitumque sit, exp
nendi onus tibi impræsentiarum incumbit.

M. Id oneris eo lubentiori animo suscipi quod jam in precedentibus nostris Colloquiis oste dimus originem & progressum Schismatis Photia ad cujus subindè absolutam omni ex parte notitia comparandam hoc unum dumtaxàt desiderari detur, ut ea in medium proferamus Concilia, in quibus excussa & dijudicata fuit causa Photii, q Ecclesiam Græcam à Latina diro Schismate separ vit. Et in primis, *Nicolaus I.* Pontifex Maximu qui *Rodoaldum*, & *Zachariam* Legatos Constantin polim miserat, ut inquirerent in depositionem Sa cti Ignatii Patriarchæ Constantinopolitani facta in Conciliabulo Constantinopoli habito anno octi gentesimo quinquagesimo nono, Nicolaus, inqua Papa statim ac percepisset, Legatos suos minis Photio concussos, numeribusque illectos dema datum sibi officium fœdâ proditione dehonestaff eosque in altero Conciliabulo Constantinopoli a no DCCCLXI. congregato ratam habuisse *Sancti Ig tii* depositionem, & *Photii* in ejus Sedem intrusi dinationem approbasse; ut hanc Legatorum suor puniret perfidiam, & *Photium* in ordinem rediger Romæ anno DCCCLXIII. celebravit Concilium, qu in *Libello Synodico* his verbis memoratur: *Quòd c Sanctus Papa Nicolaus percepisset* (nempè Concil bulum Constantinopoli adversùs Sanctum Ignati convocatum) *neque enim latere poterat tantùm ma ficium publicè commissum in locum tenentes suos*, id Legatos *Rodoaldum*, & *Zachariam*, *accurata inqu tione facta, cùm ex propria eorum Confessione reper set, munera ipsos accepisse, perpetuæ depositioni Rodo*

du

, & Zachariam ſubjecit, denique, & congregata do, Photium ut adulterum & invaſorem anathe- notavit, quæque ab eo, & ſub eo acta eſſent, mi- recipienda eſſe definivit: quin & omnibus, qui nmunicabant, Michaëli ipſi Imperatori ſubditis, :ipibus, & reliquis Sanctis Patriarchis depoſitio- denunciavit. In eadem Synodo Romana ana- ıate itidem confoſſus eſt *Gregorius* Syracuſanus ium malorum auctor cum ſuis fautoribus. San- Ignatius verò in priſtinum gradum, quo injuſtè tus fuerat, reſtitutus eſt, ſuasque paritèr ſedes ɔerarunt Epiſcopi, qui in odium Ignatii fuerant, ;ante Photio, depoſiti & in exilium amandati. is omnibus, quę in hac Synodo Romana decreta nt, cùm primùm Photius certior factus fuiſſet, :mperare haud potuit, ſed furoris œſtro perci- ò audaciæ prorupit, ut anno octingenteſimo ;eſimo ſeptimo Conſtantinopoli coacto Conci- lo, cujus *Michaël* Imperator contrà Eccleſiæ ıem ſeſe Præſidem geſſit, subornatis impoſto- :, qui ſe Vicarios ac Legatos Patriarcharum ntalium mentiti ſunt, accuſatoribus, teſtibus- ɔecuniâ corruptis, conficta crimina Sanctiſſimo Nicolao I. impegerit, eumque, effractis om- ; debitæ reverentiæ clauſtris, anathemate per- re non erubuerit. Huic ſacrilegæ & à ſæculis litæ Photii temeritati unus & viginti Epiſco- uibus fortuna magis, quàm Religio cordi erat, ripſerunt; cæteris tamen, quamvis improbis ılibus, huic tàm inſolenti auſui & impudenti ori refragantibus, palàmque in hoc Concilia- conclamantibus: *Non eſſe juſtum in Summum rimum Pontificem, præcipuè ab inferiori quomo- doli-*

dolibet ſententiam proferri. Abrupto hunc in m
dum Orientalem inter & Occidentalem Eccleſia
pacis & concordiæ vinculo, totus in eam curam
cubuit Photius Sedis Conſtantinopolitanæ invaſ
ut Schiſma à ſe conflatum roboraret. Quamobr
Encyclicas ad Patriarchas & Epiſcopos Orientis
teras dedit, calumniis & atrocibus injuriis in Ecc
ſiam Romanam ſcatentes, ſeque tàm fœdâ aſſent
tione in *Michaëlis* Imperatoris animum inſinuavi
ut ab impio illo Principe, qui ei impensè patro
nabatur, facultatem obtinuerit Synodum cont
Nicolaum I. Summum Pontificem convocandi. *Ph*
tius itaque congregatâ Pſeudo-Synodo exauctor
tionis & anathematis ſententiam in hunc Sancti
mum Romanum Pontificem, proh ſcelus! iterùn
ferre non erubuit, tàmque nefandum crimen, qua
diù vixit *Michaël* Imperator, impunè tulit. Se
cùm *Michaël* Imperator, Deo ultionum permitte
te, cæſus fuiſſet anno octingenteſimo ſexageſimo
ptimo, *Baſilius*, qui ſtatim Imperator Orientis
lutatus eſt, Photium è Sede Conſtantinopolitan
quam invaſerat, deturbavit, & Sanctum Ignati
legitimum Patriarcham ab exilio revocatum S
Conſtantinopolitanæ ſummo cum omnium Or
num applauſu reſtituit. Inter hæc fauſtiſſima utri
que Eccleſiæ concordiæ exordia ad immortalen
vitam migravit Nicolaus I. eique ſucceſſit *Hadr*
nus hujus nominis II. qui Romæ an. DCCCLXVIII.
dixit Concilium, in quo Photio ter anathema
ctum eſt, ejusque libellus contrà Nicolaum I. R
manum Pontificem ultricibus flammis fuit addict
Acta hujus Synodi Romanę refert *Anaſtaſius* Bibl
thecarius in Vita Hadriani II. Denique, ſedente
d

Pontifice Hadriano II. & imperante in Orien-
ilio coacta eſt Conſtantinopoli an. DCCCLXIX.
us octava Generalis, quæ dicitur Conſtanti-
tana quarta, in qua Epiſcopi damnationi
ſubſcripſerunt calamis non ſolùm atramen-
l etiam tremendo Sanguine Chriſti delibutis,
atur *Nicetas* in Vita Sancti Ignatii Patriarchæ
ntinopolitani.

Circà iſtam octavam Synodum Generalem,
universalis Eccleſiæ judicio damnatus eſt
s, velim in primis ſcire à quo fuerit convoca-
ein, quos Præſides habuerit? Tertiò, quid in
um ſit? Poſtremò, quot Canones in ea condi-
?

Octava Synodus Generalis, quæ eſt Con-
opolitana quarta, indicta fuit ab *Hadriano II.*
ce Maximo, ut liquet ex ejus Epiſtola ad *Ba-*
mperatorem, quæ Actioni primæ ejusdem
inſerta eſt, in qua hæc habentur: *Volumus*
træ pietatis induſtriam Conſtantinopoli numero-
lebrari Concilium. Miſit etiam idem Summus
ex ad iſtud Concilium ſuos Legatos *Donatum*
ſem Epiſcopum, *Stephanum* Antiſtitem Nepe-
& *Marinum* Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaco-
quibus Conſtantinopolim proficiſcentibus li-
dedit, cui omnes Epiſcopi ſubſcriberent,
in ad conſeſſum, & ſuffragium Synodale non
erentur. Præfuerunt huic Concilio Genera-
ti Summi Pontificis Hadriani Secundi, ſicut
in Actione prima ejusdem Concilii, quæ his
inchoatur: *Convenientibus Donato, & Stepha-*
ſcopis, & Marino Diacono, locum tenentibus
ii Archiepiſcopi Senioris Romæ, & Ignatio Ar-
chie-

piſcopo Conſtantinopoleos novæ Romæ, & Vicariis Orie tis. Quandò igitur Actionibus octavâ & decin hujusce Concilii Generalis *Baſilius*, & *Conſtantin* Imperatores appellantur *Præſidentes*, id eo in ſen tantùm accipi debet, quod iſti Imperatores Con lio præfuerint ſolo ſeſſionis honore, quem ipſis, Eccleſiæ defenſoribus detulit ſancta Synodus, n verò, quòd huic Concilio præfuerint Imperator auctoritate ſuâ & ut Controverſiarum fidei, causarum Eccleſiaſticarum judices. Inchoata hæc Generalis octava Synodus Conſtantinopoli celeberrimo Sanctę Sophię templo die quintâ Oc bris an. DCCCLXIX. fuitque concluſa die ultimâ me ſis Februarii an. DCCCLXX. Quid autem in toto iſti Synodi Generalis decurſu geſtum ac definitum fu rit, brevis, quam hìc referam, ſingularum decen Actionum, ſeù ſeſſionum, quæ in ea celebratæ ſur Hiſtoria te docebit.

Actione primâ, jubentibus Legatis Hadriani Summi Pontificis, lectus eſt libellus, cui ſubſcrib deberēt univerſi Epiſcopi, Sacerdotes, Clerici, & M nachi, quo videlicèt cunctas primùm hæreſes e crati, & inter alias Iconomachiam, anathema Pl tio dicere, ſeque amplecti Synodos à Nicolao I. Hadriano II. Summis Pontificibus in cauſa Phot & Ignatii Romæ habitis profiteri debebant.

Actione ſecundâ, Epiſcopi, qui à *Methodio*, *Ignatio* ordinati ad Photium poſteà defecerant, non Presbyteri, Diaconi & Subdiaconi offerente bellum ſupplicem, quo ſuæ defectionis veniam pœnitentiam obnixè poſtulantes, atque ultrò ſcribentes libello à Romano Pontifice miſſo, ad niam & Communionem admiſſi ſunt, receptis

næ dignitatis insignibus, in suo ordine sedere
li jussi sunt.

ctione tertiâ, *Theodolus* Metropolita Ancyra-
& Nicephorus Metropolita Nicænus, qui à
odio, vel Ignatio ordinati erant, libello à Ro-
Sede transmisso cùm subscribere detrectarent,
odo rejecti sunt. Deindè, lectæ sunt tres Epi-
, una *Basilii* Imperatoris ad Nicolaum I. Pa-
; altera *Ignatii* Patriarchæ Constantinopoli-
ad eumdem Summum Pontificem, & tertia
ani II. Summi Pontificis ad Ignatium de Pho-
mnatione.

ctione quartâ, *Zacharias*, atque *Theophilus*
o-Episcopi, qui stabant à partibus Photii,
causam intrusi illius Patriarchæ ab Orientis
archis receptam esse affirmarent, nollentque
à Romano Pontifice misso subscribere, ju-
bus Legatis Apostolicis, foras projecti sunt.
valdè sibi gloriatus est *Photius*, quòd hi, alii-
on pauci, constantèr fuissent ipsi patrocinati, ut
est apud Baronium ad annum DCCCLXXI.
XXVII. & seqq. ubi Photii Epistolam ad Epi-
s suæ Factionis ex exilio scriptam refert.

ctione quintâ, *Photius* ad Concilium citatus
, & ter interrogatus à Legatis, nùm SS. Patrum
itutionem susciperet? nihil planè respondit;
gentibus Legatis ut responderet, in hæc tan-
verba erupit: *Vocem meam, etiam me tacente,*
audit. Adhæc dixere Legati: *Per silentium*
ffugies manifestam damnationem: quibus repo-
hotius: *Nec Jesus tacendo damnationem evasit.*
è, cùm affectato silentio immotus maneret
us, à Synodo dimissus est, commonitus tamen
ut

ut ſaluti ſuæ conſuleret, & ad meliorem frugam ſe reciperet.

Actione ſextâ, lectâ Nicolai I. Papæ in Photiu ſententiâ, condemnationem ejus vehementèr urg bant Legati, ſed interceſſerunt Photii Partiar quos inter *Zacharias* Chalcedonenſis Epiſcopus o tionem habuit, quà Ignatium juſtè & legitimè poſitum fuiſſe oſtendere conatus eſt, ſed fruſtr nàm *Metrophanes* Sirmienſis Antiſtes ſingula ejus ſumens argumenta, ſolidè reſpondit ad ea, quæ deploratam Photii cauſam defendendam in m dium protulerat. Quibus peractis, Imperator P tiarios Photij alloquens, eorum ordinationem g vitèr taxans, eos hortatus eſt ad reſipiſcentia conceſſo illis novem dierum ſpatio, quo expleto, iterùm Concilio ſiſterent.

Actione ſeptimâ, in Synodum introductus *Photius*, & cum eo *Gregorius* Syracuſanus, ſed c illorum impudentia magis ac magis invaleſcer nec ulla in ipſis ſpes emendationis affulgeret, t dem Legati Apoſtolici latum in utrumque Syno lem anathematiſmum ex ambone pronunciari ſerunt.

Actione octavâ, in ignem conjecta ſunt omn quæ ſcripturierat *Photius* contrà *Nicolaum I.* Po ficem Maximum, & omnia Conciliabula, quæ verſùs *Ignatium* congregaverat. Actum poſteà Iconomachis, & Anathematiſmi in eos, atque i Photium iterati.

Actione nonâ, examinati ſunt falſi teſtes, contrà Sanctum Ignatium Patriarcham Conſta nopolitanum, ſuadente *Photio*, & compellente *chaele* Imperatore, teſtimonium dixerant; iiq

men confessi, ac sincera pœnitentiâ ducti, veniâ nati sunt.

Actione decimâ & ultimâ, quæ pridiè Kalend. rtias anni DCCCLXX. celebrata est, conditi sunt VII. Canones, disciplinam Ecclesiasticam, & cau- Photianam spectantes, quos refert, & perdoctè licat noster *Natalis Alexander* Paragrapho XXII. sertationis quartæ in Historiam sæculorum noni decimi. In eadem Actione ultima ejusdem Con- i octavi generalis damnatio Photii confirmata, omniaque Decreta Synodalia singulorum Epi- porum subscriptionibus fuere roborata. Primus scribendi locus Imperatori, honoris ergò, dela- est à Synodo, sed Imperator officii sui memor, ruit, se se dumtaxàt subscripturum post Legatos is Apostolicæ, & alios Orientis Patriarchas, d & ità factum est, cum hoc tamen discrimine, d Legati Summi Pontificis, & Vicarii Patriar- rum Orientis, necnon Episcopi subscripserunt ientes, sed *Basilius* Imperator & cum eo *Con- inus*, & *Leo* ejus filii subscribentes, eâ *definitio-* voce, quam Episcoporum dumtaxàt propriam erant, non utuntur, verbaque tantùm adhibent imentia solam venerationem & consensum da- his omnibus, quæ à Patribus in Synodo fuerant nita.

Absolutâ octavâ Synodo generali, Photius ab eratore *Basilio* in exilium ablegatus pacem Ec- æ per decennium exilii sui perturbare haud po- Ast, mortuo S. Ignatio Patriarcha Constantino- tano anno DCCCLXXVII. *Photius* Sedem Constan- politanam iterùm invasit, induxitque suis frau- s *Basilium* Imperatorem, ut Legationem ad

Joannem VIII. Pontificem Romanum decerneret quâ illum in Sedis Apoſtolicæ communionem ſuſci pi, & in Patriarchali Sede confirmari obnixè poſtu lavit. His Imperatoris litteris ſollicitatus Pontife Maximus reſcripſit Imperatori, ſe propter paci & unitatis Eccleſiaſticæ bonum, de Deceſſorum ſuorum & Synodi OEcumenicæ Decretis diſpenſa re, & Photium in communionem Eccleſiæ reciper eâ tamen lege, ut *Photius* in Synodo coràm Sed Apoſtolicæ Legatis celebranda veniam ſupplex fl gitaret. Ad hanc itaque Synodum peragendam Joannes VIII. cum Legatis Imperatoris, qui Roma venerant, direxit *Petrùm* Sancti Chryſogoni Pre byterum Cardinalem, quem duobus aliis Lega *Paulo*, & *Eugenio*, qui Conſtantinopoli erant, a junxit, & Concilio Conſtantinopoli celebrando v luit præeſſe nomine ſuo. Verùm, *Photius* ſuis reb proſpiciens, *Petrum* Sedis Apoſtolicæ Legatu cùm primùm Conſtantinopolim perveniſſet, ſubc lè deluſit, & ab ipſo literas Pontificias ſub ſpeci quidem obtentu eas in linguam Græcam verten reverà autem ut eas pro arbitrio ſuo truncare interpolaret, elicuit; multaque in his de induſt immutavit, ſicut diſertè oſtendit Cardinalis *Ba nius* ad annum Chriſti DCCCLXXIX. ex literaru Pontificiarum exemplaribus, quæ in Regiſtro Jo nis VIII. Papæ ſervata ſunt. Hac inſigni adorn fraude, *Photius* Pſeudo-Synodum Conſtantino habuit, quam ipſe, & nunc etiam Græci Schiſ tici *Synodum octavam generalem* perperàm appel re ſolent, in qua Epiſcopi CCCLXXX. Photio a ctiſſimi cum Orientalium Patriarcharum Vicar & Sedis Apoſtolicæ Legatis interfuerunt, unà

silio Imperatore, ejusque filiis. Præfuit huic onciliabulo *Photius*, qui, insuper habitâ conditione, quam ei indixerat Summus Pontifex, omnia o suo nutu gessit, Legatis Summi Pontificis Legaonis suæ auctoritatem indignissimè prodentibus. uinque Actionibus Photiana illa Synodus termita est, ipseque *Photius* in Sedem Constantinopoanam Joannis VIII. Papæ nomine restitutus. Tres nones in hoc Conciliabulo, quod mense Nouemi anni DCCCLXXIX. inchoatum, sequentis anni ense Martio absolutum est, conditi sunt, quorum mo decernitur, ut Italiæ Episcopi, Clerici, vel ici à Romano Pontifice depositi, vel excommuati, à *Photio* quoque pro depositis & excommuatis habeantur, & vicissim depositi & anathetizati à Photio, ejusdem pœnæ judicium à Joan VIII. Pontifice Maximo subeant. Canone sendo statuitur, ut *si quis Episcopus ad vitam Monaam descendere, & pœnitentiæ locum implere volue, Antistitis dignitatem non ampliùs retineat*. Hunc nonem eo consilio condendum curavit Photius, persuadere posset, S. Ignatium Patriarcham nstantinopolitanum ad Ecclesiæ regimen redire n potuisse, eumque à Sede Apostolica, & à Sydo octava generali illegitimè fuisse restitutum. non denique tertius anathemate percellit Magiatus, qui Episcopos sine causa, vel aliquâ ratio confictâ in carcerem conjicerent, vel verberibus icerent. In Actis hujus Pseudo-Synodi multa e ab impostore Photio supposita *Baronius*, & *Leo latius* in peculiari Tractatu *de octava Synodo Phona* asserere non dubitant. De his omnibus, quæ noc Conciliabulo Photiano gesta fuerant, certior

factus Joannes VIII. Summus Pontifex, omnia illius Acta auctoritate Apostolicâ rescidit, Decessorum suorum Nicolai I. & Hadriani II. sententias in Photium latas confirmavit, ipsumque Photium damnavit, novo anathemate ritu solemni conclamato. Joannis VIII. Summi Pontificis vestigia presserunt ejus successores *Marinus*, *Hadrianus III.* *Stephanus VI.* & *Formosus*, qui Photium anathemate perculerunt. Hinc optimo jure Leo Allatius cap.VI. lib.II. *de Occidentalis & Orientalis Ecclesiæ perpetua consensione* explodit, solidèque refellit nugas quorumdam recentiorum Græculorum, qui asserunt, Photium tandem aliquandò resipuisse, & Ecclesiæ Romanæ reconciliatum in ejus communione obiisse. Quod sanè purum putidumque mendacium est, & ab omni veri specie penitùs alienum. Sed de Conciliis, in quibus ventilata est causa Photiana satis dictum sit.

D. Numquid alia Concilia, præter ea, quæ hactenùs percensuisti, ad dirimendas fidei controversias nono Ecclesiæ sæculo fuerunt celebrata?

M. Nono Ecclesiæ sæculo mota est apud Gallos controversia de cultu Imaginum, ad quam definiendam *Ludovicus* Augustus, petitâ licentiâ ab *Eugenio II.* Summo Pontifice, Conventum Episcoporum in Urbe Parisiensi indixit anno DCCCXXV. in quo conditus est libellus ad probandum retinendas quidem esse in Ecclesiis Imagines, sed nullatenus adorandas, ullove superstitioso cultu honorandas. Circà doctrinam Gallorum hoc in libello Synodi Parisiensis nono Ecclesiæ sæculo expressam diversa est Scriptorum sententia. Hæretici, qui cultum Imaginum penitùs aversantur, contendunt, Episco-

os Gallicanos hoc in libello Synodi Parisiensis ne-
sse omnem omninò cultum, qui defertur Imagi-
bus. *Carolus Cointius* Congregationis Oratorii
resbyter in Annalibus Ecclesiæ Francorum ad an-
os DCCCXXV. & DCCCXXVI. de Synodo ista Parisiensi
uribus differit, censetque eam in cultu Imaginum
Nicæna septima Synodo adversùs Iconoclasta-
m Hæresim celebrata non dissensisse. Alii deni-
e probabilius existimant, Episcopos Gallicanos
hoc libello Synodi Parisiensis sensisse, Imagines
nore moderato coli posse, eas scilicèt decenti in
co collocando, ornando, curandoque ut quàm
iximè niterent, & ne pulvere sordibusque infi-
entur; eos tamen improbasse externum illum
norarium cultum, quem Græci Imaginibus ex-
bebant, salutationibus videlicèt seù inclinationi-
s capitis, genuflexionibus, osculis, thymiama-
m suffitu, cereorum accensionibus, aliisque certis
ibus, qui apud Gallos nono Ecclesię sæculo inau-
i planè & inusitati erant. Sed, ut magis perspi-
um fiat, quænam esset nono Ecclesiæ sæculo Gal-
um de cultu Imaginum doctrina, & qua in re
lli discreparent à Græcis, quidue moliti sint
iscopi Gallicani hac in Synodo Parisiensi con-
gati, operæ pretium est observare, Gallos tri-
in rebus consensisse cum Græcis. Primò, Gal-
nà cum Græcis docebant, retinendas & expo-
ndas esse in ædibus privatis atque Sacris Christi
Sanctorum Imagines ad excitandam eorum me-
riam, & ad erudiendos simplices ac illiteratos
ristianos. Notum siquidem est Factum *Sereni*
ssiliensis Episcopi, qui sub initium septimi sæ-
i, cùm populum suæ curæ concreditum ad ado-
 randas

randas Imagines nimis propensum animadverteret, eas è templis eliminavit, projectasque confregit. *Sereni* zelum approbavit *Gregorius Magnus* prohibentis, ne quid manufactum adoraretur, Factum tamen, quòd videlicèt Imagines confregisset, improbavit in Epistola, quam scripsit ad eumdem Serenum Episcopum Massiliensem: *Idcircò enim*, inquit, *pictura in Ecclesiis adhibetur, ut hi, qui literas nesciunt, saltem in parietibus videndo legant, quæ legere in Codicibus non valent*. Juxtà igitur hanc Regulam à S. Gregorio Magno Romano Pontifice præscriptam, Galli nono Ecclesiæ sæculo Imagines in Ecclesiis retinebant, & in hoc cum Græcis conveniebant. Secundò, profitebantur Galli, colendam & adorandam esse Crucem, videlicèt illam salutando, aut caput inclinando, vel procumbendo ad illam mente ad Christum directâ. Tertiò, Sanctorum Reliquias congruo cultu, ac veneratione dignas esse Imagines ultrò fatebantur Galli. Quæ duo postrema Imaginum cultum spectantia, in quibus Galli consentiebant cum Græcis, disertè asserunt & docent duo insignes noni sæculi Scriptores Galli, nimirùm *Jonas* Aurelianensis Episcopus, & *Dungalus* Monachus in libris, quos edidit adversùs *Claudium* Taurinensem Episcopum. In his tribus circà cultum Imaginum Capitibus Galli non dissidebant à Græcis. At unum erat, in quo Galli circà Imaginum cultum nono Ecclesiæ sæculo à Græcis discrepabant, quòd scilicèt Galli antiquæ suæ disciplinæ retinendæ tenaces admittere nollent hunc cultum externum & honorarium, quem Græci, ut mox diximus, Imaginibus deferebant, eas capitis inclinationibus, genuflexionibus, cereis

ac

:cenſis, aliisq; id genus ritibus colentes. Hunc, in-
iam ritum externum, quem in veneratione Ima-
num Græci adhibere ſolebant, Galli quinque po-
ſimùm de cauſis nec approbare, nec ſequi volue-
nt nono Eccleſiæ ſæculo. Primò, quia hic cultus
ternus, quem mox indicatis ritibus determina-
m Græci Imaginibus Sanctorum exhibebant,
am originem habuit à prophano cultu, quo ii-
m Græci, aliæque Nationes ſtatis diebus Imagi-
s & Statuas Imperatorum, qui beneficiis Rem-
iblicam demeruiſſent, quotannis odoribus, aliiſ-
ue ſolemnis pompæ ritibus colere & adorare ſo-
rent. Quam honorariam Imperialium Statua-
m venerationem ad Religioſum poſteà Imagi-
m cultum traduxerunt Græci. Quam ob rem,
i ejusmodi cultum ſeptimæ Synodi Nicænæ au-
oritate Imaginibus delatum accêpere Gallicani
æſules, contrà magnis animis obniti cæpêre,
iaſi honor Deo proprius ad ſimulacra deferre-
r. Secundò, quia hic modus colendi Imagines,
o utebantur Græci, erat nono Eccleſiæ ſæculo
anè inuſitatus. Tertiò, quia ejusmodi cultum,
i obtinuerat apud Græcos, Sanctorum Imagini-
s citrà ſuperſtitionis culpam concedi haud poſſe
alli autumabant. Quartò, quia Græci cultum,
em Imaginibus exhibebant, *Adorationem* appel-
abant, quod certè *Adorationis* vocabulum nullo
cto ferre poterant Galli, aſſerentes ſoli Deo de-
tam eſſe adorationem. Poſtremò, Galli, præſer-
n Patres Synodi Pariſienſis anno DCCCXXV. cele-
atæ, haud parùm commoti ſunt Epiſtolâ Impera-
rum Græcorum *Michaëlis*, & *Theophili* ad *Ludo-*
um Occidentis Imperatorem, in qua multa

commemorantur de superstitiosa Religione Græcorum in Imagines. In ea siquidem Epistola legitur, quòd Græci ejectis Crucibus è Basilicis substituerent Imagines, eisque incensum adolerent, lucernis insuper admotis, quòd eas psallendo adorarent, & ab eis auxilium peterent; quòd plerique linteaminibus easdem Imagines circumdarent, & filiorum suorum de Baptismatis fonte facerent susceptrices; quòd ab eis alii religiosum habitum susciperent; quòd nonnulli Sacerdotes colores de Imaginibus eradentes immiscerent Sacrificio; alii verò Corpus Dñi in manus Imaginum ponerent, ab illis communionem sacram percepturi. His & aliis hujusmodi superstitiosis ritibus, qui apud Græcos in cultum Imaginum irrepserant, quique in prædicta Græcorum Imperatorum Epistola ad *Ludovicum* Augustum directâ continebantur, haud parùm offensi Galli, cultum hunc externum effrænem & immoderatum, quem Græci deferebant Imaginibus, reprobarunt, & cultum dumtaxàt moderatum in veneratione sacrarum Imaginum adhibendum esse consultissimè judicarunt. Hinc *Hadrianus* primus, aliiqu Romani Pontifices, qui Gallorũ in sacras Imagine Religionem nono Ecclesiæ sæculo probè perspectai habebant, nunquam eos erroris insimularunt. Verùm, quamvis Galli in ritu colendi Imagines non Ecclesiæ sæculo non erraverint, culpâ tamen non vacarunt saltem in modo impugnandi Decretum quod pro cultu Sanctarum Imaginum statutum e in septima Synodo Nicæna, quam OEcumenicam esse immeritò pernegabant, sicut legitur capite v cesimo octavo libri quarti Carolini. Sed de doctr na Gallorum circà cultum Imaginum nono Eccl

sæculo plura, si tibi per otium liceat, legesis
ud doctissimum *Mabillonium* Præfatione in prio-
n partem sæculi IV. Benedictini, ubi de hoc argu-
nto ità solidè disserit, & in sensum Auctorum eo
npore viventium eâ perspicacitate penetrat, ut
n planè confecisse, cæterisque aliis Scriptoribus,
eodem de argumento pertractarunt, palmam
eripuisse optimo jure videatur.

D. Memini, te in secundo Colloquio in Histo-
m hujus sæculi noni observasse, multa in Galliis
Nicolao primo Pontifice Maximo celebrata
sse Concilia tùm in causa divortii *Lotharii* Regis,
Theutbergæ ejus conjugis, tùm etiam in causa
tadi Episcopi Suessionensis, & *Hincmari* Antistitis
dunensis, qui suis è sedibus dejecti ad *Nico-
n I.* Romanum Pontificem appellarunt. De his
que Conciliis, quorum notitiam ad præsens Col-
uium remisisti, disserere opportunus hìc locus
videtur.

M. Ut à Conciliis, quæ nono Ecclesiæ sæculo
Nicolao I. propter injustum *Lotharii* Regis cum
utberga legitima conjuge divortium habita sunt,
ium ducam, observare debes, *Lotharium* Regem
haringiæ, Caroli Calvi Galliarum Regis nepo-
n, & Lotharii Imperatoris filium, qui cum *Theut-
ga* matrimonium contraxerat, *Waldradam* pelli-
n amore adeò impotenti deperisse, ut de *Theut-
ga* repudianda, & *Waldrada* sibi copulanda seriò
itarit. Eam in rem horrendum crimen affinxit
ginæ, eamque accusavit velut incestus ream, oc-
tique flagitii cum *Huberto* fratre suo perpetrati,
quo, licèt contrà naturæ ordinem concubuissent,
cepisset; atque haustâ potione fætum extinxis-
set.

ſet. Tam nefandum ſibi impactum ſcelus in Co
ventu Epiſcoporum ac Procerum apertè negav
Theutberga, & ut ab eo ſe ſe purgaret, judicio La
corum nobilium, & Epiſcoporum conſilio, ipſiu
que Regis aſſenſu, Procuratorem miſit ad judiciu
aquæ ferventis (quod purgationis genus eo temp
re adhuc in uſu erat.) Ex aqua ferventi procurat
ille à Regina miſſus exivit illæſus, ideòque Regin
innocentia probata, vindicata, conclamata, R
gioque conjugio ac thoro digna renunciata fui
ſicut refert *Hincmarus* Remenſis Archiepiſcopus
libro *de Divortio Lotharii & Theutbergæ* interrog
tione primâ. At eo prodigio nihil immutatus ir
pudicus Rex *Lotharius* in propoſito ducendæ *W*
dradæ pellicis, repudiatâ legitimâ uxore ſua *Theu*
berga, perſeveravit. Quin, quod gravius eſt, ſa
ciſſimus ille Rex omnes Regni ſui Epiſcopos in ta
perverſo, quod inierat, conſilio, aſſentatores h
buit, nullusque inter eos extitit, qui Apoſtolico
lo ſuccenſus eidem diceret, ut alter *Joannes Bap*
ſta: *Non licet tibi*. Hinc in tribus Conciliis Aqu
grani pro divortio *Lotharii*, & *Theutbergæ* habit
necnon in Concilio Metenſi Epiſcopi congregati
bidini Lotharii plus æquo faventes, iniquam con
Reginam *Theutbergam* ſententiam protulerunt.
primo Concilio Aquisgranenſi coacto anno DCCC
Epiſcopi Lothario Regi ad nutum famulantes
nunciarunt, ipſum non poſſe adulteram uxoren
Theutbergam retinere. In altero Concilio Aquisg
nenſi, quod eodem anno indictum eſt, Epiſc
publicam Reginæ *Theutbergæ* pœnitentiam dec
verunt. In tertio Concilio Aquisgranenſi, qu
convocatum eſt anno DCCCLXII. Rex *Lotharius* lib

li

proclamationis Episcopis obtulit, licentiam alterius conjugii ineundi rogavit, quoniam *tbergam* in conjugali thoro retinere non pos- Hanc à Rege petitam licentiam alterius in- li conjugii concessere illi Episcopi Aulici, im- itèr ea in re ab Apostolica traditione & ab gelica doctrina aberrantes, sicut testatur *Ni- s I.* Papa in Epistola LIX. directa ad *Adonem* iepiscopum Viennensem, qui ipsum de *Lotha-* *& Theutbergæ* causâ consuluerat. Inter duas res Synodos Aquisgranenses, & tertiam itidem isgranensem, ideſt, inter annos DCCCLX. CCLXII. *Hincmarus* Archiepiscopus Remensis ultus ab Episcopis Regni Lotharii, illarum Sy- rum Aquisgranensium accepis Actis, librum sit de divortio *Lotharii & Theutbergæ* Reginæ. tat hic *Hincmari* liber viginti tribus Responsio- s ad totidem interrogationes, quas unà cum onsionibus accuratè exhibet noster *Natalis Ale- r* part. II. sæcul. IX. & X. Dissertatione nonâ. à idem *Hincmarus* septem quæstiones ad se nissas, & ejusdem causæ judicium spectantes tèr ac dilucidè soluit, ut ibidem apud Natalem ndrum videre est. *Theutberga* Regina à Lotha- ege repudiata ad Nicolaum I. Pontificem Ma- m appellavit, isq; ad hujus causæ judicium an- CCLXIII. Synodum in Urbe Metensi celebran- indixit, cui adfuere ejus Legati. Sed hi pecuniâ *ario* Rege corrupti, Theutbergæ expulsionem, pudiationem confirmarunt, quorum injustam ntiam *Nicolaus I.* eodem anno convocatâ Ro- ynodo rescidit, hujus Metensis Synodi Episco- Lotharianæ causæ assertores, præcipuè *Guntha- rium*

rium Coloniensem , & *Teutgaudum* Trevirens
Galliæ Belgicæ Archiepiscopos , & Pseudo Con
lii Metensis promotores deposuit . Nunquam *L*
tharius Rex veniam delicti , quod injusto suo
vortio perpetraverat, à Nicolao I. obtinere potu
sed anno DCCCLXIX. hoc est, biennio post mort
Nicolai Primi , cùm Romam venisset , ab Hadr
no successore Nicolai Primi veniam per frauden
& perjurium extorsit , quod Deus , quem ner
fallere potest, horrendâ & repentinâ Lotharii m
te non multò post ultus est , sicut jam observa
mus in Colloquio primo in Historiam hujusce
culi noni .

Veniamus nunc ad causam *Rothadi* Suession
Episcopi , quæ in tribus Conciliis , sedente *Ni*
lao I. Pontifice Maximo, discussa est . In hoc po
consistebat causa *Rothadi* , quòd Presbyterun
suæ Diœceseos in stupro deprehensum canon
cùm deposuisset , Presbyter ille depositus ad *Hi*
marum Remensem Archiepiscopum suum Met
politanum , quem *Rothado* infensum probè no
rat , confugit , ejusque patrocinium implorav
Hincmarus nactus occasionem , quam jamprider
sollicitè quærebat , dejiciendi ab Episcopatu
thadum , qui in ejus odium incurrerat , hujus Pr
byteri , etsi justâ de causâ depositi , patrociniur
suscepit , & Ecclesiæ , cui anteà præpositus fuer
eum restituit . Adhæc,Presbyterum alterum,qu
Rothadus in locum Presbyteri à se depositi suffe
rat, *Hincmarus* Ecclesiasticâ communione priva
& in carcerem detrudi mandavit . Tam irregul
judicio *Rothadus* , ut par erat , refragatus est , q
ægrè ferens *Hincmarus* congregatâ anno DCCC

›do in Suburbio Sueſſionenſi, Rothadum ut umaciæ reum Epiſcopali communione priva- donec obediret.

Ianc *Rothadi* Epiſcopi Sueſſionenſis depoſitio- *Baronius*,& *Sirmondus* in Synodo Sylvanectenſi m perperàm ſcripſerunt, decepti inſcriptione olæ Nicolai I. Papæ, quæ eſt ordine XXXII. *Epiſcopos Synodi Sylvanectenſis* data dicitur. 'iri eruditi jure merito obſervant, & ex Anna- 3ertiniano Auctore coævo probant, loco *Syl- tenſis*, reſtituendum eſſe *Sueſſionenſis*. Alteram dum in Suburbio Sueſſionenſi anno DCCCLXII. eodem Annaliſta Bertiniano, convocavit *Hinc-*, ad quam vocatus *Rothadus* venire renuit, aſ- s, ſibi integrum non eſſe judicium ſubire Sy-, cùm jam ad Romanam Sedem appellaſſet. *ncmarus*, nullâ hujus appellationis habitâ ra-, *Rothadum* velut contumacem iterùm in hac da Sueſſionenſi Synodo depoſuit & in carce- onjecit. Quod ubi compertum habuiſſet *Ni- I.* Romanus Pontifex, reſcripſit ad Hincma- Remenſem Archiepiſcopum, juſſitque ut intrà ta dies Rothadum Sedi ſuæ reſtitueret, aut ın cum eo ad cauſam dicendam veniret, vel um mitteret pro ſe reſponſurum, ſub pœna ıſionis à ſacro miniſterio, quam etiam cæ- Epiſcopis, qui Rothadi exauctorationem cum naro decreverant, diſtrictè comminatus eſt. *o I.* Pontifici Maximo morem geſſit *Rothadus*, m venit, & in Synodo, quam *Nicolaus I.* in gilio Natalis Chriſti Domini anno DCCCLXIV. cavit, ad priſtinum dignitatis gradum reſti- eſt, atque ut ea Rothadi reſtitutio executio-

ni

ni mandaretur, misit Nicolaus I. in Gallias *Arf*
nium Episcopum Hortanensem, seù antiquæ in
Etruria Civitatis *Hortanæ*, cujus Historiam & a
tiquitatem elegantèr descripsit Illustrissimus Abb
Justus Fontaninus in libro, quem edidit, *De an*
quitate Hortanæ Coloniæ Etruscorum. Scripsit etia
Nicolaus I. Papa ad *Hincmarum* Remensem Arch
piscopum Epistolam, quæ est ordine XLI. in qu
ostendit, Rothadum legitimè fuisse restitutur
& Hincmaro exprobrat Sedis Apostolicæ conte
ptum, fraudulenta ejus in Rothadum machi
menta, ac mendacium & calumniam in simulan
Rothadi consensu, quasi, neglectâ appellation
suâ ad Sedem Apostolicam, electos Judices imp
rasset. Denique, Nicolaus I. litteras dedit *ad u*
versos Galliæ Episcopos, ipsosque vehementèr h
tatus est, ut Rothadum à se restitutum benignè
sciperent; quam Supremi Pontificis voluntate
promptissimè executioni mandarunt Episcopi (
licani. *Rothadus* siquidem suæ Sedi restitutus
terfuit Conciliis Suessionensi III. anno DCCCL
& Tricassino anno DCCCLXVII. in Galliis celebra
Sed de causa *Rothadi* Suessionensis Episcopi plu
legesis apud *Natalem Alexandrum* Dissertatione
in Historiam sæculorum IX. & X. ubi eam accu
pertractat.

D. Nunquàm profectò credidissem, Hinc
rum Remensem Archiepiscopum, quem omn
ingenii & eruditionis dotibus abundè cumula
fuisse nuperrimè audivi à Viris eruditis, in tan
superbiæ fastigium provehi potuisse, ut *Rothad*
Suessionensem Episcopum, nullâ ipsius innocer
nullâ Regularum Ecclesiasticarum, & appellati

edem Apoſtolicam habitâ ratione, deponere, tèque vexare auſus fuerit.

M. *Hincmarus* Remenſis Archiepiſcopus tùm ximiam, quâ præditus erat, eruditionem, tùm ratiam & favorem, quo plurimùm valebat apud *'um* Regem cognomine *Calvum*, eo ſuperbiæ ty-intumuit, ut in omnes, qui ejus voluntati obſiſte-, quantâ pollebat auctoritate, imperiosè & cru-èr ulciſceretur. Audiſti jàm quid egerit *Hinc-s* Remenſis Archiepiſcopus in cauſa *Goteſchalci* achi Corbejenſis, & in cauſa *Rothadi* Epiſcopi ionenſis; diſce nunc quàm inhumanitèr ſeſe rit in cauſa ſui nepotis, videlicèt *Hincmari* Lau-nſis Antiſtitis, & *Ebbonis*, quem in Sede Remenſi it deceſſorem. *Hincmarus* junior Laudunenſis copus, cùm ægrè videret, avunculum ſuum marum Remenſem Archiepiſcopum jura ac pri-ia Sedis Apoſtolicæ violare, penitùsque con-re modis omnibus tentare, ſcripta collegerat, us eadem roborare pro viribus nitebatur. Hinc itèr offenſus *Hincmarus* Remenſis Archiepiſco-, nihil non egit ut nepoti ſuo Hincmaro Laudu- Epiſcopo infenſum redderet Galliarum Regem *'um Calvum*, apud quem multorum criminum infimulavit, ſed præſertim, quòd *Nortmannum* item excommunicaſſet eo quod bona Eccleſia- in beneficium à Carolo Calvo accepta Eccleſiæ tuere recuſaſſet; & eâ de causâ ad Summum ificem ſcripſiſſet *Hincmarus* Laudunenſis Epi-us, contrà juramentum Regi præſtitum, de cre-Eccleſiarum expoliatione ſub ſpecioſo Regię au-itatis obtentu. Has & alias quàm plures, quas ecenſere nimis longum eſſet, accuſationes, &

que-

querelas accusator simul & judex *Hincmarus* Reme-
sis in nepotem suum *Hincmarum* Laudunensem str-
xit primùm in Concilio apud *Vermeriam* in ag-
Suessionensi habito anno DCCCLXIX. Huic repelle-
dæ factioni, quam adversùm se vindicta Regis C-
roli Calvi, & avunculi sui Hincmari Remensis E-
scopi moliebatur, imparem sese videns *Hincmar*
Laudunensis Episcopus, Sedem Apostolicam appel-
vit, quam appellationem Hadrianus Papa hujus n-
minis Secundus ultrò suscepit, & vadimonium pa-
tibus indixit ut Romam venirent. Sed Pontifici
que obtemperavit *Hincmarus* Remensis, nec pern-
sit ut Hincmarus Laudunensis Romam pergeret ca-
sam suam apud Summum Pontificem peroratur-
& ut nepotem suum omninò opprimeret, tùm pa-
prio, tùm Regis nomine, accusationes adversùs ei-
in Synodo apud *Attiniacum* Diœcesis Remensis, p-
sente *Carolo Calvo* Galliarum Rege, anno octing-
tesimo septuagesimo habitâ instauravit, fecitqu-
Synodus, nihil jura, nihil justam dejecti Episc-
defensionem, nihil ad Sedem Apostolicam provo-
tionem pensi habens, Hincmarum Laudunensem
injustè privatum Episcopatu in tetrum carcere-
conjici mandaverit ferreis onustum catenis. N-
dùm tamen implacabili Hincmari Remensis vin-
ctæ factum satis. Tertia namque Synodus cont-
Hincmarum Laudunensem Episcopum an. DCCCL-
apud *Duziacum* Campaniæ Gallicanæ vicum, vu-
Douzi dictum, convocata est, in qua, Hincmaro
mensi fortitèr accusante, & *Carolo Calvo* Gallia-
Rege præsente atque urgente, Hincmarus Lau-
nensis Episcopus non solùm damnatus iterum
Episcopatus gradu dejectus est, sed, quòd sanè i-
di

tam crudelitatem ſapit, in carcerem truſus, ferâ catenâ vinctus, & citrà ullam prorsùs judicii ːmam excæcatus fuit, ſicque oculis orbus in exim deportatus eſt. Acceſſit tandèm ad malorum ncmari Laudunenſis cumulum mors Hadriani II. mmi Pontificis ergà ipſum benè affecti, cui ſucſſit Joannes VIII. Hic præ timore diſplicere non ſus Carolo Calvo Imperatori & Galliarum Regi, i Romanæ Eccleſiæ Saracenorum armis vexatæ & extremum diſcrimen adductæ ſuppetias tulerat, nfirmavit ad illius petitionem judicium Duziaſis Concilii. Quò factum eſt, ut Hincmarus Renſis nimiâ hujus Pontificis facilitate abuſus *Heulfum* in locum dejecti nepotis ſui abjectâ omni ctatione Epiſcopum Laudunenſem conſecrari ːaverit, ne qua dejecto nepoti ſuo reſtitutio ſpes ſupereſſe poſſet. Ad hunc infelicem ſtatum actus Hincmarus Laudunenſis, vivente Carolo lvo, miſeram omni ex parte vitam traxit. At, rtuo Carolo Calvo, ſerenior tandem lux Hincro Laudunenſi ad imam dejectionem depreſſo idere cæpit, multùmque imminuta fuit tyranniːlla Hincmari Remenſis dominatio. Quapropter nnes VIII. Papa in Gallias profectus, & à Ludoɔ Balbo maximâ veneratione exceptus, Synon Trecenſem anno DCCCLXXVIII. indixit, in qua ıcmarus Laudunenſis, poſtquàm ſuas ærumnas ɔoſuiſſet, conſenſit tandèm Pontifex ut Miſſam tibus amictus Pontificalibus, etiamſi cæcus eſſet, ːbraret, & proventuum Epiſcopalium parte poːtur. Noluit tamen Summus Pontifex ei priſtin Laudunenſem Sedem reſtituere, quia *Hedenulfi* eo annuente & conſentiente Pontifice Maximo,

in locum dejecti Hincmari jàm creatus fuerat Laudunensis Episcopus. Hic fuit exitus causæ Hincmari Laudunensis Episcopi, in quem tàm immanitèr sæviit Hicmarus Remensis Archiepiscopus, ut nullum in toto Historiæ Ecclesiasticæ decursu occurrat exemplum par crudelitati, quam Hincmarus Remensis erga proprium nepotem exercuit. Sed Hincmari Remensis Archiepiscopi versatile ingenium, fraudes ac violentiam apertè etiam probant ea quæ gessit in causa *Ebbonis*, quæ nono Ecclesiæ sæculo in Conciliis ventilata est.

D. Quis est iste *Ebbo*, cujus causa,ut dicis, nono Ecclesiæ sæculo fuit in Conciliis agitata?

M. *Ebbo* fuit Archiepiscopus Remensis, Hincmari decessor, qui, ut rebellantium in *Ludovicum Pium* Imperatorem trium filiorum gratiam iniret Conciliabulo Episcoporum & Procerum Galliarum Regni apud Compendium anno octingentesimo trigesimo tertio præfuit, omnemque dedit operam u *Ludovicus Pius* abdicaretur Imperio, & Monasteri conclusus reliquum vitę tempus in pœnitentia tran sigeret. Sed commotis postmodùm hujus sceleri admissi indignitate populis, *Ludovicus Pius* Impe rio restitutus est, convocatoque ad *Theodonis Vi lam* numeroso Episcoporum & Optimatum Cor ventu anno DCCCXXXV, rescissum est injustum com pendiensis Conventus Decretum, *Ludovicus Pi* Imperator reconciliatus, & *Ebbo* Remensis Archi piscopus ob prædictam conjurationem damnat ac depositus est. At post Ludovici Pii Imperator obitum, qui incidit in annum octingentesimum quadragesimum, *Lotharius* ejus filius Ebbonem causâ depositum in pristinam Sedem Remensem r

du

ıci voluit, quod, nemine reclamante, factum eſt videlicèt tempore, quo *Carolus* poſtremus Ludovici Pii Imperatoris filius, à Lothario pulſus ul- à Sequanam profugerat. Ea tempeſtivâ occaſio- uſus *Ebbo* Remos rediit, ſuam Sedem recupera- :, ibique multas fecit ordinationes, de quibus, ut ox dicemus, an validæ eſſent, necne? gravis exor- eſt Controverſia. Sedem Remenſem per annum ıuit *Ebbo*, ſed cùm *Carolus* reſumptis viribus in allias properaret, ſibi metuens *Ebbo* Sedem, ſo- nque vertere, & ad Lotharium remeare coactus . *Carolus* itaque Galliarum Rex, cognomento *lvus*, ut Regnum ſuum ſtabiliret, dedit operam ut nodus Epiſcoporum Regni ſui apud Bellovacum no DCCCXLV. convocaretur, ubi, inter cætera Re- i & Eccleſiæ propoſita negotia, *Hincmarus* olim enobii Sancti Dionyſii propè Pariſios Monachus, Regi Carolo gratiſſimus præfectus eſt Eccleſiæ menſi, quæ à tempore depoſitionis *Ebbonis*, hoc , à decennio, erat legitimo viduata paſtore. Sa- s itaque Infulis inauguratus *Hincmarus* & Eccle- Remenſis Archiepiſcopus conſecratus *Wulfadum*, osque Clericos, quos *Ebbo* poſt depoſitionem m ad ſacros Ordines promoverat, à ſacris My- riis ſuſpendit. Hinc graviſſima lis ſuborta eſt, quam dirimendam *Carolus Calvus* Rex Chri- aniſſimus Concilium Sueſſionenſe ſecundum an- DCCCLIII. congregari curavit. In eo præſertim um eſt de Ordinationibus factis ab *Ebbone* Sede chiepiſcopali dejecto. Ejuſdem Ebbonis depoſi- fuit confirmata. Hincmari electio & ordinatio ;itima atque Canonica declarata. Clerici ab Eb- ne depoſito ordinati gradibus ſuis dejecti ſunt,

ut videre est Canone I. illius Concilii, & in Actis Synodalibus. In eodem Concilio Canones XIII. conditi sunt. Tentavit *Hincmarus* Remensis Archiepiscopus confirmationem hujusce Concilii Suessionensis secundi obtinere à Leone IV. Summo Pontifice, quam tamen concedere renuit Summus ille Pontifex, præsertim cum *Wulfadus*, ejusque socii ab Ebbone, post ipsius depositionem ordinati, & gradibus suis in isto Concilio privati, per proprias literas ad Sedem Apostolicam appellassent. At, mortuo Leone IV. Summo Pontifice, *Hincmarus* à *Benedicto III.* & posteà à Nicolao I. Synodi Suessionis secundæ confirmationem impetravit. Verùm, non diù obtinuit ea per subreptionem extorta confirmatio. Renovatâ siquidem per *Vulfadum*, ejusque socios ad Sedem Apostolicam appellatione, Nicolaus I. Acta illius Synodi Suessionensis secundæ examinavit & rescidit, jussitque ut *Vulfadus*, ejusque socii in pristinos gradus restituerentur. Eam ob rem anno DCCCLXVI. indixit Summus ille Pontifex Synodum Suessione celebrandam, quæ est ordine tertia, in qua Hincmarus Remensis Archiepiscopus, cùm cerneret Episcoporum plurimos in restitutionem *Vulfadi*, ejusque sociorum inclinare eo potissimùm nomine, quòd bonâ fide, palàm & publicè ab *Ebbone* Archiepiscopo jure vel injuriâ Sedi suę restitutò sacros Ordines suscepissent; nihilnon egit, inquam, Hincmarus, ut *Vulfadi*, ejusque sociorum restitutioni intercederet, obtulitque Synodo ad impediendam illorum restitutionem quatuor Schedulas, quæ à Patre *Sirmondo* publicatæ extant Tomo VIII. Conciliorum; nihil tamen promovere potuit calliditas Hincmari apud istius Synodi Suessionensis ter-
tiæ

æ Patres, qui juſſis Nicolai I. Pontificis Maximi btemperantes, Vulfadum, ejusque ſocios in priinos gradus, quibus in Synodo Sueſſionenſi ſecuna, inſtigante Hincmaro Remenſi Archiepiſcopo, ejecti fuerant, reſtituerunt.

D. Sat ſuperque hactenùs diſſeruiſti non som de Conciliis, quibus nono Eccleſiæ ſæculo cebrandis occaſionem dederunt motæ Controverſiæ m de doctrina Goteſchalci Monachi Corbejenſis, àm de ſchiſmate Photii, & de divortio *Lotharii* egis cum *Teutberga* legitima ejus conjuge; ſed iam de aliis Conciliis, quæ eodem ſæculo fuerunt nvocata in cauſa *Rhotadi* Sueſſionenſis Epiſcopi, *incmari* Laudunenſis Antiſtitis, & *Ebbonis* Remen- Archiepiſcopi. Quapropter, ne longiùs, quàm r ſit, noſtrum protrahatur Colloquium, abundè nc ſufficiet breviter hìc indicare & ordine Chrologico alia recenſere Concilia, quæ nono ſæculo ſanciendam Eccleſiaſticam Diſciplinam variis in cis fuerunt celebrata.

M. Cùm benè multa Concilia Provincialia vel tionalia nono ſæculo ad reſtaurandam Eccleſiæ ſciplinam fuerint congregata, nobis, qui, quantùm ſſumus, brevitati conſulere ſatagimus, ſat erit ea ttà Ordinem Chronologicum recenſere Concilia, quæ in eis geſta ſunt compendiosè narrare, quom uberiorem, ſi velis, notitiam tibi ſuppedita noſter *Natalis Alexander* ſæculo IX. parte prima p. IV. ubi lato calamo explicat omnes Synodos ovinciales & Nationales, & Canonum, qui ad nciendam Eccleſię diſciplinam in illis conditi ſunt, curatam Synopſim exhibet.

Ordior itaque à Concilio *Altini* habito an-

no DCCCII. Porrò *Altinum* Urbs olim Episcopalis, ab Hunnis sæculo quinto excisa est, indèque Sedes Episcopalis ob Longobardorum metum translata *Torcellum* anno DCXXXV. atque abhinc dictus Episcopus Torcellanus sub Gradensi primùm Patriarcha, deindè sub Veneto, cui etiamnùm subditur. Huic Altinensi celebrando Concilio occasionem dedit mors, quam Joannes Venetorum Dux intulit *Joanni* Patriarchę Gradensi, eo quòd Christophorum hominem Græcum ab ipso Duce, necnon ab Orientis Imperatore *Nicephoro* commendatum Ulivolensem Episcopum consecrare non tantùm renuisset, verum etiam à Communione removisset. Eâ de causa *Joannes* Venetorum Dux adeò exarsit irâ, ut, *Mauritio* filio Duce assumpto, classem *Gradum* adduxerit, &, Civitate primo adventu captâ, *Joannem* Patriarcham ex celsissima turri præcipitarit, sicut narrat *Sigonius* lib. 4. *de Regno Italiæ* ad annum DCCCII. Hoc audito immani scelere, *Paulinus* Forojuliensis, seù Aquilejensis Patriarcha Concilium *Altini* mox celebravit, in quo Patres auxilium *Caroli Magni* Imperatoris in *Joannem* Venetorum Ducem, ob cædem Joannis Patriarchæ Gradensis factam implorarunt. Extat hujus Concilii Epistola Synodalis ad Carolum Magnum Imperatorem directa apud *Carolum Cointium* Tomo VI. *Annalium Ecclesiæ Francorum* pag. 808.

Anno DCCCIII. *Athelardus* magnę Britanniæ primas, seù Ecclesiæ Cantuariensis Archiepiscopus *Cloveshoviensem* Synodum ex Provincialibus Episcopis, his nimirùm, quos olim Gregorius Magnus ejus Sedi subjecerat, convocavit, in qua Roman Pontificis *Leonis III.* mandatum exposuit, & cavit in

pri

imis,ne ullus deinceps Metropolitanę suę Sedis honorem,prærogativam, & privilegia minuere aut in- dere prętumeret.Hanc Cloveshoviensem Synodum 'ert *Spelmannus*,& ex eo *Labbeus* Tomo VIII. Con- iorum.

Anno DCCCXIII.Quinque Concilia suasione Ca- i Magni celebrata sunt, videlicèt *Arelatense*, *Mo- ıtinum*, *Remense*, *Turonense*, & *Cabilonense*. In ncilio Arelatensi, quod habitum fuit in Basilica ıcti Stephani Protomartyris, conditi sunt ad re- urandam collapsam Ecclesiæ disciplinam Cano- ; XXVI. qui extant Tomo VII. *Annalium Ecclesiæ ncorum*. Eosdem etiam Concilii Arelatensis Ca- ıes recenset & explicat noster *Natalis Alexander* iculo tertio cap.IV. Historiæ sæculorum.IX. & X. *Concilio Moguntino*,quod in Claustro Basilicæ San- Albini congregatum est, confecti sunt Cano- LVI. in quibus de Fide, Spe, & Charitate, de Vi- Clericorum & Monachorum, de Litaniis & qua- r temporibus observandis, aliisque Rebus Ec- iasticis plurima sunt saluberrimè constituta. Ex- t illi LVI. Canones Tomo VII. Conciliorum, & ıd *Carolum Cointium* Tomo VII. Annalium Eccle- Francorum. Eosdem etiam Concilii Moguntini ıones refert & exponit *Natalis Alexander* articu- ıv. capitis IV. Historiæ sæcul.IX. & X. *In Concilio ıensi*, cui præfuit *Vvulfarius* Archiepiscopus Re- ısis conditi sunt Canones quadraginta quinque, præcedentium Synodorum Arelatensis, & Mo- ıtinę Canonibus gemini sunt,extantque Tom.VII. nciliorum, & apud *Carolum Cointium* Tomo VII. nalium Ecclesiæ Francorum. *In Concilio Turonensi* citi sunt Canones LI. qui mores, & Ecclesiæ di-

ſciplinam ſpectant, extantque locis mox à me laudatis. Eorumdem Concilii Turonenſis Canonum LI. Synopſim, & expoſitionem legeſis apud noſtrum *Natalem Alexandrum* Articulo VI. Hiſtoriæ ſæculorum IX. & X. *In Concilio Cabilonenſi* conſtituti ſunt ſexaginta ſex Canones, qui multa præſcribunt diſciplinæ Eccleſiaſticæ Capita, extantque locis jàm memoratis. Brevem quoque eorumdem ſexaginta ſex Concilii Cabilonenſis Canonum notitiam atque explicationem tradit ſæpè citatus *Natalis Alexander* articulo VII. cap. IV. Hiſtoriæ ſæcul. IX. & X.

Anno DCCCXVI. Imperante *Ludovico Pio* congregatus eſt Conventus Aquiſgranenſis, in quo Epiſcopi ad petitionem Imperatoris, qui aliquam Inſtitutionis formam tàm pro Canonicis, quàm pro ſanctimonialibus ex ſacris Canonibus & SS. Patrum verbis excerptam peroptabat, geminam Regulam duobus libellis comprehenſam condiderunt. Libellus, qui Canonicorum continet Regulam, conſtat Cap. CXLV. Libellus verò, qui ſanctimonialium Regulam exhibet, Capitula XXVIII. complectitur. Alium Conventum Aquisgranenſem anno ſequenti, ſeù DCCCXVII. Convocari curavit idem Imperator *Ludovicus Pius* in quo de uniformi ratione vivendi ſecundùm Regulam Sancti Benedicti actum eſt, ob idque ſeptuaginta duo fuere conſtituta Capitula, ſicut teſtatur *Leo Oſtienſis* in Chronico Caſſinenſi lib. I. cap. 16. Duas illas Synodos Aquisgranenſes ſuaſione *Ludovici* Imperatoris convocatas *Baronius*, *Cointius*, & *Natalis Alexander* ſecuti Auctorem Vitæ *Ludovici Pii* in unam Synodum confundunt. At duas illas Synodos Aquisgranenſes diſtinguendas eſſe, Auctoremque vitæ *Ludovici Pii* Imperatoris eas in

unam

n eamdemque Synodum malè confudisse, plu-
s argumentis evincit Clarissimus *Pagius* in sua
ica Baronii ad annos DCCCXVI. & DCCCXVII.
Anno DCCCXXIX. Imperantibus *Ludovico Pio*, &
ario, quatuor ad Ecclesiasticæ Disciplinæ re-
ationem celebratæ sunt Synodi *Moguntina*, *Pa-
sis*, *Lugdunensis*, ac *Tolosana*. Sed ex istis quatuor
dis extat nunc tantùm Synodus Parisiensis, quę
Parisienses est ordine sexta, distribuiturque in
partes, sive in Capitula XCIV. quorum Synopsim
plicationem legesis apud Natalem Alexandrum
x. cap. v. Historiæ sæculorum IX. & X. I. partis.
n. DCCCXXXVI. *Ludovicus Pius* Imperator ad san-
lam Ecclesiæ disciplinam Synodum Aquisgra-
m convocari curavit, quæ duas in partes di-
ur, quarum una tripartitos Canones comple-
r circà tria Capitula, quæ, ut ab Episcopis illius
di tractarentur, à Ludovico Pio Imperatore
ente proposita sunt. Altera pars in tres libros
buitur, quos Episcopi istius Synodi *Pippi-
quitaniæ Regi direxerunt, ut res, quas ei an-
er Commonitorium suggesserant, Sacræ Scri-
testimoniis, & exemplis illustrarent. Periit
m istud Commonitorium, sed quid contineret
dè docent prædicti tres libri, qui editi sunt in
ctionibus Conciliorum, seù Tomo VII. cum
ibus in hoc Concilio Aquisgranensi conditis.
nno DCCCXLIII. Synodus apud *Lauriacum*, sua-
Carolo Calvo Galliarum Rege, in pago Ande-
si coacta est, in qua statuta sunt quatuor Ca-
adversus eos, qui auctoritatem, juraque Ec-
tica & Regia contemnunt; quibus sanciendis
onem dederunt *Lantbertus* comes, aliique,
qui

qui contrà Carolum Calvum Regem eo tempore
bellarunt. Anno ſequenti, ſeù DCCCXLIV. habita
Synodus ad *Theodonis Villam*, in qua *Lotharius*
perator, & fratres ejus *Ludovicus*, & *Carolus*, de
ſitis odiis, concordiam inter ſe inierunt. Qua
re, & aliis negotiis Eccleſiaſticis conditi ſunt Ca
nes ſex, qui extant Tomo VII. Concil. eorum
Synopſim tradit *Natalis Alexander* art.XII. cap.
part. I. Hiſtoriæ ſæculorum IX. & X. Habitum
eſt etiam eodem anno DCCCXLIV. Suaſione Ca
Calvi Regis Concilium *Vernenſe* in Palatio Reg
præſidente *Ebroino* Pictavorum Epiſcopo Sacri
latii Archicapellano,in quo XII.de Diſciplina Ec
ſiaſtica extant Canones Tomo VII. Concil. & a
Natalem Alexandrum articul.XIII. loci mox
dati.

Anno DCCCXLV. Sub eodem Carolo Calvo R
indicta eſt Synodus Bellovacenſis, in qua, vac
per depoſitionem *Ebbonis* Sede Remenſi, *Hincm*
in ejus locum fuit ſuffectus, & Remenſis Archi
ſcopus conſecratus, octoque editi ſunt Canon
qui Diſciplinam Eccleſiaſticam ſpectant, extant
Tomo VII. Concil. & apud *Natalem Alexand*
artic.XIV. loci jàm indicati. Eodem anno, reg
te in Galliis *Carolo Calvo*, habita eſt Meldenſis
nodus, in qua, ut jura Eccleſiaſtica ſarta tecta
ſervarentur, conſcripti ſunt Canones quinquag
ſex, extantque Tomo VII. Conciliorum, & a
Natalem Alexandrum art. XV. cap. IV. partis I. H
ſæculorum IX. & X.

Anno DCCCXLVI. convocata eſt Synodus Pari
ſis, in qua *Ebbo* antehàc Remenſis Archiepiſco
Sedem, quâ dejectus fuerat, invadere prohib

& omnia Capitula, quæ constituta sunt in præ-
ntibus Conciliis *Lauriacensi*, apud *Theodonis*
n, *Vernensi*, *Bellovacensi*, & *Meldensi*, fue-
absoluta, seù terminata, sicut apertè de-
: ejusdem Concilii Parisiensis Præfatio, quæ
cum illius Actis extat Tomo VIII. Conci-
m.

nno sequenti, seù DCCCXLVII. suasione *Ludo-*
Germaniæ Regis congregata est Synodus *Mo-*
ia Præside *Rabano* hujus Urbis Archiepiscopo,
tiam Chorepiscopi Abbates, Monachi, &
um Ordinum Clerici adfuere. In ea conditi
Canones XXXI. de Disciplina Ecclesiastica, quæ
ninùs in Regno *Ludovici*, quàm *Caroli* ejus fra-
:at labefactata. Extant hi Canones XXXI. To-
III. Conciliorum, & apud *Natalem Alexan-*
artic. XVII. cap. IV. partis I. Hist. sæculor. IX.
Aliud Concilium Moguntinum anno sequenti,
CCCXLVIII. celebravit Rabanus contrà Gote-
:um, de quo Concilio, sicut & de aliis Syno-
:risiacensi prima anno DCCCXLIX. *Carisiacensi se-*
anno DCCCLIII. *Valentina tertia* anno DCCCLV.
nensi & *Tullensi* an. DCCCLIX. quæ, fervente nono
siç sęculo in Galliis causâ Gothescalchiana, ce-
ta sunt, sat superque egimus superiùs. Consultò
hìc prætermitto Concilia, quæ nono Ecclesiæ
o in causa *Ebbonis* habita sunt, videlicèt Bello-
se anno DCCCXLV. Suessionense secundum an-
CCLIII. & Suessionense tertium anno DCCCLXVI.
:rmitto similitèr Concilia, quæ convocata sunt
usa *Rothadi* Suessionensis Episcopi, & in causa
nari Laudunensis Episcopi, ac denique in causa
tii *Lotharii* Regis, & *Theutbergæ* ejus conjugis,
quia

quia ejusmodi Concilia, & res in his gestas jà compendiosè attigimus, nec in his diutiùs imm rari finit nobis in tractandis rebus Ecclesiastic præscripta brevitas.

D. Percensuistine omnia Concilia Provinci lia, quæ nono sæculo fuerunt convocata?

M. Quædam alia Concilia Provincialia no Ecclesię sæculo fuerunt convocata à quibus brevit nos expedire necesse est. Anno itaque DCCCL. hab ta est Synodus *Ticinensis*, in qua ad reformand Ecclesiæ mores conditi sunt XXV. Canones, quoru Synopsim & expositionem exhibet *Natalis Alexa der* art. XVIII. cap. IV. Historiæ sæculorum IX. & Ad Concilium *Tullense* secundum in Villa *Tusi* quatuordecim Provinciarum Episcopi an. DCCC convenerunt, ac pro Ecclesiasticæ Disciplinæ resta ratione quinque condiderunt Canones, qui exta unà cum *Epistola Synodali* adversùs rerum Eccle sticarum invasores, & Hincmari Epistolâ de nupt *Stephani*, & filiæ Regimundi comitis Synodi ju scripta Tomo VIII. Conciliorum. *Vvormatiam* r bilem Germaniæ Civitatem Nationalis conve Synodus suasione *Ludovici* Germaniæ Regis no DCCCLXVIII. in qua conditi sunt Canones XLV. quibus singulari observatione dignus est Canon cimus quintus, quo statuitur, ut ad inquirendu furti auctorem in Monasteriis, Missa ab Abbate, alio Presbytero, ejus jussu celebretur, & singuli M nachi pro purgatione sua corpus & Sanguine Christi percipiant, ut hoc pacto se innocentes ost dant. Sed hæc disciplina, quæ nono Ecclesiæ sæ lo obtinebat, propter sacrilegii periculum pos jure merito fuit abrogata. Præter hos quadragi

qu

que Canones Concilii Vvormatiensis, circum-
ıtur alii triginta quinque, qui tamen in vetusto
Codice desunt, nec ad istam Synodum Vvor-
ensem pertinent, cùm interdùm in iis repetan-
quæ superioribus Canonibus sancita leguntur.
est, quòd Viri eruditi triginta illos quinque
ınes ex aliarum Synodorum Decretis conflatas
ıpinentur. Extant Canones conditi in ista Sy-
Vvormatiensi Tomo VIII. Conciliorum, eos-
recenset & explicat *Natalis Alexander* articu-
III. cap. IV. partis primæ Historiæ sæculo-
IX. & X.

nno DCCCLXXVI. *Carolus Calvus* post mortem
ıici patrui sui Imperator à *Joanne VIII.* Sum-
ontifice coronatus Synodum secundam *Tici-
ı* congregari curavit, ut sibi ab Episcopis, Ab-
ıs, & Optimatibus Regni Italici Imperium
maretur. Quapropter, hac in Synodo *Carolus
s* ab omnibus acclamatus atque susceptus fuit
ator, conditaque sunt Capitula quindecim,
ırum primo decernitur, *ut Sancta Romana Ec-
sicut est Caput omnium Ecclesiarum, ita ab omni-
moretur, & veneretur.* Reliqua illius Synodi
ula extant tomo IX. Conciliorum, & in Capi-
bus Caroli Calvi. Eodem anno *Carolus Cal-*
qui in Synodo secunda Ticinensi à Proceribus
scopis, Regni Italici acclamatus fuerat Impe-
, pariter à Gallis in Synodo Pontigonensi su-
ıs est Imperator. In hac Synodo Pontigonensi
ensia Capitula fuerunt confirmata, *Formosi*
ensis Episcopi, & aliorum excommunicatio,
in Synodo Romana, à Patribus Gallicanis ap-
ıta. Primatus *Ansegisi* Archiepiscopi Senonen-
sis,

ſis, qui poſt mortem *Ludovici* Imp. à Carolo Cal
Romam miſſus fuerat, ipſique Imperium à *Joa*
ne VIII. Papa, & Italiæ Primoribus ut deferr
tur effecerat, unanimitèr agnitus eſt. Sed de h
Primatu, quem per Gallias, & Germaniam Joa
nes VIII. Pontifex Maximus contulit *Anſegiſo* Sen
nenſi Archiepiſcopo, legendi ſunt *Natalis Alexan*
art. 1. parag. 3. cap. v. partis primæ ſæculorum
& x. & *Gerardus Dubois* in Hiſtoria Eccleſiæ Pa
ſienſis cap. 1. Acta integra iſtius Synodi Pontigon
ſis recitat *Baronius* ex continuatore *Aimoni*, qui
exſcripſit ex Annaliſta Bertiniano. Extant tamen
alia ejuſdem Synodi Acta, illa fortaſſe quæ cum
gatis Apoſtolicis dictaſſe, & in Synodo legiſſe di
tur *Odo* Epiſcopus Bellovacenſis, quorum partem
Baronius ad annum Chriſti DCCCLXXV. refert ex *O*
ranno in Chronico. Sed in his poſterioribus A
Anſegiſi Primatus unanimitèr agnitus ac ſuſcep
dicitur, cùm tamen in prioribus nihil apud Epi
pos *Anſegiſus* promoviſſe dicatur.

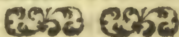
Anno DCCCLXXVII. *Joannes VIII.* Pontifex
ximus Concilium *Ravennatenſe* celebravit, c
Decreta publicavit *Holſtenius* in Collectione Ro
na. Superſunt illius Concilii tantùm Capitula
ad diſciplinam & immunitatem Eccleſiaſticam
ſtituendam ſpectantia, & præterea Epiſtola,
poſſeſſio Flaviniaci Monaſterii *Adalgario* Ædu
Epiſcopo confirmatur, ut conſtat ex Diploma
quod ex Eccleſiæ Æduenſis Tabulario deſumptu
edidit *Chiffletius* Societatis Jeſu in probationi
Hiſtoriæ Tornutienſis Monaſterii. Canones con
in hoc Concilio Ravennatenſi fuerunt confirma
Synodo ſecunda Trecenſi, quam *Joannes VIII.* S

Pontifex in Galliis exiſtens anno DCCCLXXVIII. 'ocavit. In hac Synodo Trecenſi actum eſt de a *Hincmari* Laudunenſis Epiſcopi, ſicut ſuperiùs bis jàm obſervatum eſt.

Anno DCCCLXXXI. congregata eſt Synodus apud tam *Macram* in Diœceſis Remenſis finibus, in non pauca ad Diſciplinam Eccleſiaſticam re-andam ſancita ſunt, extantque Canones octo in nditi Tom. IX. Conciliorum. An. DCCCLXXXVIII. *bertus* Archiepiſcopus Moguntinus Synodum untiæ celebravit, in qua ad Diſciplinam Eccle-cam propter incurſiones Normannorum refor-dam viginti ſex conditi ſunt Canones, qui ex Tomo IX. Conciliorum. Eodem circitèr anno dus *Metenſis* celebrata eſt in Eccleſia Sancti Ar-hi, cui *Ratbodus* Trevirenſis Archiepiſcopus, & Epiſcopi, unus Abbas, & multi Sacerdotes ad-nt. Tredecim in ea Synodo conditi ſunt Ca-s, qui extant tom. IX. Conciliorum. An. DCCCXCII. Viennam Galliæ Metropolim, præſentibus & dentibus *Formoſi* Papæ Legatis Concilium ab :opis Regni Arelatenſis in Baſilica Salvatoris ratum eſt, in quo conditi ſunt quatuor Cano-qui extant Tom. IX. Conciliorum. An. DCCCXCV. . *Triburiam* Villam Regiam ad Rhenum non è à Moguntia, Synodus, quæ dicitur *Triburien-* ngregata eſt ad corrigenda Clericorum vitia, d Eccleſiaſticæ Diſciplinæ reſtaurationem. Ad Epiſcopi viginti duo convenerunt, qui Cano-quinquaginta & octo ediderunt, quos refert & icat *Natalis Alexander* art. XXX. cap. IV. partis I. lorum IX. & X. Denique, ex tribus Conciliis, *Flodoardus* in Fragmento *de Pontificibus Roma-*

nis

nis à Joanne IX. Pontifice Maximo congregata fui se affirmat, duo tantùm supersunt, nempè *Rom num*, & *Ravennense*, quæ anno DCCCXCVIII. fuere celebrata. In Concilio Romano Acta Pseudo-S nodi Romanæ à Stephano VII. habitæ Joannes I infirmavit, *Sergium* & socios damnatos restitui v tuit, violatores Sepulchri, cadaverisque *Form* Papæ damnavit, Episcopos à *Stephano VII.* exaug ratos ad gradus pristinos reduxit, & *Lamberti* I peratoris unctionem confirmavit. In Concilio R venensi, quod paulò post Concilium Romanum eodem *Joanne IX.* coactum est, & cui *Lambertus* I perator, & LXXIV. interfuerunt Episcopi, Statuta Capitularibus Regum Francorum de persolven decimis Episcopis confirmata sunt. Sed de utr que Concilio, *Romano* videlicèt & *Ravenensi* leg dus est Clarissimus *Pagius* in sua Critica Baronii annum DCCCXCVIII. ubi etiam perdoctè observ *Sigonium* lib. 6. *de Regno Italiæ*, & nonnullos al Scriptores fuisse hallucinatos, dùm Concilium I venense inscitè confuderunt cum Concilio Roma & ex duobus unum perperàm fecerunt. Sed Conciliis, quæ tàm ad dirimendas fidei Controv sias, quàm ad sanciendam Ecclesiæ disciplinam riis in locis nono Ecclesiæ sæculo fuerunt celebr plura non dicam, ne prætergrediar horam, quâ C loquia nostra arenariâ Clepsydrâ vulgò metiri lemus.

COLLOQUIUM V.

De Viris Illuſtribus, qui nono Eccleſiæ ſæculo doctrinæ & pietatis laude claruerunt.

UT Scriptorum Eccleſiaſticorum, qui in variis Orbis partibus nonum Eccleſiæ ſæcu-
a doctrinâ & pietate illuſtrarunt, notitiam faci-
aſſequi, eorumque genuina Opera accuratiùs à
riis ſecernére poſſim, optarem ut in iſto Collo-
o illos diſtribueres in ſex omninò claſſes, ita ut
rima eſſent omnes Scriptores Galli; in ſecun-
Scriptores Itali; in tertia Scriptores Germani;
quarta Scriptores Hiſpani; in quinta Scriptores
egno Angliæ oriundi, & in poſtrema inſereren-
Viri illuſtres, qui in Eccleſia Orientali floruе-
t.

M. Quòd Gallos Scriptores in prima claſſe il-
rium Virorum, qui nono Eccleſiæ ſæculo do-
nâ & pietate præfulſerunt, repoſueris; juſtè ac
entèr feciſti. Abundavit quippè nono ſæculo
cæteris aliis nationibus Gallia Viris eruditione
anctimoniâ clariſſimis, qui ad dilucidandas Con-
verſias eo ſæculo enatas de Sanctiſſimo Altaris
ramento ſeù *Corporis & Sanguinis Domini*; de
deſtinatione & voluntate Dei ſalvandi homines,
non de Cultu, qui Sanctorum Imaginibus defer-
lebet, præclara ediderunt Opera. Extiterunt
m eodem ſæculo in Galliis doctiſſimi Abbates
Monachi, qui ad fidei Catholicæ defenſionem,

& Monasticæ Disciplinæ observationem indefesso studio suam omnem curam, industriam & eruditionem contulerunt.

D. Incipiamus, quæso, ab illis Gallis Scriptoribus, qui in Controversia, quæ de Eucharistia nono sæculo exorta est, libros de Sanctissimo Altaris Sacramento, seù *Corporis, & Sanguinis Domini* elucubrarunt.

M. *Paschasius Radbertus* Ord. Sancti Benedicti Abbas Monasterii Corbejensis librum edidit de Sanctissimo Altaris Sacramento, seù *Corporis & Sanguinis Domini* anno octingentesimo trigesimo primo, ut perdoctè evincit *Mabillonius* sæculo IV. Benedictino parte secunda in Pręfatione capite primo Hunc librum eo fine à se editum testatur Paschasius in Epistola, quam scripsit ad *Carolum Calvum* Francorum Regem, ut exponeret de Eucharistiæ Sacramento Catholicam doctrinam in gratiam Saxonum Puerorum recens ad Christianam Fidem conversorum. Quâ de causâ tria potissimùm hoc in Opere docet Paschasius, quæ statim ab initio libri exponit, nimirum verum Corpus & Sanguinem Christi existere in Eucharistia: Panis & vini substantiam non superesse factâ consecratione: ipsumque Christi Corpus in Eucharistia existens non aliud esse quàm quòd de Maria Virgine natum est. Tant perspicuitate primus inter veteres ejusmodi argumentum pertractat *Paschasius*, ut eum veluti Apostolicæ traditionis eximium hac in causa interpretem agnoscat Catholica Ecclesia. At Hæretici nostri temporis, qui præsentiam realem Corporis & Sanguinis Christi in augustissimo Eucharistiæ Sacramento inficiantur, *Paschasium Radbertum* ceù no

vatc

orem laceſſunt, aſſeruntque illum ab antiqua
:leſiæ fide deſciviſſe, ut novam realis præſentiæ
Tranſubſtantiationis doctrinam inveheret in Ec-
ſiam. Verùm, hoc putidum Hæreticorum com-
ntum ab omni veri ſpecie prorsùs abhorret.
chaſius ſiquidem præſentiam realem Corporis &
nguinis Chriſti in Euchariſtia, necnon Tran-
ſtantiationis dogma in libro à ſe edito ità aſ-
it, *ut*, ſi quis non credat, *impio deteriorem*
: pronunciet capite duodecimo, & in Epiſtola,
am ſcripſit ad *Frudegardum*, appellet *Sanctorum*
m, ſecùs verò ſentientes *contrà ipſum Dominum*,
contrà omnem Eccleſiam agere dicat. Quin, &
:met in Commentario in Matthæum teſtatur:
ninem eſſe, qui in aperto hoc ità eſſe contradi-
, quod totus Orbis credit & confitetur. Porrò,
s, niſi emotæ mentis homo, ſuum inducat in
mum, eò impudentiæ prorupiſſe *Paſchaſium*, ut
geret, non unum terræ angulum, non ſingulares
:leſiæ populos, ſed totum Orbem Chriſtianum,
nine in aperto contradicente, ſentire & confiteri,
od ipſe ſentiebat, ſcribebatque? Quis, inquam,
dat, Paſchaſium, ſi reverà novator fuiſſet, ut ob-
:punt Hæretici, potuiſſe obtinere ab Epiſcopis
llicanis in Synodo Pariſienſi congregatis privi-
ium pro ſuo Monaſterio Corbejenſi cum eximio
gio ejusdem Cœnobii Monachorum, qui omni
ocùl dubio Paſchaſii Abbatis ac Magiſtri ſui do-
inâ erant imbuti? Denique, *Paſchaſium* novato-
n non fuiſſe ex eo maximè liquet, quòd ei nullus
ni ſeculi Scriptor erroris dicam ſcripſerit, ſed po-
s omnes Epiſcopi, Abbates, & Monachi ſanctita-
& doctrinâ conſpicui illum ceù avitæ fidei, vitæ-

 que

que integerrimæ virum complexi, & maximâ amicitiâ prosecuti sint, qui profectò, ut erant antiquæ fidei retinendæ tenaces, novatorem non tulissent, sed, ut par erat, eum admonuissent, arguissent, coercuissent, confutassent. Sed de doctrina noni Ecclesiæ sæculi circà Sacro-Sanctam Eucharistiam, plura in sequenti Colloquio dicemus. Hæc autem in præsentia sufficere possunt ad refellendum istud tàm insulsum Hæreticorum commentum. Quę enim opponit *Claudius* Carentonensis Pseudo-Minister levissima argumenta, ut suspectam reddat Paschasii fidem, probetque eum cum sui temporis Ecclesia non concordare, nullo negotio exsufflat doctissimus *Maillonius* parte II. sæculi IV. Benedictini in Præfatione. Præter hunc librum *de Sanctissimo Sacramento Corporis & Sanguinis Domini*, alia Opera edidit *Paschasius Radbertus*, quæ *Sirmondus* publicavit unà cum ejus Vita, in qua ait, Paschasium Sanctitate illustrem ex hac vita ad Deum migrasse anno DCCCLI. *Mabillonius* tamen parte II. sæculi IV. Benedictini in Elogio, quod texit, Paschasii Radberti, probat, Paschasium ad annũ circitèr DCCCLXV. superstitem fuisse, ibidemque differit de ejus scriptis, virtutibus & meritis. In Præfatione etiam ad partem secundam sæculi IV. Benedictini manifestè ostendit, perspicuâ Paschasii de reali præsentia Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia & de Transubstantiatione doctrinâ oppressos Lutheranos & Calvinistas ad varias artes confugisse, ut veritati tenebras offunderent, & se ab ejus authoritate expedirent. Solidè etiam ibidem Mabillonius demonstrat, Paschasium Radbertum contrà antiquitùs receptam de Eucharistia fidem nihil in medium

pro

otulisse, sed potiùs universalis Ecclesiæ doctri-
m sedato, simplicique modo exposuisse. De Pa-
hasii Radberti doctrina circà Eucharistiam legi
iam potest *Natalis Alexander* Dissertatione v. in
storiam sæculorum ix. & x. ubi quæcumque Hæ-
ticorum in Paschasium argumenta diluit, & in-
ctis momentis fidem Catholicam adstruit. In
itione Operum *Paschasii*, quam adornavit Sir-
ondus, deest Vita Sancti *Walæ* Abbatis Corbe-
nsis à Paschasio Radberto edita, quam *Mabillo-
s* parte 1. sæculi iv. Benedictini publicavit. De-
nt quoque duo Tomi *De partu Virginis* ab eodem
schasio conscripti, quos *Lucas Dacherius* Benedi-
nus parte 1. tomi xii. Spicilegii inseruit.

D. Observasti, ut benè memini, in Colloquio
tio in Historiam hujusce sæculi noni, occasione
us libri de Sanctissimo Altaris Sacramento, seù
poris & Sanguinis Domini, à Paschasio Radberto
ti, quosdam noni sæculi Scriptores Ecclesiasti-
, videlicèt *Rabanum Maurum*, *Amalarium*, & *Ra-
mnum* quamdam de Eucharistiæ Sacramento ex-
asse controversiam, quæ tamen, ut ibidem ex-
uisti, non versabatur, sicut ineptissimè asserunt
retici, circà fidei dogma de reali præsentia Cor-
ris & Sanguinis Christi in Eucharistia, & de
nsubstantiatione (in hoc enim asserendo fidei
gmate, quod semper, ubique, & ab omnibus in
clesia creditum est, tam *Paschasius*, quàm *Raba-*
, *Amalarius*, & *Ratramnus* consentiebant, sicut
disertis illorum Scriptorum testimoniis, quæ
dem laudasti, certissimè liquet) sed solùm præ-
ta Controversia versabatur circà modum, quo
rpus Christi Domini existit in Augustissimo Eu-

charistiæ Sacramento. Quapropter, cùm istius Controversiæ circà Eucharistiam nono Ecclesiæ sæculo obortæ statum jam à te expositum probè noverim, necessum non est, ut in eo explicando diutiùs hìc immoremur, sed sufficiet paucis in præsentia perstringere vitam & Opera *Rabani*, *Amalarii*, & *Ratramni*, quos in hac enatâ de Eucharistia disceptatione Paschasius Radbertus adversarios nactus est.

M. *Rabanus Maurus* Moguntiæ natus Ordini Sancti Benedicti, dùm adhùc juvenis esset, nomen dedit, posteà Abbatiæ Fuldensi Præpositus, & ex Abbate Fuldensi Archiepiscopus Moguntinus consecratus emicuit, teste Baronio ad annum Christi octingentesimum quinquagesimum sextum, *ut fulgentissimum sydus*, cujus quæ extant scripta, tam quàm lucis radii excellentiam demonstrant Auctoris, ut ex iisdem illustrata Germania glorietur suum haud adeò imparem magnis habuisse Doctorem. De eodem Rabano *Trithemius* tradit, ipsum præter Opuscula tam carmine, quàm solutâ oratione conscripta, Scripturam Sacram à principio usque ad finem feliciter explanasse, virumque fuisse plane omni litterarum genere apprimè excultum, a trium linguarum Hebraicæ, Græcæ, atque Latinæ peritum. Mortuus est Rabanus Maurus Archiepiscopus Moguntinus anno DCCCLVI. ut tradit Annalista Fuldensis à Baronio citatus. De ejus Operibus tam editis, quàm ineditis, ac de legitimis & spuriis, quæ ei attribuuntur, doctissimus Mabillonius in illius Elogio, quod texit parte II. sæculi IV. Benedictini, accuratè differit, quemadmodùm & de ipsius zelo pro fide & integritate morum, de ei

pr

ræceptoribus, & de fama, quam sibi comparavit Academia Fuldensi, ubi summâ cum laude docuit, multosque discipulos habuit, & in his *Walafridum Strabum*, *Servatum Lupum*, *Otfridum* Monachum Wissemburgensem, & *Rudolfum*, qui ejus Vitam descripsit. De præsentia reali Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistia, necnon de transubstantiatione rectè & catholicè sensisse *Rabanum*, eumque à fæda Stercoranistarum hæresi, quam ei perperàm nonnulli affingunt, penitùs fuisse alienum, breviter, juxtà nobis in pertractandis de fide controversiis præscriptos limites, ostendimus in Colloquio tertio in Historiam hujusce sæculi. Sed si plura super hac re scire aveas, consule *Mabillonium* loco mox laudato, & nostrum *Natalem Alexandrum* parag. II. Dissertationis XI. in Historiam sæculorum IX. & X. ubi doctrinam Rabani Mauri Archiepiscopi Moguntini circà Eucharistiæ Sacramentum egregiè vindicat ab hæreticorum calumniis.

Amalarius (quem in doctrina de præsentia reali Corporis & Sanguinis Domini & de Transubstantiatione unà cum Paschasio Radberto consensisse, & ab eo dumtaxàt quantùm ad certum quemdam loquendi modum discrepasse jam ostendimus in Colloquio tertio in Historiam istius sæculi) fuit Ecclesiæ Metensis Diaconus, sed non Episcopus illius Ecclesiæ, ut malè quibusdam visum est. Mabillonius in Commentario prævio ad Ordinem Romanum pag. 3. Amalarium Lugdunensem Chorepiscopum fuisse probat ex Epistola ineditâ *Flori* Lugdunensis Ecclesię Diaconi adversùs Amalarium scriptâ, in qua illum his verbis duriùs carpit:

Contrà falsiloquas, inquit Florus, *adinventiones Amalarii quondam Lugdunensis Chorepiscopi de Corpore Domini tripartito*. Scripsit iste *Amalarius* Metensis Diaconus libros quatuor *De Divinis sivè Ecclesiasticis Officiis*, & librum de *Ordine Antiphonarii*. Baluzius in appendice ad Tomum secundum Capitularium pag. 1352. & seqq. eruit ex vetustissimo Codice MS. Monasterii S. *Galli* in Helvetia Opusculum Amalarii Abbatis cui Titulus: *Eclogæ de Ordine Romano, & de quatuor Orationibus Episcoporum, sive populi in Missa*, quod quatuor librorum ejusdem Amalarii Metensis *De Divinis Officiis* supplementum quoddam censeri potest. Scripsit etiam idem Amalarius aliquot Epistolas ad Episcopos à Luca Dacherio vulgatas Tomo VII. *Spicilegii*, & *Regulam*, seù *Institutionem Canonicorum*, quæ in Concilio Aquisgranensi anno DCCCXVII. habito lecta, approbata, & synodicâ auctoritate confirmata est. Liber *de Præscientia & Prædestinatione*, quem Amalarius Metensis suasu Hincmari Archiepiscopi Remensis composuit adversùs Gothescalcum Monachum Corbejensem, non amplius extat. Constat tamen, hunc Amalarii librum non fuisse probatum Ecclesiæ Lugdunensi, quippè quæ illum in libro *De tribus* Epistolis acri Censura perstringit. *Agobardus* etiam Lugdunensis Archiepiscopus quatuor libros *De Divinis Officiis* ab Amalario Metensi editos singulari Opere impugnavit, in iisque multas propositiones inutiles, absurdas & noxias reprehendit. De quibus Amalarii propositionibus, sicut & de ejus doctrina circà Eucharistiam legendus est *Natalis Alexander* sæculo IX. art. II. Dissertationis XII. hìc tantùm velim obitèr observes, multos Scriptores

post Trithemium confundere hunc Amalarium tensem cum altero *Amalario Fortunato* Trevinsi Archiepiscopo. Sed ejusmodi Scriptores halinari, ac reverà duos distinguendos esse *Amalas*, quorum unus fuit Archiepiscopus Trevirensis, er verò Ecclesiæ Metensis Diaconus, evidentèr endit *Sirmondus* in Epistola quadam à *Labbeo* in ssertatione *de Scriptoribus Ecclesiasticis* in adden- & corrigendis recitata. *Amalarius* Metensis ctor est librorum, quos mox percensui. De *nalario* Trevirensi Archiepiscopo multa Comntitia circumferuntur, sed de illo hæc quatuor tò affirmari possunt. Primò, quòd auctor sit libli *Alcuino* Caroli Magni præceptori suppositi *De emoniis Baptismi*, ut ex Codice Petaviano solidè obat idem *Sirmondus* in Notis ad Theodulphum relianensem Episcopum. Secundò, quòd Tranoianam Saxoniam erudierit, & ad fidem Chrinam converterit. Tertiò, quòd Legatus in ientem à *Carolo* Augusto pro pace confirmanda ectus fuerit. Denique, quòd mortuus sit an- DCCCXIV. sicut testantur Annales Francorum. quo palàm sequitur, falsò quosdam asserere, *nalarium Fortunatum* Trevirensem Archiepiscon esse auctorem quatuor librorum *De Divinis Ecclesiasticis Officiis*, necnon libri *de Ordine Anonarii*, cùm ipse mortuus sit anno DCCCXIV. & libri juxtà accuratum Virorum eruditorum juium, scripti non fuerint ante annum DCCCXXVII.

Inter adversarios Paschasii Radberti in Conversia *de Corpore & Sanguine Domini*, *Ratramnum*, , ut alii dicunt, *Bertramum* Cœnobii Corbejen- Ordinis S. Benedicti Monachum connumerant

Hæ-

Hæretici, pertenduntque, illum in libro, quem ips attribuunt *de Corpore & Sanguine Domini*, apert negasse præsentiam realem Corporis & Sanguinis Christi in Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, necnon Transubstantiationis dogma. Verùm, an ille liber *De Corpore & Sanguine Domini* jussù Caroli Calvi Francorum Regis editus auctorem habeat *Ratramnum*, seù *Bertramum*, an verò *Joannem Scotum Erigenam* eodem sæculo nono viventem, ità ut *Joannes Scotus Erigena*, qui de Eucharistia pessime sensit, sub adscititio nomine latere voluerit, magna nostris temporibus Doctores etiam inter Catholicos emersit disceptatio. Illustrissimus Dominus Petrus *De Marca* Archipræsul Parisiensis in Epistola ad *Lucam Dacherium* Monachum Benedictinum Tomo secundo ejus *Spicilegii* præfixâ libellum *Bertrami* nomine ab Hæreticis protestantibus excusum, & *Ratramno* Corbejensi Monacho à *Sigeberto*, & Trithemio tributum, illi abjudicat, eumque Joanni Scoto Erigenæ vindicat; quam sententiam *Joannes Harduinus* Societatis Jesu in libro *De Sacramento Altaris*, & eruditus Canonicorum Regularium Congregationis Sanctæ *Genovefæ* Theologus in Dissertatione editâ ad calcem Tomi prim *De perpetua Ecclesiæ Fide circà Eucharistiam*, novi constabilierunt conjecturis & documentis. *Mabilonius* tamen in Præfatione ad partem II. sæculi I' Benedictini, & *Natalis Alexander* Dissertatione XII in Historiam sæcul. IX. & X. aliique plures huju temporis Viri eruditi asserunt, librum illum *de Corpore & Sanguine Domini* verè Ratramni esse, a nullum errorem continere, sed quasdam dumtaxa duriores & obscuriores sententias, quæ expositi

aliquâ facilè molliri, & in Catholicum ſenſum duci poſſunt. Utrâq; horumce Catholicorum Doctorum ſententiâ, circà auctorem iſtius libri *De Corpore & Sanguine Domini*, quamvis refelli ſolidè poſſit omnia Hæreticorum aſſerentium, *Ratramnum*, *Bertramum*, in doctrina de reali præſentia Corporis & Sanguinis Chriſti in Euchariſtia, necnon Tranſubſtantiatione à Paſchaſio Radberto nono Ecleſiæ ſæculo receſſiſſe; nihilo ſeciùs, ut candidè fatear, mihi magis probatur opinio illorum, qui dicent, hunc librum *De Corpore & Sanguine Domini* tribuendum non eſſe Ratramno, ſeù Bertramo, potiùs adjudicandum eſſe *Joanni Scoto Erigenæ*, qui, ut mox dicemus inter referendum Scriptores Anglos noni ſæculi, peſſimè ſenſit de Sacro-Sancta Euchariſtia, & Sacramentariorum hæreſim præformavit. Huic itaque *Joanni Scoto Erigenæ* aſſerendum eſſe illum librum *De Corpore & Sanguine Domini* probant periti Critici multis momentis. Primò, quia hic liber in *Indice* Concilii Tridentini inter damnatos libros relatus eſt, & à Clemente VIII. Pontifice Maximo omninò repudiatus, quippè qui nullâ poteſt juvari interpretatione, & apertam hæreſim docet, ut rectè monent *Sixtus Senenſis*, *Ciaconius*, *Poſſevinus*, *Petrus De Marca*, *Cardinalis Perronius*, plerique alii. Secundò, quia ſtylus hujus libri ſuum indicat auctorem *Joannem Scotum Erigenam*. Ovum ſiquidem non eſt ovo ſimilius, quàm ſtylus hujuſce libri ſimilis eſt ſtylo libri *De Prædeſtinatione*, quem à *Joanne Scoto Erigena* productum fuiſſe certiſſimè conſtat. Denique, *Aſcelinus* Monachus in Epiſtola ad Berengarium, & Berengarius ipſe Hæreticus in Epiſtola ad Richardum,

dum, quæ extat apud *Dacherium* Tomo II. *Spicilegi*
apertè innuunt, hunc librum *De Corpore & Sangu*
ne Domini à Joanne Scoto Erigena fuisse lucubra
tum. Hæc sunt momenta, quibus hic liber Ra
tramno abjudicatur, & Joanni Scoto Erigenæ ass
ritur. Si tamen cum *Mabillonio*, & *Natali Alexa*
dro prædictum librum Ratramno vindicare velis
non intercedam, dummodò cum doctissimis ill
viris dicas, Ratramnum in hocce libro à Pascha
Radberti doctrina de reali præsentia Corporis
Sanguinis Domini in Eucharistia non recessisse, se
solùm cum ipso pugnasse quantùm ad certum
quemdam loquendi modum, sicut brevitèr exp
suimus in Colloquio tertio in Historiam hujus s
culi noni, & uberiorem veri sensus Ratramni exp
sitionem invenies apud Mabillonium, & Natale
Alexandrum, qui difficiliores, & obscuriores qua
dam propositiones, quæ reperiuntur in isto libr
& Lectori aliquid negotii facessere possunt, liqui
explanant, & in sensum Catholicum benignis adh
bitis interpretationibus adducunt. Sed missâ illa
Controversiâ de auctore hujus libri *De Corpore*
Sanguine Domini, fatentur omnes ad unum Criti
Ratramnum Monachum Corbejensem, qui *Lud*
vico Pio, & *Carolo Calvo* regnantibus nono sæcu
floruit, scripsisse libellum *De Nativitate Christi*, q
Tomo I. Dacheriani Spicilegii editus est. Quatu
libros etiam composuit Ratramnus *Responsionum*
Objecta Græcorum, qui Tomo secundo ejusdem *Spi*
legii extant. Libros insuper duos *De Prædestinat*
ne & Gratia edidit contrà Gothescalcum; libru
unum *De Trina Deitate*, & librum *De Anima*. S
hactenùs satis de Scriptoribus Gallis, qui in Co

'ersia nono Ecclesiæ sæculo de Eucharistia in
liis excitata magnam suis lucubrationibus eru-
onis laudem promeriti sunt.

D. Quinam sunt celebriores Scriptores Galli,
n altera Controversia, quæ nono Ecclesiæ sæ-
occasione doctrinæ Gothescalci *de prædestina-*
, *de libero arbitrio*, & *de voluntate Dei salvandi*
nes in Galliis suborta est, libros conscripse-
?

I. Plures haud ignobiles Scriptores huic
ilandæ Controversiæ calamo manum admove-
, quos inter adnumerantur *Gotescalcus* Auctor
s Controversiæ, *Hincmarus* Remensis Archie-
opus Gothescalci adversarius infensissimus,
lo, & *Remigius* Lugdunenses Archiepiscopi,
s Ecclesiæ Lugdunensis Diaconus, *Lupus serva-*
bbas Ferrariensis, & *Prudentius* Trecensis Epi-
ıs, quorum Auctorum noni sæculi Opera *de*
estinatione & Gratia Vir Clarissimus *Gilbertus*
guinus Tomo secundo libri *Vindiciarum Præde-*
ionis & Gratiæ in lucem edidit, nosque eo-
dem Scriptorum Opera, aliaque ab ipsis edita
itèr hìc indicabimus.

n primis *Gothescalcus*, de cujus doctrina, vita
orte in præcedentibus Colloquiis multa dixi-
, scripsit duas *Confessiones*, sivè doctrinæ suæ
sitiones, quarum una brevior, altera multò
xior est. Scripsit etiam Epistolam ad *Ratra-*
n, obtulit *Rabano Mauro* Archiepiscopo Mo-
ino libellum *de Prædestinatione*, & contrà *Hinc-*
m Remensem Archiepiscopum composuit li-
n *de Trina Deitate*. Doctrinam *Gothescalci de*
estinatione, de libero arbitrio, & de voluntate Dei
sal-

ſalvandi homines datâ operâ impugnavit *Hincmaru*
Remenſis Archiepiſcopus ex nobili ortus Franco
rum familia, & Monachum primò profeſſus in Mo
naſterio Sancti *Dionyſii* propè Pariſios. Edidit con
trà Gotheſcalcum tres libros de *Prædeſtinatione &*
libero arbitrio, & alterum Volumen *de Prædeſtina*
tione. Scripſit etiam contrà eumdem, librum *de*
non Trina Deitate. Inſuper occaſione divortii *Lo*
tharii & *Theutbergę* Reginę librum compoſuit *Hin*
marus, complures etiam Epiſtolas, & aliquot Opu
ſcula, quæ omnia duos in Tomos diſtributa *Jaco*
bus Sirmondus Pariſiis anno MDCXLV. publicâ luce
donavit, nullumque in iis eſſe ait, quod utilitat
ſua careat, & in quo præſtans Authoris judiciu
cum ſcientiæ copia non eluceat. Quinque alia eju
dem Hincmari Remenſis Archiepiſcopi Opuſcul
adhùc inedita, & *Hincmarum* Laudunenſem Epiſco
pum ipſius nepotem ſpectantia unà cum Concili
Duziacenſi Pariſiis anno MDCXLVIII. edidit, ſuiſ
que Notis illuſtravit *Ludovicus Cellotius*. Hincma
ri Vitam ſcripſit *Flodoardus* libro tertio Remenſiu
Epiſcoporum, à quo, ob Canonum peritiam
Theologiæ ſcientiam plurimùm commendatur.
multa, quæ *Hincmarus* Remenſis Archiepiſcop
non ſolùm adversùs Gotheſcalcum Monachum, ſe
etiam contrà nepotem ſuum *Hincmarum* Laudune
ſem Epiſcopum, & *Rothadum* Sueſſionenſem Ant
ſtitem parùm humanitèr geſſit, apertè probant, eu
in plerisque haud rectè inceſſiſſe, & ambitionis ç
abreptum ſæpiùs quæ ſua erant quæſiiſſe, non q
Jeſu Chriſti.

Amolo primùm Eccleſię Lugdunenſis Diacon
poſteà Agobardo ejusdem Eccleſiæ Archiepiſco
ſi

essit. A' partibus Hincmari Remensis Archie-
opi adversùs Gothescalcum stetit, & gravissi-
n ad illum Monachum dedit Epistolam, quâ
vehementèr adhortatur ut ad saniorem men-
redeat. Hanc *Amolonis* Lugdunensis Archie-
opi ad Gothescalcum Epistolam, quam primus
cem extulit *Sirmondus*, exhibet unà cum aliis
dem Archiepiscopi scriptis *de Gratia & Prœde-
tione* Vir Clarissimus *Mauguinus* Tomo secun-
Vindiciarum Prædestinationis & gratiæ. Scri-
idem *Amolo* eruditam Epistolam ad *Theobal-*
Episcopum Lingonensem, qui eum consuluerat
eliquiis incertis, nec probatis, quas quidam Mo-
i vagi quasi ex Urbe Româ allatas Divione in
ica *Sancti Benigni* deposuerant. Respondit
lo, ejusmodi Ossa, quæ illi Monachi (*quos vi-
r nequam homunculos* appellat) asportaverant;
uæ nullâ auctoritate nescio cujus Sancti esse
bantur, omninò de loco celebri & de Ecclesia
ollenda, atque in secreto loco apto & mundo
paucorum conscientia esse sepelienda, ne rudi-
populis occasio erroris & superstitionis existe-
. Addit insupèr, se aliquotiès vidisse, homun-
s & mulierculas, quæ coram *Agobardo* decesso-
o dæmoniacas se esse simulabant, sed cum plu-
s verberibus distringerentur, confestim de mi-
ma simulatione confessas & necessitates atque
tates suas, quibus supplendis talia ostentave-
, publicè exponentes; ab omni invasione dœ-
iaca liberas, ut reverà erat, apparuisse. Cer-
hoc non minùs salutari, quàm efficaci verbe-
remedio, in præsentia uterentur hi, quibus hos
us de medio tollere ex officio incumbit, non
tot

tot profectò viderentur etiamnùm mulierculæ,quę ut faciliùs pecuniam à simplicibus obtinere possint sese in Ecclesiis horrendis clamoribus, & insolit corporis,omniumq; membrorum agitatione dęmo niacas mentiuntur. Liber *contrà Judæos*,quem Pa ter *Chiffletius* sub *Rabani Mauri* Archiepiscopi Mo guntini nomine publicavit, est genuinus *Amoloni* Archiepiscopi Lugdunensis fœtus, tùm quia hun librum *Trithemius* disertè ei tribuit; tùm etiam quia in quibusdam MSS. Codicibus extat hic libe Amolonis nomine inscriptus.

Remigius Sacri Palatii *Lotharii* Imperatoris pri mùm Archicapellanus, dein *Amolonis* in Sede Lug dunensi successor, doctrinæ Sancti Augustini *de Gratia & Prædestinatione* fuit egregius assertor a defensor, ad quam tuendam scripsit nomine Eccle siæ Lugdunensis librum *de tribus Epistolis*, cui alte rum adjunxit instàr Appendicis sub hoc titulo: *Ab solutio cujusdam Quæstionis de generali per Adam da mnatione, & speciali per Christum ex eadem ereptio ne Electorum*. Edidit etiam Sanctus *Remigius* li brum *de tenenda Scripturæ veritate, & SS. Orthodo xorumPatrum auctoritate fidelitèr sectanda*.Habentu tria Opuscula pro defensione doctrinæ Sancti Au gustini à Sancto *Remigio* elaborata apud Clarissi mum *Gilbertum Mauguinum* part.2. Tomo 1. libı *Vindiciarum Prædestinationis & Gratiæ*.

Florus Ecclesiæ Lugdunensis Diaconus, vulg *Magister* appellatus, doctrinæ itidem Sancti Aug stini de Gratia & Prædestinatione fuit acerrim propugnator. Eam ob rem multas propositione ex libro à *Joanne Scoto Erigena* contrà *Gothescalcu* scripto excerptas atque virulentamPelagii & Juli

redolentes doctrinam, nomine Ecclesiæ Lugdunensis edito libro confutavit, ibidemque Prædestinatianam hæresim, quam nonnulli discipulis Sancti Augustini perperàm affingebant, fictitiam esse certè asserit. Hunc *Flori* librum adversùs *Joannem Scotum Erigenam* de præscientia, Prædestinatione, & libero arbitrio scriptum Clarissimus Præses *Gilbertus Mauguinus* ex MS. Codice Corbejensi edidit cum aliis Operibus Auctorum, qui nono Ecclesiæ sæculo de Gratia & Prædestinatione scripserunt. Composuit etiam *Florus* Martyrologium, quod sub nomine Venerabilis *Bedæ* inter ejus Opera legebatur, antequàm *Bollandus* initio Tomi secundi Sanctorum mensis Martii ea, quæ *Flori* sunt, minori charactere distinxisset ab his, quæ ad *Bedæ* Martyrologium pertinent. Dubitarunt nonnulli, an Collectaneum *in omnes Sancti Pauli Epistolas* Floro Ecclesiæ Lugdunensis Diacono esset tribuendum? At doctissimus *Mabillonius* in Disquisitione singulari Tomo I. Veterum Analectorum omnem prorsùs removet dubitationem, pluribusque probat, *Collectaneum* sub nomine *Bedæ* hactenùs vulgatum *Floro* Ecclesiæ Lugdunensis Diacono esse adjudicandum. Plura de *Floro* legesis apud eruditum *Baluzium*, qui initio Operum Agobardi, quæ evulgavit, Elogia *Flori* ex variis auctoribus collegit; & apud *Casimirum Oudinum* in supplemento *de Scriptoribus Ecclesiasticis*, ubi de *Flori* Operibus accuratè disserit.

Lupus Servatus Ordinis Sancti Benedicti Monachus, & posteà Abbas Ferrariensis doctrinam Sancti Augustini de Gratia & Prędestinatione pro aris & focis tutatus est. Ille quippè à Carolo Calvo

Francorum Rege requiſitus, quid de tribus iſti
Quæſtionibus, videlicèt de *Prædeſtinatione*, *de libe*
ro arbitrio, ac *de Redemptione Sanguinis Chriſti* ſen
tiret? Quidquid in divinis litteris didicerat & i
Sanctorum Patrum Operibus invenerat, ejus Maje
ſtati ſtrictim, ut ipſemet teſtatur in Epiſtola a
eumdem Regem, aperuit; librumque eâ de causa
compoſuit, cui titulus eſt: *de tribus Quæſtionibus*
Eodem tempore idem *Lupus* alium librum de iis
dem tribus Quæſtionibus ad *Carolum Calvum* ſcri
pſit atque *Collectaneum* edidit, quo Sanctorum Pa
trum teſtimonia *de gemina Prædeſtinatione*, *de libe*
ro arbitrio & *de Sanguine Chriſti*, quo pacto ſcilicè
pro omnibus ſit effuſus, ſedulò complexus eſt. Ne
gat quidem in iſtis Opuſculis *Lupus Servatus*, Chri
ſtum mortuum eſſe pro omnibus omninò homini
bus, ſed id negavit in ſenſu Catholico, voluitque
dumtaxàt Chriſtum non eſſe mortuum pro omni
bus hominibus, ità ut beneficium mortis ejus atqu
fructus in omnes æquè derivetur. Nunquam tame
negat, ſed potiùs docet, Chriſtum pro totius Mu
di peccatis Sanguinem ſuum, qui in ſe habet ut om
nibus proſit, obtuliſſe, atque quantùm ad illam pre
tii & voluntatis erga omnium ſalutem ſincerè affe
ctæ ſufficientiam tàm eſſe mortuum Chriſtum pr
omnibus, quàm omnes in Adamo mortui ſunt
Hanc eſſe veram & genuinam *Lupi Servati* Abbat
Ferrarienſis mentem diſertè oſtendit *Natalis Al*
xander Diſſertatione v. in Hiſtoriam ſæculorum I
& decimi.

Lupi Servati Abbatis Ferrarienſis pro defenſio
ne doctrinæ Sancti Auguſtini de Gratia & Præd
ſtinatione veſtigia preſſit *Prudentius* Epiſcopus Tr
cen

nsis. Is siquidem librum scripsit contrà venena-m *Joannis Scoti Erigenæ* doctrinam ex *Pelagio* & *uliano* haustam, Antidotumque confecit è Sancto-m Patrum sententiis, *Hieronymi* præcipuè, *Au-stini, Fulgentii*, & *Gregorii*. Negat etiam *Pruden-us* in hocce libro in Deo voluntatem salvandi om-s homines, sed de voluntate absolutâ, & conse-iente, ut Theologi vocant, non de conditionata antecedente in sensu Thomistico acceptâ intelli-endus est. Demùm, totius Operis sui recapitula-onem subjicit *Prudentius* continentem LXXVII. *oannis Scoti Erigenæ* propositiones cum brevissi-is Responsionibus ad utilitatem eorum, qui to-m librum non legerant, & ad eorum, qui lege-nt, juvandam memoriam. Hi sunt in summa ce-briores Scriptores, qui in Controversia nono Ec-esiæ sæculo occasione doctrinæ Gothescalci de emina Prædestinatione, de libero arbitrio, & de oluntate Dei salvandi homines excitatâ Ecclesiam ariis editis Scriptionibus illustrarunt.

D. Gallorum sententiam in Controversia de ultu Imaginum nono Ecclesiæ sæculo apud ipsos xcitatâ sat dilucidè in præcedenti Colloquio expo-isti, sed de Scriptoribus Ecclesiasticis, qui ad hanc xplanandam Controversiam, Cultumque Sancta-im Imaginum vindicandum libros ediderunt, ni-il hactenùs dixisti.

M. Tres insignes Scriptores Galli contrà *Clau-ium* Taurinensem Episcopum, qui nono Ecclesiæ æculo Imaginum cultum impugnavit, libros con-cripserunt, videlicèt *Agobardus* Archiepiscopus ugdunensis, *Jonas* Aurelianensis Antistes, & *Dun-galus* Monachus, de quibus pauca hìc dicere necesse

 est.

est. In primis, *Agobardus*, qui multa ingenii & eruditionis suæ monumenta reliquit, librum edidit, in quo damnat quidem superstitionem quorumdam, qui picturis & Imaginibus Sanctorum adorationis obsequium deferendum esse putabant, adstruit tamen contrà *Claudium* Taurinensem Episcopum Sanctorum Imaginibus cultum aliquem congruum & religiosum esse exhibendum, sicut apertè evincit noster *Natalis Alexander* Dissertatione VI. in Historiam sæculi VIII. parag. XIII. contrà Dallæum, aliosque recentiores Iconomachos, qui *Agobardi* auctoritate contrà cultum Sanctarum Imaginum perperàm abutuntur. Opera *Agobardi* cùm adhùc inedita, & in quadam taberna alicujus Lugdunensis Bibliopolæ delitescentia offendisset *Papyrius Massonus*, ea in lucem emisit Parisiis anno MDCV. Sed, cùm in his edendis nimiâ libertate usus esset, eadem *Agobardi* Opera ex eodem Codice MS. castigatiùs recensita publicâ luce donavit eruditus *Stephanus Baluzius* Notisque illustravit Parisiis anno MDCLXVI. quæ Editio pulcherrima est & accuratissima.

Jonas Aurelianensis Episcopus jussu *Ludovici Pii* Imperatoris tres libros Apologeticos scripsit adversùs *Claudium* Taurinensem Episcopum pro defensione venerationis Imaginum & cultus S. Crucis, qui in Bibliothecis Patrum editi sunt. *Dallæus* sectæ Calvinianæ Pseudo-Minister, aliique Heterodoxi *Jonam* contrà cultum Imaginum in suas partes obtorto, ut ajunt, collo trahere moliuntur, sed quàm falsò illius patrocinio glorientur, liquidò ostendit noster *Natalis Alexander* loco mox à me laudato, veramque *Jonæ* Aurelianensis Episcopi mentem faci-

:ilè perſpectam habebis, ſi ſemel in memoriam am revoces ea, quæ in ſuperiori Colloquio diximus ad explanandam doctrinam, quæ circà cultum aginum nono Eccleſiæ ſæculo apud Gallos obtibat.

Cum *Jona* Aurelianenſi Epiſcopo conſentit *ngalus* recluſus Monaſterii Sandionyſiani in agro riſienſi, cujus liber pro defenſione cultus Imagi-m contrà *Claudium* Taurinenſem Epiſcopum Hæ:icum Iconoclaſtam à *Papyrio Maſſono* primùm itus eſt. In hoc libro *Dungalus* Crucem Domi- & ejus, Sanctorumque Imagines, ac ſacras Re-uias *congruo, fideli & religioſo cultu laudare, dili-re, ac venerari* debere Chriſtianos probat, & hæ:icum illum Antiſtitem luculentiſſimis Sancto-n Patrum teſtimoniis oppugnat. Qua in re val- mirari ſubit, quâ fronte *Dallæus*, aliique Hete-doxi authoritate *Dungali* contrà Imaginum cul-n abuti audeant, cùm potiùs illorum errorem ertè confodiat, ſicut datâ operâ evincit *Natalis exander* Diſſertatione VI. in Hiſtoriam ſæcul. VIII. rag. XIV.

Præter memoratos hactenùs Scriptores, quos dirimendis Controverſiis in Galliis nono Eccle- ſæculo excitatis floruiſſe diximus, nonnulli alii iterunt Scriptores Eccleſiaſtici, qui doctrinâ & tate Gallias eodem ſæculo illuſtrarunt. *Theofus*, quem alii Italum, alii Hiſpanum fuiſſe pu-t, à Carolo Magno in Gallias accitus & Aure-nenſi Epiſcopatu donatus ſcripſit librum de *Ore Baptiſmi* ad *Magnum* Senonenſem Archiepiſco-m; librum *Teſtimoniorum de Spiritu Sancto* ad *Caum Magnum*, in quo Sanctorum Patrum teſtimo-

niis probat, Spiritum Sanctum à Patre & Filio pro cedere. Scripsit insupèr *Capitula* ad Presbyteros suæ Diœceseos, quibus ipsos docet, quo pacto cre ditam sibi plebem instituere, & ejus in vita Chri stiana profectum curare ac promovere debeant Varia etiam composuit carmina, quorum nonnulla antehàc inedita vulgavit *Mabillonius* Tomo I. Vete rum Analectorum. *Herardus* Turonensis Episcopu ad restaurandam collapsam Ecclesiæ disciplinam Presbyteris suis anno DCCCLVIII. in Synodo con gregatis Capitula CXL. ex corpore Sanctorum Cano num excerpta tradidit, quę extant inter *Baluzii* Ca pitularia Tomo II. *Walterius* Aurelianensis Epi scopus Capitula quædam suæ Diœceseos Presbyte ris in Synodo apud Bullensem fundum habitâ præ scripsit, quæ extant tomo VIII. Conciliorum Edi tionis Labbeanæ cum Notis *Cellotii* Societatis Jesu eaque cum Caroli Magni Imperatoris Capitulari bus, & cum Capitulis *Theodulfi* Aurelianensis, & *He rardi* Turonensis magna ex parte conveniunt *Æneas* sacri Palatii Notarius & posteà Parisiensi Episcopus librum scripsit *adversùs objectiones Græ corum*, quem *Lucas Dacherius* edidit tomo VII. Spi cilegii. *Theganus* Amalarii, & Hettii Episcoporum Trevirensium Chorepiscopus & suffraganeus scri psit, teste *Walafrido Strabone*, Annales de gestis Lu dovici Imperatoris, quos unà cum Vvalafridi Præ fatione primùm *Petrus Pithæus*, deindè *Andrea Duchesnius* inter Scriptores Francicos ediderunt Thegano Suppares fuerunt *Eginhardus*, & *Nithar dus*, quorum primus in Regia aula *Caroli Magni* versatus, mortua, quam duxerat, uxore *Imma* ge nere & virtute illustri, Regulam Sancti Benedicti

pro

ſſus in multis Monaſteriis Abbas fuit, ſcripſitque tam Caroli Magni Imperatoris. Circumferunr etiam ſub ejusdem *Eginhardi* nomine *Annales ancorum* ab anno Chriſti DCCXLI. uſque ad anm DCCCXXVIII. quos tamen ab Eginhardo edis fuiſſe certò affirmare non audeo, cùm hac de peritos inter Criticos necdùm conveniat. *Anas* ſiquidem *Duſchenius* tomo II. *Collectionis Hiriæ Francorum* hos Annales *Eginhardo* ut vero & itimo parenti vindicat, aitque ſtylum illius Aniſtæ tàm genuinè cum Vita *Caroli Magni* Imperoris, cujus Auctor eſt *Eginhardus*, convenire, *ut umque librum ab uno & eodem auctore ſcilicèt nhardo fuiſſe conſcriptum quivis poſſit agnoſcere*. Sitentiam ſuam *Ducheſnius* Lambecio, Natali Alendro, aliisque viris eruditis perſuaſit. At *Caro- Cointius* in Annalibus Eccleſiæ Francorum ad num DCCLXXIV. contendit, horum Annalium aurem non eſſe *Eginhardum*, ſed Monachum Lauhamenſem, & hac de cauſa prædictos Francorum nales nunquàm ſub Eginhardi nomine laudat, eos ſemper appellat *Laureſhamenſes*. In re igitàm dubia, cùm ipſe ariolari nolim, ejusmodi nales ab incerto auctore prodiiſſe probabilius ico. Alia Opera, quæ edidit *Eginhardus*, accurapercenſet *Labbeus* in Diſſertatione *de Scriptori- Eccleſiaſticis*. Nithardus Ordinis Sancti Beneti Monaſterii Centulenſis Abbas, teſte *Hariulfo* Chronico Centulenſi, ſcripſit quatuor libros de ſenſione filiorum Ludovici Pii Imperatoris ad num uſque DCCCXLIII. jubente *Carolo Calvo* Franrum Rege, cui & illud Opus nuncupavit. Editi t quatuor iſti libri ab *Andrea Ducheſnio* tom. II.

Scriptorum Histor. Francorum. His clarissimis Scriptoribus, qui nono sæculo in Galliis floruerunt, jure ac merito adjungere debemus *Halitgerum* Episcopum Cameracensem & Atrebatensem, *Adonem* Viennensem Archiepiscopum, *Isaacum* Lingonensem Antistitem, & *Freculphum* Luxoviensem in Provincia Rotomagensi Episcopum. Scripsit *Halitgerus* Opus *de vitiis & virtutibus, Remediis peccatorum, & ordine vel judiciis pœnitentiæ sex libris absolutum*. Horum sex librorum priores quinque jàm ediderat *Henricus Canisius* tomo I. antiq. lect. ex MS. Codice Bibliothecæ Monasterii Sancti *Galli*; sextum verò librum, qui nihil aliud est, quàm Ecclesiæ Romanæ *Liber Pœnitentialis*, edidit *Hugo Menardus* Benedictinus Congregationis Sancti Mauri in Notis ad Sancti Gregorii Magni Sacramentarium. *Ado* Ordinis Sancti Benedicti in Cœnobio Ferrariensi Monachus, sicut demonstrat *Mabillonius* parte II. sæculi IV. Benedictini, & posteà Viennensis in Galliis Episcopus, Martyrologium condidit, quod unà cum veteri Martyrologio Romano publici juris fecit *Rosweidus* Societatis Jesu. Edidit etiam idem *Ado* Chronicon ab exordio Mundi ad annum usque Christi DCCCLXXIV. quod posteà ab alio auctore fuit continuatum. Scripsit quoque Vitam Sancti *Desiderii* Viennensis Episcopi, quæ ab *Henrico Canisio* tomo VI. antiq. lect. edita est, & Vitam Sancti *Theuderii* Abbatis Viennensis, quæ in Appendice sæculi I. Benedictini inserta est. *Isaac* Lingonensis Episcopus *Collectionem Canonum* adornavit ex Decretis Synodorum, quæ à Sancto *Bonifacio* Moguntino Episcopo Sedis Apostolicæ per Germaniam & Gallias Legato fuerunt congrega-

tæ.

& ex Capitularibus Regum Francorum. Hanc
ıonum Collectionem primus in lucem edidit
mondus tomo III. Concil. Galliæ. Ejusdem
ım *Isaaci* Lingonensis Epistolam *de Canone Missæ*
dit *Lucas Dacherius* tomo I. *Spicilegii*. Deni-
Freculphus Monachus primùm Fuldensis Ordi-
Sancti Benedicti, & posteà Luxoviensis in Pro-
:ia Rotomagensi Episcopus scripsit Chronicon
.undi exordio usque ad annum DC. in duas partes
:ributum. Primam partem, quæ septem libris
ıstat, ad Christum usque produxit, & *Elizachari*
bati dicavit. Alteram partem, quæ à Christo
ue ad annum circitèr sexcentesimum protendi-
, in quinque libros partitus est, eosque *Judithæ*
gustæ Ludovici Pii Imperatoris conjugi & *Caro-*
alvi Matri nuncupavit.

D. Hi sunt igitur omnes Scriptores, qui nono
:lesiæ sæculo in Galliis floruerunt?

M. Sunt & nonnulli alii doctrinâ & pietate il-
:res, qui Monasticam vitam professi eruditis suis
eribus de Ecclesia & de Monastica disciplina in
lliis nono sæculo optimè meriti sunt. Primas
er illos tenet Sanctus *Benedictus* in Septimania
:us, & Abbas Monasterii *Anianensis* ità denomi-
:i à rivo *Aniana*, ubi Sanctus Benedictus cellam
mùm erexit, ac post aliquot annos Monasterium
ianense ab eodem rivo sic appellatum, & Sancto
vatori dicatum ædificavit. Disciplinam Mona-
:am, quam in suo Monasterio Anianensi instituit,
varia Galliæ ac Germaniæ Cœnobia posteà felici-
propagavit, ut in *Gellonense* à S. *Vvillelmo* comi-
:xcitatum; in *Mosciacense* in Biturigibus ab *Egone*
mite conditum; in *Indense*, aliaque non pauca.

Ad

Ad restaurandam collapsam vitæ Monasticæ disciplinam Sanctus ille Abbas aliquos edidit libros, quorum unus inscribitur: *Codex Regularum*, quem *Lucas Holstenius* Vaticanæ Bibliothecæ Præfectus ex veteri MS. Codice Coloniensi à *Fabio Chigio* tùm temporis in Germania Nuncio Apostolico, & posteà Romano Pontifice Alexandro VII. dicto descriptum publicavit anno MDCLXI. Alter liber hunc habet titulum: *Concordia Regularum*, in quo libro extant Regulæ omninò sex ac viginti, quæ cum Regula Benedictina conferuntur ac conciliantur. Hanc *Regularum Concordiam* cum Regula Benedictina *Hugo Menardus* è Bibliotheca Floriacensi erutam evulgavit Parisiis anno MDCXXXVIII. Præter hosce duos libros, composuit etiam *Benedictus* Anianensis Abbas librum, qui continet Homilias & sermones Paræneticos Sanctorum Patrum ad instructionem Monachorum scriptos vel habitos, quem librum mox citatus *Lucas Holstenius* edidit instàr Appendicis ad *Codicem Regularum*. Auctor quoque censetur Sanctus *Benedictus* Anianensis Abbas *Capitulorum*, quæ pro Monasteriorum bono regimine in Concilio Aquisgranensi anno DCCCXVII. constituta sunt, idque *Ardo* cognomento *Smaragdus* in Vita, quam descripsit, Sancti Benedicti Anianensis Abbatis manifestè insinuat. Denique, postquam Sanctus ille Abbas non tantùm Regularem disciplinam, sed etiam litterarum studia in ordine suo redintegrasset, obiit, teste jam citato *Ardone Smaragdo*, tertiò Idus Februarii anni DCCCXXI. in Monasterio Indensi, quod ipsi *Ludovicus Pius* Imperator propè Aquisgranum construxerat, ut ejus consiliis ad disciplinam Ordinis Benedictini restaurandam faciliùs

ute-

retur. Colitur Sanctus *Benedictus* Anianensis
bas die XI. Februarii, ut videre est apud *Mabil-*
ium parte I. sæculi IV. Benedictini, & apud *Bol-*
dum ad diem XII. mensis Februarii, ubi uterque
s Vitam ab *Ardone Smaragdo* tanti viri discipulo
lensium Monachorum efflagitatu lucubratam
ibet, Notisque illustrat. Sancto Benedicto Ab-
e Anianensi doctrinâ ac pietate haud inferior
: *Hilduinus* Abbas Monasterii S. Dionysii propè
isios, qui, jussu *Ludovici Pii* Imperatoris, Vi-
n S. Dionysii Areopagitæ composuit cùm prosâ,
n carmine; quæ lucubrationes vulgò *Areopagi-*
a appellantur. Sed quæ de Dionysio Parisiorum
iscopo scripsit *Hilduinus*, graves nostro sæculo
er Viros eruditos controversias excitarunt, quo-
n benè multi existimant, in hoc peccasse Hildui-
n, quòd componens Vitam S. Dionysii Episcopi
isiensis, eum cum Sancto Dionysio Areopagita
nenienſi Episcopo malè confuderit. Hinc non
ltis abhinc annis varii libri de opinionibus *Hil-*
ni circà S. Dionysium Areopagitam ejusque
ipta à Viris doctissimis hac de controversia inter
discordibus in lucem emissi sunt, quorum hinc
lè argumenta si scire aveas, legesis Dissertatio-
n doctissimi Patris *Nicolai le Nourry* Benedictini
ngregationis S. Mauri Tomo I. *Apparatus ad*
liothecam Maximam Patrum.

Hilduino addi meritò debent tres alii Abbates,
i doctrinâ & pietate illustres nono Ecclesiæ sæcu-
in Galliis claruerunt, nimirùm *Smaragdus* Abbas
ncti Michaelis in Episcopatu Virdunensi; *Anse-*
us Abbas Luxoviensis & Fontanellensis, & *Regi-*
Abbas Monasterii Prumiensis. *Smaragdus* præ-
claris

claris virtutibus & libris in lucem editis Clarissimus fuit. Tria ab eo edita Opuscula memorat *Honorius* Augustodunensis Presbyter lib.4. *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, scilicèt *Commentarium in Euangelia & Epistolas* in Divinis Officijs per anni circulum legenda ex Sanctis Patribus collectum. *Diadema Monachorum* ex Sanctis Patribus contextum: & *Grammaticam Majorem*, seù Commentariorum in *Donatum* libros XIV. Adhæc, *Lucas Dacherius* Tomo V. Spicilegii aliud Smaragdi Opus edidit Capitibus XXII. distinctum, cui Titulus: *Via Regia*. De aliis *Smaragdi* Operibus legendus est *Mabillonius* Tomo II. Analect. ubi etiam accuratè observat, malè à *Labbeo* in Dissertatione *De Scriptoribus Ecclesiasticis*, & à nonnullis aliis Scriptoribus hunc *Smaragdum* confundi cum *Ardone* cognomento *Smaragdo*, qui, ut superiùs diximus, Vitam S. Benedicti Abbatis Anianensis descripsit.

Ansegisus quatuor edidit libros Capitularium tam Caroli Magni, quàm *Ludovici Pii* Imperatorum, quos tres sequuntur Appendices, de quibus fusè disserit *Carolus Cointius* in Annalibus Ecclesiæ Francorum ad annum DCCCXXVII. Sed quoniàm Ansegisus in hac Capitularium Collectione plurima *Caroli Magni* ac *Ludovici Pii* Capitularia prætermiserat, & à Constitutionibus Pippini, & Carlomanni, quarum usus frequens erat, referendis abstinuerat, *Benedictus Levita* Moguntinus hanc in se curam suscepit, & omnia Capitularia in unum collegit, atque in tres libros distribuit.

Regino Monasterii Prumiensis anno octingentesimo nonagesimo secundo Abbas electus, composuit duos Chronicorum libros ad annum Christi non-

gentesimum octavum productos, quos quidam
nymus Scriptor continuavit usque ad Otho-
II. qui imperare cæpit anno nongentesimo se-
gesimo tertio. Duos alios libros edidit *Re-*
De Ecclesiasticis Disciplinis & Religione Chri-
a, quos eruditus *Baluzius* publici juris fecit &
is illustravit.

Ab his illustribus Ordinis Sancti Benedicti Ab-
bus sejungi non debent aliqui ejusdem Ordinis
achi, qui doctrinâ & pietate in Galliis nono
esiæ sæculo floruerunt, quosque hìc brevitèr
care non pigebit. In Cœnobio Sancti *Germani*
ensis tres insignes extiterunt Monachi, scili-
Usuardus, *Aimonius*, & *Abbo*, quorum primus,
Usuardus imperante *Carolo Calvo* suum scripsit
yrologium, cujus antiquissimum exemplar Pa-
in Bibliotheca San-Germanensi etiamnùm as-
ri testatur Mabillonius in Præfatione partis II.
i IV. Benedictini. Martyrologio Usuardi au-
omana Ecclesia usa est ante recentius Roma-
, teste *Joanne Molano* in Præfatione ad Marty-
gium Usuardi. Quin, & in variis Galliarum
esiis adhùc Martyrologium Usuardi legitur.
nius scripsit duos libros *De Inventione &*
slatione Corporis Beati Vincentii Levitæ ac Mar-
ex Hispania ad Monasterium *Castri* in Diœcesi
gensi factâ. Libros insuper duos composuit *De*
culis Sancti Germani Episcopi Parisiensis: Librum
ranslatione Sanctorum Martyrum Georgii Mona-
Aurelii & Nataliæ, & libros duos *De eorum*
culis, quos Mabillonius inseruit sæculo IV. Be-
ctino. Hallucinantur nonnulli, qui hunc *Ai-*
um confundunt cum altero Aimonio Floria-
censi

censi Monacho, qui sæculo XI. vixit, ac libros quinque *De Gestis Francorum* scripsit. Qua de re legendus est *Labbeus* in Dissertatione De Scriptoribus Ecclesiasticis. *Abbo* edidit duos libros *De Obsidione Urbis Parisiensis* à Normannis anno octingentesimo octogesimo sexto factâ. Extant etiam sub ejusdem *Abbonis* nomine *Sermones V.* à Luca Dacherio primùm editi Tomo IX. Spicilegii. Confundi non debet iste *Abbo*, sicut Auberto Miræo & aliis nonnullis per errorem obrepsit, cum altero *Abbone* Floriacensi Abbate & Martyre, qui obiit initio undecimi sæculi seù anno millesimo quarto, ut ostendemus in nostris Colloquiis in Historiam undecimi Ecclesiæ sæculi. Denique, in Monasterio Corbejensi celebres fuerunt *Adhelardus*, & *Christianus Drutmarus*. Scripsit *Adhelardus* librum *De Ordine Palatii*. Præscripsit etiam Monachis Corbejensibus quædam statuta, quorum fragmenta *Lucas Dacherius* edidit Tomo IV. Spicilegii. Ejusdem *Adhelardi* quinquaginta duo Capita *De Admonitionibus in Congregatione*, idest summaria rerum, quæ Monachis inter concionandum inculcare solebat, edidit Mabillonius ad calcem part. I. sæculi IV. Benedictini. *Christianus Drutmarus*, græcè ac latinè peritus, sacrisque litteris eruditus, scripsit Commentarios in Euangelia *Matthæi*, *Joannis*, & *Lucæ*, sed Commentarii in Euangelium Matthæi adhùc integri perstant, Commentariorum verò in Euangel. *Joannis*, & *Lucæ* supersunt dumtaxàt fragmenta, quæ unà cum *Christiani Drutmari* Commentariis in Euangelium Matthæi extant Tomo XV. Editionis Bibliothecæ Patrum Lugdunensis. Denique in Monasterio Luxoviensi in Burgundia claruit *Angelomnus*

Stromata, seù Commentarios in IV. *libros Re-* , & in librum *Cantici Canticorum* ex veterum um scriptis contexuit. Extant Angelomi Ope- omo xv. Bibliothecæ Patrum.

D. Certè nunc video, Galliam nono Ecclesiæ lo, sicut in exordio hujusce Colloquii me sa- tèr præmonuisti, præ cæteris aliis Nationibus s illustribus abundasse. Percurramus modò, si et, alios insignes Scriptores, qui in Italia, Ger- ia, Hispania, & Anglia nono Ecclesiæ sæculo rinâ & pietate floruerunt.

M. Tres potissimùm in Italia nono Ecclesiæ lo celebres fuerunt Scriptores, nimirùm *Ana- s*, *Guillelmus*, & *Joannes* Diaconus. Primus, *Anastasius* fuit Abbas Romanus, S.R.E. Biblio- arius, in divinis Scripturis eruditus, in sæcu- us litteris nobilitèr doctus, græco & latino ùm peritus eloquio. Historiam de Gestis Ro- orum Pontificum composuit, quam in *Nico-* Pontifice Maximo terminavit, ut testatur *brius* in Notis in Platinam ad Nicolaum I. ubi habet: *ad hunc usque Nicolaum Romanorum ificum Vitas, quæ adhùc apud me sunt, scripsit stasius Monachus S.R.E. Bibliothecarius. Quæ se- tur consignavit Guillelmus quidam alter Biblio- arius, quæ in libro, qui sub Damasi nomine cir- fertur, extant.* Multa insuper Græcorum Vo- ina latinè reddidit Anastasius. Historiam Ec- asticam ex Chronologia Tripartita Sancti *Ni- ori* Constantinopolitani, *Georgii Syncelli*, & *phanis* latinè interpretatus est. *Collectanea* n contexuit, seù varias Epistolas & Relationes oriam Monothelitarum spectantes collegit, quas *Sir-*

Sirmondus in lucem emisit Parisiis anno MDCXX. Vitam quoque Sancti *Demetrii* Martyris ab eodem Anastasio è Græco latinè redditam inseruit *Mabillonius* Tomo I. Analect. pag. 65. Fatentur nunc omnes periti Critici, erraſſe *Vossium*, virum alioqui doctiſſimum, dùm lib. 2. de Script. Lat. cap. xxxv hunc Anastasium Bibliothecarium confudit cum *Anastasio* Presbytero Cardinali Sancti Marcelli, & Gregorii IV. Papæ Bibliothecario, qui à Leone IV in Synodo Romana exauctoratus eſt, eo quòd, contrà Sacros Canones, Eccleſiam ſuam quinquenni deſeruiſſet.

Guillelmus S. R. E. itidem Bibliothecarius scripsit Vitas Romanorum Pontificum à Nicolao I. Papa, in quo, ut mox diximus, desiit Anastasius usque ad *Stephanum VI.* quem alii appellant *V.* Descripsit itaque Vitas *Hadriani II. Joannis VIII. Marini*, & *Hadriani III.* Extant hæ Pontificum Romanorum Vitæ à *Guillelmo* exaratæ unà cum aliis præcedentium Romanorum Pontificum Vitis ab *Anastasio* descriptis simul collectæ & editæ Parisiis anno MDCXLIX atque in Conciliorum Editione insertæ. Aſſerit quidem *Baronius*, has Romanorum Pontificum Vitas, quæ Nicolai primi Papæ vitam sequuntur, non *Guillelmo*, sed *Anastasio* eſſe adſcribendas. Verùm, hæc Baronii opinio falsi convincitur ex citato teſtimonio *Onuphrii* has Vitas *Guillelmo* afferentis, & cui Viri docti fidem adhibendam eſſe affirmant, eò quòd verosimile non ſit, *Onuphrium* hæc litteris prodidiſſe, niſi ex fide alicujus manuſcripti Codicis, quem penès ſe habuit.

Joannes S. R. E. Diaconus & Anastasii Bibliothecarii familiaris ſcripſit Vitam Sancti Gregorii M

gni Pontificis Romani quatuor libris compre-
ısam, quam Joanni VIII. Papæ nuncupavit. Ex-
hæc Vita apud *Surium* ad diem XII. mensis Mar-
, & in fronte Veterum Operum S.Gregorii Ma-
Editionum, sed in postrema & castigatissima
itione Operum Sanctissimi illius Pontificis à
. Benedictinis Congreg. S.Mauri adornatâ, hæc
a S. Gregorii Magni à Joanne Diacono concin-
a legitur in prima parte Tomi quarti.

Inter Scriptores Germanos, qui nonum Eccle-
sæculum eruditione & pietate nobilitarunt, qua-
r præcipuè numerantur, videlicèt *Anscharius*,
lafridus Strabo, *Haymo*, & *Hatto*. Primus, seù
scharius Monachus & posteà Hammaburgensis
Bremensis Episcopus, de quo sub finem Colloquii
ni in Historiam hujus seculi noni Sermonem ha-
mus, scripsit Vitam Sancti *Willibadi* Bremensis
scopi libris duobus comprehensam, quæ extat
ıd Mabillonium parte II. sæculi IV. Benedictini.
ipsit etiam Epistolas plures, quæ perierunt, sal-
ı publicam necdùm lucem adspexerunt.

Walafridus Strabo è Monacho S.Galli factus Au-
Divitis Abbas librum edidit *De Rebus Ecclesia-
is*, ubi apertè capite octavo contrà Iconoma-
s probat, cultum religiosum, honestum ac mo-
atum Sanctorum Imaginibus esse exhibendum,
ıt disertè contrà *Dallæum* evincit noster *Natalis
exander* Dissertatione VI. in Hist. sæcul.VIII. Præ-
hunc *De Rebus Ecclesiasticis* librum, alia Opera
dit *Vvalafridus Strabo*, de quibus legendus est
bbeus in Dissertatione *De Scriptoribus Ecclesiasti-*
, & *Casimirus Oudinus* in Supplemento Script.Ec-
l. Auctor etiam est Vvalafridus Strabo *Glossæ*

Ordinariæ in Scripturam Sacram, quam ex aliorum Interpretum, ac præſertim *Rabani* præceptoris ſui Commentariis ſtudiosè collegit. Hinc malè *Trithemius*, & qui eum ſecuti ſunt; *Vvalafridum Strabonem* Augiæ Abbatem diſtinxerunt à *Strabone* Monacho Fuldenſi, quem *Gloſſæ Ordinariæ* Scriptorem exiſtimant, cùm tamen *Vvalafridus* Augiæ Abbas, & *Strabo* Fuldenſis Monachus idem omninò Scriptor ſit. Qui error indè fortaſſis natus videtur, quòd *Vvalafridus* Augiæ Abbas in Monaſterio Fuldenſi ſub Rabano Mauro ſacris litteris operam navaverit.

Haymo primùm Monachus Fuldenſis, Dein Epiſcopus Halberſtadienſis Commentarios in multos Scripturæ Sacræ libros edidit, *Epitomen* quoque Hiſtoriæ Sacræ, & libros ſex *De amore Cœleſtis Patriæ*; Tractatum de Corpore & Sanguine Domini ab eodem *Haymone* compoſitum *Lucas Dacherius* inſeruit Tomo XII. Spicilegii.

Hatto, vel *Hayto* Monaſterii Augiæ Majoris Abbas & tandem Epiſcopus Baſileenſis ſcripſit *Capitulare* complectens Canones XXV. quibus Presbyteris ſuæ Diœceſeos præſcribit modum piè & juſtè regendi plebem ipſis commiſſam. Extat iſtud *Hattonis*, ſeù *Haytonis* Capitulare apud *Dacherium* Tomo VI. Spicilegii.

Hiſpania nono Eccleſiæ ſæculo tres protulit Scriptores, quorum duo, ſcilicèt Sanctus *Eulogius* Cordubenſis Presbyter & Martyr, & *Alvarus* Eccleſiam pietate & eruditione illuſtrarunt; tertius verò, ſeù *Claudius*, qui fuit poſteà Taurinenſis Epiſcopus, Iconoclaſtarum Hæreſim poſtliminiò revocavit. Sanctus *Eulogius*, quem ſtudio, non pro

feſſio

one Monachum fuisse contrà nonnullos ostendit
billonius, cùm grassante in Hispania Saraceno-
n procellâ, magna Christianorum & præcipuè
nachorum strages edita fuisset, composuit *Docu-*
tum Martyriale uno libro comprehensum cum
stola ad *Vvillesindum* Episcopum Pampilonen-
, in qua Serasiensium, & Legeriensium Mona-
rum mores egregiè commendat. Tandem ipse
Christo Martyrium passus est anno DCCCLIX.
s Vitam descripsit *Alvarus* Cordubensis, quem
Sancti *Eulogii* fratrem, alii ejus dumtaxàt ami-
n intimum & gestorum conscium fuisse affir-
nt. Hanc Vitam Sancti Eulogii ab *Alvaro* de-
ptam refert *Bollandus* ad diem XI. mensis Mar-
quâ Martyrii palmam adeptus ad Cœlestem pa-
m evolavit S. *Eulogius*.
Claudius Natione non Hibernus, ut malè visum
Usserio, sed Hispanus, scripsit Commentarios
Genesim & in Exodum. Commentatus est etiam
ngelium Matthæi, cujus expositionem doctissi-
s *Mabillonius* Tomo I. Analect. asserit se repe-
in Bibliotheca Cathedralis Ecclesiæ Laudunen-
Disserit ibidem Mabillonius de aliis ejusdem
dii Taurinensis Operibus, ex quibus sola Ex-
tio in Epistolam ad Galatas typis vulgata est
ibliotheca Patrum. Scripsit etiam idem *Clau-*
Taurinensis Episcopus contrà cultum qui exhi-
ır Sanctis Imaginibus, extinctamque Iconoma-
rum Hæresim denuò excitavit. Quam ob rem
as Aurelianensis Episcopus, & *Dungalus* Cœno-
San-Dionysiani Monachus jussu *Ludovici Pii* Im-
atoris, ut jam observavimus, eruditos libros
trà illum conscripserunt, & errorem ab eo re-

coctum penitùs profligarunt. De Operibus *Claudi* Taurinensis Episcopi Hæretici legendi sunt, præter *Mabillonium* jam citatum, *Labbeus* in Dissertatione De Scriptoribus Ecclesiasticis, & *Casimirus Oudinus* in Supplemento Script. Eccles.

Anglia nono Ecclesię sæculo tres Scriptores dedit *Alfredum*, *Asserum*, & *Joannem Scotum Erigenam*. Alfredus Angliæ Rex in maximis occupationum fluctibus non solùm liberalium disciplinarum studia non intermisit, sed omnes conatus ad litteras in Anglia restituendas convertit. Plures libros è lingua Latina in Saxonicam vertit, inter quos reperitur Historia Venerabilis *Bedæ* De Gente Anglorum, quæ Cantabrigiæ non parvo Historicæ Anglicæ bono fuit sæculo proximè elapso edita. *Asserus* in Aula *Alfredi* Angliæ Regis aliquandiù versatus, & ab eo Episcopatu Schireburgensi donatu scripsit Historiam *De Rebus gestis Alfredi Regis*, qu una cum aliis Angliæ Historicis prodiit Francofurti anno MDCII. Annales etiam Britannię, Homilias aliaque plura Opera edidisse *Asserum* testatur *Joannes Balæus* in suis Centuriis *De Scriptoribus Britannicis*. Postremò, *Joannes Scotus Erigena* scrips libros quinque *De Naturis* multis novellis opinionbus infartos, qui Oxonii non multos abhinc anno typis excusi sunt; composuit etiam librum *De Corpore & Sanguinę Domini*, in quo *Berengarii*, Sacramentariorum nostri temporis Hæresim pr formavit, aliosque edidit libros, quos *Casimir Oudinus* in Supplemento *De Scriptoribus Ecclesias cis* accuratè percenset. Nonnulli post Baronium confundunt hunc Joannem Scotum Erigenam cu *Joanne* Æthelingiæ in Anglia Abbate. Sed in h

op

pidò falluntur. At enim *Joannes* Æthelingiæ
bbas non erat genere Scotus, ſed Germano-Saxo,
ut luculentèr demonſtrat *Mabillonius* parte II.
culi IV. Benedictini in Venerabilis *Joannis* Abba-
Æthelingiæ Hiſtorico Elogio; è contrà verò
annes Scotus Erigena è Scotia, ſeù ex Hibernia
at oriundus. Qua de cauſa *Hincmarus* Remenſis
ch. cap.31. lib. *De Prædeſtinatione*, & *Anaſtaſius*
bliothecarius in Epiſtola ad *Carolum Calvum* De
eopagiticis, eorumque verſione, eum appellant
ottigenam, ideſt, Scotum genere, & è Scotia,
Hibernia ortum. Præter quam quòd, Joannes
thelingiæ Abbas ab *Aſſero* Scriptore coævo in li-
o *De Rebus geſtis Alfredi* Angliæ Regis appella-
Presbyter ac *Monachus*, & ipſi *Alfredo* Regi à
cris; at *Joannes Scotus Erigena* à nemine aucto-
m noni ſæculi *Presbyter* aut *Monachus* dicitur.
ɛretici noſtri temporis, ut Joanni Scoto Erige-
, cujus patrocinio gloriantur, utcumque grati-
ari poſſint, illum ceù Martyrem Faſtis ſuis ad-
ipſerunt, tanquam ſui dogmatis defenſorem.
d iſtud Joannis Scoti Erigenæ Martyrium planè
mmentitium eſſe conſtat, non ſolùm quia nec Ec-
ſia Romana cæterarum omnium mater, cujus
vindicare Martyres & proclamare Sanctos, nec
a alia Eccleſia *Joannem Scotum Erigenam* Sancto-
n Martyrum numero accenſuit, ſed etiam quia
rengarii Hæretici diſcipuli, quorum maximè in-
erat, Joannem Scotum Erigenam, cujus errorem
tabantur, laudibus extollere, nunquam tamen
ætenſum illius Martyrium iactarunt, ut optimè
ſervat *Pariſius* Canonicus Regularis Ord. S. Au-
ſtini Congregationis Gallicanæ in ſuo *De Joanne*

Scoto libello. Jure itaque optimo iſtud *Joannis Scoti Erigenæ* Martyrium inter aniles fabulas reponi debet.

D. Percenſuiſtine omnes Scriptores, qui nono ſæculo in Eccleſia Latina floruerunt?

M. Duos noni ſæculi Scriptores Latinos de induſtria prætermiſi, ſcilicèt *Iſidorum Mercatorem*, qui à quibusdam appellatur *Peccator*; & *Auxilium*, eo quòd eorum patria ignoretur. *Iſidorus Mercator* Epiſtolas Decretales ſub Pontificum Romanorum nomine conſarcinavit à *Clemente I.* Romano Pontifice uſque ad *Deusdedit*, qui Pontificatum Romanum tenuit anno DCXV. Has tamen Romanorum Pontificum Decretales Epiſtolas ab Iſidoro Mercatore compilatas fatentur omnes ad unum periti Critici genuinas non eſſe, ſed ſpurias & adulterinas, nosque ex imis Antiquitatis, Chronologiæ Criticesque Sacræ fundamentis idem breviter oſtendimus in Colloquio ſecundo in Hiſtoriam Trium Priorum Eccleſiæ ſæculorum.

Auxilius, qui ſub finem ſæculi noni claruit duos ſcripſit libros *De Ordinationibus Formoſi Papæ* quos primus in lucem edidit doctiſſimus *Joannes Morinus* Congregationis Oratorii Presbyter ad calcem Operis ſui *De Sacris Ordinationibus*. Alium ejuſdem *Auxilii* librum, seù *Dialogum* ſuper causa & negotio *Formoſi* Papæ exhibet *Mabillonius* Tomo IV. Analectorum.

D. Cùm de Scriptoribus, qui nono ſæculo in Eccleſia Latina floruerunt nihil ampliùs tibi dicendum ſuppetat, quidquid nobis ſupereſt tempo[ris] in percurrendis Scriptoribus, qui eodem ſæculo in Eccleſia Græca celebriores fuerunt, impendere debemus.

M. S

M. Sex potissimùm Scriptores in Ecclesia Græca nono sæculo celebres extiterunt, nimirùm *Theodorus Studita*, *Nicephorus*, *Methodius*, *Photius*, *Theodorus Abucara*, & *Leo* cognomento *Sapiens* Imperator, *Basilii* filius. In primis, *Theodorus* sanctitate illustris, Abbas fuit Monasterii, quod *Studium* à *Studio* ejus conditore appellabatur, indeque ipse dictus est *Studita*. Sub Iconomachis Imperatoribus *Leone Armeno*, & *Michaële Balbo*, Ecclesiæ fidem de Sanctarum Imaginum cultu constanter propugnavit, & pro illius causa tormenta, carcerem & exilium infracto animo passus est. Quinque Epistolarum libros scripsit Sanctus *Theodorus Studita*, ex quibus aliquas in Tomum IX. Annal. Ecclesiasticorum inseruit Baronius. Edidit etiam *Theodorus Studita* librum inscriptum, *Parvam Catechesin*, sermones, quos Monachis suis pronunciarat, complectentem; & alterum librum inscriptum, *Magnam Catechesim*, in quo Cœnobii sui instituta exponit, aliaque quædam Opuscula, ex quibus paucissima lucem viderunt.

Nicephorus fuit Patriarcha Constantinopolitanus, tamque eximius Sanctarum Imaginum cultus contrà Iconomachos defensor, ut post mortem non solùm à Græcis, sed etiam à Latinis Sanctorum Fastis fuerit adscriptus. Varia Opera composuit, *Breviarium* scilicèt *Historicum* de rebus gestis à Mauricii Imperatoris cæde ad Constantini Copronymi annum XXIX. qui Christi fuit DCCLXIX. Edidit insuper *Antirrheticos* tres adversùs Iconomachos, quorum aliqua tantùm fragmenta hactenùs in lucem prodierunt, non levi damno Reipublicæ tam Christianæ, quàm litterariæ, ut ait no-

ſter *Combefiſius* in Apparatu ad Bibliothecam Concionatoriam pag.51. Digeſſit quoque idem Nicephorus Chronographiam ab Adamo uſque ad Michaëlis Balbi, & Theophili ejus filii tempora perductam, cui à poſteriori quodam Scriptore adjecti ſunt Patriarchæ, qui poſt Nicephorum ad Photium uſque Eccleſiam Conſtantinopolitanam gubernarunt. Hanc Nicephori Chronographiam græcè & latinè typis Regiis vulgavit unà cum *Georgii Syncelli* Chronico anno MDCLII. doctiſſimus noſter *Jacobus Goarus* recenſitam ad varia exemplaria & eruditis Notis illuſtratam.

Methodius Patriarcha Conſtantinopolitanus ſanctitate celebris multa pro cultu Sanctarum Imaginum, quem acritèr tuebatur, ſub Imperatoribus Iconomachis invictâ animi conſtantiâ paſſus eſt. Auctor eſt Orationis *De Simeone & Anna, quo die Domino in Templo occurrerunt*, ac *de Sanctiſſima Dipara*, necnon & Orationis *in Ramos Palmarum*, quæ proindè à quibusdam malè attribuuntur alteri Methodio Patarenſi Epiſcopo, Seniori vulgò nuncupato. Compoſuit etiam S. Methodius Patriarcha Conſtantinopolitanus *Encomium Sancti Dionyſii Areopagitæ & Martyris*, & *Encomium S. Agathæ Virginis & Martyris*. De utroque *Methodio* legendi ſunt *Leo Allatius* in Symphoſio decem Virginum, *Combefiſius* in Apparatu ad Bibliothecam Concionatoriam, & *Oudinus* in Supplemento Script. Eccleſ. Aliud genuinum Sancti *Methodii* Patriarchæ Conſtantinopolitani Opus, quod inſcribitur: *Canon de iis, qui abnegarunt, ſecundùm diverſas perſonas & ætates, & ad Orthodoxam veramque fidem revertuntur*, edidit noſter *Jacobus Goarus* in Euchologio Græcorum pag.876.

Po-

Photius, qui, ut sæpiùs in præcedentibus Colloquiis diximus, dejecto S. Ignatio legitimo Patriarcha, Sedem Constantinopolitanam invasit, & schismatis Ecclesiam Græcam inter & Latinam nequissimus auctor fuit, doctrinâ claruit non vulgari, & exactissimi judicii Criticus fuit eo præsertim in Opere, quod *Bibliothecam* de libris à se lectis nominavit, in quo tam accuratè, tam perspicaci ingenio, tam doctè, tam liberè de omnibus Scriptoribus Christianis simul prophanisque auctoribus, *Theologis*, *Philosophis*, *Historicis*, *Poëtis*, *Grammaticis* & *Oratoribus* judicat, ut nemo hanc ejus *Bibliothecam* vel semel inspexerit, qui eum Historicum summum, Philosophum absolutissimum, Criticum acerrimum, Oratorem disertissimum, & Theologiã adamussim tenuisse statim non fateatur. Hanc Photii *Bibliothecam* eò pluris faciunt Viri eruditi, quòd in ea multorum librorum fragmenta, & excerpta leguntur, quæ alioquin periissent. Edidit etiam Photius *Nomocanonem* Titulis XIV. comprehensum, quod Canones Apostolorum, Conciliorumque veterum cum legibus Imperatorum Romanorum collatos & in unum digestos Volumen complectitur. VII. Conciliorum OEcumenicorum scripsit Epitomen. Item Tractatum *De Voluntatibus in Christo*: Dissertationes *De Divinitate & Incarnatione Christi*, ab *Henrico Canisio* Tomo V. Antiq. Lect. editas. Item *Commentarium in Epistolas S. Pauli*, & Epistolas CCXLVIII. quas variis de argumentis scriptas è MS. Codice Bodlejano unà cum Auctario quinque aliarum ejusdem Photii de rebus in jure Orientalium dubiis publicavit *Richardus Montacutius* è secta protestantium Pseudo-Episco-

pus

pus Norvicensis. Inter Epistolas Photii eminet ea præsertim, quæ ad *Michaëlem* Bulgarorum Regem *de Officio Principis* directa est, in qua præclara ad rectam Principis institutionem continentur documenta. Sermonem Photii *in Nativitatem B. Mariæ Virginis* edidit noster *Combefisius* Tomo I. *Auctarii Bibliothecæ Patrum Græcorum*. Sed de Photii Operibus si plura scire desideres, consule *Casimirum Oudinum* in Supplemento Script. Eccles. & nostrum *Natalem Alexandrum* Articulo xxv. Capitis tertii *de Scriptoribus Ecclesiasticis noni & decimi sæculi*.

Theodorus Abucara Cariæ Archiepiscopus partibus Photii contrà S. Ignatium Patriarcham Constantinopolitanum aliquandiù adhæsit, sed, propalatis Photii fraudibus, ab eo descivit, & in Concilio VIII. OEcumenico ad unitatem rediit, suique delicti veniam impetravit. Tanta fuit eruditione præditus, ut Mahometanos, Judæos, & quosvis su temporis Hæreticos confutarit. *Disputationes* in modum Dialogorum luculentissimas composuit quæ ex *Turriani* & *Gretseri* Societatis Jesu Theologorum Versione extant in Bibliotheca Patrum Editionis Lugdunensis.

Denique, *Leo* Imperator, cognomento *Sapien* idest, *Philosophus*, Præceptorem habuit *Photium* sub quo immensam bonarum literarum, Artium atque disciplinarum scientiam hausit, pluresqu Orationes sacras composuit, quarum indicem Codice Vaticano exhibet *Baronius* in Annalib Eccles. ad annum nongentesimum undecimum Novem ejus Orationes edidit *Gretserus* Societat Jesu Ingolstadii anno MDC. Noster verò *Combefisi* Tom. I. Auctarii Bibliothecæ Patrum decem *Leon*

publicavit Orationes cum eruditis Notis. Eidem *Leoni* Imperatori alia tribuuntur Opera, & in primis, ut jàm obſervavimus in Colloquio primo in Hiſtoriam hujus ſæculi noni, *Opus Βασιλικῶν*, ideſt Regiarum Conſtitutionum in LX. libros diviſum, quod VII. Tomis comprehenſum *Fabrotus* Juriſconſultus doctiſſimus ex MS. Codice Bibliothecæ Regiæ Græcè & Latinè vulgavit. Sed de Viris illuſtribus, qui nono ſæculo in Eccleſia tàm Græca, quàm Latina pietate & doctrinâ floruerunt, hæc dicta ſufficiant.

D. Nunc, ſi placet, paululùm requieſcamus, dùm ſe maximus æſtatis calor frangat, & nos ipſi, quoniam id temporis eſt, valetudini demus operam. Quamobrem, proximum noſtrum Colloquium differamus uſque ad exordium ſequentis Autumni, quo Etheſiarum flatu nimii temperabuntur calores.

COLLOQUIUM VI.

De Doctrina, de Diſciplina tàm Eccleſiaſtica, quàm Monaſtica, necnon de Morali Chriſtiana noni Eccleſiæ ſæculi.

M. Attigimus tandèm aliquandò Autumnum, anni tempus percipiendis, demetendiſque frugibus aptum, & ad reſumenda, ob nimium calorem per integrum menſem interrupta noſtra in Hiſtoriam Eccleſiaſticam Colloquia, tēpeſtivum magis atque idoneum. Age ergò, eâ, quâ par eſt, diligentia in præſenti Colloquio diſcutiamus omnia,

nia, quæ ſpectant Doctrinam fidei, Diſciplinam tàm Eccleſiaſticam, quàm Monaſticam, necnon Doctrinam Moralem noni Eccleſiæ ſæculi.

D. Incidi nuperrimè in librum cujusdam Hæretici Calviniſtæ, quem non pudet aſſerere, Chriſtianos noni Eccleſiæ ſæculi credidiſſe, Corpus & Sanguinem Chriſti Domini reipsâ eſſe dumtaxàt in Cœlo, non in Euchariſtia, illamque eſſe meram figuram Corporis & Sanguinis Chriſti. Fingit etiam, hanc fidem, quæ de Euchariſtia nono Eccleſiæ ſæculo apud fideles obtinebat, fuiſſe ſub finem ejusdem ſæculi immutatam à *Paſchaſio Radberto* Monacho Corbejenſi, qui invexit novam de præſentia reali Corporis & Sanguinis Chriſti in Euchariſtiæ Sacramento doctrinam, quæ ab exitu noni ſæculi ad exordium uſque undecimi omnium hominum mentes, faventibus præſertim decimi ſæculi ignorantiæ tenebris, toto terrarum orbe ità pervaſit, ut Chriſtiani in ſequentibus deinceps ſæculis hac recenti Paſchaſii doctrinâ unà cum lacte imbuti, illam ceù veram confidentèr obtruſerint, mordicùsque retinuerint. Certè, dùm legi hoc tàm malè conſarcinatum iſtius Hæretici figmentum, omnique veritatis ſpecie deſtitutum, quo mutationem circà fidem Euchariſtiæ poſt nonum ſæculum in omnium Chriſtianorum animis factam ineptè fabulatur, à riſu temperare haud potui, certiſſimè ſciens, doctrinam fidei eſſe prorsùs invariabilem, nullique temporum viciſſitudini obnoxiam, ſubindèque doctrinam, quam de pręſentia reali Corporis & Sanguinis Chriſti in Euchariſtia nunc firmitèr credit & conſtantèr profitetur Catholica Eccleſia, non à *Radberto Paſchaſio* Monacho, qui nono ſæculo

o florebat, prodiisse, sed à Christo Domino profectam ad nos usque perpetuâ sibique semper constanti Patrum traditione fuisse propagatam. Huic Catholicæ Fidei, ceù sacræ Anchoræ immobilitèr adhæreo, nec dubito, quin tàm insulsum Hæreticorum commentum à Catholicis Scriptoribus fuerit jàm confutatum multis argumentis, quorum nonnulla, quæ erunt ad meum captum magis accommodata, à te nunc audire cupio.

M. Hoc figmentum, de innovatione fidei circà Eucharistiam nono Ecclesiæ sæculo à Paschasio Radberto factâ, in solo cerebro *Albertini*, *Claudii*, & *La-Roque* sectæ Calvinianæ Pseudo-Ministrorum natum, adeò absurdum est, & ab omni veri specie alienum, ut stipitem esse oporteat eum, qui illud sibi, aut aliis persuadere posse arbitretur. Enim verò, præterquam quòd *Paschasius Radbertus* nihil omninò in fide & doctrina de Eucharistia nono Ecclesiæ sæculo immutavit, sed solùm avitam fidem, & doctrinam Scripturæ Sacræ & SS. Patrum de præsentia reali Corporis & Sanguinis Christi in Eucharistiæ Sacramento clariori uberiorique stylo exposuit, ut jàm in præcedentibus Colloquiis sat superque ostendimus, certum est etiam, hanc innovationem in fide & doctrina de Eucharistia, quam ab exeunte nono sæculo ad initium usque undecimi sæculi factam comminiscuntur Hæretici, puram putamque fabulam esse, quam Catholici Viri doctissimi omni argumentorum genere exploserunt. Ecquis, amabo, tàm bonus ut credat, Orbem totum, si (ut dictitant isti Calviniani Pseudo-Ministri) sæculo nono credidisset, Corpus & Sanguinem Christi non realitèr existere in Eucharistiæ Sacramento,

ad

ad eam posteà doctrinam sensim sine sensu traduci potuisse, quæ alteri è diametro opposita Corpus & Sanguinem Christi esse realitèr in Eucharistia profitetur, omnesque noni & decimi Ecclesiæ sæculi Antistites, Presbyteros, Clericos & Monachos, Principes, & Laicos tàm stupendam novitatem, tàm novam & insolentem doctrinam tàm imperviam rationi, tàm sensibus adversam, quâ Religionis & fidei fundamenta convelli Calvinistæ plenis buccis inclamant, obviis, ut ajunt, ulnis, tàm facilè excepisse, pristinamque fidem absque ullo vel minimo scrupulo abjecisse, nemine reclamante, immò nec advertente, nullis expugnantibus Ecclesiæ Pastoribus, nec obsistētibus Principibus religiosissimis, & in utramvis aurem dormientibus Viris Sanctissimis, quibus IX. sęculũ abundasse vidimus in superiori Colloquio, multosque in sæculo decimo floruisse ostendemus in nostris Colloquiis in Historiam decimi Ecclesiæ sæculi. Profectò, incredibile prorsùs est, tot Episcopos, Abbates, Presbyteros, Clericos, Monachos & Principes in diversis Orbis partibus dispersos, doctrinâ ac pietate conspicuos, fidei ac Christianæ doctrinæ tuendæ ac promovendę studiosos, ultrò passos fuisse ut prisca fides, quâ nihil antiquiùs solent habere homines, impunè adulteraretur, &, tanquàm canes non valentes latrare, siluisse, obmutuisse, dissimulasse, nefandaque socordiâ permisisse ut nova introduceretur Hæresis. Præterea, legimus in Historia Ecclesiastica, quòd statim ac aliqua Hæresis pullulare ac disseminari cæpit; gravissimi semper in Ecclesia tumultus exciti sunt; idque ne ab antiquis Hæresibus, quæ pacem Ecclesiæ haud parùm perturbarunt, exempla altiùs repeta-

amus, manifestò liquet in sectis Lutherana & Calviniana. Cogita enim, quæso, quos turbines, & quas tragædias Lutherana Hæresis in Germania, & Calviniana secta in Galliis concitarint, ubi primùm sacrilegum caput extulerunt. Quot inter Theologos disputationes excanduerint, quot libri à variis partibus magno animorum æstu editi in vulgus sparsi fuerint, quot Ecclesiæ fulmina adversùs enatas illas Hæreses intonuerint, quot Concilia ad illas gliscentes profligandas variis in locis congregata fuerint, quot postremò funesta & intestina bella obstinatæ illæ circà fidei dogmata dissensiones in Imperio, in Galliis, & in Rebuspublicis inflammaverint. Et post hæc, si superis placet, jàm cita- Pseudo-Ministri Calviniani persuadere poterunt viris eruditis, immutationem in fide & avitâ doctrinâ Ecclesiæ circà Eucharistiam ab exeunte nono sæculo ad exordia usque undecimi factam fuisse absque tumultu, sine contentione, nullum ad illam novam doctrinam excindendam, antequàm latiùs serperet, coactum esse Concilium, omnesque in re tanti momenti dissentientes simul communicasse, habitasse, aut pacificè, nullis simultatibus, nullis odiis exacerbatos convixisse. Denique, nemo nescit, Christianam Religionem persecutionibus, prædicationibus, disputationibus, scriptis, miraculis, martyriis fundatam & confirmatam fuisse, usque opus fuisse ad vincendam sensuum, rationis, Philosophiæ oppugnationem, ad domandam Judæorum pervicaciam, ad tollendam renitentium Ethnicorum cæcitatem, ad evertenda superborum ingeniorum præjudicia. Et erit aliquis tàm credulus, ut suum in animum inducat, immutationem in

in fide & in doctrina circà Eucharistiam fieri potuisse, pace Ecclesiæ, Regnorumque haud minimùm turbatâ, eamque sine strepitu, sine altercationibus, absque scriptis & prodigiis, altùmque circà res fidei indormientibus singulis Ecclesiæ Pastoribus, omnium animos occupasse? itane à fide Patrum discedere proclive est? itane dogmata summam Religionis spectantia, quibus semel sunt imbuti animi, tàm facilè abjiciuntur? nullus planè dubito, quin judicio, sensuique communi nuncium ille omninò remiserit, qui tàm putido commento præbuerit assensum. Apage ergò tàm insulsè procusam fabulam, quam Clarissimus *Antonius Arnaldus* Doctor Sorbonicus toto libro IX. Voluminis primi gallicè scripti *de perpetua fide Ecclesiæ circà Eucharistiam* adversùs Pseudo-Ministrum *Claudium* apertè falsi convincit, & de qua nos in Colloquiis in Historiam undecimi seculi agendo de *Berengarii* Hæresi plura, auxiliante Deo, dicemus.

D. Invictum sanè & palmare protulisti argumentum, quod Hæreticorum jugulum petit, & fabulam ab ipsis excogitatam de innovatione in fide & doctrina circà Eucharistiam à nono præcipitante sæculo ad primordia usque sæculi XI. introductâ solidè refellit. Perge ergò nunc, si placet, aliorum, quæ in Ecclesia Catholica credenda proponuntur fidei dogmatum consensionem cum doctrina non sæculi demonstrare, ut indè constet, quàm falsò Hæretici, qui postremis hisce temporibus Reformatorum nomen immeritò ambiunt, in suis tutandis erroribus antiquitate glorientur.

M. Nono Ecclesiæ sæculo omnes ad unum Christiani Deum unum esse in natura, & trinum i

Pe

ſonis juxtà omnium ſæculorum fidem conſtantèr profitebantur. Baptismi neceſſitatem ad delendum peccatum Originale ad omnes omninò Adami poſteros propagatum admittebant. Gratiam medicinalem Chriſti Servatoris noſtri ad ſingulos pietatis actus prorsùs neceſſariam eſſe credebant, multique inter Latinos hujus ſæculi inſignes Scriptores, potiſſimùm in Galliis, ſtrenuè pro tuenda doctrina Sancti Auguſtini de gratuita Prædeſtinatione, & de Gratia ſe ipsâ efficaci decertarunt, doctiſſimosque libros ediderunt, ſicut jàm oſtendimus. Proceſſionem Spiritus Sancti à Patre, Filioque contrà Photium, & Græcos Schiſmaticos Latini acritèr propugnarunt. Cultum Sanctis Imaginibus eſſe exhibendum aſſerebant tàm Græci, quàm Latini, & quamvis Græcos inter & Latinos, quantùm ad modum colendi Sanctorum Imagines, aliqua nono ſæculo exarſerit contentio, attamèn quantùm ad ſubſtantiam cultus, videlicèt quod aliquis cultus religioſus Sanctorum Imaginibus deferendus eſſet, concors erat omnium cùm Græcorum, tùm Latinorum ſententia, ſicut in præcedentibus Colloquiis contrà Hæreticos noſtri temporis Iconomachos commonſtravimus. Reliquias Sanctorum maximâ veneratione proſequebantur Chriſtiani noni Eccleſiæ ſæculi, uti facilè colligitùr ex eo, quo erant affecti, ſtudio transferendi Corpora Sanctorum, eaque, ob incurſionem Barbarorum ſollicitè occultandi. *Eginardus* in Hiſtoria, quam ſcripſit, *de Translatione Sanctorum Martyrum Marcellini* & *Petri* factâ anno DCCCXXVIII. refert in libris tertio & quarto varia miracula patrata diverſis in locis Germaniæ, quibus Reliquiæ illorum Sanctorum conceſſæ ſunt,

& ſub finem libri quarti adjecit idem *Eginhardus* Translationem Sanctorum *Proti* & *Hyacinthi* Martyrum, in qua itidèm translatione complura edita ſunt miracula. *Bollandus* ad diem III. Januarii Vitam Sanctæ *Genovefæ* Virginis, cujus Corpus Pariſiis in Monaſterio eidem Sanctæ dicato, quod hodiè eſt Canonicorum Regularium Sancti Auguſtini, aſſervatur, ab antiquo Authore ſcriptam refert, cui ſubjunguntur miracula hujus Sanctæ ab Auctore Anonymo deſcripta, ibidemque, relatis miraculis, quæ edidit Corpus Sanctæ Genovefæ, dùm ob Normannorum in Urbem Pariſienſem irruptionem aliò translatum eſt anno DCCCXLV. narrantur poſteà alia miracula, quæ facta ſunt, quandò, Pariſienſibus curâ bellorum ſolutis, Corpus Sanctæ illius Virginis ad Urbem Pariſienſem, exultantibus & occurrentibus populorum turbis, reductum eſt. Translatum eſt etiam anno octingenteſimo ſexageſimo quarto ob metum incurſionis Normannorum in Galliis Corpus Sanctæ *Fauſtæ* Virginis & Martyris in *Cellam*, ſeù, ut hodiè loquimur, in Prioratum Arnenſem, *ubi immenſa beneficia ſanitatum, Domino in Sanctis ſuis operante, mirabilitèr fiunt uſque in hodiernum diem*, inquit Auctor Anonymus *Hiſtoriæ Translationis Reliquiarum Sanctæ Fauſtæ Virginis & Martyris ex Vaſconia in Cellam Arnenſem*, quæ hiſtoria exhibetur à Mabillonio part. II. ſæculi IV. Benedictini. In Galliis eodem anno DCCCLXIV. ob metum Normannorum Gallias infeſtantium translatum eſt Corpus Sanctæ *Reginæ Virginis & Martyris de Aleſia Civitate apud Flaviniacum Caſtrum*, ſeù Cœnobium, ſicut legitur in Chronico Virdunenſi Tomo I. Bibliothecæ Labbeanæ relato. Hæc Sancta colitur in

Mar

Martyrologio Romano die VII. mensis Septembris. Denique, multas Sanctorum Reliquias in Galliis nono Ecclesiæ sæculo ob grassationes Normannorum, qui ferro flammâque in Monasteria, sacras Ædes, & Corpora Sanctorum atrocitèr sæviebant, fuisse aliò transportatas, atque magnâ curâ & Religione reconditas, testatur ad annum DCCCXLVI. Auctor Chronici *de Gestis Normannorum in Francia*, quod à *Duchesnio* Tomo II. publicatum est.

D. Video planè doctrinam, quam nunc profitetur Sancta Ecclesia Catholica, summam cum doctrina, quâ Christiani noni Ecclesiæ sæculi erant imbuti, consensionem habere, ac subindè diris devovendos esse nostri temporis Hæreticos, qui vetera Religionis dogmata, tot jàm fixa & fundata sæculorum consensu, in privatis, in publicis congressibus, in tenebris & in luce, verbo & scripto subruere, suæque doctrinæ ex omni errorum colluvie conflatę & omnibus Ecclesię fulminibus inustæ virus spargere, ac longè latèque totis viribus diffundere admituntur. Verùm, ne quid dissimulem, duas hìc brevitèr subjiciam difficultates, quas circà duo Capita doctrinam noni Ecclesiæ sæculi spectantia mihi nuperrimè proposuit vir quidam eruditus, quibus diluendis cùm impar sim, tua certè operâ indigeo ut me ab illis extricare possim. Prima difficultas est circà Confessionem Sacramentalem, seù Auricularem, quam nunc ad obtinendam remissionem peccatorum Sacerdoti necessariò fieri debere constans est omnium Catholicorum doctrina. At nono Ecclesiæ sæculo, ut dicebat vir ille eruditus, aliqui extiterunt Catholici, qui asserebant, soli Deo Confessionem esse faciendam, idque confirmabat auctoritate Con-

cilii Cabilonensis secundi nono sæculo celebrati, seù anno DCCCXIII. quod Canone XXXIII. hæc habet: *Quidam Deo solummodò confiteri debere peccata dicunt, quidam verò Sacerdotibus confitenda esse percensent, quod utrumque non sine magno fructu intrà Sanctam sit Ecclesiam*. Præterea, ex Canone XXXII. ejusdem Concilii observabat vir ille eruditus, inter eos, qui nono sæculo docebant, Confessionem Peccatorum Sacerdoti esse faciendam, extitisse quosdam, qui negabant, omnia peccata Sacerdoti esse declaranda. Quæ doctrina, ut nemo non videt, diversa planè est ab ea, quæ nunc de Confessionis Sacramentalis integritate obtinet in Ecclesia Romana. Altera difficultas versatur circa formam Baptismi, quam in his verbis Euangelicis: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti* Ecclesia nunc docet esse sitam, ita ut si quis in Ecclesia Latina inter baptizandum aliâ formâ uteretur, Baptismus censeretur omninò invalidus. Porrò, hæc præsentis Ecclesiæ doctrina, ut ajebat vir ille eruditus, nono sæculo necdùm erat recepta tanquàm ad fidem spectans, quandoquidèm *Nicolaus I.* Pontifex Maximus, juxtà ac doctissimus, in suis Responsis ad Consulta Bulgarorum asserit, baptizatos à quodam, de quo nesciebatur, an Christianus, an Paganus esset? *Non esse denuò baptizandos, si in nomine Sanctæ Trinitatis, vel etiam in nomine Christi baptizati sunt. Unum quippè idemque est, ut Sanctus exponit Ambrosius*. Hæc sunt ipsissima Summi illius Pontificis verba, quæ, ne è memoria exciderent, in istis Codicillis exscribere curavi. Tuum nunc est, utrique nodo dissolvendo aptissimum adhibere cuneum.

M. Utraque difficultas, quam tibi proposuit vir

vir ille eruditus circa duo Capita ad doctrinam noni Ecclesiæ sæculi pertinentia, facili negotio dilui potest. Et primò, quòd spectat Confessionis sacramentalis usum, apertè colligitur ex laudato Concilio Cabilonensi secundo, eum fuisse nono sæculo in Ecclesia receptum. Canone siquidem trigesimo secundo Patres illius Concilii graviter perstringunt eos, qui, *dùm peccata sua Sacerdotibus confitentur, non plenè id faciunt*. Declarant insuper ibidem, confitenda esse singillatim peccata tum *ea, quæ per corpus gesta sunt, tùm ea, quibus in sola cogitatione delinquitur*, & ideò sanciunt, instruendum esse Pœnitentem, *ut de octo principalibus vitiis, sine quibus in hac vita difficilè vivitur, confessionem faciat*. Quid, quæso, clarius, & ad stabiliendum Confessionis sacramentalis, seu Auricularis usum atque integritatem efficacius dici possit, certè non video. Sed, inquis, extiterunt aliqui nono Ecclesiæ sæculo, qui asserebant, soli Deo peccatorum confessionem esse faciendam. Id non inficias eo, sed eos, qui ità sentiebant, errasse contendo, quorum tamen error Ecclesiæ non est adscribendus, quia longè plures Catholici Scriptores doctrinâ & pietate celeberrimi hunc errorem, qui paucorum fuit, datâ operâ nono sæculo impugnarunt. Quamobrem, sicut error vel Millenariorum, vel Rebaptizantium, quem olim non nulli in Ecclesia, his quæstionibus necdùm plenè eliquatis, & ante solemne Ecclesiæ judicium propugnarunt, non tribuitur Ecclesiæ, quia major & nobilior Ecclesiæ pars utrumque errorem omni ævo improbavit, ita etiam error eorum, qui nono sæculo existimabant, sufficere ad remissionem Peccatorum Confessionem soli Deo factam, Ecclesiæ

attribui minimè debet, quia hic error paucos nactus est patronos, à pluribus fuit confutatus, ac tandem in Conciliis Generalibus Lateranensi IV. & Tridentino confixus est decretorio Ecclesiæ judicio. Cæterùm, quamvis fatear, errasse eos, qui nono Ecclesiæ sæculo usque ad Concilium Generale Lateranense IV. sub Innocentio III. anno MCCXV. celebratum, Confessionem Sacerdoti factam non esse necessariam ad obtinendam remissionem peccatorum senserunt, quos inter etiam post sæculum nonum numerantur *Petrus Lombardus* Magister Sententiarum, & *Gratianus*, illos tamen hæreticos fuisse pronuntiare non ausim, quia id temporis licèt eorum sententia falsa & erronea esset, nondùm tamen solemni Ecclesiæ judicio erat condemnata. Sic censet S. Thomas, qui Textum Magistri Sententiarum exponens lib. IV. Distinct. XVII. hæc habet: *in talibus antequam determinetur per Ecclesiam, quod ex iis sequatur aliquid contrarium fidei, non judicatur hæresis esse: & sic Magister, & Gratianus hoc pro opinione ponunt, sed nunc post determinationem Ecclesiæ sub Innocentio III. factam, hæresis reputanda est.*

Ad alteram quod spectat difficultatem, quæ tibi circà formam Baptismi proposita est, respondet Bellarminus lib. IV. de Romano Pontifice cap. XII. Nicolaum I. Summum Pontificem *non definiendo quæstionem de fide illud dixisse, sed solùm ut Doctorem particularem exposuisse obiter opinionem suam. Nam quod ille intendebat docere in illo Canone, non erat de forma baptismi, sed tantùm de Ministro, de quo interrogatus fuerat. Itaque postquam responderat & definierat, Baptismum esse ratum, etiamsi à Judeo vel Pagano detur, quæ erat præcipua quæstio, addidit obiter:*

Bapti-

Baptismum esse ratum, sive in nomine trium Personarum, sive in nomine solius Christi detur. Quæ sententia falsa quidem est, meo judicio, non tamen hæretica.

Verùm, ut cordatè fatear, nunquàm ipse adduci potero ut credam, Nicolaum I. doctissimum Pontificem circà formam Baptismi tam clarè in sacris litteris, & in perpetua SS. Patrum traditione expressam potuisse, etiam ut Doctorem particularem, errare. Existimo itaque ipse, Nicolaum I. qui opinioni S. Ambrosii se inhærere disertè profitetur, tantummodò voluisse Baptismum collatum in nomine Christi non excludere alias Sanctissimæ Triadis Personas, adeòque intelligendum esse datum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, quia, ut inquit S. Ambrosius lib. 1. *De Spiritu Sancto* cap. 3. *Sicut qui benedicitur in Christo, benedicitur in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, quia nomen unum est, potestas una: ita etiam ubi aliqua operatio Divina aut Patris, aut Filii, aut Spiritus Sancti designatur, non solùm ad Spiritum Sanctum, sed etiam ad Patrem refertur & Filium, nec solùm ad Patrem, sed etiam ad Filium refertur, & Spiritum Sanctum.* Non posse autem in Collatione Baptismi aliquam Sanctissimæ Trinitatis Personam excludi, apertè declarat idem S. Doctor in libro *De iis, qui Mysteriis initiantur* cap. 4. ubi hæc habet: *Credit Cathecumenus in Crucem Domini Jesu, quia & ipsa signatur; sed nisi baptizatus fuerit in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, remissionem non potest accipere Peccatorum, nec spiritalis gratiæ munus haurire.* Addo etiam, S. Ambrosium, in cujus sententiam abiit *Nicolaus I.* Pontifex Maximus, ita Baptismum in nomine Jesu Christi Collatum interpretari, ut iis verbis Bapti-

ſmum ſignificari doceat, non qui à Joanne Baptiſta, ſed qui à Chriſto Domino inſtitutus eſt ſub hac præſcripta forma: *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*. Ita S. Ambroſium explicat Concilii Tridentini Catechiſmus his verbis: *Quamquàm dubium fortaſſe videri poteſt, an hujusmodi forma* (ſcilicèt in ſolo nomine Chriſti) *Apoſtoli aliquem baptizaverint? Si Ambroſii, Baſilii graviſſimorum Patrum auctoritatem ſequi volumus, qui ita Baptiſmum in nomine Chriſti interpretati ſunt, ut dixerint, iis verbis ſignificari Baptiſmum, non qui à Joanne, ſed qui à Chriſto traditus eſt, tametſi à communi, & uſitata forma, quæ trium Perſonarum nomina continet, Apoſtoli non diſcederent*. Itaque, quemadmodum S. Ambroſius ab errore de Baptiſmo in ſolo Chriſti nomine collato vindicatur, ità eumdem errorem amoliri debemus à *Nicolao I.* ſanctiſſimo, & eruditiſſimo Pontifice, qui dumtaxat à nobis jam explicatam S. Ambroſii ſententiam ſuo calculo approbare videtur. Sed de Doctrina Chriſtianorum noni Eccleſiæ ſæculi ſatis hactenùs dictum ſit.

D. Tuis perdoctis Reſponſis, dubia, quæ circà quædam Capita doctrinam noni ſæculi ſpectantia mihi ingeſſerat vir ille eruditus, tam luculentèr enucleaſti, ut nemo me in præſentia impunè laceſſere poſſit, plenèque intelligam, doctrinam, quam altis defixam radicibus nunc tenet S. Mater Eccleſia, omninò conſentire cum doctrina noni ſæculi, nihilque in his, quæ credenda proponit, fidei dogmatibus immutatum aut innovatum fuiſſe. Expedit modò, ut Diſciplinæ tàm Eccleſiaſticæ, quàm Monaſticæ, quæ nono ſæculo viguit, compendioſam tradas notitiam, hoc eſt, ea ſummatim perſtrin-

stringas, quæ ad Sacramentorum administrationem, ad Primates, Metropolitanos, Episcopos & Clericos, necnon Monachos & Sanctimoniales spectant, quorum omnium explicatione speciem & formam Disciplinæ noni Ecclesiæ sæculi haud levitèr adumbrabis.

M. In administratione Sacramentorum eadem nono Ecclesiæ sæculo viguit Disciplina, quæ in precedentibus Ecclesiæ sæculis frequentari solebat. Baptismus in trina immersione conferebatur, duoque Baptismi solemnis tempora, Pascha videlicèt & Pentecostes, observabantur. Sub utraque specie sacra Communio Laicis concedebatur, quam disciplinam posteà ob varia emergentia pericula prudentèr antiquavit Ecclesia. Hostiæ consecratæ in Columbis suspensis in Ecclesiis asservabantur, quæ ad ægrotos deferebantur, ut, juxtà antiquum Ecclesiæ morem, sacro Viatico ante mortem reficerentur. Mos erat, ut infirmitate depressi, idest, graviter ægrotantes, primùm Confessione sacramentali peccata expiarent, dein, Sacramento Extremæ Unctionis munirentur, antequam desperata valetudo esset; demùm, ubi imminere prævidebatur obitus, fieret animæ commendatio, & sacra Communio, seu Viaticum, Christiano propediem morituro porrigeretur. Quod autem posteà sacra Communio in infirmis præmissa sit Extremæ Unctioni, jamque à pluribus sæculis mos ille in Ecclesia Latina invaluerit, ut Viatico Corporis & Sanguinis Christi reficiantur infirmi, & posteà sacro Extremæ-Unctionis oleo inungantur ubi imminet obitus, mera disciplinæ mutatio fuit, ex qua contra Extremæ Unctionis Sacramentum nihil omni-

omninò extundere possunt Hæretici nostri temporis.

Primates, post Romanum Pontificem, qui est Vicarius Christi, Caput, & rector universæ, quà latè patet, Ecclesiæ, Principem locum in Occidente nono sæculo obtinebant. Duos Primates in Galliis nono sæculo Summi Pontifices instituerunt, quorum primus fuit *Drogo* filius Caroli Magni Imp. & Episcopus Metensis, qui anno DCCCXLIV. à Sergio II. Romano Pontifice Primatum in Gallias & Germaniam obtinuit. Hæc nova *Drogonis* dignitas cùm in Concilio Vernensi II. eodem anno celebrato proposita fuisset, responderunt Patres Canone XI. *De Prælatione Reverendissimi Drogonis definire aliud non audemus, nisi expectandum, quàm maximus cogi potest, Galliæ, Germaniæque Conventum, & in eo Metropolitanorum, reliquorumque Antistitum requirendum esse consensum, cui resistere nec volumus, nec valemus, nobis tamen, si quid committi potest, & non alia, quàm quæ prætenditur, latet causa, illi potissimùm convenire videtur, qui & communione Sacerdotii nobis, & Excellentiæ vestræ* (Carolum Calvum Regem alloquuntur) *propinquitatis privilegio sociatur*. Hic Primatus personale Privilegium fuit Drogoni concessum à Sergio II. quod tamen suum effectum sortiri non potuit, intercedentibus Galliarum & Germaniarum Episcopis, & ipsomet *Drogone* modestè cedente, ut testatur *Hincmarus* Episcopus Remensis in Epistola XLIV. cap. 30. ubi hæc habet: *Quod affectu ambiit*, seu Drogonus, *effectum non habuit, & quod efficaciæ usu, non consentientibus, quibus intererat, obtinere non potuit, patientissimè, ut eum decuit, toleravit, ne scandalum fratribus Consacerdotibus*

bus generans, ſchiſma in Sanctam Eccleſiam introdu- ret. Quem tantæ generoſitatis ac dignitatis virum isque noſtrum imitari debuerat, ne indebitè appete- t quod non habebat, qui ſine contentione exequi non rtulit, quod adeptus fuerat.

Drogone felicior fuit *Anſegiſus* Senonenſis Ar- iepiſcopus, qui poſt mortem *Lotharii* Imp. miſſus *Carolo Calvo* Romam, induxit Joannem VIII. Ro- anum Pontificem, & Italiæ Primores, ut Impe- um Carolo Calvo deferrent. Quò factum eſt, ut arolus Calvus ejus miniſterio Imperium adeptus, que gratias rependere volens, ab eodem Summo ontifice litteras obtinuerit, quibus Primatus in alliam, & Germaniam cis Rhenum *Anſegiſo* Ar- iepiſcopo Senonenſi, ejusque ſucceſſoribus con- rtur. Has Joannis VIII. Pontificis Maximi litte- s, quæ in Concilio Pontigonenſi anno DCCCLXI. citatę fuerunt, exhibet *Sirmondus* tomo III. Concil. alliæ. Archiepiſcopi Senonenſes gaudent adhuc Galliis Primatis titulo. Sed hic titulus eſt ma- ni dumtaxat nominis umbra, & inane quoddam irutæ antiquæ dignitatis monumentum. De hoc enonenſi Primatu legendi ſunt noſter *Natalis Ale- ander* cap. V. art. I. §. III. in Hiſt. IX. & X. Eccleſiæ eculi, & *Gerardus Du Bois* in Hiſtoria Eccleſiæ ariſienſis, lib. 8. cap. I.

A Primatibus progrediamur ad Metropolitanos, uorum privilegia à Sedis Apoſtolicę auctoritate de- ivari, & ab eadem confirmari docet *Hincmarus* Re- enſis Archiepiſcopus in Opuſculo LV. Capitum dversùs Nepotem ſuum *Hincmarum* Laudunenſem piſcopum cap. XXXV. & in Epiſtola XXXVI. ad eum- em. Quamobrem, nono Eccleſiæ ſæculo novarum

Metro-

Metropolitanarum Sedium erectiones fiebant auctoritate Romanorum Pontificum, ut testatur Auctor Vitæ *S. Remberti* Bremensis Episcopi apud *Surium* die IV. Februarii cap. IX. Metropolitanorum auctoritas in hoc sita erat, quòd ad ipsos de jure spectaret Episcoporum sibi subditorum supplere negligentiam in Collatione Beneficiorum, eorum vitam & famam observare, illos confirmare, examinare & consecrare, ipsos, non expectatâ Synodi Provincialis, vel Nationalis sententiâ, corrigere, si quid contrà Canones & Apostolicæ Sedis Decreta committerent; causas illorum judicare in Synodo, vel per Episcopos Judices; Concilia Provincialia convocare & his præesse; suas Provincias visitare, & prauas in eis inolitas consuetudines, opportunis adhibitis remediis, extirpare. Defuncto Episcopo, Metropolitanus *Visitatorem* Ecclesiæ viduatę Pastore præficiebat, Electionem alterius Episcopi juxta Canones fieri jubebat, & si in partes distraherentur eligentium vota, eum eligebat & consecrabat Episcopum, qui majoribus ad ordinationem suscipiendam studiis juvabatur & meritis, eumque, an dignè Episcopali oneri ferendo par esset, sedulò examinabat. Metropolitanis ita subditi erant Episcopi suffraganei, ut ad Synodum, vel ordinationem celebrandam ab ipsis vocati adire deberent, nec ex sua Provincia exire, Officium in Aula Principis, aut Beneficium quodvis citrà Metropolitanorum licentiam obtinere possent. Tenebantur etiam Episcopi suffraganei in causis dubiis & obscuris Metropolitanum consulere, in Diœcesibus tamen Comprovincialium Episcoporum nihil Metropolitanus agere poterat, nisi ex præscripto Canonum; undè Nicolaus

us I. Pontifex Maximus in Epiſtola ad *Rodulphum* ituricenſem Epiſcopum admonet ipſum, quod *rimates, vel Patriarchæ nihil privilegii habeant præ teris Epiſcopis, niſi quantùm ſacri Canones conce- ınt, & priſca conſuetudo illis contulit; ita ut ſecun- ìm Nicænas regulas ſua privilegia ſerventur Eccleſiis.* etropolitanæ dignitatis inſigne erat *Pallium*, quod l Regum commendationem Summi Pontifices ad etropolitanos, & nonnunquàm ad ſimplices piſcopos in præmium meritorum mittere ſole- ınt. Falsò itaque aſſerit *Petrus de Marca*, Roma- os Pontifices ſummam in mittendis *Palliis* ad Epi- opos Gallicanos adhibuiſſe curam, ut jus Me- opoliticum, quod ad illos juxtà vigorem Cano- ım pertinebat, oriri videretur à Vicariatu Sedis poſtolicæ, & ut eis novum jugum, novamque rvitutem imponerent, neceſſitatem nimirùm pro- ittendi obedientiam Sedi Apoſtolicæ. Sic enim quitur prædictus Auctor libro VI. de Concordia *ıcerdotii & Imperii* capite ſexto: *Optabant ſanè im Summi Pontifices, ut omnes Metropolitani, qui l eorum Patriarchatum pertinebant, aliquod confir- ationis genus à Sede Apoſtolica acciperent. Verùm, ıia ubique receptum erat, conſecrationes fieri poſſe xtra Italiam abſque eorum conſenſu, vim ei legi palam lferre noluerunt; ſed Metropolitanos rei cujuſdam ovæ miraculo velut obſtupefecerunt, quæ in initio ma- nifica, paulatim tamen antiquam eorum libertatem er cuniculos fregit, & Synodorum Provincialium au- oritatem peſſumdedit. De Pallii uſu loquor.* Id, in- uam, à *Petro de Marca* falsò aſſeri ex eo maximè quet, quod tantùm abeſt, ut Summi Pontifices uram in mittendis ad Gallicanos Præſules Palliis adhi-

adhibuerint, ut potiùs ferventibus Regum precibus & ardentibus Episcoporum votis inducerentur ad usum Pallii Episcopis concedendum. Quod si Romani Pontifices per usum Pallii novam servitutem Episcopis imponere intendissent, omni procul dubiò nec Reges in gratiam Metropolitanorum suorum unquam istud Pallium à Romanis Pontificibus postulassent, nec Metropolitani novam & insolitam hanc servitutem sibi imponi passi fuissent, nedùm ambiissent. Promittebant quidem Metropolitani & Episcopi, qui Pallium obtinebant, obedientiam Romano Pontifici, utpotè Christi Vicario, sed nemo dixerit, hanc omni ævo præstitam obedientiam appellari debere servitutem, cùm potius necessarium sit officium, quo Metropolitani & Episcopi sese juxtà sacros Canones exolvere debent, obediendo Romano Pontifici, ad quem ratione sui Primatus, quem habet ex jure divino, spectat Canonum per universum Orbem executioni mandare, eos, dùm exigit Ecclesiæ necessitas, vel utilitas, moderari, ab iis dispensare, eorumque infractores ac perduelles coercere, punire & in ordinem redigere. Jure merito explodi itaque debet hæc nova *Petri de Marca* Archipræsulis Parisiensis opinio, quę veritati contraria est, & Romanis Pontificibus injuriosa.

Circà Episcopos hæc Disciplina nono Ecclesiæ sæculo observari solebat. In primis, Episcoporum Electiones in Germania, Gallia, & Anglia juxtà sacros Canones liberæ erant, & à Metropolitanis, prę-vio examine, confirmabantur, sicut sancitum est Canone septimo Concilii Valentini III. in Galliis celebrati anno DCCCLV. Aliquandò tamen Episcoporum,

aut

ut Archiepiſcoporum Electiones confirmabantur, el reſcindebantur à Romanis Pontificibus, idque his caſibus contingebat. Primò, cùm Metropotani jure ſuo abutebantur, confirmando ſcilicèt ontra Canones. Secundò, cùm diſpenſatione opus rat, ſic *Vulfandi* Bituricenſis Archiepiſcopi eleionem *Nicolaus I.* ut confirmaret, à Rege *Carolo alvo* rogatus eſt. Tertiò, cùm Metropolitanus fficio ſuo non fungebatur; ſic Joannes VIII. Pontifex Maximus *Optandum* confirmavit, conſecravitue Epiſcopum Genevenſem, quia *Otramnus* Vienenſis Metropolitanus *Boſoni* Regi Arelatenſi addius ejus confirmationem & ordinationem ſtudio artium abreptus datâ operâ procraſtinabat. Epiopi in ſuis Ordinationibus obſervantiam Canoum & obedientiam Metropolitano ſuo pollicebanur, Metropolitani verò eam Summo Pontifici exhiendam profitebantur. Epiſcopatu cedere, niſi raviſſimas ob cauſas, Epiſcopis non licebat. Amor amen ſolitariæ Vitæ nonnullos noni ſæculi Epiſcoos ad ſuas relinquendas Eccleſias pellexit, ut conat exemplo *Leidradi* Lugdunenſis Archiepiſcopi, ui anno DCCCXV. Sueſſione in Monaſterio *S.Medar* Vitam Monaſticam profiteri cœpit, & in ejus loum *Agobardus* ejuſdem Eccleſiæ Chorepiſcopus iffectus eſt, teſte *Adone* in Chronico. Reſignatioem Epiſcopatuum in favorem aut aſſumptionem oadiutoris, niſi evidenti neceſſitate aut utilitate ccleſiæ, non permittebat Eccleſiaſtica noni ſæculi iſciplina, ſicut nec translationem Epiſcoporum b una Sede ad aliam. Quam in rem, præter mula alia exempla, quæ afferri poſſent, in promptu eſt xemplum *Formoſi* Papæ, cui ejus hoſtes vitio verterunt,

terunt, quòd à Portuensi Ecclesia ad Romanam Sedem migrasset, eidemque emortuo, ut jam observavimus, exprobravit Stephanus VII. Papa his verbis: *Cùm Portuensis esses Episcopus, cur ambitionis spiritu Romanam universalem Sedem usurpasti?* Pluralitatem Beneficiorum in Episcopis vetabat noni sæculi disciplina, negari tamen non potest, aliquot fuisse noni sæculi Episcopos, qui plures Abbatias possederunt, qua in re, cùm se contra sacros Canones gesserint, laudari minimè debent, nisi fortè illas Abbatias acceperint, ut eas à sæcularium hominum invasionibus, quæ id ætatis satis frequentes erant, vindicarent, ac tuerentur. Episcopis in propriis suis Ecclesiis residendi necessitas nono sæculo imposita erat, à qua tres dumtaxat rationes eos legitimè dispensare poterant. Prima erat, profectio Romam devotionis ergò, aut Summi Pontificis jussione. Altera ratio erat obsequium Principis non spontè quæsitum, sed impositum. Tertia ratio Episcopos à Residentia legitimè dispensans erat legatio à Romanis Pontificibus, aut à Regibus demandata. Maxima erat sæculo nono Episcoporum jurisdictio. Nam præterquamquòd Carolus Magnus Imperator sub gravissimis pœnis edixit, ut in causis Canonicis, videlicèt in vitiorum emendatione, Pœnitentiæ inflictione, promotione divini cultus, & executione Disciplinæ Ecclesiasticæ omnes Episcopis obtemperarent, causæ etiam civiles & criminales Clericorum erant examini ac judicio Episcoporum reservatæ. Jus Nominationis ad Beneficia, præcipuè ad Regimen Parrochiarum, etsi nono sæculo esset penès Patronos, seu Ecclesiasticos, seu Laicos, Collatio tamen

erat

erat in potestate Episcopi, ità ut si indignum Patronus præsentaret, vel intrà certum tempus Ecclesiæ vacanti non provideret, jus devolutum esset ad Episcopum, qui digniorem instituere debebat. Prima Episcopalium causarum cognitio ad Provinciales, seù Nationales Synodos pertinebat, suprema tamen non erat Provincialium, seù Nationalium Synodorum auctoritas, sed ab earum judicio ad Romanum Pontificem Episcopi poterant appellare, ut constat exemplis Episcoporum Gallicanorum *Ebbonis* Remensis, *Hincmari* Laudunensis, & *Rothadi* Suessionensis, quos à Synodis Provincialibus depositos ad Sedem Apostolicam appellasse, jàm à nobis in præcedentibus Colloquiis observatum est. De jurisdictione in Bulgarorum Diœcesim, quæ præcipuas quinque complectebatur Provincias, Daciam scilicèt Mediterraneam, Daciam Ripensem, Prævalem, Dardaniam, ac Mysiam superiorem, gravis nono sæculo extitit contentio Pontifices Romanos inter & Patriarchas Constantinopolitanos. S. *Ignatius* Patriarcha Constantinopolitanus hanc Bulgarorum Diœcesim jure Patriarchico regendam suscepit, Romanisque Presbyteris ejectis, Græcos illùc Presbyteros misit, gentique *Theophylactum* consecravit Episcopum, quamvis, ne id faceret, admonitus fuisset ab *Hadriano II.* Summo Pontifice per Epistolam sibi à Legatis Apostolicis oblatam. Quâ de re idem Pontifex gravitèr expostulavit cum *Basilio* Imperatore in Epistola ad ipsum datâ. *Joannes VIII.* Qui Hadriano II. Successit, restitutionem Diœceseos Bulgarorum Ecclesiæ Romanæ vehementèr ursit, &, defuncto Sancto Ignatio, Photium Sedi Constantinopolitanæ restituit, eâ lege, ut à

Bulgaricæ Diœceſeos adminiſtratione abſtineret, eamque Romanæ Sedi reſtitueret. Votis tandèm potitus eſt Joannes VIII. & Romanæ Sedi Bulgarorum Diœceſim vindicavit. Sed brevis fuit Pontificis lætitia. *Photius* quippè, annuente Imperatore *Baſilio*, Bulgaricam Diœceſim denuò invaſit, quæ Conſtantinopolitanæ Sedi addicta manſit uſque ad Pontificatum Innocentii III. qui, ut teſtatur *Franciſcus Bosquettus* Eccleſiæ Gallicanæ Præſul in illius Summi Pontificis Vita, hanc Bulgarorum Diœceſim Sedis Apoſtolicæ dominio & jurisdictioni iterùm ſubjecit. Sed de exordio, progreſſu, atque exitu illius contentionis occaſione Bulgarorum Diœceſis enatæ nono ſæculo Pontifices Romanos inter & Patriarchas Conſtantinopolitanos, legeſis *Anaſtaſium Bibliothecarium* in Vita Hadriani Secundi, ubi omnia, quæ ad illam ſpectant, accuratè deſcripſit.

Ergà Clericos hæc nono Eccleſiæ ſæculo vigebat Diſciplina. In primis, juniores Clerici, antequàm ad ſacros Ordines promoverentur, inſtituebantur in Seminariis, quæ vel in Epiſcoporum Ædibus, vel in Monaſteriis erant ad id deſtinata. Inter Canonicos alii erant, qui in Eccleſiis Cathedralibus cum Epiſcopis, & ſub immediatâ eorum curâ; & alii, qui in Monaſteriis ſub Abbatum regimine communem vitam ducebant. Hos tamen Canonicos voto paupertatis non fuiſſe obſtrictos, ac ſubindè diverſos fuiſſe ab iis, quos nunc *Canonicos Regulares* appellare ſolemus, facilè colligitur ex Concilio Aquiſgranenſi ſub *Ludovico Pio* Imperatore Canone cxv. in quo ſtatuitur, *Monachos, quia nihil ſibi proprium reliquerunt, copioſioribus Eccleſiæ ſumptibus, quàm Cano-*

Canonicos, qui ſuis & Eccleſiæ licitè utuntur rebus, indigere. Idemque ſancitur Canone CXXII. Regulæ Canonicorum in Concilio Aquisgranenſi habito anno DCCCXVI. jubente *Ludovico Pio* Imperatore, conditæ omnes Clerici ſubditi erant, & Epiſcopis, à quibus ordinati, certisque Eccleſiis ità erant addicti, ut in illis ſemper reſidere deberent, niſi ad Scholas celebriores diſcendi gratiâ mitterentur. Hinc non poterant Epiſcopi Clericos à ſuis Beneficiis pro ſuo nutu amovere, ſed illos dumtaxàt propter crimina è Beneficio & gradu canonicè dejiciebant. Perſonæ Clericorum ab omni ſervitute publica erant immunes, in Galliis tamen nono ſæculo lugenda Servitus Epiſcopis & nonnullis Abbatibus impoſita eſt, quâ non ſolùm militiam Regibus Chriſtianiſſimis ſuppeditare, ſed & milites ſuos ad bellum ducere tenebantur, niſi infirmitate eſſent præpediti, aut Regis diſpenſatione ab expeditione abſoluti. In hanc pravam conſuetudinem jure merito invehitur *Nicolaus I.* Pontifex Maximus in Epiſtola XXVII. ad *Ludovicum* Germaniæ, & *Carolum Calvum* Galliarum Reges. De hac etiam gravi & importunâ conſuetudine in damnum Eccleſię Gallicanæ illatâ legendus eſt *Hincmarus* Remenſis Archiepiſcopus in Epiſtola XXVI. ad *Nicolaum I.* item in Epiſtola XLI. ad Hadrianum I. & in Opuſculo XLVI. cui titulus eſt: *Quæ exequi debet Epiſcopus*. Clerici bonorum Eccleſiaſticorum non Domini, ſed tantùm Oeconomi, & diſpenſatores, juxtà ſacros Conciliorum Canones, habebantur; & ideò poſſeſſiones ex redditibus Eccleſiæ acquiſitas, aut reſiduas pecunias non poterant ad hæredes tranſmittere: Canonici verò, qui Beneficia Eccleſiaſtica habebant ad

victum & vestitum sufficientia, nulla stipendia à communi Congregationis ærario percipiebant. Ecclesiæ cujusvis bona quatuor in partes distribuebantur secundùm disciplinam antiquis Canonibus consonam, quarum una Clericis, altera pauperibus, tertia restaurationi templorum, quarta Episcopo cedebat.

Chorepiscopi nono Ecclesiæ sæculo in Concilio Ratisponensi anno DCCCIII. & in Concilio Metensi anno DCCCLXXXVIII. extincti sunt, eò quòd ambitione elati, jura Episcoporum sibi perperàm arrogarent. De Chorepiscopis sic Patres Concilii Metensis Canone II. loquuntur: *Ut Basilicæ à Chorepiscopis consecratæ ab Episcopis consecrentur, roboratum est, quia juxtà Decreta Damasi Papæ, Innocentii, & Leonis, vacuum est atque inane quidquid in Summi Sacerdotis Episcopi egerunt ministerio, & quod ipsi iidem sint, qui & Presbyteri, sufficientèr invenitur.* Ad cujus secundi Canonis Concilii Metensis intelligentiam, brevitèr observare debes, olim Chorepiscoporum duo fuisse genera, quorum alii verè erant Episcopi, alii verò Presbyteri ampliori tamen jurisdictione donati. Primi generis extiterunt *Adalmarus*, & *Agobardus* ambo eodem tempore Chorepiscopi, ille scilicèt *Amalarii* Archiepiscopi Trevirensis, hic *Leidradi* Archiepiscopi Lugdunensis. Duo illi Chorepiscopi erant veri Episcopi, utpotè secundùm Canones ordinati à tribus Episcopis. Chorepiscopi verò secundi generis non erant Episcopi, quia ab uno dumtaxàt Episcopo erant ordinati. Undè, quamvis *Episcopi Villani* dicti interdùm reperiantur, non erant tamen Episcopi, sed Episcoporum dumtaxàt Vicarii Presbyteratus honore insi-

insigniti. De his secundi generis Chorepiscopis, qui Presbyteris aliquâ tantùm jurisdictione praeeminebant, loquuntur Patres Concilii Metensis, dùm dicunt, illos fuisse tantummodò Presbyteros, de quibus aut in Officio continendis, aut penitùs abolendis diutissimè laborarunt Episcopi, eò quòd isti Chorepiscopi res haud paucas, quæ solis competebant Episcopis, ausu temerario agendas suscipe- rent, eorumque jura ac Privilegia præpostere usurparent. Susceptum consilium ad optatum tandèm exitum perduxerunt Episcopi; nàm sub finem noni sæculi & initium decimi, nulli ampliùs in Ecclesia tàm primi, quàm secundi generis Chorepiscopi extiterunt, sed Chorepiscopis primi generis, qui erant veri Episcopi, successerunt Episcopi illi, qui *pro partibus Infidelium* ordinantur, & Germanicorum Episcoporum vicibus ætate nostra funguntur, cum hoc tamen discrimine, quòd antiqui primi generis Chorepiscopi, qui erant veri Episcopi, dicebantur ipsarummet Ecclesiarum, quibus serviebant, Chorepiscopi, sicut diximus de *Adalmaro* & *Agobardo*; at verò Episcopi, qui in Germania pro partibus Infidelium ordinantur, & Germanicorum Episcoporum munia obeunt, titulum gerunt Ecclesiarum, quæ in partibus Infidelium constitutæ sunt. Secundi generis Chorepiscopis, qui non erant veri Episcopi, sed tantùm Presbyteri, majori tamen præditi jurisdictione, successerunt in Occidente Archipresbyteri, sivè Archidiaconi, & Decani rurales, qui modo eadem in Ecclesia exercent officia, quæ olim à secundi generis Chorepiscopis obiri solebant. Sed si de antiquis tàm primi, quàm secundi generis Chorepiscopis, quorum dignitas nono Ec-

clesiæ sæculo abrogata fuit, plura scire aveas, legesis *Joannem Morinum* Congregationis Oratorii eruditum Presbyterum Exercitatione IV. partis tertiæ *de sacris Ecclesiæ Ordinationibus*, & doctissimum *Carolum Cointium* ejusdem Congregationis ad annum DCCCXIII. num.CCCXLV. ubi hoc de argumento præclarè ac copiosè edisserunt.

D. Præcipua noni sæculi Disciplinæ Ecclesiasticæ Capita exposuisti, quibus subnectas velim Synopsim Monasticæ Disciplinæ, quæ eodem sæculo in Monasteriis erat in usu.

M. Floruit quàm maximè nono Ecclesiæ sæculo Monastica Disciplina, & Regula Sancti Benedicti sub *Caroli Magni* & *Ludovici Pii* Imperio ità in Galliis, Germania, & Italia recepta erat, ut in Monachorum Cœnobiis hæc sola dominaretur. Hanc Sancti Benedicti Regulam, sicut & sui ordinis in Galliis reformationem potissimùm propagavit nono Ecclesiæ sæculo Sanctus *Benedictus* Anianensis Abbas, sicut testatur *Ardo* in ejus Vita. De Puerorum Oblatione Monasteriis à parentibus factâ ex præscripto Regulæ Sancti Benedicti nata est eodem sæculo controversia, an videlicèt in posterum irrevocabilis omninò esset, vel an illis pueris, ubi ad ætatem adultam pervenissent, integrum esset ad sæculum redire? Nonnullis hanc puerorum oblationem Monasteriis à parentibus factam irrevocabilem non esse asserentibus strenuè obstitit *Rabanus* edito libro *contrà eos, qui oblationem contrà Regulam Sancti Benedicti destruere volebant*, sicut testatur *Rodulfus* in Vita Rabani, cujus opinio, quæ antiquitate Summorum Pontificum & Conciliorum Decretis nitebatur, prævaluit, fuitque confirmata in Conci-

lio

lio Aquisgranensi anno DCCCXVI. Canonibus XXXVI. & XXXVII. & in Concilio Wormatiensi habito anno DCCCLXVII. Canonibus XXII. & XXIII. ubi sic statuitur: *Monachum ergò aut paterna devotio, aut propria professio facit. Quidquid horum fuerit, alligatum tenebit. Proindè huic ad mundum reverti intercludimus aditum, & omnes ad sæculum interdicimus regressus.* Ætas Monasticæ professionis in viris erat annus decimus quintus, aut eo major. At Virgines velum consecrationis antè annum vigesimum quintum non recipiebant. Monachi jure quidem communi Episcopis subditi erant nono Ecclesiæ sæculo, immunitates tamen & privilegia Monasteriis quibusdam à Romanis Pontificibus & Episcopis concessa sunt. Sic *Nicolaus I.* Pontifex Maximus Privilegium amplissimum libertatis, seù exemptionis à jurisdictione Episcopi Cenomanensis concessit, seù potiùs confirmavit, Monasterio Sancti *Karilefi*, Gallicè *Sainct Calais* Ordinis Sancti Benedicti. Concilium Parisiense celebratum anno DCCCXLVI. Monasterio Corbejensi, rogante *Paschasio Radberto*, ejusdem Monasterii Abbate, electionis & libertatis Privilegium, quo à fundationis suæ initio potitum fuerat, ratum habuit, suaque authoritate confirmavit. Idem Privilegium *Benedictus III.* Summus Pontifex denuò approbavit & auxit, atque prædictam Abbatiam Corbejensem ab Episcoporum jurisdictione prorsùs immunem declaravit. Simile Privilegium in jure eligendi Abbatem, & in libertate ab Episcopali dominatione positum obtinuerunt nono Ecclesiæ sæculo alia nonnulla Monasteria, videlicèt Monasterium Floriacense in Synodo Tullensi apud Saponarias habitâ anno DCCCLIX. Monasterium San-

cti Dionysii propè Lutetiam in Concilio Pistensi anno DCCCLXII. Monasterium Solemniacense Diœcesis Lemovicensis in Synodo Suessionensi III. coactâ anno DCCCLXVI. *Carolus Magnus* & *Ludovicus Pius* religiosissimi Imperatores non solùm Laïcos, verùm etiam Clericos, Sæculares, & Canonicos à regendis Abbatiis excluserunt, sæpiùsque Summi Pontifices Abbatum institutionem alitèr factam, pronuntiarunt, contrariam esse authenticæ & regulari institutioni. Benè multi ex Ordine Monastico Sancti Benedicti, qui penè solus nono Ecclesiæ sæculo in Occidente vigebat, ad Regimen Ecclesiarum provecti sunt, quorum duo fuere Summi Pontifices, *Paschalis I.* & *Leo IV.* alii complures Episcopi doctrinâ & pietate eximii, quorum Vitas, atque præclara in Ecclesiam merita legesis apud doctissimum *Mabillonium* sæculo IV. Benedictino, quod est Ecclesiæ nonum. Monachi, qui ad dignitates Ecclesiasticas erant promoti, Monasticum habitum, eamdemque vitæ regularis normam in Pontificatu servare obstringebantur. Pecuniam pro Monasterii ingressu recipere districtè erat prohibitum, eaque lex summâ Religione fuit observata nono Ecclesiæ sæculo, quo Regulam Sancti Benedicti tàm Monachi, quàm Sanctimoniales adamussim adimplere satagebant. Statis horis in opere manuum occupabantur Monachi, studio tamen gravitèr incumbebant, & in multis Cœnobiis celebres erant institutæ scholæ, sicut in Anianensi, in Fuldensi, in Sandionysiano, in Turonensi, in Corbejensi, in Centulensi &c. Ex quo cùm sacrarum, & Ecclesiasticarum, tùm humanarum litterarum cultu feliciorem promanasse noni sæculi statum, contrà verò nefandam sæculi decimi cor-

corruptelam ex earumdem neglectu fuisse profectam meritò existimat *Mabillonius*. Sublatâ quippè, inquit vir ille undecùmque doctissimus, scientiâ, non est, qui erudiat, non est qui exhortetur, non est qui peccantes arguat. Hæc ubi defecerint, impunè peccatur, impunè violatur Religio, desidiæ, ac cœteris, quæ indè scaturiunt, lascivientis naturæ vitiis dedunt se Ecclesiæ Ministri. O utinam laudabilem illam antiquorum Monachorum vivendi, studendique normam pro viribus æmulari possent omnes hujus temporis religiosæ vitæ cultores, quò majori animarum fructu prædicandi, docendi, Sacramenta administrandi, aliisque id genus sibi demandatis Ecclesiasticis muniis perfungi possent. Denique, ut me expediam ab his, quæ ad Monasticam noni sæculi disciplinam spectant, idem *Mabillonius* in Præfatione partis secundæ sæculi IV. Benedictini revocat ad nonum Ecclesiæ sæculum divisionem bonorum Monasterialium inter Abbatem & Conventum, qualis in Monasterio Sancti Dionysii propè Parisios anno DCCCLXII. facta est, ut legitur apud *Dubletum* in Antiquitatibus Dionysianis, & qualis etiam in Monasterio Sancti Germani apud Parisios ab *Hilduino* Abbate Regulari peracta est anno DCCCLXXII. Hanc bonorum Monasterialium partitioni occasionem dedit rapacitas quorumdam sæcularium Abbatum, qui omnia Monasterii sibi commendati bona in usus suos vendicabant. Quod ne in Monasteriis sibi subjectis aliquandò fieret, *Hilduinus* Abbas San-Germanensis hac partitione consuluit, sicut testantur litteræ ea de re ab eo scriptæ. Ejusdem argumenti est Epistola tertia *Frotarii* Tullensis Episcopi ad *Ludovicum Pium* Imperatorem pro Monasterio Medio-

lacensi Diœcesis Trevirensis, ubi tempore *Fortunati* Abbatis, jussu *Ludovici Pii* Imperatoris *Smaragdus ipsius Monasterii Monachis portionem de Abbatia dederat, ut regularitèr viverent*; sed *Hismundo* Abbate hanc portionem suos in usus convertente, querelis ad Imperatorem delatis, *Frotario* promisit *Hismundus* Abbas, *se per omnia emendare velle quidquid hactenùs negligentèr ex sua parte fuerat actum*. Monachis eo pacto, nec aliter assentientibus, *nisi illis portio sua redderetur*, eoque pernegante, à *Frotario* Monachi postularunt, ut *illis licentiam daret ad Imperatoris præsentiam recurrendi, eiusque misericordiam implorandi: dicentes, se magis velle de eodem Monasterio expelli, & in peregrinatione & mendicitate vivere, quàm falsis promissionibus ulteriùs credere, & sub falso Monachorum nomine militare*. Eorum postulatis annuit *Frotarius* præmissis ad *Ludovicum Pium* Imperatorem litteris, ex quibus hæc refert *Mabillonius*, quem, si plura scire desideres, consulere poteris.

D. Cùm Ecclesiæ Catholicæ multùm splendoris conciliet doctrinæ Moralis integritas, præstat, ut sub finem nostri Colloquii paululùm disseramus de doctrina Morali, quæ nono Ecclesiæ sæculo obtinebat, necnon de legibus, quæ ad illius puritatem conseruandam conditæ sunt.

M. Infinitus profectò essem, si omnes leges Ecclesiasticas, seù Sacros Canones, qui in Conciliis nono Ecclesiæ sæculo celebratis ad castimoniam Moralis Christianæ retinendam editi sunt, vellem in præsentia proferre in medium. Sat erit aliquas hìc subjicere observationes, ex quibus nullo negotio percipies, quàm illibata, incorrupta, & integra

gra fuerit noni Ecclesiæ sæculi Ethices Christianæ doctrina.

Primùm quidem generatim observare debes; omnes antiquos Canones, qui de vita & moribus Clericorum, necnon de pœnis eisdem infligendis, quandò se aliquo crimine, maximè luxuriæ, commaculassent, aureis primævæ Ecclesiæ sæculis conditi sunt, fuisse nono sæculo adamussim observatos. At enim *Hincmarus* Remensis Archiepiscopus, qui nono Ecclesiæ sæculo florebat, in Capitulis ad Presbyteros datis anno DCCCLII. acritèr eos perstringit, qui dicebant, non debere *Presbyterum*, vel *Diaconum de crimine confessum, siuè convictum deponi, sed tantùm suspendi, quia*, inquiebant, *sic possunt confessionem & pœnitentiam sicut & alii homines facere: sed viderint*, prosequitur Hincmarus, *qualitèr se à laqueo liberent, quo se innectunt, ponentes in cœlum os suum, & loquentes adversùs Sacros Canones, vt Leo dicit, spiritu Dei conditos, & totius Mundi veneratione consecratos; qui* (Canones) *sequentes Apostolicam doctrinam dicunt, in crimine detectos non oportere ad Ecclesiasticum gradum accedere, vel in Clericatu manere, vel ad Clericatum redire*. Quod etiam ibidem probat *Hincmarus* luculentissimis Romanorum Pontificum Leonis, Hilarii, Gelasii, Gregorii, & Sancti Augustini Episcopi testimoniis. De hac pœnitentia, cui nono sæculo, sicut & in aliis præcedentibus Ecclesiæ sæculis Sacerdotes & Clerici lapsi addicebantur, legendus est doctissimus *Joannes Morinus* in libro, quem edidit, *De pœnitentia*. Hunc rigorem antiquorum Canonum ad Sacerdotes pertinentium, quos Concilium etiam Tridentinum renovavit, præ oculis habere de-

debent Presbyteri, ut vitæ, morumque probitate, tanti ſacrificii, quod peragunt, etiam caſtis, etiam innocentibus, etiam Angelis tremendam ſanctitatem magis ac magis venerari diſcant, atque ſollicitè caveant, ne unquam ad illud illotis manibus, polluto animo, & libidinum ſuarum æſtu flagrantes accedere præſumant, & cœleſtem illum panem indignè manducando ſibi æternam damnationem accerſant. Eam ob rem Patres Concilii Pariſienſis ſexti, quod ſæculo nono, hoc eſt anno DCCCXXIX. habitum eſt, capite duodecimo primæ partis hanc auream S. Gregorii Magni Papæ ſententiam Sacerdotibus ponit ob oculos: *cùm rerum neceſſitas expoſcit, penſandum valdè eſt ad culmen quisque regiminis veniat, atque ad hoc ritè perveniens qualitèr vivat, & benè vivens qualitèr doceat, & rectè docens, infirmitatem ſuam quotidiè, quanta valeat conſideratione cognoſcat.*

In caſtigandis Laïcorum criminibus tàm publicis, quàm occultis non minùs ſevera erat noni Eccleſiæ ſæculi diſciplina. Publici ſiquidem criminis rei pœnitentiâ publica, juxtà antiquos Canones mulctabantur, & qui pœnitentiam publicam agere detrectabant, excommunicatione feriebantur, iisque nec in exitu dabatur communio, nec poſt mortem eorum commemoratio inter defunctos fideles fieri ſolebat. Quo pacto autem Sacerdotes in imponenda pro peccatis occultis ſalutari pœnitentia ſe ſe in foro pœnitentiali gerere deberent, multa Concilia ſæculo nono convocata certas, quas ſequerentur Regulas, eis præſcripſerunt, præſertim Concilium Cabilonenſe ſecundum indictum anno DCCCXIII. quod Canone trigeſimo octavo jubet,

mo-

modum pœnitentiæ peccata ſua confitentibus, aut per Sanctarum Scripturarum auctoritatem, aut per Eccleſiaſticam conſuetudinem imponi debere, repudiatis ac eliminatis libellis, quos pœnitentiales vocant, quorum ſunt certi errores, incerti Auctores, de quibus dictum eſt (Ezechielis cap. 13.) Mortificabant animas quæ non moriuntur, & vivificabant animas, quæ non vivebant. *Qui dùm pro peccatis gravibus leves quosdam & inuſitatos imponunt pœnitentiæ modos, conſuunt pulvillos, ſecundùm Propheticum ſermonem, ſub omni cubito manus, & faciunt cervicalia ſub capite univerſæ ætatis ad capiendas animas.* Adverte, quæſo, tres ab hac Synodo præſcribi Regulas, quas in foro pœnitentiæ Sacerdotes, ſeù Confeſſarii, ſequi debent, & juxtà eas judicare, ut pro modo criminum condignum imponant pœnitentiæ modum. Prima Regula, eſt *Scriptura Sacra*; Altera, *antiquorum Canonum inſtitutio*; Tertia eſt *Eccleſiæ conſuetudo*. Jubet etiam eadem Synodus, ut repudientur omninò libelli quidam pœnitentiales vulgati id ætatis ab incertis quibusdam Auctoribus, qui leves pro gravibus peccatis imponentes pœnitentiæ modos, *faciunt cervicalia ſub capite univerſæ ætatis ad capiendas animas*. Vide ergo nunc, quantum à ſanctiſſimis illis Regulis deſciſcant benigniores quidam Confeſſarii, qui de peccatis, & de pœnitentiis reis imponendis non judicant ſecundùm Sacras Scripturas, ſecundùm Canones, & conſuetudinem Eccleſiæ, ſed potiùs ſecundum quasdam, ut vacant, *Conſcientiæ Summas*, quas multis corruptelis & erroribus ſcatentes conſarcinarunt nonnulli moderni laxi caſuiſtæ, qui nova morum præcepta condere, legem Chriſti mille ingenioſis diſtinctiunculis emol-

emollire, totamque, proh dolor! Christianæ Moralis puritatem corrumpere tentarunt novellis & inauditis opinionibus de intentionis directione, de restrictionibus mentalibus, de palliandis usuris, simoniis &c. Quæ opiniones peccandi licentiam omnigenis hominibus permittunt, Sacerdotibus, Religiosis, Beneficiariis, Nobilibus, Famulis, Negotiatoribus, Judicibus, divitibus, egenis, homicidis, fæneratoribus, iisque iter salutis variis suavitatibus lævigatum, & cum vitæ deliciis copulatum mirâ arte ostendunt. Verùm, quemadmodùm Patres Concilii Cabilonensis secundi, ne Christianæ Moralis integritas aliquid damni nono Ecclesiæ sæculo pateretur, quosdam libellos pœnitentiales, *quorum erant certi errores, incerti Auctores*, proscripserunt, ità nostris temporibus Summi Pontifices prophana hæc dogmata, quæ latissimum ad omnia flagitiorum genera ostium reserabant, Vaticanis fulminibus protriverunt, gliscentem luem reciderunt, illumque novarum in doctrina Morali opinionum torrentem abegerunt.

Denique, tot inter sanctissimas leges, quæ à Conciliis nono Ecclesiæ sæculo celebratis pro conservanda Moralis Christianæ Doctrinæ integritate institutæ sunt, hanc referre haud pigebit, quæ ad sacram Communionem cum fructu percipiendam summè necessaria est. Et ne discedamus à Concilio Cabilonensi secundo jam à nobis laudato, Patres illius Concilii Canone quadragesimo sexto sanciunt, discretionem *in Corporis & Sanguinis Dominici perceptione* esse servandam, *ne, si nimiùm in longum differatur, in perniciem animæ vergat*, si verò *indiscretè* accipiatur, *homo sibi judicium manducet & bi-*

& bibat. Priùs ergò, *probare ſe* debere, *& ſic de pane illo manducare & de calice bibere*, ſicut ait Apoſtolus, *ut videlicèt abſtinens aliquot diebus ab operibus carnis, & purificans Corpus animamque ſuam, præparet ſe ad percipiendum tantum Sacramentum, exemplo David, qui, niſi ſe faſſus fuiſſet abſtinuiſſe ab opere conjugali ab heri & nudiuſtertiùs, panes propoſitionis nequaquàm à Sacerdote accepiſſet*. Ad hanc ſapientiſſimam Regulam à Patribus Concilii Cabilonenſis II. ſtatutam ſi animum tantispèr adverterent animarum Rectores, nulli deinceps, meâ quidem ſententiâ, reperirentur Confeſſarii, qui Peccatores à nefandis adhùc abominationibus recentes, interpoſitâ ſolius Peccatorum confeſſionis morâ, præproperâque datâ abſolutione, ad ſacratiſſima Myſteria ipſis Angelis tremenda ſtatim propellerent, ſed illos potiùs, ut par eſt, à ſacra Communione Corporis & Sanguinis Domini arcerent, donec ſinceram ac ſceleribus condignam ſatisfactionem peregiſſent.

D. Paulò durior ac rigidior mihi videtur hæc Moralis doctrina. Numquid enim, ut mihi nuperrimè dicebat quidam Caſuiſta non indoctus, numquid, inquam, confeſſio eluit omnia peccata? numquid quivis, etiam ſceleratiſſimus, ab impietate ad pietatem puncto temporis traduci poteſt? quorſum ergo non poterit peccator delicta ſua breviſſimo licet interiecto temporis intervallo confiteri, & poſt acceptum à Sacerdote abſolutionis beneficium, ad ſacram Communionem abjectâ omni cunctatione accedere?

M. Bona verba quæſo: hæc Doctrina Moralis, quæ conſtanti Patrum traditione, & perpetuâ Eccleſiæ

clesiæ Catholicæ praxi nititur, nec durior, nec rigidior tibi videri debet. Fateor quidem, ut elegantissimis verbis utar cujusdam Anonymi Scriptoris, fateor, inquam, quemvis sceleratissimum ab impietate ad pietatem puncto temporis traduci posse, omissisque tot moris & conditionibus, repentè reconciliationi idoneum fieri; assentior etiam id aliquandò contigisse. Verùm ad illa exempla cum S. Bernardo respondeo, non tam exempla esse, quàm miracula in ipso gratiæ statu, qui totus per se miraculis constat. Mutationes illæ sunt dexteræ excelsi; inusitata misericordiæ divinæ nullis subjectæ legibus opera, quibus solemnes leges non sunt perturbandæ. Has enim ad maximè vulgarem ordinem expendi convenit: quemadmodùm medicinæ institutiones familiari naturæ cursu diriguntur. Conversiones autem & motus in hominum animis ità celeres gratia efficere non solet. Divinus quidam dies est, ut præclarè ait Magnus Gregorius, hic itidem, ut ille naturæ, habet dilucu-lum, habet progressum; sensim ac pedentim augescit, ac crebrescente luce mentium noctem tenebrasque depellit. Novus homo sicut & vetus non repentè fingitur, rudiores habet progressus, nec nisi longo post tempore nascitur. Est igitur cur prudens animarum Rector vehementius pertimescat, ne abortiones tantùm præproperâ illâ festinatione procuret: est cur vereatur, ne quandòque à Deo arguatur, quòd in spirituali animarum generatione eo modo se gesserit ac corporis mater, quæ, vt primùm prægnantem se sentiat, fætum excutere conatur, quò citiùs vitæ ac lucis particeps fiat, naturalique custodia liberetur. Sic prorsùs nonnulli

Sa-

Sacerdotes sibi adversùs peccatores benigni videntur, si eis præcipiti absolutione vincula relaxent, eosque per Sacramenta quasi in lucem edere properarint: nec attendunt, inconsultæ illius matris instar, primam se in ipsis exorientis vitæ scintillam obruere; qui si gratiæ solitum cursum tenuissent, eosque viâ ac ratione ab Euangelio præscriptâ, hoc est, precibus, jejuniis, eleemosynis, aliisque piis operibus ad perfectiora pœnitentiæ studia paulatìm vexissent, procedente tempore ad veram eos ac solidam conversionem perducere potuissent. Sed præstat ut auscultemus S. Thomam, qui dispositiones ad gratiam sanctificantem, seù veram cordis conversionem juxtà usitatum seù ordinarium cursum nonnisi per tempus in animum à Deo immiti disertè asserit, & subitas illas conversiones miraculis accenset. *Contingit*, inquit Angelicus ille Doctor 1.2. quæst.112. art. 2. ad 2. *quandòque quod Deus movet hominem ad aliquod bonum, non tamen perfectum, & talis præparatio præcedit gratiam. Sed quandòque statim perfectè movet ipsum ad bonum, & subitò gratiam homo accipit, secundùm illud Joannis cap. 6. Omnis qui audit à Patre & didicit, venit ad me. Et ità contigit Paulo, qui subitò cùm esset in progressu peccati, perfectè motum est cor ejus à Deo audiendo, addiscendo, & veniendo, & ideò subitò est gratiam consecutus*. Et ibidem quæst. 113. art.10. in quo quærit, *utrùm justificatio impii sit miraculosa?* inquit: *Est communis & consuetus cursus justificationis, ut Deo movente interius animam, homo convertatur ad Deum: primò quidem conversione imperfecta, ut postmodùm ad perfectam deveniat: quia charitas inchoata meretur augeri ut aucta mereatur perfici, sicut Au-*

Augustinus dicit. Quandòque verò tam vehementèr Deus animum movet, ut statim quamdam perfectionem justitiæ assequatur, (sicut fuit in conversione Pauli) adhibita etiam exteriùs miraculosa prostratione: & ideò conversio Pauli tanquàm miraculosa in Ecclesia commemoratur celebritèr. Hanc eximiam S. Thomæ doctrinam si tantispèr expendere haud graveris, facilè intelliges, quid sentiendum sit de præfestinatis illis gravissimorum Peccatorum conversionibus, & quàm necessariò in dispensandis Christi Mysteriis hæc adhibenda sit cautio, iis nimirùm absolutionem procrastinare, & sacram Communionem denegare, qui iteratis lapsibus firmum sibi vitæ in melius commutandæ propositum non adesse fidem faciunt, falsòque putant, se brevi aliquot horarum spatio à flagitiosa vita ad veram & sinceram cordis conversionem pervenire posse. Non eò tamen hæc dico, quasi totam pristinæ Ecclesiæ severitatem censeam revocandam. Hoc unum tantùm affirmo, severam, nimiumque rigidam dici non debere hanc praxim, quæ per duodecim Ecclesiæ sæcula viguit, quæque etiamnùm, teste S. Carolo *Borromæo* Act. part.4. Instruct. Conf. pag.767. securam inveteratis peccatoribùs indicat viam, quâ ad cognitionem, dolorem & sinceram Peccatorum detestationem perduci possint. Sæpè ipse audivi egregios Concionatores gravitèr & meritò conquerentes, quòd deploratis Peccatoribus scatet & premitur Orbis Christianus, quòd omnes sub Paschatis tempus peccata confitentur, sed Festo peracto ad vomitum redeunt, nullaque prorsùs in ipsis mutatæ in melius vitæ vestigia comparent. Hoc unum huic gliscenti malo remedium, hæc una omnis emen-

dandæ

landæ Christianorum vitæ certissima via est, firmitas Sacerdotum ad ejusmodi peccatores à sacris Mysteriis, quibus se indignos præbent, removendos, donec resipuerint, & sedulam ad vitæ correctionem operam contulerint.

D. Lubentissimè nunc Palinodiam decanto, & Moralem doctrinam, quæ antehàc durior, ac rigidior mihi videbatur, de removendis scilicèt à sacris Mysteriis peccatoribus, qui per multos annos in eadem scelera prolapsi existimant, se post unam aut alteram horam ad percipiendam absolutionem & sacram Communionem esse satis superque præparatos, obviis, ut aiunt, ulnis excipio, eique utroque pollice subscribo, maximè cùm utilissimum suppeditet remedium adversùs iteratos lapsus, quod ni adhibeatur, peccatores, ut optimè observasti, statim redeunt ad vomitum, sicque eorum emendandæ vitæ omnis via eripitur.

Finis Tomi tertii.

MEN-

MENDA,

Quæ irrepſerunt in Editionem hujuſce Tomi tertii.

Pag.	lin.	*Errata.*	*Corrige.*
4.	3.	DCCII.	DCII.
18.	29.	DCXXII.	DCXII.
24.	17.	DXXI.	DCXXI.
25.	16.	DLXXII.	DCLXXII.
25.	17.	quingenteſimo	ſexcenteſimo
26.	11.	annis	annos
27.	4.	diviſa	diviſam
71.	32.	Stephano II.	Stephano III.
81.	10.	Vitam	Vita
163.	25.	DCLXXXV.	DCCLXXXV.
164.	29.	DCLXXXVI.	DCCLXXXVI.
165.	9. & 20.	DCLXXXVII.	DCCLXXXVII.
253.	25. & 26.	anno DCXLI. vel DCXLII.	anno DCXCI. vel DCXCII.
257.	25.	eosque	eisque
280.	30.	Carolus Balbus	Ludovicus Balbus
307.	29.	Dallæus	Blondellus
380.	26. & 381. 5.	ſæculorum	annorum
387.	23.	DCCLIII.	DCCCLIII.
427.	25.	celebrata	celebratæ

Aliud mendum occurrit pag.13. lin.15. ubi loco Mecchæ *legendum eſt* Medinæ, *ubi eſt* Mahometi *Sepulchrum, quod Muſulmani non inviſunt, niſi priùs Mecchæ peregrinationem egerint. Alia, quæ hic notata non ſunt, Errata, facili negotio inter legendum emendabit, atque condonabit benevolus Lector.*

[illegible]

Quæ irrepserunt in [illegible]
Iubileo Tempore

[illegible]

[illegible] Celebritas [illegible]

[illegible] celebrius

[illegible]